Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Flores vltimarum voluntatu[m] non sine sudore collecti p[er] d[omi]n[u]m Rolandinu[m] Bononie[n]sem Juris vtriusq[ue] p[ro]fessore[m] opti[m]e meritu[m] Annexo in calce peculiari quoda[m] ...

Rolandinus <de Passageriis>

Parrhisiis, 1514

Prima pars florum

urn:nbn:de:bsz:31-115460

Visual Library

¶ De quadruplici ſpecie vltime voluntatis Rubrica .j.

Vltie volūtatꝫ q̄druplex eſt ſpecies

Conſtat quadruplicem eſſe ſpeciem vltime voluntatis ſcilicet teſtamentum/codicillum/donationem cauſa mortis/et epiſtolam venerabilem. Quantum ad epiſtolam vix aut nunꝙ̄ temporibus noſtris recurri viſum eſt cum per quamlibet primarū triū: ſue vltime voluntati ſufficienter prouidere q̄s valeat/et ī qualibet doctrina expediat illis vti exemplis que conſuetudo celebrior approbat. Nam ad ea que ſepius contingunt adaptātur iura vt. ff. de legi. et ſe. l. nā ad ea. Jdcirco epiſtola ꝑtermiſſa de trib⁹ ꝑmus ſpecieb⁹ agēdū eſt. Licet epiſtola (vt dictū eſt) ſpecies ſit vltime volūtatis vt. C. de fideicō. l. ꝛ ī epiſtola. et. l. miles in prin. ff. de leg. ij. ꝛ. l.

Diuiſio

i. C. de codicil. Diuidit̄ ergo tractatus iſte ī tres partes. Nā primo de teſtamentis. Secundo de codicillis. Tertio de donationibus cā mortis agit̄. Jtaqꝫ prio videndum eſt de teſtamentis: ſed quia omne opus quantuncunqꝫ nobile: ipſa operantis ꝑſona precellit dignitate. Nā et perſonarū gratia omnia iura ſtatuta ſunt vt inſtitu. de iu. natu. §. vlti. Jdcirco primo de ꝑſonis teſtantiū vtputa de dignioribus. Secūdo vero de teſtamenti iure/natura/ ꝛ ordine proſequamur.

Teſtandi facultas quē admodum ſit cōceſſa

¶ Additio. Premitte ꝑuſqꝫ materiā aggrediaris: ꝙ ſm panor. ſuper rubro eꝫ de teſta. facultas teſtandi videt̄ hominibus quaſi gratioſe cōceſſa: quia teſtator diſponit in id tēpus quo nō ē futur⁹ dn̄s. nā teſtamentū morte confirmatur. vt ī. c. cum marthe. verſi. nouiſſimū etenī. de cele. miſſarū ſed poſt mortē quis deſinit eē dominus. Mors enī oīa ſoluit. vt in auc. de nup. §. deinceps autem col. iiij. Unde diſpoſitio licꝫ fiat tempore habili quo ē dn̄s: tū̄ effectus confertur in tēpus inhabile qđ de mero iure nō deberet licere l. quod ſpōſe. C. de dona. añ nup. hinc dixit glo. nota. ꝙ papa non poteſt in vita ſibi eligere ſucceſſorem: quia effect⁹ cōfertur in tempus quo nō eſt futur⁹ papa. viij. q. i. §. his oīb⁹ quē. §. quidā libri habent ſub. c. apoſtolica. ꝛ ad predicta vide glo. nota. que hoc ſentit ī. l. illa inſtitutio. i. reſpō. ff. de heredi. inſti. facit optime textus in. l. cum qui. in fin. ff. de iuriſdic. oīm iudicū. hec panor. vbi. ſ. ſed bal. in dicta. l. illa inſtitutio. dicit ꝙ ideo valet teſtamentū: quia hereditas ſuſtinet vicē defuncti. in

Teſtamentū quare valeat.

ſti. de ſti. ſer. in prin. Nec videtur dominum perditū ſed trāſlatum ſec⁹ ſi eſſet oīno deperditū. vt. C. de lega. l. vxor patrui. ꝛ. ff. de vſufruc. lega. l. ſticho. Uide de iſto ꝑ pau. de caſt. fundamētaliter. in. l. i. in prin. ff. ad leg. falci. et per do. Chriſto. por. iſti. de teſta. ordi. in prin. in colū. iiij. verſi. circa. ſecūdum quo iure fuerit inuentū. ꝛc. et ibi Jaſon mai. in additionibus ſuis ad. d. Chriſto. por. vbi etiam ponit idem do. Chriſto. ī verſicu. et ſi dixerit quiſpiam. ꝛc. quare fuerit permiſſum alicui teſtari: de quo dic latius vt per eum. Gerardus. mulcrt.

¶ Quib⁹ ꝓhibitū ſit facere teſtamētū. Rub. ij.

Nobis de perſonis teſtatoꝝ tractātib⁹ ſufficit de his ſolis videre q̄ teſtamentū nō poſſunt facere: nā eis enu=

cat ſibi in actione vel in ꝓprieta=
te: poſſeſſionē tñ reſtituit vt. d. l.
l. ij. reſpōſo: niſi heres ipſi legata
rio ſuā in occupatiōe legati accō
modauerit volūtatē vt. d. l. i. §. qđ
ait p̄: oꝛ. ij. Itē nota ꝙ q̄uis lega
tū peti nō poſſit niſi adita heredi
tate. vt patet ꝑ ſupꝛadicta. tñ ſi le
gatarius decedat poſt moꝛtē te=
ſtatoꝛis etiā ante aditā heredita
tē trāſmittit legatuꝫ ad heredē ſi
ſit pure vł in diē certā relictū. vt
C. de caduc. tollē. §. cū igiť. ꝛ. §. in
nouiſſimo.

> Legatariꝰ decedens pꝰ moꝛtē teſtatoꝛis etiam ante aditā hereditatē trāſmittit legatum.

¶ Additio. Hoc verū niſi in lega
to libertatis et vſufructꝰ. qꝛ illoꝝ
dies non niſi ex adita hereditate
cedit vt. C. de cadu. tol. §. liberta
tibꝰ. ꝛ idē dic ī oībꝰ ſeruitutibꝰ ꝑſo
nalibꝰ legatis: qꝛ cū ad heredē nō
trāſferanť: fruſtra eſt ſi añ q̄s diē
earuꝫ cedere dixerit. l. ij. et. iij. ff.
quādo dies leg. cedit. In ſeruitu=
tibꝰ autē realibꝰ tenet bar. in. §. in
nouiſſimo. C. de cadu. tol. ꝙ earū
dies quantū ad tranſmiſſionē ce=
dit a moꝛte teſtatoꝛis ſicut eſt in
alijs legatꝭ. idē tenet ibi. Cy. licet
glo. in verbo non patiť. in. d. §. li=
bertatibus. cōtrariū videatur in=
nuere. Gerardus mulert.

> Legati ſeruitutum realiū dies quo ad trāſmiſſionem cedit a moꝛte teſtatoꝛis.

¶ Si ꝓo legatariꝰ viuo teſtatoꝛe
decedat: ſi legatarius nō habeat
cōiunctū vel ſubſiſtutū deficit le=
gatū/ꝛ remanet apud heredē te=
ſtatoꝛis alioq̄n ad ſubſtitutū vel
cōiunctū tranſit vt. C. de caduc.
tol. §. ꝑ ſcđo. et. §. vbi autem.

> Legatū an et q̄ñ tranſeat ad ſubſtitutū cōiūctū: vel heredē cum ſuo onere.

¶ Additio. An aūt hoc caſu hu
iuſmōi legatū trāſeat ad ſubſtitu
tū: ↄiūctū: vł heredē cū ſuo onere
vł ſine onere: q̄riť: ꝛ videť ꝙ trā=
ſit ſine onere ꝑ textū in. §. in pꝛio
C. de caduc. tol. Sꝫ dic ꝙ cū ſuo
onere trāſit in caſu p̄dicto. d. §. ꝑ
ſcđo. ꝛ. §. vbi aūt. nec obſtat textꝰ
in. d. §. in pꝛimo. qꝛ loquiť in lega
tis q̄ ꝑ nō ſcriptis habenť vtpu=
ta q̄ñ legatariꝰ eo tēpoꝛe quo cō=
debať teſtamentū in quo legata
relicta ſunt nō erat in rerū natu=
ra: ſecꝰ autē in caducis vel quaſi
Eſt autē quaſi caducū q̄ñ poſt te
ſtamentū factū viuo adhuc teſta
toꝛe is cui relictū eſt ab hac luce
ſubtrahiť. Caducū vero quando
moꝛtuo teſtatoꝛe hoc qđ relictū ē
deficiebat: legatario foꝛte repu=
diante vel ſimili mō. vt dicit tex.
in. §. et cū triplici. C. eo. et poteſt
eſſe ratio varietatis: qꝛ pꝛimo ca
ſu: q̄ñ ſcꝫ legatū ꝓ nō ſcripto ha=
betur ab initio eſt nullū: et ſic nec
ab initio aliquo mō tenet vł ligat
onꝰ iniunctū. Secūdo vero caſu
ab initio valuit ꝛ legatū ꝛ oneris
aſcriptio. Ita vult glo. in verbo
ſentire. verſi. ſed quare aliud i. d.
§. ꝓ ſecūdo. et ibi etiā bal. Intel
lige niſi tale onus certe ꝑſone co=
heret. §. ne aūt eo. titu. Ger. mu.

> Legatū quaſi caducum.
> Legatū caducū.

¶ Legare pōt ille ſolꝰ et ille oīs
qui pōt teſtamentuꝫ facere vt. ff.
de lega. i. l. ij. Que autē ſunt ꝑſo
ne q̄ poſſunt et que non poſſunt
teſtari. ſ̄. habeť in rubꝛi. quibus
ꝓhibitū ſit facere teſtamētū. Naꝫ
quātū ad hoc iſta equipollent ſcꝫ
teſtari/ꝛ codicillari/ꝛ legare. Le=
gatū eñ nō pōt niſi in teſtamēto
vel codicillo reliqui. Vñ q̇ teſta
ri poteſt/codicillari ꝑ cōſequens
poteſt/et legare. cui ꝓhibetur te=
ſtari et codicillari ꝓhibitū eſt. vt
ff. đ codicil. l. diui. §. codicillos iſ
demuꝫ. et. l. conficiunť. §. codicilli
Ei autē ſoli legari poteſt qui pōt
heres inſtitui vt inſti. de lega. §. le
gari aūt. Qui vero nō ſunt capa
ces ex teſtamento nec eis legari
pōt. de quibꝰ ꝑſonis ſ̄. habebimꝰ
in rubꝛi. de extraneis ꝛ volūtarie
inſtituēdis. verſi. itaq̄ꝫ iſtitui. Fi
naliter aūt ſcias ꝙ legatarij ꝑſo=
na debet eſſe certa/alioq̄n nō va=
let legatuꝫ. l. paulꝰ. ij. ff. de re. du.
et. ff. de vſufruc. lega. l. q̄ plures.
¶ Additio. De hac materia vide

> Legare q̇s poſſit.
> Legari cui poſſit.
> Legatarij ꝑſona debꝫ eſſe certa.

Legatū factū iū cte pſone qñ valeat.

Bar. late. diſtiguentē in.l.quidā
relegat⁹. ff. de re.dubi.et poſt eū
Angelū Aretinū i.§.icertis. inſti.
de legatis.q̄ ſic diſtigūt:aut pſo
na incerta ex futuro euētu ē cer=
tificanda/ et tunc ſi erat incerta
de certis valet a principio.vt.l.ſi
ſeruus legat⁹.§.huiuſmodi.ff. de
lega.i.ſed deficiēte futuro euētu
reddit̄ inutile.vt.ff.de vſufru.le.
l.qui plures. Si vero ē pſona cer
ta de incertis.doctores dicūt cō
muniter idē vt valeat.vt.d.l.qui
dā.ff.de rebus du.qd̄ Sali. dicit
eſſe verū vt idē Ange.are.refert
qñ ſupplementū illi⁹ futuri euēt⁹
tendat ad cōmodū teſtatoris. vt
ibi:et.l.ſi quis ita ſcripſerit.eo.ti
tu.alias ſecus. Aut pſona incerta
ex futuro euētu nō ē certificāda
tūc valet ſi p legē certificat̄.vt.l.
id quod pauperib⁹.ꝛ.l.ſi quis ad
declinandā.C.de epiſ.et cle.ꝛ.ff.
de ſtatu.li.qui pecuniā.ſed ſi nec
p legē certificatur tunc dic ꝙ aut
incertitudo pcedit:qꝛ nulla pſo=
na nominata fuit:aut eſt noīata:
ſꝫ ex defectu nr̄e cognitionis re=
putatur incerta. Primo caſu ſi ē
incerta de incertꝭ nō valet.vt.d.
l.id qd̄ pauperibus.et.§. incertis
inſti. de lega. Sed ſi ē incerta de
certis tūc videt̄ valere.vt.l.ſi q̄s
titio.§.ſi heres.ff.de lega.ij. Sed
Ja.de are.dicit ꝙ nō valet p.l.cū
ex pluribus.ff.de manu.teſta.qd̄
vt refert idē Ange.vbi.ſ̄.appro
bat Sali.p.l. paul⁹.ij.ff.de re iu=
di.nec obſtat.d.§.ſi heres.quia ibi
debet intelligi ꝙ electio data fuit
heredi. ꝛ ideo eo non eligente om
nes vocant̄ ad illa.x. vt.l.cū qui=
dā.ij.eo.titu.p quem textū ille.§.
declarat̄. Scd̄o caſu quādo pſo=
na eſt noīata/ ꝛ tūc aut ex incerti
tudine pſone inſurgit etiā incerti
tudo rei ꝛ nō valet a principio.vt
d.l.cum ex plurib⁹.et.l.ſi quis de
pluribus ſcd̄m aliam lecturaꝫ de
reb⁹ dubijs. Aut nō inſurgit ali=
qua incertitudo in re legata: tūc
valet in ſe:et eſt loc⁹ gratificatio
ni. quia pbatio deficit et herede
nō gratificante reddit̄ inutile. vt
l.ſi quis ſeruū.§. ſi inter duos.ff.
de lega.ij. Et hec vltima duo mē
bra notantur p dynum in regula.
in obſcuris de regu.iu.li.vi. Ad=
uerte ꝙ quando relinquit̄ a lega=
tario vł fideicōmiſſario nō expſſa
pſona cui debeat dari:tunc in du=
bio intelligit̄ dandū heredi et va=
let relictū.l.qui pecuniā.ff.de ſta
tu.li.ratio eſt qꝛ ab eo legatarius
vel fideicōmiſſari⁹ ſenſit cōmodū
ita vult in effectu Bar.i.l.paul⁹
ij.ff.de re.du. Ubi aūt eſſet incer
titudo rōne pſone a qua reliquit̄
tūc nō vitiat̄ relictum:qꝛ ſemper
heredi on⁹ iniunctū intelligitur.l.
ſi ſeru⁹ legat⁹.§.qui margaritaꝫ.
ff.de lega.i.et notat glo.in.l.mar
cellus.in prin.ff.ad trebel.ſed fi=
deicōmiſſarius ſingularis contra
vniuerſalē ſcꝫ cui fctā ē reſtitutio
agit.l.fi.C.ad trebel. Gerar.mu.

Legatū relictū a legatario non expſſa pſona cui/ an valeat

¶ Prio ſane de pſonis dictū eſt.
videam⁹ de rebus/ et certe lega=
ri pōt res teſtatoris. item res he=
redis.§. nō ſolū.in pri.inſti.de le
gatis:et i his nihil refert ſi ſciue
rit vel ignorauerit teſtator ſuā vł
heredis eſſe vt inſti. eo.§. ſi quis
rē ſuā.ꝛ.l.vnū ex familia.§.ſi rem
tuā.ff.ꝺ lega.ij.itē res legatarij.
nā rogari pōt legatari⁹ vt nō ſolū
ſibi rē legatā:ſꝫ ꝛ ppriā reſtituat
eo ſolo obſeruatū ne plus quiſqꜫ
alteri reſtituere ſit rogat⁹ q̄ꜫ ex te
ſtamēto ceperit/nā qd̄ amplius ē
inutilit̄ relinquit̄. vt inſti.de ſing.
re.p fideicō.re.§.pōt aūt.ſed qli=
bet quē honoro cōmodo pecunia
rio eaten⁹ pōt onerari ſicut hono
rat⁹ eſt ꝛ nō vltra.vt.ff.ad.le.fal.
l.ſed ſi nō ſeru⁹. Illū ꝟo onerare
nō poſſum q̄ nihil pcipit ex iudi=
cio meo:qꝛ nō eſt recipiēdū vt cui

Legari quales res poſſint.

Onerare catenus q̄s pōt q̄te nus honoratur

mentũ ſine ſpeciali ſolẽnitate non põt ſubſiſtere.§. ccc⁹ aũt.inſti.co. Sed quia de huiuſmodi teſtamẽto eſt ſpecialis tractatus / iccirco de eo hic ad preſens non dicitur: quia ibidez hec plene tradentur.

Monachus et qlibet regularis teſtari non poſſunt

¶ Monachus et quilibet regularis teſtari nõ poſſũt: cũ ex voto ſolẽni per profeſſionẽ emiſſo abdicatũ ſit ab eis arbitriũ ꝓpe voluntatis.xij.q.i.nõ dicatis.et cuz nihil ꝓpriuz dicãtur habere: quia eo ipõ ꝙ ingreſſi ſunt monaſteriũ et profeſſi / ſe ſuaqꝫ deo dedicauerunt vt.C.de ſacroſan.ec.auc.ingreſſi.ante profeſſionẽ vero licet eis teſtari.et ſi teſtamentum fecerint incipit illd̕ habere vires profeſſiõe facta: ſicut ꝑ mortẽ. Naz ſolenne votũ in monaſterio quantum ad ius ciuile pertinet reputaꝛ ꝑ morte.vt.C.de epĩs et cle.l.deo nobis.in fine prin.ibi et hoc tantũmodo lucri.ꝛc.et in auc. de monachis.§.illud.col.i.Et valebit teſtamẽtuz in predicto caſu ſi in aliquo monaſteriũ quod ingrediũtur inſtituaꝛ: ſi liberos non habeant: alias non valeret: cũ eccl̃ia exequatur filio naſcituro.

Eccl̃ia exequatur filio naſcituro.

¶ Additio. Ut in auc.de ſanctiſ.epiſ.§.ſed et hoc preſenti.col.ix.ꝛ c.in p̃ſentia.poſt mediuz.de ꝓba. Gerardus mulert.

¶ Uñ ſicut filio nato de quo non erat facta mentio in ipſo teſtamẽto rumpitur teſtamentum. vt.ff. de iniuſto teſta.l.i.in fine.cum ſimilibus: ſic in p̃dicto caſu. et bona om̃ia monaſterio cõpetunt: ſecus ſi liberos habuiſſent quando ante ꝓfeſſionẽ teſtamentũ faciebant et liberos in eo inſtituiſſent / quia tunc nõ videtur ꝙ teſtamentũ infringaꝛ: licet monaſterio nõ relinquant vt notaꝛ.C.de ſa.ſan. eccle.auc.ſi qua mulier.ꝑ glo.ij.

¶ Additio. Sed aduerte ꝙ bar. ibi aliter loquitur prout late per eũdẽ videre licebit. itẽ vide etiaz bal.ibidem. Gerardus mulert.

Teſtari an quis poſſit poſt religionis igreſſũ.

¶ Sed q̃d ſi ingrediẽs monaſteriũ añ ingreſſũ nõ faciat teſtamentum: ſed poſt ingreſſum diſponere vult? Reſpõde ſi nõ habet liberos nõ poteſt: q2 ipſo ingreſſu oĩa ſua bona monaſterio cedũt: et idõ nec teſtaꝛ vtputa nõ dñs.vt.C.d̕ ſacroſan.eccle.auc.igreſſi. Si autem liberos habet et poſt ingreſſum vult diſponere de bonis vtrũ poſſit de iure ciuili.et inquãtum Itẽ et ſi eo caſu nullo modo diſponat quantũ filij habere debent nõ dico hic. Sz dicas de hoc non dicitur in tractatu notulaꝝ vt notatur in titulo quib⁹ modis nobis rerum dñia acquiruntꝛ.§.penulti.

¶ Additio. Aduerte ꝙ hec deciduntꝛ ꝑ auc. Si qua mulier. C.de ſacroſan.eccle.et ibi plene, ꝑ bar. de hac materia. Gerar.mulert.

¶ Et nota ꝙ ſcd̕m iura ciuilia ingrediẽs monaſteriũ incõtinẽti ꝙ accipit ordinẽ monachalẽ / cucullam / ꝛ ſcapulariũ monachus efficitur et ꝓfeſſionẽ feciſſe videtur ex quo aſſerit ſe velle eſſe monachũ.vt in auc.de ſanctiſ.epiſ.§.ſi q̃s aũt ad monaſticã.col.ix. Sed de iure canonico qd̕ p̃ualet in talibus: habet annũ ad deliberanduz et ad ꝓfeſſionez faciẽdã.v ĩi ante annũ nõ eſt aſtrict⁹ / eſto ꝙ veſtes mõachales aſſumpſerit.c.ad apoſtolicã.de regula.ꝛ.c.i.§.qui vero eo.titu.li.vi.et ideo ante annũ teſtari: et de bõis ſuis diſponere poterit ſi voluerit vt.s̃.dictum eſt.

¶ Additio. Aduerte tamen ꝙ licet ante annuz profeſſionẽ facere nõ debeat: nec ad eam faciendam ſit recipiendus.vt.d.c.ad apoſtolicaz.ſi tñ eã intra p̃dictũ annuale tempus fecerit obligatur ad obſeruantiam regularẽ: et vere monachus cenſend⁹ eſt.d.c. ad apoſtolicã. Multa eñi fieri ꝓhibent

Profeſſionẽ faciẽs intra ãnũ obligaꝛ ad obſeruantiam regularẽ.

que tamē facta tenēt vt ibidē di-
citur: ⁊ ſic hoc caſu nō poſſet etiā
intra annum facere teſtamētum.
An autē ⁊ quatenus obliget quē
ꝓfeſſio facta ītra ānū vide p tex.
i.c.ij.⁊.iij.de regu.li.vi. Ger.mu.
¶ Et hoc de monachis ⁊ regula
ribus. De ceteris aūt clericis ſci-
endū eſt ꝙ epiſcopꝰ et quilibet ad
miniſtrator vel prepoſitus cuiuſli
bet loci ſit preſbiter vel quis cleri
cus de rebus quas probatuz fue-
rit ipſos habuiſſe ante epiſcopa-
tū vel prepoſiturā vel aliunde ꝙ̄
de bonis eccleſie teſtari poſſunt.
Nam ſi nō apparet vnde alias ha
buerint oīa de bonis ipſius ec-
cleſie preſumunt habere: et inde
teſtari nō poſſunt. vt.C.de epiſ.⁊
cle.auc.licentiā.

Epūs an poſſit teſtari.

¶ Additio. Ad hoc facit textus
in.c.i.de teſta.et ibi panor.et idez
panor. i repetitiōe. c.cū eſſes ꝟſi.
tertio pricipaliter quero.eodē ti-
tulo. Utrū aūt papa poſſit cleri-
co indulgere vt de bonis intuitu
eccleſie acquiſitis poſſit libere te
ſtari. vide late. per panor.in.d.re-
petitiōe.c.cum eſſes in ꝟſi. quin-
to principalit quero. Gerar. mu.
¶ Nū ꝟo.ſ.clerici nō eo ipō ꝙ in
grediunt eccliaſticā ſcalā ꝓpriis
renunciare videnṫ/cū clerici ibidē
ſeruientes habeant propria vnde
teſtari poſſunt. vt i.d.auc. licētiā
Immo ſi filijfa.ſunt preſbiteri vl
alij clerici de his q̄ aliquo legiti-
mo modo querūt/quaſi de caſtren
ſi peculio poſſunt teſtari: ſic tamē
vt hoꝝ filij aut his nō extātibꝰ pa
rētes coꝝ legitimā ferant partē.
vt.C.de epiſ.et cle.l. ſacroſancte
eccleſie.⁊ auc.preſbiteros.

Filijfa. clerici teſtari poſſunt

¶ Additio. Quero nunq̄d ſaltez
ſimpliciter bn̄ficiatꝰ de fructibus
bn̄ficij ſui poſſit teſtari: glo.i ver
bo reſeruari i.c.p̄ſenti.de offi.or-
di.li.vi.tenet ꝙ ſic.quā ſequiṫ ibi
Jo.an.ſed panor.in.c.i.et pleniꝰ

Clericꝰ ſimpliciter bn̄ficiatꝰ an poſſit teſtari.

in.c.finali.de peculio cleri.et idez
panor.pleniſſime in repetitiōe.c.
cuz eſſes in verſi.ſcdo principalit
quero nunq̄d clericꝰ .⁊c.de teſta.
tenet ꝙ non. vbi ſoluit motiua.d.
glo.et doctorū in.d.c.preſenti. et
vide glo.in ver. ꝓprietatē.xij.q.i.
duo ſunt genera. Gerar. mulert.
¶ Itē nō teſtanṫ q̄ dati ſūt obſi-
des ꝓ captiuis populi romani vt
ff.de teſta.l.obſides.
¶ Additio. Intellige d̄ obſidibꝰ
ꝓ captiuis ppli rōani. vl ecōtra.
puta ſi apd̄ īfideles eſſēt obſides
xpiani: vel ecōtra. ſecꝰ in his obſi
dibus qui quotidie traduntur de
vna ciuitate alteri/iuxta ea que le
gunṫ et notanṫ in.d.l.obſides.ita
dicit panor. ſuper rubri.de teſta-
mentis. Gerardus mulert.

Obſides teſtari non pn̄t.

¶ Itē q̄ cōdēnatꝰ ē de crimīe fa-
moſo. vt ff.d̄ teſta.l.is cui.§. fina.
⁊.l.cū lege. Itē dubitātes vl errā
tes de ſtatu ſuo ſcz ignorātes an
ſint manumiſſi vel emācipati ſiue
nō. vt. ff.eo.l.qui in ꝓu̅i.⁊.l.de ſta
tu. Itē heretici/niſi filios habeāt
fideles q: in eis teſtari poſſunt. vt
C.de here.et mani.l.manicheos.
qd̄ hodie corrigiṫ p auc. gazaros
eo.titu. Itē.rei perduelliōis.i.q̄
cōmiſerīt crimē leſe maieſtatis. vt
C.ad le.iul.ma.l.ſi qs et.l.fi. Itē
ſui. vt. ff.d̄ teſta.l.ſi filiuſfamilias
Itē dānatꝰ ad mortē.i.qui cōdē-
natꝰ ē vt moriaṫ vel efficiaṫ ſuꝰ
pene teſtamētū facere nō pōt. vt
ff.eo.l.eiꝰ q̄.§.i.ad finē. Un̄ ꝟſus.
Teſtari nequeunt impubes: reli-
gioſus. Filius i ſacris: morte dā-
natꝰ: ⁊ obſes. Prodigꝰ ac ſtultꝰ:
dubius: ſeruus furioſus. Crimīe
dānatus.cū muto ſurdus et ille.
Qui maieſtatē leſit ſic cecꝰ ⁊ ipſe

Verſꝰ.

¶ Additio. Nota ꝙ oēs hee per-
ſone ſupradicte enumerātur per
glo.finalē.§.fina.inſti.qui.non eſt
permiſ.fa.teſta.et glo.in.l.ſi que
ramus.ff.de teſta.et per Azonē i

ſūma.C.q̄ teſta.fa.poſ. Itē nō ꝙ
io.an.in addi.ad ſpecu.i.d.ti.de in
ſtru.editio.§.ꝯpēdioſe.ponit hos
verſus ⁊ dicit ꝙ eos ponit dñs Ro
landinꝰ i floribꝰ. Adde ꝙ pret ſu-
pradictos teſtari ꝓhibeť publicꝰ
vſurariꝰ niſi pſtet cautionē ſʒ for
mā.c.q̄ꝗ.d vſu.li.vi.quid de exco

Excommunicatus an poſſit teſtari.

municato.glo.fi.i.c.decernimꝰ de
ſen.excō.li.vi.tenet ꝙ nō pōt te-
ſtari.ſed Io.an.ibi i nouella latiꝰ
reaſſumēs materiā tenet cōtrariū
qd ſequiť:panor.ſup.d.rub.de te-
ſta.vbi dicit hoc hodie tenendum

Dānatꝰ ad ꝑpetuos carceres an teſtari poſſit

Quid de damnato ad perpetuos
carceres: d. panor. vbi.ſ. dicit ꝙ
in laico cōmunis ſentētia eſt ꝙ eſt
inteſtabilis. vt notať in.l.ij. ff. de
pub.iudi. Sed in clerico dicit va
rie fuiſſe cōſultū: n ā quidā (vt ip
ſe refert) cōſuluerīt ꝙ nō poſſit te
ſtari: quia illa pena equiparatur
pene mortis ſeu deportatiōis. vt
notat Inno.in.c.qualiť et quādo
de accuſa. Conſulētes vero oppo
ſitū moti ſunt: qꝛ ius canonicū nō
imponit ꝑpetuū carcerē in penā
ſed ad penitētiā vt in.c.nouimꝰ.i
fi.de ver.ſigni.et in.c.penul.in fi.
de here.⁊.c.q̄uis. de penis.li.vi.
ergo non debet hec pena inhabili
tatis teſtādi ꝓdire ex penitentia.
Hanc opinionē mitiorē dicit.d.
panor.vbi.ſ. fatetur tamē aliam
videri veriorem: quia negari non
poteſt quin ibi ſit quaſi mortuus.

Exoculatus ꝓpter crimen an poſſit teſtari,

¶ Item q̄d de exoculato ꝓpť cri
mē: ſpecu.i titu.de iſtru.edi.§.cō
pēdioſe.verſi.quid de exoculato.⁊c.
vult ꝙ ſi ꝓpter graue delictū qd
eū infamē dimittit ſit exoculatus
nō pōt teſtari p.l.is cui.§.ſi q̄s ob
carinē.ff.de teſta.⁊.l.cū lege. Si
ꝟo de furto vel de alio modico de
licto tūc pōt teſtari.vt.C.d ſecū.
nup.l.i.in prin.vt eadē ſit ratio in
his q̄ in cecis naturali morbo ſup
ueniente.⁊c.ita dicit ipſe ſpecu.
¶ Itē q̄ro an īfamis poſſit cōde

Infamis an poſſit teſtari.

re teſtamētū/⁊ dicit idem panor.
vbi.ſ.ꝙ ſic niſi reperiať ſpecialiť
ꝓhibitus qd ꝓbať in.l.i.C.de ſe-
cū.nup. de quo ꝑ bar.i.l.is cui.§.
ſi q̄s ob carinē.ff.de teſta.vbi hoc
etiā ꝓbat tali medio: nā relegatꝰ
infamis eſt.l.cognitionū.§.minui
tur.ff.de varijs et extraor.cog.et
tñ pōt facere teſtamētū.l.ciꝰ q̄.§.
ſed relegati.ff.de teſta.nec obſtat
ſʒ eūdē bar.ꝙ īfames ſunt ꝑuati
actibꝰ legitis: qꝛ nō ē verū de oibꝰ
Nō ei ꝑuati ſūt illis q̄ reſpiciunt
vtilitatē ꝑuatā vt iſti.de excep.§.
fi. Itē adde ꝙ teſtari ꝓhibeť q̄ ſe
ab hereticis rurſus baptizari pa-
tiť.l.fina.C. ne ſanctū baptiſma
itereť. Itē adde cū qui inceſtas
nuptias cōtraxit.l.ſi quis inceſti.
C.d inceſ. nup. ¶ Quæriť q̄d de

Bānitī nr̄i tp̄is an poſſint teſtari.

bānitis noſtri tēporis nūquid illi
poſſūt facere teſtamētū: Reſpō
det bar.in.d.l.eius qui.§.fina.ꝙ li
cet nō poſſint facere teſtamentū
ſm ſtatuta et iura ciuitatis vnde
exbāniti ſunt/nō tamē perdūt te-
ſtamēti factionē de iure cōmuni.
hoc dicit tenere Ia.d are.in.l.ex
facto.§.ex facto.ff.ad trebellia.de
hac q̄ſtione vide latius per eundē
bar.in quadā queſtiōe per eum di
ſputata que incipit. Lucane ciui-
tatis ſtatuto.⁊c. ¶ Adde. Predi
ctis etiā deferētes arma ad infide
les chriſtianos impugnantes illi
enim inteſtabiles ſunt tam actiue
q̄ꝫ paſſiue. Itē ſunt ipſo facto ex-
cōmunicati capientiū ſerui/infa-
mes/et eorū bona cōfiſcata.c. ita
quorūdā.⁊.c. ad liberandā. de iu
deis.⁊ vide extrauagā.primā eo.
titu.in extrauagā.cōibus. Item
adde p̄dictis caſum auc.oīnes pe
regrini in fine.C.cōmunia de ſuc
ceſſioni. Sed nūc quero circa pre
miſſa an ne ꝓhibiti teſtari poſſint
diſponere ſaltem ad pias cauſas.
de hac q̄ſtione vos remitto ad.d.
panor.ſup.d.rubrū.de teſta.i ꝟſi,

ſed nūc queritˀ de materia.ꝛc.vbi plane hāc materiā diſcutit.vide etiā de eadē materia plene p bar. in repetitione.l.i.C.de ſacroſan. eccle.poſt princi.apparatꝰ ſui.et ibi etiā p bal.et aliqd p ioh̄ā.an. in nouella in.c.quāꝗ̄.in prin.iij. colū.de vſu.li.vi.Gerar.mu.

Quid ſit teſtamentū et vnde dicatˀ.Rubri.iij

Teſtamentuz quid ſit.

TEſtamentū eſt volūtatis nr̄e iuſta ſē tētia/de eo ꝙ q̇s poſt mortē ſuā fieri vult cū īſtitutiōe heredis.vt.ff.ꝺ teſta.l.i.ꝛ inſti.de lega.§.añ heredis.et.l.penul.ꝟſicu.Calphurniꝰ.ff.de his que in teſta.delē.Dicitur autem iuſta ſententia.i.legitima diſpoſitio.Per hoc autem quod dicitur voluntatis noſtre ſignabis tria.Nā dicit nr̄e ſcilicet q̄ teſtamur nō aliene.Et ex hoc cōfunditˀ quorundā tabellonū inſenſata ſimplicitas qui nō indagata teſtatoris volūtate ſcribunt teſtamētū prout dictatˀ eis ab amicis infirmi plerūꝗ̄ de facili approbātis/et q̇d ſcriptū et q̇d dictū ſit ignorātis/licet ei poſſit ab amicis ſalubre cōſiliū dari/oīa tamē debēt diſponi ſm̄ volūtatē teſtantis/q̄ eſt a tabellione anteꝗ̄ ſcribat inquirēda:et multis verbis et indicijs explorāda.Satis enī conſtāter veteres voluerūt teſtamentorū iura per ſe firma eſſe oportere/nō ex alieno pēdere arbitrio.vt.ff.de here.inſti.l.illa inſtitutio.Scdo dicitˀ volūtatis:ſcȝ libere.ideo quia nemo teſtari cogitur:quia adeo debet eſſe liberum et abſolutū cuilibet vſꝗ̄ ad exitū vite arbitriū vt nullā ſibi poſſit ī teſtādo legē īponere a q̄ recedere nō liceat.vt.ff.de fideicō.liber.l.luciꝰ titius ſeptitie.§.luciꝰ titius.

Teſtari nēo cogitur.

et meliꝰ ꝓbatˀ in.l.ſi q̇s in ꝑncipio ff.de le.iij.vnde oīs vltima voluntas licet iuramento firmata licet quātūcunꝗ̄ verboꝝ ſolēnitate cō poſita mutabilis et variabilis eſt cū ambulatoria ſit ſemꝑ ī hoc cuiuſꝗ̄ volūtas.vt.ff.de dona.inter vi.et vxo.l.cū hic ſtatus.§.ait orō et.ff.de adimēdis leg.l.ꝙ ſi iterū ī amicitiā:et merito.nā ꝓpt̄ cōditionem ꝛ rerum ſucceſſus varios liberum debet eſſe cuilibet cum re mutare conſilium.

Ultima volūtas lȝ iuramēto firmata mutabilis eſt

Additio.An autem cum teſtator iurauit non mutare voluntatem et tñ poſtea mutauit īcurrat piurij reatū.Bar.i.l.ſi q̇s i pri.in vlti.colū.ibi q̄ro q̇d ſi teſtator dicit.ꝛc.tenet ꝙ nō per rationē ibi p eundē adductā.de qua queſtione video p Jo.an.in mercurialibꝰ in regula qō ſemel de reg.iu.li.vi. tangit eandē queſtionem.Specu. in titu.de inſtru.edi.§.cōpendioſe verſi.q̇d ſi q̇s iurauit.et dicam .J.in rubri.ſi teſtator voluerit precedentibꝰ vel ſequentibus vltimis voluntatibꝰ derogare.Ger.mu.

Tertio dꝛ volūtatꝫ ſcilȝ ſobrie.quia volūtas hec ex ſobria et competēti mēte debet ꝓcedere:ſi enī freneſi vel alio accidenti a mente alienatꝰ appareat nō plꝰ ꝗ̄ furioſus vel mēte captus teſtari poteſt quia p oīa ꝛ in oībus abſentis vel quieſcētis/vel dormiētis loco habetur.vt.ff.de codicil.l.ij.§.furioſus.immo tabellio qui tale teſtamētū ſcripſit:falſus tenetˀ.vt.C. de teſta.l.iubemꝰ.§.ſi enī talis eſt teſtator.et.§.ſciturus.Igitˀ cautꝰ tabellio intret ad egrū et audiat ab eo verba plurima/et ea aliqñ repeti faciat vt bñ videat.ſi ex cō poſita mēte ꝓcedant.nō tñ impedimēto eſt ſi illꝰ egri balbutiens et ſeminecis lingua ꝟba determinate nō ꝓferat dūmodo ex intellectu ſano ꝓcedere videātur.nā ſe-

Tabellio cautus q̇d faciat.

nuū vel egritudinē corporis: ſince
ritatē mētis tenentib⁹: teſtamēti
factionē certū eſt non auferre. vt
C. q̇ teſta. fa. poſ. l. ſenuū. Procu
ret etiam tabellio vt ſcripto teſta
mēto et vocatis teſtib⁹ tūc aperia
tur feneſtra vel accendatur cāde=
la: et ſi poſſit fieri ſedeat eger et
corā teſtib⁹ aliqua verba loquaꝑ/
vt eū videāt teſtes et ꝑpendāt eū
ſane mētis eſſe. Cōſulo autē cui
libet tabellioni fideliter: vt nulli⁹
vltimā volūtatē ſcribat/ niſi cū eo
noticiā habeat vel ſaltē adhibeāꝑ
teſtes qui vel quoꝝ aliqui eum co
gnoſcāt/ quibuſdā eni tabellioni=
bus turpiter ſuꝑ hoc illuſum au=
diui. Suꝑ eo nota ꝙ i diffinitione
dicꝑ de eo qȯ q̇s poſt mortē mor=
tē ſuam fieri vult. et notabis teſta
mētū nō valere niſi morte ſecuta.
vt dicit beatus Paul⁹ in epiſtola
ad hebreos. ix. c.

¶ Additio. Et citatur in. c. cum
marthe. verſi. nouiſſimū eteni. de
celebra miſſa. Gerardus mulert.

¶ Nā añ mortē neqȝ teſtamēti ne
qȝ ʒct⁹ ſcriptura illa vi obtinet: ꝛ
iō nemini lꝫ ex ea ſibi aliq̇d vēdicare

¶ Additō. Facit. l. ij. §. ſi dubiteꝑ
ff. quēad. teſta. aperi. Ger. mu.

¶ Poſt mortē ꝟo (niſi appareat
iuris obſtaculū) icipit vi habere.
q² huiuſmodi voluntates vltime
morte cōfirmanꝑ: ꝛ poſt mortē te
nere icipiūt vt. C. de caduc. tol. l.
vnica. §. igiꝑ. ꝛ ō ſacroſan. eccl. l. i.

¶ Itē attende qȯ dicit de eo. i. de
Teſta= vniuerſo p̄rimonio: nā teſtamētū
mentuꝫ debet toti⁹ patrimonij diſpoſitio
debet nē habere: quia nemo poteſt pro=
toti⁹ pa parte teſtatus decedere: niſi ſit mi
trimo= les: cuius in teſtamēto voluntas
nij diſ= ſeruari debet. vt inſti. de here. in=
poſitio= ſti. §. nō aūt. licet in parte bonoruꝫ
nē hr̄e. ſuoꝝ codicillari quis poſſit. vt. ꝭ.
diceꝑ in tractatu codicilloꝝ. quin
immo ſi quis teſtamentum con=
dens aliquem paticulariter in re

vel parte certa ſibi heredem inſti
tuit/ nec reliquum aliquem inſtitu
endo alteri aſſignauit: ipſe parti=
cularis heres pro vniuerſali habe
bitur: et totum capiet. quia i par=
parte continetur totus as. vt. ff.
de here. inſti. l. §. ſi ex fundo. et. l.
quotiēs. §. ſi duo. et inſti. de here.
inſti. §. nō autē. Ultimo ō²cū inſti
tutione heredis. Eſt eni heredis Here=
inſtitutio caput ꝛ fundamentū te dis inſti
ſtamēti. vt inſti. de lega. §. ante he tutio ca
redis. et. ff. de here. inſti. l. i. primo put eſt
reſpōſo. heres eni ſuſtinet vicē de teſtamē
functi: q² vna et eadē videtur eſſe ti.
ꝑſona heredis et defuncti. vt in
auc. de iureiu. a moriente preſtito
poſt prin. colla. v. Et intiū teſta=
mētū ex heredis inſtitutiōe depē
det/ vt ſine ea nullū ſit vt. ff. de iu=
re codicilloꝝ. l. fi. et inſti. de fidei=
cōmiſ. here. §. in p̄mis. et. ff. de his
que in teſta. delē. l. proxime. verſi.
Calphurni⁹. Ceterū ex eo appel
latū eſt teſtamētū/ q² teſtatio men
tis eſt. i. declaratio voluntatis vt Teſta=
inſti. de teſta. in prin. Et ſm̄ hoc mentuꝫ
etiam codicill⁹ large accepto vo= vn̄ ap=
cabulo/ ō² teſtamētū: eo ꝙ ē teſta pellatuꝫ
tio mētis. i. declaratio voluntatis eſt.

¶ Additio. Aduerte tn̄ ꝙ ꝓprie
ſumēdo vtrūqȝ in multis differūt
teſtamentū ꝛ codicillus prout la=
te videre licebit. ꝭ. in rubri. in qui=
bus diffe. et conue. teſta. et codi=
cil. Itē aduerte ꝙ hāc ethimolo=
giā dum dicꝑ teſtm̄ ex eo appella
tum eſt: q² teſtatio mētis ridiculo
ſam dicit laurenti⁹ vallēſis elegā
tiarū libro. vi. Gerardus mulert.

¶ De teſtamētoꝝ diui= ſione. Rubri. iiij.

t Eſtamentorū
quoddā eſt cōditū i Teſta=
ſcriptꝫ: quoddā nū mētorū
capaꝑ ſine ſcriptis. diuiſio.
Eſt aūt teſtamentū i ſcriptis qȯ
in ſolēnitatibus ſcripture et ſub=

ſcriptionis teſtiũ et ſigilloꝝ appẽ
ſione cõſiſtit. et ideo dicit̃ in ſcri=
ptis.i.in ſolẽnitatib⁹ p̃dictis ſine
quibus regulariter nõ valet: quia
ex ipſis ſubſtantiã accipit: et hoc
tale teſtamentum nõ eſt neceſſe te
ſtib⁹ pateſieri: qꝛ clauſam et inuo=
lutã ſcripturã põt teſtator offer=
re teſtib⁹ etiã ignorantib⁹ q̇d cõti
neat̃ in ea. vt. C. de teſta. l. hac cõ=
ſultiſſima. et. l. cum; antiquitas. §.
vlti. et. l. iubem⁹. Sꝫ de hoc teſta
mẽto diffuſi⁹ tractabit̃ i loco ſuo
.j. ſcꝫ in. rubꝛi. de teſtamen. in ſcri=
ptis. Aliͦ notant̃ dꝛ nũcupatiuũ
id ẽ ſine ſcriptis: i q̂ teſtamẽto he
redis et legatarioꝝ noia et oia q̃
cõtinent̃ in eo corã teſtib⁹ nuncu
pant̃.i. declarant̃ et patefiũt. Et
dicit̃ ſine ſcriptis id eſt ſine ſolen=
nitatib⁹ pꝛedictis: qꝛ nõ opus eſt
ſcripturã interuenire: licet eni vt
plurimum ſcriptura interueniẽte
ad ꝓbationẽ fiat/ tñ ſine ipſa con
fici poteſt. Itẽ nec eſt op⁹ ſubſcri
ptiones teſtiũ et ſigilla apponere
vt inſti. de teſta. §. finali. et. C. e. l.
hac ꝯſultiſſima. §. ꝑ nũcupationẽ
Sic igit̃ patet ꝙ nũcupatiuũ ali=
quãdo cũ ſcriptura aliqñ ſine fie=
ri põt: quoꝝ oim exẽpla et forme
ſuis locis ponẽtur.

Teſtamẽtũ in ſcriptis nõ eſt neceſſariũ pateſieri.

Quot et q̃ ſit pꝛicipales ⁊ neceſſarie teſtamẽti ꝑtes: et quot ⁊ q̃ cauſales et volũtarie. Ru. v.

Scire debes ꝙ q̃=
dam ſunt que ad teſta=
menti fidem et pꝛobatio
nem accedunt: vt puta legitimo=
rum teſtium legitimus numerus
et etiam teſtamenti quod fit in
ſcriptis ſubſcriptiões teſtiũ et ſi=
gilla: ſed de his ſuis locis tractet̃
ſcꝫ. j. in rubꝛica de teſti. / i teſta. ad
hibendis. et. j. de teſta. in ſcriptis.

Pꝛeter hec autẽ quedã alia ſunt
que circa teſtamenti tenorẽ et foꝛ
mã cõſiderari opoꝛtet: ⁊ q̃ in oꝛdi
nanda teſtamẽti ſerie poſſunt oc=
currere: et de his pꝛeſens tracta=
tus ꝓſequit̃/ quoꝝ potiſſime tria
ſunt que in cuiuſlibet teſtamenti
foꝛma elegãter ac debite oꝛdinan
da nequeãt preteriri: et ipſa ſola
tria reddũt teſtamẽtũ decoꝝ/ ꝑfe
ctũ/ et tutũ. Pꝛimũ eſt pꝛohemiũ
oꝛdinatio. Secũdũ heredis inſti=
tutio. Tertiũ clauſula generalis
Pꝛohemiũ eni ponẽdũ ẽ tũ ꝓpt
teſtatoꝛis ꝑſonã ſufficiẽtis in quo
eſt deſcribendũ q̃ eſt cã ꝑima oꝛigi
nalis ⁊ efficiẽs teſtamẽti: tũ ꝓpt
decoꝛẽ/ tũ etiã cõſuetudinẽ gñalẽ
Additio. Facit ad iſtud. l. i. ff.
de oꝛi. iu. Gerardus mulert.
Heredis vero inſtitutio ꝓꝛſus
neceſſaria ẽ: qm̃ ipſius teſtamẽti
eſt fundamẽtũ: et caput ſine q̃ nõ
valet teſtamentũ. vt dictũ ⁊ ꝓba=
tus eſt. s̃. i rub. q̇d ſit teſta. ꝟſi. vl=
ti. dicit̃. ⁊ c. Per tertiũ autẽ ſcilꝫ
per clauſulã generalẽ ꝓuidet̃ pe=
riculo qͦ caſualiter iminere poſ=
ſit: cui⁹ icurſu teſtatoꝛis volũtas
omni iure deficeret. Et ideo do=
ctrine cauſa p̃cipio hec tria in te=
ſtamẽto aliquo nõ omitti. Sũt ⁊
alia tria ex ſola teſtatoꝛis volũta
te pendentia/ que oino neceſſaria
nõ ſunt: quia ſine his et eoꝝ quo
libet teſtamenti foꝛma ſubſiſtit: et
ad perfectionẽ teſtamẽti nil ope=
rãtur qualia ꝑima ſunt legata: vi=
delicet donationes a teſtatoꝛibus
relicte: ⁊ ab heredibus pꝛeſtande.
§. i. inſtitu. de lega. quas nemo co
gitur inuit⁹ facere. ff. de adimen.
lega. l. rẽ legatã. Poteſt eni fieri
teſtamentum ſine leg. ⁊ fideicom.
vt. ff. de here. inſti. l. i. §. q̃ neqꝫ. Se
cundo ſubſtitutiones quas teſta=
toꝛ neceſſe non habet facere eo ꝙ
ſunt ſecũdarie et cõditionales in=
ſtitutiones. l. ij. §. defert̃. ff. de bo

Pꝛohemiũ q̃re ponitur

Legata fideicõmiſſa aut ſubſtitutiones nẽo cogitur facere.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

no. poſ. ſm̄ tabu. Conſtat ergo ꝙ heredi inſtituto nemo cogiꝭ cōditionē adijcere: et poſt primū gradū inſtitutionis ad ſecunduꝫ non trāſit quis inuitus cū huiuſmodi ſubſtitutiōes de ſingulari voluntate teſtatoris ꝓcedant. vt inſti. de vulga. ſub. in pri. Satis eſt em̄ ꝙ ipſa heredis inſtitutio teſtamēto dedit caput ⁊ vitā. Tertio poſt legata et ſubſtitutiōes ſunt quedam alie generales teſtamētarie diſpoſitiones que de ſola teſtatoris volūtate prudētia et arbitrio ꝓcedūt / vtputa quādo vetat detrahi falcidiā de legatis: quando ꝓhibet alienationes: quādo ꝓuidet filijs impuberibus de tutore: et ſimilia que nec dici poſſunt legata, nec inſtitutiōes: nec ſubſtitutiones: ſꝫ alꝫ gn̄ali vocabulo vōlūtarie ꝓuidētie teſtatorꝫ de qb⁹ oībus. ſ. ſuis locis diceꝭ. Igitur ex his que dicta ſunt colligas ꝙ ī teſtamentis poſſunt ſex capitula contineri. (Ita tradit etiam ſpe. ī ti. de iſtru. edi. §. cōpēdioſe. ꝓpe fi. §. ibi. ⁊ in ſūma no. Gerar. mu.) quorum prima tria ſcꝫ prohemiū / heredis inſtitutio / et clauſula generalis ponēda ſunt vt teſtamētū ſit ꝑfectum et tutū. In ceteris vero tribus vltimis ſcilicet legatis / ſubſtitutionib⁹ / et diſpoſitionib⁹ dictator ſimpliciter proſequiꝭ beneplacitū teſtatorꝫ. Itē colligas ꝙ in aliq teſtamēto aliqd ꝯtineri nō pōtꝗ nō recludatur ad aliqꝺ ſex capitulorꝫ vł mēbrorꝫ p̄dictorꝫ

¶ De ordinādis tā pricipalib⁹ q̄ȝ ſecundarijs ꝑtib⁹ teſtamēti. Ru. vj.

Licet i ordinādis tā pricipalib⁹ q̄ȝ ſcdarijs partib⁹ teſtamēti ſm̄ diuerſos regionuꝫ mores diuerſimode ꝓcedatur: tn̄ ad tria in ordine ſeruanda certa debet ratio mouere ſcribentē / vt res pares ſimul: diſpares vero diſiuncti ponātur: et vnūquodqꝫ teneat locū ſuū. Eſt enim ordo pariū: diſpariūqꝫ rerū ſuo debito loco collocādarꝫ diſpoſitio. iuxta illud Singla q̄qꝫ locū teneāt ſortita decēter. vt inqͭt horati⁹ in libro de arte poetica. Nā ſꝫ ſanctū Bernardū Scire quid agas / ⁊ agēdi ordinē ignorare nō eſt ꝑfectū. Igiꝭ et ſi quedā ex his capitulis puta legata et alias voluntarias diſpoſitiōes teſtatoris poſſit dictator licēter vel hoc vel illo loco deſcribere / nihilominus tn̄ illa q̄ ad dei reuerentiā / et animarū ſalutē ꝑtinere noſcanꝭ debent tanq̄ȝ digniora p̄cedere: qm̄ aliter videꝭ capite deorſum teſtamēti forma depēdere. Igiꝭ p̄mo loco ponaꝭ ꝓhemiū. Scd̄o legata. Tertio inſtitutiōes. Quarto ſubſtitutiōes. Quīto volūtarie ꝓuidentie teſtatoris. Sexto et vltimo clauſula gn̄alis. Et ꝙ talis ꝓceſſus in ordinādis his capitulꝭ elegans ſit: tā ex ordine: q̄ȝ ex textu infra ſcripturarū cauſarꝫ ꝓbabilibus rationibus apparebit.

Ordo quid ſit

Horatius.

Ordo in teſtamento ſeruād⁹

¶ Additō. Aduerte tn̄ ꝙ omiſſio iſti⁹ ordinis. ſ. declarati ⁊ oſtenſi nō vitiat ſcripturā ſeu teſtamētū l. ambiguitatē. ⁊ l. p̄poſteri. C. de teſtamētis. facit. l. nec ei. ff. de ſolu. ⁊ inſti. de lega. §. ante heredis. de quo an videlicet, et quando ordo omiſſ⁹ vitiat vł nō: vide late ꝑ bar. in. l. ij. §. prius. ff. de vul. ⁊ pu. ſubſti. Gerardus mulert.

Ordis omiſſio quando valet.

¶ De ꝓhemijs. Ru. vij

Prohemium dicitur a prothos qꝺ ē primū: et emion qꝺ ē ornatus / quaſi p̄mi libri

Prohemiū vn̄ dicatur.

ornat⁹: et ideo primū vēdicat ſibi
locū. nā ſcriptura et teſtamentuz
cuiuſuis vltime voluntatis/ tā ex
gñali curſu q̄ꝫ certa ratiōe prohe-
mio decoranꝫ: in quo aliq̄ ex p̄ce-
pto tenoris: quedā vero ex cōſilio
potes attendere. Primo quidez
q̄ꝛ teſtamēti actor/ et cā prima/ et
teſtator ipſe debet oīno p̄mo no
mine ꝓprio: et ꝓnoie aut cogno-
mine vel agnomine ſiue alia ſuffi-
ciēti determinatiōe certa mōſtra
ri. vt ar. ff. de condi. l. quidā refert
in fi. Scđo loco cōſiliū ē bonū vt
teſtamēti qualitas deſcribaꝫ q̄le
videlꝫ teſtator voluit facere teſta
mentum: in ſcriptis: an nuncupa
tiue ſine ſcriptis: quatenus ipſam
volūtatē teſtatoris appareat co-
herere. Tertio cōſulo vt de teſta-
Mētis ſane q̄li-bet p̄ſumitur. toris mētis ſobrietate mētio fiat.
Nam licet quilibet preſumaꝫ ſa-
ne mētis cū teſtatur. vt. C. de co-
dicil. l. nec codicillos. Attñ ipſaꝫ
legis p̄ſumptionē inſtrumēti pu-
blici verba iuuabūt: nō eñ obſtat
ad teſtamēti factionē corpis egri
tudo: dūmodo adſit mētis integri-
tas vt. C. qui teſta. fa. poſ. l. ſeniū
ꝛ. ff. de teſta. l. ij. ꝛ facit. C. de trāſ
ac. l. ſanū. An aūt fiat vel nō fiat
mentio de ſanitate et egritudine
corporali nō multū refert ſcđꝫ ea
q̄. ſ̄. dicta ſunt licꝫ idecorū nō ſit
¶ Additio. Premiſſa pōit i effe
Prohemiū ſm Ambroſiū calepinum quid ſit. ctu ſpecu. in titu. de inſtru. edi. §.
cōpendioſe ꝓpe fi. Aduerte dū. ſ̄
i pn. d. Rolā. dicit ꝓhemiū dr ꝛc.
q̄ ſꝫ Ambroſiū calepinū i ſuo di
ctionario Prohemiū latie initiū
vel exordiū ſiue p̄fatio diciꝫ. Di-
ctuꝫ ꝓhemiū q̄ oimos cantus dr
naꝫ ſicut cithared i pauca illa que
anteq̄ꝫ legitimū carmen inchoent
emerendi fauoris gr̄a canūt ꝓhe
miū cognominauere: ſic oratores
ea q̄ priuſq̄ꝫ cauſam exordianꝫ ad
ꝯſiliādos iudicū aīos p̄loquunꝫ:
eadē appellatiōe ſignarūt. Sunt
tñ qui ꝓhemiū appellatū velint
qđ greci oimō viā noiant: q̄ ꝓhe
miū ante rei ingreſſum ponatur:
ideoq̄ꝫ cū. h. ſcribendū putant A
ꝓhemiuꝫ ſit ꝓhemior. aris: qđ eſt
exordior. hec ille. Gerardus mu.

¶ De legatis: et q̄d ſit legatū q̄s legare/ cui legari poſſit: et i qua vltima volūtate: ꝛ qualiter relinquatur legatum. Rubrica. viij.

Onerosa et ob-
ſcura ꝛ implicita le-
gatoꝝ iura nobis q̄
magis ad formā niti
mur q̄ꝫ ad aliđ nō ex
pedit fundit⁹ q̄rere: nec tñ ſic oī-
no diſſimulare vꝉ trāſire poſſum⁹
q̄re oportet nos eadē rōnib⁹ aliq̄
bus informare. ſufficiat nobis ita
q̄ꝫ ſaltem ſuperficie tenus q̄dam
ſup ipſoꝝ natura et iure: quedaꝫ
ſuper ordine ac forma deſcribere
¶ Legatum ē donatio quedam a **Legatū quid ſit.**
defuncto relicta et ab herede pre-
ſtanda. vt inſtit. de lega. §. i. et. ff.
de lega. ij. l. legatum eſt. Quedaꝫ
dicit ad differentiam aliarū dua-
rum donationum: vnius ſcilicet
inter viuos. ꝛ alterius cauſa mor
tis. Ideo diciꝫ a defuncto relicta
et ab herede preſtanda: q̄ꝛ debeꝫ
poſt mortē teſtatoris et poſt adi-
tam hereditatē. vt. ff. đ lega. i. l. ſi
tibi. §. cū ſeru⁹: ꝛ debet ab herede
peti ꝛ preſtari. nec debet legatari- **Legatarius nō dꝫ propria auctoritate legatū occupare.**
us occupatis legatis ſibi ius dice
re/ ſed ab herede petere vt. ff. quo
rum lega. l. i. i. reſpō. q̄ꝛ ſi legata-
rius poſt aditā hereditatē occu-
paret legatū denegareꝫ ſibi actō
legati vt. C. de legatꝫ. l. nō dubiū
et ſic in ꝓprietate et in poſſeſſio-
ne ſibi p̄iudicaret: ſed ſi ante here
ditatē aditā occupat/ nō preiudi-

meratis relinq̄tur per conſequēs
ceteris eſſe permiſſum.
¶ Additio. Facit.l.cū ptor ī pn.
ff.de iudicijs .l.ex eo.ff.de teſti.ꝛ
xx v.diſt.qualis. Gerardus.mu.

Teſtamēti faciendi iꝰ q̄ nō habent

¶ Sunt igiꝭ qui teſtamēti faciē-
di ius nō habent hij ſcꝫ. filijfa.i.
qui in ꝑtāte pr̄is ſunt: nā hij quā-
tūcūqꝫ ipſi parētes eis ꝑmiſerint
teſtari nō poſſunt / etiā de aduēti
tio vł profectitio.vt.ff.de teſta.l.
qui in poteſtate.et. C.qui teſta.
fa.poſ.l.ſeniū in fi.et.l.penul. Et
eſt ratio qꝛ teſtamētū ex libero te
ſtātis arbitrio nō alieno debet ꝓ
cedere vt.ff.de here.inſti.l.illa in
ſtitutio. Et ſi teſtamētū fecerit li
cet poteſtatꝫ ſue facti deceſſerint
nō ideo magis valet.vt inſti.qui.
nō eſt ꝑmiſ.fa.teſta.§. preter hos
Et hec in filijsfa.paganis. Filio
eñ familias militi ī armata vł lit
terata militia ꝑmiſſuꝫ ē de caſtrē
ſi vł quaſi caſtrenſi peculio facere
teſtamētuꝫ p̄ter patris volūtatē
eo ꝙ id tanq̄ꝫ patrimoniuꝫ habet
et paterfa. cenſetur in illo.vt.ff.
ad macedo.l.ij. In hoc enim ꝛ in
pluribꝰ alijs iurꝫ articulꝭ filijſfa.
milites non abſimiles videnꝭ ho-
minibꝰ qui ſui iuris ſunt vt.C.ad
macedo.l.fina.in fi. Sed licet ip̄e
filiusfamilias teſtari nō poſſit ni-
ſi de caſtrenſi vel quaſi caſtrēſi.vt
dictū ē.vt inſti.q̄.nō eſt ꝑmiſ.fa.
teſta.§.i.et.§.p̄ter.ꝛ.C.eo.l.vlti.

Filiusfa.donationē cauſa mortis p̄re ꝯſentiēte facere pōt.

Attñ donationē cauſa mortis co
in cuiꝰ poteſtate eſt permittēte fa
cere pōt.vt.ff.de dona.cau.mor.
l.tam is qui.in fine.de hoc aper-
tius dicetur.ſ.de dona.cau.mor.
Sed quādo donat cauſa mortis
filiusfa.qđ poteſt patre permittē
te.an vtriuſqꝫ mors exigaꝭ ad cō
firmationē donatiōis: videꝭ ꝙ ſic
ar.C.de dona.inter virū ꝛ vxo.l.
donatio.et.l.ſi vt ꝓponis.ſed ve-
rius et ſcḋm documentum accur-
ſij vt ſolius filij morte finietur vt
notatur per glo.C.de dona.cau.
mor.l.iij.
¶ Additio. De hac materia late
dicā.ſ.i rubri.de mor.cau.dona-
tio.et iure.dic.vt ibi. Circa pre-
miſſa quero an ne filiusfa.in his
aduēticijs ī quibꝰ patri nō que-
ritur vſufructus (qđ eſt in caſibꝰ
auc.excipitur cū duabus auc.ſe.
iuncta gloſa vltime auc.C.de bo
nis que libe.) poſſit teſtari.glo.in
l.qui in ꝑtāte.ff.de teſta.et glo.
in.l.i.§.i filij.ff.ad trebel.tenēt ꝙ
nō: quas gloſas ſequiꝭ bar.ibi.et
idē bar.in.l.impator.ff.ad trebel.
ꝛ dicit eſſe expreſſum in.l.penul.
C.qui teſta.fa.poſ.et hoc tenent
vt refert ideꝫ Bar.Dy.ꝛ Ci.ibi
nec obſtat ſꝫ eūdē.textꝰ in.l.fi.§.
filijs aūt familias.C.de bo.q̄ li.q̄
a ꝯtrario ſenſu innuit filiūſfa.de
his poſſe teſtari quorū vſufructꝰ
pr̄i nō acq̄riꝭ: qꝛ nō ꝓcedit argu-
mētū a cōtrario ſenſu qñ inde re-
ſultat prauus intellectꝰ. aut vbi
reperitur in iure contrariū vt eſt
glo.nota.in.c.vnico.đ etate ꝛ q̄.
li.vi.ſed hoc caſu repiꝭ contrariū
in.d.l.pe.C.qui teſta.fa.poſ.er-
go.ꝛc. An et quando argumentū
a cōtrario ſenſu ſit neceſſariū vi-
de latiꝰ ꝑ dñm Chriſto.por.inſti.
de codicil.ꝓpe finē. Adde ſcḋm cū
deꝫ dñm Chriſto.por.inſti.quibꝰ
nō eſt ꝑmiſ.fa.teſta.i.iij.colū.ꝟſi.
ſꝫ finaliꝭ dubitaꝭ.text.in.c.licet.
in.§.i.de ſepul.li.vi.vbi ſolū ꝑmit
tiꝭ filiofamilias teſtari p̄re ꝯſen-
tiente quo ad eligendā ſepulturā
et quo ad pias cauſas: ergo in ce
teris debet ꝓhiberi.l.cū pretor.
ff.de iudi. Ita tenet etiam ſpecu.
in titu.de inſtru.editio.§.cōpen-
dioſe.verſi.ſed nunquid filiusfa.
et ita tenent cōmuniter doctores
licet aliqui tenuerint ꝯtrariū: vt
licet videre per dictū dñm Chri.
por.vbi.ſ.rationibꝰ et iuribꝰ per
ipſuꝫ citatis. Et ob id q̄dā meus

Filiusfa.an pōt teſtari de his aduēticijs in q̄bꝰ pr̄i non q̄ritur vſufructus.

Argumētū a ꝯtrario ſenſu quādo ꝓcedat.

cõmilitõ mgr̃ Franciſc⁹ Crane
uelt ꝺ̃ Noui homagio vir ſane oĩʒ
iudicio doctiſſimus/ĩ magnis va
cãtijs tenuit cõcluſionẽ hanc ad
vtrãq; partẽ me p̃ſente ĩ ſcholis
p̃clare vniuerſitatis Louanẽſis
vbi vtrãq; partẽ q̃ʒ igenioſiſſime
defendit Gerardus mulert.

Impuberes teſtamẽtũ facere non poſſunt

¶ Preterea ĩpuberes id eſt maſ
culi miores quattuordeci annis/
et femine minores duodeci ãnis
vt inſtitu. quib⁹ modis tu. fi. poſt
prin. ꝛ. l. qua etate. in princi. ff. de
teſta. teſtamẽtũ facere nõ poſſunt
et ſi fecerint impuberes teſtamẽ
tũ nõ valebit: et ſi poſtea fiant pu
beres et deceſſerint/quia nullum
eorũ animi iudiciũ eſt .i. diſcretio

Iudiciũ ꝓ diſcretiõ e ponit.

vt inſti. eo. §. preterea. Sic enĩ po
nitur iudiciũ ꝓ diſcretione vt. ff.
de iudi. l. cũ pretor. §. non autem
¶ Additio. Habet et alias acce
ptiones de quib⁹ per glo. in ver.
iudiciuʒ in. d. §. preterea. ꝛ glo. in
c. in iudicijs. de reg. iu. li. vi. ꝛ pa
nor. ſup ru. de iudi. ¶ Quero an

Impuberes an debeant compleuiſſe totũ vltimũ diem priuſq̃ʒ teſtari poſſint.

p̃dicti ĩpuberes debeãt ꝯpleuiſſe
totũ vltimũ diẽ duodecimi anni
ſi femĩa eſt. vl̃. xiiij. ãni ſi maſcul⁹
vt. ſ̃. diſtinctũ eſt priuſq̃ʒ teſtari
poſſint. Reſpõde q̃ ſufficit atti
giſſe eos vltimũ diẽ licet nonduʒ
ꝯpleuerit. l. q̃ etate. §. i. ff. ꝺ̃ teſta.
licʒ al's de momẽto ad momẽtũ
ꝯputatio fiat. vt. ff. ꝺ̃ minor. l. iij.
§. minorẽ. vbi glo. ĩ ver. momẽtũ
enumerat caſus ĩ q̇b⁹ ſufficit atti
giſſe vltimũ diẽ. itẽ in quib⁹ opʒ
totũ ꝯpletũ eſſe: ꝛ rationẽ diuer
ſitatꝫ aſſignat ad quã ſi caſus oc
currat cõfuſe. Gerard⁹ mulert.

Furioſi teſtari nõ pñt.

¶ Item furioſi quia mẽte carẽt.
teſtari nõ poſſunt/ſi tñ morb⁹ re
ſipiſcat ad tẽpus interim teſtari
poſſunt: vt tamẽ ꝯpleãt teſtamẽ
tum anteq̃ʒ ſuperueniat furor vt
inſti. eo. §. item furioſi et. C. eo. l.
furioſum. Et eadẽ ratio eſt ĩ men
te captis: ergo idẽ dicendũ in eis
vt. ff. de v̄bo. obli. l. a ticio. Item

Prodigus cui interdicta ẽ admiſtratio bonorũ teſtari nõ poteſt.

prodigus cui a iudice bonoꝝ ſuo
rum adminiſtratõ interdicta eſt:
licet qḋ añ interdictionẽ iure fe
cerit ratũ ſit. vt inſti. eo. §. itẽ ꝓdi
gus. Quid ſi fiat ĩterdictõ dũ tñ
nõ ſit ꝓdig⁹. Reſpõdẽt quidã for
te nõ valet ĩterdictio. ar. ff. de tu.
ꝛ cu. datis ab his. l. ſcie. Sʒ ꝯtra
riũ verũ eſt ſm accur. cũ ſit facta
cõtra ius litigatoris: nõ tamẽ cõ
tra ius legis: vt. ff. q̃ ſen. ſine ap.
re. l. i. in prin. et. §. ij. et. notatur ꝑ
glo. in verbo ratũ in p̃alle. §. item
prodigus.
¶ Additio. Et hoc tenet Io. an.
in addi. ad ſpe. in titu. de inſtru.
editione. §. cõpendioſe in .i. colũ.
ibi. tertio ſi fuerit interdictus bo

Bonoꝝ adminiſtratione interdictam, hñs teſtat int liberos.

nis. ꝛc. Et adde q̇ qui hʒ interdi
ctam bonorũ adminiſtrationẽ te
ſtat int liberos. ita ꝯſuluit Bal.
cõſilio. ccxxxv. i. li. vt refert ĩ ad
di. ad. ſ̃. alle. paſſum. Gerar. mu.
¶ Mut⁹ et ſurdus q̇ naturaliter
ab ipſa natiuitate vtroq; morbo
laborat teſtari nõ poteſt. Intelli
ge notãter de illo qui oĩno loqui
vel audire nõ põt: nõ aũt credas
hoc de eo qui tarde vel prepoſte
re loquit: vel qui difficult audit:
ille autẽ nõ habet iuris ĩpedimẽ
tum in teſtamento condendo. Si
autẽ quis ex caſu vel aliquo acci
denti loquelã et auditũ perdide
rit/ſi quidẽ ſit litterat⁹ poteſt ip̃e
ſua manu ſcribere teſtamẽtũ ꝛ co
dicillos: ꝑ aliũ hoc facere nõ põt
niſi ĩpetret a principe. vt. ff. de te
ſta. l. ſi mutus. Idem de eo qui ac
cidentaliter eſt mut⁹ tantũ. Ille
vero qui tantũ ſurd⁹ eſt ſiue natu
ra ſiue caſu/dũ tñ articulate loq̇
poſſet teſtari poteſt: quia ſola ſur
ditas nõ eſt impedimẽtũ conden
di teſtamẽtũ. Et ꝓbant hec inſti.
qui. nõ ẽ pmiſ. fa. teſta. §. itẽ ſurd⁹
et. C. eodeʒ. l. diſcretis. ¶ Hoĩs
ceci. ꝛ vtroq; lumĩe priuati teſta

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

nichil dederis cũ rogãdo obliges
vt. ff. de lega. iij. l. ſed ⁊ ſi ſic in fi.
¶ Additio. Dicit notanter dñs
Rolandinus commodo pecunia
rio: quia ſi non honorauit cũ pecu
niario cõmodo ſed alias/ eum gra
uare nõ poſſum. l. plane. ij. §. fina.
ff. de lega. i. et. l. iij. §. iulianus. de
lega. iij. Itẽ qđ dꝛ cateñ⁹ quẽ one
rari poſſe q̃teñ⁹ pecuniario com=
modo honoraꝛ/ et nõ amplius: in
tellige quãdo in quãtitate hono=
ratur: et in quãtitate oneraꝛ ſec⁹
ſi in ſpecie oneraꝛ: quia tũc recipi
endo legatũ totũ onus ſubire co=
gitur: quia tanti eſtimaſſe ſpeciez
illã videꝛ. l. ſed ſi nõ ſeruus. ff. ad
l. falci. ⁊. l. impatoꝛ. §. i. ff. de le. ij.
Hanc materiã alti⁹ attingẽdo ſic
diſtinguere poteſt: qꝛ aut relinquiꝛ
quantitas/ aut ſpecies certa: aut
quota. Prio caſu aut grauatur
in q̃titate. ⁊ nõ põt ĩ plus grauia
ri q̃ ſit illa quãtitas: et cõ modũ
vſuraꝝ. d. §. i. l. ipatoꝛ. vel hodie
(cũ vſure ſint phibite) eius lucri
qđ põt honeſte et licite ꝑcipi ſm
foraꝫ. c. ꝑ vſras đ do. int vi. ⁊ vxo.
Aut grauaꝛ ĩ ſpẽ ⁊ tũc aut in ſpẽ
ꝑpa ⁊ põt in plus grauari: ⁊ ſibi
ĩputet ſi agnouit. d. c. i. in. fi. ⁊. l. ſi
minoꝛ. xxv. ãnis ſeruũ. ff. de mino
ri. aut ĩ ſpecie aliena redimẽda: ⁊
tũc nõ teneꝛ expẽdere vltra q̃ ſit
legatũ: etiã ſi agnouit. l. ſed ſi non
ſeru⁹. ij. ñ. ad. l. falci. Scđo caſu
quãdo videlꝫ legaꝛ ſpecies: tunc
aut legatur ſimpliciter aut alter=
natiue. Pmo caſu nõ põt in pl⁹
grauari q̃ ſit preciũ illius ſpeciei
cũ fructib⁹. l. filiusfa. §. apđ mar=
cellũ. ⁊. l. ciuitatibus. §. fi. ff. de le
ga. i. Secũdo caſu qñ altnatiue:
tũc põt grauari quantũ valet illa
res que pluris eſt/ etiã ſi minoreꝫ
agnouerit. l. plane. ij. §. ſi cui. ff. đ
lega. i. Tertio caſu ꝑncipali quã=
do videlꝫ quota relinq̃tur alicui
vel aliq̃d vniuerſale qđ contineat
debita et credita: tunc aut queris
vtrũ poſſit grauari ꝑ teſtatorem vl
tra valorẽ ipſius quote: et nõ põt
§. cũ quidã. d. l. impatoꝛ. ff. de le.
ij. Aut queris vtrum ille cui relin
quiꝛ poſſit grauari ex natura ipi⁹
rei relicte. vt ſi portio hereditaria
eſt damnoſa ⁊ poteſt grauari: quia
tenetur oĩa debita agnoſcere: idẽ
ſi legatur kalendarium vel menſa
vt. l. cũ pat. §. menſe. ff. de le. ii. ita
diſtinguit bar. in. d. l. imperatoꝛ. §.
cum quidam. Gerardus mulert.
¶ Itẽ res aliena legari põt/ ſi tñ
teſtatoꝛ alienã ſciebat. ⁊ teneꝛ he=
res eã redimere ⁊ pſtare/ vel ſi eaꝫ
redimere nõ põt: ꝙ dñs nõ vende=
ret: vel ĩ modico pcio vẽdat iuſtã
eſtimationem inferat. §. non ſolum
inſti. de lega. et. ff. de lega. iii. l. non
dubium. §. vltimo.
¶ Additio. Circa pretactã mate=
riã (q̃nquidẽ quotidiana eſt) latius
diſtingue: qꝛ aut q̃s legat rem alie
nã in qua habet aliqđ ius: et in du
bio videꝛ legare ſolũ ius quod ha=
bet in re/ ⁊ ſic non debeꝛ eſtimatio
toti⁹ rei. vt in. l. ſerui electione. §. i.
⁊. ii. ff. de le. i. facit melius. tex. i. l.
ſi dom⁹. §. fina. in fi. co. titu. item fa
cit. l. q̃ tabernas. ff. de contrahen.
emp. et vẽdi. Et idẽ ſi putabat ꝙ
aliqđ ius ĩ ea re haberet qđ tñ ex=
tinguebatur morte. vt eſt tex. in. l.
vxoꝛ patrui. ſm vnũ ĩtellectũ. C.
de lega. ⁊. l. qđ in rerũ. §. i. ff. de le=
ga. i. Et ꝑ hoc poſſit attẽtari ꝙ ſi
teſtatoꝛ legauit rẽ alienam ſibi pi=
gnoratam videꝛ legaſſe ius pigno
ris qđ habet in re: et ſic glo. i. in fi.
in. c. filius nr̃. de teſta. non poſuit
bonũ exemplũ ad illũ textũ/ vt in=
telligere facile poterit diligens le=
ctoꝛ. Aut legat rẽ ſibi et alteri cõ
munẽ: et tunc videꝛ legare partẽ
ſuã tñ licet dixerit rem meã lego
vt. d. l. ſerui electiõe. §. i. ⁊. ij. Hoc
verũ niſi teſtatoꝛ dixiſſet lego totã
rẽ/ vel ſimilia verba: qꝛ tũc eſtima

Grauari quez admodũ poſſit honoratus.

Legari quõ poſſit aliena res.

tio toti⁹ deberet. vt in. l. iulianus
in p̄n. ff. de lega. iij. notat bar. in. l.
cū rē alienā. C. ꝺ lega. Aut legat
rem oīno alienā: et tūc aut eſt he=
redis et tūc debet: nec ſufficit da=
re eſtimationem: q: teſtator poteſt
legare rē heredis ſicut ꝓpriam. vt
eſt textus nota. in. l. vnū ex familia
§. ſi rē. ff. de leg. ij. Aut legat rem
alteri⁹ ꝗ̃ heredis / et tūc aut ſcien=
ter: et debetur illa res vel eſtima=
tio. vt. d. l. cū rē alienam. dūmodo
ſit talis res cuius cōmertiū poſſit
haberi. vt. j. in fine iſtius rubrice
pater. Si legat ignoranter quo ca
ſu aut extraneo: et non valet lega
tū. vt. d. l. cū rē alienam. aut coniū
cte perſone cui aliasfuiſſet relictu
rus etiam ſi ſciuiſſet alienā. et de=
bet eſtimatio vt i. d. l. cū rē alienaꝫ
ita diſtiguit panor. in. d. c. fili⁹ nr̄.
de teſta. An aūt legatū factum ec=
cleſie dicat factū cōiūcte pſone vt
ſic debeat eſtimatio ſi ignoranter
fuerit factū. bal. in. l. i. C. de ſacro
ſan. eccle. tenuit ꝙ ſic. et ꝓ hoc fa=
cit. c. ſi ꝗs iraſcat. xiij. q. ij. et. c. qui
abſtulerit. xij. q. ij. vbi dicit textus
ꝙ eccleſia ē mat nr̄a: iō de iure ciui
li deberetur ei legatum rei aliene
etiā ignorāter factū p. d. l. cum rē
alienā. Subdit tn̄ et fatet de beni=
gnitate canonica tale legatum eti=
am eccleſie factū nō deberi: et ita
ipſe bal. intelligit. d. ca. fili⁹ nr̄. vt
ibi recitat panor. et ideꝫ panor. in
repeti. c. cū eſſes eo titu. in. vij. co=
lū. ibi quintā lecturam poſuit bal.
de quo lati⁹ p. d. panor. ibidē. vbi
ipſe tandē poſt multorū opiniōes
recitatas concludit ꝙ legatum rei
aliene ignorāter ſiue ſciēter factū
de iure canonico non debetur / nec
eius eſtimatio p tex. in. d. ca. filius
nr̄. qꝺ nota ad limitationē ſepe di
cte. l. cū rē alienā. q: illa non ꝓce=
dit de iure canonico quod in dubio
ſeruandum eſt in foro eccleſiaſtico
hoc ſequit. d. Jaſon mai. i. d. l. cū
rē alienā in pe. colum. Gerar. mu.

Legare pōt teſtator rē heredis ſicut ꝓpriaꝫ.

Legatū factum eccleſie an dicat fctm̄ ꝯiūcte perſone.

Legatum rei aliene an debeat de iure canonico

¶ Itē legari pōt res q̄ nōdū eſt in
rerū natura ſi modo futura ē: velu
ti fructus qui i illo fūdo nati erūt
aut quod ex illa ancilla natum erit
vt inſti. de le. §. ea quoqꝫ res.

¶ Additio. Aduerte ꝙ tale lega=
tū quantū ad tranſmiſſionē nō eſt
cōditionale ſed purū. l. conditiōes
ff. de cōdi. ⁊ demō. Gerar. mu.

¶ Itē incorpalia legari pn̄t. vt iu
ra / et actiones / et ſeruitutes. vt. ff.
de leg. i. l. cetera in p̄n. et. §. tam au
tem. inſti. eo. Item poteſt ꝗs debi
tori ſuo debiti liberationē legare ⁊
tenet legatum licet dn̄s rei legate
ſit. vt. ff. de libe. leg. l. i. in prin. niſi
teſtator viuus exegerit. vt. d. §. tam
aūt. ⁊. ff. de leg. iij. l. fidei cōmiſſa.
§. ſi rē. ¶ Sꝫ et creditori meo qꝺ
debeo poſſum legare: ſi tn̄ plus eſt
in legato ꝗ̃ in debito: et ſi per lega
ta aliquod cōmodū repreſentatur
ei puta pure lego qꝺ in diē vel ſub=
conditione debebā: q: ante diē vel
cōditionē debiti aget ex legato. §.
ecōtrario. inſti. de leg. vel q: exce=
ptionē habebā ꝓ debito. l. ſi credi=
tori. ff. de le. i. vel q: deficiebat ei
probatio debiti: et hinc eſt ꝙ vtile
eſt legare ⁊ exprimere illicite abla
tā illis quibus extorta ſunt. vtile
eſt et vxori dotē legari a marito.
quia plem⁹ eſt legatum ꝗ̃ ex dote
actio. vt inſti. de le. §. ſed ſi vxori. et
q: multa vtilia pōt conſequi vxor
ex illo legato vt notat glo. in. d. §.
ſed ſi vxo ri. ¶ Itē nō tm̄ res ſed
etiā factū legari pōt: puta lego ti
bi ꝙ heres me⁹ vēdat tibi rē illam /
et tūc tenebitur heres vendere ve
ro precio. ſed ſi heredē meum dā=
nauero vēdere p̄cio certo: neceſſe
habebit tanti vēdere quanti dāna
tus ē. vt. ff. de. leg. i. l. ſi fideiuſſor.
§. vlti. Itē et legare poſſum tibi
vt heres me⁹ rem talē a te emat iu
ſto p̄cio. vt. ff. de. le. i. l. et ſi equo.
Unū aūt volo te ſcire ꝙ oportet

Legatū rei nondum exiſtentis in reruꝫ nā nō ē cōditionale.

Legatū debiti creditori factū quando valeat.

Legari poteſt factum

legatũ certã continere ſpeciẽ vel quantitatẽ vel factũ: alioquin regulariter nullum eſt.

¶ Additio. De q̃ in.l. legato gñaliter. et ibi glo. et doc. ff. de lega.i. et in.l. cum poſt.§. gener. ff. de iure dotiũ. et in.§. ſi generalr. inſti. de lega. vbi p glo. et ſcribentes et maxie Ang. arc. ꝛ p Dy. i regła i obſcur;. de regu. iur. li. vi. G. mu.

¶ Relinquiť legatũ in teſtamento pfecto / et codicillis pfectis. vt in dona. cau. mor. Immo in multis differũt legata ab ipis donationibus: vt diceť in tractatu donationũ cau. mor. Relinqui põt legatũ pure. vt lego tibi .c. non adiecto die vel cõditiõe. Itẽ i die: vt lego vſq; ad paſcha. Item ex die: vt a paſchate i antea. Itẽ ſub ꝯditiõe vt lego tibi ſi filiã meã acceper; i vxorẽ: vel tale q̃d feceris. l.i. i pn. ff. de cõditio. et de. cũ multis ſimilib⁹. et apponiť cõditio. vel p ſi vł p cũ: puta cũ quattuordeci annorum eris lego tibi.

¶ Additio. Eſt tñ differentia inť dictionẽ ſi: et dictionẽ cũ: de qua materia vide late p bar. in.l.i. ff. de cõditio. et demõſtra. ꝟſi. ſcđo quero de dictiõe cũ. ꝛc. vbi ponit tres differentias. Itez etiã declarat ibi quãdo illa dictio cũ faciat conditionẽ: ꝛ qñ nõ: quo ſic caſus eueniat recurre. Quãdo aũt conditio debeat impleri vtruz ſcz demuz poſt mortẽ teſtatoris vel an ſufficiat eã ĩpleri adhuc viuo teſtatore vide p.l.ij. iũcta glo.ij. ff. de cõdi. et demõ. An etiã ꝛ qñ deficiẽte cõditione debeať vł nõ debeať relictum vide pulchre p glo. in.l. i teſtamẽto.ij. et ibi. bar. ff. de cõditio. et de. et p glo. in.l.i. et ibi p Cy. C. de inſti. ꝛ ſub. ꝛ p Dy. in regula imputari. de regu. iur; .li. vi. Gerardus mulert.

¶ Itẽ legatũ põt fieri q̃buſcũq; ꝟbis tñ apt; ꝛ idoneis. vt ſi dicã do: lego. dari iubeo: volo: rogo: ſpero: ꝑapio. exigo: poſco: cupio: opto: vt des / credo te daturum: ꝛ ſimilib⁹. vt. C. cõmunia de le.l.ij. et. ff. de le.i.l. etiã hoc modo. et.l. et eo mõ. Demũ aũt ſcias quaſdã res eſſe q̃ legari nõ poſſunt / vt he de quib⁹ cõmertiũ nõ eſt: vel que ꝓhibite ſunt alienari. Et ſi tales res legẽtur nõ debenť ipſe nec earũ eſtimatio. vt. ff. de leg.i.l. apud iulianũ. ał̃as incipit. Idẽ iulian⁹ ſcribit.§. fina. et inſti. eo.§. et ſi talis res ſit. Itẽ nõ poſſunt ea que edibus iuncta ſunt ne vrbs deformetur ruinis. vt. ff. de le.i.l. cetera.§. ſi duobus.

Legari q̃ res nõ poſſunt

¶ Additio. De hoc an videlicet et quãdo debeať eſtimatio rei legate cui⁹ cõmertiũ nõ habemus diſtigue lati⁹ ſm bar. in.l. multuz intereſt. ff. de ver. obli. quia aliqñ res nõ eſt in cõmertio noſtro ꝓpť ipſius rei naturaz. vt q; res eſt ſacra / vł religioſa / vel homo liber: ꝛ tũc ſi legetur talis res vel cõtractus ſup ea fiat / nõ debeť nec ipſa res / nec ei⁹ eſtimatio.l. apđ iulianũ.§. cõſtat etiã. q̃ ał̃s ẽ ſub.l. idẽ iulian⁹. ff. de.l.i. ꝛ.§. nõ ſolũ inſti. eo. et.l. inter ſtipulãtẽ.§. ſacrã. ff. de ver. obli. Aut nõ eſt cõmertiũ illi⁹ rei ꝓpter quandã qualitatẽ: vt q; eſt iũcta edib⁹. ꝛ tũc eſtimatio debeť vł intereſſe. vt.l. cetera.§. ſi duobus. et.l. ſi quis inquilinos. in pꝛin. ff. de lega.i. Si vero rei eſt cõmertiũ in ꝯmuni: et tunc aut ẽ cũ magna difficultate et habeť ꝓ impoſſibili. d.§. cõſtat etiaz Aut eſt cõmertiuz in cõmuni ſine difficultate: et tunc aut non eſt ei qui relinq̃t vel a quo relinquitur et tũc debeť vel res vel ei⁹ eſtimatio.l. mortuo.§. labeo.ij. rñſo. ff. đ leg.ij. facit.l. multũ intereſt. ff. de verbo. obli. Aut nõ eſt ei cui relinquiť ꝯmertiũ: quo caſu etiã diſtingue in legatis: q; ſi ꝓpť ſuũ deli=

Eſtimatio rei legate cuius commertiuz nõ habemus qñ debeať

ctū: vel rͤcte diuerſitatē vt in iu-
deo ꝛ mācipio chriſtiano vel ſimi
li caſu. vt. C. ne iude. chriſtia. mā.
l. i. et nō valet nec eſtiatio daṙ. d.
§. labeo. i. reſpon. et. d. l. multū in
tereſt. ſi vero ꝓpter ſtatꝰ cōditio-
nē/ vř corporis vitiū/ ꝛ tūc ſi teſta
tor ſciuit debeṙ eſtimatio alioquī
nō. ita loquitur et intelligiṙ. l. ſed
ſi res. ff. de le. i. et. l. fideicōmiſſa.
§. ſi ſuo alieno. de le. ij. ꝛ. l. filiuſ-
familias. §. ſi q̇d alicui. ꝺ le. i. In
ſtipulatiōe vero in hoc vltimo ca
ſu quādo ſcꝫ ſtipulatori nō eſt cō-
mertiū rei indiſtincte non debeṙ
nec res ipſa/ nec eiꝰ eſtimatio ſm̄
Jaco. ꝺ are. i. d. l. multū intereſt.
quē in hoc ſequiṙ ibi bar. q̄ ſupra
dicta ſic ibi diſtinguit. et poſt eum
ange. areti. in. §. i. inſti. de inutili-
bus ſtipu. et eſt glo. nota. in. d. l. ſꝫ
ſi res de lega. i. ꝛ. glo. in. d. l. mľtū
intereſt. eſt etiā bona glo. i. §. non
ſolum inſtitutis de legatis. B. m.

Stipu-
latio rei
cuiꝰ nō
eſt com-
mertiuꝫ
nō valꝫ
nec debe
tur rei
eſtima-
tio.

Quo loco in ordine teſtamēti q̄libet legata ſint ſcribenda. Ru. ix.

Poſtq̄ꝫ de iure
legatoꝝ vidimꝰ/ de ip
ſo loco ꝛ ordīe videa-
mꝰ. Et ē ſciēdū ꝙ li
cet olī ex veťi iure cō
trarium eſſet actum/ hodie tamen
licitū ꝛ liberꝝ ē ſiue añ ſiue poſt iſti
tutiōes heredū: ſiue etiā īter ipſas
medias iſtitutiōes reliq̄re ꝛ ordi-
nare legata/ libertates/ ꝛ tutores.
vt iſtitu. de lega. §. añ heredis. ꝛ q̇
teſta. tuto. dari poſ. §. ad tertiuꝫ.
Jugo itaqꝫ antiqui iuris excuſſo:
ſequētes mag rationabilē formā
immediate poſt ꝓhemiū ad lega-
ta tranſibimꝰ: ꝛ ꝙ ſit melior ordo
legata inſtitutiōe ꝑmittere patet
ex eo ꝙ illud ſoluꝫ heredis eſt/ qꝺ
ſupeſt deducto ere alieno/ ꝛ fune-
ris īpenſa/ et deductis legatis fa-
ctis vſqꝫ ad illū modū quo legare
voluit et potuit teſtator. vt. ff. ad
l. fal. l. i. §. ſcđo capite. et. §. ſi. ꝛ. C.
co. l. irritū. et. l. in iponēda. et. C.
de iure deli. l. ſciīꝰ. §. in cōputa-
tione. et inſti. de leg. fal. §. cum au-
teꝫ. Sicut ergo iſtis deductis qꝺ
ſupereſt ad heredē ꝑtinet: ſic iſta
ꝑmo debent in ordine ſcribi/ et de
inde heres inſtitui. Itē eſt alia ra
tio: qꝛ cum legata q̄ ſiūt ꝓ reſtitu
tionibꝰ ablatorū/ funeris īpenſa/
et alijs operibꝰ pietatis ad ſalutē
aīe ſpectēt. Heredis vero inſtitu
tio cū tp̄alis et mūdane cure cau-
ſam reſpiciat: merito ipſa ſalutis
aīe ꝓuidentia: vt domina ꝑcedet
tēporalis auteꝫ ꝓuiſio vt ancilla
poſt tgū veniēs ſubſequeṙ. dñam
eīn ancillari ꝛ ancillā dñari abſo-
nū eſt. Alia ꝟo q̄ relinquūtur vxo
ribus et amicis poſt predicta duo
gñā legatoꝝ: et poſt cōmiſſarios
immediate ponantur: vt in vno ꝛ
codē capitulo oīa pariter legata
ꝯiūcta ſint. eſſet ei magna ꝯfuſio
ſi ꝑ diuerſas teſtamēti ꝑtes ſper-
ſa reperirenṙ: ꝛ ꝓpterea qꝛ legata
triplici intuitu relinqui videntur:
ideo ſm̄ hoc dicere poſſumus tri-
plicē eſſe legatoꝝ ſpeciē in quibꝰ
debet etiā ordo ſeruari: ſi eīn teſta
tor aliq̇d acquiſiuit ꝛ habet illici-
tū: ꝑmo et añ oīa diſponet ꝛ ordi
net de reſtitutiōibꝰ ablatoꝝ. Hec
ſpecies ꝑtermittēda nō eſt: qꝛ nul
la alia legata debentur niſi dedu-
cto ere alieno. vt. C. de iure deli.
l. ſcimꝰ. §. ſin ꝟo. creditores. nā illa
intelligūtur bōa q̄ ſupſunt dedu-
cto ere alieno. l. ſubſignatū. §. bōa
ff. de reg. iuris. et. l. cū emācipati
§. illud. ff. de colla. bono. Et q̇a i
ter hec legitima negocia iſtud eſt
primum et maxime ſalutis aīe re
mediuꝫ ſi reſtitutio illicite queſito-
ruꝫ fiat. deinde reſtitutis illicitis
ſecūdo loco ſunt ponēda illa lega
ta que ꝓ funeris impēſa: et elemo

Legata
nō debē
tur niſi
deducto
ere alie-
no.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

finis ⁊ aliis anime ſuffragiis ſūt. q: nō ꝑmiſſum eſt elemoſinā facere de ſubſtantia aliena.

¶ Addō. xiiij. q. v. forte aliq̄s. et xxxij. q. iiij. ſic nō ſūt. Gerar. mu.

¶ Salomōe dicēte q̄ offert ſacrificiū de ſubſtātia pauperis: idem ē q̄ſi victimat filiū i ɔſpectu p̄ris

¶ Additio. Iſt ꝺ dictū ſalomōis citaẜ. xiiij. q. v. immolat⁹. et. i. q. i. nō eſt putāda. Gerardus mulert.

Furti ſpēs eſt de alieno largiri.

¶ Itē ſpēs furti eſt de alieno largiri. vt. ff. ꝺ furt. l. ſi pignore. §. i. poſt has itaq̄ duas legatoꝝ ſpēs debēt eligi certe ꝑſone quas appellam⁹ cōmiſſarios vel executores, q̄ ad ipſa legata ſoluēda cōſtituūtur: ex quib⁹ plena daẜ auctoritas ⁊ poteſtas ꝑdicta executiōi mādare: raro eñi iſta fidei cōmittūtur heredis quib⁹ ſic factis ad trinā ſpeciē legatoꝝ transeundū eſt: ſcȝ eoꝝ q̄ vxori ꝓpinquis et aliis amicis carnalib⁹ relinquūtur In his eñ legatis tradēdis nō ſolent eligi cōmiſſarij: ſed ſoluenda ab heredib⁹ relinquūtur. hac igiẜ ratione hoc ordine ſunt ſcribēda legata: que aūt ſūt hoꝝ legatoꝝ forē i vnaq̄q̄ ſpecie ifra iuenies

¶ Additio. Premiſſa ſcȝ a ver. ⁊ ꝓpterea ponit in effectu ſpecu. in titu. de inſtru. edi. §. compēdioſe. ꝓpe fi. ibi circa legata vero ſcias ⁊c. Gerardus mulert.

¶ De inſtitutionib⁹ heredū: et quid ſit hereditas: et in quot ⁊ quas ꝑtes diuidatur: ⁊ quid ſit heredem inſtituere.

Rubrica. x.

Nunc de tertio capitulo id eſt de heredum inſtitutione agendum eſt ſuper qua ſollicite admonendi ſumus pleniſſimaꝫ diligentiam adhibere: nam hic plerūq̄ non tātū virgulta: ſed ⁊ cedri deficiunt. verum licet teſtamentarie ſucceſſionis pelagus ꝓfundiſſimū ſit/attñ pauca nobis vtilia et neceſſaria ſumam⁹ ex iſtis: tractatū hunc ꝑ plures rubricas et titulos diſtinguētes/ vt ꝑ partes diuiſus poſſit facilius comprehendi.

¶ Additio. Ut. §. ſȝ nō vſq̄ in fi. iſti. de lega. ⁊. l. i. ff. de doli. excep. nā partitio aīm legentis incitat: mentem intelligentis preparat: ⁊ mēoriā artificioſe reformat. vt dicit glo. no. in ꝟbo eaſdē. inſti. in. §. igiẜ in ꝓhemio inſti. Gerar. mu.

Partitiōis q̄s ſit effectus.

¶ Hereditas eſt ſucceſſio in vniuerſum ius quod habuit defunct⁹ tempore mortis ſue. vt. ff. de verbo. ſigni. l. nichil. ⁊. l. hereditas. ff. de regu. iur. et hoc aliquando dicitur as: aliquando pōdo vel pondus. aliquādo libra: iſta eñ quattuor nomina ſinonima ſunt.

Hereditas quid ſit.

¶ Additio. Ita vult glo. in ꝟ. ſeſtuns. ibi item no. iſta tria. ⁊c. in. §. hereditas. iſti. de here. iſtitu. Gerardus mulert.

¶ Porro hereditatis diuiſio ſolēnis fit a iure i duodeci vncias ſiue partes q̄ aſſis appellatione ɔtinētur: et habēt hec partes ꝓpria nomia ab vncia vſq̄ ad aſſeȝ: vt vſq̄ ſit excluſiuū. naȝ q̄libet earū partiū maior ē vncia: et quelibet minor aſſe: q: nulla eaꝝ cōtinet ſolā vnciā aut totū aſſem. Sunt vero hec noīa partiū. pͥma ſeſtuns: et hec cōtinet vnciā et dimidiā. vñ ſeſtuns quaſi ſemi vncia ⁊ vncia vt. ff. de ioffi. teſ. l. papinianus. §. quoniaȝ. tertia ei eius litteras eſt et nō x. q: ɔpō ẜ ex ſemis ⁊ vncia

Hereditas in q̄t et q̄s ꝑtes diuidatur

¶ Additio. Ita dicit. d. glo. i verbo ſeſtuns. ibi ſeſtūs eñ diciẜ: ⁊c. in dicto. §. hereditas. iſti. de here. inſti. Gerardus mulert.

¶ Secūa ſextās: q: ſextā ꝑtē hereditatis ſignificat. i. duas vncias.

Tertia quadrās: qꝛ quartā partē hereditatis notat. i. tres vncias. Quarta triēs. i. quattuoꝛ vncias. Vñ illa q̄tuoꝛ noīa ſumūt iterp̄tationē: ex eo ꝙ quandā poꝛtionē hereditatis deſignāt. ſequētia vero octo habēt ethymologiā / ex eo ꝙ certū numerū vnciarū ſignant.
¶ Additio. Ita dicit glo. i verbo ſeſtuns. poſt princi. ibi ꝛ nota. ꝛc. Gerardus mulert.
¶ Vñ quinta vocat̄ quīquūs eo ꝙ quinqꝫ vncias denotat. Sexta dicitur ſemis: quia continet dimidiā partē hereditatꝫ. i. ſex vncias. Septima vocatur ſeptuns. Octaua vocatur bes. Nona dodrans. Decia dextrās. Vndecia deuns. Duodecia as: ꝛ ſignificat as pōdꝰ duodecī vnciarū: licet aliquando as aſſis ꝓ nūmo ponat̄. vñ ꝟſus.

Verſus

As obolꝰ pōdꝰ: as eſt poſſeſſio tota. Verū licet iſta diuiſio ſolēnis fiat a iure: tñ teſtatoꝛ in plures ꝛ pauciores vncias pōt diuidere. Nā tot vncie aſſez faciūt / quot teſtatoꝛ voluit. Et ꝓbant̄ hec inſti. de here. inſti. §. hereditas. ꝛ §. non autē. ꝛ §. ecōtrario. ꝛ. ff. de here. inſti. l. ſeruū meū. §. ſi. Eſt aūt heredē iſtituere / aliquē ſibi heredem ſtatuere. unde dictū q̄ſi intus. i. eodem loco ſuo poſt moꝛtē ſuā in bonis ſuis quē dñm ſtatuere: ſic eni intrat heres i dominum ſubſtātie defūcti / vt vna et eadē pſona eſtimet̄ cū defuncto. vt in autē. de iu reiur. amoꝛi p̄ſtito. §. i. colū. v. Et bñ dicit̄ poſt moꝛtē / qꝛ nullꝰ viuo teſtatoꝛe heres eſt / etiā nec filius viuo p̄re. Vnde heres d̄r ab hero id eſt dño. vt inſti. de. here. quali. et diffe. §. ꝓ herede. nā herus dñs dicit̄. vt. ff. ad. l. aq̄liā. l. itē mela. §. legis acq̄lie. heres eīm adita hereditate dñs fit ſola volūtate. vꝫ. §. ꝓ herede: ſꝫ nō poſſeſſoꝛ niſi ipaꝫ poſſeſſionē app̄hēdat vt. ff. de acqui. poſſ. l. cū heredes in p̄ncipio

Inſtituere heredem q̄d ſit et vñ dicatur.

Heres vnde dicatur.

¶ Heredis inſtitutio in qua vltia volūtate: quibꝰ ꝟbis et qualiter fiat Rubrica. xi.

Sciendū eſt ꝙ heredū directa iſtitutio fieri nō pōt niſi iſolo teſtamēto: ꝛ nō eo codicillo / vel aliqua alia vltia volūtate: vt qꝛ aliq̄s recto iure inſtituatur heres ad quē teſtatoꝛ hereditatē ſuā voluit peruenire: et illū capere nullo alio mediante. vt. C. de codicil. l. hereditatem. et inſti. de codicil. §. pe. Obliqua vero hoc eſt fideicōmiſſaria hereditas reliqui in teſtamēto pōt et codicillo. vt qꝛ roget̄ in codicillo heres iſtitutꝰ i teſtamēto / vel heres ab inteſtato veniēs vt hereditatē alteri reſtituat. is cui reſtituetur hereditas erit heres ꝑ fideicōmiſſū et quodāmō hereditatē capiet ꝑ obliquū / ꝛ alio mediāte. vt iſti. de fideicō. heredi. §. p̄terea. et §. in primis. ſed iſta diffuſiꝰ .J. dicentur in tractatu codicilloꝛū. Fit autez heredis inſtitutio ꝟbis directis: vt titiꝰ mihi heres eſto vel hereditatꝫ mee dñs eſto. itē verbis inflexis: vt illū heredē facio / vel inſtituo / vel iure inſtitutiōis relinquo vt. C. de teſta. l. qm̄. et. ff. de heredi. inſti. l. his verbis. nā inflexa dicunt̄ noīa in noībꝰ ſuis caſibꝰ preterq̄ꝫ in nominatiuo.

Heredis inſtitutio q̄bꝰ ꝟbis fiat.

¶ Additio. Vt dicit glo. in ꝟbo inflexis. in. d. l. qm̄. Gerar. mu.
¶ Itē eſt ſi dicat relinq̄ tibi bona mea. vt. C. de ſecū. nup. l. hac edictali. i. reſponſo.
¶ Additio. De hoc ꝟbo relinquo plenius dicet̄ .J. in rubrica generali quedā circa inſtituendos liberos. Gerardus mulert.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Heredẽ certum demonſtrari oportet

¶ In iſtitutiõe faciẽda certũ heredẽ demõſtrari opꝫ.l.quotiẽs.§.heres aũt.ff.de here.inſti.qñ enĩꝫ nõ apparet q̇s ſit inſtitutus: vt qꝛ in corpe ſit erratũ.cũq̧ volẽs aliũ ſcribere: aliũ ſcripſit.vl' qꝛ nõ apparet de qua pſona teſtatoꝛ ſenſerit: eo ꝙ cũ hꝫ duos nepotes q̊rũ quilibet titi⁹ vocabat̃ dixit: titius nepos meus mihi heres eſto.inſtitutio nulla eſt: niſi aliis apertiſſimis ꝓbationib⁹ fuerit reuelatum de q̄ ſenſerit teſtatoꝛ. vt.d.l.quotiens.in principio.

¶ Additio. Et facit.l.duo ſũt titij.ff.de teſta.tute.ꝛ.l.cũ ex pluribus.ff.de manu.teſta. Ger.mu.

¶ Etiã declaratio et demonſtratio heredis debꝫ fieri a teſtatore: vl' nominãdo heredẽ cũ aliq̃ ſufficienti determinatione: vel cũ aliquo ſigno indubitabili: vt cũ plures habet filios quoꝝ vn⁹ erat legũ doctoꝛ: ꝛ dixit fili⁹ me⁹ doctoꝛ legũ mihi heres eſto: vel p conditiõis euẽtũ.vt vter eoꝝ illã vxorẽ duxerit mihi heres eſto: vl' eũ ad oculũ oſtendẽdo: vt qꝛ dixit mihi hic heres eſto cuꝫ ſit corã illo qui oſtenditur.

¶ Additio. Ut.d.l.quotiẽs.§.ſi quis nomen.et.l.certũ.ff.ſi certũ petatur. Gerardus mulert.

¶ Hoc aũt fallit ĩ caſu ĩ quo poſſum⁹ incertas pſonas heredes inſtituere: puta pauperes vel captiuos: et hec ꝓpter diuini numinis intuitũ.vt.C.de epiſco.ꝛ cle.l.id q̇d.et.l.ſi q̇s ad declinandã. alioquin eñ cert⁹ debet demonſtrari heres.vt dictum eſt.

Eccl'ie ſimpl'r relictũ nõ ſpecificando certam: cui debeatur.

¶ Additio. Poteſt etiã relinqui eccl'ie ſimplicit' nõ ſpecificãdo aliquã certã eccleſiã: ꝛ valet tale relictũ: ꝛ hoc caſu dabit̃ eccl'ie parrochiali ipſi⁹ teſtatoris.ar.l.que cõditio.in fine.ff.de cõditio.et demõſtra.ita tenet panoꝛ.in.c.indicãte.de teſta.ꝛ bar.in.d.l.que conditio.in fi.tenet etiã hoc Cy.in.l.i.in.v.q̃ſtione.C.de ſacroſan.eccle.ſꝫ Jo.fa.ꝛ poſt eũ.Ange.are.in.§.ſed ius quideꝫ ciuile.inſti.de iure na.gen.ꝛ ciuili.tenent p illũ textũ: ꝙ indubie relictũ p̄ſumatur eccl'ie maioꝝ ciuitatis vel dyoceſis: de qua in dubio debet intelligi: ſicut ibi in textu in dubio intelligit̃ de iure ciuili romanorum.de quo pũcto vide etiã Johã.an.in additionib⁹ ad ſpe.in ti.de inſtru.edi.§.nũc vero aliq̃.lxv.verſi.q̇d ſi teſtatoꝛ iuſſit fieri pontẽ.ꝛc.vbi tenet opinionẽ.Cy.et alioꝝ.quã etiã tenet Sali.in.d.l.i.C.de ſacroſan.eccle.in.iij.colum.in fi.et etiã Pau.ď caſtro p.d.l.que cõditũ.item Ange.de peru.in.§.ſi ꝓ in ꝑpetuam.in auctẽ.de nõ alie.aut pmu.colũ.ij. Sed q̇d ſi reliq̇t q̇s eccl'ie forte ſancti petri: et ſint plures eccl'ie illius nominis in ciuitate? Dic ꝙ hoc caſu dabitur pauperioꝝ.§.ſi q̇s in noĩe.in auc.de eccle.titu.col.ix.ſi autem talis eccleſia in ciuitate teſtatoris non inueniat̃/inuenitur autẽ in territorio.illi dabit̃.ſi vero nec ĩ territorio inuenit̃: dabitur eccl'ie ciuitatꝫ in qua teſtatoꝛ domiciliũ habuerit.d.§.ſi q̇s ĩ noĩe. Mõ limita quãdo ex cõiecturis nõ põt aliud apparere.pone eñ ꝙ parrochianus eccl'ie ſancti petri reliq̇t ſimpliciter eccl'ie ſancti petri: ſunt in ciuitate alie eccl'ie ſcti petri: hoc eñ caſu nõ dabit̃ pauperioꝝ: ſed poti⁹ eccl'ie parrochiali teſtatorꝫ.qꝛ in dubio videt̃ de illa ſenſiſſe.vt vult idẽ panoꝛ.vbi.ſ.vbi ſubſequent' determiat q̇d iuris: qñ plures ſũt eccl'ie ſcti petri ꝛ ſunt oẽs eq̃les: et cõcludit ꝙ hoc caſu dabitur epõ vt diſpẽſet vl' gratificet alteri ar.in.c.qm̃.de decimis.et in c.i.de parro.

Eccl'ie ſcti petri relictũ cum ſint plures iſti⁹ noĩs cui debeat̃.

¶ Item nota ꝙ relictum pauperibus ſimpliciter: q̇d valet.vt.ſ.patet.ſi quidẽ vn⁹ eſt

xenõ in ciuitate teſtatoris illi de betur: et p xenodochiũ inegrotã- tes fiet diſtributio: quis eĩ paupe rior eſt hoibus qui et inopia tenti ſunt: et in xenone repoſiti: et ſuis corporib⁹ laborãtes neceſſariũ vi ctũ ſibi nõ poſſunt afferre: ſi autẽ ampliores in ciuitate xenones: vł ptothochia ſint: tũc ei xenoni vel ptochio qui pauperior eẽ dino- ſcitur dabitur relictũ. ſi vero nul lus xenon in ciuitate inueniatur: tũc pauperib⁹ qui ĩ ciuitate ſunt vel penur⁹ mẽdicãtib⁹: vel alia ſu ſtentatiõe egẽtib⁹: eedẽ pecunie diſtribuẽde ſunt: que oĩa pbãtur pulchre. in. l. ſi qs ad declinãdaʒ. C. de epiſ. ꝛ cle. Ad quos aũt ſpe ctet executio huiuſmodi relictoꝝ diceť late. ſ. de formis ordinãdo- rũ cõmiſſarioꝝ. Et nota caſus ſu pradictos: qꝛ i illis valet iſtitutio lʒ nõ dmõſtreť cert⁹ heres: ꝛ hoc ppter diuini numinis intuitũ: vt dictũ eſt. de hoc: an ſcilʒ ꝛ quãdo incertitudo heredis vel legatarij vitiet legatum vel inſtitutionem. vide elegãtiſſime p Bar. in. l. qdã ff. de reb⁹ dubijs. ꝛ dixi. ſ. i rubri ca. qd ſit legatũ. dic vt ibi. G. mu.

Ite fieri põt iſtitutio pure. vt illũ heredẽ inſtituo. itẽ ſub condi- tione. vt illum heredem inſtituo: ſi filiã meã duxerit in vxorẽ. Ex certo aũt tẽpore: aut ad certũ tẽ- pus quis heres inſtitui nõ poteſt ſʒ vitio tẽporis ſublato de medio: tenet inſtitutio. vt ſi dicã inſtituo te vſqʒ ad paſcha. vł a paſchate in antea. pbãtur hec iſti. ð heredi. inſti. §. heres. et. ff. eo. l. hereditas ex die.

Heres inſtitui ex certo tẽpore aut ad certũ tẽ pus an poſſit.

Additio. Hec vera in pagano. ſecus in milite. l. certi iuris. C. de teſta. mili. ꝛ. l. i fraudẽ. §. miles. et l. miles ita. ij. rñſo. ff. eo. Ger. m.

Verũ tñ ſi fiat ad tẽp⁹ icertũ: vel ex incerto tẽpore bene valet. etiã ĩ pagano: hoc mõ. vxorẽ meã quãdiu vixerit: poſt morteʒ vero ſuã: titiũ mihi heredẽ inſtituo. vt ff. de here. iſti. l. in tẽpus. ꝛ. l. qui filio. et de libe. et poſ. l. fili⁹ a pře. ij. reſpõſo. et. C. de heredi. inſti. l. extraneum. i.

Additio. Aduerte ꝙ lex in tẽ- p⁹. ſ. allegata dicit ꝙ põt qs inſti tui ĩ tẽp⁹ quo capere poterit: hoc intellige ſingulariter ſcđʒ Bal. in l. eã quaʒ. C. de fideicõmiſ. in pe- nul. colũ. qñ ſolũ eſſet icapacitas ex pte inſtituti: vt ĩ deportato aut ſili. ſec⁹ aũt ſi ex pte vtriuſqʒ: ſcʒ teſtatoris et heredis. hinc eſt ſm eundẽ: ꝙ ſpuri⁹ in diẽ capacitatꝫ ſic nõ poſſit inſtitui. de q etiã late p Angelũ are. in. §. heres. inſti. de here. inſti. Itẽ aduerte incõtũ. ſ. dictũ ẽ poſſe aliquẽ inſtitui here- dẽ ad tẽpus incertũ et valet talis iſtitutio. d. l. fili⁹ a patre. ij. reſpõ ſo. hoc ĩtellige verũ ſm bal. ibi. qñ teſtator prouidit de alio herede poſt illũ diẽ. vt in caſu. d. l. filius a pře. ij. reſpõſo. ſi ṽo nõ puidit de alio herede: tũc pma iſtitutio eſt ppetua et trãſmiſſibiľ ne decedat p parte teſtat⁹: et p parte inteſta tus qđ eſſe nõ poteſt. l. ius noſtrũ ff. de reg. iurꝫ. Dicũt tñ aliqui: vt refert idẽ bal. ibidẽ ꝙ illa ſcđa in ſtitutio q. ſ. puidit teſtator de alio herede trahiť ad fideicõmiſſũ: qꝛ q incipit eẽ heres (vt inqt) nõ põt deſinere. Iſtud exp̃ſſe tenet idem bal. in. l. extraneum. i. C. de here. iſti.

Inſtitutio ad tẽ pus incertum an valeat.

Circa pmiſſa q̃ro q ſit ra- tio diuerſitatꝫ ꝙ ex certo tpe: aut ad certũ tepus heres inſtitui non põt: ex tẽpore ṽo incerto aut ſub conditiõe põt. vt. ſ. dictũ eſt. Rñ det Dy. ĩ regła act⁹. de reg. iu. li. vi. qꝛ id qđ nõ recipit diuiſionẽ in ptes in ſe: nec recipit diuiſionẽ in partes tẽpoꝝ: ꝛ ecõtra: allegat. l. miles ita heredeʒ. §. et qꝛ dixim⁹. ff. de mili. teſta. et. l. vſufruct⁹ ab initio. ff. de vſufru. Sed inſtitutio

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

heredis nō recipit diuiſionē in ſe.
qꝛ nō poteſt quis decedere ꝓ par
te teſtat⁹: ⁊ ꝓ parte inteſtat⁹. imo
causa teſtati trahit ad ſe cauſam
inteſtati ī re. vt. d. l. ius noſtrū. ff.
de reg. iu. ergo idē erit in tēpore:
et ſic limitatio temporis habet̃ ꝓ
nō adiecta. d. l. hereditas. ſed vbi
teſtatur ſub cōditione vel in diem
incertū: euentus cōditionis ⁊ diei
incerte. que cōditiōi aſſimulat̃. l.
dies incert⁹. ff. de cōdi. ⁊ de. trahi
tur ad tēpus retro. vt. ff. de teſta.
nuli. l. qđ dicit̃. in prin. ⁊ l. potior
eſt. ff. qui po. in pig. ha. et ideo nō
videt̃ ꝓ parte teſtatus: ⁊ pro pte
inteſtatus: ſed exiſtēte cōditione
videt̃ ī totū teſtat⁹: ea ṽo deficiē
te in totū inteſtat⁹ videt̃. ita d' cit
dyn⁹ vbi. ſ. vide etiā de iſto bal. ⁊
bartho. in. d. l. hereditas ex die.

Cā teſtati trahit ad ſe cām iteſtati.

Quid ſi q̄s inſtituat titiū heredē
vſq; ad paſcha: ⁊ ſubiciat: ⁊ nolo
ꝙ ſit heres poſt paſcha. an valeat
inſtitutio? Reſpōdet bar. ī. d. l. he
reditas. in fi. ꝙ non. immo vitiat̃
in totū inſtitutio: qꝛ continet in ſe
repugnātiā. ꝑ ea q̄ dixit idez bar.
in herede inſtituto in re certa: cuz
fuit dictū ꝙ pl⁹ petere nō poſſit.
de quo dixit in. l. quotiēs. §. ſi duo
ff. de here. inſti. allegat in ar. l. mi
les ita. ff. de mili. teſta. Sꝫ aduer
te ꝙ bal. vbi. ſ. ⁊ idē ī. l. extraneū
ī. C. de here. iſti. tenet cōtrarium
dicēs etiā hoc caſu cauſaz teſtati
trahere ad ſe cām inteſtati. idē te
net Angel⁹ arc. in. d. §. heres. ī fi.
inſti. de here. inſti. per rōnes quas
ibi adducit quē vide. Gerar. mu.

¶ Itē fieri pōt inſtitutō ī vniuer
ſo: vt in oībus meis bonis illū iſti
tuo. Itē in certa pte: vt illū in di
midia vł tertia parte bonoꝝ meo
rū mihi heredē inſtituo. Itē in re
vel quātitate certa: vt illuz in tali
fundo. vel in. c. libris michi here
dē inſtituo eo diſtincto: qꝛ iſtitu
tus in certa pte debet ſubire onus
eris alieni ꝓ ea parte qua inſtitu
tus eſt. l. ij. C. de here. acti. Iſ ṽo
qui in re certa vel quātitate inſti
tutus ē loco legatarij habet̃: ⁊ iō
non ſubit on⁹ eris alieni. vt. C. de
here. inſti. l. quotiēs. hoc verū qñ
ali⁹ inuenit̃ inſtitut⁹ in vniuerſo.

Inſtitutus ī re certa vł q̄titate an ⁊ qſi legatarij loco. habeat̃

¶ Additio. Alioquin inſtitut⁹ ex
certa pte: vel re aut quātitate cer
ta: loco heredis ē ⁊ ī vniuerſū ſuc
cedit: ne idē in parte teſtat⁹. et in
pte inteſtat⁹ inueniat̃. §. non autē
vtiq;. inſti. de here. inſti. et. l. i. §. ſi
ex fundo. ⁊ l. q̄tiēs. §. ſi duo. ⁊ l. ex
facto. ij. ꝑ totā ī. colū. ff. e. qđ veꝝ
in pagano: ſecus in milite. d. §. nō
aūt vtiq;. Sꝫ cōtra p̄miſſa: dū di
citur inſtitutū ī re certa legatarij
loco eſſe. oppono. iure cauetur ꝙ
fili⁹ debet habere legitimaz ſuam
iure inſtitutiōis: ⁊ nō legati vł do
natiōis. alioquin teſtamentū nul
lum ē. §. aliud quoq;. in auc. vt cū
de ap. cog. col. viij. et tñ patet ꝙ ſi
filius ſit inſtitut⁹ in re certa teſta
mentū nō ſoluit̃ §. hec autē diſpo
ſuim⁹. ī. d. auctē. ergo nō habetur
loco legatarij. Dic breuit̃ ſꝫ Bar.
in. d. l. ex facto. ij. ff. de here. iſti. ⁊
ī. l. quotiēs. C. e. quē ſequit̃ Bal.
in. d. l. ex facto. ꝙ heres inſtitutus
ex re certa nō ē heres vniuerſalis
nec ē legatarius: ſed ē vna tertia
ſpecies ꝑ ſe: q̄ vocat̃ heres ex re
certa: que parti capit de natura
inſtituti vniuerſaliter: partim de
natura legatarij. ſicut dicimus in
grāmatica de pticipio: quod ptez
nois/ partēq; ṽbi recipit. Habet
enī ex natura legatarij duo: ſcꝫ ꝙ
in eū nō trāſeunt actiōes. d. l. quo
tiēs. ꝓpe fi. et ꝙ patit̃ falcidiā. l.
quotiēs. C. fa. herciſcū. et. d. l. ex
facto. ṽſi. vñ ſcio queſitū. De na
tura ṽo vniuerſalis hꝫ tria. Pri
mū qꝛ hꝫ ius accreſcēdi: de quo ꝑ
bal. in. d. l. quotiens. §. ſi duo. ff. de
here. inſti. Secundū qꝛ eius addi
tione ꝯfirmant̃ relicta in teſtamē

to. Tertiū q2 pōt de manu ſua ca
pere ſicut heres vniuerſalis here
ditatem. ita putat Bar. vbi. ſ. qđ
nō pbat Bal. dicēs: q2 ſi hoc eēt
verum ſequeret q dominiū rei in
qua eſt inſtitut⁹ nō trāſiret ad eū
recta via: ſ3 demū p agnitionē. qđ
nō eſt verū ſm eundē Bal. vbi. ſ.
imo ſm eū q̄tū ad merā acquiſi-
tionē ipi⁹ rei cēſet loco legatarij.
hinc ē q trāſmittit ad heredes il
las res: q2 i eis ſapit naturā ſingu
laris legati: nō autē trāſmittit in
eos ſine agnitiōe illđ ius accreſcē
di in quo ſapit naturā iſtitutiōis
vniuerſalis. qđ pbat bñ p. d. l. ex
facto. in fi. i. colū. ⁊ l. ſi alteri⁹. co.
titu. vbi res relictas habet prout
relicte ſunt: tanq̄ eſſent plegate.
de hac pretacta materia dic lati⁹.
vt per. d. Bar. ⁊ Bal. vbi. ſ. ⁊ per
eundē baldū i. d. l. quotiēs. C. de
here. iſti. ¶ Quid ſi teſtator phi
buit inſtitutū ex re certa plus pe-
tere vł hēre. vtrū hoc caſu habeat
ius accreſcendi? de hac queſtiōe
vide Bar. in. d. l. q̄tiēs. §. ſi duo. in
fi. et ibi etiā bal. ff. de here. inſti.
itē Ange. are. in. §. hereditas. in
fi. inſtitu. codē. Gerardus mulert
¶ Itē poſſunt iſtitui plures ſim
pliciter partibus nō expreſſis. vt
Pe. Ja. Ma. mihi heredes inſti
tuo: ⁊ tūc ex equis portionib⁹ ſūt
heredes. vt inſti. de here. inſti. §. ſ3
ſi plures iſtituant. et. d. l. quotiēs
§. heredes. Itē pōt fieri iſtitutio
parti p capita: et parti p ſtirpes.
vt Pe. Ja. filios meos. ſc3 quēli
bet p tertia. ⁊ An. ⁊ Ti. nepotes
meos filios Mar. fratris mei / p
tertia mihi heres inſtituo. nam et
ſimilimodo ab inteſtato vocētur.
vt inſti. de heredi. que ab inteſta.
defe. §. et quia placuit.

Succeſſio per capita qñ ſit. ¶ Additio. Et aūt ſucceſſio per
capita: ſm Bal. i auctē. defuncto
C. ad tertu. qñ tot ſunt portiōes
quot ſunt perſone: q̄ etiā vocatur
ſucceſſio p rata. vel ſucceſſio pro
virilib⁹. In ſtirpes vero dicit qñ
tot ſūt portiōes quot ſūt ſtirpes. Succeſſio i ſtirpes qñ ſit.
Vbi grā: ſi plures ſint ſucceſſores
et tot portiōes capiant quot ſunt
capita: tunc dicunt in capita. vel
pro rata: vel p virilib⁹ ſuccedere.
Si vero tres ſunt filij ex vno fra
tre pmortuo: vn⁹ aūt ex alio. ſi il-
le vnus ex vno fratre tātū capiat
q̄tū alij tres ex alio fratre: dicūt
in ſtirpes ſuccedere: hic autē due
ſūt ſtirpes. ſc3 duo fratres pmor
tui: et ſingulorū filij ſuccedunt in
ſuas ſtirpes: hoc eſt in locū ſuorū
patrū. probat in auctē. đ here. ab
inteſta. ve. poſt prin. col. ix. Qñ
autē debeat ſuccedi in ſtirpes: et
qñ in capita dicetur. j. in rubri. de
ſucceſ. ab inteſta. et quot q̄buſue
modis q̄s decedat iteſtat⁹. G. m.

¶ De heredū q̄litate et differentia. Rubri. xij.

Heredum alij
ſunt neceſſarij tātū.
alij ſui et neceſſarij. Neceſſarius heres q̄s ſit.
alij extranei. Necceſ
ſari⁹ heres ē: ſeru⁹ a
dño iſtitutus heres. ita tñ ſi here
ditatē ⁊ libertatē ex dñi teſtamē-
to cōſequatur: vt q2 tēpore teſta-
menti et mortis erat in dñi pote-
ſtate. fiet eni ignorās ⁊ inuit⁹ liber
⁊ heres: ⁊ iđ dicitur neceſſarius.
vt inſti. de here. quali. ⁊ dif. in pñ.
et. §. i. ⁊ de here. inſti. §. ſeru⁹ aūt a
dño. ⁊ ff. e. l. ſi alienū. in pñ. ⁊. ff. ſi
cer. pe. l. ci⁹q̄. Sui ⁊ neceſſarij ſūt Sui et neceſſarij heredes qui ſint.
liberi q̄ in poteſtate morietis ſūt
tēpore mortis: vt fili⁹ filia: nepos
neptis ex filio: ⁊ deinceps ceteri p
maſculinā lineā deſcēdētes. Nā
licet filia ſit i poteſtate patris: ta
mē eius filij ſequūtur familiā pa
tris eorū et non matris. vt inſti. de
patria poteſtate. §. vlti. et inſti. de
legit. ag. tu. §. i. ibi. q2 qui naſcunt

Inter filiū autē et nepotē ex filio
oportet diſtinguere. nā filiꝰ meus
ideo michi ſuus heres ē / qꝛ in po=
teſtate mea eſt / ꝛ nichil eſt mediū
inter me ꝛ ipm. nepos vero ex fi=
lio licet in poteſtate mea ſit: tamē
ſuus michi non ē: qꝛ precedit euꝫ
pater eius q̄ tēpore mortis mee ī
poteſtate mea eſt. Si vero filius
meꝰ me viuo moriatur tūc nepos
ex eo tēpore mortis mee mihi eſt
ſuus heres: ꝛ qꝛ eſt in poteſtate. ꝛ
quia ſublatuꝫ eſt de medio caput
primū quod eū p̄cedebat: ſcꝫ pa=
ter eius. idē de pnepote et ceterꝭ
liberis. Dicūtur autē ideo ſui qꝛ
domeſtici ſunt: ꝛ viuo patre quo=
dāmodo dn̄i eſtimantur. ideo ve=
ro neceſſarij: qꝛ iure ciuili īuiti co
gebātur heredes fieri. Sed de iu
re p̄torio pmittitur eis abſtinere
ſi velint. probātur predicta oīa
inſti. de here. qua. ꝛ diffe. §. ſui au
tē. ꝛ §. ſed ſui. ꝛ de here. que ab in
te. defe. §. i. ꝛ §. ita demum. Extra
nei heredes ſunt q̄ iuri teſtatoris
ſubiecti nō ſunt / hinc eſt ꝙ eman
cipati filij extranei heredes ſunt.
item liberi inſtituti a matre here=
des / eodē numero ſunt: qꝛ femine
nō habent in poteſtate liberos. vt
inſti. d̄ here. qua. et diffe. §. ceteri.
licet nichilominꝰ inſtituti vel ex=
heredati eſſe debeant vt dicetur
in ſequenti rubrica.

Extranei heredes qui ſint.

De illis qui oīno iſti tui vel exheredari debent. Rubrica. xiij.

TRactatū iſtum
pone tabellio ſup cor
tuū ſignaculū: qm̄ ex
ipſo pendet doctrina
teſtamētorꝫ: ꝛ tota fe
re virtus ꝛ pōdus. Attēde igiť ꝙ
q̄dā ſunt ad quos ita ſtricto iure
legitīa ſpectat hereditas / vt niſi
oīno iſtituāť vel rite exheredenť:
teſtamētū aut ē ipſo iure nulluꝫ:
aut reſcindiť. ꝛ ad hos cognoſcē=
dos oportet notare tres ordines
vel lineas: quarū pria ē aſcēdētiū
ſeu parētū noſtrorꝫ. ꝛ hij ſunt pa
ter / mater / auus / auia / pauus p=
auia / abauus / abauia / attauus / at
tauia / tritauꝰ / tritauia. abinde ſu=
pra dicunť maiores nr̄i. Scda ē
liberorꝫ noſtrorꝫ: ꝛ hij ſunt filius
filia nepos: neptis: pnepos: pne
ptis: atnepos. atneptꝭ: trinepos:
trineptis. abinde ꝛ infra dicūtur
deſcendentes noſtri.

¶ Additio. Alś dicunť poſterio
res. vt. ff. de gra. l. fi. §. parentes.
Berardus mulert.

¶ Et in iſtis duabus lineis ſunt
illi qui oīno debent inſtitui vel ex
heredari. Tertia eſt trāſuerſaliū
ſeu collateraliū. ꝛ hij ſunt frater:
ſoror: fratris ſororiſq; liberi. iteꝫ
patruꝰ: amita. auūculꝰ matertera
et corꝫ liberi. ſed hos nō habeamꝰ
neceſſe inſtituere vel exheredare.

¶ Additio. Nō itellige niſi tur=
pis pſona heres ſcribať: quo caſu
oportet etiā iſtituere fratrē ꝛ ſoro
rē. alioqn rūpēt teſtamētū p que=
relaꝫ: vltra eos vero minime. §. ſo
ror aūt. inſti. de inoffi. teſta. et. ff.
co. l. i. Berardus mulert.

Frater et ſoror qn̄ poſit teſtamētum rūpere.

¶ Et ꝙ tales linee ſint gradꝰ ꝛ or
dines aſcēdentiū et deſcendentiū
ꝛ collateralium: pbať inſti. de gra
dibꝰ cog. a p̄n. ꝛ i. vſq; ad. §. hacte=
nꝰ. Igiť tertia linea omiſſa ad p=
mas duas referamꝰ nos. Et ē di=
ligēť notādū ꝙ ſcda p̄cedit pmaꝫ
in ordine ſuccedēdi. Naꝫ teſtator
quādiu habet aliquē ex deſcendē
tibus ſuis ſeu liberis nō cogiť de
aſcēdentibus facere mētionē. qꝛ
ppter naturalē erga liberos cha
ritatē prima cauſa ſucceſſionis ē
liberorū. ꝛ quia oīa bona noſtra li
beris noſtris ex voto parentū de=
bentur: ipi vſq; in infinitū ceteris
preferuntur. vt inſti. de here. que

Liberis extātibꝰ nō cogitur q̄s de aſcēdētibus facere mentionē i ſuo teſtamēto.

ab ĩte. de ſe. §. i. ⁊ de ſeruili cogna.
§. repetitis. ⁊. ff. de inoff. teſ. l. nã
et ſi. in princi. et in autẽ. de here.
ab inte. veni. in princi. col. ix. Et
ideo de prima linea q̃ eſt deſcẽdẽ
tium ſeu liberoꝝ noſtroꝝ primo
dicam⁹. Poſtea de linea parentũ
ſeu aſcẽdentiũ. Liberoꝝ ergo: qui
dam ſunt legitimi ⁊ naturales ſi-
mul. quidã naturales tãtum. qui
dam tantũ legitimi: quidã nec le
gitimi nec naturales.

Liberorũ ſpẽs

¶ Additio. Has ſpecies libero-
rum ponit glo. i. inſti. de adop. i.
rñ. addit pterea. d. g. quintam ſpe
ciẽ. vide lati⁹ et clarius de hac di
ſtinctiõe liberoꝝ: per Chriſt. por.
ſuper dictam glo. i. Ger. mulert.

¶ Itẽ eoꝝ qui ſunt legitimi ⁊ na
turales: quidã ſunt p̃mi grad⁹ vt
filij: quidã ſecũdi vel vlterioris vt
nepos neptis/ pnepos pneptis/
et ſic deinceps. Itẽ eoꝝ quidam
ſunt maſculi/ quedã femĩe/ quidã
in poteſtate/ quidã emãcipati: q̃-
dam naſcituri ſiue poſthumi. de
quibus in ſequẽtibus titulis ⁊ ru
bricis ſuo ordine eſt agendum.

¶ De liberis p̃mi gra- dus legitimis ⁊ natura libus iã natis. Ru. xiiij.

Debet teſtator
pater et mater filios
et filias legitimos et
naturales: ⁊ etiã eos
q̃ ius legitimoꝝ ade-
pti ſunt: cũ quoꝝ videlicet matre
olĩ legitima cõcubina pſ̃ nuptias
ↄtraxit: dotalib⁹ additꝫ iſtrumẽtꝫ:
tã maſculos q̃ȝ feminas: v̾gines.
nuptas. et viduas: tã etiaȝ eman-
cipatos ⁊ emãcipatas q̃ȝ in pote
ſtate exiſtentes inſtituere vel rite
exheredare aut rite preterire et le
gitime. alioq̇n inutiliter teſtabiſ̃.
vt inſti. de exhere. l. i. rñſo. ⁊. §. no
ſtra vero conſtitutio. ⁊ in autẽ. vt
cũ de ap. cogno. §. aliud quoq̧ ca-
pitulum. col. viij.

¶ Additio. Hodie nõ requirunt
inſtrumenta dotalia de iure cano
nico quo ad legitimationem. de
quo p ſcri. i. c. tãta: qui filij ſint le
gitimi. et per Io. fa. et Ang. are.
in. §. finali. ſuper gloſam in verbo
iſtrumẽtis. inſti. de nuptijs. ⁊ per
Bar. in. l. cũ quis. C. de natu. lib.
et hoc tenuit etiã notabilis dñs ⁊
preceptor meus legũ doctor exi-
mius Nicola⁹ de capella bruxel-
lenſ. i. d. §. fina. louanij ordinarie
legens inſtitutiones. p tex. i. d. c.
tanta Gerardus mulert.

Dotalia iſtrumenta hodie nõ req̄runt ad legitimationem.

¶ Nec mireꝛ qđ de filiab⁹ femi-
nis dixi. Itẽ qđ de emãcipatꝫ ma
ſculis ⁊ femis: qꝛ eque debẽt a pa
tre ⁊ matre inſtitui vľ rite exhere
dari femĩe: vľ etiã legitime p̃teri
ri: quẽadmodũ maſculi: emãcipa
ti vľ emãcipate/ ſicut ſui et ſue: cũ
nulla hodie q̃ȝtũ ad hoc ſit diffe-
rẽtia ratione ſexus vel patrie po
teſtatis: ⁊ nichil interſit inter ma-
ſculũ ⁊ feminã: emãcipatũ et ſuũ
vt in d. §. nřa ꝟo conſtitutio. inſti.
de exhe. li. ⁊. C. de libe. pre. l. maxi
mũ viciũ licet ſit in hoc inter eos
differẽtia qꝛ diuerſis iuribus ⁊ ra
tionibus ad teſtamenta parentuꝫ
reſcindenda procedunt.

¶ Additio. De quo plene p bar. i
auc. ex cã. verſi. quero ſcđo quõ
irritatur teſtamentũ ex cauſa p̃te
ritionis ⁊c̃. C. de libe. preteritis.
Itaq̧ nota q̄ nõ ẽ penit⁹ ſublata
differẽtia patrie ptãtis ⁊ emanci
patiõis. cũ vt ſupra dictũ ẽ diuer-
ſis iuribus ⁊ modis ad teſtamẽta
parẽtũ reſcindẽda pcedant emã-
cipatus ⁊ ſuus. ⁊ dicã plene. ĩ. in
Rub. de legit. tm̃ liberis ⁊ de qui
buſdã ⁊c̃. v̾ſi. ſi tñ videre. Itẽ ad
de q̄ eſt etiã differẽtia inter emã-
cipatum ⁊ ſuũ: in collatione dona
tionis ſimplicis. Suus enĩ dona-
tionem ſimplicẽ ſibi a patre factã

Patrie ptãtis ⁊ emancipatiõis differentia nõ ẽ penitus ſublata

non cōfert. emācipatus vero confert. de quo p Bar. ⁊ reliq̄s ſcrip. in auct. ex teſtamēto. C. de colla. ⁊ i. l. ſi emācipati. co. ti. Quid autez opetur exiſtentia ſui heredis: vide late per Bar. in. l. ſi filiꝰ qui patri. ff. de vulg. et pu. ſub. et per eundem. in. l. i. C. ſi vt ab here. ſeabſti. ⁊ tangā. J. in Rubri. ꝺ pupilla. ſubſtitutione. verſi. octauo dictū eſt. ⁊c. Gerardus mulert.

Patria ptās matrimonio nō ſoluitur.

¶ Nec etiā credas ꝙ licet femie ſint nupte propterea ſint a ptāte pria liberate: qꝛ mrimoniū nō eſt modꝰ diſſoluēdi patriā ptātem ⁊ hoc ēvez de iure nr̄o. vt. C. de cō di. iſer. l. ſi vxorē. ⁊ iſti. de ſe. ꝯſul. tertu. §. poſtea aūt. Sꝫ ꝺ iure lōgobardoꝝ mulier eſt in poteſtate mariti/et non patris.

¶ Additio. Jta dicit glo. in. ꝺ. §. poſtea aūt. Aduerte tm̄ ꝙ iure noſtro mulier eſt in poteſtate mariti ſui: quo ad debituz carnis. Nam vxoꝛ nō hꝫ ptātem ſui coꝛpis. ⁊c. c. nō debet. verſi. quaternariꝰ. de cōſan. ⁊ affi. facit ꝓ pt̄ hoc relinq̄t hō patrē et matrē: ⁊c. vt in. c. gaudemꝰ. verſi. verū abſonū. de diuoꝛ. Jmmo etiā vt eadē marito teneaꝛ opari. vt vult glo. i. l. ſicut pſonꝰ ff. de ope. liber. et glo. in. ꝺ. §. poſtea aūt. et ibi latius p dn̄m Chriſto. poꝛ. An autē etiam mulier ſit ſubiecta viro vt teneaꝛ euz ſequi peregrinātē. Reſpōdet Bar. i. l. meuia §. i. ff. de an. le. poſt cyn̄. i l. liberte. C. de ope. liber. ꝙ autē modica peregrinatio et honeſta: tunc tenetur eum ſeq̄. ſi longa et tunc aut erat ita maritꝰ ſolitꝰ peregrinari ſeu vagari: q̄ caſu ſi mulier co tpe quo nupſit eidē ſciebat eius ꝯditionē: tūc teneꝛ eū ſequi: argu. l. plenū. §. equitii. ff. ꝺ vſu. ⁊ habita. et. C. de ſponſa. l. ſi. circa medium. et. l. pꝛomittendo. §. penul. ff. de iure do. alias nō tenetur eū ſeq̄. ar. l. qđ niſi. in fi. ff. de ope.

Vxoꝛ quēadmodū ē in ptāte mariti.

Vxoꝛ an teneatur ſequi maritū pegrinātē

liber. ita dicit Bar. vbi. ſ. et Ange. are. in. ꝺ. §. poſtea aūt. inſti. ad tertulia. vide glo. ſingularē. xiiij. q. ij. vnaqueqꝫ. et glo. in. c. i. de cōiu. lepꝛo. Quid aūt in icarcerato vel exule: pōt reſpōderi ꝙ ſi ꝓpt delictū et culpā viri id contingat nō teneaꝛ ſequi. argu. eoꝝ que notanꝛ in. c. i. qui matri. ac. poſ. ſi vō ſine culpa: tūc tenetur ipm ſequi. et ꝓ hoc facit optime glo. in. ꝺ. c. vnaqueqꝫ. et facit ratio: nihil eni tam humanū q̄ꝫ foꝛtuitis caſibus mulierꝫ maritū: vl̄ vxorē viri participē eſſe. l. ſi cum dotem. §. ſi maritꝰ. ff. ſolu. matrimonio. ita dixit egregiꝰ dn̄s et p̄ceptoꝛ meꝰ iuris vtriuſqꝫ doctoꝛ excellentiſſimus dn̄s Gabꝛiel de mera. ff. ſolu. ma. ſup rubꝛ. in lectiōe ſua oꝛdinaria in p̄clara vniuerſitate Louanieñ Gerardus mulert.

Dotatas filias in dote tm̄ inſtituere, an ſufficiat.

¶ Et nota ſm mar. (licet quidaꝫ cōtrariū dicere videātur) nō ſufficere dotatas inſtituere tm̄ in dote: niſi in aliquo vltro inſtituanꝛ: quia dotē nō pōt dici habere a patre iure inſtitutionis vel legati: qꝛ nō ei adimere poteſt. vt. ff. ad le. falcidiā. l. pater. in pꝛinci. et ideo tutius eſt vt ſemp vltra dotē aliquid iure inſtitutionis accipiant.

¶ Additio. Facit ad p̄dicta: qꝛ dos ipſius filie patrimoniū eſt. l. i. §. ſed vtrū. in fi. ff. de minoꝛibꝰ in quo nō valet iſtitutio. §. ſꝫ ſi rē legatarii. iſti. de lega. iſtud ſequitur Azo in ſūma. C. de libe. p̄teritis. Sed contrariū tenet ſpecu. in titu. ꝺ iſtru. edi. §. ꝯpēdioſe verſi. ſed ſup foꝛma p̄cedenti ⁊c. ⁊ hoc vult ēt glo. i. ꝺ. §. ſꝫ vtrū. q̄ ſoluit aliq̄ argumēta ꝯtrariū ſuadētia. Fatetur tamen tutū eſſe vt in aliq̄ vltra iſtituātur. Gerardꝰ mulert.

¶ Jtē ſcias pfeſſos i monaſterio inſtitui debere: ſicut et ceteri debent. vt. C. de epiſ. et cle. l. vlti. §. hoc etiam cognitum.

Ingratitudo p religionis ingreſſum tollitur.

Additio. Aduerte ꝙ hoc eſt ve
rum: etiã ſi ante ingreſſum cõmi=
ſiſſent aliquã igratitudinẽ ꝑpt
quã potuiſſent licite exheredari.
talis eñ ingratitudo per religio=
nis ingreſſum tollitur. xix. q. iij. c.
pc. et in auc. de mona. in prin. col.
i. vbi dicit ꝙ religionis ingreſſus
oẽm maculã abſtergit. Itẽ limita

Profeſſi ordinẽ ſci frãciſci nõ ſũt capaces ſucceſſionum.

predicta niſi ꝓfeſſi ſint religionez
beati Franciſci. nã illi nõ ſunt ca=
paces ſucceſſionũ. vt in cle. exiui
§. cum eñ veritatẽ. verſi. quia igi
tur. de verbo. ſig. Vñ dicit Bar.
in. l. ſi i metallũ. ff. de his q̃ ꝓ nõ
ſcrip. ha. ſe cõſuluiſſe ꝙ ſi fratres
minores inſtituãtur heredes: he=
reditas eſt ꝓ nõ ſcripta: et rema=
net apud heredes ab inteſtato. d.
clemẽ. exiui. vbi dicit ꝙ totaliter
ſint oĩs hereditatis incapaces.
de hoc tñ vide latiꝰ p Inno. in. c.
i p̄ſentia. de ꝓbatio. ⁊ Bal. i auc.
ingreſſi. C. de ſa. ſan. eccle. §. mu.

De exheredatiõibus autẽ ſcire
debes ꝙ hodie iure nouo teſtator:
ſiue pater fuerit ſiue mater: ſiue q̃=
cunq; alter de ſuperioribus parẽ
tibus: ſi aliquẽ de liberis ſuis in=
ſtituere noluerit / debet eum nomi
natim et cũ cauſa legibꝰ approba
ta exheredare vel p̄terire: cauſaz
exheredationi p̄teritioniue adijci
endo ſic dicẽs: filiũ meũ vel nepo
tẽ meum: qꝛ manꝰ attroces in me
iecit exheredo. vel ſic. filiũ meum
exheredo: qꝛ vt maleficꝰ cũ male
ficis verſat. vel ſimilia. ſic eñ ex=
heredãdo vel pretereũdo legiti=
me teſtabit. alioquin cõtra. vt in
ſtitu. de exhere. li. in prin. ⁊ de he=
re. q̃ ab inteſta. defe. §. eadẽ hec. ⁊
ff. de ꝯtra tabu. l. nõ putauit. ꝟſi.
nõ quenis. et in auc. vt cũ de ap.
cogno. §. aliud quoq;. Idẽ dicen=
dũ eſt de filijs teſtãtibꝰ: reſpectu
parentũ ſuorũ. vt in. d. auc. §. hec
q̃dẽ de parẽtũ. Et ſic nota nullã
eſſe hodie differentiã q̃tũ ad hoc
inter patrẽ et matrẽ. vterq; eniz
vl' inſtituẽdo: vel cuz legitima cã
exheredando. vel cuz legitima cã
pretereũdo. vtiliter teſtabit. Si
eñ dixerit pr / filiũ meũ. P. neq;
inſtituo neq; exheredo: qꝛ p vene
ni poculũ michi mortis parauit in=
ſidias: eũ exheredaſſe videt. ſicut
dñs Azo dicit et inſcribit i ſũma.
C. de libe. p̄te. vel exhere. in ꝟſi.
eſt autẽ preterire. ⁊ etiam in ver=
ſi. eſt autẽ effectus. vbi apte dixit
preteritionẽ factã cũ cauſa ſiue a
patre ſiue a matre valere: ſed iter
eos notat differẽtiã quãtũ adꝰ ef=
fectus rationes ⁊ vias teſtamẽti
reſcindendi. ſed hos effectꝰ nõ ꝓ
ſequor: qꝛ materia eiꝰ longinqua
eſt a curſu noſtri tpis. nec enume
ro cauſas hmõi legitimas exhere
dationibus vel p̄teritionibꝰ in ſe
rendas: qꝛ apte enumerãtur in di
cto autẽ. vt cũ de ap. in §. cauſas
aũt vtriuſq; ad §. hec aũt diſpoſuimꝰ

Exheredari pôt filiꝰ xiiij. de cauſis.

Additio. Et p glo. in. c. quinta
uallis. de iureiurã. ⁊ ſunt q̃ttuor=
decim. Prima eſt ſi filiꝰ parẽtibꝰ
manꝰ intulerit. Itẽ ſi grauẽ iniu=
riã eis fecerit. Si criminalit eos
accuſauerit de cã que non ſit ad=
uerſus principẽ vel rem publicã.
Si cũ maleficis hoibꝰ vt malefi=
cus verſatur. Si vite parẽtũ fue
rit iſidiatꝰ. Si vxori aut ꝯcubine
eiꝰ ſe immiſcuerit. Si ex delatiõe
filij graue diſpendiuz parẽtes ſu=
ſtulerint. Si p perſona vel debito
eius incq̃tũ pôt fideiubere nolue=
rit. hoc tñ quod de fideiuſſiõe di=
citur ad filios maſculos tm̃ perti
net. Itẽ ſi ꝓhibuit eos facere te=
ſtamentũ. Si cõtra voluntatẽ pa
rentuz inter arenarios et mimos
pſeuerauerit / cũ pr nõ fuerit illiꝰ
profeſſionis. Si filia luxurioſam
vitã egerit: cũ parẽtes vellent eã
pro poſſe dotare / niſi negl exerint
eã maritare poſt. xxv. annos. Si
parẽtibꝰ furioſis debitã curã nõ

impẽderit. Si parentẽ captuꝫ de carcere deducere neglexerit. Itẽ ſi filius ſit hereticus pater ꝓ catholicꝰ. vnde ꝟſus. Bis ſeptẽ cauſis exheres filiꝰ eſto Si patrẽ feriat vel maledicat ei. Carcere detruſũ: ſi negligit/ac furioſũ: Criminis accuſet/aut paret īſidias. Si dederit grauia ſibi damna: nec hoſte redemit Teſtari prohibet: aut dat harena locum. Si prauos ſequitur: vel amat genitoris amicã Non orthodoxꝰ filia quando coit Hos ꝟſus ponit glo. in. d. c. quita uallis. Et nota ꝙ huiuſmodi ingratitudines purganꝭ per ingreſſuꝫ religionis. de quo dixi. ſ. ī rubri. de liberis ꝑmi gradus legitimis et naturalibus iam natis. Gerardus mulert.

De filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ poſthumis. Rubrica. xv.

Poſthumꝰ q̄bus modis ⁊ q̄ſ dicatur

Poſthumꝰ duobus modis accipiꝭ ſtricte ⁊ large. diciꝭ enī ſtricte poſthumꝰ qui in vita teſtatoris ɔceptꝰ ⁊ poſt mortẽ eiꝰ natꝰ eſt. vñ poſthumꝰ quaſi poſt humũ p̄ris natꝰ. Large vero is d̄r poſthumꝰ qui poſt teſtamẽtum natus eſt patre viuente. vt. ff. de iniuſto rupto teſtamento. l. iij. §. i.

Additio. Dicitur etiã alijs modis poſthumus vt licet videre per glo. ſup rubro. C. d̄ libe. ⁊ poſthu. Gerardus mulert.

Debet igiꝭ poſthumos q̄ rite teſtari vult inſtituere vt inſti. de exhere. li. §. noſtra ꝓ o̾ſtitutio exheredare nō poteſt cũ nullã cauſam ingratitudinis cõmiſiſſe dicantur quẽ neceſſario inſerẽda ẽ vt in autẽ. vt cum de ap. cog. §. aliud. col. viij. ⁊ C. de inoffi. teſ. l. ſi quis. §. i

Nã ſi poſthumus p̄teritus fuerit ꝙ nō inſtituaꝭ. ⁊ ipſe naſcatur viuus voce emiſſa vel nō emiſſa: dũ tamẽ conſtat eſt viuũ natuꝫ vel ex certo vẽtre editũ: integrũ vel nō integrũ aīal cum ſpiritu: tamẽ teſtamentũ rumpet vt. C. de poſ. here. inſti. l. qđ certatũ. ⁊ ff. eo. l. qđ dicitur: niſi declinat ad monſtruꝫ vel ad prodigiũ vt. d. l. qđ certatũ in fi. ⁊. ff. de ſtatu. ho. l. non ſunt. Qui autẽ naſcitur mortuꝰ nec cõceptus videꝭ: vt. ff. de ver. ſig. l. q̄ mortuũ. ⁊ C. de poſ. here. l. ij.

Poſthumus vt rumpat teſtamentũ q̄ requiruntur.

Additio. Aduerte ꝙ ad hoc vt rumpat teſtamentũ poſthumꝰ requiritur ꝙ ſit ꝑfecte viuus natus nec obſtat ꝙ mox etiam in manibꝰ obſtricticis d̄cedat. l. pe. C. eo. hic eſt ꝙ ſi ẽ ſemi natꝰ viuus ⁊ poſtea anteq̄ꝫ ꝑfecte ⁊ totus naſcaꝭ moritur: nō rumpit teſtamẽtũ. debet enim. vt. ſ. diciꝭ ꝑfecte. imo totus natus eſſe. d. l. pe. i. fi. Ger. mu.

Et quod dictũ eſt ex p̄teritiõe poſthumi teſtamentũ rumpi: veꝝ eſt quãtũ ad inſtitutiones. ſed in legatis firmũ perſeuerat vt in autẽ. predi. §. ſiue igitur. ⁊ §. ſi auteꝫ hec oīa. ⁊ ideꝫ in quaſi poſthumo vt ſi teſtator poſt teſtamẽtum aliquẽ in filiũ arrogauerit inſti. qui. mo. te. infir. ij. rñſo. Et idẽ eſt ī eo qui eſt loco poſthumi: vt qꝛ tẽpore teſtamẽti non erat ſuus heres: ſed tp̄e mortis ſuus inueniꝭ vt in ſequẽti rubrica dicetur. Et qđ dictũ eſt de poſthumo p̄terito a patre: verũ intelligas etiam de poſthumo a mr̄e p̄terito: vt ſi poſt teſtamentũ matris naſcatur ei filiꝰ de q̄ in inſtitutione facta non fuit mentio: in caſu tamẽ poſthumus nō rũpit teſtamẽtũ matris. vt ecce mulier ī puerperio decedit: q̄ inſtituit filios iã natos: preſumiꝭ enī inſtituiſſe cũ in cuiꝰ partu decedit: ideo nō infringitur eius teſtamẽtũ per querelã. vt. C. de. in-

Poſthumus p̄teritꝰ a mr̄e aliquando non rũpit teſtamentum.

offi.teſt.l.ſi mater. Sed vocat̃ il-
le poſthumus cuz aliis fratribus
inſtitutis in virilē portionez etiā
ſi ex diſparibus partib⁹ inſtituti
eſſent ſc̃dz glo. i v̄ſi. virilē in. d. l.
ſi mater. Idē ſi extranei eſſent cū
fratrib⁹ īſtituti vt vult glo. ī ver.
prohibetur in. d. l. ſecus ſi ſoli ex-
tranei inſtituti fuiſſent: q: tūc de
inofficioſo teſtamento dict⁹ poſt-
humus agere poſſet vt in dicta. l.
ſi mater in fine.

¶ Additio. Aduerte inquātū. ſ.
dn̄s Rolādin⁹ dicit ex p̄teritiōe
poſthumi rūpi teſtamētū quātuz
ad inſtitutiones ſolū: legata vero
firma p̄manere ꝛc. hoc limita ſm
Bar. in auc. ex cauſa. C. de libe.
preterit: in ſecūda oppoſitione:
ibi: ſecūdo oppono ꝛc. et eundem
Bar. in. l. filio. ff. de iniuſto teſta.
quādo teſtator ſciebat ſe hr̃e vxo
rē pregnantē / ſecus ſi ignoraſſet
Nā tunc nō valerent legata vl' fi
deicōmiſſa. Eadē diſtinctio adhi
beri poteſt in filiis iā natis p̄teri-
tis: vt ſcilz ſi teſtator ſciuit ſe ha-
bere filios teſtamentū rūpatur ſo
luz quātū ad inſtitutiōes: legata
vero firma p̄maneant per. d. auc.
ex cauſa. Ubi aūt ignorauit / nec
legata valebūt. Iſtd p̄bat. Bar.
vbi. ſ. hoc medio. Sicut hodie vo
luntatē defuncti p̄teriētis filium
lex tuet̃ quātū ad legata: ita olim
tuebatur volūtatē defuncti mili-
tis preteriētis filiū in totū: ſed in
milite adhibebatur illa diſtictio.
Uel p̄teriit filiū ſciēter vel igno-
ranter. l. ſicut certi. ꝛ. l. ſi. cū vel in
vtero. C. de teſta. militis. Prete
rea p̄bat tali medio. Certū eſt ꝙ
donatio inter viuos nitit̃ maiori
firmitate ꝙ̄ legata: quia conſenſu
duorum fit vt nota in. l. i. ff. de pa
ctis. Itē non poteſt reuocari ſine
cauſa. vt. C. de reuo. do. p totum.
Sed donatio inter viuos p̄pter
ſupueniētes filios de q̄bus dona

Legata qū conſeruent teſtamēto rupto ex p̄teritiōe poſthumi aut iā nati.

tor nō cogitauit irritat̃: ergo mul
tomagis irritant̃ legata. vt. l. ſi vn
ꝙ̄. C. de reuo. do. facit. ff. ḋ pact;
tale pactuz. §. fina. Preterea hoc
caſu tenere legata eſſet cōtra vo-
luntatē teſtatoris. Pone eñ ꝙ te
ſtator non habens filios: fecit ma
gna legata fratrib⁹ ꝛ ꝯſāguineis:
quod nō eſt veriſimile cū feciſſe ſi
de liberis cogitaſſet. Nō eñ p̄tu
liſſet extraneos ſoboli ſue. vt. l. cū
auus. ff. de cōdi. ꝛ demōſtra. ꝛ. C.
de fideicō. l. cum acutiſſimi. ita di
cit Bar. vbi. ſ. que nota ad limita
tionē. d. auc. ex cā. ¶ Itē aduer-
te etiaz circa hoc qḋ. ſ. in v̄ſi. ſec⁹
ſi ſoli extranei ꝛc. dicit dn̄s Rolā
dinus poſthumum ſcz preteritū
a matre extraneis heredibus iſti-
tutis de iofficioſo teſtamēto age-
re poſſe per. d. l. ſi mat' in fine. hoc
nō videtur verū hodie: q: hodie
inſertio cauſe exheredationis eſt
de ſubſtātia. vt vult idē Bar. ī. d.
auc. ex cauſa. in v̄ſi. quero ſecūdo
quō irritatur teſtamētū ꝛc. Sine
ea ergo teſtamentū eſt nullū: ꝛ in
poſthumo nō poteſt cadere iuſta
cauſa exheredatiōis. l. ſi q̄s ī ſuo
§. legis. C. de inoffi. teſtamēto. er
go nō p̄t inſeri cā: ꝛ per ꝯſequēs
ex p̄teritiōe materna etiā in poſt
humo ſiue cuz cauſa ſiue ſine cau-
ſa teſtamētū eſt nullū: ergo nō po
teſt agi de iofficio teſtamēto: que
querela nō habet locū quādo ali-
ud remediuz ſupeſt / vt late lz hec
videre p Bar. vbi. ſ. ꝛ in. l. maxi-
mū vitiū eodē titulo. An autē et
quādo hodie ſit locus q̄rele inof-
ficioſi teſtamēti vide per glo. in. l.
naz et his. §. hui⁹ autē. ff. de ioffi.
teſta. ꝛ per glo. in dicta auc. ex cā
C. de libe. preteritis ꝛ glo. in ver-
bo noiatim in. §. aliud quoq; capi
tuluz. in auc. vt cū de ap. cog. col.
viii. que gloſe dicunt tunc demū
locū eſſe hodie querele int' aſcēdē
tes ꝛ deſcēdentes / qū cauſa legi-

Querele inofficioſi teſtamēti qū locū ſit.

tima eſt inſerta/⁊ nõ ꝓbatur ꝑ heredes vbi autē non eſt inſerta cauſa vel inſerta eſt cã tamē non legitima: tũc ipſo iure nõ valet teſtamentũ: ⁊ ſic nõ eſt locus querele. vt.ſ̄.patet. Iſtud ſeqtur ⁊ firmat Bar.in.l.i.ff.de teſta.ꝑ rõnes q̄s ibi adducit: de quo etiã ꝑ eũdē in d.l.nã ⁊ his.§.hui⁹ autē.ff.de inoffi.teſta.et ꝑ eũdē i.d.auc.ex cã C.de li.ꝑte.⁊ ibi etiaʒ per baldũ. Gerardus mulert.

De liberis ſecundi gradus. Rubrica.xvj.

Nunc de liberis ſecũdi gradus ē agēdũ.et certe ſi ego parens maſculus vel femina tp̄e teſtamenti mei habeo filiũ vł filiã: ſiue i ꝑtāte ſiue nõ: ⁊ ex eo vel ex ea habeo nepotē vł neptē: non ē michi op⁹ facere mentionē de his/cum ꝑcedat eos pater vel mater eoꝝ tempoꝛe aui vel auie: vt inſt.de here.qua.⁊ diffe.§.ſui autē.i auc.de heredi.ab inte.venientibus.§.i.col.ix. Verũtamē ſi eo tēpoꝛe quo teſtamentum facio filius vel filia mea premoꝛtuus ſit: tũc nepotē quem habeo ſupſtitē ex eo vel ex ea inſtituã: qꝛ in locũ patris vł matris ius ſuccedēdi auo vel auie ſibi vēdicat.etiã ſi quantũ ad teſtamentũ patris ꝑtinet ex emãcipato vł emãcipata ꝑmoꝛtuo natus ſit. qꝛ ſublata omni differētia poteſtate et ſexus: idē iuris eſt in emãcipato ⁊ eius filijs qđ in ſuo ⁊ eius filijs vt ꝑcalle.§.ſui autē.⁊ i dicta auc.de here.ab inte.§.i. Non moueat te qđ de nepotib⁹ ex filia premoꝛtua dixi: qꝛ ipſi hodie ſuccedunt/ ⁊ debent inſtitui ab auo vł auia: eodem modo quo ⁊ nepotes ex filio ꝑmoꝛtuo vt i autē.de triē. et ſe.§.neq̄ illo col.iij. Idē intelligas de ceteꝛ liberꝭ: qꝛ amoto capite ꝑcedēti/ſequēs debet inſtitui. vñ premoꝛtuis filio ⁊ nepote pronepos ex nepote nat⁹ inſtituēdus eſt. vt inſt.de here.q̄ ab inteſ.defe.§.ita demũ. Itē ⁊ ita intelligas de poſt huius nepotib⁹ et ceteris vlterioꝛis grad⁹ liberꝭ poſthumis. Quia ſi nurus mea ex filio meo ꝑmoꝛtuo conceperit.⁊ ea pregnante teſtamentũ condo/debeo ne inutile ſit teſtamentũ illuʒ qui naſcetur ex ea loco patris inſtituere heredeʒ. vt.C. de poſthu.l. quod certatum.et.ff.eo.l.gallus. i.reſponſo.⁊.§.i.⁊.ij. Sed pone ſignāter et notabiliter: quia ſi tempoꝛe teſtamenti mei filium vel filiã: ⁊ ex eo vel ex ea nepotes habeã: qꝛ certe filius in gradu ꝑcedit: ſufficit ſi is ſol⁹ inſtituat̃ nulla de nepote facta mētione: vt dictũ eſt. ſed ſi cõtigat vt poſt ipm̄ teſtamentum fili⁹ me⁹ inſtitutus me viuo moꝛiatur/demũ ego moriar nullo alio ꝯdito teſtamento: incipit nepos in patris eius loco ſuccedere: et quaſi agnoſcēdo efficitur michi auo ſu⁹ heres. vt inſt. de le.agna.ſucce.§.prim⁹ autē.⁊ ideo qꝛ in teſtamēto tũc inſtitut⁹ non inuenit̃ rumpet teſtamentuʒ. Idē facit nepos ex ex filio emancipato ꝑmoꝛtuo inſtituto. Sʒ ꝯtra iſtud periculũ habes ꝯſiliũ legis Velleie q̄ põt vti duob⁹ modis. Vno mõ videlicet vt filius et nepos ſeu nepotes ex eo parit̃ inſtituant̃ puta Titiũ meũ filiũ heredeʒ inſtituo. ſed ſi fili⁹ me⁹ moꝛiat̃ me viuo: tũc ſi q̄s michi ex eo nepos neptis ſiue poſt moꝛtē meã vel in vita mea in decē menſibus ꝓximis qui b⁹ filius me⁹ moꝛiet̃: nat⁹ natave erit: heredes ſint. vel ſic breuius Titiũ meũ filiũ vel ex eo premoꝛiente nepos vel neptis eo ſuperſtites mihi heres inſtituo. Et ꝓbantur hec inſti.de exhere.li.§.

Nepot3 aut neptis mētionem an et qñ q̄s facere debeat in ſuo teſtamento.

Nepos ꝑterit⁹ qñ rumpat teſtamētum.

poſthumorū aūt.et.C.de poſth u.
here.inſti.l.vlti.et.d.l. gall⁹ i p2i.

¶ De legitimis tm̄ liberis: et de q̄buſdā documētis cir ca inſtituēdos liberos. Rubri.xvij.

LEgitimi dicun
tur a ſola lege pmiſſi
Quia in eis nichil eſt
opata natura: et horū
duo ſūt genera. Quidā eni dicun
tur arrogati et hij ſunt q̄ cū eſſent
patreſfamilias et ſui iuris ex au-
ctoritate imperatoris vel eius or
dinarij reſcripto a p̄ncipe impe-
trato: ſeſe in arrogationē dederūt
et tales arrogati et eorū liberi: ſi
quos in poteſtate habēt: et eorū bo
na tranſeūt in poteſtatē patris ar
rogatoris.l.ſi paterfa. in p̄nci.ff.
de adop.et §.illud pprīū inſti. co.
et.C.eo.l.ij.in fi. Eſt autē arroga-
tio actus per quē qui filius nō eſt
pro filio habet pene naturā imi-
tans. Alij vero dicūtur adoptiui
et hij ſunt qui cū eſſent filijfami-
lias et in poteſtate patris et eorū le
gitimi et naturales: ſubiecti et da
ti ſūt ab ipſo eorū patre corā quo-
cūq3 legitimo iudice alteri i ado-
ptionem. Et eſt adoptio legitim⁹
actus per quē qui fili⁹ non eſt pro
filio habet. Sed horū adoptiuorū
due ſunt ſpecies. quarū prima eſt
eorū quos pater legitim⁹ et natu
ralis dat in adoptionē auo eorum
paterno vel materno. et talis ado
ptio ſimilis eſt arrogatiōi. q2 per
hanc liberātur a poteſtate patris
naturalis: et ſubijciūtur totaliter
iuri et poteſtati patris adoptātis.
Secūda eſt quando a patre eorum
legitimo et naturali dātur in ado-
ptionē alicui extraneo: et tūc ma-
net ſtabile ius patris naturalis et
nō ſubijciūtur poteſtati adoptan

Liberorū legitimorum duo ſūt genera.

tis. Vn̄ verſus Arrogo qui ſu⁹
eſt ſed h3 meus eē neceſſe. Pris
adopto ſuū: nec patris deſinit eē
vt inſti.de adopti.§. ſed hodie et
§.ſi vero pr.et.C.eo.l.cū in ado
ptiuis poſt p2i. His aūt ita p̄miſ
ſis. ſciēdū eſt q2 pater arrogās et
auus nepotē adoptās tenet hu
iuſmodi filios arrogatos et ado
ptiuos ſi tempore mortis eos ha
bent in adoptiua familia in eorū
teſtamento inſtituere vel exhere
dare queadmodū eſſent eorū legi
timi et naturales. alioquī inuti-
liter teſtātur. ſi p̄o mortis eorum
tp̄e eſſent emācipati ab eis: tunc
eos nec īſtituere nec exheredare
tenent: q2 extraneorum loco ſunt
eo q2 ius et nomen filij q̄d p ar-
rogationē vel adoptionē cōſecu
ti fuerāt alia ciuili rōne/ ſc3 emā
cipatiōe pdiderit. vt inſti.de ex-
here.li.§.adoptiui .et.§.emācipa
ti et de here.q̄ ab inte.defe.§.mi-
nus. et hec vera ſunt quo ad pa-
trē adoptiuū: pr vero naturalis
huiuſmodi filios q̄diu ſint i ado
ptiuā familiā neq3 inſtituere ne
q3 exheredare tenet: q2 extraneo
rum ſunt loco. ſed ſi ab adoptiuo
pr̄e fuerint emācipati tūc incipi
unt i ea cā eſſe queadmodū ſi ab
ipſo naturali pr̄e emācipati fuiſ
ſent. vt inſti.de exhere.li.§.eman
cipati. is aūt qui extraneum ado-
ptauit teſtamētū cōdens ipſum fi
lium ſuū adoptiuū neq3 inſtitue
re neq3 exheredare tenet: cū i bo
nis ſuis idē filius adoptiu⁹ nihil
iuris habeat: niſi i eo ſolo q2 ſuc-
cedit ei ab īteſtato. vt īſti. d ado-
pti.§.ſ3 hodie.et.C.de adopti.l.
cum i adoptiuis.§.ſ3 ne articulū.
¶ Additio. Aduerte q2 adoptio
in genere pōt ſic diffiniri ſm̄ Ja.
mai. i addi. ſuis ad Chriſto.por.
inſti.de adoptio.in p2i. ſuper gl.
in v̄bo adoptio. Adoptio ē act⁹
legitim⁹ p quē vel fit tranſit⁹ in

Verſus

Adoptās extraneum nō tenetur eum inſtituere vel exheredare.

Adoptio in gn̄e q̄d eſt.

poteſtatez: vel ſaltē ius inteſtate ſuccessionis deferꝭ pene naturaz imitãs. Adoptio aũt in ſpecie ſic pōt diffiniri ſm eũdē. adoptio eſt act⁹ legitim⁹ ꝑ quē cũ magiſtrat⁹ auc̃te fit trãſit⁹ de poteſtate ĩ poteſtatē naturali vinculo cõcurrente: quo nõ ↄcurrēte nõ fit trãſit⁹ ſed ſola ſucceſſio ab inteſtato defertur. Jſta diffinitio eſt bona: qꝛ ↄſiſtit ex gñe et differentijs. nam dũ dicitꝭ eſt act⁹ legitim⁹: ecce genus. Et duz dicitꝭ de ptãte in poteſtatē: ecce differẽtiã arrogationis: qꝛ in arrogatione nõ fit trãſitus de ptãte in poteſtatē: qꝛ oportet ꝙ ſit ſui iuris. l. i. ff. de adop. et dũ dicitur naturali vinculo. ecce aliã differentiã ad arrogationem in qua ſine naturali vĩculo fit trãſitus. l. cũ in adoptiuis. §. fina. C. de adop. Arrogatio vero ſic diffinitur ſm eũdē vbi. ſ. Arrogatio eſt act⁹ legitimus ꝑ quē homo ſui iuris pncipis auctoꝛitate alterius poteſtatem ingreditꝭ. hanc diffinitionē declara vt ĩ primis precedentib⁹. hec ille. Adde qꝺ dicitꝭ arrogatio: qꝛ is qui adoptat rogatur. i. interrogatꝭ an velit eũ quez adoptatur⁹ ſit iuſtũ ſibi filiũ eē: et is q̇ adoptatur interrogatꝭ an id fieri patiatur. l. ij. poſt pꝛin. ff. de adop. Ex p̄dictis habes aliquas differẽtias inter adoptionē put ꝓ vna ſpē ſumitꝭ et arrogationē. alias etiã differẽtias ponit Azo in ſũma. C. de adop. vbi eas vide. Jtē adde ꝙ minoꝛ natu maioꝛez adoptare nõ pōt. vt patet ex diffinitione eius. nã adoptio naturaz imitatꝭ. cõtra naturã eni eſt vt maioꝛ ſit fili⁹ ꝙ̃ pater. Debꝫ itaqꝫ is qui ſibi filiũ ꝑ adoptionē vel arrogationē facit plena pubertate. i. xviij. annis precedere. §. minoꝛez. inſti. de adop. Hinc dicit notabiliter Panoꝛ. ĩ. c. debitũ. extra de baptiſ. ꝙ baptiſans et leuans debē ẽ plena pubertate. i. xviij. ãnis p̄cedere baptizatuz: qꝛ fit gñatio ſpũalis que debet imitari naturã vt. d. c. debitũ. quod nota. Preterea illud eſt cõmune vtriuſqꝫ adoptionis ꝙ hi q̇ gñare nõ poſſunt quales ſunt ſpadones. i. quib⁹ genitalia abſciſſa ſunt cultello vel ſpata adoptare poſſunt: caſtrati vero hoc eſt caſte nati nõ poſſunt. §. ſed et illud. iũctis glo. inſti. eo. Rationē diuerſitatis aſſignat ibi glo. hanc ſcꝫ qꝛ forti⁹ impedimentũ eſt nature ꝙ̃ accidẽtis. allegat l. ſed eſt queſitũ in. §. i. ꝛ. ij. ff. de libe. et poſthu. Aliam rationē aſſignat ibi Jaſon maij. q̄ melioꝛ eſt vt dicit. nam ad hoc vt poſſit habere locum adoptio/ neceſſe eſt ꝙ ꝙ ſaltē ĩ illo genere hoim il[l]ꝺ poſſet verificari et ꝓcedere ꝑ naturaz: licet nõ in caſu ſimplici ꝛ ſpecifico. l. eandez. et ibi Bar. in p̄n. ff. de duo. reb⁹. tunc ſic in genere oĩm caſtratoꝝ nõ eſt poſſibile vnũ reperire qui ꝑ naturaz poſſet habere filios: nimiruz ſi nec ꝑ artem et ſic ꝑ adoptionē poſſunt: ſed in gñe ſpadonũ bñ poſſet reperiri q̇ per naturꝫ p aberet filios. nimirũ ergo ſi poſſit et per artē et ſic per adoptionē: et iſta ē mera veritas ſm Jaſonez. An aũt clerici poſſint adoptare tractat Ange. are. in. d. §. ſed et illud. vbi cõcludit ꝙ ſi habeat ꝓpꝛiũ pōt adoptare: qꝛ non habet impedimẽtũ naturale generandi: ſed accidẽtale. et iſtud ſequitꝭ dñs Jaſon maij. vbi. ſ. in additionib⁹ ſuis vbi dñs Chriſtoꝑoꝛ. tenet ↄtrariũ: tu tene cũ Angelo. ꝛ Jaſone. Preterea adoptare nõ poſſunt femie/ niſi ipſis propter amiſſos liberos ex indulgentia pncipis ↄcedatꝭ §. femine inſti. eodem. Gerardus mulert.

¶ Sciendũ eſt ꝙ ſi ea que dicta ſunt in inſtituẽdis exheredãdis et pretereũdis liberꝫ ſupꝛadictꝫ nõ

Ado-ptiõis ĩ ſpecie diffinitio.

Arrogationis diffinitio.

Arrogatio vñ dicatur.

Baptiſans ꝛ leuãs debēt. xviij. ãnis p̄cedere baptiſatum.

Adoptare q̇ poſſint et q̇ nõ.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

obſeruẽtur: poſſint ipſi liberi di=
uerſis rationib⁹ ⁊ iurib⁹ ad teſta=
menta parẽtũ infirmãda ⁊ reſcin=
denda venire. ſcʒ vel dicẽdo teſta
mentũ ipſo iure nullũ: vel petẽdo
bonorũ poſſeſſionẽ cõtra tabulas
teſtamẽti. vel ꝓponẽdo querelaʒ
inofficioſi teſtamẽti. ſʒ qualia ſũt
hec iura quib⁹ reſcindũtur teſta=
menta: ⁊ qñ quodlibet eorũ locuʒ
habeat: ⁊ quales ſint eoꝝ effect⁹:
quia plures ⁊ diffuſe ſũt materie
cauſa breuitatis omitto.

¶ Additio. Si tamẽ videre ⁊ in
telligere hãc materiã cupias dic
vt per Bar. ĩ auc. ex cauſa. C. de
libe. pre. verſi. quero ſecũdo quo=
modo irritatur. vbi late ꝓſequit
hoc. ⁊ idẽ in. l. filio. ff. de iniuſto te
ſtamẽto ỽſi. quero quo iure teſta=
mẽtum irritat. cui⁹ verba (quãdo
quidẽ multarũ legum intellectuʒ
aperiãt) ope preciũ duxi hic ſub=

iicere. Unde dic aut aliq̇s deſcẽ=
dens fuit exheredat⁹ vel p̄terit⁹
a patre vel linea paterna auo ſcʒ
paterno vel ſimilib⁹. et tũc ſi eſt ĩ
poteſtate et preteritus ẽ teſtamẽ=
tum eſt ipſo iure nullũ ſcʒ quãtũ
ad inſtitutiões. d. auc. ex cauſa et
in corpe. vñ ſumit. Poteſt etiam
petere ꝯtra tabulas. l. maximũ vi
tium. C. de libe. prete. qđ itellige
ſi tenebat primũ locũ vt dixit idẽ
Bar. in. l. gallus §. ⁊ quid ſi tãtũ
et ibi etiã Bar. ff. ď libe. ⁊ poſthu.
Si võ fuit exheredat⁹: ⁊ tũc aut
eſt inſerta cauſa legitima: aut non
eſt iſerta. Si ẽ inſerta et tunc aut
probat per heredẽ ⁊ oĩno repelli=
tur. vt in auc. de here. ⁊ falci. §. ex
heredatos col. i. Si vero nõ pro=
batur tunc teſtamẽtũ reſcindetur
per querelã. Si autẽ cauſa nõ ſit
inſerta / tũc poteſt dicere nullum
vt in. d. auc. vt cuʒ de ap. cog. d. §.
aliud: qꝛ cauſe inſertio ẽ hodie de
ſubſtãtia vt notat idẽ Bar. in. l. i.
ff. de teſta. ⁊ hoc caſu ꝑ querelam
nõ poteſt venire cũ non habeat lo
cũ quãdo aliud remediũ cõpetit.
vt licet videre in. d. lege maximũ
vitiũ. ⁊ inſti. de inoffi. teſta. §. tam
aũt naturales. Putat etiã Bar.
ꝙ hoc caſu poſſit etiã venire ꝑ cõ
tra tabulas. licet ſit exheredatus.
qñ nõ eſt exheredat⁹ rite vt. l. nõ
putauit §. nõ q̄uis. ff. de ꝯtra ta=
bu. et hec de filio in poteſtate. Si
vero q̄ris de filio emãcipato. tũc
aut fuit exheredat⁹. ⁊ tũc idẽ qđ
in filio in poteſtate. qꝛ aut cũ cau=
ſa aut ſine cã. vt. ſ. dictuʒ eſt. Si
vero fuit preteritus ſine cã / tunc
idẽ qđ in filio in poteſtate cõſtitu
to: qꝛ aut dicit nullum aut põt ve
nire ꝑ ꝯtra tabulas. Aut fuit pre
teritus cã adiecta / ⁊ hoc caſu dif=
fert emãcipat⁹ a ſuo. Nã ſuus di
cit nullũ ⁊ põt venire ꝑ contra ta
bulas: emãcipat⁹ vero hʒ neceſſe
venire ꝑ contra tabulas vt notat
in. d. §. exheredatos in auc. de he
re. ⁊ falci. col. i. ꝑ glo. in verbo no=
luit. ⁊ ibi Ange. de peruſio ⁊ alij
ſcribẽtes. et hec de exheredatiõe
facta a p̄re / aut linea patña. Qñ
aũt preteritio vel exheredatio fit
a matre vel a linea materna / tunc
nulla eſt differẽtia inter p̄teritio=
nẽ et exheredationẽ / cũ eius p̄te=
ritio ꝓ exheredatione eſt. Aut er
go eſt p̄teritus vel exheredat⁹ cũ
cauſa et oportet eũ venire ꝑ que=
relaʒ. vt inſti. de exhe. libe. §. mater
Si vero ſine cã / tunc dicit nullũ:
qꝛ cauſa ẽ de ſubſtãtia exhereda=
tionis ⁊ p̄teritionis. vt. ſ. dictũ ẽ.
Et predicta habẽt locũ in filio iã
nato. Nã ĩ filio naſcituro hoc eſt
poſthumo nõ poteſt iſeri cauſa. l.
ſi quis in ſuo. §. legis. C. de ioffi.
teſta. ⁊ ſic ſemper dicit nullũ. Eſt
ergo differentia quãtuʒ ad modũ
rumpẽdi iter emãcipatũ ⁊ ſuũ. vt
ſ. patet rationeʒ diuerſitatꝭ dixit
idẽ Bar. in. l. in ſuis. ff. de libe. et
poſthu. ſed hoc tene ſm eundem

Bar. vbi. ſ. ꝙ quãtũ ad pſtationẽ legatorum nulla ẽ differẽtia: ſiue enĩ teſtamẽtum eſt ipſo iure nullũ: ſiue rũpitur p querelã: ſiue p ↄtra tabulas ſemp debentur legata ex d. auc. ex cã. qđ nõ. Ex pdict; patet ꝙ hodie adhuc habet locuz q̃rela inofficioſi teſtamẽti/ etiã iter aſcẽdentes et deſcẽdẽtes. vt etiã dixi. ſ. in rubri. de filijs le. et na. poſthu. in fine. licet mar. tenuerit cõtrariũ vt patet p glo. ij. in pnci. in. d. auc. ex cã. Itẽ nota ex. ſ. dict; caſũ i q̃ etiã hodie neceſſaria ẽ bonoꝝ poſſeſſio/ ſcz qñ emãcipat⁹ eſt preteritus cũ cauſa: tũc enĩ venit per cõtra tabulas. vt. ſ. patet Adde ꝙ Ange. aretin⁹ inſti. de exhere. libe. in pnci. verſi. ex his nota ⁊ quarto. ponit. xxi. caſus i quibus hodie eſt neceſſaria bonorum poſſeſſio de q̃b⁹ iſte. ſ. dict⁹ eſt vltim⁹. de hoc etiã vide p glo. finalẽ verſi. Tertio nota. in. l. fina. C. vnde legitimi. Et aduerte nullũ referre an teſtamentũ ſit ipſo iure nullũ. vel an rũpat p querelã vel per cõtra tabulas: q: quãdo ẽ ipſo iure nullũ hoc ius dicẽdi nullum cũ ſit de iure ciuili competit vſq; ad. xxx. ãnos. vt vult Bal. in. l. filio pterito circa finẽ. ff. de iniuſto teſtamento. licet Bar. ibi videat tenere ꝙ anno tollat. ſed ei⁹ motiuum ſoluit idẽ Bal. ⁊ hec opinio Bal. videt verior cũ (vt ipſe Bar. dicit in. d. l. filio pterito circa pncipiũ) hoc ius dicẽdi nullũ nõ eſt iudiciũ ſeparatũ a petitione hereditatis. Cũ ergo petitioni hereditatis nõ preſcribit: niſi pſcriptiõe xxx. annoruz. l. hereditatis. C. de petiti. here. ergo nec huic iuri minori tẽpore pſcribitur: cũ vero q̃s rũpit teſtamẽtũ per querelã/ hoc ſolũ licet vſq; ad q̃nq; ãnos poſt aditam hereditatẽ. l. ſi q̃s filiũ in fine. C. de inoffi. teſtamento. ⁊. l. adoleſcẽtie. C. in quib⁹ cauſis in inte. reſ. non eſt neceſ. Quãdo vero rũpitur p cõtra tabulas. tũc ſolum annũ videt habere ad illã bonorum poſſeſſionem petendã. bonorũ poſſeſſio enĩ liberis vſq; ad annũ competit: alijs v̄o vſq; ad centũ dies §. cũ igitur inſti. de bonorum poſ. Gerardus mulert.

Bonoꝝ poſſeſſio i quibus caſibus hodie ſit nẽcia.

Teſtĩn an ſit ipſo iure nullũ vl an rũpatur p cõtra tabulas vl per q̃relam q̄d referat.

¶ Itẽ notandũ eſt ꝙ ſi alicui predictorum liberorũ qui neceſſario inſtituendi vel exheredãdi ſũt. vt dictũ eſt ſolũmodo aliquid in teſtamẽto legatũ ſit: nõ tenet teſtamentũ. q: is videt preteritus qui non eſt iſtitutus vel exheredatus. preterire enim eſt aliquẽ omittere eo nõ inſtituto vel exheredato. vt inſti. de heredi. que ab inte. deſe. §. eadẽ. nõ tamẽ ꝙ cuilibet predictorum legari vel prelegari nõ poſſit/ immo poteſt: dum tamẽ in aliquo inſtitutus inueniatur.

¶ Additio. Debet enĩ hodie de iure auctẽticoꝝ legitimã ſuã/ vel ſaltẽ aliquid habere titulo iſtitutionis/ al's non valet teſtamẽtũ. §. aliud quoq; cum ibi notat; p glo. primã et docto. in auc. vt cum de appel. cognoſ. col. viij. Et eſt duplex ratio ſm Bar. in auc. nouiſſima. C. de inoffi. teſta. et ſm eundem in auc. de triẽte ⁊ ſe. in prin. col. iij. Prima quia titulus iſtitutionis eſt honorabilior. hãc rationem ponit glo. i verbo aſcripta in l. filiuz §. ſi legata. ff. de le. preſtã. Secũda eſt propter ius accreſcẽdi quod habet fili⁹ inſtitut⁹ alijs heredibus inſtitutis non adeuntibus. l. i. §. ſi ex fũdo. ff. de here. inſti. qđ non hr̃et ſi hr̃et alio titulo. An autẽ hoc etiã habeat locuz in aſcẽdentibus ꝙ videlicet debeãt habere legitimã titulo inſtitutionis idez Bar. vbi. ſ. tenet ꝙ ſic: ⁊ dicã lati⁹. ſ. in rubri. de inſti. parẽtum ſeu aſcendentiũ. Gerar. mu.

Preterire q̄d ſit.

Legitimã q̃re hr̃e debeat hodie fili⁹ iure inſtitutionis.

¶ Sed q̃d ſi nec iure iſtitutiõis nec iure legati dicatur: ſed ſim-

ꝑliciter dicit teſtator filio meo titio relinquo cẽtũ nũquid valebit teſtamẽtũ ſuper hoc ita diſtingui. quia ſi teſtator dixit filio meo titio bona mea ſiue dimidiã vel tertiam partem bonorũ meorum relinquo teſtamentum tenet: q2 iure inſtitutionis intelligitur eſſe relictum et filiũ nõ eſſe pteritũ. ſed ſi dixit filio meo titio centũ vel domũ talẽ relinquo: tunc iure legati videtur habere/et ideo non valet teſtamẽtũ per ea que. ſ. dicta ſũt vt. C. de here. inſti. l. quotiens et de ſe. nup. l. hac edictali in prin. et inſti. de mi. te. §. id priuilegiũ verſi. ceterum.

Relinq̃ an et qñ opetur inſtitutionem.

¶ Additio. De hoc verbo relinq̃ an et quando operet inſtitutionẽ dic late ſm Bal. in. l. his verbis in prin. ff. de here. inſti. quia aut apponitur ĩ codicillis/et tũc nõ operatur inſtitutionem directã. vt. l. ij. C. ꝺ codicillis. ⁊. ff. eo. l. ij. §. fi. ſed fideicõmiſſariã opatur. vt. ff. de le. iij. cum quis decedẽs. §. ſciã ⁊ ad trebel. ſceuola. Aut opponit in teſtamento: ⁊ tũc ſi nullus erat alius heres inſtitutus opatur inſtitutionem. vt. d. l. his verbis iuncta glo. ⁊ notatur in auc. de here. ⁊ fal. §. ſi vero nulla. per glo. in verbo relictis col. i. pro quo facit. l. i. §. pe. ff. ꝺ tabu. exhi. Si vero ali9 erat heres inſtitutus. tũc aut verbuz relinquo aſcribitur ĩ perſona eius qui de neceſſitate debet inſtitui: ⁊ tunc inſtitutionẽ opatur ar. eius qꝺ notatur ĩ. l. ſi quis priore ff. ad trebellia. ⁊ in auc. de eccle. titu. §. ſi quis autẽ. col. ix. iuncto. §. ceterũ ĩ auc. vt cũ de ap. cog. col. viij. Aut aſcribitur ĩ pſona extranei. ⁊ tũc ſi adijcit vniuerſitati vl parti ei9 opatur fidei ꝯmiſſio. Si autẽ adijcit rei ſingłari opat legatũ. vt. ff. ad trebel. l. cogi. §. ⁊ gñaliter. ita dicit Bal. ſed Bar. in. d. l. cogi. dicit ꝙ verbũ relinq̃ nunq̃ operat inſtitutionẽ ſi adijcit certe rei vel quãtitati: etiã ſi relinquatur filio qꝺ vult etiã dñs Rolãdinus. ſ. ſed Panor. ĩ. c. raynutius in. ij. col. pe. Nota ibi reliquit cetera bona. tenet cõtra Bartho. dicẽs ꝙ verbũ relinquo relatum ad perſonaz que debet neceſſario inſtitui operatur inſtitutionem licet adijciat certe rei: ſicut etiã Bal. vbi. ſ. innuit vt patet ex pdictis probat ipſe Panor. per illum tex. in princi. vbi pat reliqt alterochẽ alteri ex filiabus ſuis domum ⁊c. Nec dixit iure inſtitutionis: et nichilominus valuit teſtamentum quod nõ valuiſſet ſi nõ fuiſſet filia inſtituta ſaltẽ in aliqua re. vt ĩ. d. auc. vt cũ de ap. cog. §. Aliud q̃q3 iũcto. §. ceterũ. et dicit idẽ panor. hoc maxime admittendũ propter equitatez. q2 iuris iperiti neſciũt dicere relinquo iure inſtitutionis qꝺ nota ⁊ tene mẽti Gerard9 mu.

¶ Itẽ nota ꝙ non intereſt in quo vel in quãto aliqs inſtituat. vtrũ ĩ vniuerſo aut ĩ parte/vel ĩ re/vl quãtitate certa. veruz eſt tamẽ ꝙ ſi inſtitutus ſit in ea que eſt ſua legitima portio vel vltra ſtabit cõtentus. ſi vero in minori ſua legitima portione nichilominꝰ tenet teſtamẽtũ: ſ3 aget ad ſupplemẽtũ illi9 falcidie. vt. C. de ioffi. teſt. l. oĩno poſt pncipiũ. ⁊ inſti. eo. §. ſed hec ita ⁊ pbatur etiã de iure auctẽ. vt in. §. ceterũ. i. ſepe alle. auc. vt cũ ꝺ appel. cog. col. viij. q̃ etiã vocatur debitũ bonoꝝ ſubſidiũ ſiue portio debita iure nature que quidẽ eſt hodie. ſi ſũt q̃ttuor filij legitimi triẽs hereditatꝫ id ẽ tertia pars q̃ cõtinet q̃ttuor vncias. Si vo ſint q̃nq3 vel vltra debet eis ſemis. i. dimidia hereditas q̃ continet ſex vncias. et iſte triens vel ſemis debet inter eos eq̃liter diuidi vt pbatur in autẽ. de triẽte ⁊ ſe. poſt principium col. iij.

Legitima filiorũ q̃ ſit.

Fil⁹ curialis dꝫ hr̃e nouem vncias.

¶ Additio. Excipitur fili⁹ curia-
lis: qui nouem vncias debꝫ habe-
re. i. tres partes ei⁹ quod eſſet ab
inteſtato habiturus. ſic enim ⁊ in
non curialibus cõputatio facien-
da eſt. ꝓbatur per §. excipiaꝶ. iun
cta ibi glo. in verbo curialib⁹ i. d.
auc. de trien. ⁊ ſe. ⁊ §. ſi quis autẽ
legitimos. i auc. qui. mo. natu. ef
fi. ſui col. vi. Gerardus mulert.
¶ Unde ſi aliqͦs inueniatur inſti-
tut⁹ in ſua parte triẽtis vel ſemiſ
ſis: ſtabit contẽtus. alioquin aget
ad ſupplemẽtũ: vt dictum eſt. de
eo vero quod ſuperit ab ipſo triẽ-
te vel ſemiſſe: poteſt teſtator face
re quicquid velit. vt in. d. auc. de

Verſ⁹.

trien. ⁊ ſe. poſt pri. Unde verſus
Quattuor aut infra: dãt natis iu
ra trientem. Semiſſem vero dãt
natis quinqꝫ vel vltra. Arbitriuꝫ
ſequitur ſubſtãtia cetera patris.
Sed an legata filio a patre facta
cõputabit ipſe filius in ſuam por
tionem iure nature debitã: ita vi
deꝶ. vt. C. de collatiõib⁹. l. penul.
¶ Additio. Hoc intellige verum
quando ipſi filio aliquid iure inſti-
tutionis in eodẽ teſtamento reli-
ctum eſt. aꝉs enim nõ valet teſta

Fili⁹ rũpens teſtamentũ ex cã ꝑteritionis an ꝯſequeꝶ legata i eodem teſtamẽto ſibi relicta.

mẽtum. vt. ſ. dictum eſt. Sed cir
ca hoc quero cum teſtamentuꝫ ſit
ſolum nullũ ꝗ̄tum ad inſtitutiões
non ꝗ̄tum ad legata. vt in auc. ex
cã. C. de libe. ꝓter. nunqͦd ſupra-
dicto caſu legatuꝫ etiam debebiꝶ
tali filio ꝑterito: et videtur ꝙ ſic:
per. d. auc. ex cauſa. ſꝫ Bar. ibi in
verſi. quero quid ſi aliquid: poſt
Martinũ ſil. tenet ꝙ nõ: per hãc
ratione maxime: quia indign⁹ eſt
cõſequi ex teſtamẽto aliquid qui
illud impugnat. vt. ff. ď ioff. i. teſ.
l. papinian⁹. §. meminiſſe. et videꝶ
ꝓ hoc ẽm eũdẽ. text⁹. in. l. ſi nõ ſo
lum. §. i. ff. ſi omiſ. cauſa teſ. vbi le
gata que conſeruãtur per ti. ſi qͦs
omiſ. cã teſt. non ꝯſeruantur ei q̃
inexus eſt teſtamentũ impugnare.

Itẽ videꝶ ẽm eũdẽ expreſſus ca-
ſus in. l. filius. §. oibus. ff. de leg.
pręſ. ⁊ hãc dicit veram opinionẽ.
nec obſtat. d. auc. ex cã. qꝛ verum
eſt ꝙ legata valent ꝗ̄tũ ad extra-
neos. nõ tamẽ quãtũ ad ꝑteritos
vel exheredatos. qď nota pro pul
chra limitatione. d. auc. ¶ Que
aut cõputẽtur in legitimã: vide ꝑ
Bartho. in. l. i quartã. ff. ad. l. fal
cidiam. Et nota ꝙ licet hec legiti
ma dicatur debita filio: tamẽ non
cõpetit actio in vita patris. l. i. §.
ſi impuberi. ff. de colla. bono. Im
mo plus dicit Bartho. in auc. ſi q̃
mulier. C. ď ſacroſã. eccle. ꝙ etiaꝫ
patre ingrediẽte religionẽ nõ po-
teſt filius petere legitimã a mona
ſterio in vita ipſius: qꝛ quãdiu vi
uit permittitur ei diuidere prout
vult. vt. d. auc. ſi qua mulier. hoc
tamẽ videtur ꝑma frõte cõtra ca
ſum. c. cuꝫ ſimus. de regula. vnde
Bal. in. d. auc. ſi qua mulier: dicit
ꝙ de eqͥtate canonica filius põt ꝑ
cõdictionẽ ex. d. c. cũ ſim⁹: petere
legitimã immediate poſtqͣ̃ pat ꝓ
feſſionẽ fecit. et hoc tenet exꝓ̃ſſe
Panor. in. c. in pręſentia in. xviij.
col. de ꝓbatio. per textum. in. d. c.
cũ ſim⁹. ſed idẽ Panor. in. d. c. cũ
ſimus. videꝶ velle contrariũ. vide
ibi per eũ. et ibidẽ in additionib⁹
ad eundẽ: vbi videtur etiã ꝯcludi
cũ Bar. ꝙ ſcꝫ in vita patris igreſ
ſi monaſteriũ: non põt fili⁹ petere
legitimã. ⁊ hoc tenẽt multi vt pa-
tet in dictꝫ additionib⁹. nõ obſtat
tex. in. d. c. cũ ſim⁹: qꝛ ibi pat erat
iã defunct⁹ ſcďm eos. Sꝫ aduer-
te ꝙ interim fili⁹ habebit alimẽta
a monaſterio: ſcďm Cy. in. d. auc.
ſi qua mulier. Supradicta pñt li
mitari: niſi pater profeſſus eſſet
regulã ſancti frãciſci. qꝛ tũc cum
nõ poſſit habere ꝓpriũ: nec in ſin
gulari: nec etiã in cõmuni. itẽ qꝛ
nõ poſſet poſt ꝓfeſſionẽ factã de
reb⁹ mũdanis ampli⁹ diſponere.

Fili⁹ an poſſit petere legitimã in vita patris.

vt in cle.exiui de v̾bo.ſig. Poſſet
dici q̄ hoc caſu filio ꝑmitteretur
petere legitimā etiam patre ad=
huc viuo quia dicit Bartho.in.d.
auc.ſi qua mulier.q̄ tūc heredes
et legatarij quos ipſe ingrediēs
ante īgreſſum inſtituit habebunt
incōtinēti facta ꝓfeſſione oīa bo=
na qđ nota. An aūt legitima poſ=
ſit cōſuetudine vel ſtatuto minui
vel ī totū tolli vide late p.d. Pa
nor.in.c.raynuti⁹. de teſta.in.iiij.
col.verſi. itē nota q̄ conſuetudo
pōt diminuere ⁊c.vbi finaliter cō
cludit q̄ vbi fili⁹ nō haberet alīs
vnde viueret/nō poſſet ī totū tol
li p rationē quā aſſignat. Sȝ vbi
filius hr̄et vn̄ viueret poſſet in to
tū tolli. Dic lati⁹ vt ibi.vide etiā
dynū in regla indultū de reg.iu.
libro.vi.⁊ multos alios citatos in
additione ad.d.Panor.vbi.ſ.et
oīno etiam Bar.in auc.de here.⁊
falci.ī ꝑn.col.i. ¶ Circa hāc ma=
teriā poſſent multa alia q̄ri. Pri
mo que ꝯputenꝶ in hāc legitimā.
de hac q̄ſtione remiſi.ſ.ad Bar.
in.l.in quartaȝ.ff.ad.l.falci. vide
etiā Bal.⁊ alios ſcri.i.l.ſcim⁹.p⁹
princi.C.de inof.teſta. ¶ Itē pōt
dubitari et queri vtrū ſtāte ſtatu=
to q̄ pater teneaꝶ ex delicto filij
vſq̄ ad legitimā/ſi eā ſoluat tene
atur denuo eā filio ī teſtamēto re=
linquere. Bar.in.l.ſi cū dotem.§.
ſi poſt ſolutū.ff.ſolu.matri. tenet
q̄ hoc caſu nō teneꝶ pater ampli⁹
relinquere legitimā.ar.auc.qđ lo
cuȝ.ibi ſiue mulieri poſſit iputari
⁊c.C.de colla. Itē an pater poſſit
cōputare in legitimā qđ ſoluit ꝓ
redēptiōe filij.vide eūdē Bar.in
l.ſtichus.ff.de pecu.leg. Item an
paṫ debeat neceſſario ſoluere ꝓ
filio cōdēnato.vide eūdē in.l.i.§.
ſi īpuberi.ff.de col.bono.⁊ ſpe.in
ti.de ſenten.execu.§.ſequiꝶ verſi.
qđ ſi filiusfamilias vbi tenet q̄ nō
¶ Itē an qđ paṫ expēdit ꝓ filio ī

Legiti=
ma an
poſſit
ꝯſuetu=
dine tol=
li vel mi

ſtudio ꝯputeꝶ in legitimā.de hac
q̄ſtiōe vide per eūdē Bar.in.d.l.
i.§.nec caſtrēſe.ff.de colla.bono.
¶ An autem filius qui nō poteſt
ſuccedere cōnumereꝶ in numero
aliorū quantū ad cōputationē le=
gitime/ꝑtractat plene Bar.in.l.
i.§.ſi pater in poteſtate.ff.de con
iun.cū emā.libe.⁊ Bal.ī auc.no=
uiſſima.C.de inoffi.teſt.⁊ Ange.
are.inſti.eo.§.fi. ¶ Itē quero ali=
quid eſt relictū filio min⁹ tū legi=
tima.ita vt ad ſuppletionē agere
poſſit p quos debet ſuppleri iſta
legitima:an per heredeȝ/vel an
per legatarios poſſidētes res he
reditarias ꝓ rata. Bar.in.d.l.in
quartā ꝓpe fi. vult q̄ a quolibet
legatario ꝓ rata cū ſit onus reale
vt patet in.d.l.ſcimus.§.repletio
nem.C.de inoffi.teſtamēto vbi di
citur hoc dēbere fieri ex ſubſtātia
defuncti.probat p̄terea per.l.ſi li
bertus ſub cōditione.§.libert⁹.ff.
de bonis liber. ¶ Finaliṫ q̄ro an
ſicut ius agendi ad querelā finiꝶ
quinquēnio.vt.l.ſi quis filiuȝ.C.
de inoffi.teſta. Ita etiam ius pe=
tendi legitimā vel ſupplementuȝ
legitime Bar.in.d.l.ſi quis filiuȝ
tenet ſimpliciṫ q̄ finiꝶ q̄nquēnio
quod Bal.ibi multꝫ rationib⁹ re
probat Ange.vero de vbaldis de
peruſio in auc.de triē.⁊ ſe.col.iij.
in fine principij diſtinguit.qꝛ aut
iſtud ius petendi legitimā cōpe=
tit intētata primo q̄rela/qđ eſt qn̄
filius eſt cū cauſe inſertione exhe
redatus/q̄ cauſa nō probaꝶ p he=
redes.vt dixi.ſ.in rubri.de filijs
legit.⁊ na.poſthumis ī fine.⁊ etiā
ſ.iſta rub.⁊ hoc caſu illud ius pe=
tendi legitimā vel ſupplemētū le
gitime finitur q̄nquēnio. Nā cuȝ
p̄ſcriptū eſt querele/p̄ſcriptum
erit etiā iuri petēdi legitimā que
nō pōt peti niſi p̄mo intētata que
rela.vt l.quēadmodū.ff.de inoffi.
teſtamēto. Aut nō eſt opus p̄mo

Legiti=
ma p q̄s
debeat
filijs
ſuppleri

Legiti=
maȝ aut
ei⁹ ſup=
plemētū
petendi
ius:q̄to
tē. ꝓ oꝛe
finiatur.

querela: ⁊ tunc q꞉ hoc ius petẽdi legitimã ſtat per ſe nõ p̄ſcribiꝛ q̄n quẽmo. Eſt ei ius p̄ſonale qḋ apparet q꞉ ſupplemẽtũ legitime petitur cõditiõe ex.l.oĩmodo.C.de inoffi.teſt.⁊ ibi nota.ergo durat.xxx.annis.l.ij.C.de cõſti.pe.et.l.ſicut.C.ḋ p̄ſcrip.xxx.an. Ge.mu.

¶ De naturalibꝰ tantũ liberis. Rubrica.xviij.

Poſtq̄ꝫ vidimꝰ de perſonis linee deſcẽdẽtis q̄ neceſſario iſtituẽde vel exheredãde ſunt licet naturales et etiã ſpurij nõ ſint de illoꝝ nũero attamẽ de illis gr̄a melioris ꝯtinuatiõis p̄dictaꝝ diſtinctionũ nõ eſt inutile ĩ hoc loco tractare.igiꝛ licet ꝯcubinatus a lege humana p̄miſſus dicaꝛ eo q̄ ſine metu criminis ⁊ ex̄ penã legis ẽ.

¶ Additio. Ut.l.in ꝯcubinatu in fi.ff.de cõcubi.et hoc intellige de pena legali: de iure tñ canonico ⁊ diuino etiã ꝓhibitꝰ eſt cõcubinatus.vt.ĩ.ꝓxia rub.dicã. Ge.mu.

Concubina legitima q̄ dicaꝛ.

¶ Et licet illa michi dicaꝛ legitima cõcubina in q̄ adulterij ſtupri vel inceſtꝰ crimẽ non cõmittiꝛ.et quã vnicã et in domo ⁊ indubitato affectu ꝯiunctã habeo/⁊ q̄ michi poſſet vxoꝛ eſſe. Attamẽ filij ex tali coitu nati legitimi nõ ſũt: ſed tñmõ naturales.vt in autẽ.q̄bus mo.na.efficiantꝛ ſui.§.palam nãqꝫ eſt.⁊.§.ſi q̄s autẽ.col.vi.⁊ in autẽ.vt liceat matri et auie.§.ad hoc.col.viij.⁊.C.de ꝯcu.l.i.⁊.ff.eo.l.i.§.ſi que.⁊.l.penult. De huiuſmodi ḡ liberis q̄lr in teſtamento ſuccedãt videndũ eſt. Et ẽ ſciendũ q̄ nullo iure cogiꝛ filiũ ſuũ naturalẽ q̄s inſtituere vꝉ exheredare/vel aliq̄d ei iter viuos dare: vꝉ in vltia volũtate relinq̄re: ſiue q̄rãmꝰ de iure ciuili: ſiue p̄toꝛio: ſiue veteri: ſiue nouo.q꞉ extraneoꝝ

Filio naturali nichil cogitur paꝛ dare vel relinq̄re

loco ſunt.vt inſti.de patria po.in p̄n.⁊ de nup.§.vlt.⁊.C.de na.li.l.vlt. Uerꝫ ſi ego teſtñ ꝯdẽs habeo legitimos ⁊ naturales liberos.et ex alia p̄te habeo naturales ex cõcubina natos: lꝫ michi ſi volo relinquere naturali meo vnã vnciã ſcꝫ duodecimã p̄teꝫ hereditatis mee et non vltra.qḋ autẽ vltra relictũ eſſet legitimis applicaꝛ.

Filio naturali/ q̄ꝫtus q̄s relinquere poſſit.

¶ Additio. Qḋ verũ intellige.niſi paꝛ alicui legitimoꝝ relinq̄ret minꝰ vncia/q꞉ tũc nõ põt naturali relinq̄re vnã vnciã ꝓ eo: q꞉ paꝛ naturalis filio naturali etiaꝫ legitimato nõ põt relinq̄re plusq̄ꝫ relinquat vni filioꝝ.vt in.§.⁊ q̄m vero ric in.ḋ.auc.qui.mo.effi.ſui.ergo multominꝰ naturali non legitimato põt relinq̄re plus q̄ꝫ relinquat vni filioꝝ legitimoꝝ.ita dicit Angel.de pu.in.§.fina.ĩ.ḋ.auc. G.m.

¶ Si vero nõ habeam legitimos deſcẽdẽtes: ſed habeo aſcẽdẽtes ſeu parẽtes legitimos ipſis aſcendẽtibꝰ legitĩa portiõe relicta. ſcꝫ tertia p̄te bonoꝝ meoꝝ: reliq̄s duas p̄tes ĩ naturales meos diuidere poſſum vel ecõuerſo. ſcꝫ tertiã partẽ eis ⁊ duas aſcẽdentibꝰ. Si autẽ nec aſcẽdẽtes nec deſcẽdentes legitimos habeã/ tũc michi licet naturales meos in ſolidũ heredes inſtituere. ⁊ ꝓbanꝛ oĩa ſupradicta ĩ autẽ.q̄bꝰ modis na.effi.ſui.§.neq̄ꝫ igiꝛ ſemꝑ.vſq̄ꝫ ad.§.ſi q̄s aũt deſũctꝰ.col.vi. Sic ecõtra filius naturalis teſtñ faciẽs põt ſi vult eiſdẽ modis ⁊ totiẽs ⁊ tantũ derelinquere p̄ri ſuo naturali vt par pietas ſeruetur in eis.

¶ Additio. Facit.l.nã etſi.ĩ p̄n.ff.de ioffi.teſt.⁊.l.ſi q̄s a liberꝭ.in p̄n.ff.de libe.ag.⁊ auc.lꝫ p̄ri.ĩ fi.C.ḋ natu.libe.⁊.§.ḋ nepotibꝰ ĩ.ḋ.auc.q̄bꝰ modis na.effi.ſui. G.m.

¶ Preterea hec eadẽ omnia que dicta ſunt de patribus ⁊ filijs naturalibus intelligas et vera eſſe

inter auum/proauū/nepotem vel
pronepotē naturalem (ſi quis ne
potis nomē in tam degeneres ho
mines extēdere voluerit) vt vnus
alteri totiens ⁊ tantūdem ⁊ eiſdē
modis relinquere poſſit vt dictū
eſt in patre et filio naturali. ⁊ pro
bantur hec in ꝑalle. autē. quibus
modis na. effi. ſui. §. de nepotibus
et. C. e. l. vlt. Secus autem in ma
tre ⁊ aſcendentibus per matrem.
nam mater et au⁹ ⁊ auia materni
tenent̄ neceſſario (ſi vtiliter teſta-
ri voluerint) liberos ſuos nō tātū
naturales de concubina natos: ex
patre videlicet certo et cognito:
ſed etiā vulgo queſitos qui patrē
incertū habere dicūtur: īſtituere:
aut nominatim cū cauſa legibus
cognita exheredare vel ꝑterire: et
etiam (qđ pl⁹ eſt) pariter cū legiti
mis: ſi etiam legitimos habeant
de iuſto mr̄imonio natos. niſi ma-
ter eſſet illuſtris: tunc enim aliud
iuris ē: vt dicetur in rubri. quali-
ter et quādo ſuccedunt ab inte. li-
beri. naturales. huiuſmōi eni na-
turales in ſuccedēdo matri ī nul-
lo differt̄ a legitimis. vt inſti. de ſe
natuſcō. orfi. §. nouiſſime. et. l. pe.
in fi. C. illo titu. quia etiam huiuſ
modi filij agunt de inofficioſo te-
ſtamēto in bonis matris. vt. ff. de
inoffi. te. l. ſi ſuſpecta. §. i. et iō pa
ri ratione aſcendentibus per ma-
trem debent ſuccedere.

Filij il-
legitimi
an ⁊ qñ
a matre
et linea
matna
ſint ne-
ceſſario
īſtituen
di.

Additio. Ut. l. modeſtin⁹: vbi
caſus. ff. vnde cognati. Ge. mu.

Sed quod dictū eſt de vulgo
queſitis intelligas verum eē: niſi
ex tali coitu nati ſint ꝓpter quem
mater eorū accuſari poſſit. puta
ex adulterio vel ſtupro vel iceſtu:
hij enim ſpurij ſunt ⁊ non ſunt di
gni nominari filij. nec iura ſucceſ
ſionis habēt. vt in autē. quib⁹ mo
dis na. effi. ſui. §. fi. col. vi.

Additio. Ita ꝯcludit glo. ī di-
cto. §. nouiſſime. ⁊ glo. in. d. §. vlt.

Berardus mulert.

Et ecōtrario euenit vt mater ⁊
aſcendētes a matre debeant inſti-
tui vel exheredari vel ꝑteriri a li-
beris naturalib⁹: ⁊ eis ſuccedere
queādmodū eſſent legitimi ⁊ na-
turales. vt inſti. de ſenatuſcō. ter.
§. vlti. Qualiter autē iſti natura-
les ab īteſtato ſuccedāt. ī. in rubri
ca vltima huius operis dicet̄.

De ſpurijs. Ru. xix.

Spurij ſunt q̇ ex
adulterio nati ſunt: vel
ex alio inceſtuoſo vel ne-
phario vel dānato coitu. hij nec
naturales nec legitimi ſunt nec
nominandi ſunt filij: nec a paren
tibus ſunt alēdi. ⁊ oīs patne ſub
ſtātie īdigni. qñio etiā ex ꝑroga-
tiua reſcripti iperialis ipſi vł eoꝝ
mater: patne hereditatꝫ ꝑticipiū
habere nō pñt. ⁊ ſi pať eis dederit
vel īter viuos vel in vltima volū
tate vel ꝑ ſe vel ꝑ aliū: totū retra
ctatū legitime eius ſoboli redden
dū eſt vł fratri vel ſorori. ⁊ ſi ꝑdi-
cti nō extāt/vel ſi extāt ſed agere
noluerint vł diſſimulauerit vel ta
cuerint: ītra duos mēſes īuadit fi
ſcus res tales cum pena q̄drupli.
et ꝑquirit eos cū ſeua q̄ſtione tor
mētoꝝ cōcubine inferēdoꝝ vt ex
primat ꝟitatē donatoꝝ vel cōmē
datoꝝ er vel alij ꝓ ea. vt in autē.
quib⁹ mo. na. effi. ſui. §. vlt. col. vi.
et. C. de naturalibus liberis. l. i.

Spurij
q̇ ſint.

Additio. Quero circa ꝑmiſſa
qñ coit⁹ dicat̄ dānat⁹: rñde poſt
Ange. areti. i. §. nouiſſime. inſti. de
ſenatuſcō. orfi. i fine. ꝙ tūc qñ ali
q̄ pena tp̄alis īponit̄ ꝑ aliquā ꝯſti
tutionē iurꝫ ciuilis: vtputa qñ ꝓ
tali coitu hꝫ locū pena adultij vł
inceſt⁹ vel ſtupri. vt inſti. de publi.
iud. §. itē lege iulia de adulterijs.
et i. §. fi. i auc. q̇. mo. na. efficiūtur
ſui. col. vi. Immo ſm eūdē: nō ſo
luꝫ qñ ꝓ tali coitu iponitur pena

Coitus
qñ dica
tur dam
natus.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ordinaria: adulteriũ: inceſtꝰ: vl' ſtu
pri. ſʒ etiã qñ iponit̃ extraordinaria.
⁊ extraordinaria põt iponi cũ q̃s
plures retinet cõcubinas. nã tũc
coitꝰ eſt dãnatus pena tẽporali.
Et tales filij nullo mõ ſuccedũt
patri: nec etiã matri. vt in auc. de
triẽ. et ſe. §. ſi aũt cõfuſa. col. iij. ⁊
in auc. quibꝰ modis na. effi. ſui. §.
ſi ṽo effuſa. nã tales cõcubine et
earũ amaſij ſaltẽ extra ordinẽ pu
niri poſſunt. qꝛ ẽ res mali exẽpli
vt. l. i. ⁊ ꝑ totũ. ff. de va. ⁊ extraor.
cri. et. l. iij. ff. de cri. ſtelli. ſʒ Bar.
in. l. fina. ff. de his qui. vt indig. te
net ꝯtrariũ dicẽs. ꝙ tales poſſent
mr̃ibꝰ ſuccedere. qḋ vt refert. d.
Ang. vbi. ſ. nõ placet matheſila-
no. quẽ tractatũ de ſuc. ab inteſta
to. ſcripſiſſe ſepe ꝯmẽorat. Nota

Coitus ꝯcubinarius vel meretrical' nullã penã tẽporalẽ patit̃ secus in ſpũali.

tñ ꝙ licet ꝯcubinarius vl' meretri
calis coitus nullã tẽporalẽ penã
patit̃ ſm̃ leges. l. in cõcubinatu. i
fi. ff. de cõcu. et. l. ſi ea. ⁊. l. q̃ adul
teriũ. C. de adul. tñ ſecus eſt quo
ad penã ſpiritualẽ. vñ de iure di-
uino et canonico mortaliter pec-
cant q̃ cũ alia q̃ꝫ vxore ꝓpria ha-
bẽt coitũ. xxxij. q. iiij. meretrices.
et eſt glo. pulchra i verbo nõ eſt. i
cle. ad noſtrũ. ṽſi. ſeptio ꝙ mulie-
ris oſculũ. ⁊c. ḋ here. ¶ Item nõ
ꝙ ſpurij etiã aliter dicũtur q̃ꝫ ſu
pradiffinitũ ẽ per dñm Rolandi
nũ. dicũtur em̃ etiã ſpurij qui ſũt
nati ex cõcubina q̃ nõ fuit retẽta
indubitato affectu: q̃ alias ꝓprie
dicerent̃ naturales. vt ẽ tex. glo.
et ibi Inno. i. c. niſi cũ pridẽ. ṽſi.
ꝑſone ṽo irregularitas. in fi. de re
nũ. qḋ ibi ſequit̃ Antho. de bu. vt
refert dñs Ange. in. d. §. nouiſſi-
me. ſup glo. in verbo. vulgo. pro-
bat̃: nã habemꝰ ꝙ ſpuriꝰ põt mo-
uere querelã inofficioſi teſtamẽti
cõtra teſtamẽtũ matris. l. ſi ſuſpe
cta. §. i. ff. de inoffi. teſta. qḋ opor-
tet intelligere in tali q̃ nõ eſt natꝰ
ex dãnato coitu: alioqui eſſet fal-
ſum. ꝑ ea q̃. ſ. Itẽ nota ꝙ licet ſʒ
leges nati ex dãnato coitu nõ ſint

Spurij an ſint alendi a parentibus.

alẽdi. vt in. §. fi. i ſepe alle. auctẽ.
qui. mo. natu. effi. ſui. col. vi. de be
nignitate tamẽ canonica alimẽta
eis ſunt ꝓſtanda. c. cũ haberet. in
fi. de eo qui dux. in ma. quã pol. ꝑ
adul. Hinc tradit Bar. in. l. fi. ff.
de his qui. vt indig. vnum modũ
ꝑ quez pater põt relinquere filio

Spurio q̃bꝰ modis relinqui poſſit.

ſuo ſpurio: hoc eſt nato ex dãna-
to coitu: ꝙ videlʒ relinquat ſibi tñ
qḋ ſufficiat ad alimenta. hoc mõ
Relinquo filio meo ſpurio i vita
ſua fundũ ꝓ alimẽtis: ⁊ poſt mor
tẽ ſit ſuorũ filiorũ. quibꝰ poteſt re
linqui. l. fina. C. de natu. lib. idem
dicit Bar. in dote eodẽ fauore. et
eadẽ ratione: qꝛ ſpurio q̃s poteſt
legare dotẽ ⁊ alimẽta. ar. l. i. ff. ſo
lu. ma. ⁊. l. cuʒ poſt. §. gener. ff. de
iure do. Hec ṽa niſi relictũ exce-
dat magnã quantitatẽ. alias forte
preſumet̃ fraus. vt. l. i. C. ḋ na. li.
Aliũ modũ ſubiũgit idẽ Bar. ibi
q̃ (vt dicit) ꝯtinet aliq̃d fraudis.
vt ſi teſtator rogat heredẽ expreſ
ſe vt reſtituat cui velit. et hoc: qꝛ
non eſt tacitũ fideicõmiſſum imo
palã relictũ. vt. l. nõ intelligit̃. §.
ſi q̃s. ff. de iure fiſci: ſed tamẽ hoc
caſu nõ põt heres ſpurium elige-
re: qꝛ tũc videret̃ capere a teſtato
tore. vt. l. vnũ ex familia. in prin.
ff. de lega. ij. ideo cõſiliũ eſt ꝙ he
res eligat tertiũ. ⁊ poſtea ille ter-
tius eligat ſpuriũ. aliq̃d tamẽ vt
fatet̃ ipſe Bar. fraudis haberet i
ſe. ¶ Sed iuxta ꝓmiſſa q̃ro. pone

Spurio relictuʒ an debeat eſſe fiſci.

aliq̃s reliquit filio ſpurio. an tale
relictũ debeat eſſe fiſci: vel an de
beat remanere apḋ heredes. hãc
queſtionẽ format idẽ Bar. vbi. ſ.
in ṽſi. quero et reuoco in dubiuʒ.
⁊c. vbi tandẽ poſt Richar. malũ.
videt̃ cõcludere: ꝙ palã relictum
ſpurio: debet manere apud here-
des ſcriptos vel veniẽtes ab inte
ſtato. per rationes et leges quas

ſibidē adducit. Si vero eēt tacitū
fideicōmiſſū de quo i.l.in fraudē
in p̄n.ff.de his quib⁹ vt indig.tūc
applicaref fiſco.vt.l.i.cum ſimili
bus.ff.de iure fiſci. vide lati⁹ per
eūdē Bar.vbi.ſ. ¶ An aūt hmōi
filij nati ex dānato coitu aliquo
mō legitimari poſſit q̄ro: Reſpō
de ƀm Ange.peru.in.§.fina.in ſe
pe dicto auten.quib⁹ mo.na.effi.
ſui.ꝙ tm̄ vnico modo legitimari
poſſunt: ſcʒ preſcriptū p̄ncipis di
cētisꝙ eos legitimos facit: nō ob
ſtante illa lege alit̄ eni legitimari
non poſſunt. Ita vult etiā glo.in
v̄bo p̄cipiū.in.d.§.fi. Alij autē
naturales ſcʒ: mult; modis legiti
mari poſſunt.de quib⁹ p.d.Ang.
in.d.§.fina.ſcʒ p ſubſequēs matri
moniū de quo nulla ē dubitatio.
intellige filijs tm̄ volētibus.vt.§.
generaliter in.d.§.auctē.quibus
mo.na. Alio mō per oblationē cu
rie. Tertio modo i teſtamēto per
reſcriptum p̄ncipis. Quarto ſi
pater eos i teſtamēto ſolēni filios
appellauit.ꝛc̄.vide lati⁹ per eūdē
Gerardus mulert.

Spurij an aliq̄ mō legitimari poſſint.

N̄āles quibus modis legitimentur

¶ De iſtitutiōe parētū ſeu aſcēdentiū. Ru.xx.

IAm dictum eſt
de p̄ſonis linee deſcē
dētis: ſcʒ liberis nr̄is/
qui i ordine ſucceden
di primū et potiorē locū obtinent
Nūc vero de p̄ſonis linee aſcēdē
tis ſcʒ parētib⁹ noſtris dicamus.
¶ Eſt igit̄ ſciendū: ꝙ ſi ego teſta
tor vel teſtatrix nullū habeā libe
rorū a me neceſſario iſtituēdū/ vl̄
exheredādū vt i ſupiorib⁹ dictū ē
ſʒ parentē ſiue parētes legitimos
et n̄āles: et i eo ſtatu vt liceat mi
chi teſtari: puta emācipat⁹ vel ali
ter mei iuris fact⁹: tunc ad eos in
ſtituendos ſi vtiliter teſtari volue
ro me cōuertere cogor. Nā defici
entib⁹ perſonis linee deſcēdentis
vocātur aſcēdentes.vt.C.ad ſe,
con.tertu aucten.defuncto. quia
q̄uis turbaf ordo mortalitatis:
ſcʒ ꝙ p̄morit̄ fili⁹ p̄ri: tm̄ parētes
ad bona liberoꝝ ratio miſeratiōis
admittit: et nō min⁹ parentib⁹ q̄
liberis pie relinqui debet.vt.ff.de
inoffi.teſta.l.nā ꝛ ſi parentib⁹.in
p̄n. Inſtituā itaqꝫ parētes meos
nulla inter paternos ꝛ maternos
differentia habita. habita tamen
gradus p̄rerogatiua: vtputa ſi pa
trem et matrē habeā vtrūqꝫ inſti
tuā.ꝛ ſi ſolū patrē/ vel ſolā matrē
illū vel illam inſtituā. de auo aūt
vel de aua vel alio aſcēdēte non
cogor tunc mentionē facere: quia
precedit eos gradu pater vel ma
ter: ſed ſi nec pat̄ nec mater adſit
mihi/ tunc eū vel eos qui mihi ſūt
primiores in gradu aſcendentiū
inſtituere debeo: eodeʒ eī mō ab
inteſtato ſuccedunt.vt in autē.de
heredi.ab inteſ.veni.§.ſi igitur de
funct⁹.col.ix.et q2 et eis cōpetit
querela in bonis liberorum qui te
ſtari potuerīt: ꝛ nō habebāt deſcē
dentes.vt.C.de inoffi.teſt.l. libe
ri.ꝗ.rūſo.ſufficit autē ſi parentē
inſtituendū inſtituā in ſua legiti
ma portione que iure nature de
betur parētib⁹: que eſt triens bo
norū quādo nullū habeā liberorū
vt in auc.de here.ꝛ fal.§.primum
colla.i.et in auten.de triente ꝛ ſe.
§.i.col.iij. Et ſi in minori iſtitue
rem/ nihilominus tenet i modico
teſtamētū: licet agi poſſet ad ſup
plementū/ vt i liberis dictū ē.ſ.in
rubri.de legitimis tm̄ liberis.ꝛc̄.
verſi.itē nota ꝙ nō intereſt. Sed
q̄uis ita dictū ſit ꝙ predictos pa
rētes meos inſtituere debeam: tm̄
eos poſſum exheredare vel omit
tere ſi legitima ſubſit cauſa.nā pa
ternos et maternos parentes vel
inſtituere vel rite exheredare vel
p̄terire debeo: ſcʒ legitima cauſa

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

adiecta. alioqui teſtamentū meūz
reſcindeť. vt in autē. vt cū de ap.
coq. §. et hec quidē. et §. tales igi
tur. colla. viij.
¶ Additio. Hoc verū quātū ad in=
ſtitutionē ſolam. cetera cū firma
permanēt. vt dicto. §. ſi tales. verſi.
ſi autem hec oīa. et in aucten. ex
cauſa. C. de libe. pte. Gerar. mul.
¶ Sed quib⁹ vijs et rationibus
in quolibet dictorū caſuuz reſcin=
datur/cauſa breuitatis omitto.
¶ Additio. Dic ꝙ hoc late ptra=
ctat Bar. in dicta auctē. ex cauſa.
C. de libe. prete. verſi. circa ſecun
dū ſcz quādo querim⁹. ⁊c. et idem
Bar. i. l. filio pterito. ff. de iniuſt.
teſta. verſi circa ſecundū pncipale.
vbi ſic ↄcludit. aut loqmur ď mře
vl' ei⁹ linea aut de pře vl' ei⁹ linea

Parentes preteriti vel exheredati a liberꝫ qb⁹ vijs rūpant teſtamentum.

Prio caſu aut ptereunť vel exhe
redāť ſine cā: ⁊ teſtamētū ē nullū
q: deficit i ſubſtātialib⁹ dicta au=
ctē. ex cā vbi hoc notat ipe Bar.
aut cū cā ⁊ tūc ſiue ptereanť: ſiue
exheredenť idē ē: q: ſemp habēt
neceſſe intentare querelā/cū talis
pteritio ꝑ exheredatione habeať
vt inſti. de exhere. libe. §. mater. et
licet ibi loquať in deſcendētibus
pteritis/idē in aſcendētib⁹. vt. C.
de inof. teſta. l. cū filiū. et. ff. de in
offi. teſta. l. i. Si ꝟo querit de pa=
tre vel ei⁹ linea. et tunc aut pater
vel auus eſt pterit⁹ vel exhereda
tus a filio emācipato: aut a filio i
poteſtate cōſtituto. prio caſu aut
ſine cauſa et teſtamētū eſt nulluz:
q: deficit in ſubſtantialib⁹. vt no=
tat idē Bar. in. d. aucten. ex cau=
ſa. et in. d. l. filio pterito. aut cum
cā: et tunc aut eſt pterit⁹ et habet
ↄtra tabulas. vt. ff. ſi a pa. qs fue.
ma. l. i. Aut eſt exheredat⁹ et ha=
bet querelā. vt. l. i. et. l. pater filiū
cū ſimilib⁹. ff. de inof. teſta. Si ꝟo
eſt pterit⁹ a filio in ptāte cōſtitu=
to: et tūc aut teſtať ex caſtrēſe vl'
quaſi et nō poteſt: et ſic teſtamen=
tū eſt ipſo iure nullum ex defectu
pſone teſtātis. vt. ff. de teſta. l. qui
in poteſtate. ⁊. C. qui teſta. fa. poſ
ſunt. l. penul. Si ꝟo teſtatur in ca
ſtrenſi vel quaſi quod poteſt/tunc
glo. variant. nā qnqꝫ dicūt ꝙ tale
teſtamētū nullo iudicio poteſt re
tractari. ita nota in. d. aucten. ex
cā. et. C. de inoffi. teſta. l. de inoffi
cioſo. et. ff. de inoffi. teſta. l. i. qnqꝫ
dicūt glo. ꝙ teſtamentū nō rūpiť
ſed agitur ad legitimam condi=
ctione ex lege. vt nota. C. de epiſ.
et cleri. aucten. preſbiteros. et eo.
titu. l. cū lege. et in aucten. de ſan=
ctiſſi. epiſ. §. pſbiteros. col. ix. quā=
doqꝫ. glo. dicūt ꝙ iura ātiqua cor
rigunť i hoc: quia hodie teſtamē=
tum filij ſuper caſtrenſe vel quaſi
ſubiacet querele. vt nota. C. ď in
offi. teſta. l. fi. ⁊. C. ad tertu. auct.
in teſtamēto. et. ff. de inoffi. teſta.
l. Papinian⁹. §. papinian⁹. et. ff. ſi
a parē. quis fue. manumiſ. i Ru.
et hāc opinionē tenet Ja. de are.
vt refert ipſe Bar. vbi. ſ. ⁊ placet
ipſi per tex. i aucten. vt cū de ap.
cog. §. et hec quidē. col. viij. nam
textus ibi loquiť in filiofa. in caſu
quo poteſt teſtari. ſed hoc non po
teſt: niſi in caſtrenſi vel quaſi: er=
go i illo caſu loquiť. Dic ergo aut
filius in poteſtate pterit: vel exhe
redat patrē ſine cā: et teſtamētuz
eſt nullū ipſo iure: quia deficit in
ſubſtantialibus: aut cum cauſa/et
tunc aut preterit et dicit nullum:
aut exheredat et eſt locus quere=
le. vt in filio preterito, de quo di=
xi late ſupra i rubri. de legitimis
tantū libe. hec quantū ad moduz
rumpēdi: quātū vero ad preſtatio=
nem legatorū eſt idē in vno qꝺ in
alio. vt probať in dicta aucten. vt
cū de appella. cog. §. ſi autem hec
oīa. hec ille in dicto aucten. ex
cauſa. et in dicta. l. filio preterito.
Item nota ꝙ ſunt ſeptem cauſe
propter quas liberi poſſunt ex=

Filiusfa miles teſtamētū faciēs ď caſtrenſi an hodie parētes ſine cā preterire vl' exheredare poſſit.

Exheredari parētes a liberis ꝑ ꝑt q̄t et ꝗs cauſas poſſint.

heredare parentes ſuos. que omnes enumerantur in dicto §. et hec quidem. vſq₃ ad. d §. ſi tales. Prima eſt ſi de crimine eū accuſauerit: excepto crimine leſe maieſtatis. Secunda ſi vite filij parens fuerit inſidiatus. Tertia ſi vxori aut concubine filij pater ſe cōmiſcuerit. Quarta ſi parens filiū teſtari in quo poterat ꝓhibuit. Quinta ſi parēs nō egit curā filij cum eſſet furioſus. Sexta ſi filiū captū₃ a ſarracenis non redemit parens. et ſi moriꝰ inteſtatus filiꝰ parens nō ſuccedet: ſed eccleſia. et dabunꝰ bona eiꝰ ꝓ redēptione captiuoꝝ. Septima cauſa eſt ſi filius ſit orthodoxꝰ. parens vero

Verſꝰ.

nō catholicꝰ. Unde verſus. Sed pater ex ſeptē. ſi nati ſpernit honorē. Hunc accuſabit. dira venena dabit. Teſtari vetat. aut vxorem diligit eius. Non redimit captum. dum furit odit eu₃. ¶ An

Legitima parētū an ſit hodie aucta ſic̄ filioꝝ

autem legitima parentū ſit hodie aucta: ſicut legitima filioꝝ: quero: glo. in auctē. nouiſſima. C. de inoffi. teſta. tenet ꝙ ſic. ide₃ tenet glo. in auten. de triente et ſemiſſe in. ij. colū. in verbo: hoc obſeruādo colla. iij. et glo. in verbo: compenſent. in. §. de nepotibus: per illum tex. in aucten. quibus modis natu. effi. ſui. col. vi. ⁊ hoc ſequūꝰ

Legitimā an parens hodie hr̄e debeat neceſſario iure iſtitutiōis.

cōmuniter doctores. ¶ Itē quero an pater debeat hodie habere legitima₃ iure inſtitutionis: ſicut in filijs dictū eſt. s. in rubri. de legitimis tri. libe. Bartho. in dicta aucten. nouiſſima. C. de inoffi. teſta. mouet hanc queſtionē: vbi cōcludit ꝙ nō: ſ₃ ſufficit quoquo relicti titulo. S₃ idē Bartho. in aucten. de triēte ⁊ ſemiſſe: prope fi. princi. colla. iij. et etiā in auctē. vt cum de ap. cog. §. ſiue igitur. col. viij. ꝯcludit: ꝙ immo debet habere iure inſtitutionis: ſicut filius: ⁊ hoc tenet Iaco. de belui. in dicta aucten. vt cū ap. §. aliud. et tenet etiam. Imo. in. l. his verbis. in fi. principij. ff. de heredi. inſti. et in l. i. §. ſi ex fundo. eo. ti. in verſi. iuxta predicta. ⁊c. ita refert et tenet etiam Ange. arc. in. §. igitur quartam. inſti. de inoffi. teſta. idem tenet Sali. in dicta aucten. nouiſſima. ⁊ poſt eum Iaſon maij. in additio. ad Chriſto. por. inſti. de inoffi. teſta. §. fina. Gerardus mulert.

¶ De extraneis et voluntarie inſtituendis.

Rubrica. xx.

HAbes itaq₃ ꝑſonas vtriuſq₃ linee aſcēdētis ſcilicet et deſcēdēt₃ neceſſario īſtiduēdas vl' exheredādas: vt teneat teſtamētū. Sed qm̄ cetere alie ꝑſone que ſunt ꝺ linea collaterali dicuntur extranei heredes: et volūtarie inſtituunꝰ: iccirco de ipſis extraneis heredibus videamus. Igitur ſi illū vel illos quem vel quos habeo legitimos deſcendentes vel aſcendentes meos inſtituendos vel exheredandos: inſtituam quide₃ non in vniuerſo: ſed in parte vl' re certa: tunc extraneū in reſiduo bonoꝝ meoꝝ vniuerſalem heredem inſtituere potero. Nam ſi non inueniretur vniuerſalis: tunc is qui eſſet inſtitutus in parte vel in re certa: haberetur pro vniuerſali. vt. l. i. §. ſi ex fundo. ff. de heredi. inſtitu. Ite₃ ſi dictos filios meos legitimos oēs exheredauero. et tunc extraneum inſtituam. aliter eīn nō valeret teſtamentū in quo non eſſet heredis inſtitutio. vt inſtitu. de fideicōmiſſa. here. §. i pri(mus.

Teſtamētum an ⁊ qn̄ valeat ſine heredis inſtitutione.

¶ Additio. Circa hoc an valeat teſtamentum ſine heredis inſtitutione potes di-

ſtinguere: qꝛ aut conſtat teſtatorẽ voluiſſe facere teſtamentũ et non valet niſi ibi ſit heredis inſtitutio vt.ff.de iure codicil.l.i. Aut conſtat ꝙ voluit legare et fidei cõmittere. ꝛ tunc valet ſine herede ſcripto. vt in.§.p̄terea. inſti.de fideicõ.here. aut eſt dubiũ: et tũc ſi facit mentionẽ de herede videꝛ voluiſſe facere teſtamẽtũ. ꝛ hoc caſu ſine herede non valeret teſtamentũ vt.d.l.i.et.ff de teſta.is qui.et C.eo.nõ codicillũ. Jdẽ quãdo facit aliquã exheredationẽ. nã tũc ĩ dubio voluit teſtari cũ exheredatio nõ niſi teſtamẽto fieri poſſet.§. codicillis autẽ. inſti. de codicil.et l.nõ codicillũ.ꝫ.alle. et ſic ſine heredis inſtitutione/ qđ eſt caput teſtamẽti non valet teſtamentũ.l.fi. ff.de codicil.et in.d.§.in primis. Gerardus mulert.

Jtẽ quãdo nullũ habeo liberorũ vel parentũ predictorũ ad heredis extranei inſtitutionez accedã: ſiue ſit natural'me⁹ ſiue aliq̃s de collateralib⁹: ſiue alia q̃cunqꝫ ꝑſona. Sed qm̄ inter extraneas ꝑſonas quedã ſunt que iſtitui nõ poſſunt. nec ex aliquo capere teſtamento. ideirco de illis videndũ eſt: qꝛ per cõſequẽs apparebit ceteras alias poſſe inſtitui.

Additio. Facit.l.cũ pretor.ff. de iudi.ꝛ.l.ex eo.ff.đ teſti.et.xx v. diſtin.qualis. Gerardus mulert.

Hr̄des inſtitui q̄ nõ poſſint.

Jtaqꝫ inſtitui nõ pn̄t deportatus ꝑpter aliqđ delictũ in inſulã: qꝛ peregrinus eſt.i.nõ in ciuitate vt.C.de here.iſti.l.i. Jtẽ dãnat⁹ in metallũ: qꝛ pene ſeru⁹ effectus eſt.vt.ff.de his que pro nõ ſcrip. habenꝛ.l.ſi in metallum.

Additio. Hoc verũ niſi ei ſit relictũ in cauſam alimẽtoꝝ: hoc eni capere poſſet.d.l.ſi q̃s in metallũ ꝛ.l.is cui.ff.de ali.ꝛ ciba.le. ſicut et in ſpurio.ꝫ.rubri.ij. proxime dixi. Gerardus mulert.

Jtẽ heretici qꝛ tãq̃ crimine leſe maieſtatis tenenꝛ: ꝛ cũ alijs hominib⁹ nichil ex legibus vel moribus habent cõmune. vt.C.de hereticis.l.manicheos. Jtẽ baptiſmatis iteratores qꝛ ſpecies hereſis eſt ſanctũ baptiſma iterare. vt C.ne ſctm̄ baptiſma itereꝛ.l.nulli et de apoſta.l.hij qui. Jtẽ apoſtate q̃ noie chriſtianitatis imbuti ſacrificia poſtea fecerint idolis per ꝑditionẽ diuini miniſterij in prophana migrãdo: vt.d.l.hi.q̃. Jtẽ collegia illicita.i.nõ habẽtia ſpeciale priuilegiũ eo ꝙ nõ ſunt a ſenatu vl' pricipe approbata. vt.C de here.inſti.l.collegiũ. Jtẽ inceſtuoſus.i.ſpurius teſtatoris ab eo inſtitui nõ põt. vt in auc.qui.mo. natu.effi. ſui.§.vlti.colla.vi. de q̃ dic.vt.ꝫ.ij.rubri.proxime dictum eſt. Jtem mulier que nubit infra tempus luctus. vt.C. de ſecun. nup.l.i.et in auc.de nup.§. prime ſiquidẽ nuptie.col.iiij. iure tñ canonico hec pena abolita ẽ. mulier eni ſm̄ Paulũ ſoluta a lege viri cui vult nubat in dño. vt ĩ epiſtola.i.ad Corintheos.c.vij.et ex̃ de ſecũ.nup.c.pe.et fina.

Mulier nubens ĩtra tp̄s luct⁹ an hodie ĩcurrat penas legales.

Additio. Nota ꝙ hec eſt cõis opinio doctoꝝ ꝙ pẽa q̃ iminebat mulieri de iure ciuili ꝑpter feſtinationẽ: qꝛ nubit infra tẽp⁹ luct⁹ eſt hodie ſublata de iure canonico per d.c.pe.ꝛ fi. Sed penam quã patitur quia nubit ſecũdo de qua in.l.femine cum ſequentibus.C. de ſecun. nup. non eſt ſublata hodie. ita notent cõmuniter ſcribentes in.d.l.i.C.de ſecũ.nup.et Jnno.ꝛ Jo. and.in.d.c.pe.et fina.et Ang.are.in.§.legari inſti.de leg. Vide de hac materia lati⁹ ꝑ dñm Panor.in.d.c.fina.de ſecũ.nup. Adde ꝙ mulier pariens intra tẽpus luct⁹/ ſi modo indubitatũ ſit ſobolem hanc ex defuncto nõ exiſtere: nõ eſt capax hereditatꝫ aut

alicuius legati vel donatiõis cau
ſa mortis. autẽ. hiſdem penis.
C. illo. titu. idez ſi non pariat ſed
ſtuprũ committat. vt. dicit glo. in
d. auctẽ. hiſdem penis. Non enĩz
debet plus habere caſtitate luxu-
ria. vt eſt tex. in auctẽ. de reſtitu.
et ea q̃ parit in. xi. mẽſe ꝓpe finẽ.
col. iiij. vñ ſumpta eſt ſupradicta
auctẽ. qḋ nota cõtra petulãtes et
laſciuas iſtas viduas. ꝛc̃. B. m.

¶ Itẽ incerta ꝑſona inſtitui non
poteſt: qꝛ certus debet demõſtra
ri heres. vt. ff. de here. inſti. l. quo-
tiẽs. in prin. et. §. heres auctẽ. ꝛ. e.
titu. l. in tẽpus. §. quotiẽs. ſꝫ hoc
fallit in pauperibus chriſti/ quiꝫ
incerti ſint/ tñ ſi inſtituanẜ diuini
iuris et pietatis ĩtuitu tenet inſti
tutio. vt. C. de epiſ. et cle. l. id qḋ.
et. l. nulli. ꝛ. l. ſi q̃s ad declinãdam

¶ Additio. De hac materia lati⁹
dictũ eſt. s̄. ĩ ru. heredis ĩſtitutio
in qua vlti. volun. ꝛc̃. Gerar. mu.

¶ Itẽ ſeruus accuſat⁹ de adulte
rio cũ domĩa ſua cõmiſſo: q̃ etiam
dña de codẽ crimine fuerit accu-
ſata: ab ipſa dña inſtitui nõ poteſt
vt iſti. de here. iſti. §. eſt aũt caſus.

¶ Additio. Perſonas. s̄. ꝑ dñm
Rolãdinũ noĩatas enumerat glo.
inſti. de lege. §. legari. ¶ Adde ſu-
pradictis dãnatũ ad mortem qui
ſeruus pene efficiẜ. l. quod ad ſta
tũ. et. l. qui vltimo ff. de penis. et
l. eius qui. §. penul. ff. de teſtamẽ.
Adde etiam fratres minores cle.
exiui. §. cũ enim ad veritatem. de
verbo. ſigni. Aduerte tamẽ ꝙ fra
tribus minoribus ꝓ alimentis re
linqui poteſt: quia poti⁹ in facto
q̃ĩ iure ꝯſiſtit. ita dicit Bartho.
in. l. legatũ. ꝑ illũ textũ. ff. de capi
tis dimi. idem Bar. ĩ. l. quidã ſũt
ſerui. ff. de penis. et idẽ ĩ. l. ſeruos
ff. de alimen. et ciba. lega. quod li-
mita ſm eundẽ in. d. l. legatũ. niſi
eſſet annuũ. nam hoc capere non
poſſent: qꝛ habet aliquid ꝓprieta

Fratri-
bus mi-
noribuſ
quẽad-
modum
relinqui
poſſit.

tis. Et nota ꝙ licet ꝓ relictis ipſi
fratres minores nullã actionẽ ha
beant/ cũ in iudicio ꝓ tẽporali re
cẽ nõ poſſint. d. cle. exiui. §. veruꝫ
etiã. officio tñ iudicis ꝯpelluntur
heredes ſoluere. ar. l. quitus. ꝛ ibi
hoc tenet Bar. ff. de annuis lega.
et idẽ Bar. in. l. nec quicq̃ꝫ. §. ob-
ſeruare. ff. de offi. proconſul. ꝛ le.
vide lati⁹ ꝑ eũ dẽ ĩ. l. ciuitatib⁹. ff.
de legꝫ. i. vbi ſic diſtiguit cũ q̃riẜ
qualiter poſſet peti relictũ fratri
bus minorib⁹. Aut eſt relictũ eis
pro corꝑ alimẽtis/ ſeu alijs neceſſi
tatib⁹: ꝛ tunc põt petere ſindicus
cõis: et etiã q̃libet de populo. pro
quo allegat. d. l. ciuitatib⁹. ꝛ. §. ſin
autẽ. in auctẽ. de eccle. titu. col. ix
poteſt etiam ĩplorari officium iu
dicis. vt ĩ. d. l. ſeruos. ff. de alimẽ.
et ciba. le. Si vero fratribus eſſet
aliquid indeterminate relictũ tũc
videtur relictũ pro ſuis neceſſita-
tibus. et in hoc iudex etiam ſecu-
laris ſuũ poteſt officiuꝫ exhibere
vt in decretali Nicolai: q̃ incipit
exijt qui ſeminat. §. ad hec qꝛ fra-
trib⁹. de verbo. ſig. li. vi. Itẽ ad-
de ꝙ licet nõ valeat inſtitutio qñ
ipſi fratres minores ſunt inſtitu-
ti. vt. s̄. valet tamẽ qñ inſtituitur
eccl'ia fratrũ minorꝫ vt vult Bar.
vbi. s̄. in ṗn. per illũ textuꝫ Vide
de materia iſta latius per eũdem
Bar. in tracaatu ſuo minoricarũ.
Itẽ adde dãnatũ ad ꝑpetuũ car-
cerẽ ĩ. d. l. ſi ĩ metallũ. ff. ꝓ his q̃. ꝓ
nõ ſcrip. habẽ. Et nota ꝙ relictũ
iſtis nõ auferẜ ꝑ fiſcũ. cũ ſint peni
tus ĩcapaces. d. l. ſi ĩ metallũ. ꝛ ibi
Bartho. ꝛ idẽ bar. in. l. i. C. de he
re. inſti. vbi reprobat glo. fina. que
vult ꝙ relictuꝫ deportato aufera
tur per fiſcũ. vbi etiaꝫ idem Bar.
tractat. An exbannitus poſſit he
res inſtitui. de quo lati⁹ ꝑ Ange.
areti. in. §. cum autẽ. inſti. quibus
mo. ius pa. poteſta. ſolui. vbi reci
tat concluſionẽ Bartho. et ſubiũ

git opinionem. Sali. aliter dicen
tis ꝙ̃ Bartho. ſubdit tamē ī fine
nō recedēdū in iudicando et con=
ſulendo ab opinione bartho. que
eſt ꝙ huiuſmodi bānitī non equi
parātur deportatis: quia vt dicit
nō perdūt iura cōmunia: ſed ſolū
iura municipalia ſue ciuitatis/ ēt
ſi eſſent banniti cuꝫ publicatione
bonoꝝ. ita vult Jaco. de arc. in. l.
ex facto. §. ex facto. ff. ad trebel.
ꝛ alij quos citat idē Ange. vbi. ſ.
hinc cōcludit Bar. in dicta. l. i. ꝙ
ſi teſtamentum fieret ſm formaꝫ
ſtatuti ciuitatꝭ: vel ex ſpeciali pri
uilegio ciuitatis. vt. C. de teſtamē
tis. l. ſi non ſpeciali/ ꝙ ex bannitis
talis ex tali teſtamēto capere nō
poſſet: quia perdit ea que ſunt il=
lius ciuitatis. idem dicit de here=
ditatibus que defferuntur ex for=
ma ſtatuti illius ciuitatis. ſed ſi te
ſtamentuꝫ eſt validum de iure cō
muni: vel hereditas deferatur ab
inteſtato de iure cōmuni cuꝫ ipſe
retineat ea que ſunt iuris cōmu=
nis poſſit capere: forſan tamen vt
dicit idē Bar. poſſit cōmune ſibi
auferre tanꝙ̃ ab indigno: cū alijs
ſcilicet quādo omnino capere non
poſſit remaneret hereditas peneſ
venientes ab inteſtato per ea que
ſupra dicta ſunt. de quo vide ple=
ne p̲ glo. et bartho. et alios ſcribē
tes in. l. hereditas. C. his qui. vt
indig. An autē remanere debeat
eo caſu. et etiā alijs ſuperioribus
cuꝫ onere aut ſine onere q̄ro Et
videtur dicendū ꝙ ſine onere: cū
pro nō ſcripto habeat̄ d. l. ſi i me
talliū. et. l. vnica. §. in primo itaqꝫ
C. de caduc. tollen. nec obſtat. l. fi
na. ff. de his que pro non ſcriptis
habentur. vbi dicitur ꝙ quis ſibi
aſcripſerit ſi alij reſtituere a teſta
tore iuſſus eſt cum onere fideicō=
miſſi id apud heredem remanet
quamuis pro nō ſcripto eſſet. ꝛc.
q̄ ibi non proprie eſt pro non ſcri
pto ſicut capitur in dicto. §. in pri
mo itaqꝫ. nam ibi capitur pro nō
ſcripto quando perſona cui reli=
ctū eſt deficiebat: ſicut in ſuperio
ribus caſibus etiā dici poteſt. naꝫ
deportatus dānatus ad mortē et
ceteri de quibus ſupra pro defici
entibus et mortuis reputantur.
In contrario vero nō ſic: quia ibi
ex alia cauſa deficiebat relictum:
quia ſibi aſcripſit in teſtamēto: et
ſic habetur pro non ſcripto: quia
ipſi nō debetur. non autē proprie
ſicut ī dicto. §. in primo. eodē mō
reſponderi poteſt ad. l. i. ff. illo ti=
tu. ſcilicet de his que pro nō ſcri=
ptis. Hinc dicit notabilit̄ Bar.
in dicta. l. fina. ꝙ ſi alicui corā du
obus teſtibus aliquid relictū fue=
rit: et is grauatus eſſet id reſtitue
re eccleſie vel pauperibus: iſtud
relictuꝫ eſt p̲ nō ſcripto: quia iſte
primus non poteſt exigere cuꝫ de
ficiat ſolēnitas. vij. vel. v. teſtiuꝫ.
Et ſic iſtud remanet penes here=
dē. l. ſi veritatꝭ. C. de fideicōmiſ.
tamē cū ſuo onere. cōſtat enim ꝙ
relicta ad pias cauſas valent cū
duobus teſtibus. c. relatū. i. de te=
ſta. pro quo facit optime ſm eun=
dem Bar. dicta. l. fina. Et nota p̄
dicta ad limitationem. d. §. in pri=
mo itaqꝫ. Gerardus mulert.

Relicta ad pias cauſas valent corā du obus te=ſtibus.

¶ Cetere autē p̲ſone poſſunt in=
ſtitui in teſtamēto: et ex teſtamē=
to capere. ſic ergo inſtitui poteſt
homo liber et ſeruus tā proprius
ꝙ̃ alien⁹ preterꝙ̃ ī caſu predicto.
Itē paterfa. et filiuſfa. mut⁹: ſur
dus: furioſus: prodigus: priuat⁹/
miles/ honoratus/ laicus: clericus
monachus/ ciuitas/ imperator/
imperatrix/ fiſcus/ eccleſia/ locus/
quilibet maior/ minor/ poſthu=
mus/ etiam alienus. Item pau=
peres chriſti licet incerti ſint vt
dictum eſt/ q2 in eis pretēditur fa
uor pietatis: ꝛ probatur ſupradi
cta inſti. de here. qua. ꝛ diffe. §. te=

ſtamenti autē.et.C.qui te.fa.poſſunt.l.cū heredes et de here.iſti.l.hereditatꝫ. ❡ Finalit͛ aūt notabis ꝙ quattuoꝛ ſunt pſone que licet inter extraneos heredes computētur .tamen oīno inſtituende ſunt.ſcꝫ emancipatus.vt inſti.de exhe.li.§.emācipatos. Itē filius inſtituēdus eſt a matre.licet et extraneus heres ſit.vt iſti.de here.qua.et di.§.ceteri.⁊ de ex here.li.§.fina.in fi.⁊ de inoffi.teſta.in pn̄cī.⁊ de ſenatuſcō.oꝛfi.i prin.⁊.C.e.l.i. Item nepos ex filia premoꝛtua.vt in autē.de triē.et ſe.§.neqꝫ illo.col.iij. Itē pater inſtituēdus eſt a filio liberos nō habente licet non ſit ſuus heres.vt.ff.de inoffi.teſt.l. Nā etſi parētibus.in prin.hij emꝫ extranei ſint:quandoqꝫ tamen loco ⁊ numero ſuoꝛū heredum cōputātur.vt inſti.de ſerui.cog.§.repetitus.in fi.⁊ duobꝰ ſequētibus.§.et debēt inſtitui vl'ri te exheredari alioq̄n teſtamentuꝫ eſt inutile.ſcꝫ quātum ad inſtitutionem auc.ex cā.C.de libe.prete.et in coꝛpoꝛe vnde ſumitur.

Extranei qui ſint.

❡ Additio. Extranei.eīm ſunt q̄ teſtatoꝛis iuri ſubiecti nō ſunt.§.ceteri.in pn̄.inſti.de here.quali.et diff.⁊.§.extraneū.C.de rei.vx.acti. Gerardus mulert.

❡ De ſubſtitutiōibꝰ.et quid ſit ſubſtitutio.⁊ q̄ ſubſtitutionum diuiſio. Rubrica.xxii.

LJcet iſtitutionū paſſus,put ex his q̄ dicta ſunt ppēdere potuiſti ſit pīculoſus ⁊ dubiꝰ. Attn̄ in ſubſtitutiōibꝰ maioꝛes adhuc latēt iſidie.⁊ pīcula imīnēt grauioꝛa.ē eīm eaꝝ documētū implicitū valde/⁊ a paucis tabellionibꝰ cognitū adeo vt in illis dictatoꝛum ignoꝛātia multoꝛuꝫ iura leſerit:⁊ teſtatoꝛuꝫ plerūqꝫ fefellerit ſpem et votū. Et propterea tibi ꝯſulo quatenꝰ ſiue ex hac ſiue ex alia ſalubrioꝛi doctrina circa hec reddaris ſollicitus ⁊ ad huiuſmodi tua et aliena vitāda pericula magis cautus.igitur cū de inſtitutiōibꝰ que ſunt primꝰ gradus heredum dictum ſit:nūc de ſubſtitutionibꝰ que ſunt ſecūdarij gradꝰ heredū dicendū eſt.

Subſtitutio quid ſit

Subſtitutio itaqꝫ eſt ſecūda cōditionalis inſtitutio.facit.l.i.ff.de vul.⁊ pu.ſub. Nā ſubſtitutio cōtinet in ſe inſtitutionē.cum ergo ſic dico:an michi heredem iſtituo:⁊ ſi ipſe nō erit heres vel ſi deceſſerit fran.ſit michi heres vel fran.inſtituo. Patet ꝙ an pure et ꝑmo gradu heres iſtituit͛ ſed ſi ſequatur conditio ꝙ ipſe nō ſit heres vel ꝙ deceſſerit:tūc ſub ipſo et poſt ipſum fran.heres eligit͛.

Subſtituo vn̄ dicatur.

Unde te ſubſtituo quaſi ſub primo ⁊ poſt primū deficientē te heredem ſtatuo:igitur inſtitutio eſt primꝰ gradꝰ/etiā ſi multi fuerint inſtituti. Subſtitutio vero ſecundꝰ eſt.etiā ſi milleſima ſit eo ꝙ obſ͛uat id eſt poſt primū ⁊ in locum prime deficiētis venit.vt.ff.de vul.ſubſti.l.i.in prin.et de bonoꝛū poſſeſſione ſcdm ta.l.ij.§.defertur verſi.primo autem gradu.

Nuptie ſcd̄e que dicant͛.

nā et omnes nuptie dicūtur ſecūde que ſequūtur primas.vt.C.de ſecūdis.nup.l.ſi qui.§.talem.

❡ Additio. Et notat glo.ſup rubri.C.illo titu.⁊ glo.ſup ru.ff.de vul.ſubſti. Gerardus mulert.

Subſtitutionū diuiſio.

❡ Diuiditur autēꝫ ſubſtitutio.qꝛ alia directa:alia obliq̄ ſiue fideicōmiſſaria. Eſt itaqꝫ obliqua ſiue fideicōmiſſaria vel precaria illa ꝑ quā quis capit hereditatem alio mediāte:ſcꝫ teſtatoꝛ fideicōmiſit heredis alteri reſtituere.vt i hoc exemplo.an mihi heredē inſtituo

rogās eū p̄fideicōmiſſum vt ipſaꝫ
hereditatē reſtituat Fran. tūc er=
go p̄ fideicōmiſ. frāciſcꝰ fit ſubſti=
tutꝰ anthonio : et cū primo debet
An. hereditatē ipſaꝫ adire/et adi
tā Fran. reſtituere: et ſic An. me=
diante et adeunte hereditas p̄ue=
niet ad Fran. §. in p̄mis. inſti. de
fideicō. here. igit̄ ſi Antho. ſpōte
adierit defalcata et retēta trebel=
lianica portione. ſcꝫ quadrāte. re
liquū dodranteꝫ Frā. reſtituet vt
inſtitu. de fideicommiſ. here. §. ſed
qꝛ heredes. et §. ſꝫ qꝛ ſtipulatio=
nes. Si vero nolit adire heredita
tē veritus ne dāno afficeret̄: pro=
ſpectū eſt vt ſi fideicōmiſſariꝰ di=
ceret ſuo periculo adire : et reſti=
tui ſibi velle/cogat̄ heres inſtitu=
tus a p̄tore adire et reſtituere he=
reditatem nulla ſibi portione re=
tenta / hec eñ eſt fideicōmiſſi vis
et natura. vt. l. quia poterat. et. l.
nā quod. §. qui cōpulſus. ff. ad tre
bel. et. d. §. ſed qꝛ ſtipulatiōes. Sꝫ
hanc ſubſtitutionē ſub dicta forma
verboꝝ raro fieri viſuꝫ ē/ ſub qui
buſdā autē alijs verbis ſepe con
tingit. puta q̄n inſtituo titiū filiū:
vel fratrē meū et ſubijcio. et ſi di=
ctus Titius quādoqꝫ deceſſerit
ſine liber꜕ ſubſtituo ei ſeiū. huiuſ=
modi eñ verba ſignificāt ⁊ repre
ſentāt fideicōmiſſariā ſubſtitutio
nē. vt. j. dicetur ſub rubrica de cō
p̄ediosa. Nūc de directa agenduꝫ
eſt . Et eſt directa ſubſtitutio per
quā quis capit hereditatē defun
cti nullo alio mediāte vel ſibi coo
perāte. vñ cū dico An mihi here
dē inſtituo: et ſi ipſe nō erit heres
Fran. ſit heres. ⁊ ſic patet ꝙ ſi cō
tigat cōditio ꝙ An. nō ſit heres:
incōtinēti et imediate hereditas
p̄uenit ad Fran. et ipſe eā p̄ ſe et
ſine alteriꝰ cooperatiōe adire po=
teſt. Diuidit̄ autē directa ſubſtitu
tio: qꝛ alia vulgaris alia pupilla=
ris: alia exemplaris: alia ꝯp̄ediosa

Subſti= tutio di= recta q̄ ſit.

Subſti= tutiōis directe diuiſio.

alia breuiloqua/ſiue reciproca. de
quibus per ordinē eſt videndum.

¶ De ſubſtitutiōe vul= gari tacita et expreſſa. Rubrica. xxiij.

Subſtitutio vul=
garis ſubdiuiditur : quia
alia expreſſa/ alia tacita
¶ Additio. Adde tertiam que ē
partim expreſſa: et partim tacita
vt. j. dicā. Gerardus mulert.
¶ Eſt autē exp̄ſſa vulgaris q̄ ne=
gationis in ſe verba hꝫ expreſſa.
vt cū prius inſtitutionem deinde
ſubſtitutionē facio hoc mō . An.
mihi heredē inſtituo. et ſi ipſe nō
erit heres Frā. ſit heres vel fran.
ſubſtituo. vt inſtitu. ꝺ vulga. ſub.
in prin. Tacita vulgaris eſt illa in
qua negatio nō ſonat exp̄ſſe: ſꝫ in
cluſiue et tacite ſubauditur . vt ſi
duos heredes facio. ſic frā. ⁊ An.
mihi heredē inſtituo. Deinde ſub
ſtitutionē hoc modo ⁊ eos inuicē
ſubſtituo p̄ hec verba: et eos iui=
cē ſubſtituo tacite ſubintelligit̄ ſi
An. nō erit heres puta qꝛ nolit vl'
qꝛ nō poſſit frā. iſolidū ſit heres.
Et eodē mō ſi frā. nō erit An. iſo
lidum ſit. vt. ff. de here. inſti. l. cuꝫ
in teſtamēto. §. hec verba. et. ff. de
vul. et pu. ſubſtitutione. l. iaꝫ hoc
iure. et. l. Lucius. in prin. Nō aūt
credas ꝙ hec verba inuiceꝫ ſubſti
tuo poſſint illū intellectū habere
ſcꝫ ꝙ ſi vnꝰ decedat ſine liber꜕ al=
ter ſit heres: qꝛ ſi alter eoꝝ puta
An. p̄ parte ſua hereditatē adie=
rit: incōtinēti pro ea parte ſubſti=
tutio expirabit. Vñ ſiue cū liber꜕
ſiue ſine liberis moriatur: nihil re
fert in vulgari expreſſa vl' tacita:
vt ſemp̄ expiret adita hereditate
vt. C. de impu. et alijs ſub. l. poſt
aditā. Cū ei ſic fiat ſi An. nō erit
heres frā. ſit heres apte reliquit̄
ꝙ ſi An. erit heres franciſcus nō

Subſti= tutiōis vulgar꜕ diuiſio.

Subſti= tutio vulgar꜕ exp̄ſſa que ſit.

Subſti= tutio vulgar꜕ tacita que ſit.

erit heres: conditione deficiente Sufficiēt aūt pdicta duo exēpla vnū ſcꝫ de expſſa: et aliud de tacita: q: formā hūt que facili poſſet cōtingere. Alia vero exēpla ponit lex de tacita vulgari: puta An. et Fran. vterue eoꝝ viuet heres mihi eſto. l. titius ꝛ ſeius. ff. de here. inſti. Itē qſqs mihi heres erit: ſit heres filio meo. l. q liberis. §. hec vba. ff. de vul. et pu. ꝛ quedā alie quarū forme raro aut nūqꝫ poſſēt cōtingere. et iō earū expoſitionez omitto. Ad ea eñ q frequēter accidūt: iura poti⁹ adaptāda ſunt. l. nam ad ea. ff. de legi.

¶ Additio. Aduerte ꝙ hec ſubſtitutio: et eos inuicē ſubſtituo. itez et illa: qſqs mihi heres erit: ſit heres filio meo: nō ſunt ꝓprie tacite vulgares: vt licet videre p Bar. i l. i. ff. eo. in. ij. colū. ibi videam⁹ ergo de pma. ꝛc. et p ea. q. j. dicā in prima additiōe poſt pri. ꝛp Azo. in ſumma. C. eo. i. i. col. ¶ Itē aduerte ꝙ Bar. in. l. i. ff. eo. vſi. vlterius qro qb⁹ verbis. ꝛc. aliter ꝛ latius tractat qbus verbis fiat vulgaris ſubſtitutio qꝫ dñs Rolandinus hic. Gerardus mulert.

Subſtitutiōis vulgar expſſe vel tacite qs effectus.

¶ Porro vulgaris expſſe vel tacite ſubſtitutiōis effect⁹ eſt. vt ad ſubſtitutū ꝑueniant tantūmō illa bona teſtatoris que ꝑuenire debebant ad inſtitutum qui vel noluit vel nō potuit eſſe heres: ꝛ nō bōa illi⁹ heredis inſtituti. p vulgarem eñ ſubſtitutionem teſtator in ſuis bonis inſtituere poterit / nō heredis. nā ſubſtitutus directo: ſit heres ipſi teſtatori. vt inſti. ꝺ pupil. ſub. poſt pri. ibi quo caſu. Dicit autē ideo vulgaris: q2a quolibet de vulgo fieri pōt: ſcꝫ a qlibet teſtatore: maſculo vel femina: parēte vel extraneo. et q2 etiam cuilibet heredi fieri pōt pupillo: adulto: maiori: emancipato: ſuo. vel etiam extraneo.

Subſtitutio vulgarꝫ qre dicaꝉ vulgaris.

¶ Additio. Ita dicit Azo i ſumma. in pn. C. de ipu. ꝛ alijs ſubſti. Adde ſm eundē: dū ille teſtamētū facere: ꝛ hic ex teſtamēto capere pōt. de qb⁹ ſupra ſuis locis dictū ē. ¶ Hāc materiā qnqdē difficilis ꝛ qtidiana eſt alti⁹: attingere operepciū mihi videꝉ: iuxta. l. legaui. ff. ꝺ libera. lega. Aduerte itaqꝫ ſm Ang. are. inſti. de vulga. ſubſti. i pn. v. ad pmū redeo. poſt Jo. de imo. i. l. i. ff. eo ꝙ vulgaris ſubſtitutio pōt ſic diffiniri. Vulgaris ſubſtitutio ē ſubſtitutio directa q a quolibet ꝛ cuilibet fieri pōt. nihil habēs ſpecialitatꝫ. Itē ſm Bar. in. d. l. i. in pn. vſi. veniam⁹ ad matiā vulgarꝫ ſubſtitutionis. ꝛc. poſt guil. quiqꝫ modis pōt dici vulgarꝫ. Prio mō q2 oib⁹ patet. vt. ff. de furtis. l. vulgaris. cū ſilib⁹. Scdo expōiꝉ vulgarꝫ. i. directa. vt. l. qdā cū filiū. ff. ꝺ here. inſti. Tertio mō ꝺr vulgarꝫ. i. appbata. vt. l. ſi eu⁹ nauē. ff. ꝺ furtis. Quarto mō ꝺꝉ vulgarꝫ: q2 fit fictꝫ vbis vulgarib⁹. Quīto mō ꝺꝉ vulgarꝫ. i. expſſa. vt. l. libertates. ff. ꝺ fideicō. liber. Alio mō ꝺꝉ vulgarꝫ. i. q nihil hꝫ ſpālitatꝫ vt. l. edicto. §. extat. ff. de iure fiſci. que oīa huic pſenti ſubſtitutiōi ꝯueniūt.

Subſtitutiōis vulgaris diffinitio.

Vulgaris quot modis dicatur.

¶ Itez aduerte ſm eundē Bar. vbi. ſ. in verſi. ſcdo pncipalit qro ꝙ huius vulgaris ſubſtitutionis proprie tres ſunt ſpecies. qñ alia expſſa: alia tacita: alia partim expreſſa et parti tacita. Circa pmā ſcꝫ expreſſam aduerte: ꝙ expſſuz ꝺꝉ trib⁹ modis. Prio mō expſſuz ꝺr illud qꝺ in gñe dicitꝉ. vt. l. fina. in fi. et qꝺ ibi notaꝉ. C. qꝺ cū eo. ſm vnā opinionē. Scdo mō dicitꝉ expſſuz qꝺ ſpecialiꝉ exprimiꝉ. vt. ff. ad legez corne. de fal. l. i. §. inter filiū. et. d. l. fina. C. qꝺ cū eo. ſꝫ aliā opinionē. Tertio mō ꝺr expſſum id qꝺ ſingulariter et proprio noīe exprimiꝉ. vt. l. qꝺ in rex. §. fi. ff. ꝺ le.

Subſtitutiōis vulgarꝫ qt ſunt ſpēs.

Expſſi qt modis dicatur.

Subſti
tutio
breuilo
qua et
ꝯpēdio
ſa an cō
plectāť
ſubſtitu
tiones
exp̄ſſas

i.et ibi glo.puula. His p̄miſſis di
cit idez Bar.vbi.ſ̄.ꝙ ſubſtitutio
breuiloqua et cōpendioſa: de qb⁹
infra ſuis locis diceť: cōplectunť
ſubſtitutiōes exp̄ſſas: ſcʒ in gn̄e.
ita loquiť ſcđm eū: glo.in v̄bo nō
ad matrē.in.l.luti⁹.ff.eo.⁊.C.de
teſta.mili.l.in teſtamento.i.et ita
intelligiť qđ notat glo.fi.in.l.p̄ca-
bus.C.de ipu.⁊ alijs ſubſtitutio
nib⁹.⁊ qđ notat Azo.in ſūma illi⁹
ti.in fi.et qđ dixi.ſ̄.in prima ad-
ditione. Nā verba ſunt gn̄alia et
cōprehendētia ſubſtitutiōes. ſed
ſi acciperes expreſſuʒ ſpecialiter
vel ſingulariter tunc non compre
hēderēt expreſſas ſubſtitutiōes:
ſed tacitas. ita loquitur glo. i ver
bo ad exemplum: ibi alia tacita
que fit verbis affirmatiuis.⁊c̄.in
§.qua ratione. inſtitu. eodem.et
quod notatur in glo. in verbo fi-
deicōmiſſi.in dicta.l.precib⁹.C.
eo.et qđ ſentit glo.fina.C.de in-
ſtitu.et ſubſti.et qđ dicit dn̄s Ro
landin⁹ ſupra iſta rubri. Et ſic vi-
des ꝙ diuerſis reſpectibus poteſt
dici expreſſa et tacita. Ex predi-
ctis euenit ꝙ licet tacita pupilla
ris cōtenta in expreſſa vulgari re
gulariter nō excludat matrem.l.
precib⁹.et.l.cuʒ quidā.C.de ipu.
et alijs ſubſtitu.et diceť late.j.ru-
bri.prima.tamen pupillaris con
tenta in compendioſa vel breuilo
qua: excludit eā. vt dicta.l.preci-
bus. iuncta dicta glo.fina.et.d.l.
lutius: iuncta dicta glo.in verbo
matrē.et videbis.j.in ru.de cōpē
dioſa ſubſti.et in rubri.de breuilo
qua ſiue reciproca ſubſtitutione.
Eſt vt ſupra dictū eſt: ⁊ alia ſub-
ſtitutio expreſſa ſpecialiter ſeu
quo ad ſpeciem. vt ſi dico ſi heres
nō ſit titus Seius ſit heres. vt.l.
i.in prin.ff.eo.⁊ inſtitu.eo.in pri.
iſta eſt expreſſa ſpecialiter in ſpe-
cie: quia ſpeciē ſubſtitutionis cō-
prehendit. ſed nō expreſſa ſingu-
lariter. nō eīn exp̄miť aliquis ſin-
gularis caſus in queʒ ſubſtitutio
cōmittať. dicat ei ſi heres nō erit
⁊c.et iſtud: quod nō ſit heres: po
teſt eſſe vt q̄ nō vult eē vł q̄ nō
pōt.vt.l.cū proponas.C.đ here.
inſti. Itē quē nō poſſe eſſe heredē
eſt: vel ꝓpter mortē: vel propter
aliud impedimētum iuris vel fa-
cti. vnde nō poteſt huiuſmodi ſub
ſtitutio dici expreſſa ſingulariter:
licet gloſe vbiq̄ appellent eā ex-
preſſam. Eſt et alia expreſſa vul-
garis ſingulariť. vt quādo caſus
ſubſtitutiōis ſingulariter aut ſpe
cialiter exprimiť: vt puta ſi dico.
ſi poſthumus nō naſceť me viuo
vt.l.fina.C.de inſtitu.⁊ ſubſti.vł
ſi dico ſi filius me⁹ me viuo morie
tur.vt.l.gallus.in princi.ff.de li-
be.et poſthu. vel ſi heres iſtitut⁹
capere nō poterit.vt.C.de here.
inſti.l.ij. Et ſic vides ꝙ quedā po
teſt dici expreſſa in genere: ⁊ non
in ſpecie. quedam expreſſa in ſpe-
cie ⁊ nō ſingulariter. ¶ Scđo eſt
videnduʒ de tacita vulgari. circa
qđ ſciendū eſt: ꝙ q̄dā ē tacita vno
reſpectu: q̄ alio reſpectu pōt dici
expreſſa: de qua ſupra dictum ē.
Quedā ē omnino tacita: vt illa q̄
contineť in expreſſa pupillari.vt
ff.eo.l.iam hoc iure.et.l.quāuis
C.eo. illa nullo modo eſt exp̄ſſa
nec ex vi verborū intelligitur. ſed
maxime legis poteſtate ex preſū-
pta mente defuncti. vt dicta.l.iā
hoc iure. facit glo.fina.i dicta.l.
p̄cib⁹.C.eo. ¶ Tertio vidēdū eſt
de ea q̄ eſt parti tacita: ⁊ parti ex
preſſa.et hoc cōtingit duob⁹ mo-
dis. Primo quia parti eſt expreſ
ſa parti tacita: quo ad caſus. Se
cūdo quo ad verba. vt declarabi-
tur infrā. Ad declarationem que
ritur iſta ſubſtitutio: ſi heres non
erit: quot caſus ꝯprehendat? Re-
ſpōdet Bar. vbi ſupra: ꝙ duos:
ſcilicet ſi heres nō voluerit eē: vel

Subſti
tutio
vulgariſ
oīno ta-
cita que
ſit.

Subſti
tutio
ſi heres
non erit
q̄t caſus
compre
hēdat.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

inſti. quod verum eſt niſi quando:
ſubſtitut⁹ eſt i poteſtate inſtituti:
tunc enim illa verba. ſi heres non
erit intelliguntur ſi eſſe non pote
rit. nam nō videtur ſibi pmiſſum
repudiare ex iſtitutione: ⁊ eſſe he
res ex ſubſtitutione. vt. ff. ſi quis
omiſ. cau. teſta. l. iulianus. ⁊ ibi no
ta. Hoc pmiſſo q̄rit. nūq̇d ſubſti-
tutio facta i vnū caſū. ſcʒ ſi heres
noluerit eē porrigit ad aliū caſuʒ
ſcʒ ſi n̄ potuerit vł ecōtra. dic ſm
eūdē Bar. vbi. s̄. ꝙ ſic p. l. gall⁹. §.
et q̇d ſi tm̄. ff. ꝺ libe. ⁊ poſthu. vbi
expreſſe dicit ꝙ ſubſtitutio facta
ſm cōſiliū galli in vnū caſū porri
git ad aliū. de hoc dic latius. vt p
eundē. Ex his habes ꝙ illa ſubſti
tutio eſt parti exp̄ſſa et parti taci
ta. quo ad caſus. Nā i q̇buſdā ca
ſib⁹ exp̄ſſa in q̇buſdā tacita vt pa
tet. ¶ Itē q̄ro an ſit neceſſe ꝙ iſti
tutio heredis pcedat hāc ſubſti-
tutionē vulgarē. Gloſa. iij. in. ꝺ.
l. i. ff. eodē. vr̄ velle ꝙ ſic. et hoc ſe
quit ibi Bar. i verſi. Tertio p̄nci-
palit̄ q̄ro pl⁹ Dy. ¶ Itē nota ſm
Bar. vbi. s̄. ꝙ q̇nqꝫ ſūt effect⁹ hu
ius ſubſtitutiōis. Prim⁹ eſt ꝙ in
hoīe ſui iuris itelligit ſi heres nō
erit vel mutata cōditiōe etiā aliū
heredē nō fecerit: ⁊ in hoīe alieni
iurꝫ itelligit ſi ip̄e heres nō erit vł
aliū heredē nō fecerit. vt. l. ſi pat-
familias. ff. ꝺ here. inſti. et inſti. de
vulg. ſubſti. §. ſi. et. C. ꝺ here. iſti.
cū pponas. qꝺ itellige i teſtatore
ſciēte: in ignorāte v̇o dic vt in. ꝺ.
l. ſi paterfamilias cum. l. ſe. et in
ꝺ. §. fina. iſti. de vulg. ſubſti. et ibi
per Ange. are. Item qꝺ dicitur ſi
heres nō erit itellige et deſiit eſſe
poſſe: q̄ꝛ excluſus per repudiatio
nem vel alio modo. Alias donec ē
ſpes iſtitutiōis ceſſat ſubſtitutio.
l. q̄ꝺdiu. i. ff. de acqui. here. ¶ Sʒ
circa hoc dubitatur. Quid ſi eſt
ſpes ꝙ inſtitutus qui repudiauit
veniat per in integrū reſti. an in-

Subſti tutio vulgarꝫ facta in vnuʒ caſum an porrigatur ad alium.

Subſtitutionis vulgarꝫ q̄t et qui ſint effectus.

terim ceſſabit ſubſtitutio: Rn̄det
ipſe Bartho. vbi. s̄. v̇ſi. Sed cir-
ca hoc dubitatur ⁊c̄. ꝙ non per. l.
et ſi ſine. §. ſed quod Papinianus
ff. de mino. Nec obſtat qꝺ ſm eū-
dem ſupradictū eſt q̄ꝺdiu eſt ſpes
inſtitutionis ⁊c̄. quia hoc intelligi
tur ſi eſt ſpes de iure cōmuni: ſe-
cus ſi de iure ſpeciali. vt. l. iiij. §. i.
ff. de fideicōmiſ. liber. facit qꝺ no
tat in. l. ij. §. expectādi. ff. de ſecū.
ta. ¶ Quid autē ſi inſtitut⁹ deceſ
ſit ante aditam hereditatē ad he
redem trāſmittens ius deliberan
di iuxta tenorem. l. cum antiquio
ribus. C. de iure deli. vter prefe-
ratur: an heres heredis an ſubſti-
tutus. ⁊ reſpōdet ip̄e Bar. vbi. s̄.
verſi. item dubitat quid ſi inſtitu-
tus ꝙ heres heredis prefertur. q̄ꝛ
inſtitut⁹ facit aliū videlicet ſuum
heredem: heredē primi teſtatoris
ex dicto iure deliberandi. ⁊ ſic ceſ
ſat ſubſtitutio. vt. ꝺ. l. ſi paterfa-
milias. ff. de here. inſti. p hoc alle
gat caſum. l. i. C. de his qui ante
aper. tabu. ibi alioſqꝫ. et. ff. de ac-
qui. here. l. ſi quis filium. ij. reſpō
ſo. quod cū principio ꝯtinuari de
bet ſm eundē vbi. s̄. item pro hoc
videtur ſcōm eūdē glo. in. l. ſed et
ſi pro dote. §. pe. ff. de le. p̄ſtan. vbi
hoc etiam tetigit ipſe Bar. idem
Bar. in. l. iij. C. de here. iſti. ⁊ idē
in. l. fina. poſt p̄ncipiū. C. ꝺ bonis
que libe. ſed ange. in. ꝺ. l. ſi pater
et in ſepe allegata. l. i. ff. eo. tenet
cōtrariū vt refert Ange. are. iſti.
eo. in princi. verſi. circa qꝺ quero
vbi illo non obſtāte firmat opinio
nem Bar. vt latius videbis p euʒ
ibi et in. §. fina. eo. titulo. Adde ꝙ
filiofa. repudiāte hereditatē ſibi
relictam pater eā adire poteſt ex
cludēdo ſubſtitutū. ꝺ. l. fina. poſt
prin. iuncta glo. in verbo recuſan
te. et ibi Bar. C. de bonis q̄ libe.
et idem in. ꝺ. l. iij. C. de here. inſti.
et Ange. areti. vbi. s̄. ſecus i ſuo

Subſtitut⁹ vulgariter an p̄feratur heredi heredis hn̄ti ius deliberandi.

Subſtitut⁹ vulgarit̄ excludit p patrem adeūtē filiofa. repudiante.

Monacho herede iſti tuto et repudiante an monaſterium hereditatẽ adire poterit.

nolente adire iuſſu domini. nam
tũc locus eſt ſubſtituto. d.l.ij.C.
de here.inſti. Hinc põt queri q̃d
ſi eſt inſtitutꝰ monachus qui non
vult adire an monaſteriuꝫ poſſit
adire ſicut dictũ ẽ ĩ patre: Bar.
in dicta.l.ij. C.de heredi. iſtitu.
et idẽ latius in dicta.l.i.ff.eo.ꝟſi.
quero q̃d ſi eſt inſtitutꝰ monachꝰ
et Ange.are.in.§.alienꝰ quoqꝫ.in
ſti.de here.inſti.tenẽt ꝙ ſubiectio
monachalis ſit magis ſubiectio fi
lialis q̃ꝫ ſeruilis: quia monachus
eſt capax ſucceſſionis et debet in-
ſtitui.vt.l.deo nobꝭ.§.i.C.ꝺ epiſ.
et cleri.quod non eſt in ſeruo. Itẽ
ſeruus poteſt vendi monachꝰ nõ
ſicut nec filius. Item monaſteri-
um cogitur alere monachum ſi-
cut pater filium.non aũt dñs ſer-
uũ: quia poteſt eũ ꝓ derelicto ha-
bere. vnde patet ꝙ magis equi-
paratur filio q̃ꝫ ſeruo. Hinc dicẽ-
dũ ſꝫ eos ꝙ ſicut filio recuſante
pater excludit ſubſtitutũ.vt.ſ̄.ſic
etiã monacho repudiante mona-
ſteriũ preferꝛ ſubſtituto.qꝺ nota
Intellige p̃dicta quãdo filiꝰ vel
monachus repudiabat et nõ vole
bat adire hereditatẽ: tũc enim pa
ter vł monaſteriũ excludit ſubſti-
tutũ. Sed dubitaꝛ q̃d ſi filius vł
monachus deceſſerit ante aditaꝫ
hereditatẽ an ſit locus ſubſtituto
vel an veniet pater vel monaſte-
riũ: In filio dic breuiꝛ/ꝙ aut he-
reditas obuenit filio ab eo ĩ cuiꝰ
ptãte fuit: et tunc eã tranſmittit
ad quoſcũqꝫ: ⁊ hoc operaꝛ exñtia
ſuitatis.l.apud hoſtes.C.de ſuis
et legiti.here.et.l.iij.C.de iure de
libe.et.l.fina.§. ſin autem perpe-
tuus.C.de cura.furio. et.l.ex mi
litari.§. fina.cũ.l.ſe.ff.ꝺ teſta.mi-
li.et ibi Bartho.et latius. Idem
Bar.in.l.ſi infanti. in ꝟſi.oppo-
no ſcꝺo diciꝛ hic ꝙ ſi infans. ⁊c.
et ſic pater vel quicunqꝫ alius ex
cludit ſubſtitutũ per ea que ſupra

Filio vł monacho mortuo añ aditã hereditatẽ an ſit locus ſubſtitutioni vł an veniet pater aut monaſteriũ.

dicta ſunt: quia licet ipſe heres nõ
eſt/tamẽ aliũ facit heredem. Aut
hereditas obuenit ab ex̃neo/ hoc
eſt ab eo qui nõ habebat eũ in po-
teſtate: ille eñ extraneꝰ dicitur.§.
ceteruꝫ inſti.de here.qua. et diff.
et.l.vnica.§.extraneum.C.de rei
vxo.ac.⁊ tunc ſi iſte ſcilicet a quo
venit hereditas ſit de aſcendenti
bus: tunc aut iſte filius heres ha-
bet deſcendẽtes: et trãſmittit ad
eos.l.vnica.C.ꝺ his q̃ ante aper-
ta.et ipſi excludũt ſubſtitutũ per
ea que.ſ̄. Aut nõ habet deſcẽden
tes: et tunc nõ aditã nõ tranſmit
tit.§.ĩ nouiſſimo.C.ꝺ caduc.tol.
licet etiã aſcendẽtes alios ſupſti-
tes habeat.l.ij.§.ſi quis ex liberis
ff.ad tertu. Intellige niſi q̃ꝫtũ ad
ius deliberandi qꝺ vſqꝫ ad annuꝫ
trãſmittit ſciẽs.vt.l.cũ antiquio-
ribus.C.de iure deli.iuncto dicto
§.in nouiſſimo. Limita premiſſa
niſi filiꝰ infans fuerit: et in infan-
tili etate non adita hereditate de
cedat. tunc enĩ pater patrio iure
quaſi infanti iam queſitã heredi-
tatẽ capere poteſt.dicta.l.ſi infan
ti.ij.reſpõ.ita vult pulchre Bar.
in dicta.l.vnica.C.de his qui an-
te aper.ta. Ex predictis patet ſo
lutio ſuperioris queſtiõis quãtũ
ad filiũ.et hoc vult Bar.in dicta
l.i.ff.eodẽ. in verſi.quero quid ſi
monachus. De monacho autẽ nõ
reſpondet expreſſe: ſed ſꝫ Ange.
areti.inſti.de here.inſti.§. alienus
quoqꝫ. tacite vult innuere Bar.
ꝙ ſi eſt hereditas aſcendẽtis mo-
nachi/tunc tranſmittit ad mona-
ſteriũ tanq̃ꝫ in ſuam poſteritateꝫ.
vt dicta.l.vnica.in ratiõe ſui. Cõ
ſtat enim monaſteriuꝫ loco filij eẽ
c.in preſentia.de ꝓba. auctẽ.niſi
C.ad trebel.alias ſi eſt hereditas
extranei non tranſmittit iuxta ea
q̃ ſupradicta ſunt. Sꝫ idẽ Ange.
ibi tenet ꝙ etiã hereditatẽ ab ex-
traneo delatã ipſi monacho: mo-

naſteriuꝫ monacho etiã añ aditio-
nẽ mortuo: adire poterit: ſicut pr̃
põt adire hereditatẽ relictã īfan-
ti filio: idẽ tenet ipe An. i. §. ſi. in-
ſti. de vul. ſubſti. vide late ꝑ Bal.
i. l. i. C. q̇ admit. ad bono. poſ. poſ
ſunt. ꝟ. q̇ ad decimũ et vltimuꝫ ca-
pitulũ ꝺ mõacho. ⁊c. ⁊ ꝑ alios do-
cto. citatos a dicto Ange. in. d §.
alienꝰ quoqꝫ ſeruꝰ. ¶ Querit vl-
teriꝰ ideꝫ Bar. vbi ſupra in ꝟſi.
quid ſi ille qui repudiauit. ⁊c. po-
namus ꝙ quis ſit inſtitutus et ei
vulgarit̃ ſubſtitutꝰ alius: ⁊ tertiꝰ
ſubſtitutꝰ ſit ꝑ fideicõmiſſum vni-
uerſaliter. iſte inſtitutꝰ repudiat/
fideicõmiſſariꝰ petit illũ repudiã-
tem cogi adire/ iuxta. l. nam q̇d. §.
ſi quis ꝯpulſus. ff. ad trebelli. mo-
do ſubſtitutꝰ vulgaris vult here-
ditatẽ iure ſubſtitutionis vulga-
ris: et ſubſtitutꝰ aliꝰ vult eaꝫ iure
fideicõmiſſi. vter eorũ ſit preferen-
dus: Reſpõdet ipe Bar. ꝙ aut fi-
deicõmiſſuꝫ nõ eſt repetitũ a ſub-
ſtituto tacite vel expreſſe: et tunc
prefert̃ ſubſtitutꝰ vulgariter. l. ſi
patroni. §. fina. ff. ad trebelli. aut
eſt repetitũ et prefert̃ fideicõmiſ-
ſariꝰ. l. nõ iuſtã. C. ad trebel. et. l.
facta. §. iulianus. ff. illo titu. Sed
Imola in dicta. l. i. ff. co. vt refert
Ange. are. inſtitu. de vulga. ſub.
in princi. in verſi. quero q̇d ſi ille
qui repudiauit. ⁊c. dicit ꝙ ſiue ſit
repetitũ ſiue nõ: ſemꝑ fideicõmiſ-
ſarius p̃fertur. per dictuꝫ. §. iulia-
nus. vbi vide late ipꝫ Imo. ⁊ An-
ge. de peruſio. et eundẽ Imo. ī di-
cta. l. ſi patroni. §. fina. ¶ Itẽ q̄ro
quid ſi heres eſt indignꝰ nec adijt
hereditatem/ an veniat fiſcus vel
ſubſtitutꝰ: Reſpõde ꝙ fiſcus re-
pulſo ſubſtituto. vt. l. ſi ſequẽs/ in
prin. ff. ad ſil. hoc ſequitur bar. in
ſepe dicta. l. i. ff. de vulga. ꝓ quo
facit ſm̃ eundẽ. l. in ſeruituteꝫ. §.
ei. ff. de bo. liber. rationem ſubdit
quia licet ipſe inſtitutus non ſit

Subſtitutꝰ vulgariter an p̃feratur fideicommiſſario vniuerſalit̃.

Subſtitutus an p̃feratur fiſco in caſu q̇ heres ẽ indignꝰ.

heres: facit tamẽ fiſcũ heredẽ: er-
go ſubſtitutꝰ repellitur ꝑ ea que
ſupra. ¶ Itẽ q̄ro an in aliquo ca-
ſu veniant ſimul inſtitutꝰ et ſubſti-
tutꝰ: dic vt ꝑ eundẽ. vbi. ſ. in ꝟſi.
itẽ quero an aliquo caſu. vbi po-
nit tres caſus. Primꝰ eſt caſus. l.
ſi paterfamilias. ff. de here. inſti.
q̇ caſus etiaꝫ eſt in. §. fina. inſti de
vulga. Secũdꝰ eſt caſus. l. ſi liber-
tus patrono. in ꝟſi. quid ergo. ff.
de bonis liber. vbi vult textus/ ꝙ
qñ patronus eſt inſtitutꝰ: et in ali-
qua ꝓpria re grauatus: ſi ipſe nõ
vult iudiciũ defuncti implere tũc
habebit ſuã debitam portionẽ vt
inſtitutꝰ/ ⁊ reſiduũ habebit ſubſti-
tutus. et ſic concurrunt inſtitutꝰ
⁊ ſubſtitutus. Tertius caſus eſt/
in filio inſtituto ⁊ grauato eo mõ
quo dixi in patrono per eandẽ. l.
quia eſt eadẽ ratio ſm̃ eũ. hec cir-
ca primũ effectũ vulgaris ſuſtitu-
tiõis. ¶ Secũdꝰ effectꝰ eſt: ꝙ te-
ſtamentũ poteſt aſſumere vires ⁊
effectu ab hoc ſecũdo gradu. l. iij.
in fi. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ ibi bar.
et reliqui ſcri. et idẽ Bar. ī dicta
l. i. verſi. ſumus expediti de p̄mo
effectu. ⁊c. Circa quod querit ibi-
dem in verſi. vlteriꝰ quero ſi inſti-
tutus in primo gradu. ⁊c. quid ſi
inſtitutus in primo gradu poteſt
eſſe heres: ſed nõ eodẽ modo quo
teſtator voluit quia fuit inſtitutꝰ
ſuus vel neceſſarius. ſed tẽpore
mortis reperitur emãcipatus vl̃
manumiſſus an admittet̃ īſtitutꝰ
vel an ſubſtitutꝰ. et diſtinguit q2
aut eſt facta ſubſtitutio ex neceſ-
ſitate: aut ex volũtate. dic latius
per eũ. ¶ Quero vlteriꝰ an a ta-
cita vulgari poſſit teſtamentũ vi-
res aſſumere. an vero requiratur
aditio ex primo gradu: idẽ Bar.
vbi. ſ. cõcludit. ꝙ licet pupillaris
requirat aditioneꝫ hereditatis. l.
ij. ff. co. ⁊ dicetur. ī. in rubri. proxi-
ma. vulgaris tamẽ tacita que con-

Subſtitutus ⁊ inſtitutꝰ an et q̇bus caſibꝰ ſimul veniãt.

Subſtitutꝰ an p̃ferat̃ īſtituto q̇ nõ poteſt eſſe heres eo mõ q̇ teſtator voluit ſꝫ alio.

tinetur in ea nõ requirit aditionẽ
ſed poteſt ab ea incipere. pro quo
allegat. l. neq3 eni. §. fina. ff. de te-
ſta. mili. vbi ſub expreſſa fideicom
miſſaria cõtinet̃ vulgaris tacita:
et tamẽ licet fideicõmiſſaria req̃-
rat aditionẽ hereditatis et ab ea
teſtamentũ nõ poſſit aſſumere vi-
res. vt. l. ille a quo. §. ſi de teſtamẽ
to. ff. ad trebelli. tamen illa tacita
vulgaris nõ requirit aditionẽ vt
ibi patet. idem tenet ipſe Bar. in
l. ſi pater filium. et plenı⁹ in. l. lex
cornelia. ff. eo. et hoc videtur (ſm
eundem) tenere. glo. in dicta. l. lex
cornelia. et glo. in. l. pe. ff. de ven-
tre iſpici. ¶ Itẽ quero an ſit loc⁹
vulgari ſubſtitutioni. ſi inſtitutus
viuo teſtatore moriat̃. Reſpõdet
Ange. arc. inſti. eo. i prin. ꝙ ſic/ ꝑ
dictã. l. ſi pater filiũ. et de hoc nõ
videtur eſſe dubiũ qñ loquimur ⁊
querimus de expreſſa vulgari:
quoniam eſt expreſſum. in. l. vni.
§. ꝓ ſecundo. C. de cadu. tollẽ. et
in. l. thais. §. ſplendoforus. ff. de
fideicõmiſ. liber. Quid autem in
vulgari tacita cõtenta ſub expreſ
ſa pupillari/ an ex ea ſubſtitutus:
mortuo pupillo viuo prẽ: poſſit
ſuccedere? In hac queſtione di-
ſtinguit Bar. vbi. ſ. in ꝟſi. vlteri⁹
quero pupill⁹ cui facta eſt ſubſti-
tutio pupillaris. ⁊c. et idẽ i dicta
l. lex cornelia. ff. eodẽ: aut fili⁹ mo
ritur ciuiliter viuo patre. vt q2 ca
pitur ab hoſtib⁹/ vł poſt mortẽ pa
tris morit̃ naturaliter: et tũc ſub
ſtitut⁹ poteſt ſuccedere ex tacita
vulgari. vt. d. l. lex cornelia. et ibi
nota. Ratio quia patre viuo dura
bat adhuc ſpes ſubſtitutionis pu
pillaris. vñ nõ põt iputari patri
q2 teſtamentũ nõ mutauit. Aut fi
li⁹ viuo prẽ deceſſit naturaliter: ⁊
tũc ſiquidẽ pater ſtatim deceſſit
poſt: ita vt nõ habuit tẽp⁹ mutãdi
teſtamẽtũ/ tunc idẽ: q2 ſubſtitut⁹
venit ex tacita vulgari ex pſũpta

Subſti- tutioni vulgari an ſit lo- c⁹: ſi iſti tutus vi uo teſta tore mo- riatur?

voluntate defuncti: quia eũ inſti-
tuiſſet ſi ſciuiſſet. vt. l. ſi pr̃ capt⁹/
cũ ſua glo. ff. eo. Si vero pr̃ deceſ
ſit poſt ex iteruallo: ita ꝙ habuit
poteſtatẽ mutãdi teſtamẽtu3/ tũc
ſubſtitut⁹ nõ admittit̃. ita loquit̃
l. ꝙ ſi fili⁹. ff. de capti. et ꝓbat̃ hec
diſtinctio ſm eum in. l. tractabat̃.
ff. de inteſta. mi. ꝓbat̃ ſili. in. l. iij.
C. de inof. teſ. ¶ Quero pterea
q̃d ſi ſubſtitutio pupillaris facta
eſt vẽtri. ⁊ vẽter nõ naſcit̃/ an ſub
ſtitut⁹ admittat̃ ex tacita vulga-
ri? videt̃ ꝙ ſic/ ꝑ tex. et glo. i. l. pe.
ff. de vẽtre inſpi. facit. C. de inſti.
et ſubſti. l. fi. vbi vulgaris expſſa
facta ſi poſthum⁹ nõ naſcitur: cõ-
tinet tacitã pupillarẽ eo nato. er-
go idẽ ecõuerſo. Bar. vbi. ſ. ꝟſi.
vlteri⁹ quero q̃d ſi ſubſtitutio. ⁊c.
diſtiguit. ꝙ ſi ſpes natiuitatꝫ iſti⁹
poſthumi deficit poſt mortẽ teſta
toris vł añ ꝑ modicũ tẽpus: ⁊ tũc
ſubſtitut⁹ admittit̃ ex tacita vul-
gari. alꝫ ſec⁹: ſicut i ſupiori q̃ſtio-
ne dictũ eſt. et hec ď ſcdo effectu.
¶ Terti⁹ effect⁹ vulgaris ſubſti-
tutiõis eſt/ ꝙ illa vulgaris expſſa
ↄtinet tacitã pupillarẽ. l. iam hoc
iure. ff. eo. quod intellige verũ niſi
teſtator dixerit cõtrariũ expreſſe
vł tacite. Expreſſe/ ꝓbatur in. d.
l. iã hoc iure. in fi. ⁊ C. eo. l. q̃buſ
Tacite: vt i breuiloquia facta diſ
parib⁹. d. l. iã hoc iure. cũ ſimilibus.
Itẽ qñ in vtrũq3 caſũ expſſe ꝓui
dit. l. cum ex filio. §. j. ff. eo. ¶ An
autẽ matre exiſtente in medio ex-
preſſa vulgaris ↄtineat tacitã pu
pillarẽ? dicã. j. rub. ꝓxia. ¶ Itez
an vulgaris facta i vnũ caſum ſin
gulariter expſſum q̃ ↄtinet tacitã
vulgarẽ i aliũ caſũ: vt dixi ſupra
eadẽ rubri. in ꝟſi. hoc pmiſſo que
rit̃. ⁊c. tacitã pupillarẽ ↄtineat?
dic ꝙ ſic. caſus ẽ in. l. fi. C. de inſti.
ſꝫ lecturã glo. ¶ Quart⁹ effect⁹
eſt q2 ꝑ eã ſuccedit̃ defuncto. non
ei cui ſubſtitutio facta eſt inſti. eo.

Subſti- tut⁹ pu- pillarit vẽtri vẽ tre non nato an admitta tur ex ta cita vul- gari.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

Subſtitutõ vulgaris expreſſa cõtinẽs tacitam pupillarem an trahaẜ ad bona pupilli.

in prin. Iuxta hoc quero quid de vulgari expͣſſa que in ſe continet tacitam pupillarem/ an per eam ſuccedatur pupillo ita vt trahaẜ ad bõa pupilli:· Bar. vbi. ſ. i verſi. quartus effectus eſt q; per eaʒ ꝛc. Reſpõdet/ ꝙ per vulgarẽ ſucceditur ſolũmodo defũcto. ꝛ hoc eo tẽpore quo pupill⁹ repudiat. ſed per pupillarem tacitam in ea comprehenſam ſucceditur pupillo tunc/ cum pupillus in pupillari etate decedit et ſic habebit locum vtraqȝ ſubſtitutio. non enim eſt neceſſe ſemꝑ ad pupillarẽ ſubſtitutionem/ vt filius adeat hereditateʒ patris. vt. l. iulianus: alˀs incipit. ſi pupillus paterna. ff. de acqui. here. et dicam. i. rubri. proxima verſi. octauo dictum eſt vt pr̄is ꝛc. Sed Dynus: vt ipe bar. vbi. ſ. refert: dixit ꝙ ex iſta vulgari expreſſa propter vicinitatẽ quã habet cum pupillari/ etiã ſuccedi tur pupillo/ quod non placet ipſi Bartho. Ex predict; patet. quid iuris de tacita vulgari contẽta in expreſſa pupillari. an ſcilicet ex illa tacita vulgari etiam ſuccedatur pupillo.

Subſtitutõ vulgaris tacita ꝯtẽta ſub expreſſa pupillari an habeat locuʒ mře exiſtẽte i medio

¶ Itẽ quero vtrũ tacita vulgar; contẽta ſcilicet ſub expreſſa pupillari: habeat locum quãdo mater eſt in medio:· cõſtat enim ꝙ tacita pupillaris contenta in expreſſa vulgari/ tũc non habet effectũ. vt. i. proxima rubrica dicetur:· glo. in. l. fina. C. de inſti. ꝛ ſubſti. ſub condi. factis: tenet ꝙ ſic. quia per eã non ſucceditur pupillo ſed defuncto. vt. ſ. patet. et hoc tenet Bartho. vbi. ſ. in verſi. vlterius quero vtrum tacita vulgaris habet locũ ꝛc. ꝛ Ange. are. inſti. eo. in pͥnci. in verſi. quero an in pupillari expreſſa ꝛc. et cõmuniter docto. in. d. l. fina. et hoc veruʒ de matre pupilli/ per rationẽ ſ. allegatã. ſecus ſm eũdeʒ Bar. in matre teſtatoris: quia cõtra eã non habet effectũ/ cum de luctuoſa hereditate filij ſui tractetur. et hoc tenet etiã Ange. vbi. ſ. quod nota.

Subſtitutõ vulgarꝫ expreſſa i vnũ caſum an admittatur ꝯtra matrẽ i caſum tacitum

¶ Sed qd de vulgari parti expreſſa et parti tacita. an admittaẜ contra matrem in caſum tacitum:· Bar. vbi. ſ. i verſi. quinto q̄ro ꝛc. Reſpõdet ꝙ nõ/ allegat. d. l. fina. C. de inſti. et ſubſti. aliẜ intelligendo q̄ȝ glo. eam intelligat. Sed aduerte ꝙ bal. ꝛ Sali. ibi/ ꝛ poſt eos Ange. are. vbi. ſ. i verſi. querit Bar. in. d. l. i. in verſi. q̄nto quero quid de vulgari ꝛc. reprehendũt itellectum Bartho. de q̄ dic latius vt ꝑ eos.

Subſtitut⁹ vulgariter an veniat etiaʒ ad prelegata.

¶ Itẽ q̄ro pone ticius eſt inſtitut⁹ et ei ſunt facta certa prelegata: ꝛ ſi heres nõ erit ſubſtitut⁹ eſt ſeius/ an iſte vulgariter ſubſtitutus veniat etiam ad ipſa p̄legata:· Reſpõde ꝙ nõ/ textus eſt in. l. miles. §. pro parte ff. de le. ij. et in. l. ſextiliã. de le. iij. et ibi Bar. et idem Bar. in. l. marcell⁹. §. qdã. ff. ad trebel. ¶ Quintus effectus huius ſubſtitutiõis eſt/ ꝙ facit de ſuo voluntariũ. l. ſi filius heres. ff. de libe. et poſthu. ꝛ ibi Bar. et. l. ſi fili⁹ qui patri. ff. de vulga. et pupil. vbi etiã Bar.

Subſtitutõ vulgaris qũo extiguaẜ.

¶ Nũc q̄ro que impediãt ſiue extinguant effectũ huius vulgaris ſubſtitutiõis:· ꝛ dicit lex ꝙ huiuſmodi ſubſtitutio poſt aditam hereditatẽ extinguiẜ. vt. l. poſt aditã. C. eo. et. l. ſi legata. C. de lega. Nec obſtat auc. hoc ãplius. C. de fideicõmiſſis: vbi dicitur ꝙ heres poſt iuſſum iudicis intra annũ nõ implẽs iuſtum teſtatoris iudiciuʒ priuatur omni lucro hereditario/ qd defertur pͥmo ſubſtitutis ꝛc. quia ibi non vi ſubſtitutionis. ſed beneficio illius legis defertur. vt ibi dicit glo. quã ſequiẜ Bar. ibi. ¶ Sʒ circa p̄miſſa dubitaẜ/ pone teſtator fecit tres vel quattuor vl plures gradus ſubſtitutionum/ an omnes expirẽt per aditionem

primi: Reſpõde ꝙ ſic. text⁹ eſt in l. cum in teſtamento. i. rñſo. ff. de here. inſti. et in. l. ſi mater. §. fina. ff. de vulga. et pupil.

Subſtitutõ vulgaris facta pluribus an extiguatur aditiõe vni⁹

¶ Item quero pone teſtator plẽs iſtituit. ⁊ ipſis ticiũ ſubſtituit. an aditiõe vnius extinguatur ſubſtitutio facta omnib⁹: Hanc queſtionem ponit bar. in ſepedicta. l. i. ff. codẽ verſi. item quero vtruȝ aditione vnius. ⁊c. vbi ſic diſtinguit: aut ſubſtitutio fuit facta plurib⁹ copulatiue vel cõiunctim. vtputa/ iſtituit teſtator ticiũ et ſeiũ/ ⁊ dixit/ ſi ticius ⁊ ſeius heredes non erunt: talem ſubſtituo. vel dixit/ ſi neq̃ titius neq̃ ſeius ⁊c. vel ſi p̃dicti ⁊c. tunc vno adeunte extinguitur ſubſtitutio. quia eius ſubſtitutionis cõditio deficit cum requirat neutrum heredem eſſe. vt. ff. eo. l. quidã teſtamento. ⁊. C. eo. l. cum quidam. Si vo fuerit facta ſubſtitutio ſeparatim: tunc vno adeunte expirat ſubſtitutio quo ad ſeipſuȝ. nõ quo ad alios non adeuntes. vt. ff. de iniuſto teſtamẽto. l. pe. et. ff. de vulga. et pupil. l. ex duobus. §. filium. et. l. cum ex filio. §. fina. et. l. coheredi. §. coheres. Ad hoc faciunt ſm eundẽ omnia iura que dicunt ſubſtitutũ preferri ꝯiuncto. C. de cadu. tol. §. pro ſecũdo. ⁊. ff. de ſm tabu. l. equiſſimũ. §. ſi duo. et. C. de fideicõmiſ. auct. hoc amplius. ⁊ notatur in. l. qui patri. ff. de acqui. here.

Subſtitut⁹ vulgariter an admittaꝛ herede q̃ ſemel adijt abſtinente ꝑ beneficium in ĩte. reſti.

¶ Item q̃ro quid ſi adiuit heres et aduerſus aditionem reſtitutus eſt vt abſtineat. an admittaꝛ ſubſtitut⁹ vulgariter: Reſpõdet bar. vbi. s̃. in verſi. iteȝ dubitatur quid ſi adiuit ⁊c. ꝙ ſic. vt. l. et ſi ſine. §. ſed quod papinianus. ff. de minor. ⁊. l. ex cõtractu. ff. de re iudi. ⁊. ff. eo. l. ij. §. interdũ. ſm vnam lecturam. ⁊ nota. C. eo. d. l. poſt aditã. An autem hoc caſu ſubſtitutus admittaꝛ de iure ciuili/ vel an ſolũ de iure pretorio/ et ſic hẽat neceſſe petere bo. poſ. ſm ta: Bar. vbi. s̃. dicit ꝙ poteſt et de iure pretorio. et etiam de iure ciuili admitti. Sed pau. de caſtro in quadam repetitione: vt refert Ange. are. inſti. eo. in princi. in vltima queſtione ſua tenuit ꝙ tantum admittitur hoc caſu ſubſtitutus de iure p̃torio. ⁊ ſic intra illa tempora intra que bonoꝝ poſſeſſio cõpetit. de quibus in. §. cum igitur. inſti. de bonoꝝ poſſeſ. de q̃ dic latius vt per eũdẽ Ange. vbi s̃.

Subſtitutõ vulgaris an ĩpediaꝛ ꝑ exiſtẽtiam ſui heredis

¶ Itẽ q̃ro an exiſtentia ſui heredis ĩpediat ſubſtitutũ vulgarẽ: bar. ĩ ſepe dicta. l. i. ff. eo. verſi. dubitatur etiam an exiſtentia ⁊c. ſic diſtinguit: aut ſubſtitutio ẽ facta ex neceſſitate/ vt ex ꝯſilio galli vl' legis velleie. ⁊ tunc exiſtentia ſui heredis excludit ſubſtitutum. nã facta eſt ſubſtitutio ſub conditione ſi ſuus eſſe deſinat. vt. l. gallus in p̃nci. ff. de libe. et poſthu. ⁊ hoc ſentit glo. in. l. ſi mat. §. i. ff. de vulga. et pupil. facit quod dixit ipſe bar. circa ſcdm effectum iſti⁹ ſubſtitutionis in. d. l. i. verſi. vlterius quero quid ſi inſtitutus ⁊c. et tetigi. etiã. s̃. circa ſm effectũ in princi. Si vero vulgaris ſubſtitutio ẽ facta voluntarie/ tunc ſiquidẽ eſt vulgaris exp̃ſſa exiſtentia ſui heredis nõ poteſt habere locum. vt l. ſi filius heres. ff. de libe. et poſthu. et ibi ipſe bar. ⁊ ideȝ in. l. ſi filius q̃ patri. ff. de vulga. et pupil. ⁊ dicam. ĩ. rubri. proxima in verſi. octauo dictum ẽ vt patris ⁊c. Si vero loquerꝫ de vulgari tacita: dicit ideȝ bar. ꝙ eam non extinguit exiſtentia ſui heredis/ qđ probat: quia exiſtentia ſui heredis confirmat tabulas pupillarꝫ in quibus conſtat ꝙ cõtinetur tacita vulgaris. vt. d. l. ſi filius qui patri. et. ff. de acqui. here. filius. ⁊. l. iulian⁹/ alias incipit ſi pupillus paterna.

¶ Item quero iſtitutus repudi-

Subſti-
tut⁹ an
p̄ferat
iſtituto
repudiā
ti bo.
poſ.ſm
ta.et vo
lenti ve
nire de
iure ci-
uili.

auīt bo.poſ.ſm tabulas.⁊ vult ve
nire de iure ciuili. ſubſtitut⁹ autē
dicit q̄ fecit ſibi locū repudiādo.
quid iuris:⁊ g o.j.l.ſuū heredē.C.
de iure deli. l tenet ſubſtitutū ad-
mitti hoc caſu. Sꝫ bar.ibi et cōi-
ter doc.et idē Bar.vbi.ſ.reph̄en
dunt illā glo.dicētes non admitti
ſubſtitutū:ſꝫ iſtitutū p̄ferri. Nec
obſtat.l.iij.C.de ipu.⁊ alijs ſub.
ſup quā ſe fundat.d.glo.qꝛ ibi in
ſtitut⁹ repudiauit ex teſtamēto et
volunt adire ab iteſtato: q̄ caſu fa
cit locū ſubſtituto. in nr̄o ν̄o caſu
repudiauit vno iure ex teſtamen-
to/⁊ vult ſuccedere alio iure etiā
ex teſtamēto. ¶ Et ſic nō. p̄ noti-
cia toti⁹ vulgaris ſubſtitutiōis: q̄
ſubſtitutio vulgaris fctā ſi heres
nō erit/itelligit̄.ſcꝫ ex teſtamēto.
d.l.iij. qđ etiā locū habet ſi filius
fuiſſet iſtitut⁹:⁊ ei alius ita ſubſti
tut⁹: vt ē caſ⁹.⁊ ibi Ange.⁊ Imo.
in.l.filiū emācipatū.ff.d acq.he-
re.et Ange.are.vbi.ſ.in verſi.in
hac autē materia vulgaris adde
⁊c. ¶ Vlteri⁹ q̄ro q̄d ſi pat̄ q̄ filio
ſubſtituit pupillarit̄ emancipauit
filiū.an tacita vulgaris i ea cōtē-
ta.vt.l.iā hoc iure.ff.co.etiā exti
guat̄:certū eſt eīn pupillarē tunc
extingui.l.coheredi.§.cuꝫ filie.ff.
co.Bar.vbi.ſ.in vlti.col.i verſi.
vlteri⁹ quero q̄d ſi pr̄ emancipa-
uit ⁊c.tenet q̄ ſic.qꝛ ex q̄ pupilla-
rē ſpōte ānullauit iputet ſibi cur
circa vulgarē ſibi nō p̄uidit.vt.l.
tractabatur.ff.de mili.teſta.facit
qđ.ſ.dixi circa ſm effectū.ad idē
ff.de adi.leg.l.rē legatā.⁊.l.ſi ſer
uo cū libertate.⁊.ff.quēad.ſerui.
amit.l.ſi ſtilicidij. Nō obſtat.ff.d
ſer.vrba.predi.l.ſi dom⁹.quia ibi
vtraqꝫ ſeruit⁹ erat p ſe exp̄ſſe ɔfir
mata:hic aūt vna ſubſtitutio erat
exp̄ſſa/alia ſubītellecta a iure ex
p̄ſumpta volūtate defūcti: q̄ pre-
ſumptio ceſſat.qñ emācipat et in
vulgarē nō p̄uidit.vt.ſ.ita tenet
ipſe Bar.vbi.ſ.poſt Guil.⁊ Ray.
vt ipſe refert ¶ Subſeq̄nt̄ q̄ro q̄d
ſi ille cui facta ē ſubſtitutio pupil
laris expreſſa efficit̄ pubes.an ex
tinguat̄ tacita vulgaris ſicut ex-
p̄ſſa pupillarꝫ:⁊ glo.pe.i.l.lex cor-
nelia.ff.co.tenet q̄ nō. ɔtrū tenet
Dy.Ia.de are.et.Guil.vt refert
ipſe Bar.in.d.l.i.ff.co.in.d.vlti.
col.cū q̄b⁹ trāſit Bal.i.d.l.lex cor
nelia. Sꝫ idē Bar.vbi.ſ.ſic diſti
guit/aut fuit fctā pupillarꝫ cū li-
mitatiōe certi tp̄is/ vt ſi intra pu
pillarē etatem ⁊c.et tunc expirat
vtraqꝫ.ſ.pupillarꝫ ⁊ tacita vulga
ris.qđ apparet:qꝛ volūtas defun
cti fuit nō p̄uidere vltra illud tē
pus.l.ſi ita q̄s.et.l.q̄ plures libe-
ros.in p̄nci.ff.co.et hoc caſu loq̄-
tur Dy.⁊ alij.aut fuit fctā ſine tē
poris p̄finitiōe vt qꝛ dixit quiſq̄s
michi heres erit filio meo heres
eſto.vel fuit facta i tēp⁹ lōgi⁹/vt
ſi fili⁹ me⁹ deceſſerit itra.xxv.an
nos:talis heres eſto/tūc licet fini
atur pupillaris aduenīete puber-
tate.vt.l.i pupillari.et.l.cēturio.
ff.co.tñ durabit vulgaris.ar.l.fi.
C.de here.inſti. Itē facit qꝛ ſi ab
initio fuit pupillaris ſubſtitutio
fctā maiori vl̄ extneo ɔtinet̄ vulga
rꝫ tacita vt tenet ipſe Bar.i vlti.q̄
ſtione.d.l.i.in p̄nci.vbi de hoc di-
cit eſſe caſum i.l.fctā.C.de here.
inſti.tangā etiā.ſ.rubri.p̄xima:in
ν̄ſi.ex p̄dictꝫ ſeq̄tur notabilit̄ ⁊c.
qđ nota. Hec ſūt q̄ circa vulgarē
ſubſtitutionē ſingularia addenda
cēſui:cui⁹ q̄dē ſubſtitutiōis mate
riā ſi alti⁹ forte attiget̄ cupias:re
curre ad Bar.⁊ alios ſcribētes in
ſepedicta.l.i.ff.de vulga.⁊ pupil.
et ad Ange.are.⁊ alios iſti.d vul.
ſubſti.in princi. Gerard⁹ mulert.

Subſti-
tutō vul
garꝫ fa
cta ſi he
res non
erit quō
intelli-
gatur.

Subſti-
tutō vul
garꝫ ta-
cita ɔtē
ta in ex
preſſa
pupilla
ri an ex-
piret
pupilla-
ri extin-
cta.

Subſti-
tutō pu
pillaris
fctā ma
iori vel
extneo
cōtinet
tacitam
vulga-
rem.

¶ De pupillari ſubſti tutiōe. Rubri.xxiiij.

AD hoc vt ſubſti
tutio ſit pupillaris q̄t-
tuoꝛ debēt cōcurrere.
Primū/ vt ille cui ſit
ſubſtitutio ſit de liberꝫ teſtatoris
Nā ex̄neo ſubſtitui nō pōt pupil
larit. Scđꝫ ē/ꝙ ſit ipubes. nā cir
ca puberē vl' maiorē hec ſubſtitu
tio locū nō hꝫ. Tertiū ē/ꝙ ſit ī po
teſtate teſtatoris. ꝑ qđ apparet ꝙ
emācipatꝫ fieri nō pōt. nec etiā a
matre. probantur hec inſti. de pu.
in p̄n. ⁊ §. maſculo. ⁊ §. ex̄neo. ⁊. ff
eo. l. ij. §. i. Quartum/ ꝙ ille cui ſit
ſubſtitutio iſtituat vel exheredē-
tur. nāꝫ alit' teſtm̄ non teneret. vt
inſti. de exhere. li. in p̄n. ⁊. ff. de li-
be. et poſthu. l. iter cetera: q̄ ⁊ pu
pillare qđ eſt ſeq̄la patni teſtamē
tullo rupto nō tenet. vt. ff. de vul.
et pu. ſub. l. ij. ibi. nā ſi p̄ncipale.
et §. liberis. inſti. de pu. ſubſti.
¶ Additio Aduerte ꝙ preter a ad
hoc vt valeat pupillarꝫ ſubſtō req̄
rūt' adhuc alia q̄ttuoꝛ. ⁊ ſic ſt' octo
req̄ſita q̄ oia late examiabo. ī. iſta
rubꝛi. i v̄ſi. alti⁹ repetēdo hāc ſub
ſtitutiōis pupillarꝫ mariā ⁊c. B.

Subſti- tutō pu pillaris qb⁹ fieri poſſit.

¶ Et ē notādum ꝙ hec ſubſtitu-
tio fieri pōt. non tantū impuberi
filio iam nato: ſꝫ etiā poſthumo/
ſi tamē ipē poſthum⁹ naſcitur⁹ ē
in ptāte teſtatoris ſi viuet ipē te-
ſtatoꝛ. Itē nō tm̄ filio. ſed nepoti
ex filio/ ſubſtō iſta fieri poteſt: ſi tm̄
nepos nō ſit receſur⁹ in ptāte pa
tris poſt mortē aui. vt. ff. de vul. ⁊
pu. ſubſtitutiōe. l. ij. §. poſthumis
Diuidit' aūt ſubſtitutio pupillarꝫ
qꝛ q̄dā expſſa. q̄dā tacita. Eſt ita
q̄ pupillarꝫ expſſa q̄ fit v̄bꝫ affir

Subſti- tutō pu pillaris expſſa que ſit.

matiuis ⁊ de pupillari etate men
tionē hꝫ expſſaꝫ: vt cū filio meo i
puberi iſtituto etiā ſubſtitutionē
facio. hoc mō: An. filiū meū mihi
heredē iſtituo: ⁊ ſi ipē mihi heres
erit ⁊ in pupillari etate deceſſerit
Frā. ſit heres/ vel Frā. ſubſtituo.
Hec em̄ verba ſi michi heres erit
affirmatiua ſunt. hec autē ſi ī pu
pillari etate deceſſerit tp̄s inclu-
dūt. vñ hec duo req̄runt' ī ei⁹ ex-
preſſa ⁊ v̄ba forā. ſ. v̄boꝝ affirma
tio ⁊ tp̄s pupillarꝫ ꝯp̄hēſio. vt ī
ſti. đ pu. ſub. ī p̄n. Tacita pupilla
ris ē q̄ nō hꝫ formā pupillarꝫ ex-
p̄ſſe. ſꝫ ſub q̄buſdā alijs v̄bis iclu

Subſti- tutō pu- pillaris tacita q̄ ſit.

dit'. ⁊ ex eis velate ⁊ tacite ſubau
dit'. puta cū filiofa. ipuberi vulga
rit' ſubſtituo dicēs. An. filiū meū
michi heredē iſtituo: ⁊ ſi ipē mihi
non erit heres Frā. ſit heres/ ſub
hac vulgari ꝯp̄hēdit' tacita pupil
larꝫ. Nā eo ipō qđ dico ſi nō erit
heres/ reſultat vtriuſq̄ ſubſtituti
onis caſus. ſ. vulgarꝫ ⁊ pupillarꝫ
Vñ ſi michi An. nō ſit heres/ ſiue
heres ſit ⁊ ī pupillari etate đceſſe
rit. hereditas iure ꝑuēiet ad Frā.
l. iā hoc iure. ī p̄n. ff. de vul. ⁊ pu.
ſub. ⁊. l. quamuis. C. eo. lꝫ diuerſi
mode: qꝛ ex vulgari ſuccedit tm̄-
mō ī bonis teſtatorꝫ: ex pupillari
v̄o in bonis vtriuſq̄ tā. ſ. teſtato-
ris q̄ etiā pupilli vñcūq̄ q̄ſitꝫ. vt
iſti. eo. in p̄n. ibi. q̄ caſu mētis glo.
in verbo heres/ ⁊ in verbo. filio.
¶ Additio. Fallit ī filio arroga-
to. nā illi fctā pupillaris ſubſtitu-
tio a p̄re arrogatore nō trahit' ni-
ſi ad bōa arrogatorꝫ/ ⁊ ad acq̄ſita
ipuberi bñficio arrogatoris. l. ſed
ſi pl'es. §. in arrogato. ff. eo. B. m.
¶ Et ita pꝫ ꝙ ſub vulgari expſſa
ꝯtinet' tacita pupillarꝫ. ſic eꝯ ſub
expſſa pupillari ꝯtinet' tacita vul
garis. vt. đ. l. iā hoc iure. ī p̄n. Di

Subſti- tutō pu- pillarꝫ q̄ re dica- tur pu- pillaris.

aūt hec ſubſtitutio. iō pupillaris:
qꝛ ſolū pupillo fit/ nec p̄t pupillar'
tp̄s excedere eo qđ expirat ad in
troitū pubertatꝫ. l. ī pupillari. ff.
eo. ⁊ iſti. eo. §. maſclo. Pōt aūt in
min⁹ tp̄s fieri: vt ſi dicā: ſi fili⁹ me
us ītra đcimū vl' octauū ānū vl' et
min⁹ tp̄s đceſſerit/ ille ſit heres. vt
ff. e. l. ſi ita qs ſubſtituerit. et. l. q̄
pl'es liberos. ī. rñſo Nūc aūt đ effe
ctib⁹ harꝫ ſubſtōnū videdū ē ⁊ cer.

te pupillaris expꝛ̃ſſa hunc effectũ
habet. nã is qui eſt ſubſtitutꝰ i pu
beri decedẽti infra pupillare tem
pus fit directo heres teſtatoꝛi et
pupillo: ⁊ capit bona vtriuſqꝫ: ſcꝫ
teſtatoꝛis et pupilli: tã ipſiꝰ pupil
li legitimam poꝛtionem ſibi iure
nature in bonis patris debitaꝫ. c.
ſi pater. de teſta. lib. vi. qꝫ cetera
alia ipſi pupillo vndecunqꝫ queſi
ta: quẽadmodũ ſi ipſe pupillꝰ teſta
mentũ facere potuiſſet et feciſſet:
et ipm̃ ſubſtitutũ ſibi heredẽ inſti
tuiſſet. vt. ff. eo. l. patris et filij: et
inſtitu. eo. §. igitꝛ. et. §. non ſolum.
et. ff. eo. l. ſed ſi plures. §. ad ſubſti
tutos.

¶ Additio. Inquãtũ ſupꝛa dici
tur ꝙ ſubſtitutꝰ pupilariter habe
bit tã legitimã qꝫ cetera: videtꝛ ob
ſtare textꝰ. l. qm̃ in pꝛioꝛibꝰ. C. de
inoffi. teſta. vbi nõ ꝑmittitꝛ aliquo

Subſti- mõ grauari filiũ in legitima. So-
tutõ pu lutio. ꝑ ſubſtitutionẽ iſtã nõ gra-
pillaris uatur / filiꝰ ſed honoꝛatꝛ qm̃ dece-
ẽ fauoꝛ dit teſtatꝰ bñficio patris / qḋ aliàs
pupilli. nõ poſſet. inſti. quibꝰ nõ eſt ꝑmiſ.
fa. teſta. §. preterea. et ſic ex quo ẽ
in fauoꝛe filij admittitꝛ etiã in le-
gitima. vt. l. ex tribꝰ. C. de inoffi.
teſta. facit. l. filijs matrẽ. illo titu.
Gerardus mulert.

Subſti- ¶ Ex hac ſubſtitutiõe expꝛ̃ſſa ex-
tutõ pu- cluditꝛ mater ipuberis: ⁊ oĩs alia
pillaris ꝑſona que ipſi pupillo ſuccedere
exclu- potuiſſet ab inteſtato.
dit oẽs ¶ Additio. Adde quas etiã ipſe
venien- filiꝰ pterire non potuiſſet. l. papi-
tes ab in nianꝰ. §. ſed nec ipuberis. ff. de in-
teſtato. offi. teſtamẽ. et. c. ſi pater in fi. de
teſta. lib. vi. Gerardus mulert.

¶ Cũ pupillaris expꝛeſſa ſubſti-
tutũ admittat et matrẽ repellat.
vt. ff. eo. l. lutiꝰ. ⁊ licet teſtamentũ
videatꝛ vnũ ꝓpt vnũ oꝛdinatoꝛẽ:
ſcꝫ patrẽ. eſt tñ duarum heredita
tũ ſcꝫ patris et filij. nã cũ pupillꝰ
teſtamentũ facere nõ poſſit. inſti.
quibꝰ non eſt ꝑmiſ. facere teſta. in
ꝑꝛin. permiſſuꝫ eſt patri ipſi filio
ſuo teſtamentũ facere: et ei de he-
rede ꝓuidere infra pupillare tem
pus tantũmodo: ⁊ nõ vltra. vt in
ſti. eo. §. nã moꝛbus et. §. qua ra-
tione in fine.

¶ Additio. An autẽ ſupꝛadicta
ſcꝫ qḋ pupillaris expꝛeſſa exclu-
dat matrẽ: ſint vera hodie queri
poteſt? Et videtꝛ ꝙ nõ ꝑ. l. hũani-
tatis. C. eo. Itẽ videtꝛ ſaltẽ ꝙ ho-
die mr̃ debeat hr̃e legitimã cõdi-
ctiõe ex lege. auc. ꝑſbiteros. i. C.
ḋ epiſ. ⁊ cle. Sꝫ iſtis nõ obſtãtibꝰ
ꝯtrariũ tenet Bar. i ſepe alle. l. ij.
ff. eo. in ver. tertius effectus eſt qꝛ
pupillaris exiſta excludit matrẽ.
⁊ c. ꝑ tex. i. d. c. ſi pater. in. fi. de te-
ſta. li. vi. q̃ ẽ lex nouiſſima. nõ ob-
ſtant superiꝰ allegata ſm̃ eundẽ.
quẽ de hoc vide latiꝰ. Gerar. mu.

¶ In tacita vero pupillari diſtin
guẽdũ eſt: quia aut ex ipſa tacita
ſubſtituitꝛ ipſi pupillo alter filius
dicti teſtatoꝛis: eiuſdẽ pupilli ſcꝫ
frater: et tunc repellitur mater et
quilibet ab inteſtato veniẽs: ⁊ ad
mittitꝛ totaliť ſubſtitutꝰ. qꝛ nõ eſt
veriſimile quod teſtatoꝛ voluerit
vxoꝛẽ ſuã vel alios ꝑferri ipſi ſub
ſtituto filio ſuo.

¶ Additõ. Facit. l. cũ acutiſſimi.
C. de fideicõ. et. l. cum auus. ff. de
cõdi. et demõ. et. l. gñaliter. §. cuꝫ
aut. C. de inſti. et ſub. Gerar. mu.

¶ Aut ſubſtitutꝰ ẽ extraneꝰ: ⁊ in
hoc caſu mater amittitur et repel
litꝛ ſubſtitutus. vt. C. de impu. et
alijs ſubſti. ⁊. l. p̃cibꝰ. ⁊. l. cũ quidã

¶ Additio. Uide de hoc latiꝰ q̃ Subſti-
dicam. j. eadẽ rubꝛica. Gerar. mu. tutõ pu

¶ Demũ videndũ eſt qñ ⁊ quibꝰ pillaris
modis pupillarris ſubſtitutio eua qñ et q-
neſcit. Expirat autẽ et euaneſcit bus mo-
ſi pupillꝰ fiat pubes: qꝛ icõtinẽti dis eua-
aduenientẽ pubertate tollitꝛ / eo ꝙ neſcit.
deficit conditio. vt inſti. eo. §. qua
ratione. Secũdo ſi hereditas pa-
tris nõ eſt adita: qꝛ cũ deſtitutum

ſit paternum teſtamẽtum ex quo nullus apparet heres euaneſcit etiã pupillare. vt. ff. e. l. ſed ſi plures. §. ſi ex aſſe.

¶ Additio. Vide de hoc qđ dicã .j. eadẽ rubrica in verſi. octauo dictum eſt ꝙ requiritur vt patris ſit adita. ꝛc. Gerardus mulert.

¶ Tertio ſi naſcatur poſthum⁹ de quo nõ fuit habita mentio. vt ff. e. l. ſi paṫ filiũ. ¶ Quarto ſi pupillus patiatur maximã/ vel mediam/ vł minimã capitis diminutionem. vt. ff. de adoptionibus. l. nec ei. §. eorũ verſi. ne eſſet in poteſtate tutorum: ꝛ quibuſdã alijs modis/ ſed eos non proſequor.

¶ Additõ. Supra dictos modoſ et quoſdã alios quib⁹ pupillaris ſubſtitudio euaneſcit ponit glo. in verbo adoleuerit in. d. §. qua ratione inſti. eodẽ et glo. i. in fi. in. l. in pupillari. ff. eo. ꝛ ibi omnino. vide Bar. et Ange. are. inſti. eo. circa fi. ꝓncipij. qui preterea adhuc duos alios caſus addunt. ſcʒ quãdo pupillus efficereť religioſus: item et quãdo malicia ſupplente etatem ipſe pupillus intra pupillarem etatem haberet ꝓles: illis enim duobus caſibus etiam extinguiť ſeu euaneſcit pupillaris ſubſtitutio vt latius videbis per eos Altius repetendo hanc ſubſtitutionis pupillaris materiam que ꝑfecto pulchra eſt et quotidiana Aduertẽdũ eſt dñ. s. in ꝓnci. iſti⁹ rubri. dñs Rolandin⁹ dicit quattuor debere concurrere ad hoc vt ſubſtitutio ſit pupillaris ꝙ preterea ad hoc vt valeat hmõi ſubſtitutio requirũtur alia quattuor. et ſic ſunt octo requiſita: quoꝝ quattuor in prin. s. poſuit. d. dñs Rolandin⁹. ¶ Quĩtũ itaqꝫ eſt ꝙ ſui iuris fiat impubes morte patris d. l. ij. ibi ſi qui receſuri non ſunt.

Subſtitutõ pupillaris vt valeat octo reqrit.

¶ Sextũ ꝙ nõ deſinat eſſe in poteſtate ante mortem teſtatoris. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ꝛ pu. ita dicit glo. in verbo poteſtate in. d. l. ij. poſt princi. Septimũ ꝙ ſibi pater faciat teſtamentũ. d. l. ij. verſi. quiſquis. et. l. i. in fi. eo. titu. ¶ Octauũ ꝙ patri adeať hereditas. d. l. ij. ṽſi. adeo. Hec oĩa examinat per ordinẽ late Bar. in d. l. ij. de vulg. et pupil. Unde cũ primo requiritur ꝙ ſit de liberis quero de quibus liberis? Rñde de legitimis ꝛ naturalib⁹ vel etiã legitimis tantũ. l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. eo. ſed tunc nõ trahitur talis ſubſtitutio: niſi ad bona arrogatoris/ ꝛ ad acquiſita impuberi bñficio arrogatoris. d. §. in arrogato. de naturalibus autẽ tantũ non ꝓcedit cum non ſint in poteſtate. de quo eſt caſus in. l. lucius. ff. eodẽ. ¶ Item q̃ro quid ſi fiat extraneo an trahať ad fideicõmiſſum Bar. in. l. verbis ciuilibus. ff. eo. dicit ꝙ ſic. ita etiã vult glo. fina. in. d. l. verbis ciuilib⁹. facit. l. ex facto in princi. et. l. ſecũdo la. ff. ad trebelli. Circa qđ aduerte ꝙ hoc caſu iſta ſubſtitutio expirat aduenĩẽte pubertate ſicut directa pupillaris. l. ſi titio. §. fina. cum. l. ſequenti. ff. de le. i. hoc de primo.

Subſtitutõ pupillaris fctã extraneo an trahať ad fidei cõmiſſũ

¶ Secũdo q̃ro dictũ eſt s. in ꝓnci. ꝙ debet eſſe ĩpubes. pone ſtatuto ciuitatis caueatur ꝙ minor xxv. ãnis nõ poſſit teſtari: an pater huic filio poſſit pupillariter ſubſtituere Bar. in. d. l. ij. ff. eo. in ij. col. ṽſi. ſecũdo ergo quero. poſt motiua pro et contra ibi recitata tandem concludit ꝙ pater nõ poteſt tali ſubſtituere pupillariter. Sed an poſſit ei ſubſtituere exẽplariter ꝑ legẽ humanitatꝭ. C. de ĩpube. ꝛ alijs ſubſti. Reſpõde ſm eundẽ ꝙ ſic. nã tale ſtatutũ quod prohibet teſtari inducit quandaʒ bonorũ interdictionẽ ſpecialẽ. qꝛ interdicit teſtari. ar. ff. de caſ. pecu. l. ex caſtrẽſi in ꝓncipio. ꝛ ideo

Subſti tutõ pupillaris an poſſit fieri puberi nõ valẽti teſtari propt ꝓhibitionẽ ſtatuti.

recidit in illam queſtionē.an pro
digos cui bonis īterdictū eſt:exē
plarit ſubſtitui poſſit.in qua qui=
dem queſtiōe tenet ipſe Bartho.
in.l.ex facto.ff.de vul.⁊ pu.ꝙ ſic
et tangā.ī.proxima rubri.in ver=
ſi.item quero an ne ſurdo ⁊ muto
⁊c.ergo idē in iſto caſu. Item q̄d
ſi fiat puberi an trahatur ad fidei
cōmiſſuz:glo.in.l.vbis ciuilib⁹.
ff.eo.videt̄ velle ꝙ ſic.ſed oēs do
ctores(vt ibi refert Bar.)dicunt
contrariū.⁊ hoc placet ipſi Bar.
ibi.nam cū ſubſtitutio pupillaris
debeat finiri aduenīēte puberta=
te.ita vt vltra nō duret.l.ī pupil
lari.ff.eo.et.§.qua ratione:in fine
iſti.eodē ergo a pubertate nō de=
bet incipere.vt.ff.de vſuf.lega.l.
vſumfructū cū moriar.facit ſcd̄z
eūdem Bar.l.ſi funduz per fidei=
cōmiſſum.alīas incipit: ſi titio.§.
fina.cum.l.ſe.ff.d̄ leg.i.Aduerte
tamē ꝙ talis ſubſtitutio facta ma
iori cōtinet tacitam vulgarem vt
tenet Bar.in.l.i.in prin.ff.eo.in
vltima queſtiōe.⁊ tetigi.ſ̄.rubri.
proxima ī fine.et facit quod dicaz
.ī.iſta rubri.in verſi. ex predictis
ſequit̄ notabilit̄ ⁊c. ¶ Tertio di=
ctum eſt.ſ̄.in prin.ꝙ debet eſſe in
poteſtate cui fit ſubſtitutio pupil
laris.q̄ro an ne hoc ſit hodie cor=
rectum per auc.de here. ab inte=
ſta.ve.§.nullā.col.ix. vbi dicitur
ſublatā eſſe hodie differētiā emā
cipatiōis ⁊ patrie poteſtatis:oēs
docto.vt refert Bar.ī ſepe dicta
l.ij.in prin.ff.eo.in.ij.col. ibi ter=
tio dixi ꝙ req̄rit̄ ⁊c.dicunt ꝙ nō:
quia in ſucceſſione ex teſtamento
nil eſt īmutatū.vt notat̄ ī.l.gall⁹
.§.et quid ſi tātū.ff.de libe.et poſt
hu.dixi de hoc.ſ̄.in rubrica de li=
beris primi gra.legitimis ⁊ na.iā
natis.Quo autez tpe debeat eſſe
in poteſtate ille cui fit hec pupil=
laris ſubſtitutio:dic ꝙ ſufficit eū
eſſe in poteſtate tpe mortis lz nō

Subſti
tutō pu
pillaris
factapu
beri an
trahat̄
ad fidei
ꝯmiſſū.

fuerit tpe facti teſtamēti.vt.d.l.
ij.ibi.ſz ſi extraneū. Non obſtat cū
dicitur ꝙ requirit̄ habilitas trib⁹
temporib⁹.ſcz teſtamēti:mortis:
et adite hereditat;.vt.l.ſi alienū.
§.in extraneis.ff.de here.inſti.qꝛ
hoc verū ſm glo.in verbo filio ꝑ
cedente in.d.l.ij.ꝙ req̄rūtur tria
tēpora quātū ad capacitatē here
dis.ſed in caſu precedenti fuit he
res ſemp capax: lz fiat de volūta
rio neceſſari⁹.l.iij.§.fina.ff.de he
re.inſti. Sed poſſet dici.iſta ſolu
tio reſpicit ꝑſonā filij impuberis
inſtituti cuius inſtitutio ab initio
valuit:ſed erat volūtarius. nunc
ꝑpter ſuitatē efficitur neceſſari⁹.
ſed de perſona ſubſtituti:cui⁹ ſub
ſtitutio ab initio nō valuit:non di
citur nec ſoluitur per hāc ſolutio
nem:neqꝫ per.d.glo.Bar.ī.d.l.ij.
dicit:ꝙ certe.d.glo. habuit bonū
intellectū.nā talis ſubſtitutio fa=
cta extraneo ab īitio valuit vt vul
garis ſubſtitutio.ꝑpter mutatio=
nem cōtingentē tempore mortis:
aſſumit aliam naturā et valet vt
pupillaris:et ſic imutatur quedā
qualitas: ſicut in.d.§.fina.mutat̄
qualitas.quia efficitur de volun=
tario neceſſarius. hoc dicit ipſe
Bar.velle dictā glo. ī verbo filio
precedēte. Sic ergo ſi poneres ꝙ
talis ſubſtitutio ab īitio nullo mo
do valeret. poſtea non cōfirmare
tur.vt.d.§.in extraneis.et.l. que
ab initio.ff.d̄.reg.iu. Ex p̄dictis
ſequit̄ notabilit̄ ꝙ pupillaris ſub
ſtitutio facta extraneo mutatur ī
vulgarē:quoniaz ab initio valuit
vt vulgaris.de quo latius ꝑ eun=
dem Bar.in.l.i.ī princi.ff.iſto ti=
tu.in vltima queſtiōe: vbi de hoc
dicit eē caſum in.l.fina.C.de he=
re.inſti. Nam illa verba:titi⁹ plo
tij heres eſto: ſunt verba pupilla
ris expreſſe. quia aliū ſibi non fa=
cit heredē:et tamē lex reſoluit in
tacitam vulgarē. quod tene mētī

Subſti
tutō pu
pillaris
facta ex̄
neo mu=
tat̄ ī vul
garē.

Subſti- tutō pu pillaris facta fi- lio nāli poſtea legitīa- to an va leat.

Ulteri⁹ q̄ro: pone aliq̄s fili⁹ natu
ral' tm̄ legitimaꝛ poſt mortē pr̄is
ꝑ p̄ncipē vl' comitē hn̄tē auc̄tē: an
valeat pupillarꝫ ſubſtitutio ei fa-
cta ꝛ. Bar. i. d. l. ij. i p̄n. v̄ſi. itē q̄ro
quid ſi aliq̄s fili⁹: dicit ꝙ ſic. ꝓbat
qꝛ legitiatio fctā ꝑ p̄ncipē nil dif
fert a legitio ꝛ naturali: ꝛ legitia-
t⁹ vr reſtitut⁹ p̄mis natalib⁹. vt i
auc. q̇. mo. na. effi. ſui. §. illd. col. vi
Itē talis legitimatio ſeu reſtitu-
tio fctā natalib⁹ retrotrahiꝛ ac ſi
ſemꝑ fuiſſet legitim⁹. vt. ff. de na
ta. reſti. l. fina. dixit idē Bar. in. l.
gall⁹. §. ꝛ q̇d tm̄. ff. de libe. ꝛ poſt
hu. ſicut ꝙ filio poſt mortē pr̄is re
uertēte ab hoſtib⁹ valet īſtitutio
ꝛ ſubſtitutio ſibi fctā: qꝛ fingiꝛ re
tro fuiſſe i ꝑtāte ꝛ ciuitate. vt. l.
illa īſtitutio. §. i. ff. ꝺ here. īſti. et. l.
lex cornelia. ff. de vul. et pupil. et
ff. de capti. l. pat. ꝛ. l. ſequenti. ita
in ꝓpoſito. Qn̄ aūt fili⁹ poſſit le-
gitiari poſt mortē pr̄is: ē caſus in
auc. itē ſine legitimis. C. de na. li-
be. ꝛ in corpe vn̄ ſumiꝛ. ¶ Quar
to dictū ē reqri vt ſit īſtitut⁹ vl' ex

Subſti- tui pu- pillarit an poſ- ſit nō in ſtituto q̄ nec ex- hereda- to.

heredat⁹: rō eſt. qꝛ alias teſtm̄ cēt
nullū. d. l. ij. v̄ſi. ſed ſi eos. Advnū
tn̄ caſuꝫ ſpālr' aduerte i q̇ pōt pu
pillarit' ſubſtitui ei q̇ nō eſt īſtitu-
tus nec exheredat⁹. Exēplū i ne-
pote ex filio emancipato in ꝑtāte
retēto ſm̄ iura hodierna ſm̄ q̄ nō
eſt neceſſario īſtituēd⁹ vl' exhere-
dād⁹. ita dicit Bar. vbi. s̄. v̄ſi. q̄ro
q̇d ſi ſit tal' ꝑteri⁹ ꝛc. ꝛ idē Bar.
in. l. gall⁹. §. ꝛ q̇d ſi tm̄. ff. de libe. ꝛ
poſthu. i fine qꝺ tene mēti. ¶ An

Subſti- tutō pu pillaris an ꝯſer- ueꝛ per auc. ex cā. C. de libe. ꝑte- te.

aūt hodie rupto teſtamēto ex cā
ꝑteritionis cōſeruetꝛ pupillaris
ſubſtitutio ꝑ auc. ex cā. C. de libe.
ꝑte. glo. i. l. i. §. ſubſtituere. ff. eo.
tenet ꝙ ſic. quā ſequiꝛ ibi Bar. ꝑ
multas rōnes. Idē tenet ip̄e i. d.
auc. ex cā. v̄ſi. q̄ro q̇d de ſubſtitu-
tiōe. Et hoc verꝫ eſt i pupillari de
qua nos loq̇mur. item etiā in exē
plari. ſecus i vulgari: vt dicit ip̄e
Bar. in. d. verſi. quero q̇d de ſub-
ſtitutione: ꝛ idē Bar. in. l. filio pre
terito. ff. de iniuſto. teſta. verſi. q̄ro
q̇d ꝯtiēꝛ appellatiōe ceteroꝝ. ꝛc.
Sꝫ Dy. i. d. §. ſubſtituere: tenuit
ꝯtriū: vt refert idē Bar. i. s̄. allega
tis locis. Sꝫ aduerte ꝙ Bal. i. d.
auc. ex cā: in v̄ſi. nūc venio ad illa
v̄ba cetera nāqꝫ. ꝛc. tenet cū Dy-
no ꝯ Bar. dicēs ip̄m i hac q̄ſtiōe
difficili nimis audact' ꝛ male fuiſ
ſe locutū. ꝓ q̄ opiniōe ſua allegat
mltas rōnes ſoluēs motiua Bar.
vt videbꝫ lati⁹ ꝑ eūdē. ¶ Itē no.
ꝙ rupto teſtamēto i totū ꝑ q̄relaꝫ
euaneſcit ꝛ pupillarꝫ ſubſtitutio
ſecus ſi ꝓ ꝑte rūpatꝛ. l. papinian⁹
§. ſꝫ nec ipuberꝫ. ff. ꝺ iof. teſt. Ru

Subſti- tutō pu- pillaris. an eua- neſcat teſtamē to ru- pto ꝑ q̄- relā vel per ꝯ ta- bulas.

pto v̄o teſtamēto ꝑ ꝯtra tabulas
nō euaneſcit ſꝫ firma manet hec
ſubſtitutio. l. ex duobus. §. fina. ff.
de vul. ꝛ pu. Ratio diuerſitatꝫ ē
qꝛ teſtm̄ ꝛ q̄rela ſūt de iure ciuili:
et ſic vnū pōt tollere aliud. vt inſti.
de legit. ag. tute. §. finali. Sꝫ ꝯ ta
bulas ē de iure ꝑtorio: qꝺ non tol
lit teſtm̄. qꝛ cū ꝑtor nō poſſit face
re heredē: multominꝰ deſtituere.
vt inſti. de bonoꝝ poſ. §. q̄s autē.
inde eſt ꝙ in q̄rela dr' q̄ri de virib⁹
teſtamēti. in ꝯ tabulas nō: ſed de
iure patris ꝛ filij q̇ agit an ſit fili⁹
ſeu pat' vel nō. vt. ff. de ioffi. teſta.
l. filio. §. ꝯ tabulas. ita dicit glo. i
d. l. ex duobus. §. finali. Limita qꝺ
dixi nō tolli ſubſtitutionē pupil-
larē ꝑ ꝯ tabulas. hoc verū niſi ꝑ ꝯ
tabulas ip̄o iure rūpereꝛ teſtm̄ et
reducereꝛ ad cām inteſtati. de q̄ ꝑ
glo. in. l. vt' liberis: et ibi ꝑ Bar. et
Bal. C. de colla. et ꝑ eūdē Bar. i
l. illud. i p̄n. ff. de ꝯ ta. hanc limita
tionē pōit. Bar. i. l. ꝛ ſi ꝯ. ff. ꝺ vul
ga. Aduerte tn̄ ꝙ cū hodie ſiue te
ſtamētū ſit ip̄o iure nullū: ſiue rū-
patꝛ ꝑ q̄relā: vel ꝑ ꝯ tabulas ex cā
ꝑteritiōis vl' exheredatiōis: ſolū
irritū eſt q̄tū ad īſtitutionē: ꝑ. d.
auc. ex cā. C. ꝺ libe. ꝑte. ꝛ ibi hoc

tenet glo.ꝛ glo.i.l. Papinian⁹.§.
ſfina.ff.de ioſ.teſta.ꝛ ſequit̃ Bar.
in.d.auc.ex cā.et idē Bar.in.l.fi-
lio ꝑterito .ff. de iniuſto teſta.hinc
videt̃ ꝙ idiſticte ſiue teſtm̄ rūpa-
tur ꝑ querelā: ſiue ꝑ ꝯtabulas pu
pillaris ſubſtitutio cōſeruet̃. hoc
vult i effectu Bar.i.l.i pupillari
ff.ď vul.ꝛ pu.ꝛ facit qđ.ſ̄.in ꝟſi.
An aūt hodie rupto teſtamento
ꝛc.in pricipio recitaui poſt dictū
Bar.q̇ vt ibi patet tenuit ꝙ teſta
mēto rupto ex cauſa preteritiōis
vł̄ exheredationis pupillaris ſub
ſtitutō firma nihilomin⁹ ꝑmanet
Sꝫ bald⁹ vt ibi ſubiūxi multis ra
tionib⁹ fortiſſimis tenuit ꝯtrariū
in dicta autē.ex cā vnde tenendo
opinionē Bal.eſſent ſupradicte
diſtinctiones.aut in totū rūpit̃ ꝑ
querelā: aut ꝑ ꝑte. Itē aut ipo iu
re ꝑ ꝯtratabulas eſt nullū: aut nō
ipſo iure ꝓut.ſ̄.neceſſarie q̄ oīa
tene menti. Itez quero q̇d ſi fili⁹
preteritus approbet teſtamentū/
an valeat pupillarꝫ ſubſtitutio ei
facta Bar.in ſepedicta.l.ij.i ꝓn.
ꝟſi.itē quero q̇d ſi fili⁹ ꝑterit⁹.te-
net ꝙ ſic ſi approbat tutore aucto
re per.l.filio ꝑterito.ff.de iniuſto
teſta.iuncta.l.ſi ad pupillū.ff.de
aucto.tu. ¶ Quīto qꝛ dictū ē re-
quiri vt efficiat̃ ſui iurꝫ poſt mor
tē patris: ita ꝙ i poteſtate alteri⁹
non incidat/quero q̄ ē ratio illius
Ad qđ reſpōdet Bar.in.d.l.ij.in
iij.colū.qꝛ pater pōt facere teſta
mentū filio qui ſolū ꝓpter defe-
ctuꝫ etatis teſtari nō pōt.vt inſti-
tu.de pupil.ſub.§. nam morbus
Sed ſi redincidat in poteſtatem
alterius poſito ꝙ non eſſet defe-
ctus etatis tm̄ teſtari non poſſet:
qꝛ reperit̃ in poteſtate alteri⁹. et
iđ tali nō poſſet quis facere teſta
mentū: qꝛ ſi pupill⁹ alia ratione eſ
ſet inteſtabilis q̄ꝫ ratione etatꝫ pa
ter non poteſt ei facere teſtamen-
tū. vt dicit idē Bartho.vbi ſupra

Subſti-
tutō pu
pillaris
an cōua
leſcat fi-
lio ꝑte-
rito ap-
ꝓbante
teſtamē-
tum.

¶ Sexto inquātum dictū eſt re-
quiri ꝙ nō deſierit eſſe in poteſta-
te ante mortem teſtatoris: hoc ve
rū ſm̄ Bar.vbi.ſ̄.ſi ꝑ emācipatio
nē exeat ď poteſtate. idē ſi alij da
retur in adoptionē eadē ratione
ſec⁹ ſi exeat: ſed ſpes ē ꝙ redinci-
det ꝑ fictionem/vt in capto ab ho
ſtib⁹.l.lex cornelia.ff.eodē.ꝛ.l.pa
ter.de captiuis. Quid autē ſi ex-
eat de poteſtate ꝑ dignitatē. Re-
ſpōn.idem Bartho.ꝙ pupillaris
ſubſtitutio nō extinguit̃: quia om
nia iura naturalia et legitima re-
manent firma . vt in auct.conſti.
que de dig.§.illud quoqꝫ colla.vi.
ſed ꝙ poſſet ſubſtitui pupillariter
eſt de iure legitio ergo.ꝛc. ¶ Se-
ptimo dictum eſt ꝙ requiritur vt
pater faciat teſtamentuꝫ ſibi. hoc
fallit in milite.d.l.ij.verſi.quiſq̇s
Itē debet facere teſtamentū pri-
mo ſibi.vt eadē.l.ij.§.pri⁹.quod
intellige ſi teſtamentū fiat diuer-
ſis tēporib⁹/facit qđ notat glo.in
l.ſi q̇s eū.§.i.ff.eo. Itē etiā intelli
ge qn̄ fieret eodē tēpore: ſed fili⁹
erat exheredatus: illo etiā caſu ſi
ꝑ̇mo filio deinde ſibi faciat teſta-
mentū nō valet.d.§.prius.ſecus
ſi fili⁹ nō exheredat̃ ſed inſtituat̃
et ita loquit̃ §. ſed ſi quis ita: qui
ſeq̇tur.d.§.prius autē. Ita vult
Bar.ibi. Ratio diuerſitatꝫ ſꝫ eū-
dē bar.ibi eſt: qꝛ qn̄ pr̄ inſtituit fi-
liū: et ei ſubſtituit ſiue ꝑ̄cedat ſub
ſtitutio ſiue ſequat̃ ſꝫ ordinē ſcri
pture: ſemꝑ ſequit̃ ſubſtitutio et
ꝑ̄cedit inſtitutio ſm̄ ordinē intel-
lect⁹.d.l.ij.§.ſꝫ ſi q̇s ita.ideo ſatiſ
factū eſt reſcripto iperatoris qđ
requirit inſtitutionē ꝑ̄cedere . ſed
qn̄ filius fuit exheredat⁹ nō pōt
dici ꝙ iſtitutio ꝑ̄cedat ſm̄ ordinē
intellect⁹ ideo ſubſtitutio vitiat̃:
qꝛ eſt omiſſus ordo. ¶ Itē quero
Pone teſtamentū patris min⁹ ſo
lēne fuit.an valeat pupillaris ſub
ſtitutio:ꝛ vult i effectu Bar.vbi

Subſti-
tutionē
pupilla-
rem fa-
ciēs an
debeat
neceſſa-
rio ſibi
ꝑ̇mū te-
ſtamen-
tum fa-
cere.

ſ. ꝙ ſi aliqs de liberis eſſet ſubſti
tut⁹ tũc valet. alˀs ſec⁹. facit qđ di
cã .ſ. in rubrica. de tuto. i teſta. vel
codi. dando. in prima additione.
ꝛc. ¶ Octauo dictum eſt ꝙ requi
rit vt pris ſit adita hereditas. vt
valeat ſubſtitutio pupillaris: vt
l. ij. verſi. adeo. fallit in milite. l.
miles ita. §. fina. ff. de mili. teſta.
Item fallit vbi exiſtentia ſui he-
redis ꝯfirmat tabulas pupillares
vt. l. ſi fili⁹ qui patri. ff. de vulga.
et pupil. et. l. fili⁹ q̇ ſe. ꝛ. l. iulian⁹.
ałas incipit/ ſi pupill⁹ paterna. ff.
de acq̇. here. et. ff. de priui. cre. l.
paterfamilias. ¶ Circa hãc ma-
teriã/ qñ de ea in ꝑcedẽtib⁹ aliqñ
me hic dicturũ pollicit⁹ ſũ. Prio
q̄ro/ qñ habeat locuz exiſtẽtia ſui
heredis: poſito ꝙ ius ꝑtoriũ abſti
nẽdi nõ eſſet introductũ: Bar. in
d. l. ſi fili⁹ qui pri. Rñdet ꝙ ſi q̇dẽ
fili⁹ in ptãte hz ſubſtitutũ vulga-
rem expſſe: exiſtia ſui heredis nil
operaꝛ. vt. l. ſi fili⁹ heres. ff. ꝺ lib.
et poſthu. et no. in. l. papinian⁹ §.
quarta. ff. de inof. teſta. in. ij. glo.
mag. Rõ qꝛ dando ſubſtitutũ vul
garẽ: videtur eũ facere heredẽ ſi
vult. hãc rationẽ ponit iuriſcõſul
tus i. l. i. §. ſi ꝓponaꝛ. ff. ſi q̇s omiſ.
cã. teſta. Itẽ ſi teſtatoꝛ eũ iſtituit
ſub hac ꝯditiõe: ſi volueris: exiſtẽ
tia ſui heredis nil operaꝛ. vt in. l.
cornelius. et. l. iã dubitari. in. fi. ff.
de heredi. inſti. et de condi. inſti. l.
verba. Sz q̇d ſi eũ inſtituit ſub cõ
ditione poteſtatiua. vt ſi. x. dede-
rit: an faciat ꝺ neceſſario volũta-
riũ: textũ habes ꝙ nõ. i. l. ꝯditio-
nib⁹. ff. de ꝯdi. et demõ. Itẽ ſi dat
ſibi teſtatoꝛ coheredẽ extneũ/ exi-
ſtẽtia ſui heredis nil operaꝛ i his
q̄ depẽdũt ex ipo teſtamẽto. vt. l.
apud iulianuz. §. idẽ iulian⁹. ff. ad
trebel. ſec⁹ in his q̄ veniũt extriſe
cus. vt eſt trãſmiſſio hereditatis.
vt. l. iij. C. de iure delibe. ꝛ ibi idẽ
Bar. Extra autẽ hos caſ⁹ exiſtia
ſui heredis ſẽp opaꝛ de iure ciui-
li. vt inſti. de here. q̄li. ꝛ dif. §. ſui.
ꝛ iſti. de here. q̄ ab inteſ. ꝺ. §. ſui. et
ff. de bo. lib. l. et ſi ex modica. §. ſi
fili⁹. cũ ſi. lib⁹. ¶ Scđo q̄ro an bñ
ficiuz abſtinẽdi introductũ ꝑ ꝑto-
rẽ. vt. d. §. ſui. ꝟ. ſz his ꝑtoꝛ. inſti. ꝺ
here. qua. ꝛ dif. eneruet/ vires exi
ſtẽtie ſui heredis: idẽ Bar. i. d. l.
ſi fili⁹ q̇ pri. ff. de vul. et pupil. rñ-
det qꝛ qñqz fili⁹ expſſe imiſcet ſe
hereditati paterne. et tũc bñficiũ
ꝑtoris nil opaꝛ: vt ꝓbaꝛ ꝑ tex. in
d. l. ſi fili⁹ q̇ patri. ibi nõ ſponte ſu
ſceptis. qñ ergo ſpõte adijt/ ꝑtoꝛ
nõ ſe imiſcet. facit. l. cũ bonis. ff. ꝺ
acq̇. here. et. C. ſi vt here. ſe abſti.
l. i Qñqz filius tacet qꝛ nõ ſe imi
ſcet nec repudiat: et tũc q̄dã ſunt
que reſpiciunt dãnũ et on⁹ ipſius
filij. vt ꝙ creditoꝛib⁹ hereditarijs
teneaꝛ: et tũc bñficiũ ꝑtoris ope-
raꝛ vt eneruet vires exiſtẽtie ſui
heredis. vt. d. l. ſi fili⁹ q̇ pri. ibi nõ
ſpõte. ꝛc. ꝛ. C. ſi vt ab here. ſe ab
ſti. d. l. i. ꝛ. d. l. cũ bõis. ff. ꝺ acq̇. he
re. et. l. neceſſarijs. eo. titu. Que-
dã ſunt in q̇b⁹ exiſtentia ſui here-
dis opaꝛ cõmodũ et vtilitatẽ filij:
vtputa i ꝯfirmatione tabularꝫ pu
pillariũ. Itẽ ꝯfirmat dationez tu
tele. vt notat ipe Bar. i. l. ſi nẽo. ꝛ.
ff. de teſta. tute. ꝛ Ci. in. l. ij. C. il-
lo titu. Itẽ vt operet tranſmiſſio
nẽ hereditatis ad quoſcũqz. vt. l.
apud hoſtes. et ibi ꝑ doctores. C.
de ſuis et legit. de quo lati⁹ ꝑ eũ-
dẽ. Bar. in. l. ex militari. i fi. cũ. l.
ſe. ff. de militari teſtamento et in
oib us ſimilib⁹ caſib⁹: q̇ filij cõmo
dũ reſpiciũt: ſic in caſu ꝓpoſiti no
ſtri ꝯmodũ ẽ filij cui eſt facta pu-
pillaris ſubſtitutio: qꝛ decedit te
ſtat⁹. ꝛc. vt dixi ſupra iſta rubri. i
ꝟſi. in quãtũ. ſ. dr. ꝙ ſubſtitut⁹ pu
pillariter. ꝛc. et tunc beneficiũ ab
ſtinendi nõ ipedit effectũ exiſten-
tie ſui heredis: quia hoc non fuit
ꝓpoſituz ꝑtoris. vt. d. l. ſi fili⁹ qui

Sui heredis exiſtia an et qñ locũ habeat.

Sui heredis exiſtentie vires an eneruet bñficium ꝑtoris

patri.cū filib⁹.ꝫ.al'.Et ita tenēt docto.vt refert ip̄e Bar.in.d.l.ſi fili⁹ q pr̄i.Quedā ſūt i qb⁹ exñtia ſui heredis non opat̄ ꝯmodū nec incōmoduꝫ filij.vbi gr̄a ꝙ legata debeant̄ ex teſtamento pr̄no.iteꝫ ꝙ libertas ex teſtamento ꝯperat.nā nō curat fili⁹ ꝙ venientes ab iteſtato teneant̄.Glo.i v̄bo.iſtituto filio.i.l.i.§.idē ſceuola.ff.ad ſille.vr̄ tenere ꝙ exiſtētia ſui heredis ꝯfirmat legata.textū habes ꝯrū in.l.i.in fi.ff.vt i poſſeſ.le.⁊ ꝓbat̄ in.d.l.ſi ex modica.§.ſi fili⁹.ff.de bo.lib.Predicta fallūt p̄mo fauore libertatis.vt.l.ſciēdū.ff.d ma.teſta.et.l.cū q̄ſi.§.ſ3 et ſi qs.ff.de fideicō.lib.Itē fallūt i.l.ita tñ.§.ſi pr̄.ff.ad trebel.vbi exñtia ſui heredis operat̄ ꝯfirmationē fideicōmiſſi vniuerſalis vt ꝑ reſtitutionē trāſeāt actiōes.ſ3 rō illi⁹ text⁹ ſ3 eundē Bar.ibi eſt/q2 etiā extneus ad hoc pōt cogi.vt.ſc3 adeat et reſtituat.§.ſ3 q2 ſtipulatiōes iſti.de fideicō.here.et.l.nā qd.§.i.ff.ad trebel.vñ cū ꝑ bñficiū abſtinēdi filii⁹ ꝯparet̄ extneo.vt.l.nā nec emācipat⁹.ff.de le.i.nō grauat̄ fili⁹ ſ3 remanet obligat⁹.Ex p̄dictis ſequit̄:pone filiū exheredatū/ aliuꝫ filiuꝫ inſtitutū:extneū exheredato ſubſtitutū:iſtitut⁹ abſtinuit: poterit ne ſubſtitut⁹ ex ſecūdis tabulis ſuccedere: ex p̄dictis ꝯcludit̄ ꝙ nō:q2 exiſtētia ſui heredis operat̄ ꝯfirmationē tabular̄ pupillariū i ꝯmodū ipſi⁹ filij abſtinentis ſiue ipſe fili⁹ qui ſe abſtinuit fuit ſubſtitut⁹:ſiue ei fuerit facta ſubſtitutio.d.l.ſi filius qui patri.ſed qñ iſta ceſſant:vt in queſtiōe propoſita:exñtia ſui heredis nō pōt hr̄e effectū:tm̄ operat̄ beneficiuꝫ abſtinendi.¶ Terti⁹ caſus eſt q2 qñq3 fili⁹ ſe exp̄ſſe abſtinet ab hereditate pr̄na: an tūc operet̄ bñficium abſtinendi? Bar.vbi.ꝫ.reſpōdet ꝙ tunc bñficiū abſtinendi operat̄ et eneruat vires exiſtētie ſui heredis.fallit ꝓpt̄ filij deliciū vt.l.ſi ſeruū.§.p̄toꝛ ait.ff.de acq̄.here.Ratio ē q2 ex eo ꝙ exp̄ſſe ſe abſtinuit ꝙ exiſtentia ſui heredis operet̄ eſſet ſibi dānuꝫ.q2 q̄cquid fit ꝯtra volūtatē filij dicit̄ eē ſuuꝫ dānū.vt iuſti.de actio.§.p̄terea ſi qs gn̄alit̄.Et hoc circa iſta q̄ non reſpiciunt ip̄am hereditatē a qua exp̄ſſe ſe abſtinuit.ſ3 circa alia extrinſec⁹:vt circa ſubſtitutionē pupillarē.vel dationē tutoꝛis: tunc exñtia ſui heredis operat̄.vt hic et.l.fili⁹.ff.de acq̄.here.cū ſimilibus ſupra allegatis.Premiſſa faciūt ad q̄ſtiōeꝫ:pōe ſtatuto cauet̄ ꝙ exbāniti nō poſſunt reuerti ad ciuitatē intra decē annos niſi habuerint pacē cū heredibus occiſi mō fili⁹ ſe abſtinuit ab hereditate paterna/an poterit facere pacem illi exbannito:et ſic ꝙ poſſit reuerti? et determinat breuiter idem Bar.in.d.l.ſi fili⁹ q pr̄i.i fi.ſ3 theoricā p̄cedentē:nō eſt dubiū ꝙ fauoꝛ filij eſt ꝙ occiſoꝛ pr̄is ei⁹ poſſit vel nō poſſet reuerti ſm̄ voluntatē filij.d.§.p̄terea.iſti.de actio.et facere paceꝫ de illa offenſa ſeu de illa iniuria nō eſt quid hereditariuꝫ:ſ3 extra hereditatē.vt.l.ꝓ herede.§.fi.ff.de acq̄.he.⁊.l.pe.ꝫ.de ſepul.vio.vnde cuꝫ nō ſit quid hereditariū.et ſic fauoꝛ filij.ꝯcludit̄ ꝙ exiſtētia ſui heredis remanet:et ſic pōt facere pacē tāq̄ſ ſu⁹ heres iſtitut⁹ i teſtamēto.qd no.¶ Dū dñs Rolan.ꝫ.iſta rub.v̄ſi.in tacita v̄o pupillari.⁊c.dicit ꝙ tacita pupillar̄ ꝯtēta ſub exp̄ſſa vulgari nō excludit matreꝫ qñ extrane⁹ ē ſubſtitut⁹ Adde ꝙ ēt nec excludit pr̄em nec auiā:ꝓpt̄ idē p̄tatē ratiōis.Immo nō excludit fratrē pupilli vtriq3 ꝯiūctū vl' ſaltē ex parte pr̄is.ita tenet late Bar.in ſepedicta.l.ij.in verſi.ſed circa hoc dubitat̄ tacita pupilla-

Subſtitutō pupillaris an cōfirmet̄ per exiſtentiam ſui heredis

Fili⁹ abſtinens ad hereditate pr̄na an poſſit facere pacē cū occiſore pr̄is ſtāte ſtatuto ꝙ heres deb3 facere pacem.

Subſtitutō pupillaris tacita an excludat pr̄eꝫ auiam aut fratrem?

ris nō excludit matrē.⁊c̄.vſq₃ ad
verſi.quero quid ſi ꝓbeť ꝙ teſta=
tor voluit matrē excludere.⁊c.te
net etiā Ange.are.inſti.co.in pn.
in.iiij.col.ibi tacita autē pupilla=
ris comprehenſa.⁊c.vbi ſubiūgit
q̄tuor ex qb⁹ p̄ſumiť ꝙ defunct⁹
voluerit matrē excludi ꝑ tacitam
pupillarē:q̄ etiā ponit ipſe Bar.
vbi.s̄.in.d.v̄.quero qd ſi probeť.
⁊c. Primo ex his q̄ teſtator dixit
extra teſtamentuz.Scd̄o ex his q̄
dixit ī teſtamēto. Tertio ex cōdi=
tiōe matris et ſimiliū ꝑſonarū de
quib⁹ excludēdis tractať.Quar=
to ex cōditione ꝑſone eius qui eſt
ſubſtitut⁹.Dixi primo ex his que
teſtator dixit extra teſtamentum
Quid eni ſi ante dixerit: ſi filius
me⁹ morieť nollē ꝙ mater ei⁹ ha=
beret vnū obolū. vel ſimilia v̄ba:
certe videť ſufficere.ar.l.quotiēs
§.i.⁊ qd̄ ibi nota.ff.de here.inſti.
l.cuz ꝓponebať.cū ibi nota.ff.de
le.ij. Pro hoc facit.l.titia.§.idez
reſpondeo.i.ff.de v̄bo.ob.cū ſimi=
libus.Scd̄o ex verbis poſitis ī te
ſtamēto.vt ſi teſtator matri pupil
li reliquit aliquid et iuſſit eam eē
cōtentā,vt plus de bonis ſuis pe
tere nō poſſet.qd̄ notabiliter limi
tat Bar.vbi.s̄.poſt Guil.qn̄ talia
verba eſſent adiecta in aliquo le=
gato relicto a ſubſtituto pupilli.
tunc eni p̄ſumiť ꝙ voluerit ſubſti
tutuz mr̄i p̄ferri.vt.l.peto.in pn.
ff.de.le.ij.facit.l.fidei cōmiſſa.§.
ſi quis ita.de lega.iij.et qd̄ ibi no
tat idē Bar.ſec⁹ ſi talia v̄ba eſſēt
adiecta legato relicto ab ipſo pu=
pillo:q₂ tūc matri nō p̄iudicāt in
ſucceſſione q̄ venit poſt mortē pu
pilli.vt.l.paulo calimacho.§.i.de
le.iij.⁊ hoc videť etiā velle Ang.
are.vbi.s̄. Idē ſi reliquit aliquid
vxori: ſi vitā vidualē ſeruauerit,
q₂ ſicut voluit eā priuari legato ꝑ
tranſitū ad ſecūda vota:eodē mo
do preſumendū eſt ꝙ voluit eam
a tacita pupillari excludi:ꝑ dictū
tranſitum ad ſecunda vota.Ter=
tio preſumiť ⁊ ꝓbatur ex cōditiōe
ꝑſone mr̄is et cōſimiliū ꝑſonarū
de quibus excludēdis tractatur.
vt ſi mater fuerit inimica teſtato=
ris:quia forte habuerat amicitiā
cuz vno ſtudente.ar.l.iij.§.fina.et
l.ex parte.ff.de adi.leg.et.l.ſi ini=
micitie.ff.de his quib⁹ vt indig.
Itē ſ̄m eundē Bar.vbi.s̄.ſi ma=
ter nō eſſet capax hereditatis pu=
pilli:quia tutorem pupillo nō pe=
tijt. certe perinde eſt ac ſi mater
nō eſſet.vt.l.ij.in fi.ff.ad tertu.et
l.i.§.pe.et ibidem Bar.ff.de con
tra ta. Idem ſcd̄m eundē. ſi poſt
mortē pupilli vxor teſtatoris ali=
quid inhoneſtuz feciſſet.vt nota.
in.l.fideicōmiſſum.C.de fideicō.
⁊.l.ſororē.C.de his qui.vt indig.
Quarto probať ex cōditione ꝑſo
ne ſubſtituti.vt qn̄ frater impube
ris filius teſtatoris eſt ipſi pupil=
lo vulgariť ſubſtitutus.certe hoc
caſu excluditur mater: quia p̄ſū=
ptio eſt ꝙ teſtator voluerit filium
ſuū vxori ſue p̄ferri.ar.l.cum acu
tiſſimi.cuz ſimilib⁹.C.de fideicō.
ita etiā dicit domin⁹ Rolandin⁹
ſupra ī verſi.in tacita vero pupil=
lari. Hec vera ſcd̄m eundē Bar.
vbi.s̄.poſt.Guil.ꝺ cu.ī fratre pu
pilli:ſecus in fratre teſtatoris pa
truo pupilli.vt.l.iij.ij.reſpōſo.ff.
de le.preſtā.Quid autem de mr̄e
defuncti vulgariter ſubſtituta pu
pillo? Rn̄det idem Bartho.poſt
eundē Guil.idē eē qd̄ in filio.pa=
ri ratione: quoniam ab inteſtato
pariter ſuccederet pupillo: ſicut
filius teſtatoris pupilli frater. vt
in auten.defuncto.C.ad tertu.
idez quia eſt de parentibus.ar.d.
l.ij.poſt prin.de lega.preſtā.vide
de ſupradictis caſibus latius per
Bal.ī.l.ꝓcib⁹.C.e.ſ.iij.et.iiij.co.
Circa p̄dicta ad vnā ſingularē q̄=
ſtionē aduerte.verū ſc₃ mr̄e repu

Subſti-
tutio pu
pillaris
tacita in
quibus
caſibus
exclu=
dat ma=
trem.

diãte hereditatẽ filij ipuberꝫ/ſub
ſtitutꝰ vulgaris admittat̃ ex taci
ta pupillari: hec q̃ſtio dpẽdet ab
vna alia q̃ſtiõe: videlicet An matre
exiſtente in medio pupillaris taci
ta ſit i rerũ natura. licet ↄtra ma-
trẽ nõ admittat̃: qð tenet glo. i. l.
ꝑcibꝰ. C. co. An ꝟo ſimplicit̃ nõ
ſit in rerũ natura. vt vult glo. i. l.
cẽturio. ff. co: breuit̃ Bar. in. d. l.
ij. in pe. col. ⁊ idẽ Bar. in. d. l. cen
turio in. ij. col. et idẽ in. d. l. ꝑcibꝰ.
tenet ꝙ hec tacita pupillaris eſt
in rerũ na ura licet nõ habeat ef-
fectũ ↄtra matrẽ. Hinc põt reſpõ
deri ad priorẽ queſtionẽ ꝙ matre
repudiãte admittitur ſubſtitutus
ex tacita pupillari. ⁊ nõ veniẽtes
ab inteſtato: nec eſt curanduꝫ ſm
eũdẽ. Bar. in. d. l. cẽturio. an mat̃
repudiatione vel morte excludat̃
ar. l. ij. §. ſed ſi ſint ſui. ⁊ §. ſe. ff. ad
tertulia. idẽ tenet Ange. are. iſti.
de pupil. ſub. i p̃n. in vltia q̃ſtiõe.
Hinc dicit etiã nõbilit̃ idẽ Bar.
in. d. l. ij. i ꝟſi. q̃ro ⁊ reuoco in du-
biũ q̃t teſtes ⁊c. ꝙ ad ꝓbãdã volũ
tatẽ defuncti circa iſtã tacitã pu-
pillarẽ/ qñ. ſ. ꝓſumit̃ ꝙ voluerit ex
cludi matrẽ/ ſufficiãt duo teſtes:
qꝛ ẽ ꝓbatio declaratoria volũtatꝫ
ſ. ꝙ voluerit excludi matrẽ p ta-
citã pupillarẽ: q̃ (vt dictũ ẽ) erat
in reꝝ natura: lꝫ regl'arit̃ ↄ matrẽ
nõ habeat effectũ. ⁊ ꝓbatio decla
ratoria põt fieri p duos teſtes. l.
heres palã. §. ſꝫ ⁊ ſi notã. ff. de te-
ſta. ⁊ ibi p glo. Si ꝟo diceremꝰ ꝙ
tacita pupillarꝫ nõ ↄtineret̃ vl' nõ
eſſet i reꝝ natura qñ mat̃ eſt i me
dio: tũc iſta ꝓbatio fieret ad indu
ctionẽ noue volũtatꝫ/ nõ ad decla
rõnẽ. iõ req̃ri d̃berent. vij. teſtes/
p ea q̃ notant̃ in. d. §. ſed ⁊ ſi notã.
Adde ꝙ iſtð vult etiã Bal. i. d. l.
ꝑcibꝰ i. iij. col. ꝟſi. ꝗtio q̃ro an poſ
ſit fieri corã duobꝰ teſtibus. C. eo.
qð tene ꝑpetuo mẽti. Per hec bre
uit̃ et ſũmatĩ expedita ẽ materia
pupillarꝫ ſubſtitutiõis de q̃ ſi lati
us iſtrui cupias recurre ad Bar.
in. d. l. ij. i p̃n. ff. co titu. Be. mu.

¶ De exẽplari ſubſtitutione. Rubrica. xxv.

Exemplaris ſub
ſtitutio/ fieri põt a q̃-
cũq; parẽte mare vl'
femia filio furioſo vl'
mẽte capto/ exiſtẽti vl' nõ exiſtẽti
in p̃ria p̃tãte. dũ tñ pubes ſit vel
maior. nã ſi pupillꝰ ſit furioſus ꝓ
uidet̃ ei p pupillarem ſubſtitutio
nẽ tãq; pupillo: nõ p exẽplarẽ tã
q; furioſo. vt potiꝰ ſit etati q; de-
mẽtie ↄſulẽdũ. vt. ff. de tutel. l. iij
ij. r̃nſo. Debꝫ autẽ teſtator certas
ꝑſonas: et certo ordĩe ſubſtituere
furioſo. Nã ſi furioſus liberos ha
beat illos ei p̃mo ſubſtituet. ſi nõ
habeat liberos ſꝫ frẽs: ip̃i fratres
ei ſubſtituẽdi ſunt. ſi aũt nec frẽs
habeat: tũc q̊s voluerit parẽs ſub
ſtituet. ⁊ adijcit̃ i hac ſubſtitutio-
ne talis ↄditio: ſi ip̃e furioſꝰ ↄdece
dat ãteq; mẽte ⁊ cerebro ſanꝰ fiat
Et itaq; hmõi ſubſtõnis hec for-
ma. An. filiũ meũ furioſum vl' mẽ
te captũ michi heredẽ iſtituo: ⁊ ſi
ip̃e deceſſerit anteq; mẽte et cere
brð ſanꝰ fiat: talis eiꝰ filiꝰ vel frat̃:
vl' talis aliꝰ ſit heres: vl' ita/ talẽ fi
liũ vl' fratrẽ eiꝰ: vl' talẽ aliũ ei ſub
ſtitutio. Et d̃r exẽplarꝫ eo ꝙ fit ad
exẽplũ pupillaris ſubſtitutionis:
ſicut eñ pat̃ filio ſuo pupillo q̃ te
ſtari nõ põt ꝓuidet de herede: ſic
et filio furioſo q̃ q̃diu furioſꝰ ẽ te
ſtari ñ p̃t. vñ ſubſtitutꝰ capit bõa
vtriuſq;. ſ. teſtatoris ⁊ heredis ad
ſilitudinẽ pupillarꝫ. Licꝫ aũt pu-
pillaris ⁊ exẽplaris i eo qð dictũ
eſt ſilitudinẽ videantur hr̃e. atta-
mẽ differũt i mltꝫ. Primo qꝛ pupil-
laris fit ſolũ a parẽte q̃ hꝫ in p̃tã-
te. ſed exẽplaris a parẽtibꝰ vtri-
uſq; ſexus habeãt vl' nõ habeãt i
p̃tãte. Scðo qꝛ illa fit tãtũmõ pu

Subſti-
tutio exẽ
plaris a
q̃ et cui
fieri poſ-
ſit.

Subſti-
tutõ exẽ
plaris q̃
re dicat̃
exẽpla-
ris.

Subſti-
tutõ exẽ
plaris in
q̃bꝰ diffe
rat a pu-
pillari.

pillis infra pupillare tempus vel
min⁹. hec autez adultis vel maio-
ribus. Tertio quia pupillo ſubſti
tui poteſt quilibet pro libito teſta
toris: ſed furioſo certe pſone ſub-
ſtituende ſunt. Quarto quia pu-
pillaris expirat adueniente pu-
bertate. ſed exēplaris aduenIēte
ſanitate. Et pbantur hec oia. C.
de impube. et alijs ſubſti. l. huma
nitatis ꝛ. ff. e. l. ex facto. in princi.
et inſtitu. de pupillari ſub. §. qua
ratione.

Additio. Hanc materiā: quia
bona etiā et quotidiana eſt: latius
tractare conſtitui. in primis itaq
dñ. ſ. dicit dñs Rolandin⁹ ꝙ hec
ſubſtitutio dicit̃ exemplaris: quia
ſit ad exēplū pupillaris ſubſtitu-
tiōis: reuoco in dubiū. nōne ergo
in ea req̄runt̃ illa octo q̄ i pupil-
lari ſubſtōe req̄runt̃. vt. ſ. prima
rub. dictū ē. Prio eñ illa req̄rit̃
ꝙ ſit de liberꝫ: an hoc etiā req̄rat̃
in iſta exemplari? Reſpōde ꝙ ſic.
dicta. l. humanitatis. Circa quod
quero: de quib⁹ liberis? Bar. in. l.
ex facto. ff. de vulga. et pu. in ꝟſi.
ſed quero ð quib⁹ liberis. Reſpō
det aut q̄rimus de liberis legiti-
mis et naturalib⁹ ſimul. vel legi-
timis tm̄: ex his duob⁹ caſibus cō
ueniūt pupillaris: et iſta exēpla-
ris. Cū enim nō reperiam⁹ diſcor
diā ſtabimus ſimilitudini. facit. l.
vnica. C. de inoffi. doti. certū eñ
eſt ꝙ pupillaris ſit legitimis ꝛ na-
turalib⁹ ſimul vel etiaz legitimis
tantū. vt ſupra proxima rub. poſt
princi. dictuz eſt. Aut querim⁹ de
naturalibus tantū. et in hoc diſ-
conueniūt: quia eis nō poteſt ſub
ſtitui pupillariter cū nō ſint in po
teſtate. l. ij. in princi. ff. eo. ſed hec
ſubſtitutio exemplaris bene pōt
fieri eis: quia in ea nō requiritur
patria poteſtas: vt infra dicetur.
Et ꝙ iſtud ſit verū in matre / ſatꝫ
probari poteſt per dictā. l. huma-

Subſtitutio exēplaris q̄b⁹ liberis fiat.

nitatis ↄiuncta. l. ſi qua illuſtris.
C. ad orficianum. An autē in pa-
tre hoc procedat dubitari pōt:
et videtur ꝙ nō per dictā. l. huma
nitatis que. l. loquit̃ de legitima
relinquenda: ſed filio naturali nō
habet pater neceſſe relinquere le
gitimā. vt. ſ. in rubrica de natura
libus tantū liberis patet. ergo ex
ēplaris nō poteſt fieri a patre na-
turali tantū. Iſtud tenuit Ange.
in dicta. l. ex facto. per dictam ra-
tionē. ſed Bar. ibi videt̃ velle cō
trarium ſcilicz ꝙ poteſt. idē videt̃
tenere Bal. in dicta. l. humanita-
tis. verſi. ſcđo videam⁹ de perſo-
nis quib⁹ fit. Hanc opinionē etiā
cōmendat et ſequit̃ angel⁹ are. in
§. qua ratione. inſti. de pupil. ſub
ſti. vbi ſoluit motiuū. dicti Ang.
de peru. et aliorūz. de dicta legiti-
ma. dicens hoc habere locum in il
lis quibus neceſſario debet relin-
qui legitima ꝙ illis relinquatur i
illis autem in quibus non eſt neceſ
ſe ꝙ relinquatur. vt naturalibus
tantum: nichilominus habebit lo
cum lex ad ſimilitudinem pupil-
laris que poteſt fieri exheredato
cui legitima non debetur. §. non ſo
lum. inſti. eodem: et hoc de natu-
ralibus veris. Si vero loquimur
de ſpurijs tunc cōueniūt hec exē
plaris ꝛ illa pupillarꝫ: quia ſicut
nec pupillarit̃ ipſis ſubſtitui pōt
ſic etiā nec exemplariter quia non
ſunt nominādi filij. vt in aucten.
ex cōpleru. C. de inceſt. nup. et in
aucten. quib⁹ mo. natu. effi. ſui. §.
fina. colla. vi. ideo nec exēplaris
nec pupillaris poteſt eis fieri. et
hoc in illis ſpurijs q̄ ſunt nati ex
dānato coitu. de quib⁹ dixi ſupra
in rubri. de ſpurijs. ſec⁹ in ſpurijs
hoc eſt natis ex meretrice: q̄ vul-
go concepti dicunt̃. et etiā ſpurij
in iure appellātur. vt in dicta ru-
bri. de ſpurijs dixi. hijs eniz forte
vt dicit Ang. are. vbi ſupra inf.

ſcdo principalit̃ q̃ro.poſſet a mr̃e
exẽplariter ſubſtitui cũ et i eis lo
cũ hr̃e poſſit: qđ de legitima ĩn.d.
l.hũanitatis.dicit̃.conſtat eñ ꝙ a
mr̃e etiã debẽt neceſſario inſtitui
l.hac pte.et.l.ſpuri⁹.ff.vnde cog.
et.l.ſi ſuſpecta.§.i.ff.de inof.teſ.
et inſti.ad orfi.§.penul.niſi mater
eſſet illuſtrꝫ et haberet legitimos

Subſtitutio exẽplaris an poſſit fieri pr̃i furioſo per filium:

l.ſi q̃ illuſtris.C.ad orfi. ¶ Item
quero an ne pr̃i furioſo poſſit exẽ
plariter ſubſtitui p filiũ :et videt̃
ꝙ ſic per .l.his qui.in princi.ff.de
tuto.⁊ cura.datis ab his. vbi per
mittitur filiũ curatorẽ dari patri
ſuo furioſo.ad idẽ.l.i.in fi.et.l.ij.
ij.reſponſo.ff.đ curato.furio.vel
alijs.⁊c. Iſto nõ obſtante tenent
cõmuniter doctores ꝙ nõ poteſt
filius patri ſubſtituere. Prio q:
parens debet ſubſtituere filio de
liberis furioſi.ergo hoc caſu fili⁹
deberet ſubſtituere ſeipſum quod
eſſe nõ poteſt.vt infra patebit. er
go.⁊c.ita dicit Bal.in dicta.l.hu
manitatis.in verſi.nono queritur
vtrũ filius.⁊c. preterea i dicta .l.
hũanitatis.cũ ſimilib⁹/tantum di
citur de liberis.ergo.⁊c.l.ſi vero
§.de viro.ff.ſolu.matri. Item in
pupillari non eſt inuentũ ꝙ filius
ſubſtituit patri.ergo nec in iſta q̃
inducitur ad eius exemplum. pre
terea plus iuris habet pater i ad
miniſtratione bonorꝫ filij ꝗ̃ ecõ
uerſo.vt notatur i dicta.l.his qui
ff.de tuto.et cura.datis.⁊c.ergo.
⁊c. Nec obſtat dicta.l.his qui cuꝫ
ſimilibus.ſ.alle.quia aliud in ad
miniſtratione bonorꝫ que fit i vi
ta.aliud in ſubſtitutione q̃ fit in te
ſtamento.vt.l.aurelio.§.gaius.ff.
de libe.lega.et quod notatur in.l.
i.§.fuit queſitum.ff.ad trebellia.
ita dicit Bar.in dicta.l.ex facto.
verſi.ſed quero an patri furioſo.
⁊c. ¶ Secundo quero: requiritur
in pupillari ꝙ filius ſit impubes:
an et hoc requirat̃ in iſta ſubſtitu
tione: Responde ꝙ nõ.p dictã.l.
humanitatis.et dictã.l.ex facto
que loquũtur in his qui filios ha
bere poſſent. itẽ dicta.l.ex facto.
in princi.loquit̃ expreſſe in pube
re.ita etiã loquit̃.đ.§.qua ratiõe.
inſti.eo.ibi et ſi puberes ſint. Sed

Subſtitutiõ exẽplaris an poſſet fieri ĩpuberi mente capto:

iuxta hoc dubitat̃ quidaꝫ habuit
filiũ impuberẽ et mente captũ vl̃
furioſum.an exemplariter poſſet
ei ſubſtituere: doctores cõmuni
ter dicunt ꝙ nõ/vt refert Bar.in
dicta.l.ex facto.verſi.ſecũdo que
ro requirit̃ in pupillari.⁊c. quia
cũ in eo ſit duplex defect⁹ preua
let naturalis:et ideo fiet ſubſtitu
tio pupillaris.argu.l.iij.in prin.
ff.de tutel.per quã.l.hoc tenent
Dy.et Iaco.de ra.vt refert ipſe
Bar. Sꝫ Guil.quẽ idẽ bar.vbi.ſ.
ſequit̃/dixit.aut filius furioſus
impubes nõ eſt in poteſtate:⁊ tũc
poteſt ei exẽplariter ſubſtitui/cuꝫ
pupillariter nõ poſſit ꝓpter defe
ctũ poteſtatis.l.ij.ff.de vulga.et
pupil. Si vero in poteſtate eſſet/
tunc ſi fiat exemplaris intra tem
pora pubertatis valet iure pupil
laris.ar.dicte.l.iij.poſtea valebit
iure exẽplaris.ar.l.cẽturio.ff.de
vulga.⁊ pupil.quod limita tamẽ
ſm eundẽ Bartho.vbi.ſ. ſi fue
rit facta exẽplaris ſine limitatio
ne tẽporis.vt infra patebit. Iſtã
opinionẽ videt̃ etiã tenere. Ang.
areti.in dicto.§.qua ratiõe.inſti.
de pupil.in verſi.quero q̃d ſi ali
quis eſt impubes et mente capt⁹:
⁊c. Nec obſtat cuꝫ dicit̃ ſubſtitu
tio que aſſumit vnũ effectum: nõ
tranſit in aliũ.l.verbis ciuilib⁹.et
l.in pupillari.ff.de vul.et pupil.
quia hoc veruꝫ ꝙ ſubſtitutio que
incipit valere iure directo: nõ trã
ſit in fideicõmiſſariã.vt ibi.ſꝫ vna
directa bene tranſit in aliaꝫ dire
ctã.vt.l.iij.§.qui fideicõmiſſariaꝫ
ff.de here.inſti.et dicta.l.centu
rio.ita dicit ipſe Bar.vbi.ſ.đ hoc

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Subſti= tutio ex ẽplaris an requirat filiũ ẽ ptãte?

tiſ lati⁹ dicã i rub.ſ. pria. ¶ Ter=
tio q̄ro. in pupillari requirit ꝙ fi=
lius pupillus ſit in ptãte. an hoc
etiã requirat in iſta ſubſtitutione
exemplari? reſpõde ꝙ nõ ꝑ dictã
l. hũanitatꝫ. vbi pmittiṫ parẽtib⁹
vtriuſqꝫ ſex⁹. dũ dicit exp̄ſſe text⁹
qui vel q̄ teſtatur. Sꝫ que ẽ ratio
diuerſitatis inter pupillarẽ ⁊ iſtã
exẽplarẽ? Bar. vbi ſupra ṽſi. ter=
tio queriṫ in pupillari ſubſtitutio
ne. ⁊c. dicit tutius fore/ſi reſpon=
deam⁹ per. l. non oim. ff. de legi. li
cet eni multe ꝑſuaſiones adduci
poſſẽt. vt patet ibi ꝑ eũ: vbi tres
ratiões dat quas omes ĩpugnat.
nulla tamẽ vrgẽs ratio ſm eundẽ
dari poteſt. ¶ Alteri⁹ q̄ro. pone

Subſti= tutio ex ẽplaris an poſſit fieri a matre q̄ trãſiuit ad ſcda vota?

mater cuiuſdã furioſi trãſiuit ad
ſecunda vota. an hec mater poſſit
filio ſuo exẽplariter ſubſtituere?
idem Bar. in. d. l. ex facto. verſi.
quero vtruꝫ mater q̄ tranſiuit ⁊c.
reſpõdet ꝙ non: q̄ꝛ iſta ſubſtitutio
eſt introducta cauſa humanitatis
que humanitas tunc ceſſat in ma
tre. vt. l. lex que tutores. verſi. lex
eni. C. de admi. tuto. Itẽ alia ra=
tione quia pupillus nõ debet edu
cari apud eã que ad ſecunda vota
tranſiuit. l. i. C. vbi pupil. edu. de.
Preterea iſti matri nõ cõceditur
tutela. vt in auctẽ. ſacramẽta. C.
quãdo mu. tu. offi. fung. poteſt. ſi
ergo in vita nõ cõced.ṫ: multo mi
nus in morte. et hoc quando in ſe
cundis votis actualiter exiſtens/
ſubſtitutionẽ fecit. Sꝫ q̇d ſi añq̄ꝫ
ad ſcda vota trãſierit ſubſtituõeꝫ
iſtã fecerit: et poſtea ad ſcda vota
tranſiuit? idẽ Bar. vbi. ſ. putat ⁊
tũc euaneſcere hãc ſubſtitutioneꝫ
q̄ꝛ requiriṫ ꝙ tẽpore quo moritur
aſſint illa q̄ ad ſubſtitutionẽ req̄=
runṫ. vt. l. coheredi. §. cũ filie. ff. d
vul. ⁊ pu. ſubſti. ⁊ hoc ſequiṫ An.
in. d. l. ex facto. vbi dicit ſec⁹ in pa
tre tranſeũte ad ſcda vota: q̄ꝛ ſuũ
ꝯſiliũ eſt firmi⁹. nõ eni ꝑdit admi
niſtrationẽ bonoꝝ ꝑ trãſitũ ad ſe
cũda vota. l. gñalit. ṽ. negotio. C.
de ſe. nup. Sꝫ aduerte ꝙ Bal. in
d. l. hũanitatis. in ṽſi. q̄ro ergo an
mr̄. quẽ ibi ſequiṫ Sali. in ṽſi. ſe=
cũdo q̄ro circa matrem. et Jo. de
mo. i. d. l. ex facto. in ṽſi. itẽ adde
inq̄ꝫtuꝫ mr̄ trãſiuit ad ſcda vota.
⁊c. tenẽt ꝯ Bar. i ſupradictꝫ dua
bus q̄ſtioib⁹ de quo vide ꝑ Ang.
areti. vbi. ſ. in ṽſi. q̄ro mr̄ prio fe
cit iſtitutionẽ ⁊ ſubſtitutionẽ. vbi
ipſe Are. tandẽ dicit inſpiciendũ
modũ et formã ſubſtitutiõis. q̄ꝛ ſi
ſubſtituerit veniẽtes ab inteſtato
vel aliuꝫ quẽ veriſimiliṫ furioſus
ſubſtituiſſet. tũc valet ſubſtitutio
q̄ꝛ ẽ introducta hũanitate/et etiã
q̄ꝛ fauor eſt furioſo vt hẽat here=
dẽ: ſec⁹ ſi maritũ vl' aliũ forte ſtu
dẽtẽ quẽ amabat. vl' aliũ d q̄ nõ ẽ
veriſile ꝙ cũ furioſus/ſi fuiſſet ſa
ne mẽtis/ſubſtituiſſet. nã tunc nõ
valet ſubſtitutio. ar. eoꝝ q̄ notat
bal. in. l. furioſũ. C. q̇ teſ. fa. poſ. in
illa q̄ſtione qua q̄ritur an i dubio
ꝑſumaṫ teſtamẽtuꝫ factũ i furore
nec ne: q̇d tene menti. ¶ Quarto
requiriṫ in ſubſtitutiõe pupillari
ꝙ ꝑ mortẽ teſtãtꝫ pupill⁹ fiat ſui
iuris: an idẽ in furioſo? rñdet ipe
bar. vbi. ſ. i ṽ. quarto req̄riṫ ⁊c. ꝙ
q̄litercũqꝫ fiat ſui iurꝫ ſiue ꝑ mor
tẽ teſtãtis ſiue alio mõ: nõ curaṫ.
q̄ꝛ in hac ſubſtitutiõe nõ requiriṫ
ꝙ q̇s hẽat eũ i ptãte. vt dictũ ẽ. ſ.

Subſti= tutõ exẽplaris an req̄rat filiũ fieri ſui iuris ꝑ mortẽ teſtãtꝫ?

¶ Quito req̄riṫ in pupillari ſub=
ſtitutiõe ꝙ nõ ſit recaſur⁹ i ptãtẽ/
an idem ſit i hac exẽplari? et dicit
ipſe bar. vbi. ſ. ꝙ ſic. ⁊ hoc tali me
dio: q̄ꝛ ſolũ hoc caſu eſt itroductũ
vt q̇s poſſit alteri teſtari cũ ipediṫ
ꝑꝑ dementiã vel ſimilẽ caſũ. ſi ṽo
ꝑpṫ aliud ipedimẽtũ vt puta p̄rie
ptãtis vl' ſile: nõ poſſet iſte ꝑ ſe te
ſtari: ipedimẽta: hoc ẽ furore vel
iſania ceſſante: ꝗ nec ꝑ aliũ. l. neqꝫ
per ſe. C. de here. iſti. Et per iſtã
rationem dicit Guil. vt refert ipe

Bar. ꝙ ſi furioſus ante furoꝛem
eſſet condēnat⁹ de crimīe ex quo
efficeref iteſtabilis/ tūc nō poſſet
ſibi ſubſtitui exēplariter. Quero
inſup quādo reqraf ꝙ quis patia
tur dementiā vel ſimilē caſum vt
ei poſſit fieri talis ſubſtitutio? idē
Bar. vbi. ſ. rn̄det ꝙ n̄ tp̄e teſtamē
ti. ſꝫ moꝛtꝭ: vt ē i pupillari ſubſti=
tutiōe. l. ij. §. ſed ſi extraneū. ff. de
vulga. et pu. cū enim nō reperiaf
diſcoꝛdantia: remanet ſilitudo in
hociter pupillarē et exemplariā.

Subſtitutionē iure exēplarem faciens an debeat ſibi neceſſario facere teſtm̄.

¶ Sexto reqrif i pupillari ꝙ pa=
ter ſibi faciat teſtamentuꝫ. an hoc
ſit etiā in hac exemplari? Reſpō=
det ꝙ ſic. nam cum teſtamentum
patris ſit pꝛincipale: iſta ſubſtitu
tio que eſt teſtamentū filij/ eſt ac=
ceſſoꝛium: idō opoꝛtet ꝙ cōfirmef
a ſuo pꝛincipali. l. ex pupillari. ff.
de vulga. et pu. preterea hoc pꝛo
batur in. d. l. hūanitatis. que req=
rit ꝙ quis illi filio ſaltē relinquat
legitimā: ergo ſibi debꝫ teſtari. ſꝫ
hoc fallit in milite. l. miles ita. in
fine. ff. de teſtamento militari. de
quo lati⁹ p Ange. are. in. d. §. qua
ratione. i vlt. col.

Subſtitutio exemplarꝭ an poſſit fieri non iſtituto nec exheredato.

¶ Septio i pu
pillari requiritur ꝙ filius ſit inſti=
tutus vel exheredat⁹ An idem in
exēplari? Bar. vbi. ſ. verſi. ſepti=
mo in pupillari requirif. ꝛc. dicit
ꝙ in hoc diſcoꝛdant pupillaris et
iſta: quia iſta nō poteſt fieri exhe=
redato. quoniā. d. l. humanitatis.
dicit ꝙ de neceſſitate debetur ſibi
legitima: ita tranſit ſimpliciter
Bartho. ponēs duas rationes ꝙ̄s
tamē dicit non eſſe vrgentes. ideo
conſulit dicēdū per. l. non omniuꝫ
ff. de legib⁹. Sed Ange. are. in. d.
§. qua ratiōe. in verſi. quarta dif=
ferentia eſt. ꝛc. poſt Jo. de imo. in
d. l. ex fctō: tenet ꝙ ex quo poteſt
exheredari ex cauſa ingratitudi=
nis cōmiſſe ante furoꝛē. vt eſt ca=
ſus. in. l. fina. §. ſed antiquitas. ibi
inſtitutus vel exheredatus. C. de
cura. furio. ergo poterit etiam fie
ri exheredato. Iſtam opinionē te
nendo ſolue argumentū quod foꝛ
mat Bar. de. d. l. hūanitatis ſicut
ſupꝛa poſt p̄ncipiū iſtius additio
nis. vbi dixi iſtam ſubſtitutionem
etiam poſſe fieri a patre naturali
tantum/ non obſtāte. d. l. humani=
tatis. que loquitur de legitima. et
que ibi dixi faciunt pꝛo opinione
iſta.

Subſtitutō exēplarꝭ an valeat ſi filio iſtituto in minoꝛi ꝙ̄ legitima.

Quid ſi furioſus vl̄ filius cui
ſit hec ſubſtitutio ſit inſtitutus in
minoꝛi ꝙ̄ in legitima. an tunc va=
leat huiuſmodi ſubſtitutio? et vi=
detur ꝙ non. per tex. in. d. l. huma
nitatis: ꝛ hoc tenet Ange. de pu.
in. d. l. ex facto. vt refert Are. i. d.
§. qua rōne. i vltia col. Sꝫ Bar.
in. d. l. ex fctō. verſi. quero quid ſi
furioſus. ꝛ poſt eum Sali. in. d. l.
humanitatis. ꝛ etiam Ange. are.
vbi. ſ. tenent cōtrarium: quia cuꝫ
poſſit agere ad ſupplementū legi=
time. l. omnimodo. C. de inoffi. te
ſta. perinde eſt ac ſi eſſet in legiti=
ma iſtitutus. facit optime. §. cete=
ris. in auc. vt cum de ap. cog. col.
viij.

Subſtitutio exēplarꝭ an requirat hereditatꝭ aditionem.

¶ Octauo reqrif i pupillari
aditio hereditatꝭ. an idem in exē=
plari? et videtur ꝙ non. nam fu=
rioſus non poteſt adire nec cura=
toꝛ p eo. l. fina. §. ſin autē et alia.
C. de cura. furio. ergo. ꝛc. In hac
queſtione ſic concludit Bar. vbi
ſ. in verſi. octauo queritur. aut eſt
inſtitutus ſolus furioſus a patre
in cuius poteſtate erat: et tunc exi
ſtentia ſui heredis cōfirmat tabu
las exemplares. ar. ſecundū eū. l.
fina. §. fina. C. de cura. furio. non
cauillando (vt dicit) textū. Si au=
tē non erat in poteſtate: quia tra=
ctatur de teſtamēto materno: vel
quia habeat coheredem extrane=
um: quo caſu nil operatur exiſten
tia ſui heredis/ tunc requirif adi=
tio coheredis. l. apud iulianum. §.
idē iulianus. ff. ad trebel. et Bar.
in. l. ſi filius qui patri. ff. de vulg.

et dixi late rubꝛi.ſ.proxima. vel
debet ſibi dari curatoꝛ/ qui petet
bonoꝛum poſ.ſm tabulas pꝛo eo.
que bonoꝛū poſſeſſio/licet non ſit
iuris ſm opi.poſitam.in.l.fina.§.
fina. de cura. furio. de quo per
Bar.in.l.i.ff.de bonoꝝ poſſeſ.fu
rio.⁊c.tamen confirmat iſtas ta-
bulas exemplares:quia ſicut con
firmat fideicommiſſa vniuerſalia:
ita iſtas tabulas exēplares.l.cum
heres inſtitutus.ff.ad trebel.que
lex ſm eum eſt ſingularis ad hoc.
ad qđ facit.l.nam qđ.§.ſi quis cō
pulſus.ff.illo titu.et.l.qui plures
§.fina.ff.de vulg. Ex pđictis ha
bens aliquas conuenientias.item
etiam differentias inter hanc ſub
ſtitutionem ⁊ ſubſtitutionē pupil
larem. de quibus vide latius per
Bal.in.d.l.humanitatꝫ.in.v.col.
vbi generalit̄ querit qualiter hec
ſubſtitutio differat ab alijs ſubſti
tutionibus.quod late per oꝛdinē.
ibi proſequitur per tres col. vide
etiam Ange.are.in.d.§.qua ratio
ne.inſti.de pupil.ſubſti. Iſtis ex-
aminatis quero an i expreſſa vul-
gari facta furioſo contineatur ta
cita exemplaris:in hac queſtione
concludit ipſe Bar.in.d.l.ex fa-
cto. verſi.ſecundo pꝛincipaliter
quero.ꝙ ſicut expꝛeſſa vulgarꝫ fa
cta pupillo continet tacitam pu-
pillarem.vt.ſ. proxima rubꝛi.di-
ctum eſt.ſic etiam expꝛeſſa vulga
ris facta furioſo continet tacitaꝫ
exemplarē. et hoc verum ſm eun
dem Bar.ſi tempoꝛe teſtamenti
erat iā furioſus. ſi autem nō erat
furioſus tempoꝛe teſtamenti quo
ſiebat ſubſtitutio vulgaris/ tunc
non continet exemplarem.caſum
ei aduerſamqꝫ foꝛtunā liberi ho-
minis ſpectari neqꝫ ciuile neqꝫ na
turale eſt.l.inter ſtipulantem.§.ſa
cram.ff.de verbo.ob. Et aduerte
ſm eundem Bar. vbi.ſ. in verſi.
vltimo.quero vtrū ſubſtitutio ⁊c.

Subſti-
tutō vul
garis ex
pſſa an
ꝯtineat
exēpla-
rē tacitā

ꝙ hec tacita exēplaris non exclu
dit matrem:ſicut non excludit eā
tacita pupillaris.vt.ſ.rubꝛi.pꝛo
xima dixi.⁊ omnia que circa hoc
ibi dicta ſunt de pupillari tacita.
etiam tenenda ſunt ſm eundē in
hac tacita exemplari. Sed quero
an in expꝛeſſa pupillari continea
tur tacita exemplaris:idē Bar.
vbi.ſ.diſtinguit. quia aut pupil-
laris facta eſt cuꝫ limitatione cer
ti tempoꝛis: ⁊ tunc/ſi poteſt vale
re iure pupillaris: valet/⁊ poſt tē
poꝛa expirat omnis effectus hu⁹
ſubſtitutionis.ar.l.ſi ita quis.ff.
de vulga.⁊ pupil.facit quod.ſ.in
materia vulgaris ſubſtitutionis.
in ſi.dixi:aut eſt facta talis ſubſti-
tutio ſine tempoꝛis limitatiōe.vt
quia dixit/talis heres eſto/tunc ſi
eſt facta filio impuberi conſtituto
in poteſtate valet intra tempoꝛa
pubertatis iure pupillarꝫ.poſtea
vero valet iure exemplaris ſubſti
tutionis.ar.l.cēturio.ff.de vulg.
ſed ſi intra tēpoꝛa pubertatꝫ non
poſſet valere vt pupillaris: valet
eo modo quo poteſt/ ⁊ ſic iure exē
plaris.ar.l.gallus.§.⁊ quid ſi tan
tum.ff. de liberis et poſthumis.

Subſti-
tutō pu
pillaris
expſſa
an cōti-
neat ex-
empla-
rē taci-
tam.

Item quero an ne ſurdo et muto
qui pꝛohibent̄ teſtari.vt.l.diſcre-
tis.C.qui teſta.fa.poſſunt vel pꝛo
digo cui bonis īterdictum eſt:qui
etiam teſtari nō poteſt.§.item pꝛo
digus.inſti.q.nō ē pmiſſum facere
teſtamētū.poſſit exēplarit̄ ſubſti-
tui:Bar.in.d.l.ex facto.verſi.que-
ro vtrum ſit reperire exemplariā
⁊c.cōcludit poſt opiniones alioꝝ
quas ibi recitat: ꝙ omnibus iſtis
poteſt exemplariter ſubſtitui. de
quo dic latius vt per eum. et per
Ange.are.i.d.§.qua ratione.verſi.
quero qꝛ lex ex facto q̄ loquit̄.⁊c.
Nunc querit ipſe Bar.vtrū repe-
riatur exemplaris partim expſſa
et partim tacita. vtputa dixit te-
ſtatoꝛ ſi filius meus deceſſerit in

Subſti-
tutio ex
emplarꝫ
an poſſit
fieri ſur-
do ⁊ mu
to.

ſurore/talis ſit heres: ceſſauit fu=
ror ſed remāſit prodigus vl' ſurdꝰ
vel mutus. vtrū ad iſtos caſus nō

Subſti= tutio ex ēplaris expꝛ̄ſſa in vnū caſum an porriga tur ad aliū nō expꝛ̄ſſum?

expreſſos porrigat̄ ſubſtitutio? ⁊
reſpondet ꝙ ſic: ad exēplum vul=
garis facte in vnū caſum q̄ porri
gitur ad aliū. de quo dixi. ſ. in ru
bri. de vulgari ſubſtitutiōe. verſi.
hoc permiſſo. ⁊c. facit. l. gallus. §.
et quid ſi tantū. ff. de libe. et poſt=
hu. idē videtur tenere Bal. in. d.
l. hūanitatis. in verſi. quarto q̄rit
vtruz exemplaria facta. ⁊c. in pe.
col. ¶ Dū dn̄s Rolādinꝰ. ſ. poſt
principiū p̄ſtis rubrice dicit ꝙ in
hac ſubſtitutione debent ſubſtitui
certe ꝑſone/ vtputa vel liberi ipiꝰ
furioſi/ vel ſi eos nō hēat frēs ⁊c.
in ſubſtitutione vero pupillari q̄ſ=
cunq; poſſuz ſubſtituere q̄s mihi
heredes facere poſſum. l. ſz ſi plu=
res. §. quos poſſū. ff. eo. circa hoc
quero q̄ ſit ratio iſtiꝰ differentie?
Bar. vbi. ſ. verſi. quero q̄s poſſet
ſubſtitui. ⁊c. poſt Guil. r̄ndet/ qꝛ
ſubſtitutio pupillaris eſt inducta
ſm̄ iuris ciuilis rigorē ratiōe pa=
trie poteſtatis que durat etiam ſi
extraneus ſubſtituat̄: ſed exēpla=
ris fit ex quadā hūanitate et pie=
tate: q̄ pietas videt̄ ceſſare in ſub
ſtituēdo extraneos. Iuxta hoc q̄=
ro. vtrū mater poſſit p̄teriri in ta=

Mater an poſſit p̄teriri i tabulis exēplari bus?

bulis exēplaribꝰ? idē Bar. vbi. ſ.
cōcludit. ꝙ ex q̄ duas tm̄ ꝑſonas
pater hz neceſſario ſubſtituere. ſ.
filios mēte capti/ ⁊ frēs: q̄ illis nō
exiſtentibꝰ pōt ſubſtituere q̄ſcūq;
velit. et ꝑ cōſequēs pōt preterire
matrē. Et aduerte ꝙ iſtā opinio=
nem Bar. expꝛ̄ſſe tenet Imo. in. c.
raynutiꝰ. de teſta. Sed Bal. in. d.
l. humanitatis. in verſi. ſexta dif=
ferentia eſt qꝛ pupillaris ſubſtitu
tio excludit matrem. ⁊c. et Ange.
are. in. d. §. q̄ rōne. v̄ſi. decima qꝛ
pupillaris ⁊c. tenent ꝯ̄riū: ꝑ hanc
rationē. qꝛ cū mat̄ ſit par p̄ri. d. l.
hūanitatis/ nō pōt excludi a p̄re.
l. nā magiſtratꝰ. ff. de arbitriis. fa=
cit ꝓ iſta opinione: qꝛ ſi frater nō
pōt excludi. vt patet in. d. l. huma
nitatis/ etiā lz nō ſubſtituant̄ tur
pes ꝑſone. quāto fortiꝰ mater cui
debet̄ legitima et datur q̄rela. et
maxime qꝛ ſi iſta ſubſtitutio eſt in
ducta hūanitatis ⁊ pietatis intui
tu. vt. ſ. dictuz eſt. nōne eſt maior
humanitas et pietas ꝙ mater ha
beat. ar. l. fina. §. fi. ſ. de inſti. ⁊ ſub
ſti. ꝙ̄ frater cui nō ē ita debita. Li
cet iſta opinio equior et hūanior
videat̄: aliam tm̄ cōmuniter tenēt
docto. videlz Io. fa. i. d. §. q̄ rōne.
⁊ idē Bal. in repetitione. c. ſi pat
de teſta. i ſexto Paulꝰ de caſtro.
et Ange. in. d. l. hūanitatis. et ibi
ita tenet etiā poſt eos Alexan. de
Imola. in addi. ſuis ad Baldū. iō
nō eſſet conſultū ab ea in cōſulen
do et iudicādo recedere. ꝑpt̄ pre
dictorū oīm imēſam auctoritatē.
¶ Itē dū dictū eſt. ſ. ꝙ ſi furioſꝰ
liberos hēat/ illi p̄mo ſunt ſubſti=
tuēdi. quero nūquid pōt vnuz vel
duos ſubſtituere/ ⁊ ceteros p̄teri
re vel exheredare ſine cā legitia?
et videt̄ ꝙ ſic. per tex. in. d. l. hūa=
nitatis. vbi dicit tex. ꝙ is q̄ teſtat̄
et facit furioſo filio ſuo ſubſtitu=
tionē exēplarē debet vel vnuz vel
certos vel oēs ex filio ſuo deſcen=
dentes ſubſtituere. ergo videt̄ ꝙ
pōt certos ſubſtituere ceteris pre
teritis. Iſtud tenuit Ri. malū. vt
recitat ipſe Bar. in. d. l. ex facto.
in verſi. itē dixi ꝙ pater debz ſub=
ſtituere vnū. ⁊c. et probauit etiam
alio medio. vt licet videre ꝑ eūdē
Bar. ibi. Sed glo. fina. i. d. l. hūa
nitatis. quā ipe Bar. in. d. l. ex fa
cto. et etiā Bal. in octaua oppoſi
tione: in. d. l. hūanitatiſ: ſequūtur.
tenet ꝯ̄trariū. ſubaudiēdo ad tex.
dū dicit vel vnū vel certos. ⁊c. et
alios exheredare vl' p̄terire ex cā
legitīa. motiuū autē Ri. malū. ſol
uit Bar. vbi. ſ. de q̄ dic vt ꝑ eum.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

Subſtitutio exemplaris requirens ꝙ deficientibus deſcēdētibus ſubſtituantur frēs de qͥbus fratribꝰ hoc itelligatur.

vide etiā de hoc Ange.arc.in.d.
§.qua rōne.inſti de pupil.in vlti.
queſtiōe. ¶ Itē inq̄rtū.ſ.poſt pͥn
cipiū rubrice dictū ē p dñm Ro-
lādinū ꝙ deficiētibꝰ deſcēdētibꝰ
ex furioſo ſubſtituendi ſunt frēs.
quero de quibꝰ fratribus hoc in-
telligat᷑/ vtrū ſolum de vtriꝗ cō
iūctis: vel an etiā de ex altero tm̄
parēte coniunctꝫ? Guil.de cunio.
vt refert Bar.vbi.ſ.verſi.itē qđ
dixi ꝙ pater debet ꝛc. dixit/ꝙ de
vtriꝗ coniunctꝫ intelligat᷑: ꝛ hoc
probauit p.d.l.hūanitatis.que.l.
loquit᷑ de his qui admittūtur ad
querelā: ſed ſolū vtrinqꝫ cōiuncti
admittūtur ad querelā.l.fratres
C.de ioffi.teſta.ergo.ꝛc. Aliȷ: vt
idē Bar.refert: dicūt ꝙ aut ſub-
ſtitutio fit a patre ꝛ debēt ſubſti-
tui fratres cōſanguinei vel vtriꝗ
coniūcti: aut fit a matre/ꝛ debēt
ſubſtitui vterini vel vtriꝗ cōiun
cti.et ad.l.hūanitatꝫ.ꝛ.l.fratres.
ſ.allegatas poteſt reſponderi: ꝙ
non poteſt rūpi per querelā a fra
tribus vterinis vel cōſanguineis
reſpectu fratrū furioſorū quibus
fit ſubſtitutio: ſed bñ reſpectu pa
tris vł matris q̄ vel que facit ſub
ſtitutionē.facit.l.papinianus.§.
ſed nec impuberis.ff.de inoffi.te-
ſta.vnde parens qui facit ſubſti-
tutionē in ſe nō habet humanita-
tem: cuius intuitu iſta ſubſtitutio
indulta eſt.d.l.humanitatis: talē
fratrem nō ſubſtituendo. aliud in
hac q̄ſtione non dicit nec firmat
Bar.ſꝫ dices eū tenere poſteriorē
opinionē: iuxta theoricā que hꝫ
ꝙ quotiens allegātur plures opi-
niones.nec allegans expreſſe vnā
comprobat/ tunc in dubio preſu-
mitur comprobare et tenere vlti-
mā.ar.§.illud queſitū.inſti. de re-
rum diuiſione.et.l.bona fides. et
ibi notat hoc Bartho.ff. depoſiti.
¶ Quarto vlteriꝰ an mater vł pr̄
poſſint ſeipſos ſubſtituere? dic ꝙ

non.ar.l.fina.ff.de offi.preto.ꝛ.l.
preſes.iiȷ.ff.de offi.preſidis. pre
terea vt tabule exēplares valeāt
requirit᷑ aditio ex teſtamēto prin
cipali.vt dixi.ſ.iſta rubri. verſi.
octauo requirit᷑ in pupillari. ꝛc.
ſed viuo teſtatore nō pōt adiri he
reditas ex teſtamēto eiꝰ.vt.l.qui
ſuperſtitis.ff.de acq̄.here.facit.l.ij.
§.ſi dubitet᷑.ff.queād.teſta.ape.
Itē facit qꝛ legis ꝓuiſio q̄ pmit-
tit parētē ſubſtituere filio: nō itel
ligit᷑ ꝺ ſeipō.ar.l.ſi mādauero.ij.
§.ſi tibi.ff.manda. ¶ Itē q̄ro an
ne expſſa exēplaris ꝯticat tacitā
vulgarē? Bar.i.d.l.ex factō.ꝟſi. q̄
ro q̄liter hec ſubſtō exēplaris.ꝛc.
putat ꝙ ſic.cū eñ i hoc nō reperi
atur diſcōueniētia/erit i hoc ſicut
pupillari/quā ꝯſtat cōtinere taci-
tā vulgarē.l.iā hoc iure.ff.de vul
ga. ¶ Itē q̄ro nūquid hec ſubſti

Subſtitutio exemplaris ad q̄ bōa trahatur.

tutio trahit᷑ ad oīa bona ipſiꝰ te-
ſtatoris ꝛ filiȷ: ſicut i pupillari di
ctū ē.ſ.prima rubri? Rñdet idē
bar.eodē modo ſicut i pupillari.
de qua dictum eſt.ſ.prima rubri.
vt ſi ſubſtitutio ē facta filio legiti
mo et naturali / tunc trahitur ad
oīa bona ſicut pupillaris. Si ve-
ro ē facta filio arrogato trahitur
ad bona arrogatoris tm̄/ad exem
pluꝫ pupillaris.l.ſed ſi plures.§.
in arrogato.ff.co. De exemplari
que continet tacitā vulgarem. et
de vulgari q̄ continet tacitā exē-
plarē.vt dictū eſt / dic vt dixi.ſ.i
rubri.de vulgari ſubſtitutione/ in
ꝟſi.quartꝰ effectꝰ eſt qꝛ p eā ſuc-
cedit᷑ defuncto.ꝛc. ¶ Itē aduer-
te ꝛ no.in hac matia/ꝙ hec ſubſti
tutio pōt fieri filio furioſo a pluri-
bus.ſ.a pr̄e ꝛ etiā a mr̄e.vt pbat᷑
in ſepe alle.l.hūanitatis. In hoc
etiā differt a pupillari q̄ nō niſi a
pr̄e q̄ pupillū i ptāte hꝫ/fieri pōt
vt.ſ.prima rubri.dixi. Sꝫ iuxta
hoc inſurgit dubiū.pone ꝙ pater
et mater ſimul ſubſtituerunt filio

Subſti- tuit exẽ plariter pr̄ vnuz et mr̄ alterum vter p̄feratur?

furioſo diuerſos: quis p̄feretur?
Bar. vbi ſupra. in v̄ſi. vltimo q̄ro
pone ꝙ filio furioſo. ꝛc. poſt mul-
torū varias opiniones ibi p̱ eūdē
citatas: quas ego hic breuitatis
gratia omitto: tandē amplectitur
opinionem Nico. ma. qui ſic dixit
Aut ſubſtitutio eſt facta a patre
filio quē habet in poteſtate: ꝛ tūc
ſubſtitutꝰ a patre p̄feref: cuz ibi
cōcurrat ius ꝓpriū patrie pote-
ſtatis. et etiā illud ius humanita
tis et pietatis. et hoc verū in bo-
nis paternis et in bonis aliunde
queſitis preterq̄ʒ a matre. Bona
vero mr̄na habebit a matre ſubſti
tutus qui ſubſtitutus eſt ex qua
humanitate ar. eiꝰ qd̄ notaf de fi-
lio arrogato. vt. l. ſi arrogator. ff.
de adop. ꝛ ar. eius quod dicif de
tutore. in. l. mater. C. de teſta. tu.
et. l. mulier. et. l. patronꝰ. ff. de cō-
fir. tu. Hoc tn̄ limita notabiliter
ſm Bal. in dicta. l. humanitatis.
in verſi. quinto q̄ro quid ſi mater
ſubſtituit vnū. ꝛc. col. viij. niſi ma
ter ſit p̄mortua: quia hoc caſu fu-
rioſo exiſtente in patris poteſta-
te ipſe ſi eſſet ſane mentis nō poſ
ſet teſtari etiā cū volūtate patris
l. ſeniū. C. qui teſta. fa. poſ. ergo
nec mater poteſt teſtari filio ī po-
teſtate patris manenti. p̱ ea q̄ di
xi. ſ. iſta rubri. v̄ſi. quinto requi-
rif ꝙ quis habeat eum. ꝛc. et ideo
hoc caſu ſubſtitutꝰ a p̄re habente
in ptāte venit etiā ad bona mater
na. qd̄ nota. Si vero iſta ſubſtitu
tio fuit facta filio quem quis non
habebat ī poteſtate. hoc caſu ſunt
patris ꝯditionis ſubſtitutꝰ a mr̄e
et ſubſtitutꝰ a patre: q: quilibet ē
ſubſtitutꝰ ex quadaz humanitate
et id̄ ſubſtitutus a p̄re habebit bo
na paterna: et ſubſtitutꝰ a mr̄e bo
na materna. bona v̄o aduētitia vi
uidenf inter iſtos ſubſtitutos eq̄-
liter. ſicut dicimꝰ in ſimili. in. l. ex
facto. ij. ff. de heredi. inſti. Iſtud
poteſt limitari ex his q̄ vult Ba-
l. in dicta. l. humanitatis. niſi ab
altero/ ſcilicz vel a patre vel a ma
tre eſſet ſubſtitutꝰ is qui ab inte-
ſtato ſuccederet. tunc enim ſm eū
ille p̄feref in aduenticijs: quia
habet voluntatē legis et hominis
Si autē vterq̄ʒ ſubſtitutꝰ eſſet ab
inteſtato ſucceſſurus pariter ad-
mittenf. vbi vero neuter tunc idē
ſcʒ ꝙ pariter admittantur. et ſic
intellige opinionē Bartho. poſt
Nico. ma. vide etiaz Ange. are. in
dicto §. qua ratione. in v̄ſi. ex his
infertur caſus mirabilis. ꝛc. vbi ī
p̄ncipio illius verſi. notat quem
poſſe cū tribꝰ teſtamētis decede-
re. de quo dic vt per eundē. Idem
quod ſupra dicit ipſe Bar. in di-
cta. l. ex facto. ff. de vul. et pu. in
penul. colū. ſi auus dat vnuz ſub-
ſtitutū: ꝛ mater aliū: per eaſdē ra
tiones. Sed bal. in dicta. l. hūani-
tatis. in. ix. colū. in verſi. quinto q̄
ritur quis p̄feraf ī ſubſtituēdo.
ꝛc. dicit in dubio/ matrē p̄ferri:
niſi eſſet vilis p̱ſona: ſicut p̄ferf in
ſucceſſione. aucten. defuncto. C.
ad tertu. niſi ipſa mater eſſet ī po
teſtate iſtius aui. ꝛc. Sed bar. vbi
ſupra ſoluit motiuū iſtud dicens.
ꝙ ex eo actu ſucceſſiōis facultas
ſubſtitutiōis nō attendif. nā filio
furioſo q̄ hʒ liberos q̄ oēs exclu-
dūt: pōt fieri iſta ſubſtitutio: ḡ ꝛc.
Nunc q̄ro q̄liter iſta ſubſtitutio fi
niaf. vtrū nec in hoc conueniat cū
pupillari. bar. ī pe. col. ſepe dicte
l. ex facto. dicit ꝙ ſi teſtamētū de
ficiat ex p̱ſona teſtantis vel aliter
etiā ex defectu teſtamenti: vel q:
rūpitur p̱ querelā: vel propter he
reditatē nō aditā. in omibus iſtis
ita exēplaris finitur ſicut pupil-
laris. de quo dic vt ſupra ꝓxima
rubri. Item ſicut pupillaris de-
ficit q̄nq̄ʒ ex defectu ſubſtituti vł
ex defectu ipiꝰ ſubſtitutionis vel
conditionis ſubſtitutioni adiecte

Subſti- tutō ex- ēplaris q̄liter fi- niatur.

Subſti= tutio ex emplarꝫ an mane at ſi furi oſus q̄ ſe mel ad ſanā mē tē venit redinci= dat i fu= rorem:

de quib⁹ per Bar.in.l. in pupilla
ri.ff.eo.ita et exēplaris ꝑ eaſdem
ratiões. Itē deficit exēplaris im
pedimēto ceſſante.itē deficit eti=
am ꝑcreatis filijs.vt.d.l.ex facto
Nūc quero iuxta p̄miſſa q̄d ſi fu
rioſus fact⁹ ē ſane mētis ꝛ poſtea
redincidit in furorē an remaneat
firma ſubſtitutio: Bal.i.d.l.hūa
nitatis i pe.queſtione diſtinguit.
qꝛ aut noua furoris cōuerſatio eſt
priori quaſi cōiuncta.ꝛ preſumit
eadē cauſa morbi:et per ꝯſequēs
durat ſubſtitutio.aut illa noua fu
roris cōuerſatio eſt longo ſpacio
tēporis ſegregata:ꝛ hoc caſu pre
ſumitur oīno diuerſa cauſa mor=
bi.et per cōſequens ſm̄ euz finita
eſt omnino ſubſtitutio. ꝓ qua ſua
diſtinctione facit.l.martius.cum
ibi notatis ꝑ glo.ꝛ Bar.ff.locati
Sed Bar.vbi.ſ̄.dicit ſimplicit
ꝙ ceſſante furore ceſſat ſubſtitu=
tio exēplaris/ꝛ nō extinguit.ꝛ ſic
furore reuertente reīncipit habe=
re vires cum nunq̄ꝫ fuit extincta
Fatetur tamē ꝙ ſi illo medio tem
pore quo erat in dilucido interual=
lo ſibi teſtamentum feciſſet:tabu
le exēplares eſſent omnino extin=
cte.per tex.d.l. ex facto. in prin.
dū dicit ꝙ nō debet auferri teſta=
menti factio homini ſane mentis.
Ex quo īfert ipſe Bar. ꝙ ſi aliq̄s
feciſſet teſtamentū ante furorem
ei effecto furioſo nō poteſt ſubſti=
tui a patre vel a matre vel ſimili=
bus:ſufficit enī ꝙ fecit teſtamētū
ꝛ teſtamēti factio non debet ei au
ferri.ꝑ.d.l.ex facto.in prin. Sed
ſ̄.dictis inquantū videlicet dictū
eſt ꝙ ceſſante furore ceſſat ſubſti=
tutio ꝛ nō extinguitur/videt con
tradicere.d.l. ex facto. vbi videt
dici ꝙ extiguatur Bar.vbi ſ̄.re
ſpondet ꝙ licet.d.l.ex facto. hoc
innuat tamē ſepedicta lex huma=
nitatis q̄ eſt conſtitutio noua vti=
tur verbo ceſſet. vnde ſubdit ipſe
Bar.in.d.l.ex facto.dicēs/ex ſub
ſtitutiōe q̄ fieret ꝑ.l.hūanitatꝫ ſta
rē illi legi.ſed ex ſubſtitutiōe que
fieret ex reſcripto ſtarē huic legi/
ſcꝫ legi ex fctō. ꝓbat p̄terea hāc
ſnīaꝫ opinionē(dato ꝙ nō eēt ve
ra illa rō quā facit de dictiōe ceſ=
ſet)ꝑ rōnē glo.i.l.ſi arrogator.ff.
d adoptio.ſꝫ Angelo arc.i.§.qua
rōne inſti. de pupilla.ſub.ꝟſi. q̄d
ſi furioſ⁹ redijt ad ſanā mētē.ꝛc̄.
magis placet diſtictio Bal. ꝑ.d.
l.ex fctō:ibi/dſinere valere teſtm̄.
et ibi/rūpi ſubſtitutionē.itē ꝑ tex
tuꝫ in.d.§.qua rōne.ibi dū dicit ſi
autē reſipuerint eadē ſubſtitutio
nē īfirmari. Itē dū dictū eſt.ſ̄.ꝙ
liberꝭ ꝑcreatis extinguit hec ſub
ſtitutio:hoc intellige ſi de eis nul=
la ſit facta mētio.ſi aūt de eis fa=
cta ſit mētio ſicut fieri debꝫ de iā
natis.vt ptꝫ.i.d.l.hūanitatiſ/tūc
ſine dubio non extinguit ſubſtitu=
tio ꝑ natiuitatē illoꝝ.ꝛ ſic.d.l.ex
facto.i p̄n.i hoc venit determinā
da ꝑ.d.l.hūanitatis. ¶ Itē q̄ro
q̄d ſi furioſo naſcit fili⁹ quē in po
teſtate nō hꝫ:an ꝑ hoc extinguat
ſubſtitutō exēplarꝫ:Bar.vbi.ſ̄.i
pe.q̄ſtiōe:tenet ꝙ ſic.Nā q̄ñ lex vl
hō facit mentionē de filijs furioſi
vl mēte capti: dꝫ intelligi de his
quos hr̄e poteſt. licet tales ꝑſone
matrimoniū ꝯtrahere nō poſſint
cū ꝯſenſum nō habeāt.iō debet ī=
telligi de filijs naturalibus.l.here
dib⁹.§.titius.ff.ad trebel.de q̄ dic
lati⁹ vt ꝑ eū. ¶ Ultimo q̄ro an ex
defectu ei⁹ cui facta eſt hec ſubſti
tutio exēplaris finiat: vt ſi ꝓdi=
gus cui facta eēt ſubſtitutio com
miſiſſet delictū ꝓpter qḋ eſſet de=
portat⁹ vel ſeru⁹ pene effect⁹ (ob
ligatur enim ꝓdigus ex delicto vt
notat per doc.in.l.ſi q̄s in tantā.
C.vn̄ vi.et notat Bar.in.l.is cui
bonis.ff.de ver.ob.) vl ſi ponam⁹
furioſum habuiſſe dilucida inter
ualla ꝛ delictū cōmiſiſſe:vel reli=

Subſti= tutio ex= emplarꝫ an finiat ex defe= ctu eius cui fa= cta eſt.

gloſum eſſe factuꝫ: rn̄det Bar. in d. l. ex facto. in p̄n. in vltima q̄ſtione. q̄ ſic. arg. eoꝝ que dixi in materia pupillaris ſub. in. l. in pupillari. ff. eo. ⁊ tetigi etiā. ſ. ſuis locꝫ. Hec in p̄ſentiarū de exēplari ſubſtitutione ſufficiant. quā ſi latius videre cupias: recurre ad Bal. et alios ſcribentes in ſepe. d. l. humanitatis. et Bar. in ſepe. d. l. ex facto. in princi. ⁊ Ange. are. in. d. §. qua ratione. Gerardus mulert.

De compēdioſa ſubſtitutiōe. Rubri. xxvj.

Primus iā de trbꝰ directis ſubſtitutiōibꝰ: nūc de q̄rta ſcꝫ ꝯpēdioſa dicamꝰ. Sꝫ qꝛ ꝯpēdioſa ſit aliq̄n a milite: aliq̄n a pagano. i. n̄ milite. ⁊ cū illos d̄ q̄bꝰ loquit̄ lex milites nr̄o tēpore non habeamꝰ. ideo illa cōpēdioſa ⁊ eiꝰ effectu q̄ a milite ſit omiſſa: referamꝰ nos ad eā tm̄ que a pagano fieri pōt. eo q̄ illis expedit vti exēplis que opationi noſtre: ac q̄tidianis exercitijs proximiora ⁊ aptiora ſūt. Vn̄ in poetria noua d̄r. Quelibet ars gaudet pprijs ſi ſint ſua v̄ba. Limitibꝰ cōtēta ſuis: cū veneris extra In cōmune tonet: placeat cōibꝰ vti.

Verſus

Milites nr̄i tp̄is non h̄n̄t p̄uilegia āntiquitꝰ cōceſſa.

Additio. Aduerte q̄ milites nr̄i tp̄is nō habēt p̄uilegia antiq̄tus ꝯceſſa: qꝛ n̄ pugnāt ꝓ repub. ita dicit Panoꝛ. i. c. raynutiꝰ. de teſta. in. viij. col. de q̄ vide nota. ꝑ Ci. et alios ſcribētes in. l. i. C. de iuris ⁊ facti igno. ⁊ ꝑ Ange. are. i. §. plane. iſti. de teſt. mili. ⁊ ꝑ Bal. in. l. in teſtamento. i. C. illo titu. in vltima q̄ſtione. Gerardꝰ mulert.

Subſtitutionis cōpēdioſe queſit forma.

Eſt igit̄ ꝯpēdioſe ſubſtitutiōis hec for̄a. An. filiū meū mihi heredē iſtituo / verūtn̄ ſi dictꝰ filiꝰ meꝰ q̄n̄cūq̄ deceſſerit Frā. ſit heres. vt. C. de ipu. ⁊ alijs ſub. l. p̄cibꝰ. ⁊ ff. de vulg. l. v̄bis. ⁊. l. cēturio. Eo p̄cognito q̄ ꝯpēdioſa fieri nō pt̄ a pagano n̄ filio pupillo i ptāte exiſtēti. ꝑpt̄ ſilitudinē quā hꝫ cū pupillari. vt. ī. dicet̄. ⁊ iō horū v̄boꝝ effectꝰ tal̄ ē. qꝛ ſi An. deceſſerit in pupillari etate: ſubſtitutus ille ad oia p̄ris ⁊ filij bona vocat̄ iure directo: excluſa penitꝰ mr̄e et q̄libet alia ꝑſōa q̄ poterat ipi pupillo ab iteſtato venire. d. l. centurio. ff. de vulg. et. d. l. p̄cibꝰ. C. de ipube. et alijs ſubſti. Si āt An. fiat pubes incōtinēti ſubſtitutio p̄dicta penitus euaneſcit: ⁊ poteſt ipe An. pubes factꝰ teſtari de oībꝰ bonis patris ⁊ ſuis / ⁊ ſibi de herede ꝓ libito ꝓuidere. ⁊ ſi iteſtatꝰ moriat̄ ſuccedet ei mat̄ vl̄ q̄libet ab iteſtato veniēs: excluſo ⁊ remoto penitus ſubſtituto. vt. ff. de vul. ⁊ pu. ſub. d. l. v̄bis. et. d. l. cēturio. Nā lꝫ ꝓpria ſignificatio huiꝰ aduerbij q̄n̄cūq̄ ad oē tp̄s ſe extēdat: pupillare adultū. ⁊c. tn̄ virtute hoꝝ v̄borū Frā. ſit heres: q̄ directa v̄ba ſūt: ſignificatio illiꝰ aduerbij q̄n̄cūq̄ tm̄mō ad pupillare tp̄s i hoc caſu reſtrīgit̄. qꝛ ꝑ talia v̄ba videoꝛ voluiſſe filio meo ifra pupillare tp̄s de herede ꝓuidere. qd̄ quidē poſt pupillarē etatē mihi facere nō licet. vt iſti. de pu. ſub. §. quo caſu. ⁊. d. l. verbis. ⁊ ideo expirat ad pubertatis ingreſſum.

Additō. Predicta latiꝰ examinabo. ī. in p̄n. vltime magne additionis. Gerardus mulert.

Et ita pꝫ q̄ hec ꝯpēdioſa cōtinet i ſe pupillarem expreſſam. ſcilicet quantū ad effectum.

Additio. Vide q̄ dixi. ſ. i rub. de ſubſti. vul. ⁊c. poſt principiuꝫ magne additiōis. ibi. his p̄miſſis dicit idē. Bar. ⁊c. Gerardꝰ mu.

Vn̄ ppea d̄r ꝯpēdioſa: qꝛ ſub cōpēdio huiꝰ aduerbij q̄n̄cūq̄ cōtinet pupillarē. q̄ alit̄ ꝓlixioribꝰ v̄bis hꝫ fieri. ⁊ hinc ē q̄ ſoli filio pupillo ⁊ i ptāte exiſtēti fieri pōt.

Subſtitutio cōpēdioſa quare dicat̄ ꝯpēdioſa.

¶ Additio. Alias dicitur cōpēdioſa. q: ſub cōpendio verborū ꝛ breuitate multas cōplectitur ſubſtitutiōes. ſ. vulgarē: pupillarē: ꝛ fideicōmiſſariā. ita vult glo. in ꝟbo fideicōmiſſi. ibi. dr ꝙ cōpēdioſa ꝛc. in. d. l. ꝓcib⁹. C. ḋ ipu. et alijs ſubſti. ꝛ eſt hoc nomē compēdioſa ab imꝑatore īductum. vt. d. l. ꝓcib⁹. ita dicit Iaſon maij. in addi. ſuis ad Chriſto. porcū i. §. ꝗ rōne. inſti. de pupil. ſubſti. additiōe. xi. Sed ꝯtra ꝓdicta oppono. breuiloꝗ ſubſtitutio etiā ꝯplectitur multas ſubſtitutiōes ſub cōpēdio. hoc ē breuitate ꝟbor/ vt videbis. ī. prima rubri. ꝙ ſunt vnū ꝛ idē ſubſtitutio breuiloꝗ ꝛ ꝯpēdioſa. vt ꝗd igitur habent diuerſos tractat⁹ ꝫ. l. ſi idē. C. ḋ codicil. Bal. ī. d. l. ꝓcib⁹. ꝟſi. mō ꝫ ꝑ ordinē opponamus ꝛc. reſpōdet ꝙ nō ſunt vnū et idem. immo eſt differentia. nā breuiloqua ſub compendio perſonaꝝ cōtinet plures ſubſtitutiones et non pōt fieri niſi plures ſint perſone inter quas fiet hincīde. put. ī. proxima rubri. patebit: ſed cōpendioſa ſub cōpendio tēporū eſt apta ad plures ſubſtitutionū qualitates: ꝗs ſibi aſſignat caſus ꝛ natura vel interpretatio verborū. Nec obſtat ſm eundē Bal. vbi. ſ. ꝙ compēdioſa aliquādo non cōtinet niſi vnā ſubſtitutionē directam tantū: vł vnā fideicōmiſſariam tantū: q: cōſideratur aptitudo nō actus. licet eīm actum aliquādo determinatū habeat ad vnā: aptitudinē tamē habet ad plures ſpecies. Itez adde ꝙ cōpēdioſa ſubſtitutio eſt illa ꝗ ſub cōditione mortis vł alia: multa cōplectitur tēpora. vt. d. l centurio. ff. de vulga. iuncta. d. l. precibus. C. de ipube. et alijs ſubſti. nā ſiue dicatur quādocūꝗ deceſſerit ſine limitatiōe tēporis: ſiue dicatur ſi deceſſerit īfra. xxx. annos/ et ſic cuz limitatiōe temporis: vel cum alia conditione: vt ſi aliquid fecerit vł euenerit: eſt ſubſtitutio compendioſa. et cōplectitur multa tēpora. ſcilicet tēp⁹ pupillaris etatis/ ſi eſt facta pupillis: et tempus pubertatis. d. l. precibus. et d. l. centurio: ita dicit dictus dominus Iaſon maij. vbi. ſ. An autez iſta compendioſa ſit de per ſe ſubſtitutio: an ꝓ quedam adiectione dicam. ī. iſta rubri. in vltima magna additione. in fine. Be. mu.

Subſtitutio cōpēdioſa ꝛ breuiloꝗ quō differāt

Subſtitutio cōpēdioſa que ſit.

¶ Verum ꝗuis predicta ſubſtitutio ſui natura ſimpliciter directa ſit. attamen aliꝗ poſſunt in ea verba vel conditiones apponi/ vel aliqua imutari que in fideicōmiſſariā eā conuertēt/ ꝛ ad ius et naturam fideicommiſſi reducent: et quia hec habent fieri in exemplis vł formis que nobis ignorare nō expedit: eo ꝙ de facili poſſent cōtingere. ideo de illis videndū eſt. Prima igitur forma hec eſt/ ſi dictus fili⁹ meus quandocunꝗ deceſſerit Fran. ſubſtituo. nam hoc verbum ſubſtituo trahit hāc ſubſtitutionem totaliter ad fideicommiſſum. vt. C. de inſti. ſub. con. factis. l. generaliter. §. penulti. et ꝓdictum aduerbiū: quandocunꝗ: in hoc caſu ſeruat ſuam propriaz ſignificationē et reſpicit omne tēpus: et rem omni tempore ſuadet valere. vt. ff. de re. dubijs. l. quotiens. ij. hinc eſt ꝙ quocunꝗ tempore. An. moriatur ſiue pupillari ſiue adulto ſiue maiori tempore/ videtur virtute huius verbi ſubſtituo: qḋ in hoc caſu trahit hec verba ad fideicōmiſſuz. vt dictū eſt. rogatus eſſe a teſtatore per fideicōmiſſum hereditatem poſt mortem reſtituere ſubſtituto. hereditatem ſcꝫ. i. bona teſtatoris.

¶ Additio. Nota diligēter et dictis dn̄i Rolādini multum refert an quis dicat: filium meū heredē inſtituo: et ꝗncunꝗ deceſſerit

Fran. ſit heres. adde vl' Frā. iſti=
tuo. vel an dicat Frā. ſubſtituo: ⁊
hoc ex eo qa eſt differentia inter
iſta verba. vt latiꝰ. j. oſtēdā. G. m.
¶ Vn̄ qn̄cunq̄ morieť ipſe An.
mater et quicūq̄ ſucceſſorū eius
ſiue ex teſtamēto. ſiue ab inteſta=
to venientes hereditatem ipſam
adibunt: et aditā reſtituēt ſubſti=
tuto ex iure fideicō. vt inſti. de fi=
deicō. here. §. ſed qꝛ ſtipulationes
Sed defalcabūt et retinebūt ſibi
primo ipſi An. legitimā portionē
ſcꝫ tertiā illius quā habuiſſet ab
inteſtato/ ſi ipſe erat de liberis te=
ſtatoris ad quos ſpectabat legiti
ma. in hoc ei teſtator eū grauare
nō poterat. vt. C. de ioffi. teſta. l.
quoniā in priorībꝰ. de reliqs vero
duabus ꝑtibus defalcabunt tre=
bellianicā ſcꝫ quartā: et ita habe
bunt dimidiā. Alterā vero reſti=
tuent ſubſtituto ex iure fideicom.
vt dictum eſt.

¶ Additio. Hoc ꝓbat. c. raynu=
tius de teſta. Et ſic nota ꝙ habet
duplicē falcidiā: ſcꝫ iure nature
debitā et trebellianicā. de quo in
dicto. c. raynutiꝰ. de hoc dicā la=
tius. j. in rubri. de falcidie detra
ctionis a teſtatore facta ꝓhibitio
ne. vbi vide. Gerardus mulert.

¶ Itē retinebunt ſibi oīa bona q̄
habebat ipſe An. p̄ter bona teſta
toris. nā de ſuis tātūmodo bonis
rogaſſe intelligitur non heredis.

¶ Additio. Facit. l. ex fctō. i pn.
ibi/ vt hereditatē ſuam. ⁊c. ff. ad
trebelli. Gerardus mulert.

¶ Si vero nō erat de liberꝭ teſta
toris/ defalcabūt tantūmodo tre=
bellianicā et habebūt oīa alia bo=
na que ipſe An. aliunde queſiuit
Hec ei ſubſtitutio qꝛ fideicōmiſ=
ſi ius hꝫ: pōt fieri cuicūq̄ heredi
pupillo vel maiori/ ſuo vel extra=
neo/ a q̄cūq̄ teſtatore. nā q̄libꝫ he
res ex teſtamēto vel ab inteſtato
veniēs rogari pōt ꝑ fideicō. vt in
ſti. de fideicō. hered. §. in p̄mis. ꝟ.
cū igiť. et §. p̄terea inteſtatus. eo
precognito et notato ꝙ quamuis
in predicta forma ſimpliciter di=
catur quandocunq̄ deceſſerit: et
nō adijciatur iſta clauſula: ſine li
beris: attamen ſi An. erat filiꝰ te
ſtatoris/ hec clauſula ſine liberis/
tacite ſubintelligiť: qꝛ regula eſt
Quādocunq̄ teſtator rogauit fi
liū ſuū hereditatē reſtituere. con=
ditio ſi ſine liberis. ⁊c. tacite ſub=
audiť: qꝛ non eſt veriſimile ꝙ ego
voluerī hereditatē excluſa prole
filij mei ad alium ꝑuenire. ſꝫ in ex
traneo herede ſic rogato/ talis cō
ditio nō ieſt niſi exp̄ſſim appona
tur. vt. C. de inſtitu. et ſubſti. ſub
conditio. factis. l. gn̄aliter. §. vlti.

Filiꝰ rogatꝰ hereditatē reſtituere nō teneť eā reſtituere ſi cū liberis decedat.

¶ Additio. Probať etiā in. l. cū
auus. ff. de cōdi. et demō. et in. l.
cum acutiſſimi. C. de fideicō. In
tellige p̄miſſa quādo filiꝰ rogatꝰ
ē poſt mortē ſuā reſtituere. ita lo
quunť. ſ. allegata iura. ſecus ſi in
vita. ⁊ poteſt eſſe ratio: quia ſicut
teſtator p̄tulit ſubſtitutū filio: ea=
dē ratiōe nepoti. ita dicit Bar. i
l. cū auus. Adde ꝙ nō refert hoc
caſu ſꝫ eundē Bar. ibi/ an filiꝰ ſit
rogatꝰ a p̄re: vl' an a m̄re: qꝛ eſt ea
dem ratio. Et nota ꝙ etiā ſi natu
ralis tm̄/ ſit rogatꝰ habet locū p̄di
cta cōditio. dicta. l. generaliter. §.
vlti. idē ꝗ ſi rogeť filiꝰ aut nepos
emācipatꝰ. ſecꝰ ſi extraneꝰ. vt ſu
pra dicit dn̄s Rolandinꝰ. ⁊ notat
glo. in verbo filios. in. d. §. fina. et
glo. in dicta. l. cum acutiſſimi. et
etiā glo. in. l. ex facto. §. ſi quis ro=
gatꝰ. ff. ad trebel. Itē nota ꝙ pre
dicta habēt veritatē nō ſolū quā
do filiꝰ rogatꝰ eſt reſtituere oīa
bona: ſed etiā qn̄ rogatꝰ eſt de ali
qua ꝑticulari re. vt dicit Bal. i di
cta. l. cū acutiſſimi. et ꝓbatur in
dicta. l. generaliter. §. vlti. i fi. Sꝫ
quero quid ſi deſcendens rogat
aſcendentem: glo. in dicto. §. ſi

quis rogat⁹.ibi dũ dicit. ſi inſtitu-
atur aliquis de deſcẽdẽtib⁹: vide
tur velle ꝙ tunc nõ h bet locũ ꝑ-
dicta cõditio.et hoc ſequit Bar.
in dicta.l.cũ auus:qꝛ vt dicit non
eſt eadẽ ratio . qð facile ſpeculari
põt. ¶ Itez q̃ro iuxta ꝑmiſſa an
natural filii⁹ excludat ſubſtitutũ
in caſu thematis ꝑmiſſi:et videt
ꝙ nõ vt.d.l.gñaliter.§.vlti.ibi.ni
ſi ipſi liberi ſine iuſta ſobole.ꝛc.ſʒ
cõtra videt ꝑ textũ.in dicta.l. ex
facto §. ſi quis rogatus.vbi dicit
tex.ſi quis rogatus fuerit vt ſi ſi-
ne liberis deceſſerit reſtituat here
ditatez Papinian⁹.li.viij.reſpõ-
ſorũ ſcribit etiã naturalẽ filiũ effi
cere vt deficiat ꝯditio.ꝛc.Glo.in
dicto.§.vlti.multipliciter reſpon
det. Sed Bar.in dicto.§.ſi q̇s ro
gat⁹ . ſic diſtinguit .aut loquimur
de naturali in ſeruitute cõcepto.
aut đ alio naturali. Primo caſu.
aut fuit ꝯcept⁹ in figura mr̃imo-
nij ꝛ excludit ſubſtitutũ.vt inſtu.
de ſerui.cogna.in pñn.et.ff.de le
ga.ij.l.lutius.ij.§.fi.et.ff. de iure
delibe.l. fina.et ita loquit.d.§. ſi
quis ꝯpulſus.vt ptʒ ibi dũ dicit.
et i libertino eodemq́ꝫ colliberto
hoc ſcribit. Scðo caſu ſubdiſtin-
guit:qꝛ aut apparet de voluntate
defuncti ꝙ de naturali filio ſenſe-
rit: et voluntati ſtamus.vt.d.§.ſi
quis rogat⁹.ibi dũ dicit.ex volun
tate.ꝛc. Et intellige ſm eundem
Bar.vbi.ſ. volũtatẽ defuncti ꝑ-
ſumi:ſi verba dirigebat ad talẽ q̇
alios filios q̃ꝫ naturales habere
nõ poterat/vt ad furioſũ.vt.l.he
redib⁹.§.fina.ff.ad trebel.vel ſi in
aliqua parte teſtamenti de natu-
ralib⁹ fecit mẽtionẽ.ar.l.qui filia
bus.in prin.ff.de lega.i. Si ṽo de
volũtate nõ apparet:tũc aut erat
hõ poſit⁹ in dignitate et de natu-
rali ſenſiſſe nõ videt.vt dicto §.ſi
quis rogat⁹.ibi dũ dicit.ſʒ hoc ex
dignitate.et intellige in dignita-
te ſm eundẽ : hoĩem honeſte vite
vel honorabilis cognatiõis:ita vt
eſſet ei verecũdia:ſi ſua cognatio
ſiue domus deueniret ad baſtar-
dos.ꝓ quo allegat i ar.l.i.§.ꝛ ge-
neraliter.ff.de ventre in poſ.mit.
et.l.i.§.de inſpiciẽdo.ṽſi. publice
enĩ intereſt.ff.de vẽtre inſpi.al's
naturalis excludit ſubſtitutuz. vt
d.§.ſi q̇s rogat⁹.hec ille. ¶ Item
adde ꝙ legitim⁹ tantũ nõ exclu-
dit ſubſtitutũ.caſus eſt in.l.ſi ita
quis.§.i.ff.de leg.ij. De hac cõdi
tione.ſi ſine liberis.vide lati⁹ per
Bar.in.d.l.cum au⁹.et i.d.l.ſi ita
quis.§.i.et per bal.in.d.l.genera-
liter.§.vltimo.et ꝑ eundem.in di-
cta.l.cũ acutiſſimi. C. de fideicõ.
Gerardus mulert.

Filius naturalis an ꝛ q̃n excludat ſubſtitutuz

Fili⁹ legitim⁹ tñ non excludit ſubſtitutuz.

¶ Scða forma talis ẽ. An. mihi
heredez inſtituo.ſed ſi dict⁹ An.
q̃ncũq́ꝫ deceſſerit ſine liberꝭ Frã.
ſit heres.et hec eſt totalit fideicõ
miſſaria.ſiue dict⁹ An.ſit fili⁹ te-
ſtatoris: ſiue ex̃ne⁹.quia licet iſta
verba Fran.ſit heres directa vi-
deant:tñ ṽtute horũ ṽboꝝ:ſi ſine
liberis: dicta ṽba directa trahũt
ad fideicõ.et hec ꝓbant.ff.ad tre
bel.l.ex facto.in pñn.ꝛ .l. ſceuola
Et qꝛ hec ṽba ſi ſine liberꝭ.inuũt
ꝙ ſiue in pupillari etate in qua li-
beros habere non poteſt/ſiue etiã
poſtea quãdocũq́ꝫ ſine liberꝭ mo
riat/videtur eſſe rogat⁹ per fidei
cõmiſ.hereditatẽ reſtituere poſt
mortẽ.ꝛ ideo quocũq́ꝫ tẽpore mo
riatur ſine liberis: mater ꝛ q̇cũq́ꝫ
ſucceſſores eius hereditatẽ reſti-
tuunt ſubſtituto/ detractis his q̃
ſuperi⁹ dicta ſunt.vt.ff.de vul.et
pu.ſub.l.coheredi.§.cum filie.

¶ Tertia forã talia ṽba hʒ An.
mihi heredẽ inſtituo.ſed ſi dictus
An.quãdocũq́ꝫ deceſſerit ſine li-
beris Frã.inſtituo.Hãc etiã ſcias
oĩ tpe fideicõmiſſariã eſſe:ꝛ idẽ
ius et eundẽ effectũ ꝑ oĩa habere
vt ꝑdicte alie due.tũ per verbum

īſtituo: tñ ꝓpt illā ēt clauſulā ſine
liberꝭ. ⁊ q̄cūq3 dicta ſūt circa p̄di-
ctas alias duas hic repetita intel-
ligas. ¶ Quarta forma his ꝟbis
formaꝫ an. filiū meū mihi heredē
īſtituo: verūtñ ſi dictꝰ filiꝰ meꝰ de
ceſſerit ī pupillari etate vl' poſtea
q̄ñcūq3 ſine liberꝭ Frā. ſubſtituo.
ſub hac foꝛa ꝟboꝝ ꝯprehenduntꝫ
tres ſubſtōnes. ſcz vna pupillaris
exp̄ſſa. ꝑ hoc qꝺ dꝛ ſi deceſſerit in
pupillari etate. et ex hac reſultat
vulgarꝭ q̄ ſub exp̄ſſa pupillari ꝯti
neꝫ. vt. ff. d vul. ⁊ pu. l. iā hoc iure.
tTia ē fideicō. ꝑ hoc qꝺ dꝛ poſtea
q̄ñcūq3 ſine liberꝭ. ⁊ vnaq̄q3 iſtaꝝ
h3 ſuū effectū. nā ſi an. ſit heres: ⁊
ī pupillari etate deceſſerit: ſubſti-
tutus vocaꝫ iure directo/ excluſa
mr̄e et alijs legitiis ſucceſſoribꝰ. et
hoc ꝓpt effectū prime pupillaris
exp̄ſſe q̄ mr̄e3 repellit et ſubſtitu
tū admittit. vt. ff. d vul. ⁊ pu. l. lu
tiꝰ. et. l. p̄cibꝰ. C. de īpube. ⁊ alijs
ſubſt. ſi aūt An. nō ſit heres vl' qꝛ
nolit vl' qꝛ nō poſſit/ tūc Frā. erit
heres iure directo/ ꝓpt tacitā vul
garē q̄ ſurgit ex pupillari p̄dicta.
vt dictū ē. Si aūt An. heres erit
⁊ deīn factꝰ pubes poſtea q̄ñcūq3
ſine liberꝭ deceſſerit: habebit locū
fideicōmiſſaria. vñ eo poſtea ſine
liberꝭ decedēte ſucceſſores here-
ditatē retinent ſubſtituto: cu3 de-
falcatione et retentione eorū que
ſuperiꝰ dicta ſunt. Et nota hic ꝙ
huiuſmodi quarte forme ſubſtitu
tio fieri nō pōt: niſi filiofamilias
pupillo: ꝓpter pupillarē exp̄ſſa3
que continetꝫ in ea vt dictum eſt.
¶ Additio. Iſtas formas ſupra
tacitas: ſic tenet glo. ī verbo fidei
ꝯmiſſi. ibi/ ſ3 ſi ita ſubſtituat. vſq3
ad finē. in. d. l. p̄cibꝰ. Et aduerte
circa p̄miſſa qꝛ id qꝺ de hac q̄rta
forma. s. prime dicit dñs Rolā.
eſt indubitatū apud doctores. vt
dicit Bar. in. d. l. centurio. ꝟ. ſcdo
p̄ncipal'r q̄ro qñ ſubſtitutio ⁊c. ⁊
idē ī. d. l. p̄cibꝰ. ꝓpe. ſi. d alijs aūt
tribꝰ q̄d ſentiāt: ſtati infra oſten
dam. Gerardus mulert.
¶ Et ſi tu tabellio voluerꝭ ꝙ iſte
tres ſubſtitutiones apertiꝰ et cla
rius ex p̄dicta forma ꝯſurgant: di
cas ita. Fran. pupillariter ⁊ vul-
garit' et ꝑ fideicōmiſſu3 ſubſtituo
Hoc aūt medullitꝰ imp̄mas cor-
di tuo tabellio. ꝙ ſi teſtatoꝛ habu-
it filiū īpuberē cui nō ſolū ī pupil
lari tp̄e: ſ3 etiā abinde ſupra ſub-
ſtituere voluerit. na3 licet p̄dicta
ſubſtitutio huiꝰ quarti exēpli ſuf
ficere videaꝫ. tñ ꝯſulo tibi fideli-
ter vt vnā quāq3 ꝑ ſe facias: ſcz p̄
mo pupillarē hoc modo An. filiū
meū mihi heredē inſtituo: verūtñ
ſi dictꝰ filiꝰ meꝰ heres erit: ⁊ ī pu-
pillari etate deceſſerit Frā. ſit he
res. vel ſic/ fratres ſuperſtites et
p̄mortuorū fratrū eiꝰ liberi in ſtir
pes et nō in capita ſint heredes.
deīde facias fideicōmiſſariā hoc
mō. ſi vero dictꝰ An. factꝰ pubes
poſtea q̄ñcūq3 deceſſerit ſine libe
ris/ vel ſic/ poſtea īfra. xx. vl'. xxv.
annū/ vl' aliud tale tēpꝰ deceſſerit
ſine liberis ſubſtituo ei ꝑ fideicō-
miſſu3 Frā. vl ſubſtituo ꝑ fidei-
ꝯmiſſu3 ſupſtites frēs eiꝰ ⁊ p̄mor-
tuoru3 fratrū eiꝰ liberos ī ſtirpes
et nō ī capita. Et qꝺ dꝛ de liberꝭ
p̄mortuoꝝ fratrū intelligas ponē
dū eſſe ſi vſq3 ad liberos fratrū te
ſtatoꝛ extendere voluerit. Nā ex
hoc ſollicitū et cautū te reddo vt
ſcias ꝙ ꝟba ſubſtitutiōis nō extē
dūꝫ vltra illos q̄s teſtatoꝛ exp̄ſſit
Si eni inſtitutꝭ tribꝰ vel pluribꝰ
filijs ita adijcio. ⁊ ſi aliq̄s eorū de
ceſſerit ſine liberis ſubſtituo ſup-
ſtites/ certe ſi decedat vnꝰ eoꝝ re-
licto filio. deinde moriaꝫ aliꝰ ſine
liberis: filiꝰ illiꝰ qui primo deceſ-
ſit/ nō admitteꝫ cū patruis vl' ſine
patruis ad fideicōmiſſariā here-
ditatē illiꝰ filij q̄ ſine liberꝭ deceſ-
ſit: qꝛ nō extitit cōditio ſubſtōnis

Subſti-
tutō nō
egrediꝫ
pſonam
ſubſti-
tuti.

in pſona pfis ei⁹. illos enī tñ ego
teſtatoꝛ ſubſtituiq̄ ſupuiuerēt illi
q̄ ſine liberꝫ ðcedit. vt. C. ð fidei
cō. l. ſi in pſona. ꝛ. ff. de le. ij. l. vnū
§. rogo. ꝛ. l. cū pr̄. §. hereditatē.
¶ Additō. Facit. l. qui liberis §.
hec v̄ba. et. l. ſz ſi plures i pri. ff.
de vul. et pu. et. l. ſi ex pluribus.
ff. de ſuis ꝛ legit. here. Nūquidē
ꝛ hui⁹ ſubſtitutiōis mat̄ia diffici
lis admodū vtiliſq; valde et q̄ti-
diana ē/ teſte Bar. i. l. cēturio. ff.
ð vul. ꝛ pu. in v̄ſi. expedit⁹ de cō-
trarijs. ꝛc̄. itaq; ꝛ eā alti⁹ attinge
re nō ab re mihi videṫ. quare pri
mo reuoco in dubiū/ an iſta ſubſti

Subſtitutō cōpēdioſa hoc mō cōcepta An. filiū meuꝫ mihi heredeꝫ inſtituo verūz ſi qñcūq; deceſſerit Frā. ſit heres an poſt pubertateꝫ penitus expiret.

tutio An. filiū meū mihi heredeꝫ
inſtituo/ verū ſi qñcūq; deceſſerit
Frā. ſit heres: poſt tēpoꝛa puber
tatꝫ penit⁹ expiret: dñs Rolādi-
nus. ꝫ. poſt pri. pn̄tis rubri. tenet
ꝙ ſic. ꝛ hoc tenet glo. fi. i. d. l. cētu
rio. ibi. ſi aūt eſſet pagan⁹. ꝛ glo. i
verbo fidei cōmiſſi. ibi. ſz in paga
no dic. ꝛc̄. i. d. l. p̄cib⁹. ꝛ glo. mag.
in fi. in. §. q̄ ratione et glo. in. §. fi.
inſti. de pupil. ꝛ glo. in v̄bo ſubſti-
tutiōis. i. c. raynuti⁹. ð teſta. Itē
Azo i ſūma. C. ð ipu. ꝛ alijs ſub.
ꝛ Jo. an. in. c. j. de teſta. in ſexto i
glo. antiq̄/ q̄eſt in v̄bo abſq; dedu
ctiōe. ꝛ ſequūṫ mlti doctoꝛes. Sꝫ
qꝛ aduerte ipſemet Jo. an. i. d. c.
j. in nouella. videṫ tenere ꝯ̄riū dū
vult ꝙ ſubſtitutio ꝯpēdioſa facta
ipuberi etiā p v̄ba directa īra tē
poꝛa pubertatꝫ valꝫ iure directo.
poſtea aūt iure fidcicō. ð p̄mo eſt
caſ⁹. vt dicit i. d. c. j. et de ſcd̄o di-
cit eē caſū i. d. c. raynuti⁹. Itē di-
cit ꝙ de iure ciuili ē caſ⁹ i. l. p̄cib⁹
ꝫ allc. nā. ibi ſm̄ eū nulla ſpālitas
poniṫ i milite. lꝫ mulier ibi ad pō
pā narrauerit ꝙ marit⁹ ei⁹ teſta-
toꝛ ſcꝫ fuerat miles. p̄mo qꝛ nō
fuit teſtat⁹ iure militari. qđ pꝫ/ qꝛ
bis ibi pōderaṫ ꝙ fili⁹ fuit i ptāte
patris/ qđ nō fuiſſet neceſſariū ſi
fuiſſꝫ teſtat⁹ iure militari. l. miles
ita. §. exheredato. ff. ð teſ. mi. et. l.
i teſtamēto. j. i. fi. C. illo ti. Itē in
d. l. p̄cib⁹. i fi. obliquaṫ ſubſtō poſt
aduētū pubertatꝫ qđ nō pcedit i
teſtamēto militꝫ. vt pꝫ i. d. l. cētu
rio. cū ibi notatꝫ. Itē ꝛ tertio illa
l. poniṫ i titulo cōi. nā ſi pcederet
iure militari/ fuiſſꝫ poſita i titulo
de teſ. mili. ita i ſiñ arguit glo. i. c.
ſi ſup gr̄a. ð offi. dele. li. vi. Hanc
ſentētiā ſuadet p̄ſūpta volūtas te
ſtatoꝛis. vt dicit ipe Jo. an. vbi. ſ.
ꝛ poſt eū Panoꝛ. i. d. c. raynuti⁹.
Nec obſtat. l. i pupillari. ꝛ. l. v̄bis
ciuilib⁹. ff. ð vul. ꝛ pu. qꝛ ſꝫ eūdē/
ibi voluit ſubſtituere pupillariter
tm̄ teſtatoꝛ: ꝛ p errorē mai⁹ tēp⁹
exp̄ſſit. vel qđ ibi dicit fruſtra ꝛc̄.
itellige ſꝫ eūdē/ q̄tū ad ſubſtōnē
directā. valebit tñ iure fidei ꝯmiſ
ſi. hec opinio vṫ dño Panoꝛ. vbi
ſ. multū equa pp̄ter volūtatē te-
ſtatoꝛꝫ q̄ i ſubſtōe retulit ſe ad oē
tēp⁹. Sed aduerte ꝙ Bar. i. d. l.
cēturio in hac difficultate neſcio
inquit q̄d dicā. ſubdit tamē dicēs
foꝛte vtraq; opinio poſſit ſubſtine
ri: quare ſꝫ eū nō ꝙ verba directa
q̄tuꝫ ad pꝛeſens ſunt duplicis ge
neris. quedā enī ſunt directa ꝛ ci-
uilia hoc eſt iure ciuili itroducta
vt v̄bū heres eſto. vt. l. obuenire.
ff. de v̄bo. ſig. Certū enī eſt ꝙ de-
poꝛtat⁹ nō pōt eē heres: qꝛ nō hꝫ
ea q̄ ſunt iuris ciuilis. itē p̄toꝛ nō
pōt facere heredē: ſꝫ bonoꝝ poſſeſ
ſoꝛē ꝛ ſiles. vt. §. qs aūt inſti. ð bo-
no. poſ. ꝛ idē de v̄bo iſtituo. vt. l.
j. ꝛ p totū. ff. ð. here. inſti. ꝛ iſto mō
capiēdo ſi ſubſtō ē facta p v̄ba di
recta ciuilia/ ſi ſemel valuit iure
directo nunq̄ trahiṫ ad fidei cō-
miſſuꝫ. vt. d. l. v̄bꝫ ciuilib⁹. ꝛ nota.
ibi ciuilib⁹. ita etiā notaṫ i. d. l. in
pupillari. Quedā v̄o ſūt v̄ba dire
cta n̄ ciuilia: ſꝫ a gētib⁹ inuēta. h⁹
eſt q̄ dirigūṫ ad ſubſtitutū vt ipſe
de ſua manu capiat nō ab alio. vt
l. eā quā. C. ð fideicōmiſſis. i glo.

ſup ꝟbo directo. exẽplũ ĩ ꝟbo accipiat. ⁊ in ꝟbo capiat: ⁊ ĩ ꝟbo moriat. vt in. d. c. i. de teſta. li. vi. et iõ iſta ꝟba ſunt magis ꝯgrua et cõia oib us gẽrib⁹. et iſto ſcdo mõ accipiẽdo / dicit ipẽ Bar. vbi. ſ. ꝙ opi nio. Jo. and. volẽtis ꝙ ſubſtitutio facta ꝑ ꝟba directa poſt aduentũ pubertatis obliquet: ſit ꝟa. ꝓbat ipẽ Bar. illud dictum: talis accipiat vel moriat tali ⁊ ſi͞lia verba: pñt itelligi: ꝙ q̄s accipiat iure directo: vt heres. et poſſent itelligi vt q̄s vt legatari⁹ accipiat. ſua tñ aucte. vt. l. titia. i. §. i. ff. de le. ij. et ſic iſta ꝟba d iure ciuili nõ hñt ꝓprium ſignificatum. quoniam verba iuris ciuilis nõ ſunt: ideo in dubio intelligentur ſm ꝙ caſus eueniet. ꝙ ſi pupillus morietur intra pupillarem etatem / lex interpretatur illam ſubſtitutionẽ directam. ſi poſtea moriatur iterpretatur fideicõmiſſariam. Simile habem⁹ in verbo quod põt reperiri in preterito et futuro. nam lex illud interpretatur ſm accidentiam facti ſecũdũ quod ſi in preterito occurreret / in eo interpretabitur. et ita ecõtra. l. hec conditio. i. §. fina. cũ ſimilibus. ff. de condi. et demonſt. Et per hoc patet reſponſio ad cõtrariũ qd̃ dicit. ꝙ directa ſubſtitutio nũq̃ obliquat. cõcedo: ſed iſta nũq̃ fuit directa / ſi poſt pupillarẽ etatem deceſſerit: quia hic ſciebat lex illũ tũc mortuũ. vt. l. cũ q̄daz. §. ſuũ. ff. d acq̄rẽda here. et iõ lex ſemꝑ fuit certa / ⁊ ſi pupill⁹ deceſſiſſz i pupillari etate: eẽt directa. qꝛ certa erat lex. Sz qñ ſunt ꝟba directa ciuilia: illud ꝟbuz hz in ſe ꝓpriũ ſignificatũ. vt iure directo ſit heres: ⁊ iõ ibi nõ eſt neceſſaria interp̄tatio. qꝛ ſic voluiſſe defunctũ cõſtat. iõ poſt tꝑa pubertatis non obliq̄t. ita dicit Bar. vbi. ſ. ⁊ hoc forte voluit ſꝫ eũ. ſentire Johan. and. in. d. c. i. in nouella. dum

Verbuz qd̃ põt reperiri in p̄terito et futuro iter p̄tatur. ſcdm accidẽtiaz facti.

ibi facit differẽtiã int̃ directã directo: ⁊ iter directã nõ directo. et nota hãc cõcordiã Bar. quã etiaz ſequut⁹ eſt ſũmi ingenij vir leguz doctor meritiſſim⁹. dñs Nicolaus de capella Bruxellenſ. preceptor meus honorãdus Louanij ordiarie legens inſtitutiones. in ſuo apparatu i titu. de pupil. ſub. §. qua ratione. in glo. ſuꝑ ꝟbũ ad exẽplũ. ¶ Scdo reuoco in dubium. quid de tali ſubſtitutione. Si fili⁹ me⁹ qñcunq̃ deceſſerit Franci. ſubſtituo: dñs Rolandin⁹. ſ. ꝟſi. prima igit̃ forma hec ẽ. ⁊c. tenet eã oñi tꝑe fideicõmiſſariã eſſe. ita etiam tenet glo. in ꝟbo fideicõmiſſi. in. d. l. precib⁹. quã gloſam i hoc ſequũtur multi docto. vt etiam oſtẽdit Bar. in. d. l. cẽturio. ꝟſi. ſcdo principalit̃ q̄ro. ita tenet etiam glo. in c. j. d teſta. i ſexto. Sed glo. mag. in fi. in. §. qua rõne. inſti. de pupil. tenet cõtrariũ. quã glo. tenet Jaco. de are. ⁊ Ci. i. d. l. p̄cib⁹. ⁊ Jo. and. i. d. c. j. in nouella. Bar. i. d. l. cẽturio. ꝟſi. ſcdo p̄ncipaliter q̄ro qñ ſubſtitutio ꝯpendioſa. ⁊c. poſt multa argumenta ꝑ eũ recitata ꝓ vtraq̃ opinione. q̄d dicemus inq̄t dubito. ſubdẽs tandẽ ꝙ in p̄dicta q̄õne debem⁹ p̄mo aduertere ſi ex ꝟbis ꝑ teſtatorẽ appoſitꝭ poſſum⁹ cõiecturari ꝙ voluit eã intra tꝑa pubertatꝭ iure directo valere. qd̃ ꝯtigit ſepe ſm eũ. Quid eñ ſi dicit teſtator ꝙ ſubſtitutus capiat ſua aucte: ex hoc videt̃ iure directo. vt. l. titia. j. §. j. ſm p̄mã lecturã. ff. d lega. ij. et ibi hoc exp̄ſſe tenet idẽ Bar. vl̓ q̄d ſi in p̄cedẽtib⁹ ꝟbũ illud cõe accepit ꝓ directo: certe ⁊ i ſequẽtib⁹ accipiet̃ ꝓ directo. vt. l. ſi ſeru⁹ pluriuz. §. fi. ff. de leg. i. Jtẽ q̄d ſi teſtator dixit accipiat quaſi dicat accipiat d manu mea: nõ eñ videt̃ deuenire libere qñ ſua aucte non põt accipe / ⁊ ſic põt ꝑ aliũ ipediri. vt. ff. de vi ⁊ vi

Subſtitutõ iſta ſi filius meus qñcũq̃ deceſſerit Frã. ſubſtituo / an ſit oĩ tẽpore fideicommiſſaria

ar.l.vim facit.in fi. facit qḋ idem
Bar.dicit in.l.meu⁹ §. fundo.in
fi.§.ff.de leg.ij. Uel qḋ ſi teſtatoꝛ
dixit/quicunqꝫ fili⁹ me⁹ deceſſerit
volo hereditatē meā totā et inte-
grā ad talē venire:qꝛ tūc hoc non
pt eē niſi ex vigore pupillarꝫ dire
cte:qꝛ aliꝰ ſubtraheret legitimā
et trebellianicā. ꝛ iō erit directa.
ar.l.in teſtamēto.i.in fi.C.de teſ.
mili.vel qḋ ſi dicat oīa bona mea
volo ad talē ꝑuenire:qꝛ eo ipſo ꝙ
dicit oīa/nichil excipit.vt.l.iulia-
nus i prin.ff.de lega.iij.vel dicit
ꝑueniat ſine aliqua diminutione:
et tūc excluderet matrē:qꝛ eſt pu
pillaris tacita ex volūtate ꝓbata
vt.d.l.p̄cib⁹.in glo.ſuꝑ ꝟbū oīno
ſec⁹ ſi dicat ꝑuenire volo oīa bona
mea mobilia et imobilia et non di
cat iura et actiones.qꝛ tūc videt̄
inſtitut⁹ in certis bonis: qꝛ actio-
nes nō ſunt bona mobilia vl̄ imo-
bilia.vt.l.quā tuberonis.§.fi.ff.ḋ
pecu.et Jaco.ḋ are.i.l.mouentiū
ff.de ver.ſig.ꝛ ſpe.in ti.de fructi.
et intereſſe.§.i.ꝟſi.ſcḋo q̄rit̄ an ꝑ
p̄dicta.ꝛc.ꝛ.l.a diuo pio.§.i vēdi
tiōe.ff.de reiu. Quūcūqꝫ aliqḋ il-
lorū p̄dictorū ꝟboꝝ nō apponit̄ i
teſtamēto:ſed loquit̄ ſimpliciter
teſtatoꝛ:illo caſu cū volūtas teſta
toris eſt dubia nec de ei⁹ volunta
te apparet tūc debem⁹ inſpicere
ſꝫ eūdē Bar.vbi.ſ̄.ſi q̄dē mr̄ eſt i
medio/et tūc interp̄tandū ē ſꝫ cū
ꝓ mr̄e tāqꝫ i benigniorē ꝑtem/et
erit oī tēpore fideicōmiſſaria. fa-
cit qḋ nota.in.l.q̄ duos.§.i.ff.ḋ re
b⁹ du.et qḋ no.i glo.i.d.l. cēturio
ꝛ in.d.l.p̄cib⁹.ꝛ hoc caſu itelligit
ip̄e bar.opinionē oīꝫ q̄ dicūt hanc
ſubſtōnē eē fideicōmiſſariā omni
tp̄e.ſcꝫ qn̄ mater ē in medio. Jdē
ſm eū ſi in medio eſſet aliqua illa
rū ꝑſonarū ꝯ quā dixit nō admit-
ti tacitā pupillarē. de q̄b⁹ ēt dixi
ſ̄.in rub.de pupillari ſubſtitutōe
in.ꝟ. adde dū diīs Rolādin⁹.ꝛc.

Actiões nõ ſunt bõa mobilia nec imobilia.

Predicta limita niſi ſint ſubſtitu
ti filij teſtatoris qui ex p̄ſumpta
volūtate defuncti mr̄eꝫ excludūt
vt nota.in.d.l.p̄cib⁹.ꝑ glo.vlti.et
ꝑ eūdē.Bar.i.l.lutius.ff.de vul.
et ibi glo.in ꝟbo nō ad matrē.fa-
cit qḋ doctores dicūt.in.l.fi. C.ḋ
inſti.et ſubſti. Nō obſtat ſm eū.l.
p̄cib⁹.ſepe alle. vbi p̄mo eſt dire-
cta poſtea fideicommiſſaria:et tū
mater eſt in medio: qꝛ ibi eſt ſpe-
ciale ſm eum in teſtamēto militis
q̄ pōt ſubſtituere directo oī tp̄e.
Sꝫ ſi fuiſſꝫ pagan⁹ tūc eēt oī tp̄e
fideicōmiſſaria matre exiſtēte in
medio.vt dicit ipſe Bar.vel dic
ſm Jo.an.in.d.c.i.de teſta.in.vi.
in nouella.ꝙ illa.l.p̄cib⁹. loquit̄ i
ſubſtōne q̄ fit ꝑ verba directa. ita
refert etiā Panoꝛ.i.c. raynuti⁹.
de teſ. Eodē mō ſoluē ꝯriū qḋ poſ
ſet foꝛari ḋ.d.c.i.qꝛ ꝛ ibi ſubſtitu
tio fuit facta ꝑ verbuꝫ directū.vt
ibi notat glo.in ꝟbo filie moreret̄:
ſꝫ nos loq̄mur qn̄ fit ꝑ verbū cōe
Quō aūt differāt directū et cōe
et obliquū.et quō poſſint dinoſci
vnū ab alio.j.dicā. Si ꝟo neqꝫ mr̄
neqꝫ aliqua ꝑſonaꝝ illaꝝ de q̄b⁹.ſ̄
eſt in medio.tūc ſm eundē Bar.
vbi.ſ̄.ſi deceſſerit i pupillari eta-
te erit pupillaris directa. poſtea
aūt fideicōmiſſaria.ꝓbat:qꝛ ꝟbū
qḋ pōt ſe h̄re ad plura tp̄a iudica
tur i dubio ꝓlatū eē ab initio. vt
oſtēdat futuros euētus.l.hec con
ditio.i.§.fi.de cōdi.et demō.l.ſed
iulian⁹.§.ꝓinde.ff.ad mace.et.l.
q̄ res.poſt prin.de ſolu. Aut ergo
iſte fili⁹ deceſſit in pupillari etate
et videt̄ hoc verbū ꝓlatū ac ſi di-
xiſſet teſtatoꝛ/ſi i pupillari etate
deceſſerit.ſi vero poſtea decedat
videt̄ ꝓlatū in fideicōmiſſaria.et
ſic videt̄ iſta ſubſtitutio vniforꝛ-
mis.qꝛ lex q̄ ſemꝑ ē certa de euē-
tu.l.cū q̄dā.§.ſuū.ff.ḋ acq̄.here.
facit iſtam ſubſtitutionē ab initio
pupillarē:et ex poſt facto fideicō

Lex ſp certa eſt de euentu.

miſſariā. et ideo non variatur ex tēpore ſed eſt vniformis: ⁊ in vnū caſum poteſt omitti. facit qđ ſtatim dixi. ſ. in verſi. et ꝑ hoc patet reſpōſio. ⁊c. Hanc materiā ⁊ que circa eam poſſent queri proſequere latius. vt per Bar. vbi. ſ. et latiſſime. vt ꝑ Bal. in. d. l. ꝑcib⁹. in ꝟſi. mō ergo reuocemus in dubiū iſtū paſſum. ⁊c. itē vt per Angelū are. in. d. §. fina. in verſi. q̄ro ergo quādo ſit ſubſtitutio compendioſa. ⁊c. ¶ Tertio reuoco in dubiuȝ quid de iſta ſubſtitutiōe. Si An. quandocunq₃ deceſſerit ſine liberis Frā. ſit heres: do nu⁹ Rolādin⁹. ſ. in ꝟſi. ſecunda forma talis eſt. tenet ꝙ talis ſubſtitutio ſemꝑ eſt fideicōmiſſaria. Adde ꝙ ita tenet etiam. d. glo. in verbo fideicōmiſſi. i. d. l. ꝑcib⁹. idē tenet Inno. in. c. raynuti⁹. de teſta. Sȝ Dy. et alij dicūt hoc eſſe falſuȝ. vt refert Bar. in. d. l. cēturio. in verſi. quid ſi teſtator ſic ſubſtituit qñcūq₃ ⁊c. et ꝯ caſū. d. l. cēturio. vbi fuerunt appoſita illa ꝟba ſine liberis: ⁊ tñ valet iure cōi intra tēpora pubertatis. nec etiaȝ illa ꝟba hñt inducere fideicōmiſſariaȝ ſubſtōnem. nā ꝯgruūt pupillari etati. ꝯſtat eī pupillū decedere ſine liberis. pro iſta opinione ē etiā caſus exꝑſſus in. d. c. i. de teſta. li. vi. vbi ꝑterea dr̄ ꝙ ī ſubſtōnib⁹ ſemꝑ ē interꝑtatio faciēda vt ſubſtitutio directa intelligat̄ poti⁹ q̄ȝ obliqua: dūmō earū verbis et ꝑſonis ꝯueniat iſtitutis: ſic eſt ī ꝓpoſito: ergo. iſtud vult etiā glo. in. §. fina. inſti. de pupil. ſub. vide lati⁹ ꝑ bar. vbi ſupra et bal. in. d. l. ꝑcib⁹. i. ꝟ. tertio glo. dicit ꝙ qñ cōditio ſine liberis. ⁊c. et ꝑ Johā. an. in. d. c. i. in nouella Aduerte ꝙ ea q̄ circa hāc formā dicunt̄ debent etiā dici circa illaȝ formā quā ponit idē dñs Rolandin⁹ ſupra in ꝟſi. tertia forma talia verba habet. ⁊c. cū nō ſit differētia inter ꝟbū heres eſto: et verbū inſtituo. vt īfra patebit. ¶ Ut materiā hui⁹ ꝯpendioſe ſubſtitutionis: que ꝑfecto difficilis et intricata eſt. plene intelligas diſtingue: qꝛ aut ſubſtitutio ꝯpendioſa fit a milite. aut a pagano. ſi a milite tūc aut fit per verba mere directa: vt qꝛ dixit teſtator ſi filius me⁹ quādocunq₃ deceſſerit talis ſit heres aut taleȝ heredem facio aut talē inſtituo. ⁊ valet iure directo ſp ex ꝑuilegio militis. ⁊ ſi moriat̄ fili⁹ in pupillari etate ſubſtitut⁹ habebit oīa bona tā pr̄is q̄ȝ filij. ſi vero in adulta moriat̄ etate tūc capit dūtaxat bona patris cū fructib⁹ in hereditate inuētis dicta. l. centurio. et. l. miles etiam his. iūcta ibi glo. et. l. miles ita. §. i. ff. de mili. teſta. ⁊. l. in teſtamēto i. C. illo. ti. nec hoc caſu obliquat̄ huiuſmodi ſubſtitutio licȝ mater ſit in medio. vt dicit Bar. i. d. l. cēturio. in prima oppoſitione ad ſecūdā partē illi⁹ legis. Nec obſtat ſepedicta. l. ꝑcib⁹. vbi. poſt pubertatē obliquat̄: qꝛ ibi ſm Bar. fuit facta ꝑ verbū cōmune: ſcȝ ſubſtituo: nō ꝑ verbū directū. vel dic ꝙ licȝ ibi fuit ꝟbū directū iure gentiū: non tñ fuit directum ciuile de quo ſupra dictū eſt. Uel dic ꝙ ibi nō fuit teſtamentū factū iure militari. de quo dixi. ſ. poſt ꝑcipuū preſentis additionis. Aut fit per ꝟba mere obliqua. vt qꝛ teſtator dixit rogo heredē vt hereditateȝ quandocunq₃ deceſſerit reſtituat tali. et ſemꝑ eſt fideicōmiſſaria. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vul. Aut fit ꝑ verba cōia: vt qꝛ dixit teſtator: ſi fili⁹ me⁹ quādocūq₃ deceſſerit ſubſtituo ei caiū: et tunc ſi mater eſt in medio et fili⁹ adult⁹ moriatur talis ſubſtitutio fauore matris obliquat̄ et ē fideicōmiſſaria dicta. l. precibus. in fine ſm vnuȝ intellectū: al's ſemꝑ valet iure di-

Subſtitutō cōpēdioſa ꝯcepta hoc mō ſi An. qñcūq₃ deceſſerit ſine liberis Frā. ſit heres an ſit ſemꝑ fideicōmiſſaria

recto. dicta.l.cēturio. cū ibi nota
tis p Bar. ita loquit̄ glo.mag.in
dicto §.qua ratiōe inſtitu. de pu=
pil. Si vero fiat a pagano ſimili=
ter eſt diſtinguenduꝫ: quia aut fit
per verba mere directa: et tunc ſi
fili⁹ moriat̄ in pupillari etate va=
let iure directo. l.luci⁹. ff.de vul.
Si vero in adulta etate moriatur
tunc ex his que ſupra dicta ſunt
diſtingue: quia aut eſt facta ſub=
ſtitutio per verba directa ciuilia
et tunc nullo modo valet poſt pu
bertateꝫ. ſed deuoluit̄ hereditas
ad veniētes ab inteſtato p textuꝫ
in.l. verbis ciuilib⁹.et.l.in pupil=
lari. ff.eo.et textū in.d.§.q̄ ratiōe
in fi. ſi vero fiat ſubſtitutio p ver=
ba directa nō ciuilia. vt eſt verbū
moriat̄: ꝛ ſimilia. tūc intra puber
tatē valꝫ iure directo: poſtea aūt
iure fideicōmiſſi. c.j.d teſta.i.vj.
iūcto.c.raynuti⁹. de teſta.in. anti.
Aut fit a pagano huiuſmodi ſub
ſtitutio cōpendioſa p verba mere
obliqua tunc ſemp eſt fideicōmiſ=
ſaria et mater nō excludit̄.d.l.co
heredi.§.cū filie: iūcta.d.l.p̄cib⁹.
Aut fit a pagano p ƀbū cōmune
vt eſt verbū ſubſtituo et ſimilia. tūc
vt ſupra patet eſt diuerſitas ꝛ di=
ſcordia inter gloſas. ſed dic ex ſu=
pradictis qꝛ aut mater eſt in me=
dio aut nō eſt. p̄mo caſu iterū di=
ſtingue qꝛ aut ē ſubſtitut⁹ fili⁹ te=
ſtatoris. et hoc caſu valet iure di=
recto intra tēpus pubertatis: et
mater excludit̄ ex preſumpta vo
luntate teſtatoris. vt vult glo.fi.i
fine. in dicta.l.precibus.et glo.in
verbo nō ad matrē.i.l.luci⁹. ff.de
vulga. et ibi Bar. poſt pubertatē
vero valet iure fideicōmiſſo.d.c.
raynuti⁹. Aut eſt ſubſtitut⁹ extra
neus et tunc fauore matris talis
ſubſtitutio ſemp eſt fideicōmiſſa=
ria: ſec⁹ ſi fit a milite. vt ſupra di=
ctū eſt per.d.l.precib⁹. ſm vnū in
tellectū. Aut mr̄ nō eſt in medio,
tunc ab initio valet iure directo
poſtea vero obliquat̄. vt vult glo.
mag.in.d.§.qua ratione. Hec pre
dicta diſtinctio colligit̄ ex dictis
Bar.in.d.l.cēturio.ꝛ ex his q̄.ſ.
dixi quam tene menti. ¶ Quero
an ſubſtitutio cōpendioſa facta p
verbū cōe cōtineat vulgarē. ſcꝫ ſi
inſtitut⁹ nō erit heres: Bar.in ſe=
pe dicta.l.cēturio. ƀſi. quero vtrū
ſubſtitutio cōpendioſa facta per
verbū cōe.ꝛc. ſic diſtinguit. Aut
illa ꝯpendioſa cōtinet pupillarē:
quod quādo ſit ex p̄dictis appa=
ret. tunc cōtinet vulgarē. vt.l.iā
hoc iure. i princi. ff. de vulg. Aut
nō cōtinet pupillarē vt puta quia
facta filio maiori vel emancipato
vel alij vt patet ex predictis: et
tunc ſi illa compendioſa eſſet fa=
cta per verbū mere obliquū: non
continet vulgarē. immo illa ſub=
ſtitutō euaneſcit īſtituto nō adeū
te. vt.l.ille a quo.§.ſi de teſtamē=
to.in fine. ff.ad trebellia. ſed ſi eſ=
ſet facta per verbū cōe tunc cōti=
net vulgarē ſm Ja.de ra. vt dicit
Ci.in.l.precib⁹.C.de ipu.ꝛ alijs
ſub.ꝛ tenet hoc Raynu. vt refert
Bar. vbi.ſ. qđ dicit ſe putare ve
rū. nā vt ſubdit: verboꝝ ſignifica
tio hoc īportat. dicit ei teſtatoꝛ ſi
fili⁹ me⁹ deceſſerit ſine liberis: vl̄
quādocunqꝫ: quia intelligit̄ ſiue
decedat in vita teſtātis ſiue non:
ſiue ante teſtamentū ſiue poſt. vt
l.quidā relegatus. ff.de reb⁹ du.
et.l.hec conditio.j.§.fina.de con=
ditio.et demonſtra. ſed dictis ca=
ſibus ſine dubio dicta ſubſtitutio
nō poteſt verificari niſi per vulga
reꝫ: ergo. Contra predicta videt̄
tex.in.l. heredes mei.§.cū ita. ff.
ad trebellia. vbi facta ſubſtitutio
per verbū cōmune: peruenire vo
lo ſemper videtur fideicōmiſſaria
Soluit Bar. vbi.ſ. quia hoc verū
poſt aditā hereditatē. Scđo op=
ponit̄ cōtra p̄dicta ꝛ videt̄ q̄ hec

Subſti=
tutō cō=
pēdioſa
facta per
ƀbū cōe
an cōti=
neat vul
garem.

ſubſtitutio ꝯpēdioſa nō ꝯtieat ni=
ſi vulgarē tm̄: ⁊ nullo mō trahat᷑
ad fideicōmiſſariā. vt. d. l. iā hoc
iure. ff. d. vul. nā ibi dr̄ ꝙ breuiloq̄
fctā i parib⁹ ꝑ verbū ſubſtituo cō
tinet tm̄mō vulgarē. ꝫ idē in cō=
pendioſa. Bar. vbi. ſ. ſoluit ſic di
ſtinguēs. ſiq̄dē ſubſtitutio cōpen=
dioſa ē fctā ꝑ adiectionē tp̄is im=
portati per diſtributiuū qn̄cūqꝫ:
tūc ſine dubio cōtinet fidei cōmiſ
ſariā p⁹ aditā hereditatē qn̄cūqꝫ:
ꝑ ea q̄. ſ. dicta ſunt. idē ſi nō ē ap=
poſita dictio qn̄cunqꝫ: ſed alia di=
ctio q̄ de natura ſui tp̄is tractum
ſignificat. vt ſi deceſſerit ſine libe
ris: licet nō dicat qn̄cūqꝫ: qꝛ tunc
requirit tractuꝫ tēporis vt appa=
reat vtrum decedet ſine liberis: ⁊
tunc cōtinet fideicōmiſſariam. vt
d. l. heredes mei. §. cū ita. et. d. c. j.
de teſta. lib. vj. et facit ſm̄ eundeꝫ
Bar. d. l. ꝓcib⁹. Sꝫ ſi dixerit teſta
toꝛ filio meo talē ſubſtituo / nullo
adiecto qꝺ req̄rat tractū tempo=
ris / tūc iſta ſubſtitutio nō eſſet cō
pendioſa: ſed vulgaris tm̄ / vel pu
pillaris ſi eēt facta filio ipuberi.
vt. l. gall⁹. §. j. ſcd̄m vnā caſus po
ſitionem. ff. de libe. ⁊ poſthumis.
et probat᷑. in. d. l. iā hoc iure. ff. de
vulgari. ¶ Sꝫ qꝛ. ſ. mētio fctā ē
de v̄bis directis: cōib⁹ / ⁊ obliq̄s.
quero: ⁊ reuoco i dubiū q̄ ſint ver
ba directa / que cōia / ⁊ que obliq̄?
Pro hoꝝ itelligētia nota tres re=
glas q̄s pōit Bar. i. d. l. cēturio.
Directū v̄bū q̄d ſit? in v̄ſi. q̄nto ⁊ vltio ꝑncipalit᷑ ē vi
dēdū. Prima ē ꝙ verbū directuꝫ
eſt illud qꝺ de ſui natura iportat
vt ille cui relinquit᷑ / de ſua manu ⁊
auctē propria accipiat: nec in al=
teri⁹ factū trahit᷑. vt ē v̄bū heres
eſto. ⁊ verbū iſtituo / ⁊ ſiſa. vt. l. eā
quā. C. de fideicōmiſ. ⁊ ꝓbatur ꝑ
tex. i. l. omne verbū. C. cōia de le=
Obliq̄ verba q̄ ſint ga. Alia regula eſt ꝙ verba obliq̄
ſūt q̄ ſonant vt quis capiat de ma
nu alteri⁹ q̄ꝫ teſtatoris. vt ſi dicat
teſtatoꝛ inſtituo te caium heredē.
⁊ rogo / volo: aut fidei tue ꝯmitto
vt hereditatē meā reſtituas ſeio:
vt ex tex. in. d. l. coheredi. §. cū fi=
lie. ff. d vulga. ⁊. ff. ⁊. C. ad trebel.
per totum. et inſti. de fideicom. he
re. per totum. Tertia regula ē ꝙ
Cōia v̄ba que ſint. verba cōmunia ſunt que habent
vtrāqꝫ ſignificationeꝫ. vel poſſūt
ad vtrūqꝫ intellectū trahi. vt ver
bū ſubſtituo / verbū ꝑueniat / ver=
bum habeat / et verbū deuoluat᷑.
idem in ſimilib⁹. Hanc materiam
proſequere latius vt per eundem
Bar. vbi. ſ. vide etiā late ꝑ An=
ge. are. i. d. §. fina. iſti. d pupil. vbi
enumerat nouē verba directa. di=
cit tm̄ ꝙ non oīa illa ſunt directa
ciuilia. ſꝫ ſolū illa duo heres eſto /
⁊ verbū inſtituo. cetera vero ſunt
directa de iure gentiū. de q̄ etiaꝫ
ſupra dixi i p̄ſenti additione. in
v̄ſi. ſꝫ aduerte ꝙ Bar. ⁊c̄. et iſtud
dicit ipſe Ange. notanduꝫ ad ma
teriā. l. verbis ciuilib⁹. ff. de vul=
ga. qꝛ verba directa ciuilia nunq̄ꝫ
poſſunt obliquari. vt ibi. ſed alia
ſic vt. ſ. ſatis deductū ē. Itē ſub=
dit idē Ange. ibidē q̄ ⁊ q̄t ſint ver
ba obliqua et que ⁊ quot cōia. de
q̄ dic vt ibi ꝑ eū. ⁊ ꝑ Bar. vbi. ſ.
Finaliter q̄ro an hec ſubſtitutio
Subſtitutio cōpēdioſa an per ſe ſit ſubſtitutio? cōpendioſa ſit ꝑ ſe ſubtitutio: an
vero tm̄ quedā adiectio ſubſtitu=
tionis? Idē Bar. vbi. ſ. i verſi. ſe
cūdo q̄ro q̄re dicatur ⁊c̄. rn̄det ꝙ
aut iſta ſubſtitutō fit a milite / qui
poteſt etiam maiori et ſic puberi
directo ſubſtinere: et tūc eſt vera
ſubſtitutio / et ſpēs ſubſtōnis. d. l.
cēturio. iūcta glo. i v̄bo dūtaxat.
aut fit a pagano / et tūc magis eſt
adiectio ſubſtitutiōis q̄ꝫ vera ſub
ſtitutio. nā tūc cōtinet vulgares /
pupillares. aut fidei cōmiſſarias.
vt. ſ. patet. Per hec ſit breuit᷑ ex
pedita difficilis hec ⁊ ſubtilis cō
pēdioſe ſubſtōnis materia. quā ſi
altius forte attigere libeat recur.

ras ad Bar. ⁊ alios ſcribentes in ſepe dicta. l. centurio. ff. de vulga. et ad eundē / itē etiam ad Bal. et alios ī ſepe allegata. l. precibus. C. de impu. et alijs ſubſti. ad Pa nor. in. c. raynuti⁹ de teſta. ad Jo. and. in. c. j. de teſta. libro. vj. in no uella. et ad Ange. are. et alios i. §. fina. iſti. de pupillari ſubſti. G. m.

¶ De breuiloqua ſeu reciproca ſubſtitutiōe. Rubrica. xxvii.

Subſti- tutio breuilo- qua q̄re dicatur breuilo- qua.

Teſtator habēs duos vł plures filios ipuberes ſue patrie ptāti ſubditos / iſtitu tionem eis breuiloquā facere po teſt hoc modo An. et Frā. filios meos impuberes michi heredes inſtituo: ⁊ eos īuicē ſubſtituo. Di citur autē ſubſtitutio breuiloqua ideo q: ſub hac ꝟboꝝ breuitate continet quattuor ſubſtitutiōes. ſcilicet duas pupillares exp̄ſſas: et duas vulgares exp̄ſſas: et hāc ſubſtitutionē lex etiā appellat re- ciprocā. vt. ff. d̕ vulg. ſub. l. iā hoc iure. Vn̄ ſi An. heres erit ⁊ in pu pillari etate deceſſerit Frā. ſup- uiuēs vocabitur iure directo: et eodē modo ſi Frā. heres erit ⁊ in pupillari etate d̕ceſſerit An. ſup uiuens vocabit̕ heres iure dire- cto. ⁊ in vtroq̄ʒ excludit̕ mat̕ ⁊ ce- teri ab inteſtato veniētes ꝑp̕t ef- fectū pupillaris exp̄ſſe. vt ſepe di ctum eſt: ⁊ ſic habes duas expreſ- ſas pupillares. vnam videlicet in perſona cuiuſlibet quarum queli bet eſt expreſſa quo ad effectuʒ li cet non quo ad verba.

Subſti- tutō pu pillaris contēta ſub bre- uiloq̄ ex cludit matreʒ.

¶ Additio. Facit. l. luti⁹. ij. rn̄ſo. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ ibi Bar. i ꝟſi. ſecundo q̄ro vtrū hec ſubſtitutio ⁊c. ⁊ vide q̄ dixi ⁊ addidi. ſ̄. i rub. de vul. ſub. i ſcd̕a additiōe. G. m.

¶ Itē cōſurgūt ex his ꝟbis due vulgares: q: ſi aliq̄s eoꝝ heres nō erit puta q: nolit vel q: nō poſſit. ali⁹ i ſolidū erit heres. nec credas q̄ hec ꝟba poſſit i hoc caſu retor queri ad fidei cōmiſſum q̄uis hic ponat̕ iſtud verbuʒ ſubſtituo: q: tm̄modo habēt effectū pupillarʒ et vulgaris: vt dictū ē. ⁊ hoc ꝟbū ſubſtituo in pupillari et vulgari ſemper ſe adaptat iure directo vt in ſequenti rubrica dicitur.

¶ Additio. De hoc an. ſ. hec ſub ſtitutio vos iuicē ſubſtituo ꝯtīeat fideicōmiſſariā dicā. j̄. iſta ru. i. ꝟ. itē q̄ro an ne hec ſubſtitutio vos i uiceʒ ſubſtituo cōtineat fideicom miſſariā Gerardus mu.

¶ Et nō q̄ hec ſubſtitutio fieri n̄ pōt: niſi iſtituti ſint filij ⁊ pupilli exiſtētes i ptāte teſtatorʒ: quia ſi inſtituti eſſent puberes vł eman- cipati vł alij extranei et fieret eis ſubſtitutio per verba predicta. ſ. eos inuicē ſubſtituo nō eſſet breui loqua imo vulgarʒ tacita. vt. ſ̄. in rubri. de vulg. ſubſti. ꝟ. tacita vul garis ē illa in qua ⁊c. dictum eſt.

¶ Additio. Idē ſi al̕r ſit pupill⁹ ⁊ i ptāte al̕r ꝟo maior vel nō i po teſtate. d. l. iam hoc iure. ſ̄. alle. ⁊ d. l. luti⁹. ⁊. l. i teſtamento. j. rn̄ſo. C. de mili. teſtamēto. ⁊ ē rō vt eq̄ litas iter iuicē ſubſtitutos ſeruet̕ quā quidē iura ſeruāda ꝑcipiūt. vt i auc. eq̄litas. C. d̕ pac. ꝯuētis et. l. ill d̕ circa fi. C. de colla. nā cū nō pōt valere ſubſtitutio pupilla- ris i ꝑſona ei⁹ q̄ ē maior vel nō eſt in ptāte. l. ij. j. ⁊. ij. rn̄ſis. ff. d̕ vul. ḡ nec hoc caſu ꝯtinebit̕ pupillarʒ in ꝑſona pupilli. ꝑ. d. rationē. Et aduerte dū dn̄s Rolādin⁹. ſ̄. di- cit q̄ hec ſubſtitutio / vos iuicem ſubſtituo / ſi fiat ex̄neis aut pube- rib⁹ ꝯtīet duas vulgares tacitas hoc itellige q̄ ad ꝟba nō q̄ ad effe- ctū. facit q̄d dicit idē Rolādin⁹. ſ̄. ꝑrīc p⁹ ꝑnci. pn̄tʒ rubri. diuer- ſis eiū reſpectib⁹ vna ⁊ eadē ſub-

Eq̄litas ſeruan- da ē int̕ iuicem ſubſtitu- tos

ſtitutio dicit̄ tacita ⁊ expreſſa. vt
plene dixi in rubri. de vulga. ſub-
ſti. in p̄n. magne additionis. Sub
ſtitutio eīm breuiloq̄: itē etiā com
pendioſa licet tacitas ſubſtitutio
nes quo ad verba contineāt. cōti
nent tamē expreſſas quo ad effe-
ctū. vt i ſupiorib⁹ dictū eſt. Hinc
poteſt inferri q̄ licet vulgaris ta-
cita: illa ſcʒ que cōtinet̄ in exp̄ſſa
pupillari: nō excludat matrē ipi⁹
teſtatoris. vt tenet Bartho. i .l. ſ.
ff. de vulga. in v̄ſi. quero vtrū ta-
cita vulg. et poſt eū Ange. are. in
ſti. de vulga. in princi. verſi. quero
an i pupillari exp̄ſſa ꝛc. et dixi. ſ.
in rubri. de vulga. ſubſti. verſi. itē
quero vtrū tacita vulgaris cōten
ta ſcʒ ꝛc. iſta tn̄ vulgaris tacita. ſ.
quo ad verba i caſu p̄miſſo exclu-
dit matrē etiaʒ teſtatoris ex quo
nō eſt tacita quo ad effectū. vt. d.
l. luti⁹. in fine p̄ncipij. ff. de vulg.
et pupil. Gerardus mulert.

Subſtitutō breuiloq̄ et ꝯpēdioſa an cōtineant ſubſtōes tacitas.

¶ Itē nō q̄ iſta breuiloq̄ ſubſti-
tutio appellat̄ etiaʒ reciproca/ eo
q̄ per effectū bine pupillaris ⁊ bi
ne vulgarʒ fit reciprocatio de vno
in alium vt dictum eſt.

Subſtitutō breuiloq̄ q̄re dicatur reciproca?

¶ Additio. Circa materiā hui⁹
reciproce ſeu breuiloque ſubſtitu
tionis paulo lati⁹ eam attingēdo
addas dū dn̄s Rolādin⁹. ſ. dicit
q̄ hec ſubſtitutio continet q̄ttuor
ſubſtitutiones: q: interduʒ ſolum
duas cōtinet vulgares tātum. vt
quādo fit duob⁹ imparib⁹ quorū
alteri nō poteſt ſubſtitui pupilla-
rit: vel qn̄ fit duob⁹ emancipatis:
vel puberib⁹: tunc eīm cōtinet ſo
lum duas vulgares. vt. ſ. Nūq̄
ꝯtinet duas pupillares tantū. vt
quādo fit duob⁹ ipuberib⁹ exhe-
redatʒ. ar. inſti. de pupil. ſubſti. §.
nō ſolū. Nūq̄ ꝯtinet duas fidei-
cōmiſſarias tātū. vt quādo fieret
i codicillis. vt. l. ſceuola. ff. ad tre
bellianū. Nūq̄ ꝯtinet q̄ttuor. du
as. ſ. vulgareſ: ⁊ duas pupillares
vt qn̄ fit duob⁹ impuberib⁹ inſti-
tutis ⁊ i ptāte ꝯſtitutis. vt. ſ. Et
aduerte q̄ nō pōt hec q̄ttuor con
tinet̄: niſi illa oīa adſint. ſcʒ q̄ ſint
impuberes: item q̄ ſint in poteſta
te: ⁊ q̄ ſint iſtituti. ⁊ hoc eſt qđ vo
luit dn̄s Rolandin⁹. ſ. in verſi. et
nota q̄ hec ſubſtitutio fieri nō po
teſt niſi iſtituti ꝛc. intellige. ſcʒ vt
quattuor illas ſubſtitutiōes cōti
neat. alias autem pōt. vt. ſ. patet
Nūq̄ cōtinet ſex. vt ſi dico filios
meos ipuberes iſtituo: et eos inui-
cē ſubſtituo ſi deceſſerint i pupil-
lari etate vl̄ poſtea qn̄cūq̄. nā hec
ꝯtinet duas vulgares ſi nō adeat̄
hereditas. et duas pupillares ſi
deceſſerit i pupillari etate. et du-
as fideicōmiſſarias ſi deceſſerint
poſtea. Itē pōt eſſe q̄ ꝯtieat octo
vt ſi q̄s hr̄et duos filios ipuberes
et mēte captos ⁊ eos iſtitueret et
ſubſtitueret p hec v̄ba: filios me-
os ipuberes iſtituo heredes: ⁊ eos
inuicē ſubſtituo ſi ipupillari eta-
te vel poſt i demētia. vel alias qn̄
cūq̄ deceſſerint. Nā tūc contine
ret duas vulgares: duas pupilla
res: duas exēplares: ⁊ duas fidei
cōmiſſariaſ: ⁊ ſic octo. Aduerte tn̄
q̄ ſi dictis duob⁹ filijs ipuberib⁹
demētib⁹ ſubſtitueret pat̄ ſimpli
citer p hec v̄ba: vos inuicē ſubſti
tuo cōtinerētur ſex ſubſtitutiōes
directe/ due ſcʒ vulgares: due pu
pillares/ ⁊ due exēplares. pbant̄
premiſſa p ea q̄. ſ. quattuor pri-
mis rubricis late dicta ſūt. Intel
lige p̄dicta qn̄ hec ſubſtitutio bre
uiloq̄ fieret duob⁹ tn̄. Si aūt fie-
ret plurib⁹. puta trib⁹ vel q̄ttuor:
tūc nūerus ſubſtitutionū aſcēde-
ret multū. poſſet eīm ꝯtinere octo
vulgares: octo pupillareſ: ⁊ ſic de
ſiīlib⁹. vt ad ſenſuʒ ptʒ practicāti.
hec Bar. i. l. luti⁹. ff. đ vul. ⁊ pupil.
¶ Quero: dixi q̄ qn̄ hec ſubſtō
fit duob⁹ q̄ ꝯtinet duas vl̄ q̄ttuor
vl̄ ſex. An ne poſſet ſubſtōnes in

Subſtitutō breuiloq̄ q̄t ⁊ q̄s ſubſtitutiones contineat?

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Subſtitutõ breuiloqua an et qñ ꝯtineat ſubſtões iparis numeri.

Subſtitutõ breuloq̃ facta trib⁹ quorum duo ſũt ipuberes et in ptãte. terti⁹ vero nõ an cõtineat pupillarẽ iter ipuberes in ptãte exiſtentes.

paris numeri cõtinere/ vt tres vł q̃nq̃/ vel ſeptẽ: rñdet Bar. vbi. ſ̃ i ṽſi. ſ; q̃ro qñ hec ſubſtitutio fit duob⁹ ⁊c. ꝙ ſic/ ex ꝓbata volũtate teſtatoris. vtputa ſi iuicẽ ſubſtituit duos filios q̃ꝝ alł erat impubes ⁊ ꝓbeꝛ volũtas ꝙ voluit ipuberi pupillarił ſubſtituere. ar. l. i teſtamẽto. i. i fine. C. ð teſta. mili. Itẽ q̃ro: dixi. ſ̃. ꝙ hec ſubſtitutio fctã duob⁹ ipariƀ⁹ continet duas vulgares tãtũ. pone teſtator iſtituit duos ipuberes i ptãte exiſtẽtes: ⁊ quẽdam tertiũ: ⁊ eos iuicẽ ſubſtituit: certũ ẽ ꝙ vulgaris ꝯtineꝛ i pſona oĩm p. d. l. iã hoc iure. ſ; dubitaꝛ an iter filios ipuberes cõtineaꝛ pupillaris? Guil. de cuneo ⁊ Ray. vt refert Bar. vbi. ſ̃. i ṽſi. q̃ro pone ꝙ teſtator habeat tres filios ⁊c. tenuerũt ꝙ ſic. rõne et legib⁹ p eũdẽ Bar. citatꝫ. Sed ipſe Bar. ibi tenet ꝯtrũ p rões q̃s ibidẽ adducit Bal. ṽo i. d. l. in teſtamẽto. i. C. ð teſta. mili. ſic dicit diſtinguẽdũ. aut ille terti⁹ ẽ talis q̃ nõ debeat excludi a ſucceſſione ipuberꝫ ex p̃ſumptiõe iurꝫ ⁊ nature. vt q̃ ẽ fratł carnalis legitim⁹: ⁊ tũc iter illos duos nõ crediꝛ pupillarꝫ ieſſe. ⁊ hoc ex p̃ſumpta volũtate defuncti: q̃ i dubio vr̃ velle ꝙ ius legitimarum hereditatũ ſit ſaluũ i ſua poſteritate. l. pe. C. de impu. ⁊ aliis ſubſti. aut ille terti⁹ nõ ẽ talis: ſ; ẽ forte baſtard⁹ vel fratł teſtatoris: vel ꝓfus extne⁹: ⁊ tũc ꝓpł naturalẽ affectũ pr̃is plenißima itelligiꝛ ſubſtõ inter ipos ipuberes. ar. in rõne ſui. ff. de leg. iij. l. paulo. §. i. ⁊. ff. de libe. le. l. aureli⁹. §. titi⁹ teſtamẽto. S; aduerte ꝙ Bal. i. d. l. i teſtamẽto. vt etiam refert Ange. are. i. d. §. ⁊ pl'es inſti. de vulg. ṽſi. q̃d ſi teſtator h; tres filios ⁊c. indiſtincte tenet cu; Bar. q̃ nõ ꝯſideraꝛ in hac materia ꝙ poßit ab inteſtato ſuccedi nec nõ: ſed tm̃ vnitas ſubſtitutiõis. q̃ pariꝫ oẽs determinat. vt. d. l. i teſtamẽto. ⁊. l. iã hoc iure. ff. de vulg. ⁊ l. q̃uis. C. de ipube. ⁊ aliis ſubſti. et hoc vr̃ etiã ſeq̃. ipſe Ange. are. vbi. ſ̃. iuꝫ theoricã poſitã a Bar. et aliis i. l. bona fides. ff. depoſiti. Ulti⁹ circa p̃miſſa q̃ro dixi. ſ̃. ꝙ rõne eq̃litatꝫ ſeruãde ſubſtitutio breuiloq̃ fctã duob⁹ ipariƀ⁹ ꝯtinet ſolũ duas vulgares p. l. iã hoc iure. ff. ð vul. cũ filiƀ⁹. Põe ꝙ teſtator hẽat duos ipuberes: altꝫ ãnicalũ: alter ṽo. xiiij. ãnos hñtẽ eos ꝙ iſtituẽdo iuicẽ ſubſtituat: ⁊ ille q̃ h;. xiiij. ãnos cito efficiꝛ pubes: ita vt i ei⁹ pſõa expiret pupillarꝫ ſubſtõ / an nec hoc caſu expirabit ẽt i pſona alti⁹ q̃ remãſit i ptãte? vr̃ ꝙ ſic. p. ſ̃. d. rõnẽ. ſ; tu dic breuiꝛ ſm̃ Bar. i. d. l. luti⁹. ff. de vul. ṽſi. ſ; pone habeo pl'es filios impuberes. ⁊c. ꝙ iſto caſu ſiue iſta pubertas/ ⁊ ſic ieq̃litas ſupuenit viuo teſtatore ſiue eo mortuo: ſẽp durat pupillaris i pſona alti⁹. ita dicit glo. i ṽbo. etatis. i. d. l. luti⁹. Iſtud ſeq̃tur. Bal. i. d. l. i teſtamẽto. i. C. de mili. teſta. i ṽſi. octauo q̃riꝛ. vbi allegat rõnẽ q̃ q̃d ſemel icluſũ ẽ: niſi ſit mutata volũtas: pſeuerat. ar. ff. de ꝓba. l. cũ tacitũ. cũ ꝗ ab iitio fuerit pupillarꝫ icluſa/ ⁊ poſtea p̃ter volũtatẽ defũcti ſupuenerit ieq̃litas illa: nõ ẽ dicẽdũ teſtatorẽ volũtatẽ mutaſſe. facit. l. fideicõmiſſa. §. ſi rẽ. ff. ð leg. iij. ⁊. l. rẽ legatã. ð adimẽ. leg. Ex p̃dictꝫ ſequiꝛ ꝙ ſi ieq̃litas ſupueniſſet volũtate teſtatoris: vtputa alteꝝ ipuberẽ emãcipauit voluntarie ⁊ ſpõte: tũc pupillarꝫ i pſõa alteri⁹ impuberis in ptãte retẽti etiã expiraret. facit. l. alteri. ff. de adimẽ. leg. Sc̃do ſeq̃ꝛ ꝙ ſi emãciparet alteru; filiũ nõ ſpõte ſ; coactus ex aliq̃ cã: tũc no expirabit pupillaris i pſona alti⁹: p iura. ſ̃. allegata. cogiꝛ ei aliq̃n pał emancipaꝛ filiũ ſuũ de q̃ p glo. fina. i. §.

Ineq̃litas tpis an impediat ſubſtitutionẽ pupillarẽ contineri in breuiloqua?

Ineq̃litas ſupueniens facto teſtatoris int̃ mutuẽ ſubſtitutos an faciat extinguí pupillarẽ?

fina.inſti.qb⁹ mo.ius pa.po.ſol=
uit.ita vult in effectu Bar.vbi.ſ.
Sed aduerte ꝙ Bal.in.d.l.in te
ſtamēto.in ꝟſi.decimo ꝗrit.ꝛc. in
eo qđ in pmo correlario.ſ.prime
dixi.tenet ↄ̃rium ꝑ ratione ibi ab
ipo adductā. Verū Sali.i.d.l.in
teſtamēto.vt etiā refert et ſequit
Ang.are.in.d.§.ꝛ plures.inſti.de
vul.ſubſti.tenet opinionē Bar.đ
quo pūcto vide lati⁹ ibi per eum.
Itē quero ponam⁹ quis inſtituit
duos ipuberes quorū alterū ha=
buit i poteſtate: alterū nō: et eos
inuicē ſubſtituit.poſtea vero quē
in poteſtate nō habuit adoptauit
vel al's in ptāte ſuā redegit an cō
ualeſcat pupillaris? Bar.in.d.l.
luti⁹.ꝟſi.quero qđ ecōtra.et cōit
doctores tenēt ꝙ nō: qꝛ diſpoſitio
ab initio inutilis nō cōfirmat ex
poſtfacto.l.pe.ff.de re. iuris.et.l.
i.§.ſꝫ ſi filiusfa.ff.đ le.ij.ad idē.l.
ſi idē.ff.de auro ꝛ ar.leg.nā certū
eſt ꝙ in caſu ꝓpoſito ab initio nō
cōtinebat pupillar; ex poſt facto
ergo (vt inquit Bar.) licet defun
ct⁹ voluerit eā ↄphēdi/nō poteſt
fieri ſine noua voluntate .l. here=
des palā.§.ſꝫ ꝛ ſi notā.ff.de teſta.
Sed huic videt fortiter obſtare
text⁹.in.l.ij.ibi ſed ſi extraneū.ff.
de vul.et pu.ſubſtitutiōe.Sꝫ dic
ſm Bar.vbi.ſ.ꝙ ibi teſtator ſub
ſtituit pupillarit expſſe: vnde cō
ſtat ꝙ voluntas teſtatoris fuit ab
initio ꝙ eſſet pupillaris licet non
eſſet cōfirmata: ergo ceſſante ipe
dimēto durat.ſꝫ in noſtro caſu ab
initio ceſſauit volūtas ꝓpter ine
qualitatē. Hic dicit Ang.de pe=
ruſio.in.d.l.luti⁹.ꝙ ſi qs inſtituit
legitimū ꝛ naturalē/ꝛ naturalē tā
tū ipuberes: ꝛ eos iuicē ſubſtituit
exprimendo vulgariter et pupilla=
rit ꝛ ꝑ fideicōmiſſuꝫ.ſi poſtea na
turalis tm̄ ſit legitimat⁹: ↄfirma=
bit pupillaris: qꝛ a pricipio a te=
ſtatore fuit ſpecificata.d.l.ij. ibi

Diſpoſitio ab initio inutilis non ↄfirmatur ex poſtfacto.

ſed ſi extraneuꝫ.et hoc ſequit ibi
Imo.vt etiā refert Ang.are i.d.
§.ꝛ plures.ꝟſi.qđ ſi eū quē a pri
cipio.ꝛc.pmiſſa vult in effectu ēt
Bal.in.d.l.in teſtamēto.C.de te
ſta.mi.ꝟſi.nono querit pr hñs fi=
liū.ꝛc. Itē quero an ne inequali=
tas portiōis ipediat ſubſtitutōes
pupillares ↄtineri in breuiloqua
pone ꝙ teſtator vnū inſtuit i octo
vncijs alterū i quattuor? rñde ꝙ
nō.ꝑ.l.ſi plures.ff.đ vul.ꝛ pu. nā
ineq̄litas tēporis nō ipedit iſtam
ſubſtitutioneꝫ contineri.vt.ſ.pa=
tuit.ergo nec ineq̄litas rerū. arg.
l.miles ita heredē.§. et qꝛ diximꝰ
ff.de mili.teſt. Ita dicit Bar.vb i
ſupra.ꝟ.quero vtrū inequalitas
portiōis.ꝛc. Circa pmiſſa quero
ſubſequēter de vna pulchra q̄ſtio
ne/predicta ſunt vera qñ ē iequa
litas rer.hoc ē portionū.vt ptꝫ i
caſu poſito: qđ ſi filie forte ſint iſti
tute ex certis reb⁹ vel q̄titatib⁹:
puta mille aureorū: et demū filij
maſculi ſunt vniuerſaliter inſtitu
ti/poſtea dicit teſtator oēs filios
meos inuicē ſubſtituo/vtrū filie
pdicte itelligant cū maſculis ſub
ſtitute inuicē? Bar.i.d.l.luti⁹.ꝟ.
ſed pone plures filie ſunt iſtitute
ꝛc.rñdet ꝙ nō.qꝛ ſi viderent ſub
ſtitute: ergo ꝓ hereditarijs por=
tionib⁹.vt.l.i.C.de impu.et alijs
ſub. Sed heres ſingularis ſeu rei
certe: nullā hꝫ hereditariā portio
nē ergo nō videt tal' heres ſingu=
laris rei vel quātitatis in ſubſtitu
tione cōprehēdi. Preterea dicit
hoc ꝓbari i.l.coheredi.§.q̄ diſcre
tas.ff.de vul.ꝛ pu. Limita pdicta
niſi oib⁹ maſculis deficiētib⁹: tūc
em̄ femie etiā admitterent.d.§.q̄
diſcretas. qꝛ haberent ius accre=
ſcēdi maſculis repudiātib⁹.vt no
tat i.l.q̄tiēs.C.de here.iſti. vide
de iſto lati⁹ ꝑ An.are.i.d.§.ꝛ plu=
res.iſti.đ vul.ſub.ꝟ.q̄ro teſtator
iſtituit maſculos.ꝛ ꝑ bal.i.d.l.in

Ineq̄litas portiōis an ipediat ſubſtitutōes pupillares ↄtineri in breuiloquar

Fratres vtrinqꝫ cõiuncti an preferãtur in breuiloq̃ ſubſtitutione ex altero tã tũ parẽte coniũctis.

teſtamento.C.de teſta.mili.verſi.
ſeptimo queritur. ꝛ per Ange.et
Imo.i.d.l.luti⁹. Itẽ quero.pone
quidã habẽs duos filios ex prima
vxore: ꝛ duos ex ſcda q̃s oẽs inſti
tuit: ꝛ inuicẽ ſubſtituit. vn⁹ repu⸗
diauit/an admittat̃ ille ſoluſq̃ eſt
vtrinqꝫ coniunct⁹:ꝙ videt̃ qꝛ le
gis ꝯiunctio eq̃parat̃ coniunctiõi
ho ĩs.ar.l. teſtamento.ff.de here.
inſti.ſed coniunct⁹ ab hoĩe prefer
tur ĩ breuiloqua diſiuncto.vt.l.co
heredi.§.qui diſcretas.ff.de vul.
ergo.ꝛc.ita tenuit Dy.ſed Bar.ĩ
d.l.lutius ꝑpe fi.itẽ Ange.are.in
d.§.ꝛ plures.in vltima q̃ſtione.et
Bal.in.d.l.ĩ teſtamẽto.ꝛ.C.de te
ſta.mili.verſi.quinto querit̃ pone
ꝙ pater.ꝛc.tenẽt cõtrariũ.idẽ te⸗
net ipẽ Bal.in.l.i.ĩ fine.C.de im⸗
pu.ꝛ alijs ſub.non eñ ſunt ꝯiũcti
coniũctione legali.nã ĩ iſta ma̾ia
coniũctos accipim⁹ tali cõiũctio⸗
ne q̃ inducit ius accreſcẽdi. vt.d.
§.q̃ diſcretas: ſed iſti frẽs ſunt cõ
iuncti cõiunctione ſanguinis tm̃.
que cõiunctio nõ parit ius accre⸗
ſcẽdi. vt pulchre determinat Bar.ĩ
l.re coniũcti.ff.de leg.iij.ꝟſi. ter⸗
tio q̃ro iuxta hoc pone ꝙ pat̃ de⸗
ceſſit.ꝛc.iſtã opinionẽ tenet etiaꝫ
Ange.de perusio in.d.l.ĩ teſtamẽto
et aſſignat rationeꝫ:qꝛ in iſta ſub⸗
ſtitutione inſpicit̃ intentio et affe
ctio teſtãtis:non illorũ qui ſubſti⸗
tuũtur vl̃ quib⁹ fit ſubſtitutio.vt
l.qui liberis.§.hec ꝟba.ff. de vul.
et pu.igitur cũ teſtator tantã affe
ctionẽ habeat ad filios primi ma
trimonij ſicut ſecũdi ꝛ ecõtra.igi⸗
tur parit̃ admittent̃. ¶ Itẽ que⸗
ro an ne hec ſubſtitutio vos inui⸗
cem ſubſtituo contineat fideicom⸗
miſſariã:ꝙ ſic videtur ꝑ tex.in.l.
qui plures.i.ff.đ vulga.ꝛ pu.ibi.
dũ dicit in omnẽ cauſam.ꝛc.hanc
queſtionẽ ponit Bar.ĩ.d.l.lutius
in vlti.col.et ibi Ange.et Imo.ꝛ
Sali.in.d.l.in teſtamento. in qua

Subſtitutõ vos inuic m ſubſt e tuo an cõtineat fideicõ⸗miſſa⸗riam.

ſic concludit Ange.are.in.d.§.et
plures.verſi.quero an in breuilo⸗
qua videlicet vos inuicem ſubſti⸗
tuo.ꝛc.ꝙ aut huiuſmodi ſubſtitu⸗
tio fuit facta in codicillis: ꝛ clarũ
eſt ꝙ continet fideicõmiſſariã.vt
l.ſceuola:et qđ ibi nota.ff.ad tre⸗
bel.aut fuit facta in teſtamento:ꝛ
tunc aut fuit dictum eos inuicem
ſubſtituo vulgariter et pupillari⸗
ter et per fideicommiſſum: vt cõ⸗
muniter fieri ſolet/et tunc non ha
bet dubium quin contineat fidei⸗
cõmiſſariam/per expreſſam volũ⸗
tatem teſtãtis: aut fit ſimpliciter
vt quia ſimpliciter dixit teſtator
eos inuiceꝫ ſubſtituo.hoc caſu di⸗
cit bar.vbi.ſ̃.ꝙ non cõtinetur fi⸗
deicom.per.l.iam hoc iure.ibi in
vulgarem tantummodo.ff.de vul
ga.et pu.ꝛ ibi nota.ita tenet etiã
domin⁹ Rolandin⁹.ſ̃.iſta rubrica
verſi.nec credas ꝙ hec verba.ꝛc.
Non obſtat.d.l.qui plures: in eo
quod dicit in omnẽ cauſam: quia
debet intelligi in omnẽ cauſam.ꝛ
in omnem euentũ prouenientes ex
directa ſubſtitutione.vt dicit bar.
Non obſtat etiam qđ ſupra in ma
teria compendioſe ſubſtitutionis
dixi/ſcilicet ꝙ poſt pupillarẽ eta⸗
tem trahitur ad fideicõmiſſariaꝫ.
quia ibi teſtator plura tẽpora cõ⸗
prehendit/dicendo quandocunqꝫ
deceſſerit.qđ in reciproca non fa⸗
cit.Aut appoſita ẽ ĩ ſubſtitutiõe
cõditio denotãs tractũ tẽporis ꝛ
alia q̃ hꝫ ſubſtitutio vulgaris.pu
ta ſi dixerit teſtator et ſi quis eo⸗
rũ deceſſerit ſine liberis eos inui⸗
cẽ ſubſtituo/tunc eñ ſm̃ Ange.ꝛ
Imo.in.d.l.luti⁹.cadit in compẽ
dioſam.q̃ tũc videt̃ reciproce fa⸗
cta.ꝛ ipa cõpẽdioſa ſui natura cõ
prehẽdit vulgarẽ aduenĩẽte caſu
vulgaris.itẽ pupillarẽ aduenien
te caſu pupillar̃.vt.d.l.iã hoc iu
re.itẽ fideicõmiſſariã poſt pupil⸗
larẽ etatẽ ex q̃ facta eſt per verbũ

cōe ſubſtitutioq̈ꝺ ē aptū natū ꝯꝓ
hendere etiā obliquā ſubſtōnē.c.
raynuti⁹.de teſta.in anti. iūcto.c.
j.co.ti.lib.vj.merito ꝯꝓhēdiᷓ etiā
ſideicōmiſſaria.vide q̄ dixi. ṡ. ru-
bri.pria.ꝟ.ſcḋo reuoco in dubiū.
Nec obſtat ſi dicaᷓ.potuit a pͥnci
pio valere iure directo.ġ nō obli-
quaᷓ.l.ꝟbis ciuilib⁹.ff. de vul.ꝛ
pu.qꝛ illud ꝓcedit qñ ſubſtitutio
fit ꝑ ꝟbū directū ciuile.ſecus ſi ꝑ
ꝟbū cōe aut ꝑ ꝟbū directū nō ci-
uile.vide q̄ dixi.ṡ.ꝓria rub.ī pͥn.
magne additiōis.¶ Quero vltiᷓ

Subſti tutō breuiloqua aliqñ continet tacitam pupillarem.

q̄d ſi q̄s īſtituit duos ipuberes in
ptāte ſua exiſtēteſ:ꝛ dicat/ſi q̄s eoꝝ
nō erit hereſ/eos īuicē ſubſtituo.
vtrū ī iſta breuiloq̄ ꝯtineaᷓ pupil
laris? Bar.vbi.ṡ.ꝟſi.pone q̄ iſti
tuo duos ꝛc̄.dicit q̄ ꝯtineᷓ pupil
laris tacita ꝑ.d.l.iā hoc iure.non
autē expͣſſa.Ex q̄ ſequiᷓ q̄ ꝑillā
pupillarē in tali breuiloq̄ ſubſtō-
ne ꝯtētā nō excludiᷓ mat/quā ta-
cita pupillaris nō excludit niſi in
certꝭ caſib⁹/ꝓut.ṡ.ī maᷓia pupil-
larꝭ ſubſtōnis dictū ē/ q̄ alias ex-
cluderetᷓ.ſi ſimplr dixiſſet teſta-
toꝛ eos īuicē ſubſtituo.d.l. lutius
q̄ꝺ nota.¶ Itē quero q̄d ſi teſta

Subſti-tutō breuiloq̄ facta duob⁹ filijs q̄ꝝ alī ē ipubes alī mente capt⁹ an ꝯtineat pupillarem et exēplarem?

toꝛ hñs duos filios alterū ipube-
rē:alteꝝ ꝟo puberē ꝛ mēte captū
ꝛ eos inſtituēdo īuicē ſubſtituat.
certū eſt q̄ in perſona vtriuſq̄ꝫ cō
tineᷓ vulgaris.ſed an cōtineatur
in perſona vnius pupillaris.in al
teriuſ exēplaris? Bartho.vbi.ṡ.
in verſi.pone habeo duos filios
vnū impuberē aliū puberē ꝛc̄.
poſt Guil.de cu.tenet q̄ nō. quia
multe ſunt differētie ꝛ īparitates
inter pupillarē et exēplarē.vt.ṡ.
ſuis locis patuit:illud ġ ꝟbū.ſub
ſtituo:nō vniformiᷓ reſpiceret il-
las ꝑſonas/cōtra.l.iā hoc iure.ṡ.
ſepe alᷓ.Hoc limitat Imo.ī.d.l.
luti⁹.vt etiā refert Ange.are.in
ſepe dicto.§.ꝛ plures.inſti.de vul
ga.ꝟſi.quid ſi teſtatoꝛ hꝫ duos fi-
lios ī ptāte ꝛc̄.niſi appareat q̄ te
ſtatoꝛ voluit illi furioſo etiā poſt
aditā/hereditatē ſubſtituere/ tūc
eñ etiā ī ꝑſona pupili ꝯtineretᷓ pu
pillarꝭ ꝑ.l.ī teſtamēto.j.cū ibi no
tatꝭ ꝑ glo.ꝛ docto.ꝛ Sal.plene.
C.de teſta.mili.imo plus dicit:qꝛ
etiā ſi de mēte nō ꝯſtat:ꝛ furioſ⁹
nō hꝫ liberos/q̄ et tūc cōtineᷓ pu
pillaris ī ꝑſona vni⁹:ꝛ exēplaris
in alteri⁹.qꝛ tūc exēplarꝭ ꝛ pupil
larꝭ hñt eoſdē effect⁹/vt notaᷓ in.
l.hūanitatꝭ.C.de ipu.ꝛ alijs ſub.
ꝛ ſic videᷓ teſtatoꝛ voluiſſe(cū di-
cte ſubſtitutiōes habeāt eūdē ef-
fectū)q̄ ī ꝑſona pupilli ſit pupil-
laris/ꝛ in ꝑſona alteri⁹.ſ.mēte ca
pti ſeu furioſi ſit exēplarꝭ.l.ex fa
cto.ī pͥn.ff.ꝺ vul.ꝛ pu.Nō obſtat
q̄ in multis differant dicte ſubſti-
tutiōes:qꝛ ſatis ē q̄ ꝯueniāt ī ca
ſu de q̄ queriᷓ.vt in.c.trāſlato de
cōſtitutio.ꝛ.c.nō pōt.in glo.de ꝑ
bē.in.vj.qꝛ vtraq̄ꝫ ſubſtitutio tra
hiᷓ ad bona filij vnicuiq̄ꝫ q̄ſita.An
autē duob⁹ furioſis īſtitutis ꝛ in-
uicē ſubſtitutꝭ ꝯtineaᷓ in tali ſub-
ſtitutiōe vulgarꝭ ꝛ exēplarꝭ q̄roᷓ
Bar.ī.d.l.luti⁹.ꝟ.ſꝫ iuxta hoc q̄
ro ꝛc̄.tenet q̄ ſic/ad exēplū pupil

Subſtituti inuicē an et qñ videanᷓ hr̄e eaſdē ꝑtes ī ſubſtitutione quas hñt ī inſtitutione?

larꝭ.dic lati⁹ vt ibi ꝑ eū.¶ In ſū
ma iuxta hanc materiā aduerte.
q̄ īſtituti ꝛ īuicē ſubſtituti eaſdē
ꝑtes videnᷓ hr̄e in ſubſtōne q̄s ī
inſtitutiōe.niſi teſtatoꝛ aliᷓ diſpo
nat.§.ꝛ ſi ex diſparib⁹.iſti.de vul.
ſub.ꝛ.l.j.C.eo.ꝛ.l.q̄ liberis.ī fine
et.l.ſed ſi plures.j.reſpō.ꝛ.l.ſi plu
res.ff.e.Intellige ꝓmiſſa ſi noīb⁹
appellatiuis ſubſtituti ſint. ſecus
ſi ꝑ nomia ꝓpria/qꝛ tūc veniūt in
viriles.l.nominaq̄ꝫ.ff.ad trebellia.
Intellige etiā niſi ex cōiecturis:
aliꝺ ꝓſumi poſſit.l.vtrū.§.ſi.alias
eſt.l.q̄ſitū.ff.ꝺ reb⁹ du.ꝛ.l.q̄ties.
ff.ad trebel.Iuxᷓ ꝓmiſſa q̄ro. q̄d
ſi ptē ſubſtitutoꝝ nōiauit ꝑ noīa
appellatiua:ꝛ partē ꝑ noīa ꝓpaᷓ
Bar.ī.l.turpia.§.fina.ff.ꝺ leg.j.ꝛ

poſt cū Ange. are. i. d. §. ⁊ ſi ex diſ
parib⁹. inſti. de vulg. ſub dicūt ꝙ
noīati ꝑ noīa appellatiua vocant
ꝓ portiōe hereditaria: ⁊ noīati ꝑ
noīa ꝓpria vocāt ī viriles. vt no.
in. l. ſi qͥs teſtamēto. ff. de ſta. libe.
ſm vnā opinionē. Si aūt ſit expſ
ſit teſtator ꝓpria noīa ⁊ appellati
ua: tūc ſcōm cōit docto. dꝫ īſpici
qͦd p̄cedit. vt ſi p̄cedāt noīa ꝓpa
habeat locū. d. l. nōnūq̃. ff. ad tre
bel. ſi v̄o appellatiua p̄cedant / vi
delꝫ dixit teſtator: ⁊ heredes me-
os. ſ. Petrū et Johānē īuicē ſub
ſtituo: habeant locū illa iura q̄ di
cūt eaſdē ꝑtes eos hr̄e ī ſubſtōne
q̄s hn̄t in īſtitutiōe. ꝓ q̄ facit. l. ſi
ſeru⁹ cōis. vitia. ff. d̄ ſtipu. ſeruoꝝ
In dubio eñ videt̄ vocati ī ſubſti
tutiōe ſicut ī īſtitutiōe. d. l. ſi plu-
res. ī fi. ff. de vul. et pu. vide lati⁹
d̄ hac materia ꝑ Bar. ī. d. l. turpia.
§. fi. ⁊ Ang. are. ī. d. §. ⁊ ſi ex diſpa
rib⁹. ⁊ ꝑ glo. ī. d. l. nōnūq̃. ⁊ ꝑ glo.
ī. d. l. ſi plres. ⁊ etiā ꝑ glo. ī. l. i. C. d̄
īpu. ⁊ alijs ſub. ¶ Fialit̄ aduerte
ꝙ hec ſubſtō breuiloq̄ ſiue recipro
ca: nō ē ꝓpe ſubſtō ꝑ ſe / ſed ē q̄daꝫ
adiectio ſubſtōnis. ſicut dicim⁹ in
ſti. in actiōe d̄ peculio / īſtitoria / ⁊
tributoria. l. iij. §. cui cōgruit. ff. d̄
peculio. Nā iſta ſubſtō ꝯtiet vul-
gares / pupillares / exēplares. ⁊c.
vt. ſ. patuit. ita dicit Bar. ī. d. l. lu
ti⁹ ī. i. col. Hic facile itelligi p̄t q̄-
lit̄ finiat̄ hec ſubſtō. q2 eodē mō q̄
ille. ſ. dicte d̄ qͥb⁹ oīb⁹. ſ. ſuis locꝭ
dictū ē. Hec ꝓ notitia iſti⁹ breui
loq̄ ſubſtōis ſufficiāt. reliq̄ vide ꝑ
dictos doc. in. ſ. allegatꝭ paſſib⁹
Berardus mulert.

Subſtitutō breuiloqua an ſit ꝑ ſe ſubſtitutio

¶ Subſtituo v̄bū quā hēat naturā. Ru. xxviii

SCias tabellio ꝙ
plus ceteris artificibus
īdiges in operatiōe tua
lumine rationis: et precipue in vl
timis iudicijs defunctoꝝ: ī qͥb⁹
occurrūt aliq̄n v̄ba miſerijs ple-
na. q2 ſi ꝓpa ſigtio ignoret̄ / totū
plerūq; ruit teſtatorꝭ iudicium / ⁊
mltꝭ captiōib⁹ apit̄: ꝑerti eñ ex
pedit tibi ad ſubſtōnuꝫ doctrinā
hui⁹ v̄bi ſubſtituo hr̄e noticiā. qͦd
ſm diuerſa negocia qͥb⁹ adiūgit̄:
diuerſa ſigt: ⁊ diuerſos parit effe
ctus. Nā cum gn̄ale v̄bū ſit. tā ad
directā ſubſtōnē q̃ fideicōmiſſa-
riā trahi pōt. ꝓpt qͦd ſcire te volo
ꝙ q̄ttuor ſūt ſubſtōnes directe / ſcꝫ
vulgarꝭ: pupillarꝭ: exēplarꝭ ⁊ bre
uiloq̄ / ī qͥb⁹ vl̄ aliq̄ eaꝝ ſi apponat̄
hoc v̄bū ſubſtituo: illi⁹ ſubſtōnis
nature ſe adaptat: ⁊ eā directo iu
re ꝯſeruat: nec p̄textu huius v̄bi
ſubſtituo: ſubſtitut⁹ ī illis min⁹ vo
cat̄ iure directo. Compēdioſa v̄o
ſubſtō ex ſuis directis v̄bis. ſ. ille
ſit heres / directa fuat̄. ſed ſi ī ei⁹
forā iſtō v̄buꝫ ſubſtituo / apponat̄
illico eā trāſponit ī fideicōmiſſa-
riā: et ad ius et naturā fideicō. re
torq̄t / vt iā nō directa: ſꝫ fideicō.
dicatur: et fideicōmiſſi naturā ha
beat et effectū. q2 omni tēpore eā
valere facit. probantur hec. C. de
inſti. ⁊ ſub. l. generaliter. §. vltimo
et de īpu. ⁊ alijs ſubſti. l. precib⁹.
et. ff. co. l. coheredi. §. cum filie. et
ff. de legā. l. in ambigua.

¶ Additio. Vide late ea q̄ dixi
ſ. in materia cōpēdioſe ſubſtōis. v̄.
ſecūdo reuoco in dubium quid de
tali ⁊c. dic vt ibi. Per hec eſt ex-
pedita ſubſtōnū pulchra atq; dif
ficil̄ materia. Et no. ꝙ d̄ p̄dictꝭ ſub
ſtitutionib⁹ ē glo. pulchra ī verbo
abſq; liberꝭ ī. c. raynuti⁹. de teſta.
eſt etiā glo. in v̄bo ad exēplū. in. §.
q̄ rōne. inſti de pupil. ſub. ⁊ ē glo.
ff. de vulg. et pu. ſup rubrū. itē eſt
glo. ī v̄bo abſq; d̄ductiōe ī. c. ī. de
teſta. libro ſexto. Gerard⁹ mulert.

¶ De falcidie d̄tractionis a teſtatore fctā ꝓhibitione. Rubri. xxix.

IAm quattuoꝛ
capitula teſtamēti p
chriſti grām expedi=
ta habent̄:ſcʒ prohe=
miū:legata:īſtitutio=
nes:⁊ ſubſtitutiōes. verum qꝛ p=
pt̄ hec oīa ꝯtigit plerūqȝ teſtatorē
q̄dā alia volūtarie ordinare / q̄bꝰ
poſt mortē aliquid ſpeciale iubet
fieri/ vel nō fieri precipit: vel pro
uidet: vel ſpeciali ꝓuiſione alicui
periculoſe opponit: vel ſimilia fa
cit. que oīa volūtarias teſtatoris
ꝓuidētias appellamꝰ. iccirco de
illis in quinto capitulo eſt viden=
dū. Sʒ cū iſta ſub cōmuni vl̄ gnā
li regula ꝓpter eoꝝ īfirmitatē cō
prehēdi nō poſſint. oportet vt ad
ſpecialia / preſertim ea que tēpo=
ribꝰ noſtris frequētius occurrere
vidimus accedamꝰ. Scias itaqȝ
licitū eſſe per legeʒ falcidiā teſta=
tori vſqȝ ad dodrantē bonoꝝ ſuo=
rū legata relinquere: et nō vltra.
ita ꝙ heredi īſtituto remaneat in=
teger q̄drās/ſcʒ quarta pars bo=
noꝝ. ſʒ ſi legata dodrantē.i.tres
ptes hereditatis/excedāt. hʒ he=
res ex lege falcidia poteſtatē de=
falcare ac detrahere de legatis:
ſcʒ de quolibet legato ꝓ rata tan
tum q̄tū ei deerit ad quartam ha
bendā. vt ipſa quarta integra re=
maneat apud eū. ſiue ſit heres ex
traneꝰ ſiue ſuꝰ. vt. ff. ad le. fal. l. i.
§. ſcdo capite. ⁊ iſti. e. i. rn̄. ⁊. §. cū
aūt rō. et. C. eo. l. ij. Et hoc verū ē
niſi teſtatoꝛ vetuerit heredi ſuo
deducere falcidiam de legatis. vt
qꝛ dicat hoc mō. ꝓterea ſciēs q̄s
ſit modꝰ p̄rimonij mei: ⁊ nō igna
rus prohibeo expreſſim heredem
meū detrahere falcidiā de lega=
tis. facta em̄ tali ꝓhibitione ceſſa
bit falcidia: et oportebit heredeʒ
ſtare contentuʒ eo quod ſuperit a
legatis/et integre legata ſoluere.
niſi hereditatē repudiauerit. vt in
auctē. de here. et fal. §. ſi vero ex=
pꝛeſſiʒ. col. i. ⁊ ī auctē. ſʒ cū teſta=
toꝛ. C. ad. le. fal. Iſtud autem ſci
as ꝙ ſi heres īſtitutꝰ eſt de liberis
teſtatoris ad quē ſpectat portio
naturalis: p̄mo ip̄aʒ legitimā poꝛ
tionē ex vniuerſali hereditate de
ducet. i. tertiā. hoc ē quattuoꝛ vn
cias. ex reliquis vero octo defal=
cabit hac lege falcidia ratiōe inſti
tutionis quartā: ſcʒ duas vncias
reliquas vero ſex diuidet inter le
gatarios ꝓ rata. vt in aucten. de
triente et ſemiſſe. §. hec nos moue
rūt. et inſtitu. de leg. fal. §. cum au
tem. cum ſimilibus.
¶ Additio. Ex premiſſis nota ꝙ
filius pōt habere duas quartas.
hoc etiā tenet dn̄s Rolandinꝰ. ſ.
in rubri. de compendioſa ſubſtitu
tione. in verſi. p̄ma igit̄ forma hec
eſt. ⁊c. Aduerte tn̄ qꝛ de hac que=
ſtione eſt magna altercatio inter
gloſatores iuriſ. vt patet p gloſaʒ
in verbo auferri. in. §. ſi quis autē
nō implēs. in autē. de here. et fal.
col. i. itē per glo. in. l. quāqȝ. C. de
le. falci. et per glo. in verbo falci=
die. in. l. papinianꝰ. §. meminiſſe.
ff. de inof. teſta. et finaliter p glo.
in verbo legitimā. in. c. raynutius.
de teſt. Cōmuniter tn̄ gloſe diſtin
guūt ſic. aut eſt rogatꝰ filiꝰ de re=
ſtituēdo pure. et nō detrahit niſi
vnā quartā. aut de reſtituēdo ſub
ꝯditione: et tunc detrahit duas.
et iſta opinio eſt approbata de iu
re canonico. in. c. raynutius: et in
c. raynaldꝰ. de teſtamētis. et hāc
opinionē ſuat ꝯſuetudo. vt dicit
Bar. in dicta. l. papinianꝰ. §. me=
miniſſe. ff. de inof. teſta. et Bal. ī
l. filiū quē habentē. C. fami. her=
ciſ. in verſi. extra oppoit̄ dicitur
hic ⁊c. licet nō videat̄ vera de iu=
re ciuili. vt licet videre per bar. ⁊
bal. vbi. ſ. vide etiā late per dn̄m
Panoꝛ. ī dicto. c. raynutiꝰ. ſr glo.
in v̄bo legitimā. et ibi latiſſime in
apoſtil. ſed iux̄ hoc q̄ro p̄ſuppoſi=

Margin notes:

Teſtatoꝛ quēadmodū poſſit legata relinquere.

Teſtatoꝛ falcidiam ꝓhibere poteſt.

Filiꝰ an poſſit detrahere duas q̄rtas.

ta canoniſtrarum opinione q̄ vt dixi
ſeruatur de cõſuetudine. quid ſi fi-
li⁹ eſt inſtitut⁹ in re certa: et roga
tus de reſtituendo ſub cõditione
an detrahat duas quartas? Bal.
vbi ſupra rn̄det ꝙ nõ: ſ3 ſolã legi
timã3: q2 nõ ē heres vniuerſal'. vt
l.lex falcidia.§.nūq̄3.ff.ad legem
falcidiã. et ita dicit ſe ſepe conſu-
luiſſe. Gerardus mulert.

Falcidia et trebelliana i quo differãt

¶ Itē nota differētiã inter hanc
falcidiã et trebellianicã: q2 trebel
lianica h3 locum cū heres rogatur
hereditatē alteri reſtituere: ⁊ tūc
detrahit de vniuerſali heredita-
te quarta. vt iſti. de fideicõ. here-
di.§.ſed q2 ſtipulatiões. hec vero
falcidia nõ ex vniuerſali heredi-
tate ſed ex ſingularib⁹ deducitur.
vt dictum eſt.

Falcidiam an retinere poſſit heres in vna re?

¶ Additio. Circa materiã p̄ſtis
rubrice reuoco in dubiū an ne he-
res poſſit retinere falcidiã in vna
re? hanc queſtionē ponit glo.in.l.
ij.C.de le.falci.et glo.in ꝟbo do-
drantē.in fine princi. inſtitu.eo. ⁊
glo.fina.in filium quē habentem
C.fa.her. q̄ glo. oēs tenent ꝙ non
ſed debet de ſingulis reb⁹ pro ra-
ta detrahere per.d.l.ij.⁊.l.plau-
tius.ff.ad trebel.cū ſiilib⁹ vide la-
tius p dictã glo. ⁊ docto.in.d.l.ij.
C.de lege falci.et late p Bar. in
l.quartã.ff.ad legē falci.et Ang.
are.inſti.eo.in.d.glo.ſup ꝟbū do-
drantē. In debita autē ex trebel-
liano vel iure nature. vide notata
per docto.in.d.l.filiū quē haben-
tem.C.fa.herciſcū.

Falcidiã q̄re hodie ꝓhibere poſſit teſtator olim vero non?

¶ Cõtra pre
miſſa dū dictū ē ꝙ teſtator poteſt
ꝓhibere falcidia3: obijcitur de.l.qđ
de bõis.§.i.ff.ad le.falci. vbi dr ꝙ
teſtator nõ pōt ꝓhibere falcidiã
ſolutio. illud ē d' iure antiq̄ hodie
ꝟo hoc eſt correctū p.d.§.ſi ꝟo ex
p̄ſſi3.i auct.de here.⁊ falci. Qua
re autē oli3 hoc nõ licebat: hodie
vero licent. poteſt queri? bar.i di-
cta aucten.ſed cum teſtator. In
ſolutione primi contrarij dicit ꝙ
ratio eſt. quia.l.quod de bonis ſu
pra alle. fuit facta tempore quo
erant pagani/nec vita in alio ſecu
lo ſperabatur ſed aliud cogitabant/
nec aſpiciebant merita anime: et
ideo cogitauerunt ꝙ ſi heres non
lucraretur ex aditiõe hereditatis ⁊
ſic teſtamentū remaneret nullu3.
qđ eſſet cõtra publicã vtilitate3.
vt.l.vel negare.ff.quemad.teſta.
ape. poſtea vero a tempore dicte
auctē.ſed cum teſtator Romanū
imperiu3 erat chriſtianū/et impe
rator Iuſtinian⁹ fuit chriſtianus
et ſic ipſe cõſiderabat aliud ſecu-
lum et ſalutē et merita anime. vn̄
cogitauit ꝙ licet heres non lucra
retur aliquid cõmodi pecuniarij: ta
men ex eo ſolo ꝙ facit iſtu3 pium
actū adimplendo voluntatem de
functi habet meritū apud deum:
et ꝓpter lucrum iſtius meriti co-
gitauit ꝙ nõ amitteret aditione3
hereditatis. et hoc ſatis ꝓbatur
in dicto.§.ſi vero expreſſim.in au
ten.de here.et falci. dum dicit ibi
textus lucrū nõ in percipiendo ſ3
ſolūmodo pie agendo habentem
⁊c. Preterea imperator ſtatuit ꝙ
in iſto caſu quãdo ſcilic3 teſtator
prohibuit falcidiam detrahi ſi he
res repudiat hereditatem: nihilo
minus teſtamētū remaneat vali-
dum/et vadit ad perſonas enume
ratas in auctē. hoc ampli⁹.C.de
fideicõmiſ. vt expreſſe dicit text⁹
in dicto.§.ſi vero expreſſim. et iđ
hodie hec ꝓhibitio non eſt cõtra
publicã vtilitatē: quia non tendit
ad interitū teſtamēti. Ex hoc vlti
mo habes vnum valde ſingulare
et menti tenendū: ſm bar. vbi ſu-
pra. habes eni3 ꝙ quando teſtator
ꝓhibet falcidiã legata debentur
ſine aditiõe hereditatis: quod eſt
contra regulã.l.eam quã.C.de fi
deicõmiſ. ꝓbatur iſtud predictū ſin-
gulare i dicto.§.ſi vero expreſſim

Legata debētur ſine aditiõe hereditat3 qn̄ teſtator prohibuit d' trahi falcidiam.

et ibi per Ja. de bel. in. xxi. op. et
per bar. vbi. ſ. et per eundē in di-
cta. l. eā quā. et eūdē in. d. §. ſi ve-
ro expreſſim. Juxta hoc q̄ro nun
quid idē erit in vniuerſali fideicō
miſſo q̄ morte confirmetur ſine
vlla hereditatis aditione: et vide
tur q̄ ſic: quaſi ſit eadē ratio. Sz
bal. in. l. filiuz quē. C. fa. herciſ. in
penul. colū. dicit contrariū: quia
nō eſt eadē ratio. nā fideicōmiſſa
rius vniuerſalis pōt cogere here
dem adire: ſi ergo nō cogit impu-
tet ſibi. vt. C. de fideicōmiſ. l. eam
quā. et. C. ad trebellia. l. nō iuſtā.
ſed legatarij particulares nō ha-
bet ius cogendi heredē ad adeun
dum. itē nec heres vellet adire nil
laturus ex hereditate niſi onera:
et ideo lex puidet legatarijs etiā
ſine aditiōe hereditatis: quod ſm
eūdē Bal. eſt notādū. Alij caſus
in quib⁹ debent legata etiaz ſine
aditione hereditatis ponunt per
glo. in dicta. l. eā quā. C. de fidei.

Falci- diam an ðtrahat fideicō- miſſari- us.

¶ Quero circa premiſſa: vidim⁹
q̄ heres detrahit falcidiā regula
riter. qđ fallit in caſib⁹. put. j. di-
cā. quid ð fideicōmiſſario? Bar.
in. l. i. §. deniq₃. ff. ad trebel. ſic di-
ſtinguit. aut q̄rim⁹ an detrahat a
legatarijs ſingularib⁹. aut a ſcđo
fideicōmiſſario. Prio caſu / aut le
gata ſūt relicta a ſe: ⁊ nūq₃ detra
hit vt. l. lex falcidia. §. nunq₃. ff. ad
legē falci. Aut legata ſunt relicta
ab herede / vel ſimpliciter: et tunc
aut heres detraxit ſibi: et vlteri⁹
nō detrahit. dicto. §. deniq₃. verſi.
inde neratius. nec tamē tenet fi-
deicōmiſſari⁹ vltra q̄₃ habeat. d.
§. deniq₃. in princi. Aut heres nō
detraxit: et tunc aut hoc iō q₃ nō
potuit: aut q₃ noluit aut q₃ ð hoc
nō cogitauit: ſ₃ p errorē totū reſti
tuit. primo caſu quādo nō potuit
facto ſuo / q₃ coact⁹ adiuit: tunc fi
deicōmiſſari⁹ detrahit. vt. l. mar-
cell⁹. §. q̄ ſi ſuſpecta. ff. ad trebel.
Aut nō potuit ppter naturā reli
ctorū: vt quia erat teſtamentū mi
litis / vel relictū ad pias cauſas.
de quo latius infra dicaz. et tunc
fideicōmiſſari⁹ nō detrahit ſicut
nec heres. vt. d. §. deniq₃. in prin.
ſuccedit ei in locū heredis. vt. l. q̄
quadraginta. ff. illo titu. Secūdo
caſu q̄n nō detrahit: q₃ nō vult: ⁊
tūc aut nō vult volēs facere grāz
fideicōmiſſario tm̄ ⁊ fideicōmiſſa
ri⁹ detrahit. vt. d. v̄. inde nerati⁹
aut volēs facere grāz fideicōmiſ
ſario et legatarijs: tunc nō detra-
hit. vt colligit ex. d. v̄ſi. inde nera
ti⁹. ibi dū dicit / niſi liberalitatem.
⁊c. Aut dubitat. et ī dubio (vt di
cit glo. in. d. v̄ſi. inde neratius) vi-
det velle facere grāz p̄io fideicō
miſſario cui reſtitui. quod placet
Bar. vbi. ſ. quādo ſciens reſtituit
quia donare videt. vt. l. cui⁹ per
errorē. ff. de reg. iur. ⁊. l. i. ff. de cō
dic. inde. ſi autē p errorē tūc ſec⁹.
vt in ſequēti mēbro dicā. Tertio
caſu quādo de hoc non cogitauit
heres: ſed p errorē reſtituit totū /
tūc fideicōmiſſarius nō detrahit
vt. d. verſi. inde nerati⁹. in quo ex
cipit vnus caſus ſcz quādo in eū
liberalitas exercet. Secundo ca-
ſu p̄ncipali q̄n querit vtrū fideicō
miſſari⁹ detrahat a ſecūdo fidei-
cōmiſſario vniuerſali: et tunc aut
heres reſtituit coacte: et nō detra
hit. vt. l. ſi patroni. §. ij. ff. ad tre-
bel. et in hoc differt ſecūdus fidei
cōmiſſari⁹ a legatarijs ſingulari
bus. ſi vero adit ſponte tūc idē p
oīa. vt. ſ. diſtictū eſt in legatarijs
ſingularibus. Sed reſtat nunc vi
dere ð legatarijs / nā ſupra dicta
procedunt in fideicōmiſſarijs. vn̄
q̄ro an ne legatari⁹ detrahat / ſup-
poſito q̄ tenet grauat⁹: idē bar.
vbi ſupra reſpondet q̄ nunq₃ de-
trahit / niſi ei detrahatur. vt. l. lex
falcidia. §. nunq₃. et. l. penal. ſ. §.
fina. ff. ad legē falcidiā. et nota in

Falci- diam an detra- hat lega- tarius.

l.j.C.cõmunia d legatis. quod li
mita ſm Ange.peru.in.§.ſi vero
expreſſim.in auct.de here. et fal-
ci.colla.j.verſi. de quinto an le=
gatarius.ꝛc̃.niſi heres nõ detra-
xerit volens facere gratiã legata
rio:quia tunc exemplo fideicom
miſſarij vniuerſalis ꝑ preak.iura
detrahit. que oĩa nota et tene mẽ
ti. ¶ Item quero quid de inſtitu=
to in re certa:? idẽ Ange.de peru.
vbi ſupra diſtinguit:quia aut aliꝰ
nõ eſt vniuerſalit inſtitutꝰ:et tũc
cũ loco heredis habeat. vt.l.j.§.
ſi ex fundo.cũ ſimilibꝰ.ff.d here.
inſti.quartã detrahit exemplo he
redis. Aut ẽ vniꝰ vniuerſalit inſti
tutꝰ:ꝛtũc cũ loco legatarij habea
tur.vt.l.q̃tiẽs.C.de here.inſti.idẽ
de eo quod de legatario iudice=
mus. ¶ Quero nũc circa ꝓmiſſa
an ne teſtator poſſit ꝓhibere tre=
bellianicã ſicut poteſt falcidiam:?
glo.in verbo ſubſtitutꝰ.in dicto.§.
ſi vero expreſſim.et glo.in verbo
liceat.in.§.ſed quia ſtipulationes
inſti.de fideicõmiſ. here. tenẽt ꝙ
ſic cum ſint ſimiles effectu.quas
glo.tenẽt cõmuniter doctores in
dicta auctẽ.ſed cum teſtator. vbi
Bartho.Sali.et alij.itẽ Ang.de
peru.ꝛ Bar.in dicto.§. ſi vero ex
preſſim.ꝛ idẽ Bar.in.l.marcellꝰ
ff.ad trebellia.in vlti.colum.ſuper
punct.illius legis.idem tenet la=
te Ange.are.in dicto.§.ſed quia
ſtipulationes.ſuper dictã glo.in
verbo liceat.ꝛ Bal.in.l.filiũ quẽ
C.fami.her.in antepe.colũ. Sed
gloſa in verbo ceſſat. in dicta au=
cten.ſed cũ teſtator. et glo.in.l.ſi
vt allegas.C.de lege falci. tenẽt
contrariũ/volẽtes ꝙ licet teſtator
poſſit prohibere falcidiã:nõ tamẽ
poteſt prohibere trebellianicã. et
hoc tenuit etiam Petrus de bel.
ſed tu tene cũ Bartho. et alijs.ꝓ
textũ. in dicta.l. marcellus.§.qd
autem.ff. ad trebellia. Secundo

Falci=
diam an
detra=
hat iſti=
tutꝰ in
re certa:?

Trebel=
lianicaꝫ
an poſ=
ſit ꝓhi=
bere te=
ſtator:?

quero an ne legitimã de iure na=
ture debitã: q̃ alias dicit debituꝫ
bonoꝝ ſubſidiũ: teſtator ꝓhibere
poſſit ſicut falcidiã ꝛ trebelliani=
cã vt ſupra:glo.in ṽbo ceſſat.in ſe
pe.d.auctẽ. ſed cũ teſtator. tenet
ꝙ nõ:ꝑ textũ in.l.ſcimꝰ.ꝛ.l.q̃m in
priorībꝰ.C.de inoffi.teſta.et hoc
tenet Bar. et cõiter docto.in.d.
auctẽ.ſed cũ teſtator. Tertio q̃ro
an ſufficiat tacita ꝓhibitio falci=
die ad hoc vt heres falcidiam de=
trahere non poſſit. pone dixit te=
ſtator volo ꝙ ſoluant tota et inte
gra legata:hãc q̃ſtionẽ for at An
ge.are.inſti.de le.fal.i ꝓn.ṽ.que=
ro ſi teſtator dicit vbi finaliter cõ=
cludit ꝙ huiuſmodi tacita ꝓhibi
tio nõ ſufficit:qd tenet etiã Ang.
peru.in.d.§.ſi vero expſſiꝫ.in auc.
de heredi.et falci. colla.j.dic la=
tius vt per eos. ¶ Aduerte circa
premiſſa q2 ad hoc vt cõpetat he=
redi hoc beneficiũ detrahẽdi fal=
cidiã requiritur ꝙ antea inuenta
riũ fecerit: quod quomõ fieri de=
bet et intra que tempora vide in
l.ſcimus.§. ſi autem dubius. C.
de iure delibe. et in auctẽ.de he=
re.et falci.§.hinc nobis ingreſſa.
col.j. Si ṽo non facit inuentariũ
ĩtra tẽpꝰ a iure ſtatutũ:nõ retine
bit falcidiã/ſed coget oĩbus credi
toribꝰ ꝛ legatarijs ſeu fideicõmiſ
ſarijs inſolidũ oĩa ſoluere non de=
tracta falcidia. imo ẽt ſi credita
et legata mẽſurã ſubſtãtie defũ=
cti trãſcẽdãt ex ſua ꝓpria ſubſtã=
tia oĩa adiplere coget.§.ṽo nõ fe=
cerit.in.d.auc.de here.ꝛ fal. Iu=
xta hoc q̃ro an ne heres rogatꝰ to
tã hereditatẽ reſtituere nõ faciẽs
inuẽtariũ priuet trebellianica ſi=
cut priuat falcidia:? Bar.i.d.§.ſi
vero nõ fecerit.et idẽ in.d.auctẽ.
ſed cũ teſtator.tenet ꝙ nõ.quẽ ſe=
quit Ange.de peru.in.§.ſi vero
expſſiꝫ i.d.auc.de here.ꝛ fal. Nõ
obſtat duꝫ dicitur ꝙ in omni teſta=

Legiti=
maꝫ iure
nature
debitam
an poſſit
prohibe
re teſta=
tor.

Falci=
diã non
retinet
heres
non fa=
ciẽs in=
uẽtariũ

Trebel=
lianicaꝫ
an ꝑdat
heres
non fa=
ciẽs inuẽ
tariũ.

mēto ī quo ceſſat falcidia/ ceſſat
et trebellianica.l.marcellus.§.qđ
autem.ff.ad trebel.quia illud ve-
rū/ ſm eos/ quādo falcidia ceſſat
ratione ipſius teſtamēti.ſed in ca
ſu noſtro nō ceſſat ratiōe teſtamē
ti.ſed ꝓpt̄ delictū heredes poſtea
cōmiſſum in non cōficiendo inuē-
tarium.et nos non habem⁹ regu-
lam dicentem in quib⁹ caſibus he
res perdit falcidiam ꝓpter deli-
ctum: perdat ⁊ trebellianicam.er
go non eſt noſtrum legē extēdere.
ita dicunt dicti Bar.et Ange.de
peruſio.vbi.s̄.⁊ tenet etiā Bal.in
l.filium quē habētē.C.fami.her
ciſ.in antepe.col.verſi.item que-
ro vtrum heres de reſtituēdo ro-
gatus ⁊c̄. Ex hoc habes differen
tiam vnam inter falcidiam et tre-
bellianicam. Aliā ponit dñs Ro-
landinus.s̄.in preſenti rubrica.in
verſi. item nota differentiam ⁊c̄.
Item quero an filius perdat ſuā
legitimā propter omiſſionē inuē-
tarij: glo.in ꝟbo lucrari in.§.ſi ve
ro non fecerit. in.d.auc.de here.
et falci.⁊ glo.in verbo ſacramen-
to.ī fine.ſ.l.ſcimus.§.ſin autē hoc
aliqs fecerit.in fine.C.de iure de
li.⁊ glo.in verbo naturale.in auc.
hoc amplius.C.de fideicō.tenēt
ꝙ non: et hoc cōmuniter tenēt do
cto.⁊ vult tacite glo.in verbo au-
ferri in §.ſi quis autē non implēs
in.d.auc.de here.et falci.de quo
vide late p Bar.in.d.§.ſi vero nō
fecerit.vbi dicit ſingulariter ꝙ li-
cet non teneat̄ legatarijs.niſi de-
ducta legitima: tenet̄ tamē credi
torib⁹ hereditarijs: nō facto inuē
tario inſolidū.etiā vltra vires he
reditarias.de q̄ dicit eſſe tex.i.d.
l.ſcimus.§.cum igitur.⁊.§.ſi vero
poſtq̄.qui tex.etiā in filijs loquū
tur. Idē tenet ange.puſin⁹ in.d.
§.ſi ꝟo nō fecerit.qđ nota. De ma
teria huius inuētarij vide lati⁹ p
ſcribē.in.d.l.ſcimus.et p Bar.in

Fili⁹ an ꝑdat le-gitimã ꝫ ſuã ꝓpt omiſſio-nē inuē-tarij.

d. auc.ſed cum teſtatoꝛ. C.ad.l.
falcidiā.itē per Ange areti.in.§.
extraneis autē.inſti.de here.qua-
li.⁊ dif.⁊ latiſſime p Ange.peru.
in.d.§.ſi ꝟo expꝛ̄ſſim.in auc.de he
re.⁊ falci.vbi late et ad longū po-
nit modū et ordinē confectionis
huiuſmodi inuētarij.⁊ etiā ſpe.in
titu.de inſtru.adi.§.dicto de ipu-
gnatione teſtamēti ⁊ codicilli di-
cendū reſtat de inuētario ⁊c.ꝟſi.
nunc dicamus de inuētario here-
dis ⁊c.ibi vide lati⁹. An autē cō-
fectio huiuſmodi inuētarij de iu-
re canōico ſit neceſſaria: ita vt nō
conficiens inuētarium teneat̄ vl-
tra vires hereditat̄: Bal.in.d.l.
ſcim⁹ in pꝛin.an.ij.colū. ꝟſi. ſexto
q̄ro nunquid de iure canonico.ſic
diſtinguit: aut loq̄mur in foꝛo pe
nitētiali/ hoc eſt ꝯſcientie: ⁊ tunc
non attendit̄ inuētariū nec fictio
iuſtiniani q̄ fingit heredē ſubtra-
xiſſe.vt in.d.auc.de heredi.⁊ fal-
ci.§.ſancimus.et ideo licet heres
nō fecerit inuētariū: non tamē te
netur vltra vires bonoꝝ̄. hoc te-
net etiā Bar.ſup rubꝛ̄ū.ff.de ac-
qui.here. An.de butrio in.c.j.de
ſolutio. Hoſtiē in.ſūma de teſta.§.
pe.verſi.qđ ſi bona.⁊ Iohā.and.
i.c.quāq̄.ſup glo.ī verbo dicebat
de vſu.libꝛo ſexto.in nouella.⁊ do
min⁹ Panoꝛ.in.c.raynald⁹ in.ij.
col.de teſta.ꝟſi.itē nota ex hoc et
ex textu ꝙ iura canonica ⁊c.vbi
colligit ex hoc ꝙ non ſemꝑ ius ci
uile eſt obſeruādū in foꝛo penitē-
tiali.rō eſt ſm eūdē in caſu nr̄o: q2
ius ciuile ī hoc fundat̄ ſup p̄ſum-
ptiōe: ⁊ nō ſup veritate.ſed ī foꝛo
penitētiali attēdimus veritatē.⁊
de oīb⁹ creditur cōfitenti: cū ſolū
agit̄ de p̄iudicio aīe ſue.vt.c.ſi-
gnificaſti.ij.de homici.ex q̄ ꝫ in
penitentia dicit heres ꝙ nil vſur-
pauit: ceſſat p̄ſūptio iurꝫ ciuilis q̄
fundat̄ ſup vſurpatiōe.nā verita
te māifeſtata cedit opinio ꝟitati.

Inuēta rij confe ctio an ſit neceſ ſaria de iure ca-nonico.

Ius ci-uile non ſemꝑ ē ſeruan-dū in fo ro pniã-li.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

vt i.c. veritate. viij. diſ. Ex his ha
bes vnaꝫ notabilem regulã ꝙ vbi
cunqꝫ ius hũanũ eſt fundatũ ſup
p̃ſumptione nõ eſt obſeruandũ in
foro aĩe ſi veritas eſt cõtra p̃ſum
ptionẽ. ꝑ hoc. c. tua nos. d̃ ſpõſa.
et. c. litteras. in. ſi. de reſtitu. ſpo.
et. c. a nobis. ij. de ſentẽ. excõ. hec
ille. Aut loq̃mur in foro iudicia=
rio: et tũc ſubdiſtingue: qꝛ vel lo=
quimur in obligationib⁹ q̃ de iu=
re ciuili non deſcẽdũt ad heredes
niſi quaten⁹ ad eos occaſiõe ma=
leficij ꝑueniſſe. ꝓbaꝫ: de quo in. l.
vnic. C. ex delic. defun. de iure ve=
ro canonico heres indiſtincte te=
netur: ꝑuenit aliq̃d ad eũ vel nõ ſi
in defuncto apparuerint aliqua
ſigna penitẽtie. vt notaꝫ i. c. ſi. de
ſepul. ꝑ Panor. et alios ſcriben.
et hoc caſu etiã nõ teneꝫ heres vl
tra vires hereditarias etiã in fo=
ro iudiciario/ licet nõ fecerit inuẽ
tariũ: hoc tenet Panor. in. d. c. ſi.
in ſi. poſt Fe. cõſilio. xxi. per ratio
nẽ iſtã. ex equitate inductuꝫ eſt ꝑ
ius canonicum vt teneatur heres
ex delicto defuncti: ex eadẽ equi=
tate nõ debet teneri etiã vltra vi=
res hereditarias. Aut loq̃mur in
obligationib⁹ deſcẽdentib⁹ in he=
redes. vt ex cõtractib⁹: ⁊ tũc etiã
in foro eccleſiaſtico ſeruãda ſunt
iura q̃ de iuentario loquũtur. ita
vult Bal. vbi. ſ̃. et etiã Panor. in
d. c. ſi. i fine. vide eũdẽ Bal. in. d.
l. filiũ quẽ. in penul. colũ. C. fami.
her. ¶ Itẽ quero dũ dictũ eſt ſu=
pra ꝙ teſtator põt ꝓhibere falci
diã dũmodo ſciat et nõ ignoret vi
res patrimonij ſui. quid in dubio
an teſtator p̃ſumaꝫ ſcire vires pri
monij ſui an ignorare: glo. in v̾bo
nõ ignar⁹. in. d. auctẽ. ſed cũ teſta
tor. dicit ꝙ p̃ſumiꝫ ſcire. vt. C. de
reſcin. vendi. l. q̃ſquis. licet ſit ar.
cõtra inſti. q̃ et ex q̃b⁹ cau. ma. nõ
poſſunt. §. in fraudẽ. Bar. in. d. au
ctẽ. ſꝫ cũ teſtator. circa iſtam que=

Patri=
monij
ſui vires
an ſcire
q̃s p̃ſu=
matur.

ſtioneꝫ ita diſtinguit. aut loq̃mur
in actib⁹ morientiũ: et gñaliter te=
ſtator p̃ſumiꝫ ignorare vires ſui
p̃rimonij. §. hinc nobis. v̾ſi. ſi ei. in
aucten. de here. et falci. ⁊ ar. l. hac
ↄſultiſſima. §. at cũ hũana. C. q̃ te
ſta. fa. poſſunt. ⁊. §. illud. i auc. de
triẽte et ſemiſſe. col. iij. aut loqui=
mur in actib⁹ viuentiũ: ⁊ tũc aut
iſte hꝫ bona que ad eũ de nouo ꝑ
uenerũt: et preſumiꝫ ignorare vi=
res. vt. C. de here. ven. l. q̃ nõdũ.
aut ꝑuenerũt ab antiq̃: et tũc aut
erãt bona imobilia/ et p̃ſumiꝫ ſci=
re eorũ vires. d. l. quiſq̃s. C. de re
ſcin. ven. Aut erãt mobilia: ⁊ tũc
ſi q̃dẽ erãt p̃ſentia p̃ſumiꝫ ſcire:
ſꝫ in abſentia p̃ſumiꝫ ignorare. vt
l. in fraudẽ. i. ff. q̃ et a q̃bus. Sed
aduerte inq̃ãtũ dictũ eſt ꝙ in acti
bus morientiuꝫ p̃ſumiꝫ ignorare
hoc intelligendũ eſt verum niſi ex
aliqua qualitate aliud p̃ſumatur
vt puta ſi detrahi vetuit falcidiã:
ex hoc eñ p̃ſumiꝫ ſciens. vt. d. au
ctẽ. ſꝫ cũ teſtator. cũ. d. glo. ſua in
verbo nõ ignar⁹. cõſultũ tñ eſt: vt
dicit idẽ Bar. vbi. ſ̃. ꝙ in teſtamẽ
to iſta verba ponanꝫ quãdo teſta
tor vult vetare detrahi falcidiaꝫ:
videlicet ſciẽs vires ſui p̃rimonij
et non ignorãs. qđ nota tu tabel=
lio. p̃miſſa ſequiꝫ Ang. are. in. d.
§. in fraudẽ. inſti. qui ⁊ ex quibus
cau. ma. nõ poſ. ¶ Ex p̃dictis ha
bes duos caſus i quib⁹ ceſſat fal=
cidia. Prim⁹ ẽ quãdo teſtator ex
preſſim prohibuit. Secũd⁹ ẽ quã
do heres non fecit inuentarium.
Adde ꝙ p̃terea ceſſat in teſtamẽ
to militis. l. in teſtamẽto. C. de le
ge falci. Itẽ ceſſat quãdo heres
ſubtiliter agnoſcens ſubſtãtie ſue
menſurã quedã legata preſtat in
ſolidũ. nam tũc neqꝫ ex eis repeti
tio neqꝫ ex aliis ꝑmittiꝫ retentio
auctẽ. ſed cũ teſtator. C. illo titu.
Itẽ ceſſat in re ꝓhibita alienari.
auc. ſed in ea re. C. eodẽ. Itẽ i re

Falci=
dia in q̃=
bus caſi
bus ceſ=
ſet.

lictis ad pias cauſas. vt aucten.
ſimiliter. illo codẽ titu. Et nota ꝙ
Relictũ ad pias cauſas quod dicatur. relictũ ad pias cauſas dicit̃ omne
ꝓpter qḋ aĩa teſtatoris ſubleuat̃
vł aĩa cuiuſcũꝗ catholici. vł aĩa-
tũ corp⁹ icarcerati etiã ꝓ maleſi
cio vt dicit Bal. in. d. auct. ſiliter
qḋ dicit notari. ff. de leg. ij. l. ſi qͤs
titio. ad hoc in auct. vt cũ. de ap.
cog. §. ſi vnũ de predictis. ibi dux
dicit. ipſorũ quoꝗ aĩe ex hac cau
ſa piĳſſime ſubleuent̃. et. C. cõmu
nia. de le. l. i. ibi q̃ piĳs actib⁹ ſunt
deputata. Itẽ int̃ legata ad pias
cãs ꝯputant̃ oĩa q̃ relinquũt̃ pau
perib⁹/ miſerabilib⁹/ hoſpitalib⁹/
eccłĳs/ ⁊ ſimilib⁹. Itẽ qḋ relinqͭ̃
pro emẽdandis muris: et pro cu-
ſtodia terre: q2 cuſtodiunt̃ orpha-
ni et miſerabiles q̃ ſunt intus. vi-
de lati⁹ ꝑ Bal. vbi. ſ. ⁊ ꝑ Specu.
in titu. de inſtru. edi. §. nũc ṽo ali-
qua. ṽſi. lxiij. qui incipit. et ſcias
Trebellianica an ceſſet in relictꝭ ad pias cauſas. ꝙ iter relicta. ⁊c. Et nota ꝙ ſicut
falcidia ceſſat in hmõi relictꝭ ad
pias cauſas: ſic etiã ceſſat trebel
lianica. ita tenet bal. vbi ſupra. et
Bar. ibidẽ. et idẽ Bar. ⁊ Ang. pe
ru. in §. ſi autẽ heres. in auctẽ. de
eccle. titu. col. ix. ꝑ illũ textũ. dum
dicit omĩ falcidia ceſſante. idem
tenet ipſe bar. in. l. marcell⁹. poſt
prin. ff. ad trebellia. ꝑ illuz tex. et
tenet dñs Rolã. ſ. in rubri. de for
ma inſtitutionuz extraneoꝝ here-
dũ in fi. ⁊ eſt cõmunis opinio do-
ctorũ. licet glo. in verbo trebellia
nice in. c. i. de teſta. li. vi. videatur
velle ꝯtrariũ. vide lati⁹ ꝑ Spe. in
dicto ti. de inſtru. edi. §. ꝯpẽdioſe.
verſi. ſed cũ deducto. vbi tenet ⁊
firmat opinionẽ bartho. et aliorũ
Aduerte tamẽ ꝙ huiuſmodi reli-
cta nõ minuunt quartã iure natu
re debitam. vt dicit glo. in dicta
aucten. ſimiliter. et dicta glo. in
verbo trebellianice. in dicto. c. i. ḋ
teſtamen. libro. vi. Nam qui vult
exheredato filio eccleſiã heredez
facere: querat aliũ qui ſuſcipiat/
nõ auguſtinũ: et deo ꝓpitio nemi
nem inueniet. xvij. q. vlti. c. vlti.
Ceſſat preterea falcidia ĩ legato
inſtrumẽti. vt. l. ſi prediorũ. C. eo.
Item in dote muliere relicta: q2
ſuã rem recipere videt̃. vt. ff. eo.
cũ dotẽ. et. l. ſed vſufruct⁹. §. i. niſi
in cõmodo forte repũtationis. vt
dicit glo. in. l. in teſtamẽto. C. eo.
per. l. i. §. ſi quis creditori. ff. eo. et
l. ij. §. idẽ iulian⁹. ff. ḋ do. ple. Itẽ
ceſſat in libertatib⁹ relictis. vt. l.
papinian⁹. §. ſed an et libertates
ff. de inoffi. teſta. Itẽ ĩ relicto bo
norũ ſubſidio. vt. l. ſcim⁹. poſt ṗn.
C. d inoffi. teſta. Itez ceſſat deli-
cto heredis. l. etiã ſi tacitũ. C. ad
legẽ falci. cũ ſimilib⁹. Iſtis ſupra
dictis caſib⁹ ceſſat falcidia. que
alias regulariter locũ habet. Et
notant̃ ſupradicti caſus his ver-
ſib⁹. Falcidiaz ceſſare facit/ pars *Verſus*
debita natis. Dos/ miles/ vetitũ/
libertas/ ſpõte ſolutũ. Res vetite
vendi/ pietas/ et cartula/ crimen.
Ac heres ſi nõ facit ĩuẽtaria/ ſub
ſit. Hos ṽſus ponit Io. fa. inſti.
de le. fal. in fi. ¶ Pro cõplemẽto
põt q̃ri qḋ ꝯputet̃ in quartã fal-
cidie. in quartã trebellianicam. et
in quartaz iure nature debitã: de
hac queſtiõe vide late et pulchre
per Bartho. in. l. in quartã. ff. ad
legẽ falci. et per Bal. in dicta. l. fi
lium quem. C. fami. hereiſcun.
Gerardus mulert.

¶ De alienatiõis a teſtatore facta ꝓhibitiõe. Rubrica. xxx.

COntingit ali-
quãdo teſtatorẽ here
di ſuo alicui⁹ rei alie-
nationez ꝓhibere. ad
cui⁹ rei noticiã diſtin
guẽdũ eſt. q2 aut huiuſmodi pro-
hibitio fit ad tempus. aut in per-

petuū. itē aut talis prohibitio ſi-
ue preceptuꝫ eſt ſimplex ⁊ nudū:
ſcilicet ſufficientē cauſam nō con-
tinens/aut eſt veſtitū veſtimento
cauſe adiecte ꝑpter fauorem ali-
cuiꝰ perſone. Itaqꝫ teſtator ſi ad
tēpus alienationē prohibeat con
ſulo vt hoc caſu penā adijciat di-
cēs. itē dicto heredi meo ꝓhibeo
talis ꝑdij alienationē vſqꝫ quo cō
pleuerit. xxv. annū ſue etatis. vel
vſqꝫ ad. x. vel. xx. annos poſt obitū
meū. vel aliđ tale tēpus/ ꝙ ſi con
tra factū fuerit: ipſum heredem
meū pene nomine dāno in centuꝫ
preſtandis ab eo tali monaſterio
vel tali ꝑſone/ legati iure. legata
eni que coharcēdi haredis cauſa
pene nomine relinquūtur valēt ⁊
tenent. vt inſti. de lega. §. vlti. C.
de his q̄ pene noīe. l. i. Vñ cogeł
heres ſeruare voluntateꝫ teſtato
ris et preceptū metu pene legati
preſtandi: alioquin de neceſſitate
ſeruare nō cogetur: eo ꝙ nudū eſt
vt infra dicetur.

¶ Additō. Circa ꝑmiſſa aduerte
ꝙ bar. i. l. filiuſfamilias. §. diui. ff.
de le. j. in tertia oppoſitione dicit
ꝙ ſi alienatio etiā ſimpliciter ꝓhi
beał minori: ꝙ talis ꝓhibitio valꝫ
ita vt nec ipſe minor nec etiā tutor
vel curator eiꝰ poſſit talē rē aliena
re. vt. l. ij. C. de vſuca. pro empto.
maior vero factus nō nocet ei ta-
lis ꝓhibitio quo minꝰ poſſit ipſū
ne alienare. Gerardus mulert.

Alienationis ꝓhibitio facta minori etiā ſimpliciter valet

¶ Aliquādo vero teſtator heredi
ſuo prohibet alienationē in perpe
tuū alicuiꝰ rei: et in hoc caſu ſi ſte
terit in finibꝰ ſimplicis ⁊ nude ꝓ-
hibitionis non adijciens cauſam
perſone vel perſonarū quarū con
templatione rem alienari vetue-
rit: certe quia prohibitio et prece
ptū eiꝰ nudū eſt/non habet heres
neceſſe illud ſeruare/ īmo tali pre
cepto nō obſtante poterit aliena-
re et dominiū eius in accipienteꝫ
tranſferre: quia non apparet ⁊ ꝑſo
na que ex voluntate teſtatoris ha
beat ius rei vendicande: ſi autem
precepto et prohibitioni ſue cau-
ſam adiecit referentē ſe ad fauo-
rem alicuius vel aliquarum per-
ſonaruꝫ. vt qui ideo rem alienari
prohibuerit eo ꝙ voluerit ipſam
ad deſcendentes liberos eius/ vel
ad aliam perſonam in poſterum
peruenire: tunc res prohibita non
poterit alienari: quia quodāmo-
do per fideicōmiſſum per ſe veni-
re debet in ꝑſonas quarū intuitu
facta eſt ꝓhibitio. vnde quandiu
apparebit aliqua ex illis ꝑſonis/
poterit illaꝫ rem vendicare ſi res
fuerit teſtatoris: quia ex volunta
te eius dominiuꝫ tranſiuit in illas
q̄s q̄s nondū natas ⁊ q̄s q̄s ignoran-
tes. nā et in legatariū etiā ignorā
tem trāſit dñiū. Et ꝓbanł hec. ff.
de le. j. l. filiuſfamilias. §. diui. et
de le. iij. l. pater. §. quindeci. et. ff.
quēadmodū ſer. amit. l. ſi. parteꝫ.
§. ſi ꝑ fundū. Et nota ꝙ nō videł
ſufficere cā alia niſi que eſt appo-
ſita propter fauorē ꝑſone que ha-
beat ius rei vēdicāde. vt dictū ē.
Et ſi q̄rꝭ formā huiꝰ veſtite ⁊ effi
cacis ꝓhibitionis inuenies eaꝫ in
tractatu forāꝫ ſub rub. đ formis
ꝓhibite alienationis a teſtatore.

¶ Additio. Aduerte circa ꝑmiſ-
ſa ꝙ quādocūqꝫ ꝓhibitio aliena-
tionis facta heredi vel legatario
cōtinet cōmodū alteriꝰ q̄ eiꝰ cu
facta eſt: qui quidem alter ledere
tur per alienationeꝫ tunc in eius
fauorē videł facta prohibitio. li-
cet non ſit expreſſuꝫ. l. iij. §. ſi quis
ita. ff. de adimen. lega. hoc ſentit
glo. in. l. quotiens. j. C. đ fideicō.
prout loquitur de cauſa tacita. ⁊
ibi clarius Cy. et Bar. in. d. l. fi-
liuſfamilias. in. §. diui. ff. de lega.
j. in. iiij. oppo. Hinc ſequił ſꝫ eū-
dem Bar. vbi. ſ. ꝙ ſemꝑ cū ꝓhibi
tio facta legatario ꝯtiet cōmodū

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

alteri⁹ q̄ legatarij/ſcʒ heredis vł
familie que lederetur per aliena=
tionem: i eius fauorē videt̄ facta
prohibitio: licet nō ſit exp̄ſſum. p
ſ. dicta iura. Itē aduerte etiā ꝙ
quādo res que ꝓhibetur alienari
eſt talis ꝙ in ea cadat affectio et
intereſt ei⁹ rei ne alienetur: tūc ra
tione ꝛ fauore eiuſdē videt̄ facta
prohibitio ex ēplum ſi ſeru⁹ ꝓhi
bitus eſt alienari/ nā eius intereſt
ne alienet̄ in nouuʒ dominū forte
peſtilētiorē. vnde ſi contra fiat ſer
uus erit liber. l. gn̄aliter. §. ſi peti=
tum. ff. de fideicō. libertati. Ex q̄
ſequit̄ ꝙ ſi teſtator prohiberet alie
nari vaſallos prohibitio valet per
d. §. ſi petitū. eſt enim fauor vaſal=
loꝝ: ita dicit Bar. vbi. ſ. in. v. op=
poſitione. Aduerte p̄terea ꝙ quā
do res legata nō trāſit directo in
legatariū. ſed de manu heredis q̄
habet neceſſe emere et legatario
tradere/ ꝛ tūc qꝛ heres tradit ſub
illa cōditione: nō poteſt alienari/
ſicut ſi tale pactū de nō alienādo
apponeret̄ in cōtractibus. l. ea le
ge. C. de cōdic. ob cām. ita loqui
tur. l. titio centū. in princi. ff. de cō
di. ꝛ de. ita dicit idē Bar. vbi. ſ. i
vj. oppoſitione. Iuxta p̄miſſa que
ro pone aliq̄s ꝓhibuit funduʒ alie
narī fauore certe pſone: nōne iſte
cui ꝓhibitio facta eſt pōt funduʒ
dare in dotē vł donationē ꝓpter
nuptias? Ia. de are. vt refert Bar.
in. d. §. diui. tenuit ꝙ ſic. ar. l. mu=
lier. §. cū ꝓponeret̄. et. l. a filia. in
principio. ff. ad trebel. et auc. res
que. C. cōia de leg. et in corpe vñ
ſumit̄. ¶ An autē et qñ ꝓhibitio
alienationis īpediat tranſlationē
dominij? tractat late gloſa. i. d. l.
ea lege C. de cōdic. ob cām dato:
et ibi Bar. et alij ſcriben. ꝛ ſcribē
tes. in. l. ſi ita quis. §. ea. lege. ff. de
verbo obligatiōi. De materia pre
ſentis rubrice vide lati⁹ per Bar.
et alios ſcriben. in ſepedicta. l. fi=

Fund⁹ ꝓhibit⁹ alienari an' poſſit dari i dotem.

liusfamilias. §. diui. ff. de lega. j.
Gerardus mulert.

¶ De tutore in teſtamē to vel codicillo dando. Rubrica. xxxj.

Circa materiam
iſtā oportet cū diſtin
ctiōe ꝓcedere: qm̄ aut
alicui pupillo in teſta
mēto vel codicillo da
tur tutor a patre: aut a m̄re: aut
ab extraneo. Si a p̄re: aut dat̄ fi
lio pupillo exiſtēti i poteſtate aut
nō exiſtēti. Pater habēs filium
pupillū in ptāte quē heredē inſti
tuit vel heredauit pōt ei dare tu=
torē i teſtamēto: vł etiā in codicil
lo ſi tñ ipſum codicillū p̄cedat vł
ſequat̄ teſtamētū: aliter nō. qꝛ li=
cet aliq̄s inteſtat⁹/ decedat codicil
lo facto/ i ipſo codicillo non tenet
tutoris datio. Itē ſi q̄dā tutores
dati ſunt i teſtamēto/ quidā i co=
dicillo: oēs erūt tutores: niſi po=
ſteriore dādo priorem reprobaue
rit teſtator. probātur hec inſti. de
tute. §. p̄miſſum. et. ff. de teſta. tu=
te. l. iij. ꝛ. l. pat. ꝛ. l. vlti. ꝛ. C. eo. l.
et ſi ea patre.
¶ Additio. Iuxta p̄miſſa q̄ro/ an
ne ſicut hodie valet teſtamētū im
perfectū int̄ liberos. l. hac ꝯſultiſ
ſima. §. ex ip̄fecto. C. de teſta. ita
etiā hodie valeat tutoris datio fa
cta i min⁹ ſolēni volūtate: gloſa. i
l. ij. C. de ꝯfir. tu. videt̄ velle ꝙ ſic.
idē videt̄ tenere glo. i. d. §. ex ip̄fe
cto. Sed glo. j. i. l. j. C. de teſta. tu
te. videt̄ tenere ꝯriū. ꝛ hoc ſeq̄tur
Bar. i. d. l. ij. ꝛ idē Bar. i. d. §. ex i
p̄fecto. et Bal. ibidē i vltia q̄ſtio
ne. et tenēt cōit doctores. Nō ob
ſtat. d. §. ex ip̄fecto/ vbi valet teſta
mentū ip̄fectū int̄ liberos. qꝛ hoc
vex̄ inq̄ꝫtū reſpicit ſolū fauorē li
beroꝝ ꝛ nō iniuriā alioꝝ. in caſu eni
nr̄o reſpicit etiā on⁹ ipſi⁹ tutoris=

Tutoꝝ datio an valeat hodie in min⁹ ſolēni volū tate.

ideo nō debet ille.§.ad caſum no
ſtrum extēdi.ar.l.ipuberi filio.ff.
de adminiſtra.tu. Sed aduerte ꝙ
ſi teſtamētū eſſet nullū ex cā ꝑte
ritiōis idubitant valeret datio tu-
tele p auc.ex cā. C.de libe. ꝑte.et
in corpe. vñ ſumit illa auc.qđ eſt
in auc.vt cum de ap.cog.§.ſi autē
hec oīa.col.viij. Gerar. mu.

¶ Itē dare pōt tutorē pr̄ filijs ꝛ
filiab⁹ pupillis/nō tātū natis:ſed
etiā poſthumis. ſi tñ poſthumi na
ſcituri erāt in ptāte ſi viueret ipe
teſtator.vt inſti.de tute.§.cū autē
Itē dare pōt auus tutorē nepoti
b⁹ ex filio i ſua ptāte exiſtētib⁹: ſi
tñ in ptāte pr̄is eorū nō ſint reca-
ſuri mortuo auo.vt iſti.de tu.§.ne
potib⁹ tñ.ꝛ.§.itaqꝫ ſi fili⁹. Dare au
tem pōt pr̄ tutores vnū vl̄ plures
mares ꝛ nō feminas: ꝑter matrē ꝛ
auiā pupilli: q̄s ipſi pupillo relin
quere pōt tutrices.ſꝫ ex̄ eas nul-
la alia eē pōt tutrix.vt.ff.de tute.
l.vlt.et.C.qñ mulier tu.offi.fūgi
pōt.l.j.iūcta auc.matri ꝛ auie.ꝛ i
auc.đ here.ab iteſ.venie.§.ex his
col.ix.

Mr̄ vel auia data tutrix i teſtamēto an dicatur teſtamētaria

¶ Additio. Quero an mater vel
auia data tutrix in teſtamento di-
catur teſtamētaria? et videtur ꝙ
non: quia cogi nō poteſt ſi non ve
lit.vt in auc.matri ꝛ auie.C.quā-
do mu.tu.of.fungi poteſt. iuncta
ibi glo.i verbo ꝑmittimus. Bar.
ibi.in verſi.vlterius quero quid ſi
mater.tenet ꝙ eſt teſtamentaria.
nā dari poteſt per illam auc.fate-
tur tamē idem Bar.ꝙ erit volun
taria.ꝛ ſic dicetur teſtamentaria
voluntaria.alij vero tutores ne-
ceſſarij ſunt. Ex predictis ſequit̄
q̄ ſi mater vel auia data eſt tutrix
in teſtamento non eget confirma-
tione: quod eſt cōtra.l.q̄ in alienā
§.ꝙꝙ.ff.đ neg.geſt.que i hoc eſt
hodie correcta.vt dicit idē Bar.
in.d.auc.matri.verſi.quero quid
ſi mat̄ ꝛc̄.eſt tamē neceſſe vt talis
mater vel auia corā iudice agno-
ſcat tutelā/ꝛ renūciet ſecūdis nu-
ptijs/ velleiano/ꝛ omī auxilio.vt
in.d.auc.matri et auie. et in auc.
vt ſine prohibitio.ma.§.quia vero
multā.col.vij. An autē ea non re
nūciante iſtis vel alicui iſtorū va
leat aſſumptio tutele. vide Bar
in.d.auc.matri ꝛ auie. et eundem
in.l.ſi quis ſub cōditione.ff.de te
ſta.tutela.qui vult ꝙ nō.dic lati⁹
vt per eum. Et aduerte iuxta pre
miſſa ꝙ non ſolum cōtractis nu-
ptijs mox a tutella expellēda eſt.
vt i.d.auc.vt ſine prohibi.§.qr ve
ro.verſi.mox tamen.ꝛ auc.ſacra-
mentū.C.quādo mu.tu.offi.fun.
poteſt.ſed etiā contractis ſponſa
libus/vt vult Bar.i.d.l.ſi q̄s ſub
cōditione.ff.de teſta.tu.i pe. col.
verſi.quero an ſtatim cum mater
ꝛc̄.et idē Bar.in.d.auc. ſacramē
tū. Sed Speculator i titu. de tu
tore.§.nūc dicendū.verſi: quid ſi
tutelam habeat ꝛc.tenet contra-
riū/volens ꝙ licet cōtractis ſpon
ſalibus non debeat admitti ad tu
telam vt dicit ipſe Spe.i.d.ti.de
tutore.in verſi.quid ſi nōdū. ante
tamē adeptam per ſponſalia non
amittit. facilius enim (vt dicit)
impeditur haberi q̄ꝫ habita per-
datur.ar.ff.de poſtu.l.j.§. caſum.
ꝛ.ff.de adul.l.ij. Sed aduerte ꝙ
opinio Bar.magis ē fauorabilis
pro pupillo: certum enim eſt ꝙ cō
tractis ſpōſalibus ipa ſtudet pla
cere futuro marito cuius occaſio
ne incipit eſſe ſuſpecta. Itē nota
etiā ſm eundē Bar.vbi.ſ̄. ꝙ eo
ipſo ꝙ mulier vadit ad iudicē nū
cians ſe velle cōtrahere ſecūdas
nuptias iam perdit tutelam licet
etiam poſtea non nubat. ar.l.im-
perialis.§.ſꝫ ꝛ ſi tales.C.de nup.
Sed quero/ pone non contraxit:
ſed luxuriata eſt? glo.in.d.auc.ſa
cramentum tenet ꝙ et tunc a tu-
tela expellenda ſit.quod ſequitur

Mr̄ vel auia data tutrix q̄d neceſſe habeat facere ante aſſumptionem tutele

ibi.Bar.ꝛ idez.Bar.in.d.l.ſi qs ſub conditione.ff.de teſta.tute.in antepe.col.ꝛ dicit hoc ꝓbari per l.fina.C.quādo mulier tu.off.ꝛc. dū dicit ibi tex.ſed pudicitiā ſuaz intactā cōuerſet.facit:qꝛ nō amplius aliquid habebit caſtitate luxuria.vt in auc.de reſti.et ea que pa.ꝛc.prope fi.col.iiij.Ber.mu.

Luxuria non āpliꝰ caſtitate hēbit.

¶ Poteſt etiā poſt mortē vnıꝰ tutorꝫ ď alio ꝓuidere teſtatoꝛ.vt qꝛ dicat ticiū filij mei tutorē eſſe volo.et ſi contingat eū decedere ante depoſitum tutele officiū: eiꝰ ſit tutoꝛ Ro.itez ſi titiū minorē.xxv annis tutorē relinq̄:potero interi Seiū tutorē dare/vt tutoꝛ ſit q̄uſ ꝗ titius maioꝛ erit.vt inſti.qui teſta.tu.dari poſſunt.§.ad certū tēpus.et.ff.de teſta.tu.l.tutoꝛ datꝰ §.tutorē.ꝛ.l.ſi qs ſub conditiōe.

¶ Additio.Aduerte ꝙ minoꝛ.xxv annis teſtamēto tutoꝛ datus/non pōt eſſe tutoꝛ:niſi cū maioꝛ.xxv.annis factꝰ erit/tūc ei erit tutoꝛ.idē in furioſo qꝛ tutoꝛ erit quū cōpos mētis factꝰ erit.inſti.q̄ teſta.tu.da.poſ.§.furioſus.et hoc etiā veruz ſiue dictū fuerit a teſtatore ſiue nō.vt.ff.de teſta.tute.l.ſi hereditas.§.ſi furioſus.ꝛ facit.l.furioſus.ff.de tute. ¶ Itē aduerte ꝙ ſi teſtatoꝛ tutorē ſub cōditione vel ex die dederit: et medio tēpore de alio non ꝓuiderit/ tunc aliꝰ tutoꝛ a iudice medio tēpore dandus erit/qui cōditione exiſtente: vel die veniente deſinet eſſe tutoꝛ d.l.ſi quis ſub conditione.et §.j.inſti.de atti.tu.Nec obſtat ꝙ legitimū habere poteſt: quia ꝗdiu teſtamentaria ſperat̄ tutela / ceſſat legitima.d.l.ſi quis ſub conditione.Et ſic patet ex.ſ̄.dictis ꝙ tutoꝛ poteſt dari ſub cōditione.Sꝫ oſtat.l.actus.ff.de regulis iu.et.l.muto.§.ſub conditione.ff.de tute.ſolutio aut loquimur in tutore dato a teſtatore:et ille poteſt ſub cōditione dari.vt.d.l.tutoꝛ datꝰ §.tutorem.ꝛ.d.l.ſi quis ſub cōditione.ff.de teſta.tu.et inſti.qui teſta.tu.da.poſſunt.§.ad certū.aut loquimur in datiuo:et is non pōt dari ſub cōditione expreſſa:ita loquūtur contraria.que autē ſit ratio diuerſitatis pōt queri ? et aduerte ꝙ glo.j.in.l.j.C.de teſta.tu.ponit duas rationes:ſed Bar.ibi aſſignat veriorē et meliorē rationem iſtā videlicet:quia quādo teſtatoꝛ dat ſub cōditione/remanet iudex qui pōt prouidere pupillo conditione pendente.ſed ſi iudex daret ſub cōditione non eſſet aliꝰ qui prouideret. vnde lex vult ꝙ ipſe iudex ꝓuideat incōtinēti pure et perfecte.Hanc eandē rationem aſſignat idē Bar.in.d.l.muto.§.ſub ꝯditione.Et per hāc rationem nō obſtat ꝙ ꝓcuratoꝛ poteſt dari ſub conditione.l.iij.ff.de procu.Dictū eſt notanter iudicē nō poſſe dare tutorē ſub cōditione expreſſa:quia ſub cōditione tacita bñ datur tutoꝛ a iudice:ita tenet glo.in verbo ſub conditione.in.d.l.muto.§.ſub cōditione.ꝛ ibi Bar.ꝛ eſt tex.in.d.l.actus.iūcta ibi glo.ff.de reg.iur.Item limita predicta/ſcilicet ꝙ iudex non pōt dare tutorē ſub cōditione exp̄ſſa.hoc verū.niſi talis conditio neceſſario tacite etiam ineſſet.d §.ſub conditione.ij.reſponſo.vt ſi dicat iudex.titium tutorē do:ſi ſatiſdederit.Nā talis adiectio non facit cōditionē que tutoris dationē ſuſpendat.ſed bene facit cōditionē que ſuſpendit adminiſtrationē.et talis exp̄ſſio facta a iudice intelligitur facta ſcōm ꝙ tacite inerat.al̄s tutoris datio vitiaret̄.vt in d.§.ſub conditione:ita dicit Bar.in.l.j.in princi.ff.de condi.et de.verſi.inſtatur ergo contra predicta.ꝛ poſt eū Ange.are.in.d.§.ad certū tempus.inſti.qui teſta.tu.

Tutoꝛ an poſſit dari ſub conditione.

dari poſſunt. Gerardus mulert.

Tutores teſtamentarij gaudẽt multis priuilegijs.

¶ Tales igit̃ tutores ſic dati: ⁊ a tali patre: et talib⁹ pupillis vere ⁊ proprie ſunt teſtamentarij. vt. l. lege. ff. de verb. ſig. ⁊ gaudẽt multis priuilegijs. Nã precedũt omnes alios tutores legitimos et datiuos. et non indigent cõfirmatione iudiciali. licet propter adminiſtrationem indigeant ſicut ceteri alij decreto iudiciali. item nõ coguntur ſatiſdare. probãtur pmiſſa. inſti. de ſatiſda. tu §. ſed hoc nõ eſt perpetuum. ⁊ in auc. vt hij qui obli. ſe habe. perhi. §. vlti. col. vi. ⁊ inſti. de legit. agna. tute in princi.

Decretũ neceſſariũ eſt in qlibꝫ gñe tutorum.

¶ Additio. Aduerte dum dominus Rolandin⁹ dicit ꝙ teſtamentarij tutores egẽt ſicut ceteri alij decreto iudiciali. hoc tenet expſſe Bar. in. l. legitimos. in pncipio. ff. de legit. tu. vbi dicit ꝙ hoc/ ſcilicet decretum/ neceſſarium eſt in quolibet genere tutorum. l. iij. ff. de auc. tutorũ. et. l. fina. §. illo. C. arbi. tute. Sꝫ hoc fallit ſi teſtator ei hoc remiſerit expreſſe. d. §. illo. vel ſi teſtator ipſe decreuerit ſibi adminiſtrationẽ: poteſt enim ipſe teſtator decernere vt tutor ſua auctoritate incipiat adminiſtrare. l. cui eorum. ff. de poſtulando. ſicut poteſt concedere legatario licentiam accipiẽdi ſua auctoritate. vt l. titia cũ teſtamento. §. i. et ibi no. ff. de le. ij. Proprie enim iſtud decretũ eſt preſtare tutori quaſi poſſeſſionẽ adminiſtratiõis. ſicut dicunt canoniſte ꝙ licet aliquis ſit inſtitutus in beneficio/ non tamẽ accedit ad adminiſtrandum: niſi ponatur in quaſi poſſeſſiõe adminiſtrationis. vt de inſti. c. ij. in pn. et per Inno. de conceſſio. prebẽ. c. ꝓpoſuit. in. i. glo. ita dicit Bartho. vbi. ſ. vbi vlterius examinat an iſtud decretum interpoſitum ab vno iudice porrigat effectũ ſuum ad res alteri⁹ territorij: ⁊ cõcludit poſt mlta ꝙ iudex ſub quo eſt pupillus poteſt ĩterponere decretũ iſtud quod extẽditur ad bona vbicũqꝫ poſita. l. mag. puto. §. illud. ff. de re. eorum/ et hoc ſi cõtradictorẽ non habet. Sed ſi contradictor eſſet: ita ꝙ eſſet neceſſe mitti ĩ poſſeſſionẽ per miniſtros iudicis/ tũc nõ ſufficeret licentia illi⁹ iudicis. ſed debꝫ ſcribi illi iudici ſub quo res ſunt. vt. l. cũ vn⁹ §. pe. ff. d bo. auc. iudi. poſ.

Decretũ vni⁹ iudicis an porrigat effectum ad res alteri⁹ territorij.

Et aduerte ꝙ forma hui⁹ decreti eſt ꝙ iudex decernat tutori adminiſtrationẽ tutele ſeu licentiã adminiſtrandi. vt pbatur. in. d. l. legitimos §. in legitimis. ff. d legit. tuto. dũ dicit tex. decerni tutela. glo. exponit id eſt adminiſtratio tutele: ad idem. ff. de auc. tu. l. iij. Nõ eſt ergo neceſſe ꝙ iudex ponat eũ ĩ poſſeſſionẽ de facto. ſed data licẽtia ipſe tutor põt accipere res. ⁊ hoc eſt ꝙ dicit tex. i. d. l. fina. §. illo. C. arbi. tu. et glo. i. in. d. l. legitimos dicit. res accipiat p decretum: id eſt precedente decreto: ita tenet Bar. in. d. l. legitimos. Ge. mu.

Decreti tutoꝝ que ſit forma.

¶ Si vero pater filio ſuo pupillo legitimo ⁊ naturali emãcipato vel etiam ſoli naturali in eo quod ei dedit vſqꝫ ad legitimũ modũ: tutorem reliquerit. item ſi mater filium ſuum pupillũ heredem inſtituit: et ei tutorem reliquit. licet in his caſibus non teneat ex teſtamento ipſo iure datio tutoris/ tamen tales tutores debent per iudicem cõfirmari. et ideo non erũt teſtamentarij: ſed datiui. ⁊ ex tali confirmatione videntur a iudice dati. ſed ſatiſdatio eis remittetur vt inſti. de tutelis. §. vlti. et. C. de confir. tu. l. vlti. et. ff. eo. l. i. et. ij. ⁊ l. naturali. et. C. de teſta. tu. l. mater. ⁊ C. d epiſcopali. au. l. de creationib⁹. ij. reſpõſo. Sed ſi extraneus aliquem pupillum heredeꝫ inſtituit et ei tutorem reliquit:

et pupill⁹ nil habeat p̄ter illa bona in quibus inſtitut⁹ eſt: nō male diceř iudiciū ei⁹ ſequendū/ ⁊ ipm̄ tutorē ꝑ iudicē cōfirmandū: qꝛ ⁊ ꝑſonā eius quē tutorē eſſe voluerit nouerit: et ipuberē ita dilexit vt eū heredē inſtitueret. ſed forte in hoc caſu nō remittiř ſatiſdatio vt. ff. de confirma. tuto. l. ſi patronus. et. l. ſi tutores.

Tutor i teſtamēto dat⁹ et a iudice cōfirmatus an ſit teſtamentarius ⁊c.

¶ Additio. Iuxta p̄miſſa reuoco in dubiuz/ an tutor in teſtamento datus et a iudice cōfirmat⁹ ſit datiuus an teſtamētari⁹? dn̄s Rolādin⁹. ſ. ibi. ⁊ ideo nō erūt teſtamētarij. ⁊c. tenet ꝙ ſit datiu⁹: et hoc tenet etiā glo. in. l. ij. C. de confir. tuto. et glo. in §. fina. inſti. de tu. ꝓ quo allegāt. l. lege. ff. de verbo. ſignifi. facit ꝓ hac ſentētia: qꝛ qui cōfirmat videř dare. vt nota. in. l. et qꝛ. ff. de iuriſdi. oīz iudicū. ergo diciř datiuus cū ꝯfirmeř a iudice. preterea iſte ꝯfirmatus teſtamētario aſſimulař. l. q̄ a patre. ff. de cōfir. tuto. ergo nō diciř teſtamētarius: qꝛ nullū ſimile eſt idez/ vt nota. in. l. qđ nerua. ff. depoſiti In ꝯtrariū facit: qꝛ ſicut teſtamētarius nō ſatiſdat: ita nec iſte confirmat⁹. d. l. q̄ a patre. itē qꝛ ſicut teſtamentari⁹ ſe excuſans ꝓuatur legato. ita ⁊ iſte ꝯfirmat⁹. l. neſenni⁹. ff. đ excu. tuto. Dy. (vt refert Bar. in. d. l. ij. C. de cōfir. tuto. et idē Bar. in. l. i. ff. eo. et poſt eū domin⁹ Chriſto. por. inſtitu. de tute. in. §. fina. ⁊ ibi etiaz Ange. areti.) dixit ꝙ eſt teſtamētarius quo ad quedā. ſcꝫ quo ad hoc vt nō ſatiſdet. item quo ad hoc vt priueř legato ſi ſe excuſat: quo datiu⁹ non priuař. vt. d. l. neſenni⁹. Sꝫ iuxta hoc q̄ro an talis tutor p̄ferař legitimo? glo. in. d. §. fina. inſti. de tute. tenet ꝙ legitim⁹ p̄ferař. facit qđ dicit glo. in. d. l. ij. C. de cōfir. tuto. Bar. ſil. vt idē Bar. vbi. ſ. refert: diſputauit hanc queſtionē et determinauit ipſum talē tutorē eſſe teſtamentariū/ et preferēdū legitimo et datiuo. et ratio magis ꝟa quā fecit, vt inquit Bar. fuit ex ordine titulorū. nā in digeſto et codice p̄mum poſuerunt imperator et iuriſconſult⁹ titulū de teſtamētaria tutela. ſecunduz de cōfirmādo tutore. tertiū đ legitimis tuto. vnde oſtēdūt tutorē cōfirmatuz p̄ferri. itē ꝓ bař inſti. de tute. §. fina. vbi diciř ꝙ oīno debet ꝯfirmari. ꝑ hoc. ff. de ꝯfirma. tute. d. l. q̄ a p̄re. vbi aſſimulař dato in teſtamēto. hanc opinionē tenent cōmuniter doctores. vt teſtatur ip̄e Bar. in. d. l. i. ff. de confir. tuto. vbi ſequiř eā. vide late etiaz Cy. et Bal. in. d. l. ij. C. de confir. tuto. Aduerte tamē ꝙ licet huiuſmodi tutor ꝯfirmat⁹ p̄ferař legitimo: admittit tn̄ datiuū ſecū. vt. l. ſi vt ꝓponis. C. eodē. ratio eſt ſꝫ Bar. in. d. l. i. ff. eo. qꝛ ipſe ver⁹ datiuus eſt. iō ſecū admittit aliuz ſimilē. Verū ſi diſputatiōis gratia tenere velis hunc tutorē ꝯfirmatū nō p̄ferri legitimo: ꝓut tenent gloſe ſupra citate: poteris reſpondere ad illā rationē q̄ multū placet Bar. in. d. l. ij. C. de confir. tu. q̄ fit ex ordine titu. ꝙ iō iperator et iuriſcōſult⁹ poſuerūt titulū de confirmādo tutore ante titulū de legitimis tutoribus: nō quia vellent teſtamentariuz excludere legitimuz: ſed ideo poſuerunt titulū de cōfirmando tutore imediate poſt titulū de teſtamentaria tutela: quia ſicut teſtamentarij non ſatiſdant. vt inſti. đ ſatiſda. tuto. in princi. ita nec iſti confirmati. l. iij. ff. de confirma. tuto. ſec⁹ in legitimis et datiuis. vt in dicto titu. de ſatiſda. tuto. in prin. iuncta ibi glo. in ꝟbo idonei. Ita poſſes diſputationis gr̄a dicere et reſpōdere. vt dicit Ia. may. i addi. ad dn̄z Chri. por. iſti. de tu. in §. vlti.

Tutoꝛ datus fi lio emã cipato: itẽ dat⁹ filio nã li tm̃ itẽ etiã dat⁹ a mr̃e an ſit in differen ter ↄfir mãdus.

Item dum.ſ̃.dicit dominus Rolãdin⁹ tutoꝛẽ datũ filio emãcipato.itẽ datum filio nãli tm̃.et etiã datũ a mr̃e confirmãdos citra ſatiſd ationẽ:quero/nũq̇d ĩdifferenter hij oẽs cõfirmãdi ſunt:⸗r eſpõ de q̇ṅõ.nã alij ſine inq̇ſitione:alij cũ inquiſitiõe ↄfirmanẽ. Ṽñ pro ſumma toti⁹ huius materie diſtiugue breuiẽ ſm̃ Bar.in.l.naturali.§.ſi queraẽ.ff.de ↄfir.tu. Aut datur tutoꝛ a patre legitimo ⁊ naturali filio in poteſtate in voluntate ſolẽni:et hoc caſu nõ eget ↄfirmatione.vt.l.j.in pꝛinci.ff.de confir.tu.aut daẽ in teſtamẽto min⁹ ſolẽni.hoc caſu debebat;olim ĩdiſtincte cõfirmari.vt.l.j.⁊.l.qui a pr̃e.et.l.ſi filio.ff.eo.hodie vero debet diſtingui:qꝛ aut teſtamẽtũ ẽ nullum ex cã pꝛeteritionis vel exheredationis.aut ex defectu ſolẽnitatis. Pꝛimo caſu nõ eget confirmatione:ſed valet hodie ꝑ auc.ex cã.C.de libe.p̃te.et tetigi.ſ̃.iſta rubꝛi.in ꝑma additione. Secũdo caſu aut ẽ dat⁹ tutoꝛ vnus ex liberis ⁊ nõ eget cõfirmatione hodie.vt.l.hac cõſultiſſima.§.ex imꝑfecto.C.de teſta.aut eſt dat⁹ extraneus: et tũc eget cõfirmatione vt nota.i.d.§.ex imꝑfecto.et dixi.ſ̃.in dicta pꝛima additiõe. Sed aduerte ſi pr̃ decedit incõtinẽti poſt teſtamẽtũ.cõfirmatur ſine inquiſitione.ſi ex ĩteruallo: tũc adhibetur inq̇ſitio quedã:de qua in.l.in cõfirmãdo:cũ duab⁹.ll.ſe.ff.ď cõfir.tu.aut paẽ dat tutoꝛẽ filio legitimo tm̃.vt adoptiuo:tunc de iure veteri erat idẽ qđ in legitimo ⁊ naturali.qꝛ tũc trãſibat in ptãtẽ adoptãtis.hodie ſecus.vt.l.cũ in adoptiuis.C.de adop.⁊ iõ debet adhiberi diſtinctio illi⁹legis : aut trãſit in poteſtatẽ aut nõ:ſm̃ Dy. Si v̾o daẽ tutoꝛ filio emãcipato: tunc cõfirmatur ſine iq̇ſitiõe.vt.l.j.ff.de cõfir.tu.⁊ inſti.de tute.§.fina. Si vero daẽ filio naturali tãtũ:nato ſcʒ ex cõcubina:tũc diſtigue.qꝛ aut eũ nõ inſtituit ⁊ nõ cõfirmaẽ ſine inq̇ſitiõe.vt.d.l.naturali.in ꝑnci.aut eũ inſtituit: ⁊ tũc aut nõ habeat alia bona ⁊ confirmaẽ ſine inq̇ſitiõe.vt.ff.eo.l.ſi patronus:aut habebat alia bona.et tũc cõfirmaẽ.ſed in bonis q̄ habʒ a teſtatoꝛe decerneẽ ſibi adminiſtratio ſine inq̇ſitione.in alijs autem nõ decerneẽ niſi cũ inq̇ſitiõe vt.l.fina.C.de confir.tu.⁊ qđ nõ.per Dy.i.d.l.ſi patron⁹. Si vero deẽ filio ſpurio:ſi valet datio nec cõfirmaẽ.⁊ hec de pr̃e. Si autẽ a matre detur tutoꝛ/tũc ſi maẽ inſtituit filiũ cõfirmaẽ cũ modica inq̇ſitione.vt.l.peto.§.maẽ.ff.de leg.ij.et ibi per Dy.aut nõ iſtituit:et cõfirmatur cũ magna inq̇ſitione.vt.d.l.j.ff.de cõfir.tuto.⁊ ibi per eũdẽ Dy. Rationẽ diuerſitatis q̄re ſcʒ dat⁹ a patre emancipato filio cõfirmaẽ ſine inq̇ſitione.dat⁹ vero a mr̃e nõ ponit;glo.i.l.j.C.de cõfir.tu.⁊ aliam rationẽ ponit glo.in.d.§.fina.iſti.de tute.vbi vide.

Tutoꝛ dat⁹ ab extᷓneo an ſit cõfirmandus?

Extᷓne⁹ autẽ q̇lib3 iſtituẽſpõt relinq̇re tutoꝛẽ et cõfirmaẽ cũ inquiſitiõe.l.tutoꝛes.ff.de ↄfir.tu.vbi pʒ ꝙ iudex nũq̄ dʒ cõfirmare:niſi ꝓnũciet pꝛi⁹ illum tutoꝛe3 idoneũ qđ ẽ notandum in pꝛactica ſm̃ Ange.are.in.§.ſi.in ſi.inſti.de tutelis.hec Bartho.vbi.ſ̃.⁊ poſt eu3.Ja.maij.i addi.ad Chꝛiſto.poꝛcũ in.d.§.fina.inſti.de tutellis Gerardus mulert.

¶ Ceteꝝ cum tutoꝛ tenetur inuẽtarium facere.accepta et data in ſcriptis redigere.tutela depoſita geſtionis ſue actus exhibere.adminiſtrationis rationẽ reddere.⁊ ex his et alijs multis tutele iudicio teneatur:eũq̄ ↄtingat aliquãdo tempoꝛe teſtamẽti vehementer inſtare vt per teſtatoꝛẽ ab his oib⁹ abſoluaẽ ſi huiuſmodi abſo

lutio ſiat/et ſcire volueris tabel-
lio qualiť ſit formāda / reqre eā.ī.
vbi forme teſtamētarie deſcribū-
tur. ſub rubrica ɔ̄ formādis diſpo
ſitionib⁹ circa tutores. ṽſi. ſi vero
tutores.

¶ Additio. Nota ꝙ tutor teneť
facere inuētariū : qꝺ alias repto-
riū diciť. vt in. l. tutor q̄ reptoriū.
in prin. ff. de adminiſtra. tuto. Et
aduerte ꝙ nō pōt tutor vel cura-
tor aliter res pupilli vel adulti at
tingere: vľ vllā ſibi cōionē ad eas
res vēdicare: niſi inuētario prius
publice ɔfecto. et decreto de quo
ſ̄. dictū eſt iterpoſito. qꝺ itellige:
niſi ipſe teſtator ſpāliť inuētariū
conſcribi vetuerit. aliter eīn ſi ipe
tutor vel curator inuētariuʒ face
re neglexerit: quaſi ſuſpect⁹ ab of
ficio remoueať: ⁊ alijs penis ſub-
iacebit. vt. l. ſi. §. illo. C. arbi. tu.
Inq̄ʒtum dixi ꝙ teſtator iuētariȷ̄
cōfectionē ꝓhibere pōt. d. §. illo.
aduerte tñ ꝙ ſi iudici videbiť ꝙ
pupillo expediet inuētariū face-
re: coget tutorē ad inuētarium fa
ciendū nō obſtāte ꝓuiſione teſta-
toris: ita dicit Bar. i. l. in ɔfirmā
do. ff. de cōfir. tuto. poſt Mar. ſil.
arg. l. vtilitatē. ff. eo. quā ſimul le
git cū. d. l. in ɔfirmādo. et referūt
doc. i. d. §. illo: qꝺ nota. De maťia
huiuſmodi inuētarȷ̄ ſiue reptorȷ̄
videlati⁹ ꝑ Bar. in. d. l. tutor qui
repertoriū. in p̄nci. ff. de admini.
tuto. ⁊ Spe. i ti. ɔ̄ iſtru. editiōe. §.
dicto ɔ̄ ipngnatiōe teſtamēti. ⁊c̄.
a princi. §. vſqʒ ad. v. colūnā. Ex
p̄miſſis habes duo que tutele ad-
miniſtrationē oportet precedere
etiam in tutore teſtamentario. ſcʒ
decretū: ⁊ iuētarȷ̄ ɔfectionē. Ter
tiū ē ꝙ tutor iuret ſe vtilia factu
rū ⁊ iutilia p̄termiſſuꝝ. vt. §. fina.
in auc. vt hȷ̄ q̄ob. ſe hr̄e ⁊. c. col. vȷ
qꝺ vt refert Bar. in. l. legitimos.
in p̄nci. ff. ɔ̄ legi. tu. ɔ̄ iure. C. fuit
introductū in curatore furioſi. vt

Tutor vľ cura-tor an poſſit res pu-pilli vel adulti attinge-re nō cō-fecto in-uētario.

Tutele admini-ſtratio nē q̄ pre cedere debeāt.

l. de creatiōib⁹. C. de epiſco. aud.
ſed per ius auc. extēſum ē ad oēs
tutores ⁊ curatores. Itē requiriť
ꝙ ex p̄ſe ꝓmittat defenſionē pu-
pilli. vt. l. vlti. §. defenſionē. C. de
admi. tu. ⁊ ibi ꝑ docto. hoc eīn in
q̄libet tutela hodie eſt apponēdū
vt dicit idē Bar. vbi. ſ̄. ꝓpe finē
Aduerte tñ ſ̄m eūdē Bar. ibidē.
ꝙ lʒ p̄dicta. oīa reqrant etiā in te
ſtamētario tutore. tñ in his q̄ di-
lationē nō recipiūt: vľ in his q̄ p̄n
cipaliť ad cōmodū pupilli ſpecta
rēt: valēt geſta ꝑ tutorē/etiā non
interuemētib⁹ p̄dictꝫ. vt. ff. de admi
niſtra. tu. l. tutor q̄ reptoriū. in p̄n
ci. ⁊. C. de tuto. ⁊ cu. q̄ nō ſatiſ. l. fi
na. facit optīe text⁹. i. l. q̄dā dece-
dēs. §. vſqʒ adeo. ff. de admi. tuto.
Berardus mulert.

¶ Si teſtator voluerit p̄cedētib⁹ vľ ſubſequēti b⁹ ſuis vltimis volūtati b⁹ derogare. Ru. xxxij.

Siquis duo fecerit
teſtamenta iure perfecta
vnum prius alterum po
ſterius/quorum quodlibet habet
formā cōmunē/ ſi i nullo coꝝ ṽba
aliq̄ cōtinētur q̄b⁹ alteri deroge-
tur/certe ſ̄m regulā iurꝭ poſteri⁹
teſtamētū ipo iure rūpit primuʒ:
eo ꝙ nouiſſima volūtas dʒ ſerua-
ri: et quia ex poſteriori teſtamēto
adiť hereditas. ⁊ q: nēo pōt duo-
bus teſtamētis relictis vt vtrūqʒ
teneat ɔ̄cedere: niſi ſit mileſ. ꝓba-
tur p̄miſſa. iſti. q̄b⁹ mo. te. infir. §.
poſteriore. ⁊. ff. de adimē. le. l. ꝙ ſi
iterū i amicitiā. ⁊. l. ſe. ⁊ de iniuſto
te. l. j. ⁊ ɔ̄ mili. teſt. l. q̄rebať. verū
tamē aliqñ cōtingit ꝙ aliq̄s teſta
mentū lʒ nūcupatiuū tñ ɔ̄cretū pōt
ſecretū facit: i q̄ volūtatē ſuā diu
deliberatā: ⁊ fideliū viroꝝ cōſilio
ſtabilitā ordiat a q̄ diſponit āpli⁹
nō recedere ſed eā poſt mortē ſer

uari. timet ẜo ne forſitā egritudinis ſue tp̄e: q̄n tā nō bene p̄ſit īfirmu reſiſtere ꝓpinq̄rū inſtātie: ſuadeat̄ ſibi/ vl' ne (qḋ peius eſt) forte cogat̄ volūtatē īmutare/ vl' ne etiam aliqḋ falſum teſtamētū poſt illud verꝫ factum appareat. q2 igit̄ hec timet vult ſibi ꝯ iſta p̄icula in poſterꝫ ꝓuidere: et hoc teſtamētū ꝯtū pōt firmare ꝛ roborare: ita ꝙ poſterioribꝰ p̄ualeat. querit̄ ergo vtrū poſſit: ꝛ eſt ſciēdū ꝙ ꝓpt̄ varios ſucceſſus ſtatꝰ ꝯditiōis ꝛ fortune hoīs q̄ vſꝫ ad obitum ſepe mutat̄ ꝛ alterat̄. dicente Job. hō nūꝫ ī eodē ſtatu p̄manet. facit. §. vt autē lex. in auc. de nō alie. aut p̄mu. col. ij. voluerūt leges ꝙ aliq̄s volūtatē ſuā teſtādo ita firmare nō poſſit vt non liceret ei ab ea diſcedere. nā dꝫ (ſalomone teſtante) licere cuilibet ſuū cū re mutare cōſiliū: et q̄ de nouo emergunt nouo īdigēt auxilio. vt. ff. de mīo. l. emiliꝰ largianꝰ. ꝛ. ff. ꝺ īterroga. acti. l. de etate. §. ex cā. ꝛ in auc. ꝺ nup. in fine pe. col. itē ambulatoria ē defuncti volūtas vſꝫ ad extremū vite exitū. vt. ff. de adi. le. l. iij. §. fi. ꝛ. l. ſe. et. ff. ꝺ do. int̄ virꝫ ꝛ vxo. l. cuꝫ hic ſtatꝰ. §. ait orō. item nemo pōt ſibi legē īponere a qua recedere non liceat. vt. ff. de fideicō. liberta. l. luciꝰ titiꝰ. ij. et. l. ſi q̄s in p̄ncipio teſtamēti. ff. ꝺ le. iij. itē nemo pōt ſibi īparare: vel ſe ꝓhibere: vl' ſe cogere. vt ad trebel. l. ille a q̄. §. tēpeſtiuū. ꝛ. ff. de arbi. l. pe.

Poſteriori voluntati quemadmodū p̄ priorem deroget̄

Sed lꝫ ita ſit/ tn̄ teſtator p̄t teſtamēto ſuo qḋ hodie facit/ aliq̄ ẜba inſerere q̄bꝰ adeo detrahet̄ et derogabit̄ poſteriori vltīe volūtati vt poſſibile ſit hāc p̄mā tenere: et poſteriorē nō valere. vtputa ſi ī p̄ori dicat. Itē iubeo ꝛ diſpono hāc meā vltimā voluntatē oībus aliis q̄s deceſo apparuerit me feciſſe pleniſſime p̄ualere. et ſi que cūꝫ vl' cuiuſcūꝫ generꝫ alia vltima volūtas poſt hāc vl' ī futurꝫ p̄ me fc̄tā dicet̄ vl' apparebit: volo illā penitꝰ nō valere: nec vllā ei fidem adhiberi: niſi ī ea exp̄ſſe fiat mētio de ẜbo ad ẜbū huiꝰ vltime volūtatꝫ. vl' ſic niſi ī ea ſcp̄ti eēnt teſtes dūtaxat frēs predicatores. vl' ſic: niſi ī ea ſcriptū eēt. hoc ẜbū Surgite mortui/ venite ad iudiciū: vl' aue mr̄ pietatꝫ: vl' pr̄ nr̄: vl' aliqḋ aliud ẜbū celatū qḋ diuinari nō poſſit. Certe ſi talia vl' ſilia ẜba derogatoria apponant̄ ī p̄ori vltīa volūtate: ꝛ poſtea appareat poſterior/ ī q̄ de ipīs ẜbis derogatoriis poſitꝫ ī priori/ nulla ī gn̄e vl' in ſpē habeat̄ mentio/ p̄or tenebit ꝛ nō poſterior. q2 nō vr̄ teſtator receſſiſſe a priori volūtate/ nec eum ipiꝰ p̄oris penituiſſe: eo ꝙ ī ſc̄da nō eſt factū necꝫ appoſitū qḋ ī ea apponi ꝛ fieri debere dixerat ī p̄ori/ nec eſt aliquid in ſc̄da dictū p̄ qḋ appareat volūtatē ſuā mutaſſe. vñ dicendū ē priorē durare et poſteriorē nō valere. vt. ff. de le. i. l. ſi michi ꝛ tibi. ī fi. Sed tu oppones ꝛ dices hoc eē poſſit magꝫ periculi ꝛ detrimēti. Pone ei ꝙ aliq̄s exiſtēs bononie teſtm̄ fecit habēs ẜba derogatoria: pꝰ aliqḋ lōgū tp̄s/ vl' forte hieroſolymis ꝯſtitutꝰ: vl' ī alia p̄te mūdi vult ꝯdere teſtm̄ vbi non hꝫ nec hr̄e pōt primū/ nec eē memor ẜborꝫ derogatoriorꝫ q̄ cōtinent̄ in eo: nec etiā ſcit vtrū appoſita ſint derogatoria ẜba vl' nō/ nūq̄d teſtm̄ qḋ ī hieroſolymis facit alit̄ nō valebit/ niſi in eo exp̄ſſim ꝛ ſeriati: oīa apponāt̄ et fiāt q̄ ī ea apponēda dixerat in p̄ori. Et certe r̄ndeo ꝙ bn̄ p̄t pꝰ teſtm̄ ꝯtūcūꝫ de ipīs ẜbis derogatoriis nō habeat̄ ī ſc̄do exp̄ſſa ꝛ ſp̄ālis mētio p̄ ipm̄ ſc̄dꝫ reuocari ceſſari: ꝛ irritari: ſi tn̄ teſtator dixerit ī ſc̄do ꝙ pēituerit cū oīm derogatoriorꝫ ꝛ cuiuſꝫ p̄orꝫ vltīe volūtatꝫ. vt. ff. ꝺ le. iij. l. ſi q̄s ī p̄n. ꝛ

C.de teſta.aut hoc.inter liberos.
q̄ eſt ſignata ſup.l. hac cōſultiſſi-
ma.puta q: ſic dicat i ſcđo. Pre
terea teſtm̄ q̇ddā oli a me factū ⁊
oēm aliā cuiuſq; manu ſcriptā et
cuiuſcūq; gn̄is vltimā voluntatē
hacten⁹ a me factā: reuoco peni-
t⁹/⁊ irrito/⁊ īfringo.⁊ lꝫ i aliqua
earū ſcriptū ſit poſteriorez aliter
nō valere niſi in ea ꝯtineat hym-
nus angelic⁹.vł gloria in excelſis
deo.vł dn̄icalis oratio. Pater no
ſter vel aliq̇d aliud verbū vel fa-
ctū faciendū p q̇d preſenti vltime
volūtati derogeť in aliquo. tamē
ea oīa et ſingula ſpecialiter et no-
minati volo ⁊ iubeo nō valere.nā
quorūcūq; derogatoriū ⁊ cuiuſq;
poris vltime volūtat; me penitet
¶ Additio. Reuoco in dubiū in
xta p̄miſſa an requirať ꝙ in ſcđo
teſtamēto fiat ſpecial' reuocatio
prioris teſtamēti/in quo verba de
rogatoria inſerta ſunt: vł an ſuffi
ciat generał? Hāc queſtionē for-
mat Bar.in.l.qui in principio.ff.
de le.iij.⁊ Dy.in regula q̇d ſemel
et ibi Richo.boerij.in additiōib⁹
nouiter compꝰſitis ad eundē Dy-
nū.de reg.iuris.li.vi. Ex quoꝝ di
ctis colligiť ꝙ nō ſufficit gn̄alis
reuocatio.huiuſmodi ſcꝫ non ob-
ſtāte quocūq; teſtamēto.nec etiā
requiriť illa indiuidualis non ob-
ſtante tali clauſula derogatoriaq̄
requirit appoſitionē oratiōis do-
minice vel alteri⁹. Sed ſufficit il-
la ſpecialis.videlicet nō obſtante
quacūq; clauſula derogatoria. d.
l.ſi quis in prin. Hoc tenet etiam
Ang.are.iſti.qui.mo.teſta.infir.
§.ex eo aūt colū.iij.vide ēt Bal.
in.l.hūanū.C.de legib⁹. ¶ Circa
materiā preſentis rubrice aduer
te ꝙ ſi teſtator dixiſſet in priori tē
ſtamēto:nolo me poſſe aliđ teſta-
mētū facere: vł nolo me poſſe mu
tare tale teſtm̄. vel nolo me poſſe
penitere: ⁊ nō dixit āpli⁹ tūc ſcđꝫ

Teſtm̄ ſcđm an reqrat ſpālē re uocatio- nē prio- ris i quo erāt ver ba de ro gatoria.

teſtm̄ ſimpliciť emanās: nullā ſcꝫ
mentionē faciēs valet ipſo iure: ⁊
p̄mū tolliť: q: nēo pōt ſibi aufer-
re liberā teſtamēti factionē: q: ē
ꝯtra bonos mores.vt.l.ſtipulatio
hoc mō.ff.de verbo.obli.ita tenet
Bar.et Bal.in.d.l.ſi mihi et tibi
§.fina.ff.de lega.i.idē bar.in d.l.
ſi quis i p̄ncipio.de leg.iij. Unde
dicit idē bar.male loqui glo.i.d.
l.ſi mihi.et tibi §. fina.dū dicit ꝙ
in huiuſmodi caſu debet exprime
re teſtator in ſcđo teſtamēto qua
litatē poris voluntatis. Juſte ei
vt inquit reprehendiť in hoc illa
glo.ſi autē dixiſſet teſtator ſi fece
ro aliud teſtamentū nolo illud va
lere. hoc caſu non diſponit circa
poſſibilitatē teſtādi: ſed diſponit
circa voluntatez quā dicit deeſſe
in futuro. ideo requiriť ꝙ expꝰſſe
reuocet vt appareat voluntatem
adeſſe in ſequēti teſtamento.quā
lex p̄ſumit deeſſe ꝑpter v̄ba pre-
ambula derogatoria.ita loquitur
dicta.l.ſi mihi et tibi.in.§..fina.et
dicta.l.ſi quis in principio. Item
quero de notabili queſtione. Te-
ſtator in priori ſua volūtate dixit
ſe nō velle mutare illā voluntatē
⁊ iurauit nō venire ꝯtra. An.poſ
ſit poſtea facere aliđ teſtamētu;?
hanc queſtionē tangit ſpe.in titu.
de inſtru.edi.§.compendioſe.v̄ſi.
quid ſi q̇s iurauit.et glo.xiij.q.ij.
vltima volūtas.itē Jo.an.diſpu
tauit eā in.c.quod ſemel.de reg.
iuris.li.vi.in mercurialib⁹.vbi de
terminauit ꝙ teſtamētū valet nō
obſtante iuramento: tamē qui fa-
cit ſm̄ teſtamentū eſt piur⁹. Arbat
per.c.i.de ſpon.duo. Nō ob.ſi ar-
guať.iuramentū eſt ſeruandū q̇đ
poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis
eterne.vt in.c.cū ꝯtingat.de iure
iur.et.c.q̄uis de pactis.libro.vi.
q: vt dicit bar.in.d.l.ſi q̇s in pri-
cipio.quedā ſunt que dependent
ex mera volūtate iurātis nec ha-

Teſta- tor q̇ iu- rauit poſtea nō mu- tare te- ſtamen- tum an poſſit poſtea il lud mu- tare?

bet neceſſe ꝓpter hoc adire pretorẽ. tũc nõ obſtãte iuramẽto poterit ꝯtrauenire: ſed erit piurus. quedã ſunt q̃ nõ dependẽt ex mera volũtate iurantis: ſed habet neceſſe adire ptorẽ: tunc pretor non debet eſſe auctor piurij. ideo venẽtez ꝯtra iuramentũ nõ audiet pretor. ita loquit̃ dictũ. c. cũ contingat. et. d. c. q̃uis. et ita loquit̃ auct. ſacrã. C. ſi aduer. vendi. lex enim tibi ſuũ nõ tuũ denegat auxiliũ. vt. l. i. ⁊ ibi nota. C. ſi aduer. vẽdi. Aduerte tamẽ ꝙ bar. in. d. l. ſi quis in pncipio. dicit ꝙ in queſtione pmiſſa faciẽs ſcdz teſtamẽtũ non erit piurus: quia iuramentum interpoſitũ eſt ſuper eo ꝙ eſt contra bonos mores. quia aufert liberã teſtamẽti factionẽ. vt. l. ſtipulatio hoc modo. ff. de verbo. ob. Hoc tenet Cy. et Pe. in. l. i. C. de ſacroſan. eccl. ⁊ An. de piſis. i. d. l. ſi qs i pricipio. vt ibi refert ipe Bar. vbi latiꝰ vide per eũ de materia pſentis rubrice. Gerar. mu.

De pceptis et diſpoſitionibꝰ teſtatoris quibꝰ eſt adiicienda pena.

Rubrica. xxxiii.

Aliquãdo euenit ꝙ teſtator quedam poſt mortez obſeruari diſponit / que quidem eo ꝙ habent iuris auctoritatem debent de neceſſitate ipſo iure ab herede ſeruari etiam nulla pena adiecta / qualia ſunt fere omnia de quibus in hoc quinto capitulo dictum eſt. Aliquãdo vero pcipit q̃ nõ habet heres neceſſe ſeruare: puta q2 precipiat filijs ⁊ heredibꝰ ſuis vſq3 ad certũ tẽpus ſimul et concorditer habitare et ad diuiſionẽ nõ venire. vl' q2 pcipiat filio nõ fenerari. vel vt filiã ſuam tali homini matrimonio collocet. et ſilia. et tunc quia huiuſmodi diſpoſitiones nõ pcipiunt̃ aliqua ſpeciali lege ſeruari: d3 teſtator penam adijcere: et ipm heredẽ ſi cõtra fecerit / in legato cauſa pene preſtando damnare et coherecere. nã l3 oli3 inutilia eſſent legata q̃ cohercẽdi heredis cauſa relinquebant̃. hodie tamen bene valent et tenent. dũmodo quod pcipit̃ nõ ſit ipoſſibile vl' turpe vl' legibꝰ interdictũ. vt. C. de his que pe. nomi. l. i. et inſti. de lega. §. pene quoq3. Qualiter aũt hec pena adijcienda ſit videbis. i. inter formas. in rubrica. qualiter adijciatur pena.

Additio. Circa premiſſa dũ dicit dñs Rolandi. ꝙ aliqñ teſtator precipit filijs et heredibꝰ ſuis ad certum tempus ſimul et concorditer habitare / et ad diuiſionem non venire. quero et reuoco in dubiũ an talis diſpoſitio aliquid valeat / ſine pene adiectiõe? Dic ꝙ ſi alicuius eoꝝ intereſt / tunc valet: ita dicit Bar. in. l. quintꝰ. per illũ textũ. ibi dũ dicit. aliter atq3. ff. de annu. le. S3 q̃ro pone teſtator iuſſit aliquos ſtare et morari cõmuniter ſine alia adiectione: qd operent̃ iſta verba? videt̃ ꝙ operent̃ vt oia bõa ſint cõia. vt. l. fi. §. luciꝰ ff. de leg. ij. et. l. luciꝰ. in prin. ff. ad trebel. Sed Bar. ꝯſulendo dixit aliter. vñ dic poſt eum in dicta. l. quintꝰ. ꝙ qñq3 iſtd ṽbũ. cõiter. refert̃ ad res: et tũc oportet ꝙ ipm patrimoniũ ſit cõe. vt in legibꝰ. ſ alle. qñq3 refert̃ ad actũ ſtãdi ſeu morãdi cõiter / vt in themate propoſito: et tũc qñq3 iſta verba referunt̃ ad aliquos qui habẽt patrimoniũ diſtinctũ et ſeparatũ. vt lego vni ſcolari centum ſi ſteterit et moratꝰ fuerit cõiter cũ ſẽpronio tunc debet intelligi cõiter. id eſt ꝙ expẽſe victꝰ fiant cõiter / et eq̃liter ꝯferant̃. vt. l. i. circa prin. et l. iij. in. fi. ff. de colle. illi. quandoq3

Preceptuz teſtatoris pcipientis filijs et heredibꝰ ſuiſ ſimul et ꝯcordit habitare et ad diuiſionem nõ venire an valeat: et qd operetur?

iſta verba referunt ad habentes patrimoniū cōmune. vt quādo teſtator iubet plures fratres morari cōmuniter: tunc debet intelligi q̄ equaliter fructus colligant. et equaliter expendant: et licet vnꝰ haberet maiorē familiā q̄ aliꝰ nō ꝓpter hoc teneat plus conferre. hoc probat qꝛ verbū cōiter debet intelligi. id eſt equaliter. vt. d. l. fi. §. lucius. ff. de le. ij. hoc videt ſm eūdē Bar. vbi ſupra: dicere textꝰ in. c. ſi duo fratres. de fratribꝰ de nouo be. inueſti. col. x. ꝑ hoc facit ſm eundē. l. cū duobꝰ. §. idē papinianus. alias incipit. ſi fratres. ff. ꝓ ſocio. et videt quaſi ꝑ hoc tex. i. l. fi. §. fi. ff. de doli excep. vbi iſta ꝟba: parēt rationē feceris: exponunt .i. eo noīe nil exegerꝫ. ita hic cōiter vixerint: debet intelligi .i. equaliter/ q̄ eo noīe neuter ab altero aliq̄d exegerit. hec Bar. vbi ſupra. ¶ Itē q̄ro an valeat preceptū teſtatoris factuz heredibꝰ ne diuidant? Paulꝰ de caſtro in. l. ſi nō ſortē. §. ſi centū. ff. de condicti. idebi. diſtinguit. Aut p̄cepit teſtator q̄ nunq̄ꝫ diuidant: et nō valet p̄ceptū. aut ad certū tempꝰ: ꝛ tūc valet. ꝓbat ꝑ ſimile q̄d de contractu dicit in. l. in hoc iudicium. §. ſi cōueniat. ff. cōi. diuidun. et eſt de iſto ſcd̄o: q̄ ſcꝫ valet preceptū ad certū tēpꝰ. tex. i. l. ſi q̄ ita ſint inſtituti. in princi. ff. de cōdi. inſti. quē textū ad hoc pōderāt ibi Bal. et Ange. dicētes hoc ibi ꝓbari. et dicit Ange. ibi sepiꝰ de hoc ſe fuiſſe interrogatū: et ſic ſepius ꝑ illū textū reſpondiſſe. Sed aduerte dū Paulꝰ dicit teſtatorē nō poſſe ꝓhibere heredibꝰ ne i ꝑpetuū diuidāt. ꝯtrariū tenet Alexā. in. d. l. ſi nō ſortē. §. ſi centū. motꝰ. ꝑ glo. i. in fi. in. l. fina. C. commu. diuidun. ꝛ videt de mēte Bartholi. in. l. ſi conuenerit. in fi. ff. pro ſocio. dū preſupponit ibi valere preceptum teſtatoris factū filijs ne inter ſe diuidant. inouet p̄terea dn̄s Alex. vbi ſupra alijs medijs. q̄ vide ꝑ te. Sed aduerte q̄ ipſemet Alexan. in ꝯſilio ſuo. cxi. iij. voluminis: incipiente: circa primū dubiū in quo querit an magiſter Auguſtinꝰ. in iij. colū. ꝟſi. pro hoc etiaꝫ benefacit. ꝛc. ſibi contrarius ſeq̄tur opinionē Pauli. quē in eo paſſu allegat ſic ibi arguēs. ſi ꝑ ꝯtractū fieri nō poſſit: vt nō liceat vnq̄ꝫ diuidere. dicta. l. i hoc iudiciū. §. ſi cōuentat. ſ̄ alle. ergo nec debet hoc poſſe induci per quaſi contractuꝫ aditionis hereditatis: cū obligatio qua aſtrigunt heredes ad obſeruationē cōtentorū in teſtamento ꝓcedat ex quaſi contractu aditiōis hereditatis. l. ex maleficijs. §. heres. ff. de acti. et ob. cuꝫ ſimilibus. Hāc opinionē equiorē dixit dn̄s ex preceptor meꝰ obſeruādiſſimꝰ dn̄s Walterus de Beka. iuris vtriuſq̄ ꝓfeſſor optime meritus: ordinarius in legibꝰ in p̄clara Louanienſi achademia/ in lectiōe ſua ordinaria cuꝫ legeret dictā. l. ſi nō ſortē. §. ſi centū. motus hac ratione: q̄ cōmunio ſolet diſcordias parare precipue vt dixit inter fratres. l. cū pater. §. dulciſſimus. in fi. ff. de leg. ij. Et nota q̄ licet valeat preceptum teſtatoris de non diuidendo ad tempus. vt ſupra dixi: tamē ſi aliquis cū quo eſt cōmunio fuerit rixoſus vł moleſtus poterit non obſtante precepto teſtatoris alius prouocare ad diuiſionem. ita dicit Bar. in dicta l. ſi conuenerit. ff. pro ſocio: et ideꝫ in. l. ij. C. q̄ñ et qui. quarta pars de. be. li. x. vel etiā q̄ñ alius vellet tenere concubinam. ſm Bal. in dicta. l. ſi conuenerit. Gerar. mu.

Preceptū teſtatoris factum heredibꝰ ne diuidant an valeat?

Cōio ſolet diſcordias parare.

¶ De clauſule final' effectu. Rubrica. xxxiiij.

HJc demū de ſexto et vltimo capitulo teſtamenti eſt videndum: in quo agitur de clauſula finali: quia videlicet teſtamentū claudit͛ ⁊ quibuſdā futuris periculis puidet͛. ſapiens enī ad oēz īncurſuz debz eſſe munit⁹. nam ⁊ ſi premiſſuz periculū euitari nō poſſit: ei⁹ tñ mollior ictus venit. Ad hoc itaqʒ vt teſtator patrimoniū ⁊ hereditatē ſuaz legitime ordinet: ⁊ vt ipſa teſtamentaria diſpoſitio rite procedat: multe debent rationes ⁊ iura cōcurrere. puta vt teſtator ſit pſona habilis ad teſtandum. item vt inſtituatur heres q̄ debet ⁊ poteſt inſtitui. Jtē vt ne aliqd̛ emergat vitiū p qd̛ teſtamēti ſubſtantia elidatur: ſcz ne teſtator patiatur capitis diminutionē. vl' ne reſcindatur ex querela inofficioſi teſtamēti: vel ne rūpatur poſthumi agnatione: vel ne ramaneat deſtitutuz herede nō adeunte. hec igitur ⁊ ſimilia dicuntur eſſe teſtamentarie diſpoſitionis ius et ſubſtantia et natura. de his latius. j. dicetur in rubri. quib⁹ ex cauſis teſtamentū reddit͛ inutile. Jnſup quāuis in ſerie tota: ⁊ mēbris oīb⁹ teſtamētarie diſpoſitionis vel ordinatiōis nichil defuerit virtutis ⁊ iuris: et nullum interuenerit accidens vitioſum: tñ ad huc preter hec oīa voluit lex propter infidelitatē hominuz ſuſpectam: ⁊ propter teſtamentorum ſinceritatem: ad plenā probationē ⁊ fidē quaſdam ſolennitates: velut q̄dā ornamenta: exterius adhiberi: vt videlʒ interueniat legitimorū ⁊ habiliū teſtium legitim⁹ numer⁹: ⁊ teſtiū quidem rogatorum.

Sapiēs ad oēm incurſuz debet eſſe munitus.

Addicio. Vt. l. heredes palam §. in teſtamētis. ff. de teſta. et auten. rogati. C. de teſti. de quo dicetur latius. j. proxima rubrica. Gerardus mulert.

Jtē vt in teſtamēto in ſcriptis adhibeant͛ ſubſcriptiōes teſtiū et ſigilla: ⁊ q̄dā alia q̄ oīa dicunt͛ eē ſolēnia teſtamēti. de quib⁹ oībus. j. ſuis locis tradet͛ Si qd igit͛ horū defuerit: ſiue iuris: ſiue ſolēnitatis debite: teſtamēti vires expirare dicūtur. Nā ſi volūtas vltīa nō eſt legitima ⁊ ſolēnis: nō valēt ea q̄ facta ſunt. vt. C. de fideicom. l. ſi veritas. ⁊. ḋ teſta. l. nō dubiū. §. illḋ. ⁊. l. ſi vn⁹. Nōis igit͛ ita premiſſis cū in clauſula finali dicat͛: ſi non valet iure teſtamēti: valeat iure codicilloꝝ. Videndū ē qñ vltima volūtas cadēs a iure teſtamēti poſſit ꝟtute hui⁹ clauſule ī ius codicillorū reſurgere. Et ē ſciendū ꝙ ſi teſtm̄ patiat͛ defectū vel repugnantiā iuris in his q̄ ſunt de ſubā et eſſentia ei⁹: vt in p̀ncipio dictū ē: nullo mō pōt in ius codicillorū reſurgere: q̄tūcūqʒ voluerit ⁊ exp̄ſſerit teſtator. niſi int͛ liberos teſtet͛: vt. l. hac ꝯſultiſſima. §. ex īperfecto. C. ḋ teſta. ⁊ ideo tūc clauſula finalis nihil operat͛: et ē ratio: qꝛ deficiente iuris rigore: ſi ne ipſo iure vult ſpū vite teſtamēti nihil pōt adījci vt reſurgat. Si ꝟo patiat͛ defectū ꝓpt͛ ſolēnitatē debitā p̄termiſſā tūc ſi clauſula finał non fuit appoſita: eo caſu illa volūtas vltīa: neqʒ iur͛ teſtamēti: neqʒ iure codicilloꝝ valere p̄t. vt teſtm̄ nō valet ꝓpter defectū ſolēnitatis. itē vt codicill⁹ nō: qꝛ non apparet hoc teſtatorē voluiſſe nō enī dixit ſi nō valet iure teſtamenti. ⁊c. ſi vero teſtator ſubiecit clauſulā illā: ſi nō valet iure teſtamenti: valeat iure codicilloꝝ: tūc ꝓpt͛ volūtatē teſtatoris exp̄ſſam reſurgit ī ius codicillorūz. vt. ff. de iu. co. l. j. et. C. de codi. l. vltima. ⁊. ff. de vulga. ⁊ pupil. ſubſtitu. l. coheredi. §. cum filie. et hoc cum ſolēnitates ſuperſint que ſufficiant codicillo. nam codicillus mino-

Vltima volūtas cadens a iure teſtamēti quādo poſſit ī ius codicillorūz reſurgere vigore huius clauſule ſi non valet vt teſtamentum. ⁊c.

rib⁹ q̃ꝫ teſtamētū ſolēnitatib⁹ eſt
ꝯtent⁹. vt. ī. dicet in tractatu codi
cillorū. vt ecce teſtm̄ habuit ſoluꝫ
mō ſex vel q̄nqꝫ teſtes. vl' habuit
vij. ſꝫ nō rogatos: ꝛ ſubiecit: ſi nō
valet iure teſtamēti ꝛc̄. tūc cm̄ lꝫ
nō teneat vt teſtm̄: tenet tn̄ vt co-
dicill⁹/ cū in codicillo ſufficiāt. v.
teſtes etiam non rogati.

❡ Additio Ut. ꝺ. l. fina. ī fine. C.
de codicillis. et videbis. ī. i mat̄ a
codicillorum. Gerardus mulert.

❡ Itē vbicūqꝫ ē adhibita ſolēni-
tas teſtamēto īſufficiēs/ ſed codi-
cillis ſufficiēs: qꝛ ſm̄ Senecā: gu
bernaculū alteri paruuꝫ alteri eſt
magnū. Uerūtn̄ nō ꝙ dn̄s Iaco
b⁹ balduini viſ⁹ ē dicere/ ꝙ q̄ꝫ: ūqꝫ
mō deficiat teſtamentuꝫ/ ſiue p re
pugnātiā iurꝫ ſiue ꝑ defectū ſolē
nitatꝫ/ pōt ad ius codicillor̄ redu
ci. ſi hoc teſtator exp̄ſſerit: ꝛ ī clau
ſula finali adiecti verbū p̄ſentꝫ tē
poris et futuri. vt qꝛ dicat: ſi neqꝫ
valet/ neqꝫ valebit iure teſtamenti
valeat iure codicillorum. qđ certi
ſapiētes nō approbāt/ dicentes ꝙ
v̄bū futuri tpis nichil plus opat̄:
qꝛ hoc eēt poti⁹ verbis q̃ꝫ reb⁹ le-
gē īponere. qđ eſſe nō debꝫ. vt. C.
cōtra. de le. l. omne v̄bū. ī fi. Tu au
tē tabellio de diuerſarū opinionū
cōtrarios cōcurſus euites poterꝫ
vti vtroqꝫ v̄bo: vl' ſi volueris vta
ris v̄bo īfinitiui modi: qđ ſm̄ pri-
ſcianū reſpicit om̄e tēpus. dicens
ſi nō pōt valere iure teſtamēti vo
lo valere iure codicillor̄ ꝛc̄. Sed
qn̄ volūtas vltima deficit iure te-
ſtamēti: ꝛ reducit̄ vel vertit̄ ī ius
codicillorū/ vt ſuperi⁹ eſt dictuꝫ.
querit̄ q̄ ſit effect⁹ illi⁹: et certe
duo: vn⁹ qꝛ legata ꝛ fideicō. ex te
ſtamento relicta/ valēt ꝛ tūc. vt in
ſti. de codi. ī prin. Alter qꝛ inſtitu
tio que ī ea ſcripta ē/ licet videat̄
directa: tn̄ vertit̄ in cām fideicō.
vt. ff. ad trebelli. l. ſceuola. ſ. rn̄ſo.
Nā cū ipſe pater fa. inteſtat⁹ de-

Volun-
tas vlti-
ma defi-
ciens iu-
re teſta-
mēti/ et
valēs iu
re codicil
lorꝫ: q̄s
effectus
habeat.

ceſſerit: venientes ab inteſtato re-
ſtituēt ꝑ fideicōmiſſum heredita-
tem ei/ q̄ in ipſa vltia volūtate ad
codicillū redacta inſtitutus eſt/ q̄ſi
tacite videātur rogati heredita-
tem ei reſtituere.

❡ Additio. Circa materiā huius
clauſule quero/ q̄d ſi teſtamētum
nō valet rōne volūtatꝫ īꝑfecte: qꝛ
anteq̃ꝫ impleat̄ mortu⁹ ē teſtator:
an ne tūc aliq̄d operet̄ talis clau-
ſula. Bar. in. l. ı. ff. ꝺ iure codi. in
quarta q̄ſtiōe. tenet ꝙ non. ꝓ q̄ fa-
cit ſm̄ eū. l. fideicōmiſſa. ij. rn̄ſo.
ff. de leg. iij. ꝛ. l. ex ea ſcriptura. ff.
de teſta. Nō ob. ſm̄ eūdē. l. vlt. C.
de codi. circa mediuꝫ: qꝛ intelligi
debet voluntas īꝑfecta rōne ſolē
nitatis. non rōne volūtatis. notat
g'o. ī. l. ſi is q̄ teſtm̄. ff. ꝺ teſta. In-
ſup q̄ro pone teſtamētū nō valeat
ex cā p̄teritionis/ an tūc illa clau-
ſula operet̄. glo. finalis in auc. ex
cā. C. de libe. p̄te. tenet ꝙ nō. ſed
Bar. vbi. ſ. ī. verſi. q̄nto q̄ro. dicit
ꝙ Dy. ꝛ alij moderni tenent ꝯriū
hoc medio: iſta ſūt paria/ relinq̄re
a veniētib⁹ ab inteſtato: et dicere
ſi non valet iure teſtamēti/ valeat
iure codicillor̄. vt nota. in. l. ex te-
ſtamēto. C. de fideicō. ꝛ ibi Bal.
ꝛ. l. q̄ autē. ī p̄ncipio. ff. ſi q̄s omiſ.
cā teſta. ꝛ ꝑ Dy. in. l. codicillis. ff.
de leg. ij. ſed ſi teſtator dixiſſet le-
gata deberi a veniētib⁹ ab inteſta
to. fili⁹ teneret̄. vt. l. ſi q̄s in p̄nci.
ff. de iure codi. ergo ꝛc̄. Nec ob.
l. ij. ff. de leg. iij. vbi dicit̄ ꝙ a filio
p̄terito nō pōt relinq̄ fideicōmiſ-
ſum. qꝛ hoc verū ꝙ noīatiꝫ nō po
teſt ab eo relinq̄ fideicōmiſſū: vt
ibi: pōt tn̄ bn̄ reliq̄ gn̄alit' a venien
tibus ab inteſtato. vide lati⁹ ꝑ eū
dē Bar. ī. ꝺ. auc. ex cā. ī vltia col.
ꝛ ꝑ Bal. ibidē in p̄ma oppoſitiōe.
et in verſi. ſeptio q̄rit̄ vr̄ hic ꝛc. et
etiā ī fine. itē ꝑ Specu. in titu. de
īſtru. editio. §. ꝯpēdioſe. v̄ſi. itē vi-
de ſi ibi ꝛc. Et aduerte ꝙ p̄dicta

Teſtm̄
nō valēt
rōne vo-
luntatis
īꝑfecte
an et q̄n
ſuſtētet̄
ꝑ clauſu
lā ſi non
valꝫ ꝛc̄.

Fideicō
miſſū an
poſſit re
linq̄ a fi-
lio p̄te
rito.

Teſtm̄ ruptum agnatione poſthumi an conſeruetur vigore clauſule ſi nõ valet vt teſtamētū

pcedūt in iā nato. Sed qd in poſthumo p̄terito :· dic aut iſta clauſula eſt appoſita p verbū p̄ntis tē poris tm̄: vt q: dixit teſtator ſi nõ valet iure teſtamēti : tūc iſta clauſula nõ operaꝫ ſi poſthum⁹ naſcatur et rūpat teſtamētū: q: tpe ↄfectiõis teſtamēti/ teſtm̄ valuit: nec p̄dicta v̄ba p̄ntis tēporis ↄp̄hendūt futuꝝ. l. ſi a colono. ff. de verbo. ob. Si aūt iſta clauſula apponaꝫ per v̄ba p̄ſentis tpis et futuri: hñt tractum retro ad teſtm̄. d. l. ſi a colono. Et hoc verū ſi ſcienť p̄tercat poſthumū. ſec⁹ ſi ignoranter: q: nõ credebat vxorē pregnātē. qd in dubio p̄ſumitur. l. ſi cū vť in vtero. C. de teſta. mili. ita dicit Jaſon maius. in addi. ad chriſto. por. addi. iij. inſti. de codicil. poſt Bar. in. l. i. ff. eo. v̄. ſexto q̄ro qd ſi filiuſſa. Ita tenet ēt Ang. are. in ſti. eo. in prin. et multi alij q̄ȝ ipſe ibi citat. Nõ aūt differētie quare iſta clauſula appoſita in teſtamēto vbi p̄terit⁹ eſt iā natus operaꝫ aliquid. In teſtamento vero vbi poſthum⁹ p̄terit⁹ eſt nõ operaꝫ: ſi tm̄ ſit appoſita p v̄bū p̄ntis tēporis. vt. ſ. eſt iſta ſm̄ Chri. por. inſti. de codi. ſup glo. q̄ eſt in v̄bo ↄfirmatos. nā qñ teſtator p̄terijt filiū iā natū/ fuit teſtm̄ ab initio nullū. et ꝑpterea codicilli ab eo / veluti nõ ente/ nūq̄ȝ dependētiā habuerunt. igiꝫ ſm̄ illud nõ cõſiſtūt: ſed eſſentiā capiūt de ſe. ſed qñ p̄teritus eſt filius nondū nat⁹: teſtm̄ ab initio tenuit/ et codicilli ab eo dependentiā capiūt. ſi igiꝫ poſtea teſtamētū rūpaꝫ natiuitate poſthumi/ corruūt codicilli habētes dependentiā ab eo. Hec ratio ꝓbaꝫ ſm̄ eundeȝ. d. Chriſto. por. vbi. ſ. in. l. iij. §. fi. iuncta. l. nā et ſi ſub cõditiõe. ff. de inuſ. teſta. Sis ergo caut⁹ tu tabellio vt in ↄſcriptiõe hm̄oi clauſule ita eā ↄcipias: ſi nõ valet nec valebit iure teſtamenti:

nā tūc ſiue eo tēpore quo ſit non valet: ſiue poſtea rūpaꝫ: ſemꝑ oīa ſaluanꝫ: alias ſec⁹/ vt ſupra patet. Predicta intellige vera: niſi v̄bū pōt/ apponaꝫ in illa clauſula ꝑ vī ↄditionis. exēpli gr̄a: ſi nõ poteſt valere vt teſtamentum. ꝛc. l. ſi ita q̄s. ff. de le. ij. Sed ſi nõ apponaꝫ in viȝ ↄditiõis : ſȝ in fine clauſule puta ſi nõ valet iure teſtamēti/ valeat eo iure quo meli⁹ valere pōt tunc nõ trahiꝫ ad tēp⁹ futurū. de quo late ꝑ Bar. i. l. ſi ita. ff. de au. et ar. le. ita recitat ēt Jaſon maẏ. inſti. de codi. in dictis addi. ad. d. Chriſto. por. in additiõe penulti. Si igitur vis ſecure teſtari dicas hoc mõ. ſi nõ valet teſtamentū ratione preteritionis/ vel exheredationis/ vel alteri⁹ ſolēnitatis: valeat iure codicilloꝝ / et alteri⁹ cuiuſlibet vltime volūtatis. et rogo oēs mihi veniētes ab inteſtato: vť ſuccedētes ex teſtamēto vť aliquo iure: vt hereditatē meā reſtituāt P. nā hoc caſu q̄libet teneꝫ reſtituere hereditatē ꝑ fideicõmiſſuȝ. ar. C. de fideicõ. ex teſtamēto. detracto tm̄ debito bonoꝝ ſubſidio. ita tradit Spe. in titu. de inſtru. edi. §. ↄpendioſe. v̄. ſi q̄s vult igiꝫ. q̄ d̄ nota tabellio. ¶ Itē q̄ro qd ſi teſtator dicat in teſtamento hoc mõ: volo hanc meā volūtatē valere iure teſtamēti et codicilloꝝ: an valeat hec clauſula :· et videtur ꝙ nõ/ ꝑpt repugnantiā. vt. l. vbi repugnātia. ff. de reg. iur. Nā impoſſibile eſt ꝙ valeat iure directo et iure fideicõmiſſi. vt patet in. l. fi. C. eo. Glo. tm̄ in. d. l. fi. dicit hanc clauſulā valere. et eſt caſus in. d. l. fina. ſm̄ Bar. ibi. ꝛ ſm̄ eundē in l. i. ff. eo. v̄. ſcd̄o q̄ro. Nõ obſtat cõtrariū : q: regula dicit ꝙ quotiēs copulatiua poniꝫ īter duo que ſe nõ cõpatiūtur: naturā diſiunctiue aſſumit. vt. l. ſi titio fundus. ff. de vſufru. le. et de verbo. ſigni. l. ſepe

Teſtari volens ſecure quō dicere

Copulatiua aliqñ naturā diſiūctiue aſſumit.

ita ꝯputatū. ita dicit Bar. in. d. l. fi. C. de codi. ꝛ ibi. ēt Bal. et Bar. in. l. i. ff. co. in verſi. ſcđo q̄ro. ꝛc. et Chriſto. poꝛ. inſti. co. ſuper glo. in verbo ꝯfirmatos. nō ergo loq̄tur teſtatoꝛ in eodē caſu/ ſed in diuerſis. nā ſiquidē pōt valere vtroq; mō/ tūc ſi eligat̄ inſtitutio/ videt̄ inſtitui: ꝛc. ſi v̄o eligatur fideicommiſſū/ videt̄ fideicommittere. ſi v̄o nō pōt valere vtroq; mō/ intelligitur teſtatoꝛem dixiſſe: ſi nō valet hoc valeat illud: et ſic in diuerſis caſib⁹ exponit̄ ſcriptura/ q: nulla eſt ibi aduerſatio: ſed caſuū ſeparatoꝛū ſeparata rō. ꝛ ſic nō obſtat etiam. l. ſcripture. C. de. fi. inſtru. ita dicit Bar. i. d. l. fi. v̄ſi. oppono et vr̄ q̄ nō valet. ꝛc. Ex quibus infert Bal. ibidē q̄ ſi teſtatoꝛ dixit: ſi fili⁹ me⁹ moꝛit̄ talē īſtituo et ſubſtituo directo et p̱ fideicōmiſſum: q̄ tale teſtm̄ valet. et ſiq̄dē pōt vtroq; modo valere/ eſt electio ſubſtituti. ſi aūt non pōt niſi vno mō valere: licet ꝓprie nō cadat electio iuris: tñ cadit electio facti/ qua electiōe facta/ ſiue in figura iudicij: ſiue non in figura iudicij/ dūmodo apđ acta: nō patet regreſſus ad alteraʒ viā. ita dicit intelligendā. l. recuſare. in. §. titi⁹ ff. ad trebel. et. l. ſi q̄s ſuo. de ma. teſta. et eſt hoc tenendū menti ſm̄ eūdē Bal. Nota et collige nūc ex p̄dictis q̄ in caſu ꝓpoſito/ ſcʒ q̄n dixit teſtatoꝛ volo q̄ valeat iure teſtamenti et iure codicilloꝝ: heres habet electionē/ an velit adire ex teſtamēto vl' ex codicillo et ſic ab inteſtato. d. l. fi. C. co. Aduerte tñ q̄ vna via electa nō pōt heres ad alterā redire: niſi ſit de parētib⁹ defuncti vtriuſq; ſex⁹/ vel liberis vſq; ad quartū gradū agnationis vīculis alligat⁹: vel cognationis nexu aſtrictus vſq; ad tertiū gradū. his eni nō obſtat electio q̄min⁹ vna via electa ad alterā redire poterūt. vt ꝓbat̄ in. d. l. fina.

Heres q̄ pōt ex teſtamēto et ab īteſtato adire hereditatē/ an altera via electa ad alteram redire poſſit.

Eadē q̄ i ſupradicto caſu nūc dixi potes etiaʒ dicere in hoc caſu: ſi nō valet iure teſtamenti valeat iure codicilloꝝum. vel volo q̄ valeat iure teſtamēti vl' iure codicilloꝝ: q: et iſtis duob⁹ caſib⁹ ēt hʒ electionē: ꝛ vna via electa nō pōt ad alteraʒ redire. p̱. d. l. fi. iunctis glo. in v̄bo valere i fi. et in v̄bo p̄ualuiſſe. i fi. qđ intellige ſm̄ eūdē Bar. ibidem ēt ſi viā incōpetētē elegerit. Et hoc verū ipo iure per d. l. fi. iūctis glo. ſc'⁹ tñ p̱ viā reſtitutiōis in integrū ex cā iuſti erroris. ar. ad hoc. ff. de inoffi. teſta. l. pater filiū. et. l. eum qui. Ita dicit Bar. i. d. l. fi. Sʒ qđ ſi dixit teſtatoꝛ ſi non valet iure teſtamēti valeat ſaltē iure codicilloꝝ. Reſpōde ſm̄ eundē Bar. in. l. i. ff. de iu. co. v̄. ſʒ qđ ſi dixit volo q̄ valeat ꝛc. q̄ tūc nō pōt eligere heres. nā illa ꝯiūctio diſiūctiua ſaltē: hʒ illđ īpoꝛtare. vt ſi p̄mo mō iure teſtamēti nō poſſit valere: tūc demū đueniat̄ ad illđ qđ ē min⁹. et ſic importat quoddā vltimū refugiū. vt l. viii. C. de emēd. ꝓ. iniquoꝝ. idē vult Bar. in. l. ſi ita. ff. de au. ꝛ ar. le. Idē dicendū ſʒ eūdē in. d. l. i. ſi dixiſſet: et volo valere vel iure codicilloꝝ: et non dixit iure teſtamēti: nā hoc caſu dictio vl' ſumit̄ p̱ ſaltē. cū eni vni oratiōi vel dictiōi tñ apponit̄ ſumit̄ p̱ ſaltem. vt. l. ſtipulat⁹. §. adhibēri. ff. de fideiuſ. Tu dic idem ſi dixiſſet hoc mō. ſi nō valet iure teſtamēti valeat, vel iure codicilloꝝ. Nā talis dictio vl'/ poſita poſt verbū/ etiaʒ ponit̄ p̱ ſaltē. vt dicit Ja. may. in addi. ad. d. Chri. poꝛ. iſti. de codi. in addi. vij. et. viij. q̄ nota. ¶ Itē q̄ro circa materiam hui⁹ clauſule qđ ſi teſtm̄ i quo appoſita ē dicta clauſula: ſi nō valet vl' valebit vt teſtm̄. ꝛc. rūpat̄ p̱ ſʒ teſtm̄ ſimpliciter. i. nō dixit teſtatoꝛ caſſ.ins ꝛ

Saltez q̄d īpoꝛtet.

Vel q̄n ſumat̄ p̱ ſaltē.

Clauſula ſi non valet vt teſtamētum ꝛc. q̄uo intelligatur.

irritans.ꝛc̄.an opeꝛ.vt p̄mū ſaltē iure codicilloꝝ valeat? dic breuiter ſ3.Bar.in.d.l.j.ff.eo.ꝟ.quito decio q̄ro ꝛc̄.ꝙ illa clauſula:ſi nō val3.ꝛc̄.debet itelligi: aliter q̄3 p reuocationē teſtātis:ſ3 p reuocationē teſtantis factā p ſcd̄m teſtm̄ tolliꝛ p̄mū in totū:etiā q̄ ad dictā clauſulā:q2 p ſcd̄3 vꝛ reuocatū q̄c q̄d ꝯtineꝛ i p̄mo.vt.l.ſi iure.ff.de le.iij.ꝛ.l.iij.§.itē ſi ipſe.ff.ſi cui pl⁹ q̄3 p le.fal.dic.lati⁹.vt p eundem Bar.vbi.ſ̄.ꝛ p Bal.i.d.l.fi.C.eo ꝟ.cū q̄ro teſtatoꝛ.ꝛc̄.ꝛ Ang.arc. inſti.eo.in.p̄n. ¶ Finalit̄ duo addas ad materiam p̄ñtis clauſule.

Clauſula ſi non valet ꝛc. quemadmodū operetur repetitionē legatorū a venientibus ab inteſtato.

Primū/ꝙ dicta clauſula poſita i teſtamēto ſcd̄o inualido/tollit primū teſtm̄ quo ad legata vt notat Bar.i.d.l.ſi iure.ff.de le.iij. Secūdū/vt id q̄d dꝛ de dicta clauſula ꝙ opaꝛ repetitionē legatoꝝ a veniētib⁹ ab inteſtato: vt nōt glo. ꝛ docto.in ſepe.alle.l.j.ff.de iure codi. eſt verū q̄ ad eos q̄ ſunt i primo gradu:ꝛ nō ad alios.vñ ſi p̄oꝛ in gradu ab inteſtato repudiat hereditatē ꝛ ſequēs admittaꝛ:nō teneꝛ ad dicta legata.vt eſt glo ſingular̄ ſ3 Ang.i.l.nō iuſtā.C.ad trebel.in glo.pe.ibi/ſolutio ibi nō habuit.ꝛc.ita recitat.Are.vbi.ſ̄.

Voluntas vltima non valēs vt teſtamentū ꝓpter defectū ſolēnitatis an et quando valeat vt codicillus.

¶ An aūt vltima voluntas q̄ non val3 vt teſtm̄:q2 aliq̄ ſolēnitas deeſt valebit ſalte3 vt codicillus q̄ñ nulla mētio iſti⁹ clauſule habita ē: dubitari pōt? Pro deciſiōe hui⁹ q̄ſtionis diſtingue poſt Bal.in.d. l.j.ff.de iure codi.q2 aut ſunt i ea ꝟba mere directa.vt puta heres eſto:heredē inſtituo.vꝉ exheredationē in ea fecit q̄ in codicillis fieri nō pōt.§.pe.iſti.d̄ co.his caſib⁹ ſi nō valet vt teſtm̄: nō valebit vt codicill⁹:q2 certū ē ipſu3 teſtatore3 teſtm̄ facere voluiſſe.l.nec codicillū.C.de teſta.ꝛ.l.j.et.l.illud. §.tractari.ff.de iure codi.et ita intellige q̄d.ſ̄.dicit.d.Rolan.in ꝟſi.ſi ꝟo patiaꝛ defectū. Aut ſūt verba cōia/ſiue ad vtrūq3 trahibilia:ꝛ hoc caſu ſi non poteſt valere iure teſtamēti tēpoꝛe quo teſtatoꝛ ordinauit iſtā diſpoſitionē/valet iure codicilloꝝ. Si aūt potuit valere a pꝛīcipio iure directo/nō obliquatur.ar.nota.in.l.verbis.ff. de vulga.De verbis directis.cōmunib⁹.ꝛc.dixi ſupꝛa in rubꝛi.de cōpen.ſubſtitu. Cetera vide per Bar.in dicta.l.j.ff.de iure codi.ꝛ p eūdē Bar.ꝛ Bal.ꝛ alios.in.d. l.fina.C.eo.ꝛ p Spe.i titu.de inſtru.edi.§.ꝯpendioſe.ꝟſi.itē vide ꝛc.Gerardus mulert.

¶ De teſtib⁹ i teſtamento adhibēdis ꝛ q̄ adhiberi nō poſſit. Ru.xxxiiij.

De generib⁹ ſingulorū q̄n teſtamētarijs ꝓuiſionib⁹ poſſe videnꝛ occurrere viſūē:verū q2 multi.ꝑt probationū fidē: teſtes neceſſarij ſūt circa q̄s ꝯſideratio ſpālis incūbit.ideo de iſtis teſtib⁹ videam⁹. Eſt igiꝛ ſup hoc tripleꝛ ſpālitas attēdēda.p̄ma circa nūerū teſtiū. Scd̄a circa ꝯditiōes eoꝝ. Tertia circa modū ꝛ foꝛmā.igiꝛ omiſſis p̄uilegijs q̄ habebāt olī3 rōani milites i teſtādo ꝛ ſpāliter circa nūerū teſtiū teſtamētoꝝ eoꝝ vt iſti.d̄ mi.te.in prin. ſciendum eſt hodie eē regulare i teſtamētis nūcupatiuis.vt.vij.teſtes legitimi adhibeanꝛ/inter q̄s etiā ꝯputaꝛ.tabellio:ꝛ p vno teſte cēſetur.ita vt p̄ter eū ſufficiūt ſex alij.vt inſti.de teſta.§.vl.et.ff.de teſta.l.domiti⁹ Fallit aūt hec regl̄a i caſib⁹:q2 in teſtamēto ceci ſūt neceſſarij.viij. vt.l.hac ꝯſultiſſima.C.q̄ teſta.fa. poſ.Itē i teſtamētoruſtici q̄d fit in loco vbi plures haberi nō pñt:ſufficiūt q̄nq3 teſtes.l.fi.C.de teſta.

Teſtm̄ nūcupatiuū quot teſtes requirat.

Teſtm̄ faciēs tempore peſtis an debeat obſeruare ſolēnitates iuris cōis.

¶ Additio. Itē dicit. Ange.are. in.§.fina.inſti.de teſta.ſuper glo. in verbo ſeptē teſtib⁹: ſi tpe peſtis quis teſtetur. quia illo tēpore ſolēnitas videt̄ eſſe relaxata. vt notat Bar.i.l.vni.ff.ꝺ bono.poſ.ex teſta.militis.per illū tex.ibi dum dicit: tamē qui in ꝓcinctu verſantur cū eadem pericula experiant̄ ⁊c̄. et hoc tenet(vt refert Ange. vbi.ſ̄.)Nico.ma.⁊vult in effectu Bal.i.l.fina.C.de teſta.⁊ ibi Salice.vbi:vt ſubdit etiā.d.Ang.dicunt/ꝙ predicta ſunt vera dūmō teſtes ſaltem quinqꝫ adfuerit.Et ad predicta facit qꝺ notat Bar.in l.recuſare.§.fina.cū.l.ſe.⁊ ibi Ange.et Imo.ff.ad trebel.ita dicit Ange.are.vbi.ſ̄.ſe habuiſſe de facto.Sed aduerte ꝙ dn̄s Chriſto.por.inſti.de mili.teſta.in.§.plane. ſuper glo.in verbo cōuocatis ad hoc hoib⁹.in ꝓmiſſa materia:duꝫ querit̄:quā ſolēnitatē debeat obſeruare is qui tēpore epidimie velit condere teſtamentū: ſic diſtinguendū arbitrat̄:aut eſt in diſcrimine vite:i vltimis hoc eſt extremis conſtitut⁹: et tunc nullo teſte vocato poterit teſtari.dummodo hoc teſtamentū probetur ꝑ duos teſtes etiā fortuitos.ar.ſm̄ euꝫ.l. milites.C. de teſta.mili.aut non eſt in diſcrimine vite : ſed in loco epidimie:⁊ tunc debet teſtari duobus ſaltem teſtibus preſentibus ⁊ rogatis.ar.ſm̄ eundē.l.diuus.ff. de mili.teſta.⁊.d.§.plane. inſti.illo ti.aut exiuit locum epidimie:⁊ tūc iure cōi dꝫ teſtari.§.ſꝫ hacten⁹ inſti.de mili.teſta.Mouetur ad ꝓdicta idē.d.Chriſto.prio: quia ſi hmōi diſtictio eſt recepta i bello terreſtri ꝑ.d.l.milites.⁊ ibi notat̄ ꝑ glo.⁊.d.l.diu⁹cū ſīlib⁹.multo fortius debet admitti i bello celeſti. facit auc.multo magis.C.de ſacro ſanc.eccle.Secūdo mouetur per ea que notantur in.c.ex tranſmiſſa.de preſcrip.⁊ in.l.naturaliter.ff.de vſuca.vbi habet̄ ꝙ ſicut durante bello terreſtri dormit et non currit preſcriptio:ita nec durāte bello celeſti . Hanc predictā ſententiā ſuā firmat preterea per auctoritateꝫ Bar.qui(vt inquit) hoc voluit in.d.l.vni.ff.de bono. poſ.ex teſta.mili.ꝗ nota.Be.mu.

Teſtm̄ factū inter liberos valꝫ in minus ſolemni voluntate.

¶ Itē in teſtamēto parētū facto inter liberos nō requirūtur ſeptē teſtes.quoniā eiuſmodi teſtamentum valet in min⁹ſolēni volūtate. vt.l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſtamentis.

¶ Additio. Adde ꝙ hoc caſu ſufficiūt duo teſtes:ſiue maſculi:ſiue femie nō refert.vt vult glo.i auc. qꝺ ſine.ſub.d.l.hac cōſultiſſima. qꝺ ſequūtur Bar.⁊ Bal.i.d.§.ex ipfecto.Adde ſm̄ eūdē Bal.i.d. auc.qꝺ ſine.ſiue ſint rogati ſiue ſi lꝫ al'as reglarit̄ debeāt eē rogati. vt.j.patebit.Intellige premiſſa ſi pr̄ ſine ſcript̄ teſtat̄ int̄ liberos ſuos:tūc ei req̄rūt̄ duo teſtes.vt.ſ̄. ſi ꝟo fecit teſtm̄ in ſcript̄ ⁊ ꝓpria manu ſubſcripſit:⁊ hoc ꝯſtat ꝙ ꝓpria manu ei⁹/tūc valet teſtm̄ ēt ſine vllo teſte.vt dicit idem Bal. vbi.ſ̄.et hoc dicit voluiſſe Ja.de bel.i corpe.d.auc.qꝺ ē̄ auc.ꝺ teſta.imp.§.nos oīa igit̄.col.viij.Si aūt negat̄ ſcriptura eē teſtatoris: ſufficiūt/ſm̄ eūdeꝫ/ duo teſtes ad hoc probandū. Et in tali teſtamēto ſcripto manu teſtatoris in quo ſalteꝫ ſunt duo teſtes : vel ſubſcriptio manuū ipſoꝝ liberoꝝ:poſſūt relinq̄ legata ⁊ fideicōmiſſa extraneis : et libertates ſeruis.d.auc. qꝺ ſine tūcta.auc.ſi mō.C.fami. hercī.tn̄ nō poſſet extraneus heres inſtitui vna cū filijs.§.ex ipfecto.ſ̄.alle.q̇.§.in hoc nō mutat̄ ꝑ d.auc.quod ſine.vbi ſolū ꝑmittūtur illa tria ſcilꝫ legatū :fideicommiſſum:⁊ libertates extraneis cōferri.Ex ꝓdictis determinat.idē

Bal. vbi. ſ. queſtionez. ſi reperiꝭ
cedula teſtamenti manu pr̄is ſine
teſtibꝰ int̄ liberos: ꝙ dicte cedule
ſit ſtādum: ſecus ſi eēt ſcripta iſta
cedula manu notarij vł alteriꝰ ter
tie perſone: quod nota. Ge. mu.
¶ Itē i teſtamēto cuiuſcꝫ ꝯdito
in p̄ſentia ipatoꝝ p̄ncipꝰ ei porre-
cij vt audiat / nullꝰ teſtꝭ exigiꝭ. vt
C. de teſta. l. oīm. ¶ In teſtamen
Teſtiū i ſcriptꝭ cōditū ꝗt teſtes reqrat. tis que ꝯficiunꝭ in ſcriptis aliud
obſeruatur: quia ſi teſtamentū in
ſcriptis cōditū / ſcriptū eſt manu
teſtatoris / ſufficiūt. vij. teſtes. Si
autem teſtator ſcribere neſcit vel
ſcribere ipeditur adhibendus eſt
ſcriptor et ſeptē alij teſtes. vt. C.
de teſta. l. hac cōſultiſſima. §. qd ſi
litteras. ꝛ. l. iubemus. Et nota ta
bellio quia ſi copiā teſtiuz adhibe
re potes: noli preſertim i teſtamē
tis nūcupatiuis: legitimo tantum
Teſtes in teſtamento q̄ adhiberi poſſit modo numero eſſe ꝯtentus: quin
etiam aliquos ſuperaddas: ita ꝙ
ſi eſſent aliqui ex eis minꝰ idonei
ſaltem legitimꝰ ex habilibus ſup
ſit numerus. ¶ Adhiberi aūt poſ
ſunt teſtes i teſtamento omnes q̄
nō ꝓhibētur a iure. Prohibeꝭ ve
ro mulier ꝓpter lubricū ꝯſiliuz ꝛ
propter eius cor varium.
¶ Additio. Nā variūꝛmutabile
teſtimoniū ſemꝑ femia ꝓducit. c.
forus. ꝓpe fi. de ꝟbo. ſig. vbi glo.
Verſus. ponit hos verſus. Quid leuiꝰ fu
mo? flamē. qd flamie? vētꝰ. Quid
vēto? mulier. qd muliere? nichil.
Gerardus mulert.
¶ Et hoc timore falſitatꝭ: lꝫ ipa
in alijs caſibꝰ ꝛ ꝯtractibꝰ admit-
tatur in teſtē. vt. ff. de teſta. l. qui
teſtamento. §. mulier.
¶ Additio. Vide glo. i ꝟbo nō fe
mia. i. d. c. forꝰ. q̄ glo. dic: an ꝗn
mulier poſſit eē teſtis. dic vt ibi.
Gerardus mulert.
¶ Sed i codicillis pōt adhiberi
cū nō ꝓhibeaꝭ. vt nota. i. d. l. q te
ſtamēto. §. mulier. ꝑ glo. i ꝟbo mu
lier. et nota etiā glo. i ꝟbo femia
in. l. fina. i fi. C. de codicillis. Itē
hermofroditꝰ in q̄ ꝓualēt mulie-
bria. vt. ff. de ſtatu. ho. l. q̄riꝭ. ꝛ de
teſti. l. repetūdaꝝ. §. j. Itē ipubeſ
etiā ſi duz moriaꝭ pubes factꝰ ſit *Impubes an teſtifice tur d̄ eo qd vidit i pupillari etate.*
(licet alias teſtificeꝭ de eo qd vi-
dit i pupillari etate / vt i ſeruo di
cimꝰ. vt. ff. d̄ ꝟbo. ſig. l. notionē. §.
inſtrumētoꝝ). vt inſti. de teſta. §. te
ſtes. iūcta glo. i ꝟbo. ipubes. Sꝫ
hoc iō ē: q2 hoc facit ab ipō initio
ad ſubſtātiā teſtamēti: ita dicit. d.
glo. i ꝟbo ipubes. ꝛ glo. i. d. §. inſtru
mētoꝝ. Itē mutꝰ ꝛ ſurdꝰ. Itē fu
rioſus: niſi tpe intermiſſiōis. Itē is
cui bonis ē int̄dictū a lege vł a iu
dice. Itē ſeruꝰ: niſi eo tpe cōi opi
nione ꝓ libero reputeꝭ. Itē is q̄
ē i ptāte teſtatorꝭ. Itē heres ſcri
ptꝰ. Itē oīs ille q̄ heredē ꝑ ptātē
ꝯtingit. vt pr̄ qui ipm heredē ha
bet in ptāte: et filiꝰ vel nepos he
redis: vł deinceps quē ipſe heres
hꝫ in ptāte: ꝛ frat̄ heredis q̄ pariꝭ
cū eo ē i eadē ptāte. ē ei reprobā
tū in ea re domeſticū teſtimoniū.
ꝛ ꝙ oēs p̄dicte ꝑſone a teſtionijs
repellantur ꝓbatur. inſti. de teſta.
§. teſtes: cū tribꝰ ſe. §. itē nō adhi
betur teſtis q̄ nō eſt ex teſtamēto
capax. vt inſti. de teſta. d. §. teſtes
autē. in princi. videlꝫ non ſpuriꝰ:
teſtatorꝭ / nō hereticꝰ nō baptiſma
tis iterator / nō apoſtata / non de-
portatꝰ in iſulā / nō dānatꝰ in me
tallū. de quibꝰ dictū eſt. ſ. i rubri-
ca de extraneis et volūtarie inſti-
tuēdis. ꝟſi. itaqꝫ inſtitui non pn̄t.
Itē nō adhibētur teſtes hij q̄s le
ges iubent iprobos ꝛ inteſtabiles
eſſe: q̄ ſunt / vt de crimine famoſo
dānati. vt. ff. de teſti. l. ob carmē.
ꝛ. d. §. teſtes item muliebria paſſi.
hij eiꝫ ipō iure infames ſunt. l. cū
vir. C. de adul. & a teſtionio repel
lunꝭ. l. iij. §. alij ꝟo. ff. d̄ teſtibꝰ ni
ſi ꝑ vi ſtuprati ſint. l. j. §. remouet.
ff. de poſtu. ¶ Queriꝭ aūt vtruz

Legatarius an et quando poſſit eſſe teſtis in teſtamento.

legatari⁹ pñs poſſit eē teſtis: ⁊ vi
deť ꝙ ſpēr is q̄ eū i p̄tāte ꝯtingit
idone⁹ teſtis ē. Dic ſi ſurgat que=
ſtio inter eū ⁊ heredē occaſiōe ſui
legati/ tūc non pōt eſſe teſtis. Si
autē int. heredē ⁊ ex̄neū moueať
cā/ tūc valet ei⁹ teſtimoniū. vt in=
ſti. de teſta. §. legatarijs. ⁊ C. ď te
ſti. l. oīb⁹. Et ꝓpterea ꝯſulo tibi ta=
belliōi: ne hoc negociū aliquū euē
tui piculo ſubijcias. ⁊ iō nō lega=
tarios: ſed alios ſi haberi poſſint
ſcribe in teſtes.

¶ Additio. An aūt legatarij poſ
ſint eē teſtes in teſtamēto. vide la
te p Saly. ⁊ alios. i. l. oīb⁹. C. ď te
ſti. Paulū ď caſtro. i. l. dictātib⁹.
C. de teſta. itē p Panor. Jo. an.
⁊ Jo. de imo. i. c. inſup de teſta. ⁊
p Jo. fa. ⁊ latiſſime p Ange. are. i
§. legatarijs. iſti. de teſta. Se. m.

¶ Finalit̄ aūt iſtud diligenter et
ſine obliuiōe obſeruabis: vt lecto
teſtamēto et p teſtatorē cōproba=
to vł ſi in ſcriptꝫ ē/ clauſo ⁊ inuolu

Teſtes teſtamentarij debent eē rogati.

to ⁊ teſtib⁹ oblato: eos q̄ p̄ſentes
ad ip̄z teſtamētū vocati erunt/ te
ſtator ore ꝓprio roget teſtes eſſe
dicēs/ rogo vos vt teſtes ſitis. Et
ꝓuideas vt de rogatiōe in publi
ca ſcriptura ſcriptūz reperiať. q̄r
inter ceteras ſolēnitatis teſtamē
ti/ hec ē vna ⁊ p̄cipua q̄ omiſſa de
ficeret teſtamētū. vt. ff. de teſta. l.
heredes. §. penul. ⁊ in auc. de teſti
bus. §. ⁊ licet. in fi. col. vij.

Teſtes i iſtrumēto ſcripti an p̄ſumantur rogati.

¶ Additio. Aduerte ꝙ teſtes in
inſtrumēto ſcripti nō p̄ſumūť ro=
gati: niſi hoc exp̄mať in ip̄o iſtru
mēto. q̄r eſt ſolēnitas extrinſeca q̄
nō p̄ſumiť. l. quecūꝗ: i fine. ff. de
publi. ita tenet. Bar. ⁊ alij ſcribē.
in. l. heredes palā. §. pe. ff. ď teſta.
⁊ idē Bar. in. l. ſcienbuz. ff. de ver
bo. obli. vide etiam Ange. are. de
hoc. i §. fina. iſti. de teſta. ¶ Que
ro an iſta ſolēnitas circa nūerū te
ſtium de iure canōico locū h̄eat?
vide de hac queſtiōe p Spe. in ti.
de inſtru. edi. §. ꝯpēdioſe. i. v. col.
verſi. itē p ius canonicū. ⁊ latius
p Panor. in repeti. c. cū eſſes. de

Solēnitas iuris ciuilis circa numerū teſtium ī teſtamētu ʒ adhibendorū an ſit ſublata p ius canōicum.

teſta. vbi poſt multa argumēta p
et cōtra ponit tandē duas cōclu=
ſiones cū duob⁹ correlarijs. Pri
ma cōcluſio ē. Teſtamētū coram
duob⁹ teſtib⁹ ⁊ pbr̄o parrochiali:
ſeu corā quattuor teſtib⁹ ſine pre
ſentia pbr̄i etiā nō ad pias cauſas
factū nedū in foro canonico/ ſed
etiā in foro ciuili: roboris obtinet
firmitatē. hec cōcluſio ꝓbať per
textū. in. d. c. cū eſſes. cū ibi nota=
tis per eundē Panor. Ex qua cō
cluſiōe iſert tale correlariū. Igiť
iura ciuilia ſpētē vel quinꝗ teſtes i
teſtamētꝫ de neceſſitate exigētia:
hodie locū ſibi minime vendicāt.
Secūda cōcluſio quā ponit ē iſta
Licet valeat teſtamētū corā duo
bus teſtib⁹ ad pias cauſas/ i alijs
tn̄ ſi defuit pbr̄i parrochialis pre
ſentia: licet duo vł tres teſtes ad
hibiti fuerit: nedū i foro ciuili/ ſꝫ
etiā i foro canōico ipugnari pōt.
Prima ps iſti⁹ cōcluſionis ꝓbať
p textū. i. c. relatuz. ſ. de teſta. Ex
hac cōcluſione iſert tale correla=
riū. Igiť ad validitatē teſtamēti
non ſufficit ꝙ adhibeātur duo te
ſtes cū vno pbr̄o: niſi iſte pbr̄ ſit p
pri⁹ ſacerdos prochialis. q̄ nota.
vide lati⁹ p eūdē Panor. ⁊ Spe.
vbi. ſ. de hac materia. Se. m.

¶ Quib⁹ ex cauſis teſtamētū reddiť inutile vel ruptū. Rubri. xxxv.

Cum oppoſita
ſit ſibi ṽtꝰ ⁊ vitiū: ad
hui⁹ fugā/ illi⁹ ṽo ſeq̄
lā/ expedit vtriuſꝗ ha
bere noticiā: ne dū ad
ṽtutꝫ celſitudinē tēdim⁹/ errore
devio tāꝗ ignari labamur ī vitiū
itaꝗ cū iā circa teſtamētū vires ali

teſtator.hic eĩ agnatiõe rũpit te
ſtamentũ.l.i.in fi.et.l.iij.in princi
pio.et.l.certuz.ff.de iniuſto teſta.

Teſtm̃ ruptum p̄teritio-ne poſthumi poſtea decedẽtꝫ qñ recõualeſcat

niſi idẽ poſthum⁹ moriatur ĩ vita
teſtatorꝫ. nã tũc nõ rũpitꝛ quo ad
effectũ.vt.ff.de iniuſto teſta.l.poſt
hum⁹.ij.reſponſo.⁊ ſic ſoluitꝛ ꝯtrũ
C.de poſthu.here.inſti.l.ij.
¶ Additõ. Ubi dꝛ poſthumo p̄
terito ꝗuis nat⁹ illico deceſſerit
nõ reſtitui ruptũ teſtm̃ Nã hoc i-
tellige qñ deceſſerit poſt mortẽ te
ſtatoris.hoc ẽ qꝺ vult dñs Rolã.
ſupra ꝓxie.et.eſt rõ inter hunc et
ſuperiorẽ caſum:qꝛ qñ decedit in
vita teſtatoris reppit cãm effi-
cientẽ.ſꝫ vbi poſt mortẽ nõ reppe
rit cauſaz efficiẽtẽ: vñ in p̄mo ca-
ſu:qꝛ cã efficiẽs pſeuerat:recõſili
atꝛ effect⁹. Sꝫ in ſcdo caſu qꝛ non
pſeuerat cã efficiẽs non põt effe-
ct⁹ recõſiliari Preterea act⁹ q̃ ordi
natꝛ ad ꝯfirmãdũ facili⁹ ꝯfirmatꝛ:
ſi reppit cãz efficientẽ ineſſe ꝗ
ſi reppit cã defeciſſe. Itẽ ſtanti
bus p̄ncipijs et primis cauſis fa-
cili⁹ roboratꝛ effect⁹/ꝗ eis nõ ſtan
tib⁹:cũ tũc deficiat prioris funda
mentũ.hec ſunt rõnes.Bal.i.d.l.

Teſtm̃ ruptũ p̄teritiõe iaz nati poſtea decedẽtꝫ qñ recõualeſcat

poſthum⁹.in fi.principij. Hec ve
ra in poſthumo p̄terito.in iã nato
eĩ aliud ſeruatꝛ.nã aut eo p̄terito
inſtitut⁹ eſt extrane⁹.⁊ tũc etiã ſi
viuo teſtatore decedat/teſtamen-
tũ nõ ꝯualeſcit.inſti.de exhere.li-
be.in prin.et.l.ſi fili⁹ qui in ptãte
ff.de libe.⁊ poſthu. Aut ſit iſtitu-
tus veniẽs ab inteſtato.et hoc ca-
ſu ꝯualeſcit teſtm̃ ꝓpter geminuz
fauorẽ/teſtamẽti ſcꝫ/⁊ veniẽtꝫ ab
inteſtato.ita loquitur.d.l. poſthu
m⁹.ſm Bal.ibi. Ratio inter poſt
humũ ⁊ iã natũ eſt:qꝛ qñ poſthu-
mus p̄teritꝛ tũc teſtamentũ hꝫ ab
initio fundamẽtũ cõſiſtẽtie.§.poſt
humi.inſti.de exhe.libe.et.l.iij.
§.ex his apparet.ff.de iniuſto te-
ſta.vñ ꝓpter fundamentũ qꝺ ha
buit a principio:facili⁹ ꝯualeſcit.

Sed vbi eſt preterit⁹ fili⁹ natus:
iſtud teſtamẽtũ:nõ habuit funda
mentũ:et ita ꝓprie nõ potuit cõ-
ualeſcere.facili⁹ eñi renaſcitꝛ res
ꝗ de nouo naſcatur.vt dicit glo.
in.l.ſi teſtamẽtuz.ff.de teſta.iſtud
vult pulchre glo.in verbo pfectã
in.l.fina.§.luci⁹ titi⁹.ff.de dona.⁊
facit ꝓpiſta ratione.l.ſi vn⁹.§.ſi cũ
reo.circa fi.ff.de pactis.et tenet
Bal.in.d.l.poſthum⁹.Ber.mu.
¶ Idẽ in quaſi poſthumo.vt ſi te
ſtator poſt teſtamẽtũ/aliũ in filiũ
arrogauerit:nã is quaſi agnatiõe
ſui heredis rũpet teſtamẽtũ. Idẽ
etiaz in eo qui eſt loco poſthumi:
ſcꝫ qui tẽpore teſtamenti nõ erat
ſu⁹ heres. vt dictũ eſt.ſ̄.i rubrica
de liberis ſecũdi grad⁹.verſi.ſed ſi-
gnãter. Itẽ ſi teſtator eũ quẽ inſti
tuere vel exheredare debuit rite
et exp̄ſſa cã ingratitudis exhere-
dauit.ſꝫ poſt mortẽ teſtatoris op-
poſita q̃rela inofficioſi teſtamẽti
reſciſſuz ẽ teſtamentũ ꝑ ſentẽtiaz
vt.C.de li.p̄te.auct.ex cã. Itẽ ſi
heres nõ adiuerit hereditatẽ vel
ante aditaz hereditatẽ deceſſerit
vel defecerit ꝯditio ſub qua inſti-
tut⁹ erat. nã tunc teſtamentũ re-
manet deſtitutũ nullo ex eo here
de apparẽte.vt inſti.qui.mo.teſta.
infir.§. poſteriore. Itẽ ſi teſtator
patiatur capitꝫ diminutionẽ:nec
iterũ ciuis roman⁹ ⁊ ſui iuris fiat
vt inſti.qui.mo.teſta. infir.§. alio
quoqꝫ mõ.et.§.nõ tñ ꝑ oĩa. Itez
ſi ab eodẽ teſtatore aliud teſtamẽ
tũ rite et pfecte poſtea factũ ap-
pareat ex q̃ poſſit adiri hereditas
nã poſteriore teſtamento qꝺ iure
pfectũ ẽ:ſuperi⁹ rũpitꝛ.vt in.d.§.
poſteriore.niſi inter liberos.⁊ niſi
primum ſit derogatoriũ ſecundi.
¶ Additio. Hois eñi duob⁹ caſib⁹
primũ nõ reuocatꝛ vel irritatꝛ: niſi
in ſcdo declaret ſe nolle illud pri⁹
teſtm̃ valere.auc. hoc inter libe-
ros.C.de teſta.et.l.ſi mihi ⁊ tibi.

ff.de le.j.et.l.ſi quis in principio teſtamenti.ff.de le.iij.Ge.mu.

¶ Itē ſi a tpe ꝯditi teſtamēti elapſo decimo anno teſtator dicat ſe nolle id valere: corā tribꝰ teſtibꝰ hoc exprimēdo: ⁊ ſic fiet irritū teſtamētū tā excurſu tēporis, ꝙ ex ꝯtraria volūtate defuncti. vt.C. de teſta.l.ſancimꝰ.et iſti.qui.mo.teſta.iſir.§.ex eo autē. Itē ſi illiꝰ teſtamēti qđ dictum eſt in ſcriptꝫ linū vel ſignacula inciderit vl' abſtulerit.vt.C.de teſta.l.pe. Itē ſi teſtamentū cū vituperatione vel macula appareat: vel alias ſuſpectū ſit.calūnioſ.m eim ſcripturaꝫ vim obtinere nō oportet.vt.ff.de fide inſtru.l.ij. Itē in fine notandū eſt ꝙ quādo teſtamētū eſt nullum ex ꝑteritiōe iā nati: vel rūpitur ex preteritiōe poſthumi: vl' reſcindiẜ per ſentētiā ꝓpoſita querela vel ꝑ cōtra ta.tunc in qlibet hoꝝ caſuū dicitur deficere ꝙtum ad inſtitutionē.ſed in legatis firmū perſeuerat iure nouiſſimo autēticorum.vñ ipſa legata debenẜ licet nō teneat iſtitutio.vt.C.de libe.prete.auc.ex cauſa.

¶ Additio. Vide q̄ dixi.s̄.in rubrica de legiti.tm̄ liberis et de qbuſdaꝫ documētis ⁊c̄.i additiōe que icipit.ſi iū videre ⁊c̄.i fine.ij.col. Limita ꝑmiſſa ſm ea q̄ dixi.s̄.in rubrica de filijs legi.⁊natu.poſthu.i magna additiōe. G.m. Et agiẜ ꝓ ꝑſtādis legatꝫ actiōe ex teſtamēto vl' ꝯdictiōe ex lege niſi in teſtamēto adiectum fuerit.ſi nō valet iure teſtamēti ⁊c̄.tūc ei petuntur ab inte.ſcđꝫ quoſdā.vt in.d.auc.ex cā notaẜ ꝑ glo.fina.

¶ De ꝓhemiorū teſtamēti formis. Ru.xxxvj.

AD hoc dirigi debet ſapiētie ſtudētꝫ intētio: vt nō tm̄ qđ loq̄tur/ſed qđ operetur addiſcat. philoſophie nāqꝫ virtꝰ i curioſa opatiōe cōſiſtit. ⁊ iō poſt artificiales theorice rōnes: ad practicalis iduſtrie prōptitudinem/trāſeūdū eſt.qten̄ tā ex ſapiētie luce/ꝙ ex opatiōis virtute/nil in his deſit traditionibꝰ documēti. cū itaqꝫ ꝓhemia ꝑmo loco ponātur/de eoꝝ formiſ tractatulū hūc exordiri expediet.vñ hoc pacto formā ꝓhemij concipe: ſi teſtator corpe ſanꝰ eſt. Cū corpꝰ ſanitate viget mēs iterior i ſemetipſa collecta pleniori vtiẜ rōne: q̄ nō cogiẜ id cogitare qđ dolet.vñ tūc vltime volūtatꝫ iudicio: in q̄ tranqlle mētis ⁊ rōnis vſus exigiẜ: ſalubrius ꝓuideẜ.quapropt' Ro.corpore ⁊ mēte ſanꝰ et cōpos/rerū et benoꝝ ſuoꝝ diſpoſitionē/per pñs nūcupatiuū teſtamētum ſine ſcriptis/cōdidit in hūc modū.in primis ⁊c̄. Vl' ſic. Egritudinis vehemētia corpalis ſolet plerūqꝫ a rōnis vſu mētē auertere: vt nedū tēporalia: verūctiā ſemetipꝫ diiudicare nequeat: ⁊ iō cuꝫ in corpe quies ē/⁊ i mēte ſobrietas/meliꝰ ꝓuideẜ et ſalubriꝰ diſponiẜ vltie volūtatꝫ iudiciū.q̄propter Ro.i ſtatu ſobrietatꝫ mētis ⁊ corpis per xp̄i grām ꝯſtitutꝰ.rerū ⁊ oim̄ bonoꝝ ſuoꝝ ⁊c̄. Si ṽo teſtator fuerit ꝯpos mēte/ſꝫ eger corpe: ꝯcipe hoc pacto. Supma hoiꝫ iudicia(qbꝰ ⁊ aīe ſuffragijs: ⁊ tpalis cure ꝑimonij poſt vite pñtis exitum ꝓuideẜ)etiā lāguēte corpe: dū tñ i mēte poſſideaẜ rō: legitie diſponūtur. Hinc ē ꝙ Ro.lꝫ eger corpe: tñ ſue mētis ꝯpos ⁊ ſobriꝰ: bonoꝝ ſuoꝝ diſpoſitionē ꝑ ꝑſens nūcupatiuū teſtm̄ ſine ſcriptis in hūc modū facē ꝓcurauit. Vl' ſic in eodē caſu. Quāuis icertior dubia mortis hora debeat prudētis aīo ſuſpecta ſemp exiſtē: attamen corpis iminēte lāgore ipſiꝰ plus naturalit' formidaẜ euētꝰ/et ideo

Phie virtꝰ in curioſa opatiōe cōſiſtit.

diſpoſitiōi ſubſtātie tpalis: ne cō
tingat patrē fa. īteſtatū ꝺcedere:
tūc ē ꝑapue īſiſtēdū. q̄ circa Ro.
lȝ eger corꝑe: tñ ſue mētis cōpos
⁊ ſobri⁹. bonoꝝ ſuoꝝ diſpoſitionē
ꝑ pñs teſtm̄ nūcupatiuū ſine ſcri
ptis ī hūc modū facere ꝓcurauit
¶ Additio. Has ꝑdictas q̄ttuor
formas ponit etiā Speculator. ī ti.
de īſtru. editiōe. §. ꝯpēdioſe. ꝟſi.
quid ſi duo teſtamēta. Ge. mu.

¶ De formis legatoꝝ q̄ ꝓreſtitutiōe illicite acquiſitorum reliquitur. Rubrica. xxxvij.

Multiplicitas ⁊ di
uerſitas legatoꝝ cogit eo
rū formas nō poſſe ſub bre
uitate deſcribere. vñ oportunuȝ q̄
dā mōviſū ē: ipſas ꝑ plures rubricas
diſtiguere. itaq̄ꝫ ꝑma erit de reſti-
tutiōib⁹ illicite acq̄ſitoꝝ. Secun
da devolūtariſs ad pias cauſas ꝓ
aīe ſalute relictꝫ. Tertia de ꝯmiſ
ſarioꝝ ordinatiōe. Quarta de le
gatꝫ q̄ amicitie tpalis ītuitu reli-
quūtur. Quīta ⁊ vltia ſpālis eſt
de his q̄b⁹ matrib⁹ ⁊ vxorib⁹ pro
uidet. Circa reſtitutiōes vſurarū
⁊ alioꝝ q̄ īdebite q̄ſita ſūt: q̄ttuor
ſolēt caſus ꝯtingere ex quoꝝquo
libet ſua forma cōſurgit. Prim⁹ ē
qñ teſtator aliq̄ hȝ īdebita: ⁊ mēor
ē pſonaꝝ ⁊ reꝝ q̄s ⁊ a q̄b⁹ extorſit
⁊ tunc poſito ꝓhemio: ita dices.
Prio q̄dē voluit diſpoſuit ⁊ man
dauit: ꝙ reſtituant. N. x. libre bo
noñ. itē. A. v. bonoñ. Itē cōi boñ
xx. libre. ⁊ ſic de ſigulis. ⁊ in fine
ita dices. q̄s quātitates a ꝑdictis
recipit et habuit ꝑ vſurariā pra-
uitatē. ⁊ aliā illicitā exactionē. et
iſta ē via tutiſſima ad plenā aīe li
berationē. Secūd⁹ ē: qñ teſtator
pſonas: quātitates: ⁊ res: ⁊ cās il
licitoꝝ ꝓpt timorē īfamie ī teſta-
mēto exꝑmere nō vult: forte q2 a
cōi ſuo vl' ab aliīs pſōis ea ex tur
pib⁹ cauſis extorſit: ⁊ tūc ſolet ea
hr̄e notata/ vl' manu ſua/ vl' alti⁹
in aliqua cedula quā ꝯfeſſori ſuo:
vl' alteri pſone fideli ſigillatā ex-
hibet corā duob⁹ teſtibus: lȝ igno
rātib⁹ q̄d ꝯtineat ī ea: q̄ facto ita
in teſtamēto dicet. Prio q̄dē re-
liq̄t de bōis ſuis tali ſacerdoti: vl'
priori cētū libras ſoluēdas ⁊ ꝯuer
tēdas ī hiis ⁊ circa ea q̄ ei ī ſecreto
ꝯmiſit. Terti⁹ qñ teſtator mlto tē
pore fecit vſuras: ⁊ mlta extorſit
īdebita: q̄ īpoſſibile foret pticu-
lari' in teſtamēto exꝑmere: ⁊ tūc
ita dicēdū ē. Prio q̄dē voluit, di-
ſpoſuit et mādauit ꝙ ſoluant oīa
et ſingula q̄ ad eū vl' aliū ei⁹ noīe
puenerit ex cā vſuraꝝ ſiue ex alia
quacūq̄ꝫ īiuſta vel īdebita cā: oīb⁹
⁊ ſingulis pſonis ⁊ vniuerſitatib⁹
a quib⁹ ipm: vel aliū ei⁹ noīe: hoc
vel aliq̄d eoꝝ appareat habuiſſe
vel pcepiſſe: ſiue hoc appareat ex
libris vl' ſcripturꝫ rōnū ſuaꝝ. ſiue
alia legitia fide vl' ꝓbabili rōne. ⁊
etiā aliīs q̄b⁹ reſtituēduȝ videbit
cōmiſſariīs ſuis. ſ. ſcp̄tꝫ ex eoꝝ pu
ra cōſciētia. Quart⁹ qñ teſtator
ſcit de ꝯſcientia ſe hr̄e īdebita: ſȝ
tñ a q̄b⁹ habuit ē īcert⁹. vñ illa ꝓ
aīab⁹ eoꝝ a q̄b⁹ extorſit relinquē
da ſūt hoc mō. itē cū credat certa
cōſcientia ſe illicita q̄daȝ pcepiſſe
q̄ ſcȝ a q̄bus extorſit apud eū īcer
tū ē: reliq̄t ꝓ aīab⁹ oīȝ eoꝝ a q̄b⁹
ipſa īdebita et incerta pcepit. l. li- Diſpoſitio male
bras boñ. ſoluēdas a cōmiſſariīs ablatoꝝ
ſuis. ſ. ſcp̄tꝫ de ꝯſilio viroꝝ prudē ñ appa-
tū religioſoꝝ eo modo q̄ efficatior rentib⁹
cedat aīe ſue liberatio. Et nota ꝙ ſpoliatꝫ
talia īcerta reſtituēda ſunt de au ꝯpetit.
ctoritate maioris. ſcȝ vel dñi pa- epo.
pe vel domini epiſcopi.
¶ Additō. Pro hoc facit. c. cum
ſit. ⁊ ibi Panor. de iudeis. et glo.
in. c. ij. de pe. ⁊ re. li. vj. q̄ glo. īter
caſus reſeruatos epō. etiā hūc ca
ſū citat. ¶ Itē aduerte: q̄ñ. ſ. de
vſurariīs dictū eſt: ꝙ licȝ vſurarij

manifeſti mãdauerit vſuras reſti-
tui: non tñ ad eccłaſticã ſepultu-
rã accipiẽdi ſũt: niſi ṗmo ſatiſfiat
vel idonee caueat: ſm formam. c.
quãq̃ de vſu. libro ſexto. Recipiẽ-
tes ꝓ eos cõtra tenorẽ. d. c. q̄ ac-
ceperit reddere cõpellant: et do-
nec ad arbitriũ epi ſui ſatiſfaciãt
ab officiꝭ ſui ſint executiõe ſuſpẽ-
ſi. d. c. quãq̃ iũcto. c. q2 i oib9. co.
ti. in antiq̃s. et p̄terea ſunt hodie
ip̄o facto excõicati. cle. i. d ſepul.
q̄ pẽa accumulat ſimul ad ſupra
dictã penã cuꝫ illa exp̄ſſe ſublata
nõ ſit. vt dicit glo. in ꝟbo manife-
ſtos. i. d. cle. i. Itẽ null9 mãifeſto-
rum vſurariorꝫ teſtamẽtis iterſit
aut eos ad cõfeſſionẽ admittat ſi-
ue ip̄os abſoluat: niſi de vſuris ſa-
tiſfecerit: vel de ſatiſfaciẽdis pro
virib9 ſuarꝫ facultatũ idoneã pre-
ſtent cautionẽ. teſtamẽta eñ eorũ
aliter facta nõ valẽt. ſꝫ ſunt irrita
ip̄ſo iure. d. c. quãq̃ ad finẽ. Sed
iuxta hoc quero. pone vſurarius
manifeſt9 fecit teſtamẽtũ nõ p̄ſti-
ta cautiõe. de q̄. ſ̄. poſtea autẽ p̄-
ſtat illã cautionẽ: an ip̄i9 teſtm̃ re-
cõualeſcat? glo. ſi. in. d. c. q̃q̃: mo-
uet hãc q̄ſtionẽ: ꝛ dicit q̄ ſufficit
ſi añ mortẽ cauet. hoc ſeq̄t ꝛ tenet
clare Bar. i. l. filio p̄terito. ff. de i-
iuſto teſtamẽto in vltia q̄ſtiõe. vbi
lati9 vide. Dicũt vſurarij manife-
ſti: q̃tũ ꝓpoſito ↄgruit: de q̄b9 no-
toriũ ẽ: vt q2 ſit ↄfeſſi: vel ↄdẽnati
vel q2 hñt opis euidentiã q̄ nulla
tergiuerſatiõe poſſet celari. vt q2
tenẽt altare ſuũ paratũ. Itẽ etiã
q̄ ad caſum nr̃m ſatꝫ poſſent dici
manifeſti: ſi corã ſacerdote ꝛ teſti-
bus publice fatent ſe vſurarios: ꝛ
vſuras reſtitui mandant: forte li-
bros rõnũ tradẽtes. ita vult glo.
in verbo manifeſti. in. d. c. quãq̃.
iũcta glo. in ꝟbo manifeſtos. i. c. i.
co. ti. et libro. ¶ Quero teſtator
mandauit centũ diſtribui pro ma-
le ablatꝫ: deinũ poſt teſtatorꝫ mor-
tẽ cõperit q̄ male ablata nõ aſcẽ-
dunt ad tantaꝫ ſummã. q̄d fiet de
reſiduo: an d̄beat cedere lucro he-
redi: quẽadmodũ q̄ñ deficit aliq̄d
legatũ. vt i. l. ſi quis titio. ff. de le.
ij.? Et videt primo q̄ debeat cede-
re heredi: q2 expreſſio cauſe limi-
tat legatuꝫ. vt. l. fina. §. fi. ff. de au.
ꝛ ar. lega. Ia. de are. i q̄dã tracta-
tu executorum: vt refert ꝛ ſequit
Bal. in. l. ſi quis ad declinãdã. C.
de epiſ. et cle. in. iiij. col. verſi. ſed
iuxta hoc quero ponam9 q̄ teſta-
tor mandauit bona ſua. ꝛc. ꝛ etiã
dñs Panor. in. c. tua nobis de te-
ſtamẽtꝫ: diſtiguit. q2 aut teſtator
ꝓhibuit in aliũ caſum dictã quã-
titatẽ expẽdi: et cedit heredi. aut
ſimpliciť diſponit: ꝛ debet diſpo-
ni inť pauperes. ar. l. legatũ. ff. de
vſuf. leg. ſicut legatũ in piũ vſum
cõuertit i aliũ: ſi nõ pōt deputari
ad vſum deſtinatuꝫ. de q̄ dicã. ĩ. ꝓ-
xĩa rubꝛi. ita iſtud legatũ relictuꝫ
ꝓ male ablatis. et hoc putat ip̄e
Panor. vbi. ſ̄. veriſſimũ. q2 ex q̄
teſtator exp̄ſſit certã q̃titatẽ: cre-
dẽdũ ẽ illã deberi: lꝫ nõ appareãt
debentes recip̄e. Idẽ dicit ip̄e ob-
ſeruandũ in ꝓmiſſiõe ſeu cautiõe
quã hodie p̄ſtãt vſurarij manife-
ſti de q̄ dixi. ſ̄. Nã ſolent ꝛ debẽt
ꝓmittere q̃titatẽ reſtituere veri-
ſimiliť extortã. vñ ſi non apparẽt
d̄bẽtes recip̄e totã q̃titatẽ: dꝫ re-
ſiduũ diſtribui inť paup̄es. vt le-
git ꝛ nota. i. d. c. q̃q̃. de vſu. libro
ſexto. vide ẽt de iſto Io. and. i ad-
di. ad Spe. i ti. de iſtru. edi. §. nũc
ꝟo aliq̄ ꝛc. ꝟſi. xiiij. q̄ icipit. et ſci-
as q̄ inter relicta ad pias cãs ꝛc.
In ſũma circa totã materiã iſti9
rubꝛi. aduerte: q̄ ñ ſufficit illicite
acq̄ſita erogare paup̄ibus dũmõ
ſciam9 p̄ſonas a q̄b9 extorſim9. c.
ſicut dignũ. §. eos. de homici. Nõ
eñ remittit d̄bitũ ſꝫ augẽt: ſi alij
ſoluat q̄d alij eſt ex debito ſoluen-
dum. c. ea te. de iure iur. Se. mi.

Teſtator mandauit c. diſtribui pro male ablatis q̄ nõ aſcẽdunt ad tãtã ſũmaꝫ: q̄d fiet de reſiduo.

Pauperib9 erogare an ſufficiat male ablata?

¶ De formis legati ꝑ ſuffragio aïe circa opera pietatis. Rub. xxxviii.

RElict⁹ his que tanq̄ꝫ aliena reſtituenda ſunt: vel etiā ſi nulla ſe teſtator credat habere illicita. ſolet ip̄e teſtator ꝑ expēſis funerꝫ: ꝛ ꝑ elemoſinis ꝛ alijs opib⁹ pietatis: aliquā ſummā pecunie de bōis ſuis diſponere: ꝛ illā poſtmodum in opib⁹ pietatꝫ ꝛ miſericordie pticulariter relinquere: hoc mō. Itē de alijs bonis ſuis reliquit ꝑ aïa ſua: vel ꝑ oïa ſua et parentū ſuoꝝ c. lib. vel. cc. boñ. de quib⁹ mandauit expēdi ſupra fun⁹/ vł occaſione funerꝫ ꝛ ſepulture ſue: quā ſibi elegit apd̄ talē eccleſiā (ſi ſepulturā eligat) .x. vł .xx. lib. boñ. vel id quod videbiꝶ ꝯmiſſarijs: eoꝝ arbitrio tā ꝑ exequijs q̄ꝫ tumuli cōſtructione et eis q̄ fieri conſueuerunt pro defunctis. viij. et. xxx. et cēteſimo die: et etiā in anniuerſario. Item mādauit emi baldachinū vnū vel palliū ſericū precij. x. vel. xx. ſub. boñ. ad deferendū corpus eius ad ſepulturā: et tradenduꝫ ipſi eccleſie ea cōditione et lege: vt ex eo fiat planeta ſacerdotꝫ ad diuinū cultū. vel vt ex ipſo pānodieb⁹ feſtiuis et ſolēnib⁹ ornetur altare beate marie ipſius eccleſie. vel ipſe pānus in dicta eccleſia perpetuo ſeruetur: ꝛ gratis concedaꝶ ad deferenduꝫ corpora pauperū: qui in ipſa eccleſia ſepeliētur. Et in fine cuiuſlibet dictarū diſpoſitionū ſubiunges: et voluit et mandauit ꝙ dict⁹ pannus nullo modo vł ingenio poſſit alienari. vel in aliā cauſaꝫ trāſferri. ſꝫ ad dictum diuinū cultū perpetuo q̄ꝫdiu ſubſiſtet: i ipa eccłia debeat ꝯſuari. Itē fieri mādauit caliceꝫ vnuꝫ argenteū ꝛ deauratū precij x. vel. xx. lib. et illuꝫ offerri tali eccleſie: perpetuo ad op⁹ diuini officij in ipſa eccleſia conſeruandū. vel mandauit fieri vel emi vnum miſſale: vł antiphonariū p̄cij. xx. librarū: et illud offerri tali eccłie ꝑpetuo ad opus diuini officij in ipſa eccleſia ꝯſeruandū: ita ꝙ nulla ratione vel cauſa poſſit alienari: vel in aliā cām ꝯuerti. Itē mādauit dari alicui fideli homini. x. vel. xx. ꝑ viatico: q̄ vice ſua et aïe ſue viſitet limina bti Jacobi apoſtoli de gallicia. vel limina apoſtolorū Petri ꝛ Pauli. vel tranſeat mare in ſubſidiū terre ſancte. Itē ꝙ queranꝶ due virgines paupes et indigentes: ꝛ nō habētes vnde nubāt: et volentes nubere vel religioneꝫ intrare. vel queranꝶ due publice peccatrices volentes renunciare peccato: et vlteri⁹ honeſte viuere: et bonis viris nubere. vel religionē intrare: quarū cuilibet denꝶ. xx. libre/ in auxilium dotis nubendi: vel religionē intrandi. et caueant proinde cōmiſſarij ne eis ſuꝑ hoc doloſe a cōtrahentibus illudaꝶ. Itē voluit ꝛ mādauit emi pannū nouum p̄cij. xx. lib. de quo fiant. xx. tunice q̄ dentur xx. pauperib⁹ verecundis: et non ſimulantib⁹ verecundiaꝫ et miſeriā. de quib⁹ ſpes ſit ꝙ nō vendāt eas: ſed eis vtanꝶ q̄ꝫdiu ſubſiſtent. Itē cuilibet cōuentui fratrum ciuitatis et ſuburbioꝝ qui propria nō poſſident ſed de elemoſina viuūt: offerri voluit. ꝛ mādauit. vi. vel. xij. denarios ꝑ quolibet ſacerdote ipſius conuent⁹: deuote eos rogando. vt quilibet ipſoꝝ ſacerdotū in ſacramento altaris cōmēdat aïam eius redēptori ſuo. Itē fieri et emi voluit lectū vnū cū feretro et oïbus apparamētis. ꝛ illum offerri deo ꝛ hoſpitali ſancti Stephani: ad vſuꝫ et opus pere-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

grinorū et infirmorū/ea conditio
ne/et pacto/vt perpetuo ad dictū
pietatis opus ſeruetẜ ibidē: ⁊ nul=
lo modo alienari poſſit/vł in aliā
cauſaꝫ ꝯuerti. Itē ex dicta ſūma
pro anima relicta reliquit tali cō
uentui.x.lib. vł ſic/legauit tali cō
uentui.x.lib. de quibus fiat vna
pietas vel refectio fratribꝰ dicti
cōuentꝰ: vel preciſe ꝯuertatur in
edificiū ipſiꝰ eccłie: vł in ornamē=
tū altaris.itē tali fratri.x.vł.c. ſo
li.cōuertēdos ſolūmodo in veſtes
ſuas/vel in auxiliū librorū ſuoruꝫ
theologicoꝝ: vel in cauſam quaꝫ
magis acceptauerit vtilē: vł i ne
ceſſitatē ſuā.itē eccleſie boñ. vel
tali plebano. xl. ſoli. ꝓ reſtitutiōe
decimarum.item tali ſacerdoti vł
tali heremite vel tali hoſpitali. x.
ſoli.item eccleſie ꝓchiali ſue.c.
ſoli. Habes igiẜ has iuſtas ſpeci=
es legatoꝝ pro aīa: quas iō tibi
poſui/qꝛ ſepe ſolēt accidere/⁊ vt
tibi ſint forma et modꝰ oīm alioꝝ
ꝙ de teſtamētorū poſſunt diſpoſi=
tiōe ꝓcedere. Sic aūt hm̄oi lega
tꝭ ꝑticulariẜ ordinatis ſi q̄d vide
bitur ex ſūma relicta ꝓ aīa ſuper
eſſe/ſolꝫ illud teſtatoꝛ arbitrio cō
miſſarioꝝ diſtribuendū relinq̄re:
et tūc ita ſubiūges: reſiduū ꝟo ex
dicta ſūma ꝓ aīa ſua expēdi ⁊ di
ſtribui mādauit arbitrio cōmiſſa
riorū ſuorū .ī. ſcriptoꝝ inter pau=
peres xp̄i et eccleſias et hoſpita=
lia ⁊ alia opa pietatꝭ. q̄bꝰ ſic dictꝭ
ꝯtinue ſcribe: ꝯmiſſarios aūt ſuos
et huiꝰ teſtamenti executores cir=
ca p̄dicta.⁊c.vt.ī.i ſe. rub. notaẜ.
¶ Additio. Circa p̄miſſa q̄ro/q̄d
ſi relictū ad pias cauſas/ſeu cer=
te perſone non poſſit deputari ad
vſuꝫ deſtinatū/nūq̄d efficietẜ reli=
ctū hm̄ōi caducū: Bar. i.l. pater
§.tuſculanꝰ.ff.de le.iij.et poſt eū
Panor.in.c.nos quidē de teſta.
diſtinguit: qꝛ aut relictū cōcernit
piā cauſam ſimpliciter et nō pſo=

Relictū ad pias cāſ ſi nō poteſt deputari ad vſum deſtīatū an efficietur caducū.

nā: tūc tale relictū nūq̄ꝫ efficiẜ ca
ducū/ſed debet deputari ad aliuꝫ
vſum cū cōſenſu ep̄i ⁊ heredis vt
in.l.legatuꝫ.et qđ ibi notaẜ. ff. de
vſufruc.le.⁊.d.c.nos quidē. Aut
relictū factū eſt pſone: et tūc ſi cō
tēplatione aīe: qꝛ fuiſſet alie pſo=
ne relicturus/⁊ tūc deficiente illa
pſona debet relictuꝫ ad piū vſum
cōuerti vt volūtas defuncti in ef=
fectu adimpleaẜ.d.l.legatum. Si
vero relictū fuit factū ꝯtēplatio=
ne perſone vel collegij: nō habito
reſpectu ad piā cauſam: tūc defi=
ciente pſona vel collegio expirat
relictū/et remanet apđ grauatuꝫ
vt.d.§.tuſculanꝰ. Si aūt dubitaẜ
an teſtatoꝛ habuit reſpectū ad p=
ſonā/an ad piā cauſā/debemꝰ pre
ſumere religionis fauore et aīe ꝙ
ad piā cām ꝓſpexit.ar.l.ſunt pſo
ne.in fi.ff.de religio. Ex hiis deci=
dit ipſe Panor. vbi.ſ̄. queſtionem
quidā ſimpliciter reliquit.l.certe
puelle puta titie maritande: mo=
riẜ iſta titia anteq̄ꝫ cōſequaẜ reli=
ctū.dubitaẜ an expiret hm̄oi reli=
ctū.an ꝟo ſit cōuertendū ad aliā
puellā maritandā: et pōt dici ſm̄
eū ꝙ ex varijs coniecturis iudex
arbitrabitur an teſtatoꝛ habuerit
reſpectū ad aīam/aut ad fauorem
illiꝰ puelle.pone eñ ꝙ diu ſibi ſer
uierat: nā tūc p̄ſumptio erit ꝙ vo
lebat eā remunerare. ¶ Itē no. ſi
teſtatoꝛ mādat fieri calicē vł pla
tenā in aliq̄ eccłia nō ſpecificādo
ex qua materia/intelligiẜ đ argē=
to et ſerico.l.titia.§.ſeia.⁊ ibi glo.
et Bar.ff.de au.et ar.le.vide etiā
Bal.in.l.ſi nondum.C.de furtis
prope finem. Gerardus mulert.

Calices vel platenam ſi fieri mādauit teſtator de qua materia intelligaẜ.

De formis ordinādoꝝ ꝯmiſſarioꝝ. Rub.xxxix.

Oſtq̄ꝫ diſpoſituꝫ
fuerit de reſtitutiōibus
ablatorum et de legatis
elemoſinaruꝫ: ſolet teſtatoꝛ ad ea

exequenda commiſſarios eligere:
puta priorē alicuius conuentus q̄
ꝑ tēpore fuerit/vel ꝯfeſſorē ſuū/
vel vxorē: vel amicū aliū de cuius
charitate ꝯfidit: vel etiā ipm eun
dem heredez: quinimo nullo alio
cōmiſſario electo/heres ipſo iure
tenet̃ exequi. poteſt autē eligere
vnū et plures: et circa ea multas
diſpoſitiōes facere. vt infra vide
bis. Et nota ꝙ hmoi ꝯmiſſarij tā
tū habent de ptāte q̄ntū dat̃ eis a
teſtatore: et nil plus poſſunt face
re q̄ꝫ teſtator ꝯmiſerit eis: qꝛ man
datarij ſunt. et iō bonū cōſiliū eſt
ꝙ plenū mandatū et plena aucto
ritas det̃ eis. vt. j. videbis. Itaqꝫ
poſitis legatis reſtitutionū vl' ele
moſinaꝝ ita ſcribes vl' ꝯtinuabis.
Cōmiſſarios aūt ſuos ꝛ hui⁹ te-
ſtamēti executores ad oīa p̄dicta
ꝛ ſingl'a faciēda et ꝯplēda eſſe vo
luit et diſpoſuit gardianū ꝯuent⁹
minorū boñ. q̄ ꝑ tēpore fuerit: et
fratrē. M. ꝛ. d. P. ei⁹ vxorē. ꝛ. d.
Io. ei⁹ p̄rez. Et nota ꝙ ita ſimpli
citer electi dicuntur meri et nudi
miniſtri. vñ pecuniā eis datā diſ-
penſare poſſunt. ſꝫ cōtra heredes
nullā habēt actionē. Sed ſi teſta
tor voluerit pleniorē auctoritatē
eis p̄bere ita continuabis poſitis
noīb⁹ cōmiſſariorū: dans et attri
buens eis plenā et oīmodā ptātē
atqꝫ mandatū petendi: exigendi:
et recipiendi ab heredib⁹ infra in
ſcriptꝫ ſufficiētē et integrā pecu
niā ꝑ predictis oībus et ſingulis
exequēdis: ꝛ cōtra eos ob hāc cāꝫ
agēdi: et ipſos cū effectu ꝯuenien
di: et mādauit heredib⁹ ſuis īfra
ſcriptis dictā pecuniā dictis com
miſſarijs ſine moleſtia vel lite tra
dere ꝛ exhibere: alioqui dānauit
eos pene cā. in. c. dictis commiſſa
rijs eoꝝ ꝓprio nomīe applicāda:
p̄dicta oīa et ſingula nichilomin⁹
executioni mādaturis. vl' ſic dās
et attribuens eis plenā ꝛ oīmimo-
dā poteſtatez et mādatū agēdi et
exercēdi actiones ſuas ꝯtra debi-
tores ſuos ꝛ quos voluerit ab eis
ſufficientē q̄ntitatē ex debitis exi
gendi et recipiēdi ꝑ p̄dictis oīb⁹
et ſingulis exequēdis. vel ſic dās
et attribuens eis plenā et oīmimo
dā poteſtatē et mandatū: vt eorū
auctoritate accipiant et accipere
poſſint de bonis d' quib⁹ voluerit
et ea aut qd' ex eis voluerit diſtra
here: aliēare: vēdere: obligare: cō
uenire d' p̄cio: illd' recipere: depo-
nere: tradere: ꝛ de euictiōe caue-
re: et ob id cetera bōa obligare: et
oēm ex eis ꝛ ſup eis ꝯtractū ꝑfice
re: quēadmodū ipſe viuēs facere
potuiſſet: pro p̄dictis oībus ꝛ ſin-
gulis exequēdis: ꝛ ī fine harū diſ
poſitionū ſubijcies iſtā clauſulā:
necnō dās et attribuēs eis ſuper
oīb⁹ ꝛ ſingulis ſupradictis gn̄ale
mādatū cū libera adminiſtratiōe:
itē voluit et diſpoſuit ꝙ ſi aliqui
ex eis p̄morient̃ vl' abſentes eēnt
vl' certa ratiōe īpediti ceteri inſo
lidū exequant̃. vel ſic: itē voluit ꝛ
diſponit ꝙ ipſi commiſſarij oēs ſi
mul et cōcorditer p̄dicta oīa ꝛ ſin
gula exequant̃: vel ꝙ de cōſilio ꝛ
cōſenſu dicti prioris habito et ob
tento ceteri exequant̃: vel ſi dicti
cōmiſſarij in aliquo diſſentirēt il
lico in quo maior pars eoꝝ cōſen
ſerit executioni mādet̃. Has igit̃
diſpoſitiōes vl' quaſdā ex eis ſcri
bes prout placuerit teſtatori.
¶ Additio. Circa p̄dicta quero
ad quē vel quos ſpectet executio
eorū q̄ in vltimis volūtatib⁹ relin
quūtur? Pro rn̄ſiōe iſti⁹ q̄ſtionis
diſtigue poſt Panor. in. c. ſi here-
des. de teſta. Nā aut teſtator ele-
git ſibi executores: ꝛ ad illos oīm
no ꝑtinet executio teſtamēti: ꝛ nō
ad epiſcopū: et in legatis ad pias
cās. c. tua nobis. de teſta. ꝛ ī auc.
de eccle. titu. §. ſi qs aūt ꝑ redem
ptione. co. ix. Ad ep̄um tū ꝑtinet

Execu-
tio eorū
q̄ ī vltis
volūtati
b⁹ relin-
quuntur
ad quos
ſpectet?

Potestas comissariorum.

Comissarij sunt nudi ministri si simpliciter dentur.

Quomodo ipsis detur plenior potestas.

.1. formula.

.2.

.3.

tales executores ꝯpellere ad exe
quendū pias volūtates defuncto
rū etiā ſi teſtator hoc vetuiſſet. di
cto.c.tua nobis. Adde etiaȝ ꝙ in
relictis pro male ablatis debet ad
hiberi ꝓuidētia: et ꝯſiliū epiſcopi
vt in.c.cū ſit.tibi hoc vult.d. Pa
nor.de iudeis.et per glo.in.c.ij.de
pe.et re.li.vj. Ita tenet etiā dñs
Rolan.ſ.in rubri. de formis lega
toꝝ q̄ ꝓ reſtitutione illicite acqui-
ſitorū relinquūtur in fine.et ibi te
tigi in pun.addi. Aut teſtator nō
reliquit executorem in teſtamento
ꝛ tunc in relictis ꝓ redēptione ca
ptiuorū ꝛ pro elemoſina pauperū
epiſcopꝰ ſuccedit: etiaȝ ſi teſtator
ꝓhibuerit eū aliqđ ad hoc habere
participiū. vt.d.§. ſiquis aūt.et.l.
nulli ꝛ.auc.licet.C.de epiſ.ꝛ cle.
In alijs vero relictis ſuccedit he
res.vt dicto.c.ſi heredes.ꝛ.c.nos
quidē.et dicto.c.tua nobis. Sed
ſi is qui debet exequi admonitus
tēpore debito ſemel et ſecundo ꝑ
epūm negligit exequi/ deuolutio
fit ad epm in relictis ad pias cās
vt eſt caſus in.§.ſi aūt q̄ hoc face-
re in.d. auc.de eccle.titu.ſi vero
fuit monitus ſemel/expectaꝛ anni
lapſus.ar.i.d.c. nos q̄dē de teſta.
et in auc.hoc amplꝰ. et ibi ſentit
hoc Bar.C.đ fideicō. An aūthꝰ
locū habeat etiā in relictis ad nō
pias cauſas/vt ad epm fiat deuo-
lutio mō p̄dicto? Glo.in verbo ab
epo.i fi.ibi dū dicit ꝛ hoc p̄cipue
in his.ꝛc.in.d.c.ſi heredes innuit
ꝙ ſic.idē tenet Inno.et Hoſti.in
d.c.nos quidē. Sed glo.j.in.d.c.
tua nobis. tenet ꝯtrū. Jo.an.i.c.
iohannes.de teſta.latiꝰ examinat
iſtđ et tandē diſtinguit hoc mō.ſi
epſ vult ꝓcedere ex officio ꝑ mo
dū executiōis ꝓcedit.gl.i.d.c.ſi he
redes.vt ſcȝ in relictis etiā ad nō
pias cās ſe ipediat. Aut vult ꝓce
dē ad iſtātiā legatarij: ꝛ ſic libel-
lo oblato: tūc nō ipediet ſe đhmōi

Ep̄s an poſſit ſe impedi-re de relictis ad nō pias cauſas?

relictꝭ.ſȝ do. Pe.de an.i.c.ſi here
des tȝ ꝙ ēt ex officio nō poſſet ſe
epūs ipedire đ relictꝭ ad nō pias
cās.moueꝛ.ꝑncipaliꝛ qꝛ nō debet
iudex ipēdē officiū ſuū nō iplora
tū ad vtilitatē ꝓuatā: niſi eēnt pſo
ne miſerabiles.allegat nota in.c.
bone.j.de poſtu.pla.tenet expſſiꝰ
Inno.i.c.ad nr̄aȝ.ff.de iure iur.ē
textꝰ.i.l.iiij.i.§.hoc aūt iudiciuȝ.
ff.de dā.infec.et ibi Bar .ꝗ epūs
ad vtilitatē legatarij non debet ſe
impedire ex officio.moueꝛ fortiꝰ
nā iura ciuilia diſponūt hoc caſu
ad queȝ ſpectet executio/nam de-
uoluiꝛ hereditas ad alios cū one
re exequēdi volūtatē defuncti: et
p̄cipiūt ꝓ hoc cautionē p̄ſtari.vt
d.auc.hoc āplꝰ.C.đ fideicō.licȝ
ergo ep̄s poſſit ſe ipedire đ legatꝭ
ad pias cās elapſo anno: nō tñ de
alijs. Sȝ.d. Panor.vbi.ſ.in ꝯtriū
adducit tex.in.d.c.ſi heredes.vbi
gn̄aliꝛ loqꝛ tex. Itē intereſt iudi
cis eccliaſtici vt vota defunctorū
ꝑ oīa obſeruenꝛ.vt in.c.vltīa volū
tas.xiij.q.ij. Et ē rō: qꝛ iudex ec-
cleſiaſticꝰ ſubuenire debet oībus
oppreſſis et miſerabilibus pſonis
deſtitutis omi auxilio.vt in.c.ſup
quibuſdā de verbo. ſigni.lxxxvij.
diſt.quaſi ꝑ totū. ſed defunctꝰ eſt
miſerabilis pſona. cū ſit deſtitutꝰ
omi auxilio.nec hȝ aliud velle.vt
in.l.j.C.de ſacroſan. eccle.meri-
to impartiꝛ iudex eccleſiaſticꝰ of-
ficiū ſuū nō imploratū. Et ꝑ hec
tolliꝛ funditꝰ motiuū dñi Pe.nā
iudex eccleſiaſt cꝰ nō hȝ reſpectū
ad legatariū/ ſed ad voluntatē de
functi/vt eiꝰ volūtas impleatur.
ꝛ hoc voluit tex.in.d.c.ſi heredes
in fine.ſȝ Panor.ibi Tamē ſaluā
do certo caſu vtramqȝ opinionē/
vult.d. Panor.vbi.ſ.ꝙ aut ep̄s
vult ſe ipedire anteꝗ̄ heres ſit p̄-
uatus hereditate / ſcilicet ante la
pſum anni: et poteſt per p̄dictā ra
tionem: ꝛ hoc caſu ceſſat arg. P.

Iudex an debe-at impē-dere offi ciuȝ ſuū non iplo ratum?

quia hereditas nondũ ꝑuenit ad
aliũ. aut vult ſe ĩpedire poſtq̄ he
res ĩcidit ĩ penã ꝓuatiõis ⁊ tũc ſi
heres de facto poſſidet heredita-
tẽ/ q2 nemo petit: ⁊ põt ep̄s ſe im
pedire: q2 ceſſat p̄dicta ratio ⁊ ha
bet locũ tex. ĩ. d. c. ſi heredes. ſcd̄z
aliũ intellectũ: aut hereditas ꝑue
nit ad alios ⁊ nõ ĩpedit ſe de exe-
cutiõe: niſi reſpectu compulſiõis
fiẽde: q2 cõpellit heredẽ nouũ ad
exequẽdũ. ⁊ ſic ſm eũdẽ Panor.
põt ↄcordari. d. auc. hoc ãpli⁹ cũ
d. c. ſi heredes. ⁊ cũ alijs iurib⁹ ſu
pra allegatis: que nota. Itẽ adde
ſupradictꝫ ꝙ lꝫ ad ep̄m ꝑtineat vt
vota defunctorũ executioni man-
dentur. d. c. ſi heredes. dicit tñ. d.
Panor. ibi ꝙ hoc ẽ mixti fori: q2
etiã iudex ſeclaris põt officiũ ſuuꝫ
ĩpartiri ẽt ĩ legatꝫ ad pias cãs. vt
in. d. auc. de eccle. ti. §. ſi q̄s edifi-
cationẽ. ⁊ ĩ. d. auc. hoc ampli⁹. C.
ꝺ fideicõ. ⁊ ꝑ hoc arbitrat̃ ip̄e. d.
Panor. eſſe locũ ꝓuẽtiõi int hos
iudices/ qđ dicit notãdũ. facit qđ
dixit. ĩ. c. cũ ſit gñale de foro ↄpe.

Executores vltimarꝫ voluntatuꝫ q̄ deputari poſſit.

¶ Itẽ aduerte ꝙ clerici ſeclares ⁊
laici pñt deputari executores in
vltis volũtatib⁹/ vt ꝓbatur ĩ. d. c.
tua nobis. de teſta. Religioſ⁹ aũt
executor deputat⁹ nõ põt (cũ vel
le vl̃ nolle nõ hẽat) hmõi officiuꝫ
ſuſcipere nec exeq̄: niſi a ſuperiore
ſuo petita ſup hoc licentia ⁊ obtẽ-
ta. c. ij. ĩ. p̃n. ꝺ teſta. li. vi. Fratrib⁹

Fratres minores an poſſit eſſe executores.

ꝑo minorib⁹ hoc officiũ eſt penit⁹
interdictũ. vt ĩ cle. exiui. §. ꝑinde
cũ vir ſanct⁹. ꝟſi. verũ etiã cuꝫ di-
cti ordis frẽs. ꝺ ꝟbo. ſig. Nota tñ
ꝙ dicti frẽs ↄſiliuꝫ dare ĩ exequẽ
dis vltis volũtatib⁹ licite pñt. vt
in. d. ꝟſi. verꝫ etiã. An aũt iſti fra-
tres poſſint mixtim deputari exe-
cutores. Io. and. in. c. iohannes
de teſta. vt etiã refert. d. Panor.
in. d. c. tua nobis. dicit ꝙ ſic: dic
plenius vt ꝑ eũ. An femina poſ-
ſit eſſe exequutrix. item an minor
xxv. ãnis. tractat glo. j. in. d. c. ij.
de teſta. libro ſexto. ⁊ vult in effe-
ctu ꝙ lꝫ de rigore iurꝫ nõ poſſent
minor et mulier eſſe executores:
ↄſuetudo tñ q̄ eſt optia legũ iter-
pres: habet ꝙ tales exeq̄ poſſint

Executores teſtamentarij: an poſſint agere ↄtra heredes vt eis tribuat̃ vñ exequãt̃

Quero ⁊ reuoco ĩ dubiũ iuxta p̄-
miſſa: an ne executores teſtamen-
tarij poſſint agere contra heredẽ
vt eis tribuat̃ vñ poſſint exeq̄ vo
lũtatẽ defuncti. iſtam queſtioneꝫ
format glo. ĩ. l. nulli. C. de epiſco
pis ⁊ cle. item glo. in. l. iuli⁹. §. me
uia duos. ff. ad trebel. et glo. in. l.
ſi q̄s titio. ff. de le. ij. que volũt ꝙ
aut loq̄mur in relictꝫ ad pias cau
ſas: ⁊ tunc indiſtincte poſſunt age
re contra heredẽ. vt in. d. l. nulli.
⁊. l. ſi quis ad declinandã. hoc te-
net etiã glo. in. §. ſi quis in noĩe in
auc. de eccle. titu. col. ix. aut loqui
mur in alijs relictis/ et tũc ſubdi-
ſtinguũt: quia aut ſũt executores
meri/ aut ſunt participes. pꝛio ca-
ſu executores nõ agunt cõtra he-
redem: ſed ſi heres ſponte eis tri-
buit/ exequũtur voluntatẽ defun-
cti/ ſꝫ agere non poſſunt. d. l. iuli⁹
§. meuia duos. niſi teſtator aliud
expreſſerit. l. a pluriб⁹. ff. de le. j.
Aduerte tamẽ ꝙ licet nõ habeãt
actionẽ cõtra heredem hoc caſu/
poſſunt tamen officiũ iudicis im-
plorare contra heredem vel alios
detinentes bona defuncti. ar. in. l.
hereditas. ff. de pe. he. ⁊ ĩ. l. q̄nt⁹.
in fi. ff. de ãnuis lega. ⁊ hoc voluit
Dy. in. d. §. meuia duos. ⁊ Bar. in
d. l. ſi quis titio. ff. de le. ij. poterit
ergo dioceſanus compellere exe-
cutorem vt imploret officiũ iudi-
cis contra heredẽ: et ſic intellige
c. iohannes de teſta. ſcd̄m. d. Pa-
nor. ibidẽ. vel potes etiã intellige
re illud. c. ſm eũdẽ Panor. vt cõ
pellatur executor exequi quando
ſcilicet bona ſunt ĩ manib⁹ ipſius
executoris: vel heres eſt paratus
ſibi dare vñ exequatur. Secundo

caſu qñ ſcʒ executores ſunt ꝑtici-
pes. puta quia teſtatoꝛ voluit ali-
quã partem remanere penes exe-
cutoꝛes: tũc poterũt agere. vt. d.
l. ſi q̇s titio. ff. de le. ij. ita dicũt di
cte glo. Tu dic meli⁹ ſꝫ Panoꝛ.
vbi. ſ. ꝙ ſi verba diſpoſitionis cõ
ferunt̃ in eos tacite vel expreſſe/
non dicunt̃ puri exequutores ſed
legatarij: idõ poſſũt agere ꝯtra he
redeʒ. exẽplũ dicit teſtatoꝛ relinq̃
titio centũ/ ꝛ volo ꝙ illa reſtituat
Seio. nã licet nullã cõmoditateʒ
habeat: ex quo tñ verba legati in
eũ ꝯferũtur/ poterit tanq̃ legata
ri⁹ agere cõtra heredẽ/ et ẽ vtile:
qꝛ ſi deficeret fideicõmiſſũ ex ꝑſo
na fideicõmiſſarij/ accreſceret iſti
legatario ꝛ nõ heredi. vt. d. l. ſi q̇s
titio. idẽ dixi vbi tacite diſpoſitio
ꝯfertur ĩ ipos executores: vt qꝛ
ſunt ꝑticipes illi⁹ relicti. his enim
caſib⁹ nõ dicunt̃ puri executores
vnde habẽt actionẽ cõtra heredẽ
d. l. ſi q̇s titio. ¶ An aũt iſti execu
toꝛes recipiẽtes pecuniã ab here
dib⁹ debeãt neceſſario cauere he-
redib⁹ de expẽdẽda pecunia: item
an de expenſis credatur ſacramẽ
to executoꝛum tractat. glo. in. d.
l. nulli. C. de epiſco. et cle. dic vt
in ea. ¶ Itẽ quero nũq̇d executo
res ſaltem de auctoꝛitate epiſco-
pi poſſint legatũ ad certũ vſuʒ re
lictũ in melioꝛẽ transferre? Pa-
noꝛ. in. d. c. tua nobis. de teſta. te-
net ꝙ nõ/ ex quo poteſt deputari
ad vſũ deſtinatuʒ: nã iura ſolũ ex
cipiũt ꝑncipis auctoꝛitatẽ. vt in
cle. qꝛ cõtingit in ꝑin. de reli. do.
facit. l. legatum. et qđ ibi nota. ff.
de vſufru. lega. Si vero ad vſum
deſtinatuʒ deputari nõ põt. tunc
dic vt dixi. ſ. prima rubri. prope
finẽ. vide lati⁹ de iſto per Io. de
imo. i. l. i. ff. de ꝯdi. inſti. et poſt eũ
ꝑ Ange. are. in. §. ĩpoſſibilis inſti.
de here. inſti. ¶ Itẽ no. ꝙ plurib⁹
executoꝛibus datis vno moꝛtuo

Executores an poſſint legatũ ad certum vſũ relictum ex epĩ auctoꝛitate in melioꝛem vſũ trãſferre?

vel in remotis exiſtente vel exe-
qui nolente poterit alius officiũ
executoꝛis exercere: ne volunta-
tem teſtatoꝛis ĩpediri: vel nimiuʒ
differri. cõtingat. niſi teſtatoꝛ aliđ
diſpoſuerit. c. ij. §. fina. de teſta. li.
vi. ¶ Sʒ iuxta pmiſſa q̃ro nũq̇d
ꝯpellit̃ q̇s acceptare officium exe
cutiõis attento ꝙ ſit res pia et fa
uoꝛabilis. vt i. l. i. C. de ſacroſan.
eccle. ꝛ. c. tua. ꝺ teſta. d. Panoꝛ. in
d. c. iohãnes. de teſta. tenet ꝙ non
et hoc etiam procedit ſm eum in
relictis ad pias cauſas. hoc videt̃
ꝓbare tex. i. d. c. iohãnes ibi poſt
mãdatũ ſuſceptũ: et idẽ ſentit ibi
Io. an. Ex pdictis ptʒ intellect⁹
ſuperioꝛũ dũ dictũ eſt ꝙ epũs põt
executores ꝯpellere vt exequan-
tur. nã hoc verũ poſtq̃ ipi ſuſcepe
runt mãdatũ vel on⁹ executionis
d. c. iohãnes. iuncta gloſa. Acce-
ptare autem ſiue ſuſcipere man-
datũ q̇s videt̃ ſm eundẽ Io. an.
ibi ſupra. expſſe acceptando aut
tacite: puta exequẽdo aliquid de
ſpectãtib⁹ ad illud officiũ. ſecus
dicit ſi erat pſens qñ officiuʒ ſibi
cõferebat̃ et tacuit. pro hoc. l. fili-
uſfa. §. muit⁹. ff. de procu. Addit
panoꝛ. in. d. c. iohãnes. ꝙ etiã per
citerioꝛẽ actum executionis dicit̃
officiũ acceptare. puta ſi ſcienter
recepit litteras in quib⁹ ſibi offi-
ciũ ꝯferebat̃. ar. in cle. i. de procu.
Uel ſi ipe ſcripſit ꝙ teſtatoꝛ ad il
lud officiũ euʒ deputauit. ad hoc
bonus textus. in. l. vxoꝛi. §. i. ff. ad
le. coꝛne. de fal. facit. l. ex ſenten-
tia. ff. de teſta. tu. et eſt hoc vltimi
notandũ ſm. d. Panoꝛ. vbi. ſ. qꝛ
poteſt adduci ad multa. Aduer-
te tamen ſingulariter ꝙ reſpectu
legatoꝛũ ad pias cauſas videtur
ꝙ epiſcop⁹ poſſit ꝯpellere aliquẽ
etiã citra acceptationẽ: et ſi nõ vt
executoꝛem teſtamentariũ/ ſalteʒ
vt delegatũ et cõmiſſariũ. Nã cũ
epiſcop⁹ hoc caſu habeat exequi

Executiõis officiũ an acceptare quis compellatur?

Mãdatum qñ ſuſcipere q̇s videatur?

Delegationem cōpellitur quis ſuſcipe.

vt ſupra ptz: poterit officium hoc ſti delegare / et ad ſuſcipiendum compellere ſicut in qualibet alia delegatione. C. qui pro ſua iuriſ. l. i. et. c. paſtoralis. in prin. de offi. delega. ita dicit notabilit. d. panor. vbi. ſ. Idē poſſet dici etiam in aliis legatis / qm̄ vt ſupra dixi etiā in illis epiſcopꝰ poteſt ſe ipedire. Reliqua hāc materiā cōcernentia vide late p Bartho. in. l. alio. ff. de ali. et ciba. le. et pleniſſime p Speculatorē i ti. d inſtru. editione. in. §. nunc vero aliqua. Gerardus mulert.

De formis legatorū relictoꝝ ꝯſideratiōe cōſanguinitatꝭ vł affinitatis vel amicitie tp̄alis. Rubrica. xl.

Facta iā ꝯmiſſarioꝝ ordīatiōe qbꝰ cōmittūt legata reſtitōnū et elemoſinaꝝ / pōt teſtator de aliis ſuis bonis / conſanguineis et amicis charitatis cauſa dando legare: et hec talia legata ſolent non a cōmiſſariis ſed ab heredibꝰ preſtāda relinqui. itē et debitoribꝰ ſuis liberationē legare poteſt. itē ſeruis libertatem. itez creditoribꝰ id qđ debet: ſi tn̄ plus eſt in legato q̄ꝫ in debito. itē iura / et actiones / et ſeruitutes: et vſufructuz et futuros fructꝰ. §. ſi q̄s debitori. et. §. econtrario. et. §. tā aūt. z. §. ea quoqꝫ. inſti. de lega. et. §. multis. inſti. de liberti. Itez filio naturali legare pōt vſqꝫ ad legitimū modū. de quo mō dictū eſt. ſ. in Ru. de na. tm̄ libe. Quin immo alicui filioꝝ ſuorū legitimorū et naturaliū legare vł etiā prelegare poteſt. ſup quibꝰ aliq̄ forte exēpli cā ponūt: itaqꝫ poſtq̄ꝫ ordinatio cōmiſſarioꝝ ſuorū fuerit facta ita ꝯtinuabis. Inſup. I. nepoti ſuo legauit de aliis ſuis bonis x. lib. Itē tali ſuo cōpatri equuz: vł librū vł p̄. . ium vł. x. corbes frumēti quolibꝫ āno vſqꝫ ad. x. ānos poſt obitū ipiꝰ teſtatoꝝ. itē. M. legauit. x. mo . ios ex eo vino qđ pcipiet p āno p̄ſenti in tali vinea ſua. itez. A. legauit vſūfructū / et ius vtēdi et fruēdi: et fructuū pceptionē tal p̄dij. Itē tali p̄ri vł amite ſue legauit alimēta ſufficiētia i domo ſua q̄ꝫdiu vixerit. Itē tali ſeruiēti et pediſſeq̄ ſue legauit. c. ſo. quos ei debebat p mercede ſua: et inſup de bonis ſuis. xx. ſoli. iſup tali debitori ſuo legauit liberationez debiti. x. lib. ad qđ ei tenebat ex tali cā z ex tali iſtro et ipiꝰ inſtrumēti redditionē: niſi viuēs exegerit debitū. itē tali creditori ſuo legauit: et ſolui z reſtitui mandauit. c. lib. in qbꝰ ei tenebat ex tali cā et ex tali inſtrumēto niſi ipſe teſtator viuēs ſoluerit debitū. Et no. ꝙ tale legatū pōt eē vtile multis rationibꝰ vt habes. ſ. in rubri. de legat ꝫ et qđ ſit le. ꝟ. ſꝫ et creditori meo ꝛc. Itē. P. legauit debitū et noīe debiti. l. libras. ad qđ ei tenet. A. ex tali cā et ex tali inſtro / et iura et actiōes ſibi aduerſꝰ. d. A. p dicto debito ꝯpetētes. Itē. F. legauit ſuitutē itinerꝭ actꝰ et vie in fūdo ſuo ſito in tali loco / et tali parte ipiꝰ fundi cōpetiturā ei et ſuis ſucceſſoribꝰ nomie talis ſui p̄dij / et ipi p̄dio in ppetuum vel q̄ꝫdiu vixerit ipſe. F. vel q̄ꝫdiu ipſe. F. dictū fundū poſſederit. itē Titio legauit. c. libras ſi iuerit ad ſtudiuz et ſtuduerit in legibꝰ. x. ānis: vel tale qđ fecerit. itē legauit. R. et diſpoſuit et voluit ꝙ heres eius ipſi. R. vendat talē domū p. c. lib. vel p. x. libris minꝰ eo p̄cio qđ reuera ab alia pſona poſſet haberi ſi ipſe. R. emere voluerit: et ipſuz p̄ciū ſoluerit Itē tali ſuo ſuo legauit libertatē

purã ⁊ merã: ⁊ tales res et totum
eiꝰ peculiũ a rationibus dñicis ſe
paratũ. itẽ talez rẽ heredis ſui le
gauit. G. vel talẽ rem legauit. P.
itẽ filio ſuo danieli legauit vel ṗle
gauit. c. lib. vel ſic. itez q꞉ R. filio
ſuo dedit. c. lib. cũ eũ emãcipauit
volẽs ei alios frẽs ſuos. A. et. J.
coequare ṗlegauit dictis. A. ⁊. J.
et cuilibet eoꝝ. c. lib. Jtẽ tali filio
ſuo naturali legauit. c. lib. vel tali
ſue cõcubine. xx. lib. et ſic de cete
ris prout teſtatoꝛ ordinare ⁊ lega
re voluerit.

Cõcubi ne ſuean qs relin quere poſ ſit.

¶ Additio. Nõ ꝙ qs ẽt ꝯcubine
ſue relinq̃re põt. facit. l. affectiõis
ff. ð do. Aduẽte tñ q꞉ hᵒ fallit ĩ mi
lite armate militie. l. miles ita. §.
mulier. ff. ð teſta. mi. ⁊. l. mulierẽ.
ff. ð his qbꝰ vt idig. vbi dr̃. ꝙ tale
relictũ deb꞉ a fiſco vẽdicari. facit
l. ij. C. de dona. int vi. et vxo. ⁊ nõ
in. l. affectiõis. ſ. all. Ex quo ſeq̃t
ſm Bar. in. d. l. mulierẽ. ⁊ in eun
dem in. d. l. miles ita. §. mulier. ꝙ
clericꝰ nõ põt relinq̃re concubine
ſue: q꞉ clericꝰ equiparat militi ar
mate militie. vt nota. i. l. miles. ff.
de re iudi. Sequitur ẽt ꝙ aduoca
tus: qui dicitur miles legalis mili
tie et eq̃parat militi armate mili
tie. vt. l. aduocati. C. de aduocatis
diuer. iudicio. ⁊ notat in. d. l. mi
les de re iudi. nõ poſſit ſue ꝯcubi
ne relinquere. ita tenet Bar. in di
cta. l. mi. de re iud. q̃ nota. Ge. m.

¶ De formis legatoꝝ re lictoꝝ vxoribꝰ. Ru. xlj.

Quia ex hmõi le
gatis ṗpter iperitiã
tabellionis magne ſo
lẽt q̃ſtiões oriri ⁊ mu
lieribꝰ viduis grauia
ex hoc iferri ṗicula: iccirco ſpãlis
ſup hus rubrica deſcribit. cõſulo
itaq꞉ tibi ꝙ viduis ⁊ ẽt pupillis q̃
bꝰ aliq̃d i teſtamẽto relinquit ſem
per ſis fauorabilis/ et procura in
ſtãter ꝙ teſtatoꝛ vxori ſue: ſiue ap
pareat inſtrumentum dotis ſiue
nõ appareat. relinquet ⁊ leget do
tẽ ſuã: ⁊ legãdo qualitatẽ dotis/
vel rẽ dotalẽ exprimat. Eſt eni ta
le legatũ mulieribꝰ multis ratio
nibꝰ vtiliſſimũ. vt colligit tam ex
textu q̃ ex glo. inſtitu. de le. §. ſ꞉ ſi
vxori. ⁊ tetigi ẽt. ſ. i. ru. de le. ṗ. ſ꞉
⁊ creditori. in. fi. ṗñ. Deide leget
quicquid velit de bonis ſuis/ ſiue
q̃titatẽ/ ſiue rẽ/ ſiue alimenta/ ſiue
vſũfructũ/ et apponat ꝯditiones
q̃s velit. Et ad hoc vt videas for
mas legatoꝝ q̃ ſolẽt mulieribꝰ re
linqui tibi hec exẽpla ṗpono. Jtẽ
vxori ſue ẽt reliquit ſiue legauit
dotes ſuas q̃ fuerũt. c. lib. Jtẽ le
gauit ei ð aliis bonis ſuis. xx. lib.
boñ. inſup legauit ei veſtes ſuas:
⁊ pãnos oẽs laneos/ et lineos ⁊ ſe
ricos qbus ipſa tẽpore obitꝰ ipſiꝰ
teſtatoris vtet: vel ṗ ea feci eſt tũc
ad opꝰ ſui corpis. Vel ſic. itẽ lega
uit ei tale ſcriniũ: vel tale lectũ/ ⁊
tot linteamia ⁊ talẽ culcitrã. Vel
ſic. itẽ legauit ⁊ voluit ⁊ manda
uit ꝙ fiant ei ⁊ pro ea veſtes lugu
bres ſiue viduales ṗ qbꝰ expẽdã
tur. xxv. lib. Vel ſic. itẽ legauit ei
dẽ et voluit ⁊ diſpoſuit ꝙ ipſa ha
beat in bonis et domo et heredita
te ſua decẽtia et ſufficẽtia alimen
ta q̃diu ipſa vixerit. et vidualem
vitã huauerit in domo ſua: ⁊ cũ fi
liis eius morata fuerit: ⁊ dotes ⁊
legatũ. xxv. lib. vel aliud tale lega
tũ ñ petierit. ⁊ mãdauit filiis ſuis
ſub obtẽtu bñdictiõis ſue ꝙ ipſaz
honorẽ et reuereant vt dñam et
ſuis ꝯſiliis et monitis acq̃eſcant.
Jtẽ nõ ꝙ poſt tale legatũ alimen
toꝝ ſol꞉ ita ſubiũgi: ꝙ ſi dicte. D.
magis placeret a filiis ſuis habi
tare ſeorſuz/ tũc legauit eidez pro
ſe et vna pediſſequa ſufficienter
in domo ſua habitationez ex qua
parte domus ipſa voluerit. vel

i. iiij

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

quaꝫ tales fuerint arbitrati. Uel legauit idẽ habitationẽ talis domus ſite in tali loco Itẽ q̃libet anno .xx. corbes frumẽti: ⁊ .xx. modios vini puri: ⁊ .x. libras boñ. ⁊ tot currꝰ lignorum ꝓ alimẽtis ſuis ⁊ vniꝰ ſeruiẽtis ei ab heredibꝰ ſuis ꝓſtãda libere et quiete ſine moleſtia ⁊ lite q̃diu vixerit et vidualẽ vitam ſeruauerit ⁊ dotes ⁊ tale legatũ nõ petierit Uel ſic poſt illud ſeorſum tũc: legauit ei habitationẽ domꝰ talis ⁊ talẽ vineã/ et tale ꝑdiũ/ vtẽdo ⁊ fruendo ⁊ taleꝫ ſuppellectilẽ q̃diu ipſa vixerit et vidualẽ vitã ſeruauerit ⁊ dotes ⁊ tale legatũ nõ petierit. In fine aũt ſolẽt ita ↄcludere: ꝙ ſi ↄtingat eã adſecũda vota trãſire aut religionẽ itrare tũc eã voluit habere dotes tm̃mõ ſuas ⁊ tale legatuꝫ ⁊ tales veſtes ⁊ tũc alimentoꝝ ⁊ talis veſtis legatũ extinguat̃ ⁊ deſinat ⁊c̃. Igit̃ ex his colligas q̃ magis placuerit teſtatori Nã tꝑibꝰ meis hec ſepiſſime occurrere vidi et caue diligentiſſime vt in his formis verbis ⁊ diſtictiõibꝰ ꝓprijs et latini claritate vtaris. vt ſingula voluntati teſtatoris cohereant.

De formis iſtitutionũ liberorũ. Rubri. xij.

Sicut iã dictũ eſt ordinatis legatis oĩbus tam ex debito q̃ ex libera volũtate relictis: debebit teſtamenti dictator ad heredis inſtitutionem trãſitũ facere. Cõſiderabit aũt vtruꝫ inſtituat̃ vnus heres vel plures ⁊ vtrũ liberi vel aſcendẽtes aut extranei. Iteꝫ ſi plures iſtituat̃ an eq̃liter aut ex diſparibus portionibꝰ: ⁊ an in capita vel in ſtirpes.

Additio. Quid ſit ſuccedẽ vel iſtituere i ſtirpes ⁊ qđ i capita di. ſ. ſ. i. rubrica heredis iſtitutio in qua vlti. volun. ⁊c̃. Gerardꝰ mu.

Obſeruabit etiã vt ſi plres heredes fuerit/ prio iſtituant̃ particulares: deinde vniuerſales. primo nati deide naſcituri vel poſthumi ⁊ tũc diligẽter attẽdat vt i liberorum inſtitutionibus legem velleiam non omittat.

Additio. Cuiꝰ meminit tex. i. §. poſthumoꝝ aũt i fine inſti. đ exhere. libe. Gerardus mulert.

Preterea ſi fiat exheredatio curabit vt illa legitie fiat ⁊ ꝙ iſtitutionẽ ipa exheredatio antecedat. Inſtitutionũ igit̃ forme plures et varie. ĩ. notant̃. quarũ illã vł illas dictator ſumet quam vel quas voluntati teſtatoris et negotio emergenti magis congruere viderit.

Si vnicꝰ itaq; filiꝰ vł filia teſtatori fuerit/ et is heres in vniuerſo inſtituat̃ hoc mõ formã concipies In oĩbus aũt bonis ſuis iuribꝰ ⁊ actiõibꝰ filiũ ſuũ. N. ſibi heredeꝫ iſtituit/ ⁊ ſi teſtator ꝑ legẽ velleiã ꝓuidere voluerit ne q̃ſi agnatiõe ſui heredis teſtm̃ rũpatur/ ſic dices: i oĩbꝰ aũt bonis ſuis iuribꝰ et actiõibꝰ filiũ ſuũ. N. vł eo ꝑmoriẽte liberos ex eo ſupſtites natos et poſthumos ſibe heredes inſtituit: vł ſic. In oĩbꝰ aũt bonis ſuis iuribus ⁊ actiõibꝰ filiũ ſuũ. N. ſibi heredẽ iſtituit/ verũtñ ſi dictꝰ. N. eo teſtatore viuo moriat̃ tunc ſi q̃ ex eo liberi ſuperfuerint nati ⁊ poſthumi ſint heredes.

Si aũt plures filij vel filie teſtatoris ex eq̃s portionibꝰ iſtituti ſint ita ſcribes. In oĩbꝰ aũt bonis ſuis iuribꝰ ⁊ actiõibus Io. Ar. ⁊ Se. filios ſuos ⁊ itẽ Annã Barbarã ⁊ So. filias ſuas ſibi ex eq̃s portiõibꝰ heredes iſtituit Et ſi vti voluerit teſtator ↄſilio leg; velleie ita ſubiũges. Uerũtñ ſi aliquẽ ꝑdictoꝝ filiꝝ vel filiarũ eius eo teſtatore viuo mori ↄtigerit tũc i locũ ⁊ partẽ eius liberi ex eo vel ea ſupſtites nati et poſthumi inſtit-

pes ⁊ non in capita ſint heredes.
¶ Si vero plures filios ⁊ filias te
ſtator habuerit ⁊ qſdā i parte vel
re certa/⁊ quoſdā i vniuerſo here
des iſtituerit: tūc ita ſcribes Pre
terea B. filiam ſuam i.c.lib.boñ.
heredē inſtituit quas eam habe=
re voluit cū nupſerit vl' religionē
intrauerit/⁊ i domo ſua decētia⁊
ſufficiētia alimēta/verūtamē ſi di
ctas.c.libras anq̄ nubat vl' religi
nē itret exegerit extūc nō habeat
alimēta.et nota ꝙ talis forma ſo
let fieri i filia nō nupta Sꝫ ſi filia
fuerit nupta ita dices. Preterea
vel inſup B. filiā ſuam vel ea pre
moriēte liberos ex ea ſupſtites ſi
bi heredes iſtituit i eo qḋ ipi B.
vel ꝓ ea dedit dotis noie qñ nup
ſit: ⁊ iſup in.x.lib.vltra. Si aūt te
ſtator habuerit nepotes ex filia
p̄mortua: ita dices Inſup. A.et.
M.nepotes ei⁹ filios olim. B.fi
lie ſue heredes iſtituit i eo qḋ ipi
B.dedit i dote vel dotis noie qñ
nupſit: iſup i.c.ß.vltra. ¶ Si te=
ſtator filiā habuerit monaſterio
dedicatā ita dices Item ſororē.
M.filiam ſuā de conuētu ſancte
clare ſibi in.x.lib.heredē iſtituit.
Et ſi voluerit ꝙ ille.x.lib.ad mo
naſteriū oī caſu debeāt ꝑuenire ſi
ue filia p̄moriat̄ teſtatori ſiue nō
tūc ita dices. Itē icuitu ⁊ ꝯtēpla
tiōe ei⁹ filie de ꝯuētu ⁊ moaſterio
ſctē clare: ipꝫ mōaſteriū et ꝯuētū
ſibi i.x.li.heredē iſtituit. ¶ Cōti
git aliqñ ꝙ teſtator hꝫ filiū emāci
patū quē ſolūmō i q̄titate vel re
certa vult heredē iſtituere: et tūc
ita formabꝫ. Itē filiū ſuū Ro.a ſe
emēcipatū vl' eo p̄moriēte liberos
ex eo ſupſtites ſibi i.xx.lib.vel ta
li ꝑdio heredes iſtituit. Et idē in
nepotib⁹ ex emācipato filio mor
tuo natꝫ. Nā teſtator emēcipatū
filiū vl' eo p̄mortuo liberos ei⁹ iſti
tuere tenet̄ vl' i q̄titate vl' i re vl'
portiōe certa. qñimo ipꝫ vel ipos
iſtituere pōt i vniuerſo ⁊ etiā pa
riter cū alijs i ꝑtāte retētis. cum
ſublata ſit oīs differētia iter ſuū
⁊ emācipatū et vtriuſq; liberos.
¶ Additio. Uide q̄ dixi.ſ.in ru=
brica de libe.primi gd⁹ legi.⁊ na
tura.iam natis in.ij.additione.
Gerardus inulert.
¶ Itē etiam aliquē ex his q̄s hꝫ
i ꝑtāte i re vl' i q̄titate vl' portiōe
certa heredē iſtituere pt. Et tūc
ita dices. Itē.A.filiū vel nepotē
ſuū/ſibi i.c.lib.vl tali ꝑdio vel cer
ta pte bonoꝝ ſuoꝝ ſcꝫ ſextāte ſiue
quadrāte heredē inſtituit.
¶ Itaq̄ iſtitutꝫ ꝑticularib⁹ here
dib⁹ dꝫ tabellio ad vniuerſaliū i=
ſtitutionē accedere ſub hac forā.
In oib⁹ aūt bōis ſuis iurib⁹ et a
ctionib⁹. P.I.⁊.H.ei⁹ filios ſibi
ex eq̄s portiōib⁹ heredes iſtituit.
Et nota ꝙ pōt fieri iſtitutio ꝑ̄ i
capita/⁊ ꝑti i ſtirpes.hoc mō: In
oib⁹ aūt bōis ſuis iurib⁹ ⁊ actiōi=
bus F.⁊ A.eius filios.ſ.quēlibet
eoꝝ in tertia ⁊ pro tertia pte: M.
vero et.S.ei⁹ nepotes filios olīꝫ
L.ei⁹ filij i reliq̄ tertia pte ſibi he
redes iſtituit. Itē nō ꝙ i his vni=
uerſalib⁹ iſtitutiōib⁹ recurrere bo
nū ē ad ꝯſiliū legꝫ vellie.vt ꝙ di=
cat̄: ⁊ ſi aliq̄s ꝑdictoꝝ filioꝝ ⁊ ne
potū ſuoꝝ eo teſtatore viuo deceſ
ſerit: tūc ſi q̄ ex eo liberi ſupfuerit
nati ⁊ poſthumi i locū ⁊ ptē ei⁹ in
ſtirpē ⁊ nō i capita ſint heredes.

¶ De forma iſtitutiōis poſthumoꝝ. Rub. xlij.

Factis inſtitu=
tiōib⁹ ꝑticularib⁹ li=
beroꝝ viuētiū faciē=
de ſūt iſtitutiōes poſt
humoꝝ.ne ex ꝑteri=
tiōe poſthūi rūpi ꝯtigat teſtamen
tū.de q̄ dictū ē.ſ.i rubr.ḋ filijs le
gitis ⁊ natu.poſthūis. fiāt aūt ſub
his vbꝫ forē Si vero ex ipa. A.le

gitīa ei⁹ cōiuge nati vel editi fue rit ex nūc ſiliū/ vn⁹ vł plereſ maſculi vł femine/ poſthumi vł medio tpe ad lucē puenītes. ip̄m vł ip̄os cū p̄dictis. ſ. ⁊ G. i ānatis parit ex equis portiōib⁹ ſibi in omnib⁹ bo nis ſuis heredes inſtituit.

¶ De forma inſtitutio nū aſcēdētiū noſtrorū. Rubrica. xliiij.

Cogit̄ q̄s aſcen dētes ſuos inſtituere tūc demū q̄n nō hȝ li beros deſcēdentes vt dictū ē. ſ. i rubr. d̄ īſtitutiōe parē tū. lȝ ſi ſpōte velit poſſit nihilomi n⁹ eos inſtituere ēt ſi hēat dſcēdētes

¶ Additō. De q̄ nō ē dubitātuȝ: cū legītia filijs relicta etiaȝ extnē os īſtituere pōt. vt auc. de triē. et ſemiſſe. §. ſi vero vltra quattuor. col. iij. Gerardus mulert.

¶ Inſtituet igit̄ eos in vniuerſo hoc mō. In oīb⁹ autē bonis ſuis patrē auū vel p̄auū ſuū/ vł matrē auiā vł p̄auiā ſibi heredē vel he redes inſtituit.

¶ De forma īſtitutionū extraneorum heredum. Rubrica. xlv.

Solet teſtator ex traneū vel extneos inſtitu ere: puta ſuum filium na turalem vel aliqueȝ de collatera libus vel aliū quēcūqȝ tūc ſcȝ q̄n legitīos nō habet deſcēdētes vel aſcēdentes: Quis etiā ſi hēat legi tīos liberos vel parētes eis i aliq̄ īſtitutis poſſet extneuȝ i reliq̄ inſti tuere. Itaqȝ inſtituet extneos hoc mō. In oīb⁹ autē bonis ſuis iuri bus ⁊ actionib⁹ ſuā filiā naturalē Anthoniā vł ſuū fratrē vł patruū conſāguineū ſibi heredē īſtituit. Et ſi reſpectu ſalutis aīe īſtituat̄ loc⁹ venerabilis: ita dices. In oī b⁹ aūt bonis ſuis talē eccleſiā vel hoſpitale vel ꝯuētū tāq̄ xp̄i pau peres ī intuitu pietatis ſibi heredē i ſtituit. Vel ſic. ꝯuētū p̄dicatoꝝ ⁊ ꝯuētū fratrū d̄ ſaccis ciuitatis bon. tāq̄ xp̄i paupes ſibi heredes īſti tuit ex eq̄s portōib⁹. Si ṽo ḡnalit̄ xp̄i paupes īſtituāt̄ ita dices. In oīb⁹ aūt bonis ſuis iurib⁹/ ⁊ actio nib⁹ paupes xp̄i exiſtētes i ciuita te ⁊ comitatu bon. diui iuris ⁊ pie tatis intuitu ſibi heredes īſtituit.

Sȝ nō. q̄ i tali īſtitutiōe ꝯpetit di ſtributio ep̄o dioceſis: q̄ ḡnalis ē pcurator paupeꝝ ſue dioceſis. §. ſi q̄s aūt p redēptiōe: ibi i oīb⁹ ei talib⁹ ⁊c. i auc. de eccle. ti. col. ix. q̄d plurimū teſtatores abhorrent nolētes oīno q̄ hereditates eoꝝ i man⁹ ep̄i diſtribuēde puēiāt. ⁊ iō ſolēt addere hoc mō. Illos videlȝ paupes q̄s p aīe ſue ſalute dicti cōmiſſarij ei⁹ dixerit eligēdos nu merādos ⁊ noīandos q̄ſi a ſe teſta tore electi ⁊ nūerati fuiſſent ⁊ pro prijs ⁊ exp̄ſſis noīb⁹ declarati: q̄x quelibet nō p rata/ ſȝ illā ſolūmō quā ip̄i cōmiſſarij ei deſignauerit ex hac hereditate cape voluit et diſpoſuit portionē ⁊ ip̄os cōmiſſa rios vice dictoꝝ heredū ⁊ paupe rū hāc hereditatē adire. Et attē de diligent̄ q̄ lȝ talis īſtitutio ali eno arbitrio videat̄ eē cōmiſſa: et iō nō valere. l. illa īſtitutio. ⁊. l. ca ptatorias. ff. d̄ here. inſti. tū bn̄ valȝ Si ṽo teſtator diceret illū īſtituo quē ti⁹ voluerit: tūc oīno cōmit teret̄ alieno arbitrio ⁊ eēt capta toria īſtitutio ⁊ p̄ſus inutilis: ſed hic teſtator īſtituit p̄ia facie pau peres xp̄i q̄d bn̄ facē pōt: q̄uis inſi ti ū nūerū paupeꝝ p īſtitutio nē reſtrixerit ad certos paupes ⁊ heredes per cōmiſſarios ex poſt facto declarandos.

¶ Additio. Q̄ ſ. ſ. dicta īſtitutio valeat tenet Cy. i. l. captatorias.

Ep̄s ge neralis eſt pcu rator paupeꝝ ſue dio ceſis.

Inſtitu tio ꝯmiſ ſa alie no arbi trio an valeat.

C.ꝺ teſta.mili.et poſt eũ Bar.i.l. illa iſtitutio.ff.ꝺ herc.iſti.vbi ponit rõnẽ. Et no.ƀʒ eũdẽ ibidẽ ꝙ i caſu pmiſſo ill. ꝯmiſſarij.añq̃ ele gerit paupes ſũt ꝯueniẽdi: q2 ha bent loco heredũ ꝑ.l.ſi q̃s ad de clinãdã/ꝯiũcta.l.nulli. C.de epi. et cle.de q̃ vide lati⁹ ꝑ eũdẽ Bar. in q̃dã q̃ſtiõe ꝑ eũ diſputata q̃ ici pit: filiũ adultũ teſtator inſtituit. Gerardus mulert.

Cõmiſſarij qui b⁹ paupez eleetio i teſtamẽto eſt ꝯmiſſa loco heredum ſunt.

¶ Verũ ẽ tñ q̃ð ad hmõi dubitatiões ſolet teſtator vxorẽ vl' aliquẽ fidelẽ amicũ heredẽ iſtituere diſtributionẽ ipſi⁹ hereditatꝫ ꝑ aĩa ſua ipi⁹ fidei ꝯmittẽdo.et tũc ita dices In oĩb⁹ aũt ſuis bõis. D.ei⁹ vxorẽ vl'.C.ei⁹ cõpatrẽ ſibi heredẽ iſtituit: diſpones ⁊ iubens ꝙ ꝑ aĩa ſua ⁊ parẽtũ ſuoꝝ hereditatẽ ipſam eroget ⁊ diſtribuat int̃ pias cauſas ⁊ circa miẽ opa: ⁊ diſtributionẽ ipãꝫ ſue fidei ⁊ charitati cõ mittẽs. Sꝫ cũ iſtud videaẽ eẽ q̃ð dã fideicõmiſſuꝫ: querit̃ vtrũ poſſit ꝺfalcari trebellianica portio: et vr̃ ꝙ nõ: cũ i relictis ad pias cãs ceſſet oĩs falcidia.vt i auc.de eccle.titu.§.ſi autem heres.col.ix.

Trebellianica an hẽat locũ i relictis ad pias cauſas?

¶ Additio. Vide q̃ dixi.ſ.i rub. de fal.detrac.⁊c. Gerardus mu.

¶ De exheredationuꝫ formis. Rubrica.xlvi.

Pater vl' mr̃ aut aliq̃s de aſcẽdẽtibus pr̃mis vl' mr̃nis hñs aliquẽ de his liberꝫ q̃s teſtãdo v inſtituere vl' exheredare tenet̃/⁊ volẽs illũ exheredare potit hoc facere: ſi tñ verã hẽat atq3 legitimã cãꝫ igratitudis aliquã.ſ.ex his q̃b⁹ liberi pñt de iure exheredari ⁊ illã i teſtõ ex pſſerit: hoc mõ. Inſup.S.filiũ ſuũ: q2 man⁹ atroces iiecit i eũ: vl' q2 ꝑvenenũ pocula ei mortẽ pauit exheredauit oĩno/⁊ ab oĩ ſubã et hereditate ſua conſtituit alienum R.vero ſibi heredem inſtituit.

¶ Additõ. Quot aũt ⁊ q̃ ſint cãe ꝑpt q̃s parentes pñt exheredare filios dixi.ſ.i rub. de libe.ꝑmi g̃d⁹ legitimis ⁊ naturalib⁹ iã natꝫ. i vltima additiõe. Gerardus mu.

¶ Si ꝟo neq3 iſtituere neq3 exheredare voluerit potit p̃terire cãm verã iſerẽdo: hoc mõ. Preterea. M filiã vl' neptẽ ſuã nec iſtituit: nec exheredauit: q2 cũ eã honeſte marito ꝯiũgere voluiſſꝫ ipa magꝫ elegit luxuriari. P.ꝟo hẽdẽ iſtituit

¶ Addõ. Aduerte ꝙ premiſſas duas formas ponit etiã Spe.i ti. de iſtru.editio.§.cõpendioſe.ꝟſi. ſi autẽ is qui aliquem tenetur inſtituere. Gerardus mulert.

¶ Et no.ꝙ talis p̃teritio factã cuꝫ cã ſiue a pr̃e ſiue a mr̃e.aut ab aliquo ꝺ aſcẽdẽtib⁹ pr̃nis vl' mr̃nis tantuꝫ valet q̃tum exheredatio.

Preteritio facta cum cã an eq̃paret̃ exheredationi?

¶ Additõ. Ita tenet Azo.i ſumma.C.de libe.p̃te.in pñ.⁊ Spe. vbi.ſ. Gerardus mulert.

¶ Fili⁹ aũt vl' ali⁹ ex liberꝫ parẽtes exheredare vel p̃terire põt vt ſup̃i⁹ dictũ eſt: iſerẽdo exheredatiõi vl' p̃teritiõi vnã ex illis ſeptẽ cauſis legitimis quib⁹ liberi pñt parentes ſuos exheredare.

¶ Additio. Cauſas ꝑpt q̃s filij pñt ſuos parẽtes exheredare ſcripſi.ſ.in rubri.de inſti.parẽtũ ſeu aſcendentiũ.in iij.col.vltime additionis. Gerardus mulert.

¶ De formis vulgaris ſubſtitutiõis. Ru.xlvij

Quoniã ſecũdũ naturalem et rationabilem ordinem inſtitutio ſicut pmus grad⁹ dꝫ precedere: ſubſtitutio vero tanq̃ ſecũd⁹ grad⁹ ſeq̃. iccirco poſtq̃ tradita ſunt iſtitutionũ exẽpla/de ſubſtõnũ formis imediate dicam⁹: i q̃libet aũt exẽplo ꝑpt maiorẽ euidẽtiã ſubſtitu

Subſti- tutō vul garꝫ ad q̄d fuit inuēta ꝛc.

tioni cuilibet ſua īſtitutio ad ꝑpo
neṫ. Vulgaris ſubſtitutio ad hoc
ſolū fuit īuēta vt ſi cōtingat ꝙ he
res īſtitut⁹ vł nolit vł nō poſſit he
reditatē adire ali⁹ ſit heres: et in
hoc differt a ceťrꝫ: q2 ꝑ hāc teſta-
toꝛ ſibi ꝓuidet ſi īſtitut⁹ nō adeat
ꝑ ceteras ṽo ēt ſi īſtitut⁹ adeat: ſꝫ
ſub adiecta cōditiōe decedat. Eſt
ergo vulgaris exꝑſſe talis foꝛma
P. filiū ſuū vel fratrē vel amicū
ſibi heredē inſtituit. et ſi ipſe. P.
nō erit heres. vel ſic ꝛ ſi ipſe. P.
nolit: vł nō poſſit eē heres. A. ſit
heres. vel. A. ei ſubſtituit. Et poſ
ſet vlteri⁹ ꝓcedere dicēs. et ſi A.
nō ſit heres. B. ſit heres: ꝛ ſi. B. n̄
ſit. J. ſit. ꝛc. ꝛ ſic ꝑ multos ḡd⁹ he
redū. Itē multꝫ heredib⁹ īſtitutꝫ
poſſit cuilibꝫ ſuū ſubſtitutū dare
Et no. hic ꝙ ſit īſtitut⁹ cui ſit vul
garꝫ exꝑſſa erat filiuſfa. ꝛ pupill⁹
tūc ex ip̄a vłgari ꝯſurgit ēt pupil
larꝫ et vtriuſq3 ibi reſultat effec.⁹

¶ Additio. l. q̄uis. C. d īpube. et
alijs ſub. et. l. iā hoc. ff. co. B. mu.

¶ Si aūt ſubſtitut⁹ nō ſit fili⁹: vł
ſi fili⁹ quidē ſit / ſꝫ nō pupill⁹. aut
ſi fili⁹ ꝛ pupill⁹ ſit: ſed nō in ptāte
tunc ēſt ſola vulgaris.

¶ Additio. Ad hoc ei vt pupilla
rꝫ valeat mľta requirūtur vt dictū
eſt. s̄. in ru. de pupillari ſubſti. in
principio. Gerardus mulert.

¶ Tacita vulgaris fit duob⁹ he-
redib⁹ inſtitutis hoc modo. Ja. ꝛ
Pe. ei⁹ filios vel fratres. vel con
ſanguineos ſibi heredes īſtituit:
ꝛ eos inuicē ſubſtituit: q̄ſi dicat ſi
vn⁹ nō ſit heres: ali⁹ ſit heres iſo
lidū. Et attēde ꝙ ſi in iſtis duob⁹
inſtitutis hec oīa ſimul ꝯcurrunt
ſcꝫ ꝙ ābo eſſent filij ꝛ ābo pupilli
et ambo in ptāte pr̄is talis ſubſtō
diceṫ breuiloqua. Sꝫ ſi aliq̄d coꝝ
deſit tūc erit ſolūmodo vulgarꝫ.

¶ De foꝛmis pupilla- ris ſubſtōis. Ru. xlvii.

Pupillaris ex-
ꝑſſa fit ꝑ īſtitutionē
hoc mō. An. filiū vł
nepotē ſuū ſibi here
dē īſtituit: ꝛ ſi ip̄e ei
heres erit: ꝛ ī pupillari etate vł ī-
tra. x. ānū ſue etatꝫ dceſſerit. P.
ſit heres. vel. P. ei ſubſtituit. Et
no: ꝙ ſub p̄dicta pupillari exꝑſſa
ꝯtineṫ: tacita vłgarꝫ: ꝛ iō ſiue ip̄e
pupill⁹ ſit heres ꝛ ī pupillari eta
te dcedat / ſiue he nō ſit / ille īſtitu-
t⁹ vocabiṫ iure directo licꝫ ex pu-
pillari voceṫ ad vtrāq3 hereditatē
. ſ. pr̄is ꝛ filij. ſꝫ ex vulgari tm̄ ad
hereditatē pr̄is. Itē no. ꝙ iſte ābe
ſubſtōnes. ſ. pupillarꝫ ꝛ vulgarꝫ fi
eri poſſēt ſimł ꝛ ſemel exꝑſſis ṽbꝫ
hoc mō. J. filiū ei⁹ heredē ſibi īſti
tuit: ꝛ ſi ip̄e ei heres nō erit / vel ſi
heres erit et in pupillari etate de
ceſſerit. P. ſit heres. vt īſti. de pu
pil. ſub. ī p̄n. De tacita ṽo pupilla
ri meli⁹ exēplū nō habem⁹ q̄3 illō
q̄ ō īſurgit ex exꝑſſa vulgari: q2 q̄n
ſit ſola vulgarꝫ filiofa. pupillo ī il
la vulgari includiṫ tacita pupilla
rꝫ lꝫ ēt lex alia exēpla ponat vt q̄ſ
q̄s mihi heres herit ſit heres filio
meo: ꝛ q̄dā alia q̄ nunq3 ad man⁹
occurrere nr̄is tpib⁹ viſa ſūt. Et
ſi teſtatoꝛ filijs poſthumis īſtitut᷑
pupillarē ſubſtōnē fecerit: ita di
ceſi ī ſubſtōe p̄miſſa Et ſi aliq̄s di
ctoꝝ filioꝝ ſuoꝝ poſthumoꝝ ei he
res erit: ꝛ ī pupillari etate dceſſe
rit. talſ ſit heres vł talē ſubſtituit

¶ De foꝛma exēplaris ſubſtōnis. Rub. xlviii.

Parens habens fi
lium vel nepotem furio-
ſum vel mente captum
qui pupillare tēpus exceſſit inſti-
tutionem vel ſubſtitutionem ei fa
ciat hoc modo. P. filiuꝫ eius fu-
rioſum vel mente captum ſibi he
dex inſtituit. ſed ſi ipſe deceſſerit

furioſus vel mēte capt⁹ Jo. eius filius vł talis ei⁹ frater/ vel talis alius ſit heres vel talē eius filiuꝫ vł fratrē heredē inſtituit. de hac ſubſtitutione an et q̄liter ꝓcedat dictum eſt. ſ. in rubrica de exemplari ſubſtitutione.

De formis cōpēdioſe ſubſtitutiōis ⁊ fideicōmiſſarie. Rubri. xlix.

In tribus iā exēplificatiſ ſubſtitutionibus nōītereſt vtrum dicat̃ ille ſit heres vel illū ſubſtituo/ q̄ min⁹ remaneāt directe. In hac aūt cōpēdioſa ſubſtitutiōe op⁹ ē ꝙ ipſa fiat ſolū filiofa. pupillo: ⁊ cū iſto adverbio qn̄cūq̧ vł ſili: ⁊ ſolū ꝑ verba directa ſcꝫ ille ſit heres ⁊ nō ꝑ obliq̄ ſcꝫ illū ſubſtituo: ⁊ ꝙ nō ponat̃ ī ea cl̄a ſine liberiſ. fiet igr̃ hoc mō. P. filiū ſuū ſibi heredē inſtituit. ⁊ ſi dict⁹ ei⁹ filius deceſſerit qn̄cūq̧. M. ſit heres Et nō ꝙ talis ſubſtitutio hꝫ ius ⁊ naturā et effectuꝫ pupillaris ſubſtitutiōis. Verūtamē tres ſūt forme q̄ licet ſilitudineꝫ cū ꝯpendioſa videant̃ habere: attamē modica ꝟboꝝ mutatiōe vel adiectione/ ſubſtitutionē fideicōmiſſariā reddūt. ⁊ ideo fieri pn̄t cuicūq̧ heredū vel cuilibet heredi. Quarū vna talis eſt. P. ſibi heredē inſtituit. et ſi dict⁹ P. qn̄cūq̧ deceſſerit ſine liberis Ja. ſit heres. Scd̄a talis ē. ⁊ ſi dict⁹. P. quādocūq̧ deceſſerit ſine liberiſ Ja. ſubſtituit. Tertia talis eſt ꝙ ſi dict⁹. P. dceſſerit qn̄cūq̧ Ja. ſubſtituit. Et nota ꝙ lꝫ ī hoc tertio exēplo non ponat̃ illa clauſula ſine liberiſ: attamē ſi inſtitut⁹ erat fili⁹ teſtatoris. tacite ſubītelligitur. ſed in extraneo aliter eſt.

Additio. Ut i. l. gn̄alit. §. cū autē. C. de iſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. ⁊ dictū eſt. ſ. in rubrica de cōpendioſa ſubſtitutiōe. Ge. mu.

Itē nota ꝙ oēs iſte ſubſtōnes in q̄ibꝫ fideicōmiſſarie ſūt: ⁊ ius atq̧ naturā fideicōmiſſi habent.

Additō. Hoc verbꝫ m q̄ſdā aliſ tn̄ alit̃ dicūt vt notaui plene. ſ. in d. rubrica de compēdioſa ſubſti. vbi vide late de hoc. Ge. mu.

Eſt et q̄rtū exēplū ex q̄ duplex ſubſtitutio ꝯſurgit. ſ. pupillaris ⁊ fideicōmiſſaria/ et ꝓpt̃ea fieri nō p̄t niſi filiofa. h⁹ mō. Ja. filiū ſuū ſibi heredē īſtituit: et ſi dict⁹ Ja. dceſſerit ī pupillari etate vł poſtea qn̄cūq̧ ſine liberiſ ſubſtituit ei pupillarit̃ ⁊ vulgarit̃ ⁊ ꝑ fideicō Philippū frēꝫ ei⁹ vel talē aliū. ⁊ eſto mēoꝝ ꝙ talis ſubſtō valde vtilis ⁊ aſſueta eſti filio pupillo cui pater ſubſtituere vult in pupillari etate et etiam poſtea.

De forma breuiloq̄ ſeu reciproce ſubſtōis. Rubrica. l.

Ad hoc vt ſubſtitutō dicatur breuiloq̄ hec oīa ꝯtigere debēt ſcꝫ ꝙ ipſa fiat duob⁹ vł plurib⁹ filijs pupillis: et in p̄ſēte teſtatoriſ exiſtētib⁹. hoc mō Ja. et Da. filios ſuos īpuberes ſibi heredes īſtituit: ⁊ eos īuicē ſubſtituit. ſub his ꝟbis ꝯtinētur due pupillares: ⁊ due vulgares. Et nō ꝙ ſi aliq̄s de īſtitutis eſſet adult⁹/ vel emācipat⁹/ vł nō fili⁹: rōne inequalitatis lex nō pateret̃ eā eſſe breuiloquā: imo tūc eēt ſimpl'r. vulgaris. de hac ſubſtitutiōe dictū ē. ſ. in rubrica de breuiloq̄ ſubſtōne.

De documētis q̄buſdaꝫ aureis ⁊ notabilib⁹/ circa mag° aſſiduas ſubſtitutiones. Rubrica. lj.

NOtandū eſt pri
mo q̄ duas ſubſtituti
ones ſcʒ pupillares ⁊
fideicōmiſſarias vſus
nr̄i tp̄is hʒ in prōptu. Itē nota q̄
teſtator hn̄s vnicū filiū ⁊ illū pu-
pillū vel hn̄s plures filios: ⁊ oēs
pupillos: aliqñ prouidet eis vl̄ eis
de ſubſtituto .ĩ. etatē ſolummodo
pupillarē/ eo q̄ nō vult eū vel eos
vltra ipʒ tp̄s grauamini ſubſtitu
tionis ſubijcere/ ⁊ tūc ſola pupil-
laris ē faciēda. Aliqñ ꝓuidet nō
ſolum .ĩ. etatē pupillarē: ſed etiaʒ
poſtea: ⁊ tūc aut hoc facit vſq; ad
determiatū tp̄s: aut ſine tp̄is pre
finitiōe: ⁊ ĩ his caſib⁹ erīt due ſub-
ſtitutiōes faciēde .ſ. pupillaris p
ſe/ et fideicōmiſſaria p ſe. hoc mō
⁊ ſi dict⁹ Ja. vl̄ ſi aliqs dictoꝝ fili
orū ei⁹ heres erit ⁊ ĩ pupillari eta
te deceſſerit: talis ſit heres: vl̄ ſic
ceteri ei⁹ teſtatoris filij ſupſtites
ſint heredes. q̄ ſi dict⁹ Ja. pubes
fact⁹: vl̄ ſic. q̄ ſi aliqs dictoꝝ filio
rū ei⁹ pubes fact⁹ poſtea .ĩ. xxv. an
num ſue etatꝫ deceſſerit ſine libe-
ris. vel ſic/ poſtea qñcūq; deceſſe-
rit ſine liberꝫ ſubſtituit ei Pe. vel
ſic/ ſubſtituit ceteros frēs ei⁹ / te
ſtatoris ſupſtites filios: ⁊ premor
tuoꝝ liberos ĩ ſtirpes ⁊ nō ĩ capi-
ta. Et ſine obliuiōe nō q̄ teſtator
aliqñ hʒ mltos filios: ⁊ oēs eos ĩ
ſtituit maſculos ⁊ feminas pupil
los ⁊ maiores ⁊ etiā poſthumos/ ⁊
cuilibet coꝝ q̄cunq; tp̄e decedēti
de ſubſtituto ꝓuidere vult. ⁊ certe
prio erīt tunc faciēde cuilibʒ coꝝ
pupilloꝝ due ſubſtōes .ſ. pupillarꝫ
⁊ fideicōmiſſaria. deide ceterꝫ a-
lijs q̄ pupillare tp̄s exceſſerit fiet
tm̄mō fideicōmiſſaria. Igiṫ p̄miſ
ſis ⁊ poſitꝫ oīb⁹ iſtitutiōib⁹ p̄dicto
rū filioꝝ ꝓut eas notatas habes ĩ
rubrica de formis inſtitutionū li
berorū/ accedas ad ſubſtitutionū
formā hoc mō. Si aūt aliquis di-
ctoꝝ filioꝝ vel filiarū ei⁹ pupillo
rū iā natoꝝ/ vel etiā poſthumorū
ei heres erit et in pupillari etate
deceſſerit: ſint heredes ei ceteri ei⁹
teſtatoris filij mares ſuperuiuen-
tes ⁊ p̄mortuoꝝ liberi ĩ ſtirpes et
nō in capita. verūtñ ſi qs ꝓ̄dictoꝝ
filioꝝ pupilloꝝ natoꝝ vel poſthu
morū pubes fact⁹ poſtea qñcūq;
ſine liberꝫ deceſſerit/ ſubſtituit ei
ceteros eiuſdē teſtatorꝫ filios ma
res ⁊ feminas ſupuiuentes p̄mor
tuorūq; liberos ĩ ſtirpes ⁊ nō ĩ ca
pita. ⁊ ſic vi[illegible]es q̄ cuilibet pupil-
loꝝ p ſe ſit pupillaris: ⁊ p ſe fidei
cōmiſſaria. Et hūc modū ꝓpṫ om
nē dubitationē euitādā valde ap
probāt ſapiētes Sed tñ ſi breuio
rib⁹ ꝟbis: ĩ hoc caſu vti velles po
teris ambas dictas ſubſtitutiōes
cōiungere: hoc mō. Si aliqs p̄di-
ctoꝝ filioꝝ ei⁹ pupilloꝝ natoꝝ vel
poſthumoꝝ deceſſerit ĩ pupillari
etate vl̄ poſtea qñcūq; ſine liberꝫ
ſubſtituit ei pupillariṫ et p fidei-
cōmiſſuʒ ceteros ei⁹ teſtatoris fi-
lios mares ſupuiuētes ⁊ p̄mortu
orū liberos ĩ ſtirpes ⁊ nō in capi-
ta. Itaq; factis p̄dictꝫ duplicib⁹
ſubſtitutiōib⁹ filijs pupillis/ trāſ-
ibimus ad ſubſtitutiones alioꝝ fi
lioꝝ/ q̄ metā pupillaris tp̄is exceſ
ſerīt. facies eīm ſolā fideicōmiſſa-
riā: hoc mō. Preterea ſi aliqs di-
ctoꝝ filioꝝ alioꝝ ei⁹ adultoꝝ vel
maiorū qñcunq; deceſſerit ſine li
berꝫ/ ſubſtituit ei ceteros teſtato-
ris filios ⁊c̄. vt. ſ. Itē ſcias q̄ ĩ te
ſtamēto mr̄is ⁊ aui matni: ⁊ alioꝝ
aſcēdētiū p matrē ad ſolā fideicō
miſſariā recurrim⁹: etiā ſi iſtituit
liberos ſuos pupillos/ cū ipſi non
poſſint facere pupillarem.

¶ Additio. Rō ē: q̄ nō hn̄t eos ĩ
ptāte qd̄ iter cetera reqriṫ. vt ĩ. l.
ij. in p̄nci. ff. de vul. ⁊ pupil. ſub. ⁊
dictuʒ ē. ſ. in rubrica de pupilla.
ſubſti. Gerardus mulert.

De forma ꝓhibitiōis.

detrahendi falcidiã de legatis. Rubrica.lii.

IN̄tẽdit i hac pte ꝓducere pñs opuſculum formas diſpoſitionũ illarũ de q̄bus actum fuerit quinto capitulo i añcedẽtibꝰ rõnibꝰ theorici documẽti. Ha3 heres ex lege falcidia hoc bñficiũ vt ſi legata vires hereditat3 excedãt poſſit d̄ eis defalcare tñ vt apd̄ eũ remaneat itegra q̄rta: niſi teſtator eivetuerit d̄trahere falcidiã de legat3 qd̄ ſi fecerit ita ſcribes poſitis oïbꝰ ſubſtitutionibus preſciens modũ p̄rimonij et ignarus/ ꝓhibuit expreſſim detrahi falcidiam de legatis.

¶ Additio. Probat̄ hec forma i auc. ſed cũ teſtator. C. ad. l. falcidiã. An aũt ⁊ q̄ñ p̄ſumat̄ teſtator ſcire vel ignorare vires p̄rimonij dixi. ſ. in rubri. de fal. detracti. a teſtatore facta ꝓhibitiõe. Ge.m.

¶ De formis alienationis ꝓhibite a teſtatore alicuius rei. Rubri.liii.

TEſtator ꝓhib3 aliq̄ñ alicuiꝰ rei vł rerũ alienationem vſq3 certũ tp̄s: aliq̄ñ vo i ꝑpetuũ. Si ad certũ tẽpꝰ alienationẽ vetuerit ſuadeaſ ei vt penã adijciat hoc mõ. Itẽ dicto vł dict3 heredibꝰ ſuis ꝓhibuit tal' domꝰ vł p̄dij alienationẽ ⁊ lõgi tp̄is locationẽ vł ꝯceſſionẽ q̄uſq3 ꝯpleuerit. xxv. ãnũ ſue etat3 vł vſq3 ad. x. vł. xx. ãnos poſt obitum ip̄iꝰ teſtator3: ꝙ ſi ꝯtra fecerit ip̄3 vł ip̄os heredes ſuos pene cã dãnauit in. c. libr3 p̄ſtãdis ab eo tali mõaſterio vł ꝑſone iure legati. Si vo i ꝑpetuũ ꝓhibeat tũc erit aſſignãda ꝑſõa cuiꝰ g̃ra fiat ꝓhibitio hoc mõ. Itẽ ꝓhibuit oĩno ⁊ i ꝑpetuũ tal' domꝰ vł turr3 ſiue taliũ rerũ alienationẽ/ diſtractionem lõgi tp̄is locationẽ/ ⁊ ꝯceſſionẽ ⁊ oẽ3 ꝯtractũ ⁊ actũ ex q̄ alienatio ſeq̄ret̄ vł q̄ i fraudẽ alienatiõis p̄ſumet̄ fieri: vł p̄ſumi poſſ3. Et hoc iõ q2 voluit rẽ vł res ip̄as i poſteros ⁊ liberos eiꝰ mares ex linea maſculina ⁊ ex eor vł eis i ꝑpetuũ deſcẽdẽtes ꝑuenire Et ſi placeret teſtatori poſſ3 ita addere/ ꝙ ſi aliq̄ñ ꝯtigerit vt nemo ex ip̄is ſupſit vł appeat tũc voluit rẽ ip̄az i tale mõaſteriũ ꝑuenire ea tñ lege ⁊ ꝯditiõe vt nulla rõne vel cauſa poſſit in ꝑpetuũ alienari De hac ꝓhibitiõe dictũ eſt. ſ. i rubri. de alienationis a teſtatore facta prohibitione.

¶ De formãdis diſpoſitiõibꝰ circa tutores q̄bꝰ pupill' inſtitut3 heredibꝰ ꝓuidet̄. Rub.liiii.

QUoniã plerũq3 teſtator mag3 de tutore a ſe ꝓuiſio/ q̄ȝ d̄ legitio ⁊ datio ꝯſidit: bonũ eſt ꝙ tabellio teſtatorem ſollicitet vt pupillis inſtitutis heredibus de tutore prouideat: quod ſi facere voluerit ſub hac forma ſcribetur. Tutorem vel tutores p̄dicti vł p̄dictorũ filior vł nepotũ eiꝰ Pe. ⁊ Ja. pupillor nõ tm̃ nator ſ3 etiã poſthumor eẽ voluit ⁊ diſpoſuit dñaz. B. eiꝰ vxorẽ ⁊ dñaz. A. eiꝰ matrẽ ⁊. F. eiꝰ fratrẽ Et ſi teſtator reliquat tutorẽ eũ q̄ nõdũ. xxv. ãnũ etatis ſue cõpleuerit/ poterit prouidere de alio iterim ſub hac forma. Predictor aũt filior ſuor pupillor tutorẽ eẽ voluit, Ja. q̄uſq3 An. filiꝰ ſuꝰ ꝯpleuerit xxv. ãnũ: quo ſubſecuto ip̄iꝰ Ja. tutele officiũ deſinat/ ⁊ extũc An. icipiat eẽ tutor. Vel ſic/ tutorem eſſe voluit. An. fratrem eius poſtq̄ȝ compleuerit. xxv. annum ſue etatis iterim aũt Ja. ſi tutor

Si vero tutoꝛes ibidez preſentes
inſtent ſe ab inuentarij cõfectione
et a reddẽda ratiõe adminiſtratio
nis abſolui: ⁊ h⁹ teſtatoꝛ vult/ſub
iunges/abſoluẽs et liberãs predi
ctos Ja. ⁊ An. ab inuentarij cõfe
ctiõe/ac ẽt ab adminiſtratiõis ſue
reddenda ratione quinimo pꝛohi
bet eos inuentariuz facere/ et ad-
miniſtrationis reddere rõnẽ. Ue
rũ qꝛ talis abſolutio ſemiplena ẽ:
ideo tutoꝛes aliq̃n ſapientũ conſi-
lio infoꝛmati petunt ſe plene a te-
ſtatoꝛe abſolui/adeo vt nullũ poſ-
ſit in eos vel in eoꝛũ heredes peri
culũ redũdare: q̃b⁹ ſi teſtatoꝛ aſſẽ
ſerit ita ſcribes. Tutoꝛes aũt pre-
dictoꝛũ Ja. et. R. filioꝝ ſuoꝛũ pu
pilloꝝ eſſe diſpoſuit. B. T. ⁊. M.
nolẽs et oĩno vetãs eos iuramen-
tũ p̄ſtare/inuentariũ facere/acce-
pta ⁊ data ⁊ cuiuſq; geſtionis eo-
rũ actus in ſcriptis redigere/reda
ctos oſtendere. itẽ rationẽ admini
ſtrationis eoꝛũ aliquo tẽpoꝛe red-
dere vel exhibere. a quibus oĩbus
et ſingulis/et ab omni lege tutele
ipſos ⁊ eoꝛũ heredes liberauit pe
nitus et abſoluit: dãnans ſuos he
redes ne aliquid ab eis petant: vł
exigant: et ne aduerſus eos ſuas
pꝛedictis occaſionibus exerceant
actiones. ⁊ ſi p̄dicti. B. T. ⁊. M.
aut heredes eoꝝ occaſiõe p̄dicto-
ruz vel alicui⁹ eoꝝ/ſiue occaſione
dicte tutele bene vel male geſte:
omiſſe vł neglecte: ſiue doli: culpe
vel negligẽtie noĩe ĩ aliq̃ tenerent̃
vel dãnificarent̃: illꝰ totũ vel tan
tundẽ de ſuo eis iure legati relin-
quit. Certũ tibi tabellioni ſuadeo
ꝙ nõ ſis in huiuſmodi abſolutioni
bus valde pꝛõpt⁹ niſi eas de ple-
na teſtatoꝛis volũtate ꝓcedere vi
deas: qꝛ poſſent ꝰ facili pupillis
eſſe nociue.

¶ Additio. Aduerte circa id qꝺ
in fine iſtius rubꝛice dicit ⁊ innuit
dñs Rolan. ſcꝫ tutoꝛi dolũ remit-
ti poſſe. ſi hoc intelligat̃ de dolo
preterito planũ eſt. nã ille remitti
põt. vt. l. ſi q̇s rationes. ff. de libe.
le. ſi vero intelligas de dolo futu-
ro: falſuz ẽ. nã dolus futur⁹ nullo
modo remitti põt. l. ſi vn⁹. §. illud
ff. de pactis. et. l. quidam decedẽs
ff. de adminiſtra. tuto. ⁊. l. ſi ſeru⁹
vetit⁹. ff. ꝺ le. i. ¶ Itẽ aduerte ꝙ
q̃n alicui tutoꝛi relinquitur libera
tio ſimplicit̃ ẽt ꝑ adminiſtratiõe p̄-
terita/nõ videt̃ ei remitti dol⁹ nec
res ipſi⁹ teſtatoꝛis q̃ penes eũ ſũt
l. aurelio. §. cai⁹. ff. de libe. le. Sed
huic obſtare videt̃. l. aureli⁹. in. §.
titi⁹. ff. illo ti. Pꝛo ꝯcoꝛdia illi⁹ ⁊
aliarum legũ. diſtingue breuit̃ ſm
Bar. i. d. §. cai⁹. qꝛ aut tale legatũ
ſit pr̃i: et ſine dubio hoc caſu impoꝛ
tat liberationẽ a toto. p̄ſumptio
eni ꝓpter naturalẽ affectũ: facit
oĩa patri videri cõceſſa: niſi aliꝰ
ſenſiſſe teſtatoꝛẽ ab heredib⁹ ap-
pꝛobaretur. ita loquit̃. d. l. aure-
li⁹. in. d. §. titi⁹. Si vero tale lega-
tũ ſit extraneo: tunc aduerte dili-
genter: qꝛ q̃n q; teſtatoꝛ ipſe diſ-
ponit et ipſe liberat/et liberatio-
nẽ relinquit/nõ autẽ grauat here
dẽ ſuũ ꝙ liberet: ⁊ tũc nõ videtur
remiſſus dol⁹: neq; res teſtatoꝛis
q̃ penes ipꝫ tutoꝛẽ ſunt. hoc caſu
loquit̃. d. §. cai⁹. i. l. d. aurelio. cum
ſimilib⁹. idẽ ſi grauat heredẽ ſuũ
nõ agere: nõ aũt grauat vt liberet
vt. l. nõ ſolũ. §. pe. ff. eo. Sed ſi te-
ſtatoꝛ grauat heredem vt liberet
vel vt quid ſimile faciat: tũc vide
tur remiſſus dol⁹ et obligatio eo-
rũ que ex bonis teſtatoꝛis penes
ipſum legatariũ ſunt. ita loquitur
text⁹. in. d. l. ſi q̇s ratiões. in fine.
ff. de libe. le. Ratio diuerſitatis ẽ
ſm eundẽ Bar. vbi. ſ. nã quando
teſtatoꝛ relinquit nõ videt̃ de hoc
cogitare moꝛt ſcꝫ cogitatiõe tur
bat⁹: facit. §. illud. in auc. de triẽ.
et ſe. col. iij. et. l. hac cõſultiſſima.
verſi. at cum hũana fragilitas. C.

Dol⁹ a
poſſit r
mitti tu
toꝛi.

Libera-
tio reli-
cta tu
toꝛi an
ꝯpꝛehẽ-
dat do-
lũ ei⁹ et
res teſta
toꝛ apꝰ
ipm̃ tu-
toꝛẽ exi-
ſtentes.

qui teſta. fa. poſſunt. ſed qñ teſta=
toꝛ grauat heredē vt liberet/ vide
tur grauare vt liberet iter viuos.
ſed liberatio iter viuos illud im=
portat vt notat idē Bar. vbi. s̄. er
go. ꝛc. Et ſi diceres heres tenet̄
ad liberandū etiā quādo teſtatoꝛ
reliquit liberationez ſimpliciter.
vt. l. iij. §. nūc de effectu. ff. eo. dic
verū ē/ quia lex hoc vult/ nō ꝙ te
ſtatoꝛ dixerit et ſic nō apparet de
voluntate eius. tene menti et ſis
caut⁹ tu tabellio i verbis iſtis cō
cipiendis: qm̄ vt patet multū in=
tereſt vtrū ſcribas. liberationem
tali ſuo quondā tutoꝛi reliqt/ aut
ab eo nihil exigi voluit/ aut here=
dē ſuū nō agere grauauit: quoniā
illis caſib⁹ nec dol⁹ nec res teſta=
toris penes ipm̄ legatariū exiſtēs
remiſſa vident̄. vel ſi ſcribas/ ꝛ he
redem ſuū grauauit vt talē tuto
rē quonda ſuū liberet: qm̄ tūc illa
oīa remiſſa vident̄ vt patet ex
p̱miſſis. Gerardus mulert.

De forma verboꝝ p̱ q̄ teſtamētis p̄cedenti= b⁹ et ſequentibus dero= gatur. Rubrica. lvi.

SI teſtatoꝛ memi=
nit ſe aliqđ vel aliqua p̄=
cedentia teſtamenta fe=
ciſſe. vel etiaz ſuſpicatur ꝙ facta
appareant: tutum conſilium eſt ꝙ
illa ſpecialiter reuocet: ne forte in
aliquo eoꝛū aliqđ appoſitū appa
reat propter quod huic poſterioꝛi
p̄iudiciū pararet̄. reuocabit autē
hoc modo. Preterea teſtamentū
qđ olī a ſe factū et ſcriptū eſt ma=
nu talis notarij: et omnē aliaz cu
iuſcꝫ generis vltimā volūtatē ha
ctenus a ſe factā/ ſcriptā cuiuſcꝫ
manu reuocauit penit⁹ et fregit
ꝛ irritauit. ꝛ lꝫ in eo ſcriptū ſit po
ſterioꝛē aliter nō valere niſi in eo
ꝯtineret̄ hymn⁹ āgelic⁹ vl̄ glīa in
excelſis deo: vel dñica oratio pat
nr̄ ſcꝫ: vl̄ aliqđ aliđ v̄bū vl̄ factū
faciendū p̱ qđ p̄ſerti vltīe volūta=
ti derogatū eſt in aliq̄/ tn̄ ea oīa et
ſingula ſpāliter et noīatim iuſſit ꝛ
voluit nō valere. nā quoꝝcūcꝫ d̄
rogatoꝛiuz et cuiuſcꝫ p̄oris vltīe
volūtatꝫ ſe oīno aſſeruit penitere
Qꝫ ſi teſtatoꝛ timeat falſa p⁹ moꝛ
tē ei⁹ teſtamēta p̱duci: qđ pluries
tp̄ib⁹ nr̄is (p̱ch dolor) cōtigiſſe me
minim⁹: ꝛ iō velit oīb⁹ ſeq̄ntib⁹ d̄
rogari ſcribes hoc mō. Itē diſpo
ſuit et mādauit hāc ei⁹ vltimā vo
lūtatē oīb⁹ alijs quas eū de cete
ro feciſſe apparuerit pleniſſime
p̄ualere/ et ſi q̄cūcꝫ alia vltia vo=
luntas p̄ter hāc in futurū p̱ eū fa=
cta dicet̄ vel apparebit voluit il=
lā penit⁹ non valere: nec vllū effe
ctuz hr̄e: nec vllā ei fidē adhiberi
niſi in eo fieret mētio de verbo ad
verbū p̄ntis vltime volūtatꝫ. Ut
ſic: niſi i ea ſcriptū eſſet/ felix quē
faciunt. ꝛc. vel aliqđ aliud v̄bū ab
ſconſū et celatū qđ tibi placuerit
ponere. De materia iſta dictū eſt
ſupra. i ru. ſi teſtatoꝛ voluerit p̄ce
den. vel ſubſe. ſuis vlti. volun. ꝛc.

Qualiter adiciat̄ pe na p̄cepto vl̄ p̱hibitiōi teſtatoꝛ. Rubrica. lvii.

MUltotiēs ꝯtin=
git ꝙ teſtatoꝛ p⁹ moꝛ
tē ſuā fieri p̄cipit vel
fieri p̱hibꝫ qđ heres
ſuare neceſſe nō hꝫ niſi metu pe=
ne legati p̄ſtādi coarceat̄: qđ ſi fa
ctū fuerit ita dices Itē voluit di
ſpoſuit ꝛ mādauit ꝙ filij ſui ſiml̄
ꝛ cōit̄ habitēt ꝛ ad diuiſionē oīm
bonoꝝ cōmuniū nō p̱ueniāt vſcꝫ
ad. x. vel. xx. ānos poſt obitū ipi⁹
teſtatoris. vl̄ ſic q̄uſcꝫ q̄ minoꝛ eſt
inter eos ꝯpleuerit. xxv. annū ſue
etatis: ꝙ ſi ꝯ̄ factū fuerit vel ꝙ ſi
aliq̄ eoꝝ ceteros ad diuiſionē p̱=

nocauerint/dãnauit pene eã eos
ſiue illũ vel illos ex eis q̇ ceteros
ad diuiſionẽ ꝓcurauerit in. c. lib.
tali mõaſterio vł ꝑſone legati no=
mie ꝑſoluẽdis. Et ſi p̄cipat filio
ñ fenerari/ vł filiã: alii hoi inſimo
maliterinõ ꝯiũgere/ vel aliq̇d aliỏ
p̄cipiat vł ꝓhibeat/ penã adijcias
dicẽdo. ꝙ ſi cõtrafecerit vel ſi cõ
tra factũ fuerit dãnauit eum vel
eos pene eã in. c. ⁊c. De materia
iſta dictũ eſt ſupra in rub. de p̄ce=
ptis et diſpo. teſta. quibus eſt adij
cienda pena.

¶ De formãda clauſu la finali i ſexto ⁊ vltio ca pitło teſtaiñti. Ru. lviii

Poſtq̃ ſcripta fue
rint in diſpoſitione teſta
mentaria omnia ſupra=
dicta. v. capitula ſcilicet prohemi
um/ legata/ inſtitutiones/ ſubſtitu
tiones/ et omnis alia teſtatoris ꝓ
uidentia/ prohibitio/ vel p̄ceptuꝫ:
videlꝫ: vel hec oĩa vł illa, ex eis
q̇ caſus vł teſtatorꝫ volũtas exege
rit: ſubijcies tabellio in. vi. ⁊ vlti=
mo capitulo teſtamẽti clauſulam
gñalẽ hoc mõ. Et hãc ſuã vltimã
volũtatẽ aſſeruit eẽ velle quã va
lere voluit iure teſtamenti. aut ſi
ſic nõ valet/ ſaltẽ eã iure codicil=
loꝝ vel alteri⁹ cuiuſcũq̃ vltie vo
luntatis valere voluit. et teneri
ipſam et oĩa et ſingula q̇ i eadẽ cõ
tinenꝰ ab oi herede aut ſucceſſo=
re ſuo. Vel ſic. itaq̃ p̄dicta oia ⁊
ſingula ſue vltie volũtatis diſpo=
ſitioneꝫ aſſeruit eſſe velle: quã vt
teſtamentũ et teſtamẽti iure vale
re mandauit et voluit. ꝙ ſi aliqua
eã p̄ſenti vel futura teſtamẽti iu=
re nõ valeat/ ſaltẽ eã ius ⁊ effectũ
codicillorũ habere voluit. ſiue al=
teri⁹ cuiuſcũq̃ vltime volũtatis
iure inuiolabiliter obſeruari: ⁊ ef
ficaciter adimpleri mandauit.

¶ Additio. Vel ſi vis ſecure te=
ſtari cape formaꝫ quã põit Spe.
in ti. de inſtru. edi. §. ꝯpẽdioſe. verſ.
ſi q̇s vult igiꝰ ſecure. quã formaꝫ
poſui. ſ. in rub. de clauſule finalis
effectu. verſi. ſi igiꝰ vis. Her. mu.

¶ De his q̇ ſunt i teſta mẽto ceci ſpecialiter ob ſeruanda. Rubri. lix.

Et ſi generalia
quodãmõ theorice ⁊
practice vidãmꝰ trãſ
curriſſe: qꝛ tñ adhuc
tã nuncupatiui q̃ in
ſcriptꝰ teſtaiñti ſpãlia q̇dã ſupeſſe
videnꝰ q̇ꝫ q̇dẽ ignorãtia de facili
poſſet dãnoſa ⁊ fecũda tabelliõi=
b⁹ eẽ. iccirco ipa ſpãlia ne tegãꝰ ſi
lẽtio huic opuſcło iſerere curaui
¶ Nõ ꝑmittiꝰ hoi ceco q̇ vel na=
turaliter vel accidentaliter vtri=
uſq̃ oculi lumie caret: teſtari for
ma cõmuni. imo quedã adhibere
cogiꝰ: quorũ ſi q̇d defuerit: teſta=
mẽtũ nõ tenet. Hoc aũt eſt in ei⁹
fauorẽ inductũ: qꝛ cũ ipe facilius
q̃ hõ vidẽs ledi poſſit et decepi:
merito ibi verſaꝰ mai⁹ periculuꝫ:
et ideo debuit mai⁹ conſiliũ adhi=
beri. vt. ff. de car. edicto. l. i. §. ſed
et ſi q̇s et. c. vbi periculũ. in prin.
de elec. li. vi. Itaq̃ cec⁹ volẽs fa=
cere teſtamentuꝫ debebit vocare
tabulariũ. ꝙ ſi tabularius venire
nõ põt/ tunc licebit ei aliũ quẽq̃
adhibere ſcriptorẽ. vocabit enim
vij. teſtes legitios ⁊ ſcribere ſcien
tes/ et corã eis ꝓſitebiꝰ ſe velle fa
cere teſtm̃ ſine ſcriptis. Inſup he
redũ q̇s inſtituit noia dicet: et ne
ſola noim cõmemoratio q̇cq̃ ãbi
guitatis pariat: ⁊ iudicia p̄noia ⁊
dignitates eoꝝ/ videlꝫ cui⁹ dignt=
tatis vł officij ſint ipi heredes: ⁊
i quo ⁊ in q̃to eos iſtituit. Itẽ le
gata ⁊ fideicõmiſſa debebit coraꝫ
eis ore ꝓprio dilucide clamare: ⁊
debebũt eũ videre. et inde p̄ſertiꝫ
hec oia ſcribi/ et ſcripta recitari.

vel ſi añ fuerit ſcripta nihilominus tũc corã ipis teſtib⁹ debebũt ab ipſo teſtatore oreten⁹ explicari: et i ſcriptis p ipm tabellionẽ p ordinẽ recitari. nã lz alio tpe dictatũ ſcriptumue ſit teſtamẽtũ: et alio tpe referat nõ itereſt. vt C. de teſta. l. hac cõſultiſſima. §. in oib⁹. quib⁹ recitat et lectis cecus pfitebit illd ſuũ teſtamẽtũ ſeu elogiũ ⁊ ſui animi diſpoſitionem eẽ. ⁊ pdictos in teſtimoniũ vocatos rogauit huius ſui iudicij teſtes eẽ poſtea aũt i iferiore charte ſpacio qlibz ipõrũ teſtiũ ſe ſubſcribet. Itẽ appoſit. viij. cordulis: et i qualibet earũ cera ſufficiẽti debebit tabullarius ſiue ſcriptor facere q qlibz ipõrũ teſtiũ ſignaclz ſuũ. z ſigillũ vl anulũ caracteratũ ad vnã ex cordulis cere iprimat. Et nota q i ſtar teſtamẽti i ſcript poterit qlibz teſtis ſuo pprio: aut ſi nõ habeat alteri⁹ ſigillo ſignare. Porro iſtud teſtamẽtũ nũcupatiuũ df eo q oia q i eo ptinent debẽt corã teſtib⁹ nũcupari et declarari: lz multam ſimilitudinẽ habeat cum teſtamento in ſcriptis.

Teſtm̃ ceci qre dicatur nũcupatiuum.

¶ Addit. Ita vt glo. j. i. l. hac cõſultiſſiõa. C. q teſt. fa. poſſũt. et glo. in vbo nũcupata. in. §. ſina. inſti. de teſta. ordi. Ger. mul.

¶ Finaliter aũt ſcias q ſi cecus codicillari voluerit predicta omnia ſicut in teſtamento/ ita in codicillo erũt per eũdẽ moduz ſeruanda pbant hec oia. C. q teſta. fa. pñt. dicta. l. hac cõſultiſſima.

¶ De forma teſtamẽti a ceco cõditi ſiue facti.

Petrus lz oculorum viſione carẽs tamẽ corpore et mẽte ſanus/ vel mente tamen ſanus: ſz corpore lãguẽs vocat me. E. notario ⁊ teſtib⁹ infra ſcriptis pteſtatus eſt, ſe per nuncupationẽ et ſine ſcriptis teſtari velle declarãs et exprimens ifra ſcripta legata et infra ſcriptorum heredum nomina dignitates et indicia: et ceteras ifra ſcriptas diſpoſitiões dilucide ore pprio coraz nobis. Itaqz bona ſua teſtamento diſpoſuit i hũc modũ. Prĩo nãqz pro anima de bonis ſuis reliqt ⁊c. prout diſponere voluerit teſtator. Cũ aũt ſpõte fuerint omnes diſpoſitiões eius ſm leges facte: et de ipius arbitrio procedẽtes: et fuerit appoſita clauſula finalis demũ tu tabellio ſubijcies hec vba in hũc modũ. Igit predictis oibus coraz dictis teſtibus aperte recitatis et lectis dict us petrus pteſtatus eſt hoc ſuũ eſſe teſtamẽtũ ſeu elogiũ et ſui animi ſententia diſpoſitũ. rogãs ifra ſcriptos ad teſtimoniũ adhibitos teſtes eẽ: et vt ſubſcriptiões ſuas ⁊ ſigilla ſm iuris ordinẽ ſubijciant et apponãt. poſt hec aũt ſe ptinuo ſubſcribet qlz teſtiũ hoc mõ. Ego. A. cũ infra ſcript alijs teſtib⁹ ſiue cũ ſupra ⁊ ifra ſcriptis alijs teſtib⁹ a pdicto teſtatore adhibitis et rogat huic teſtõ et etiã recitatiõi ⁊ oib⁹ ⁊ ſingulis ſupraſcriptis pñs interfui: et ab eodẽ teſtatore rogat⁹ i teſtimoniũ me ſubſcripſi ſigillũ meũ propriũ. vl ſi nõ habeat proprium dicat ſigillum infra vel ſupra ſcripti. M. habens infra circuluz formam agni vel columbe: in vna ex cordulis cere imprimens et apponẽs. et eodem modo quilibet aliorum teſtium ſe ſubſcribet. In fine autem tabellio ſiue ſcriptor ſubſcriptionẽ ſuaz ſubijciat hoc mõ Ego L. notarius ab ipo Petro teſtatore vocatus predicta oia et ſingula ſuo mãdato ſcripſi: et ſcripta corã dictis teſtibus recitaui

et legi in publicam formã redigi ab eo rogat⁹ i teſtimoniũ me ſub ſcribẽs ⁊ ſigillũ ꝓpriũ: vł alti⁹ talis hñs talẽ formã pẽdẽs ad vnã ex cordulis ſubijciẽs ⁊ apponẽs.

¶ Additio. Hec tota forma premiſſa ponitur etiam in Spe. in titu. de iſtru. edi. §. ꝯpendioſe. ver. illud autẽ non eſt ignorãdum ⁊c̃.

Ceci teſtamẽtũ mlta reqrit ſpãlia.

¶ Circa predictã materiã ſummatim: aduerte quedaꝫ ſpecialia in teſtamento ceci neceſſario obſeruanda. Primo ꝙ requiruntur ſeptem teſtes ⁊ notarius ſi haberi poteſt. alias octauus teſtis loco notarij ad hoc ſpecialiter conuocetur / quod nõ eſt neceſſe in teſtamento alterius: nam ibi ſeptẽ ſufficiunt computato etiam notario vel ſcriptore. vt vult glo. i verbo octauũ. in. l. hac cõſultiſſima. C. qui teſtamenta facere poſſunt. et probatur in. l. domici⁹. ff. de teſta.

¶ Secundo requiritur in teſtamento ceci vt teſtibus omnib⁹ et notario ibidem collectis ante oĩa cõuocet cecus teſtator ad ſe predictos omnes ſeptem teſtes ⁊ notariũ: quibus cõuocatis edoceat ⁊ verbis manifeſtet ꝙ ſine ſcriptꝫ vult teſtari: id quod etiam non eſt neceſſe regulariť. vt. l. in teſtamẽtis. C. de teſta. Tertio requiritur vt in principio teſtamenti ceci et ante omnia legata fiat heredis inſtitutio. quod etiã ſpeciale eſt. regulariter aũt contra. vt in. §. ante heredis. iſti. de legatis. hoc tenet Bartho. ⁊ Richar. malũ. et Cy. in. d. l. hac ꝯſultiſſima. Sed Bal. ibi dicit ꝙ ille tex. nõ cõtinet cauſam formalem: ſed ſolitum modũ teſtãdi apud veteres qui ſemper ꝓponebãt nomẽ heredis: qḋ hodie non eſt neceſſarium. vt. d. §. ante heredis. Item in quacũqꝫ parte teſtamẽti ſcribatur nomen heredis ſemper ſtat in capite. ar. l. pe. C. ḋ iſti. ⁊ ſubſti. Preterea talis omiſſio eſt omiſſio parue ſolẽnitatis. ideo non debet viciare. vt l. j. i. fine. ff. de vẽtre inſpi. Sꝫ Ange. are. in. §. cecus autẽ. inſti. qui. nõ eſt per. fa. teſta. cõſulit non recedendũ ab opinione Bar. ⁊ aliorũ maxime cũ tex. in. d. l. hac conſultiſſima ponat regulã negatiuã in ceco ꝙ nõ poteſt teſtari: niſi obſeruet. d. l. quẽ inuit hoc ſic ſeruãdum vt facile intuenti patebit. ergo ⁊c. qḋ nota ⁊ ſic obſerua tu tabellio vt ſaltẽ litem que ex cõtrarijs opinionib⁹ doctorũ oriri poſſet euites. Deide ergo faciat cec⁹ legata ⁊ fideicõmiſſa qb⁹ peractꝫ notarij manu (vel ſi ipſi⁹ copia haberi nõ poteſt cuiuſdã alteri⁹ loco eius aſſumpti vt dictũ eſt) omnia iſta ſcribanť in pñtia teſtiũ: poſtea dicti teſtes ſe ſubſcribant: et etiã tabellio vel loco eiuſdẽ aſſumptus. Demũ tam a teſtib⁹ ꝗ̃ etiã a tabelliõe vel a ſurrogato in locũ ei⁹ ſigilletur. ita vt. viij. ſigilla requiranť. ⁊ de his oĩbus oportet notariũ facere i dicta ſcriptura mentionẽ. quibus peractis teſtamẽtũ habebit ſuas ſolẽnitates alias non valet: ita dicit pulchre Ange. are. i. d. §. ſi quis aũt ⁊ ꝓbãtur ꝑmiſſa. in. d. l. hac ꝯſultiſſima

Cec⁹ faciens codicillos an debeat neceſſario adhibere viij. teſtes.

¶ Quero qḋ in codicillis: rñde vt ꝑ dñm Rolãdinũ. ṡ. rubrica ꝓxima. in fine: ibi. finaliter autem ſcias ⁊c. Et adde ꝙ ita tenet etiã Bal. in. d. l. hac conſultiſſima. et Spe. in. d. titu. de inſtru. edi. §. cõpẽdioſe. ṽſi. illud aũt non eſt ignorandũ. in fine. ṽſi. licet glo. in verbo codicillis. in. d. l. hac cõſultiſſima velit q̇nqꝫ teſtes ſufficere i codicillis ceci quam glo. ſequiť ibi Bal. Sꝫ Ange. are. vbi. ṡ. credit veriorẽ eẽ opinionẽ Bal. tu itaqꝫ ꝓpť opiones euitandas ſemꝑ adhibe octo teſtes etiã in codicillis ceci. In donatiõe ꝓ cã mortꝫ tenet idẽ Ange. ⁊ etiã Bal. vbi. ṡ. ꝙ

ſtādū ē iuri cōi cū de ea nihil ſpecialit. i. d. l. hac ꝯſultiſſima ſtatuatur. et ſic i ea (ēt ſi fiat a ceco). v. teſtes ſufficiūt. l. fina. C. de do. cā mortis. ⁊ l. fina. C. de codi. Quid aūt ſi cec⁹ teſteť inter liberos an ne tunc neceſſe habeat obſeruare ſolennitatē. ſ. dictā? Bal. vbi. ſ. tenet ꝙ nō / qȯ ſequiť etiā Ange. are. vbi. ſ. ⁊ Sali. in. d. l. hac conſultiſſima. ¶ Finaliter q̄ro q̄liter ꝓbeť ꝙ titius fuerit cec⁹? dic ſi teſtes dicunt ꝙ viderunt eū habere oculos a capite euulſos et om̄ino clauſos. ſi autē habebat claros ſʒ habebat caracteres debet dicere teſtis ꝙ ſemꝑ vidit eū ire cū duce et qn̄ ſine duce ābulabat ꝑcutiebat ſepe i muro: ⁊ ibat ꝑ loca aſpera et incōſueta ꝑ q̄ vidēs nō fuiſſet. ita dicit Bar. in. l. ij. ff. de bo. poſ. fu. infanti. mu. ⁊c. et poſt euʒ Aug. are. in. d. §. cec⁹ autē. in principio. Gerardus mulert.

Ceci teſtamentū inter liberos an requirat ſolēnitatem. l. hac cōſultiſſima. C. q̄ teſta. fa. poſ.

Cecitas q̄liter ꝓbetur?

¶ De teſtamēto nuncupatiuo qȯ cōficitur ſine ſcriptis. Rubrica. lx.

Teſtm̄ nūcupatiuū q̄re dicať ſine ſcriptis?

Ideo teſtamētū nūcupatiuuʒ dr̄ ſn̄ ſcriptis: q: nō exigit ſolennitatē ſcripture nec alias ſolēnitates q̄ ſpāliter i teſtamēto in ſcriptis requiruntť. pōt eñ q̄s nullo ſcriptore adhibito: ⁊ nulla in̄ facta ſcriptura nūcupatiue teſtari: dūmō corā teſtib⁹ nūero et ꝯditiōe legitimis heredē nūcupet et ſuā explicet voluntatē. ¶ Additio. Vt. §. fina. inſti. de teſta. et. l. hac cōſultiſſima. §. per nūcupationē. C. eo. Gerar. mulert. ¶ Scriptura ei nil operať vt validior ſit teſtamenti ſubſtātia: ſed vt per eam facilius clareat ⁊ probetur tenor et ſeries teſtamenti. vt dicit glo. i. i. §. ꝑ nūcupationē. inſtitu. de teſtamē. in vltimis eniʒ volūtatib⁹. itē ēt in cōtractib⁹ et penis adhibenť tabelliōes: ⁊ fiūt ſcripture publice ſolū gr̄a faciliorís ꝓbatiōis. ⁊ nō ſubſtātie fortioris. vt. C. de trāſac. l. cū te tranſegiſſe et. ff. de pig. l. ꝯtrahiť. et. C. de pactis. l. pactum qȯ bona fide. ¶ Additio. Tn̄ hoc fallit i multꝫ caſib⁹ in q̄b⁹ ad ſubſtantiaʒ rei requiriť ſcriptura q̄ ponūť ꝑ glo. in ṽbo valʒ. in. d. l. ꝯtrahiť: ⁊ pleni⁹ ꝑ Spe. in ti. de inſtru. edi. §. reſtat ṽn̄. ſʒ ſi alij teſtes. et pleniſſime ꝑ glo. in verbo in ſcriptis. ⁊ ibi doc. in. c. i. §. poſtq̄ʒ aūt. de cenſi. li. vi. Gerardus mulert.

Scripture publice q̄re fiāt i teſtamētis et i alijs actibus.

¶ Itaqʒ teſtator ſi tabellionem hr̄e nō poterit ſaltē legitimū numerū teſtiū adhibebit corā q̄bus teſtib⁹ volūtatē ſuā aperte narrabit exꝑmēdo legata ⁊ heredū inſtitutiōes et alias ſuas teſtamentarias diſpōnes. et demū ipoꝝ p̄ſentes rogabit i teſtes. Mortuo aūt teſtatore iudex ad iſtantiā alicui⁹ cui ex ipſo teſtamēto ius cōpetat teſtes ipſos citabit. itē ēt nuncio vel voce p̄conia oēs q̄ poterāt ab inteſtato ſuccedere: vel q̄ ex alio teſtam̄to ius dicerēt ſe habere: et ad rei euidentiā et ꝑpetuā memoriā teſtimonia ipſoꝝ teſtiū ſolēniť recepi faciat. et ſi inuenti fuerint concordare de nomine teſtatoris et de eius etate / conditione / ⁊ mētis ſobrietate / et de legatarijs / et legatis / et de heredūʒ inſtitutionibus / ⁊ de alijs q̄ de diſponētis volūtate: et de iuris ſolēnitate fiunt in his ei ꝯcordare debēt ipoꝝ teſtimonia: p̄n̄tib⁹ vel ad hoc legitime citatis p̄dictis q̄ ius haberēt ⁊ ēt p̄n̄tib⁹. vij. alijs teſtib⁹ recitabit et ꝓnūciabit ſentētialiť ea ex tūc ꝓ plena ipſi⁹ teſtamēti probatione haberi. Notari⁹ aūt ſcribet in mēbrana bōa: poſitis ān̄is dn̄i et ceteris publicationibus: ipſas atteſtatiōes. itē iudicis ꝓnuncia-

Publicatio teſtamēti ſine ſcriptis q̄liter fiat?

tionē et ꝑſentiā vel citationē pre
dictoꝝ ordinate ſcribet: et demū
ſupponet illoꝝ ſeptē teſtiū noīa q̄
recitationi et ꝓnūciationi iudicis
fuerunt adhibiti. Et hec oīa in
publicā ⁊ autēticā formā rediget
¶ Additio. Predicta oīa in effe
ctu ponunť ēt in Specu.in ti.de
inſtru.edi.§.ꝯpēdioſe.ṽ.ad huius
aūt.vbi ſubiūgiť forā publicatio
nis: q2 dicet notari⁹. Anno / mēſe
die/talibus: tales corā tali iudice
ꝓpoſuerūt ſe probare ꝑ teſtes ad
eternā rei memoriā teſtm̄ talis: q̄
iudex vocatis talib⁹: vel faciens
publice ꝑconizari ſi q̄s ꝯtradice=
re vellet: tandē q2 null⁹ apparuit
vel q2 nihil rationabile appoſitū
fuit interlocut⁹ eſt teſtes debere
admitti: ⁊ mihi notario iniūxit. vt
coꝝ dicta redigerē i ſcriptis. talis
ergo teſtis iuratus ſic dixit: et ta=
lis ſic. in fine vero dicet. lecti ⁊ pu
blicati ſunt teſtes iſti ad eternam
rei memoriā auctoritate ⁊ māda
to talis iudicis in tali curia pre=
ſentib⁹ talib⁹ ꝓcuratorib⁹: et tali
bus eorū aduerſarijs: et in ꝑn̄tia
taliū teſtiū ſub anno dn̄i. ⁊c. Ego
talis ſcripſi et publicaui. vide la=
ti⁹ ꝑ Spe.i.d.titu.de inſtru. edi.
§.oñſo.ṽſi.q̄liť. Et hec ꝺ publica
tiōe teſtamēti ſine ſcriptꝫ. De pu
blicatiōe ṽo teſtamēti i ſcriptꝫ. et
de ei⁹ maťia tractať i.l.publicati
C.de teſta.ibi Bar. Bal. et reliq̄
ſcribentes. et late Spe.i.d.ti. de
inſtru.edi.d.§.oñſo. ¶ An aūt te=
ſtamentū publicatū ꝑ iudicē faci=
at fidē ita vt nō ſit neceſſe origi=
nale oſtēdere quero? ⁊ videť ꝙ nō
facit fidem niſi ꝓbeť ꝙ originale
caſu ſit deperditū vt videť velle
tex.in.d.l.publicati/ibi caſu q̄ ꝓ=
bať intercidit Bar.in.d.l. publi=
cati. et idē in.l.tabularū.in ꝑn. ff.
quēad.teſta.aperi. reſpondet aut
fuerūt citati hij quorū intereſt: et
facit fidē ꝑpetuā.l.optimā.C.de

Teſtm̄ publica=
tuz ꝑ iu=
dicez an
faciat
fidem?

cōtrahen.⁊ cōmit.ſti.et.l.fina.C.
de re iudica. nec eſt neceſſe vt ori=
ginale exhibeať: niſi quis vellet
illud redarguere de falſo: tūc eniʒ
debet exhiberi vel fides fieri ſal=
tē ꝑ iuramentū ꝙ originale habe=
ri nō pōt.l.fina. C.de fide inſtru.
illis autē non citatis non faceret
fidē. vł' i auc.ſi q̄s in aliquo. C. ꝺ
edendo. hec ille. Et nota ꝙ hm̄oi
publicatio debet fieri coram iudi=
ce competente hoc eſt ordinario.
l.teſtamēta oīa. C.de teſta. Sed
nunc dubitari poteſt nūquid ſup
hoc debet dari libell⁹ et fieri litis
cōteſtatio? Bal.in d.l.publicati.
poſt Nico.ꝺ ma.in.l.repetita. C.
de epiſ.et cleri. dicit ꝙ nō cū fiat
hoc mero iudicis officio. id eſt ad
ꝑpetuationem alterius iudicij. ſi
cut dicim⁹ in interrogationibus fi
endis. ff.de interro.ac.i rubri. nec
forma iudicij eſt in hoc ſeruanda.
putat tn̄ ideʒ Bal. ꝙ in actis ſcri
bendū eſt qd̄ petiť/vt iudex poſſit
ſcire quid habeat facere: vtqꝫ pe
titor poſtea nō poſſit variare. et
ſic etiam fiet cum teſtes a reo pu=
blicari petunť ſm̄ formā traditā.
in.§.et hoc vero. in auct de teſti.
colla. vij. de hac maťia vide lati⁹
ꝑ Bal.in.d.l.publicati. ¶ Reuo=
co nūc in dubiū nūquid tabule te=
ſtamēti ꝓbant anteqꝫ corā iudice
publiceť? Bar.in.d.l. tabularū
in prin. ff.quēad.teſta.ape. diſtin=
guit hoc mō. Quoddā ē teſtm̄ nū
cupatiuū de q̄ rogat⁹ eſt publicus
notari⁹. et id facit fidē ſi eſt publi
catuʒ a notario. ita dicit Bar. de
cōſuetudine eſſe obſeruatū: et de
iure ſm̄ quoſdā allegat.l.ſi.C.de
fideicō. et qd̄ ibi nota. et.l.i.C.de
teſta. Quoddā eſt teſtamentuʒ in
ſcriptis: et hoc qn̄qꝫ ē ſcriptū ma
nu ꝑuata ſigillatū et ſubſcriptū a
teſtib⁹ ſꝫ formā.l.hac ꝯſultiſſima
C.de teſta. et tunc iterū eſt ꝑuata
ſcrīptura nec fidē facit niſi corā iu=

Libell⁹
an dari
dēat qn̄
petiť te=
ſtamen=
tum pu=
blicari?

Tabule
teſtamē=
ti an ꝓ=
bēt ante
qꝫ coraz
iudice
publicē=
tur?

dice publicet᷑ vñ ſi teſtes iterim
morerent᷑ nõ valeret illḋ. iõ peri
culū eſt ſm eūdē Bar. facere te-
ſtamētū in ſcriptis Quoddã eſt
teſtm̄ in ſcriptis factū manu ꝑ-
uata ſigillatū et ſubſcriptū a te-
ſtib⁹: et notari⁹ eſt rogat⁹ a teſta
tore quõ teſtator ꝓſitet᷑ illḋ eſſe
ſuū teſtm̄: et quõ fuit ſigillatū ⁊
ſubſcptū a teſtib⁹ ⁊ tūc illḋ facit
fidē ſine alia ꝓbatiõe vl̾ publica
tiõe iudicꝫ. ſi ei (vt ḋt ipē Bar.)
credit᷑ notario i teſtamēto nūcu
patiuo vbi rogat⁹ eſt tã de teno-
re teſtamenti q̄ꝫ de ſolennitate:
multomagis credit᷑ ſibi i hoc te-
ſtamēto i ſcriptis: i quo rogat⁹
eſt de ſolēnitate tm̄. Gerar. mu.

¶ De teſtamento iſcri ptis. Rubrica. lxj.

Q Uãuis in cõti
nentia et tenore ce-
teris oibus q̄ in di-
ſpoſitione patrimo-
nij ſiue de iuris ſolē
nitate / ſiue de teſtatoris volūta-
te neceſſaria ſunt / hec duo teſta-
mēta pura et equalia ſint ſcꝫ nū
cupatiuū ⁊ illḋ quod i ſcriptꝫ cõ
dit᷑. Attñ i ſolēnitatib⁹ et forma
magna eſt iter ea diſtantia. nãq̄ꝫ
circa teſtes nūcupatiui teſtamē-
ti pauca et breuia req̄rūt᷑. vt i ru
bri. de teſtib⁹. ſ. dictū eſt. ſꝫ illius
qḋ in ſcriptis ꝯficit᷑ magne ſunt
et multe ſolēnitates ex q̇b⁹ ſub-
ſtãtiã et efficaciaꝫ ſumit. de hoc
igr̄ videam⁹. Et eſt ſciēdū ꝙ cuꝫ
iudiciorū nr̄orū cõtinētiã teſtib⁹
patefacere volum⁹: ſolem⁹ ad nū
cupatiua recurrere teſtamenta.
Cū v̇o hõ iã ſecretū eē cupit ar
bitriū ſue volūtatꝫ ꝑt teſtm̄ i ſcri
ptis ꝯdere / cui⁹ tenorē teſtibus
poſſe celari leges volūt ⁊ referꝫt

¶ Additio. Ut. l. hac ꝯſultiſſi-
ma in prin. C. de teſta. Ge. mu.

¶ Licet ſi vltro velit poſſit illḋ
teſtator corū noticie apire. Igit᷑
volēs ꝓpt̾ ſecretū ſui arbitrij te-
ſtamētū in ſcriptis ꝯdere ſi lr̄at⁹
eſt et ſcribere poſſit et velit / ipē-
met teſtm̄ ſcribet. alioq̄n et aliuꝫ
ſcriptorē adhibē potit tabellio-
nē vel aliū. Aſſumet᷑ aūt mēbra
na bona ⁊ ſolida i cuius pte ſupi
ori relinq̄tur q̄ꝫtuꝫ eſt groſſicies
triū vel q̄tuor digitoꝝ. i dextro
aūt ⁊ ſiniſtro latere tãtūdeꝫ ſpa-
cij. in pte aūt iferiori ſupeſſe de-
bebit ſpaciū et vacuamētū q̄ꝫtū
palma man⁹ digitis extēſis ptē-
dit: vl̾ circa: et i medio hoꝝ ſpa
cioꝝ ſcribet᷑ tenor ⁊ ſeries teſta-
mēti: q̄ fctõ duplicabit᷑ charta et
cõiūget᷑ ſpaciū ſupi⁹ cū iferiori:
⁊ figent᷑ ibi tres cordule. In pli
catura vero dextri ſpacij due: et
ſiniſtri alie due / et quelibꝫ cordu
la duo habeat foramina interio-
rē lr̄am nõ ledētia vel attigētia:
quib⁹ cordulis ſingula ſpacia cõ
iūcta ligent᷑: ita ꝙ interior lr̄a vi
deri vl̾ legi nõ poſſit. Porro ḋ il
lo magno ſpacio iferiori vacuo
tm̄ debebit relinq̄ diſcoopertuꝫ ꝙ
ibi poſſint patēter et apte ſcribi
ſubſcriptiões teſtatoris ⁊ teſtiū
quib⁹ vel eodē die / vl̾ vno / vl̾ pli
b⁹ dieb⁹ añ ſic ſcptꝫ fctis ⁊ ordia
tꝫ / qñ placuerit teſtatori vocabit
vij. teſtes viros vtiq̄ꝫ lr̄atos: et
ſcribere ſciētes ⁊ nullū iuris ipe
dimētū hñtes: et coraꝫ eis teſta
tor ipaꝫ ſcripturã clauſam ⁊ iuo
lutã. id eſt dictꝫ cordulis ligatã
vt dcm̄ eſt: i manib⁹ tenēs offer
re debebit dicēs illud ſuū eſſe te
ſtamentum ſua / vel talis alteri⁹
manu ſcriptuꝫ / ⁊ eos rogare i te-
ſtes et rogãdo mãdare quaten⁹
ipſum teſtamētū ſubſcribant et
ſignent. Ipſe v̇o etiam ſe debe-
bit ſua manu ſubſcribere vt ife-
ri⁹ apparebit. Igit᷑ ibidē et in ꝑ
ſenti vno contextu anteq̄ꝫ ipē te
ſtator vel aliquis ex teſtib⁹ inde

Teſtm̄ i ſcriptꝫ quõ ſcribēdū ſit

Annulo aut ſigillo alieno an poſſit teſtis ſignare teſtamētū

diſcedat/debebit vnuſq̄ſq̄ ipoꝝ
teſtium annuluꝫ vel ſigillū cara
cteratuꝫ ad vnā ex cordulis pē
dētibus apponere/ſiue ſuū ſiue
alteriꝰ teſtis. Nā ſi aliq̄s vel aliq̄
ex teſtibꝰ fuerit nō hn̄tes ſigillū
poterit q̄lꝫ eoꝝ cū alteriꝰ ſigillo
ſignare. ¶ Additio. Ut inſti. de
teſta. §. pn̄t aūt Adde: et ſi ſit ſi-
gillū vl' ānullꝰ teſtatoris. l. ad te
ſtiū. §. ſi ab ipō. ff. d' teſta. Limita
p̄dicta dūmō ille q̄ alieno ſigillo
vl' ānulo ſignat ꝓteſte ſe alieno
ſigillo aut ānulo ſignare i ſubſcri
ptiōe: ita notat Spe. i tit. de ꝓ-
ba. §. vidēdū. v'ſi. et nota: et glo.
in v'bo delete. i. c. inter dilectos.
de fide iſtru. qḋ ſequit' Bar. i. d.
§. ſi ab ipō. et dn̄s Xp̄o. porcꝰ. ꝛ
Ange. are. i. §. pn̄t. iſti. de teſta.
et videt' velle dn̄s Rolādinꝰ. ꝟ. i
v'ſi. ceteruꝫ ibideꝫ et in pn̄ti. ꝛc̄.
ibi ꝛ cū ſigillo ꝓprio vel ſigillo i
fra ſcripti. ꝛc̄. Berardꝰ mulert.
¶ Poſt ꝯtinuo i ſpacio inferio-
ri diſcoꝑto fiāt ſubſcriptiōes.
p̄imo eni ſi teſtator illḋ ſua ma-
nu ſcripſit ſubſcribet ſe hoc mō
Ego. P. pn̄tē paginā clauſaꝫ ꝛ
ligatā in manibꝰ tenēs infra ſcri
ptis teſtibꝰ oībus ſił pn̄tibus ꝑ
me ad hoc adhibitis et rogatis
obtuli ab eis ſ'm iuris ordinē ſi-
gnādā ꝛ ſubſcribēdā/aſſerēs qḋ
in ea ſcriptuꝫ eſt meū fore teſtm̄
et illḋ totū ꝛ heredis iſtitutionē
ꝛ oīa ꝛ ſingula q̄ cōtinent' i ea a
me ſcripta eē. necnō corā eis ibi
dē pn̄tibꝰ ſubſcriptionē ꝓp̄a ma
nu ſubijciēs. Sꝫ ſi mādato teſta
toris alius teſtm̄ ſcripſit ille ta-
lis ſe ſubſcribꝫ. hoc mō. Ego. F
mādato. P. lr̄aꝝ ignari vel ſcri
bere ꝓpter corporaleꝫ egritudi-
nē impediti hoc eius teſtamētū
taꝫ heredis iſtitutionē q̄ȝ cetera
in eo ꝯtēta ſuo mādato ꝓp̄a ma
nu ſcripſi. ꝛ eo poſtea pn̄tē pagi
nā clauſaꝫ ꝛ ligatā ifra ſcriptis
teſtibꝰ ab eo vocatis et rogatis
oībus ſił pn̄tibus offerente ꝛ aſ
ſerente id qḋ i ea ꝯtinet' ſuū eſſe
teſtamētū et a me ſcriptū: pn̄teꝫ
ſubſcriptionē meā vice ꝛ noīe ſuo
et eiꝰ mandato appoſui et i teſti
moniū me ſubſcripſi. Ceterū ibi
dē et i pn̄ti q̄lꝫ teſtiū talit' ſe ſub
ſcribet. Ego. A. rogatus et pn̄s
vna cū oībꝰ infra ſcriptis ſiue ſu
praſcriptiꝫ teſtibꝰ ad oīa ꝛ ſingla
in huiꝰ pagine pn̄tis iferiori ſpa
cio fc̄tā ꝯcepta ꝛ ſcripta oībꝰ ſił
pn̄tibꝰ et rogatis in ipa pagina/
eiusvtiq̄ȝ. P. teſtamēto/ſuo mā
dato manu mea i teſtimoniū me
ſubſcripſi: et cū ſigillo ꝓp̄o vel ſi
gillo iſraſcripti. M. ſignaui hn̄-
te in circulo formam lilij vel leo
nis qḋ ad vnā ex cordulis ſupra
dictis cere ip̄reſſi. Itaq̄ȝ. vij. ſi-
gillis appēſis et factis. viij. ſub-
ſcriptiōibꝰ. ꝛ ceteriꝫ rite ac ordia
te p̄fectiꝫ teſtator ipm̄ eiꝰ teſtm̄ i
aliquo ſecreto. et tuto loco depo
net poſt eiꝰ obitū vt i ſequēti ru
brica dicet' legitie ꝓcedendo ad
aperiēdū ꝛ deſcribēdū. Ecce iā
vides verā formā ꝑ ordinē teſta
mēti i ſcriptis. hec ei ſūt ſcripta
. i. ſolēnitates ꝓpt' q̄s vocat' iſcri
ptis. i. in legitis ſolēnitatibꝰ fa-
ctū ex q̄bꝰ ſubſtātiā capit ꝛ eiꝰ vi
ta depēdet. et iō ſi q̄ eaꝝ defue-
rit teſtamētū irritū erit: niſi for
te fieret int' ſuos. ſ. q̄ iſtituti eēnt
teſtatori ſui heredes. alioq̄n. i. ſi
eſſent extranei: tūc aliq̄ ex dictiꝫ
ſolēnitatibꝰ deficiēte oīno defice
ret teſtm̄. et tales ſolēnitates ꝓ
ceſſus forma modꝰ ꝛ ordo teſta-
mēti i ſcriptiꝫ/ꝓbāt'. C. de teſta.
l. hac ꝯſultiſſima. in p̄ncipio. ꝛ. l.
cū ātiq̄tas. §. vltio. ꝛ. l. iubemꝰ iū
cta. auc. ibi ſeq̄nti q̄ icipit. et nō
obſ'uato. et iſti. de teſta. §. poſtea
v'o ex edicto vſq̄ȝ ad. §. teſtes. et
ff. d' teſta. l. pen. ꝛ. l. heredes. i fi.
et. l. ad teſtium. §. ſignum autem.

¶ Additio. Supradicta oīa pōt
etiā Spe.i ti.de īſtru.editio.in.§.
cōpēdiōſe.ꝟſi.teſtamētū ꝓ ſolen
ne ꝛc. Aduerte tū circa pmiſſa ꝙ
aut teſtator ſua manu ſcripſit te-
ſtamētū ꝛ ſpālit̄ hoc in ſcriptura
repoſuit/ꝛ tūc nō reqrit̄ alia ſub
ſcriptio ab eo vl̄ ab aliq̄ alio ꝓ eo
ſed ſufficit ꝙ teſtes ſe ſubſcribant
ꝛ ſignēt. vt.d.l.cū antiqtas.ī fine
Si autē ipē teſtator nō ſcripſit/ſꝫ
ali⁹ noīe ſuo/tūc obſuabit̄ diſpo
ſitio.l.hac ꝯſultiſſima.ſcꝫ qꝛ octa
uus teſtꝭ ꝓ eo adhibebit̄ q̄ ſe ſub-
ſcriber/ſi ipē teſtator nō vult aut
non pōt ſe ſubſcribere. Ge.mu.

Teſtator an debeat nec̄ioſe ſub ſcribere ī teſtamē to ſuo in ſcriptꝭ.

¶ Queadmodū teſtamē tū īſcriptis aperiat̄ ꝛ de ſcribatur. Rubrica.lxij.

Q Voniā expedit
ꝯpetētes deficientiū
diſpoſitōēs qſcunqꝫ
nō repugnāt legibus
modis oīb⁹ īpleri. vt
a uc .d cheredi.ꝛ falci. poſt pꝛici
piū ibi:cū vtiqꝫ.col.j. Jccirco ſi
mortuo teſt torcis cui⁹ īterſit po
ſtulabit corā p̄tore exhiberi teſta
mētū ꝛ aperiri: eo iurāte ꝙ nō ca
lūnie aīo id petit.l.ei⁹ qđ.C.quē
ad.teſ.ape.p̄tor vocatis ꝛ ꝯuenie
tib⁹ teſtib⁹ oīb⁹ ſi cōmode reperi
re poterit iubebit teſtamētū exhi
beri/ꝛ coactis teſtib⁹ ſigilla ꝛ ſub
ſcriptiones ſuas recognoſcere fa
ciat illud corā eis aperiri et reci-
tari: ꝛ mādabit tabellioni vt illud
obſeruata inſinuatiōis ſolēnitate
debeat recitare/ ꝛ heredib⁹ ꝛ his
quoruꝫ intererit exhibere.q̄ facto
iteꝝ reaſſignari et deponi iubebit
origiale: vt ad illud cū vtilitas vl̄
neceſſitas exegerit recurrat̄. Ce-
terū multa alia eſſent circa mate-
riā iſtā dicēda, ſed ea nō ꝓſequor
tū qꝛ mat̄ia lōginq̄ eēt: tū qꝛ teſta
mētū hoc pōderoſas ꝛ ſūptuoſas
obſeruātias hꝫ quare nō eſt mirū
ſi ei⁹ fo⁊a raro cōtingere viſa eſt:
ſꝫ de ei⁹ aperitiōis ꝛ deſcriptiōis
ꝓceſſu aperti⁹ videre poteris in
ſūma Azo.ſub rubrica. C.queād
modū teſtamēta aperiātur Fina
lit̄ aūt teneas ꝙ ſiue ꝑ modū exē-
pli ſiue autētici ꝛ originalis exhi
bēdū fuerit teſtm̄ illud totū ꝛ īte
grū exhibebit̄ heredi/eo ꝙ ipē eſt
toti⁹ hereditatꝭ ꝛ pꝛimonij vniuer
ſalis dn̄s ꝛ ſucceſſor. vt īſti. de he
re.q̄li.ꝛ diffe.§.ꝓ herede. et.ff.de
acq̄.poſ.l.cū heredes.ī pn̄. Lega
tario ꝟo ſiue alteri cui aliq̄d par-
ticulare relictū ſcriptū ē exhibe-
bis ſimplicit̄ ꝑtes ꝛ ꝟba q̄ de ipſo
relicto faciūt mētionē/cū illis pre
cedētib⁹ ꝛ ſequētib⁹ ꝓpt̄ q̄ ipm̄ le
gatū fuit aſcriptū in teſtamento:
ꝛ ꝓbat̄ ſm̄ formā tibi traditā in
ſūmula nr̄a ſup rubrica de ꝑte ex
teſtamēto ſumēda Nā ſicut ab ar
gētario rō erat edēda ei ad quem
ꝑtiebat. vt.ff.đ edēdo.l.p̄tor ait.
in pncipio.ꝛ.l.ſi q̄s ex argētarijs
in pncipio. ſic ꝛ a tabelliōe q̄ loco
fūgit̄ argētarij.facit.d.l. ſi q̄s ex
argētarijs.§.ꝑtiere. Preterea īſpe
ctio tabularū teſtamēti materiaꝫ
falſi fabricādi īſtituere pōt. vt.ff.
queād.teſ.aperi.l.ij.§.inſpectio.

Teſtm̄ quem ad modum edenduꝫ ſit heredi aut legatario.

¶ Additō. Circa premiſſa quero
an ne legatario đbeat fieri editio
cū die et ꝯſule: ꝛ glo.in ꝟbo ei⁹ qđ
C.queād.teſta.ape.tenet ꝙ non
Sed Jaco.bu.vt refert Bal.ibi.
tenuit ꝙ etiā legatario ſit edēdū
cū die ꝛ cōſule.qꝛ ꝙ dies et cōſul
nō edūtur fit ne aliq̄d poſſet exco
gitari et falſum fabricari ꝯ teſta-
mentū. Sed hec rō ceſſat qñcūqꝫ
ei⁹ q̄ petit īterest teſtamētū vale-
re:qꝛ nō eſt veriſile ꝙ īpugnet id
qđ facit ꝓ ſe/īmo ꝙ habeat ratū
et gratū. vn̄.d.l.ei⁹ qđ q̄ dicit edē
dū teſtamētū ſine die ꝛ cōſule/nō
loq̄tur qñ heres vl̄ legatari⁹ petit
copiā teſtamenti. ſed loquitur qñ

legitim⁹ vel exheredatus hoc pe
tit ꝗ̄ verisilr̄ infingerēt teſtamen
tū ſi poſſent. Sed Jaco. ꝺ are. vt
refert idē Bal. vbi. ſ. dicit/ ꝙ ſi ꝗ̄
dē cōuenit̄ tabellio ꝗ̄ ſcripſit mā=
dato teſtatoris ꝙ debet edi lega=
tario et heredi cū die et cōſule in
publica et ſolēni figura: q: māda
tū teſtatoris reputat̄ mādatū eo=
rū: ergo ꝛc. ar. l. ſi ꝗs ex argētarijs
§. ptinere. ff. de edē. nō tn̄ dicit. d.
Ja. ꝺ are. an tabellio teneat̄ ede=
re exheredato vl̄ legitimo Sʒ ipē
Bal. tenet ꝙ ipis edi dʒ ſine die ꝛ
cōſule p. l. ij. ī pncipio. ꝛ in §. teſta
mētū. ff. quēad. teſt. ape. ꝛ hoc fa
ciet tabellio mādato iudicis: non
ppa auctoritate/ q: nō fuit roga
tus ab eis/ nec ad eoꝝ vtilitatez
ar. ff. ꝺ penis. l. ſi ꝗs aliqͣd. §. iſtru
menta. Si vͦo ꝯuenitur ali⁹ ꝗ̄ ta=
bellio: tūc indiſtīcte obtinet. d. l.
ei⁹ quod. ſi ꝯuenit̄ ex hoc edicto.
ſed ſi ꝯuenit̄ rei vendicatione re=
ſtituere dʒ ꝓprietario agēti ipm
totū inſtrumentū. ꝛ iſta nō vocat̄
editio: ſed reſtitutio poſſeſſionis
ipſi⁹ charte pncipalis ſeu origīa
lis ꝗ̄ debʒ fieri plenarie hec Bal.
vbi. ſ. Gerardus mulert.

Exheredato ſiue legitio quez admodū edi debeat teſtamentū.

¶ Item iſtud memoriam tuam
nūꝗ̄ ptereat ꝙ viuo teſtatore ſine
ipſius expreſſo mādato neqꝫ here
di neqꝫ alicui homini viuēti teſta
mentū aut aliā vltimā voluntatē
exhibeas vel oſtendas: aut legi vl̄
videri pmittas: quia viuo teſtato
re non debēt aperire tabule. vt. ff.
quēadmodū teſtamenta aperian=
tur. l. ij. §. ſi dubitetur.

¶ Additio. Nota ꝙ rō hui⁹ edi
cti de teſtamentis aperiendis eſt/
quia in his que dependēt ex teſta
mento nō poteſt tranſigi nec veri
tas diſquiri: niſi iſpectis ꝛ cogni=
tis verbiſ teſtamēti. l. j. ij. reſpōſo
ff. eo. ꝛ. l. de his. ff. de trāſac. et ibi
Barth. Aduerte tn̄ ꝙ hodie om
nis heres poteſt adire hereditatē
etiā ante apertas tabulas qꝺ nō
potuit olim. niſi in duob⁹ caſibus
Item dies legatoꝝ hodie cedit a
morte teſtatoris etiaʒ ante aptas
tabulas id qꝺ etiā nō erat olim. l.
vnica. §. cū igitur. iūcta glo. in ver
bo tabulariū. C. de caducis tollē.
Itē nota ꝙ teſtamentū aperiēdū
eſt preſentibus teſtib⁹ qui cogēdi
ſunt ſigilla ſua agnoſcere. l. cū ab
initio. ff. quēad. teſta. ape. Iuxta
hoc ꝗ̄ro: an huiuſmodi teſtes de=
beant iurare dicere verū? Rn̄det
glo. in. d. l. cū ab initio ꝙ ſic. ſicut
alij teſtes qui examinantur. vt. l.
iuriſiurādi. C. ꝺ teſti. ꝛ hoc ſequi
tur Bartho. in. d. l. cum ab initio.
Intellige verū qꝺ dicitur pſenti=
bus teſtib⁹ aperiendū teſtamētuʒ
niſi teſtes abſint. hoc enī caſu ſiue
vnus ſiue oēs abſint ꝛ res vrgeat
aperitur coraʒ honeſtis perſonis.
Poſt deſcriptū autē ꝛ cognitum
factū ab eiſdē quibus interueniē=
tibus apertū eſt obſignetur: tunc
deinde eo mittatur vbi ipſi ſigna
tores ſunt ad iſpiciēda ſigilla ſua
l. ſed ſi quis ex ſignatoribus. ff. e.
ꝛ. l. ij. C. eo. Abeſſe autem intelli=
guntur ſiue in alio territorio ſint
ſiue in eodeʒ: ſed non ſine magno
incōmodo venire poſſunt/ tūc enī
non compelluntur venire. ſed ad
eos mitti debet. iniquū eni eſt dā
noſum alicui eſſe ſuū officium. d.
l. ſed ſi quis. ſi vero poſſūt ſine in
cōmodo venire cogendi ſunt. d. l.
cum ab initio/ ꝛ ibi ita vult Bar.
Sed iuxta pmiſſa quero qn̄ mitti
tur ad abſētes ꝗs eſt ordo? Bar.
in. d. l. cum ab īitio/ dicit ſi ſunt in
ſuo territorio debet iudex mitte=
re notariū vel officialem ad reci=
piendū iuramentū: ſi autem in al=
terius territorio ſint cōmittit̄ iu=
dici illius territorij ꝙ recipiat iu=
ramēta ꝛ dicta ꝛ ꝙ ſibi remittat.
ipē eni iudex pncipalis cauſe de=
bet publicare non ille cui cōmit=

Officiū ſuū non dʒ alicui eſſe dam noſum.

titur: ita tenet glo.in.d.l.ſed ſi q̇s ex ſignatoꝛibus.et pꝛobatur.in.l. iudices. et auc.apud eloquentiſſimū.C.de fide inſtru.ſubijcit idē Bartho.conſultum foꝛe ꝙ iudex cōmittet articulos diſtictos et interrogatoꝛia ſm̄ que teſtes interrogentur.vt in.c.pꝛeſentiū.de teſti.libꝛo ſexto. Sed quid ſi aliq̇s teſtis negat ſuum ſigillū vtrū dubitetur de viribus teſtamēti: breuiť diſtingue: aut aperte dicit hoc non eſt meū ſigillum nunq̄ҭ appoſui hoc ſigillum/vel dicit nō recognoſco an ſit meū ſigillū, et nō apparet ſigillum ſuum ibi: quod pōt eſſe vł quia alieno ſigillo ſignauit vt.l.ad teſtium.§. i.ff.de teſta.vel ſigillauit ſuo/tamen non apparet foꝛma ita vt decernať.ꝛ his duobus caſibus teſtamentum reddiť ſuſpectum .l.i.§.fina.ff.quēad.teſta.apc. hoc intellige verum niſi pꝛeter hunc teſtem non recognoſcentē vel negantē ſigillum ſuum remaneant adhuc tot teſtes quot ſufficiunt/vt vult glo.fina.in.d.§. fi.ꝛ pꝛobatur per tex.in.l.cum tabule.ff.de bonoꝝ poſſeſ. ſm̄ tabu. Si autem ſigillū ſuum appareat vt quia ibi ſunt arma ſua: vel littere dicunt: vel alias apparet: tūc non obſtante dubitatione ſua teſtamentum eſt validum et non ſuſpectum.arg.l.ne ſatiſdatio.ff.rē ra.habe.et in auc.de fide inſtru.§. ſi vero moꝛiantur.col.vi.hanc diſtinctionē.ſ.dictam ſubtiliter innuit glo.in ꝟbo neget.iuncta glo. ſequenti.in.d.§.fina.et ſeq̇tur ibi eam Bar. De fide ſigilli dic vt ꝑ doctoꝛes.in. l.ſi qua per calūniā. C.de epiſ.ꝛ cleri.per Guil.in.l.ſi pꝛocuratoꝛ. ff. d pꝛocuratoꝛibus per canoniſtas.in.c. poſt ceſſionē de pꝛobatio. et tetigit Bartho. in.l.ſi publicanus.§. de rebus.ff. de publica. Reliqua pꝛeſentē materiam concernentia vide latius per Bartho vbi.ſ.vbi etiam tractat quomodo teſtes contradicētes inſtrumento impugnent inſtrumentum. Gerardus mulert.

Teſte negante ſuū ſigillū an dubiteť de virib⁹ teſtamēti.

Secunda pars floꝝ.

De codicillis et q̇d ſit codicillus/quis codicillari poſſit/et quando poſſint fieri codicilli Rubꝛica.lxiii.

Moꝛientium maioꝛa iudicia teſtamenti videlicet/mare magnum valde et ſpacioſum auſtro (gratia dei) flante tranſiuimus/que ideo codices magni dicuntur eo ꝙ perfectam continere diſpoſitionem debent patrimonij tempoꝛalis. nemo enim ꝓ parte teſtatus et pꝛo parte inteſtat⁹ decedere poteſt: niſi ſit miles. vt inſti.de heredi.inſtitu.§.non autē. verumtamen leges que multum pꝛopiciant et fauent iudicijs defunctoꝛum / et illam vicem legis obtinere ac pꝛo lege vel iure obſeruari pꝛecipiunt. vt in auc. de nup.§.diſponat.col.iiij.ſicut in teſtamento voluerunt vniuerſalem diſpoſitionē patrimonij fieri mādantes vt in illo heres iſtituať totius hereditatis caput et dominus: ita permittūt per codicillos particularibus diſpoſitionibus ꝓuideri. ideo enim codicilli. id eſt parui codices. dicuntur quia ī eis vel de vna re vel de aliquibus rebus aut parte vel quantitate certa diſponere permiſſum eſt. de his igitur codicillis agamus.

Additio. Adde ꝙ gloſa ſuper rubꝛū.inſti.de codicil. dicit codi-